eseuri & confesiuni

Sei Shōnagon, *The Pillow Book*
First published in Great Britain in the English language by Penguin Books Ltd.

Copyright © Meredith McKinney, 2006
All rights reserved

The moral right of the translator has been asserted

© 2015 by Editura POLIROM, pentru ediția în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvîrșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: Kikukawa Eizan (1787-1867), *Sei Shōnagon*

www.polirom.ro

Editura POLIROM
Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A,
sc. 1, et. 1, sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

SHŌNAGON, SEI

Cartea pernei: confesiunile unei doamne de onoare de la curtea imperială japoneză / Sei Shōnagon; trad. de Ioana Aneci. – Iași: Polirom, 2015
Bibliogr.

ISBN print: 978-973-46-4968-6
ISBN ePub: 978-973-46-5282-2
ISBN PDF: 978-973-46-5283-9

I. Aneci, Ioana (trad.)

821.521-94=135.1

Printed in ROMANIA

Sei
SHŌNAGON

Cartea pernei

Confesiunile unei doamne de onoare de la curtea imperială japoneză

Ediție îngrijită și introducere
de Meredith McKinney

Traducere din limba engleză
de Ioana Aneci

POLIROM
2015

SEI SHŌNAGON (cca 966 – cca 1017) a fost doamnă de onoare la curtea împărătesei Teishi, la Heian-kyō, Kyōto de azi. *Cartea pernei* este „jurnalul" ei de anecdote și observații bazate pe viața sa la curte. A fost finalizat probabil în primii ani ai secolului al XI-lea.

MEREDITH McKINNEY a obținut doctoratul în literatură japoneză medievală la Australian National University din Canberra, unde predă la Centrul japonez. A trăit și a predat în Japonia timp de 20 de ani; în prezent locuiește lîngă Braidwood, New South Wales. Printre traducerile sale se mai numără *Ravine and Other Stories* de Furui Yoshikichi (1997) și *The Tale of Saygō* (1998).

Mulțumiri

Aș vrea mai întîi să-mi exprim recunoștința față de Japan Centre de la Australian National University, unde am putut lucra la această traducere ca *visiting fellow* din 2002 pînă în 2005. De asemenea, sînt îndatorată programului Asialink al guvernului australian, care mi-a permis să petrec trei luni inestimabile în Japonia în 2005, pentru a-mi finaliza traducerea.

Prietenii mi-au fost de mare ajutor în tot acest timp, atît pentru că m-au susținut cu căldură, cît și pentru că mi-au citit parțial sau total traducerea în diferite stadii ale acesteia și au făcut comentarii extrem de prețioase. Le sînt deosebit de recunoscătoare dragilor mei prieteni Timoshenko Aslanides, Nicola Bowery, Julian Davies, David Farrah, Stephanie L'Heureux și Simon Patton, precum și lui Naomi Fukumori pentru ajutorul profesionist și comentariile lor.

De asemenea, le sînt profund îndatorată lui Royall și Susan Tyler, care m-au ajutat și m-au susținut în nenumărate feluri pe tot parcursul acestui proiect, și în special lui Susan, a cărei asistență meticuloasă și extrem de bine documentată mi-a fost de mare ajutor în timpul redactării traducerii.

Le sînt recunoscătoare lui Sugai Minoru pentru ilustrații, realizate după detaliile descoperite în tot felul de manuscrise vechi, și Editurii Shōgakukan pentru că mi le-a pus la dispoziție.

În sfîrșit, aș vrea să-i mulțumesc redactorului meu de la Penguin Classics, Lindeth Vasey, cu care am avut o colaborare minunată pe tot parcursul acestui proiect.

Meredith McKinney

Cronologie

Sînt incluse și evenimentele istorice importante. Numele sînt scrise în ordinea din limba japoneză (întîi numele de familie).

cca 966 Se naște Sei Shōnagon, fiica lui Kiyohara Motosuke; numele mamei nu se cunoaște.

967 Moare împăratul Murakami, bunicul lui Ichijō. Interregn timp de doi ani.

969 Enyū (n. 959), tatăl lui Ichijō, devine împărat.

975 Prințesa Senshi (964-1035) devine mare preoteasă a templului Kamo (pînă în 1031).

977 Se naște Fujiwara Teishi, fiica lui Fujiwara Michitaka (n. 953) și a lui Takashina Kishi (m. 996).

978 Fujiwara Senshi (962-1001), fiica lui Fujiwara Kaneie, devine consoarta împăratului Enyū.

980 Se naște Ichijō, fiul împăratului Enyū și al lui Fujiwara Senshi.

984 Împăratul Enyū abdică și devine călugăr budist. Urmat la tron de Kazan (968-1008), fiul cel mare al împăratului Reizei.

986 Împăratul Kazan abdică și devine călugăr budist. Ichijō devine împărat.

990 Teishi devine mare consoartă a împăratului Ichijō. Fujiwara Kaneie, tatăl lui Michitaka, devine regent.

991 Moare fostul împărat Enyū; văduva lui, Fujiwara Senshi, se călugărește.

993 Fujiwara Michitaka devine regent. Sei Shōnagon devine doamnă de onoare la curtea lui Teishi (?).

cca 994 Fujiwara Korechika (974-1010), fiul lui Michitaka, îi dăruiește împărătesei Teishi hîrtia pe care Sei Shōnagon o va folosi pentru *Cartea pernei*.

995 Moare regentul Fujiwara Michitaka. Fratele și rivalul lui Michitaka, Fujiwara Michinaga (966-1027), își sporește puterea.

996 Frații lui Teishi, Korechika și Takaie (979-1044), îl atacă pe fostul împărat Kazan; sînt arestați și obligați să părăsească capitala. Guvernatorul provinciei Ise, Minamoto Tsunefusa, o vizitează pe Sei Shōnagon, descoperind și punînd în circulație prima versiune a *Cărții pernei*. Teishi naște o fată, prințesa Shūshi.

997 Lui Korechika și Takaie li se permite să se întoarcă în capitală.

999 Incendiu devastator la palatul imperial. Teishi dă naștere unui băiat, prințul Atsuyasu.

1000 Fiica lui Michinaga, Shōshi, devine mare consoartă a împăratului Ichijō, ajungînd favorita acestuia în locul lui Teishi. Aceasta naște o fată, prințesa Kyōshi, și moare două zile mai tîrziu. Sei Shōnagon pleacă de la curte.

1011 Moare împăratul Ichijō. Sanjō devine împărat.

1017 Ultima mențiune despre Sei Shōnagon.

Introducere

Acum o mie de ani, într-o lume care, în multe sensuri, era neînchipuit de diferită de a noastră, o doamnă de la curtea imperială a Japoniei s-a așezat în fața unor foi prețioase de hîrtie și a început să scrie extraordinara operă numită mai tîrziu *Makura no sōshi*, cunoscută cititorilor sub titlul *Cartea pernei*. Aici a scris despre lumea ei, cu un spirit atît de viu, încît ne regăsim în fața unei femei pe care o recunoaștem ca pe un prieten.

Lumea în care a trăit și a scris Sei Shōnagon a fost lumea intimă a curții – pe care publicul pentru care a scris ar fi recunoscut-o imediat, dar care este atît de opacă pentru noi, încît nu ne putem ghida decît după cuvintele ei. Pe măsură ce citim neobișnuitul florilegiu de viniete, păreri și anecdote, pătrundem adînc în această lume și îi simțim reacțiile de-a lungul nervilor noștri. Însă senzația irezistibilă de familiaritate a cititorului modern cu Sei Shōnagon și lumea ei, care este una dintre marile realizări ale scrierii sale, se bazează, desigur, pe o iluzie. Noi nu cunoaștem lumea aceea și, înainte de a păși acolo împreună cu autoarea, ar fi mai bine să aflăm cîte ceva despre ea.

Sei Shōnagon și lumea ei

Sei Shōnagon a trăit cînd perioada Heian se afla la apogeu. „Heian" s-ar traduce aproximativ prin „pace și liniște" și exprimă perfect caracterul acestei lungi epoci senine din istoria Japoniei, din 794 pînă în 1186, cînd cultura japoneză a atins punctul maxim

de înflorire, datorită contactelor rodnice ale culturii indigene cu cea a Chinei, însă pe vremea lui Sei Shōnagon impactul direct al acestei puternice civilizații străine fusese în mare parte asimilat și contactele cu China aproape că încetaseră cu totul, deși cultura acesteia continua să fie o prezență viguroasă în viața japonezilor civilizați.

Orașului în care trăia Sei Shōnagon, Heian-kyō (Kyōto de astăzi), i se spunea de obicei pur și simplu „capitala". Era înconjurat de provincii, ce pentru oamenii din Heian-kyō erau un fel de beznă îndepărtată în comparație cu care viața sofisticată a capitalei lor părea și mai strălucitoare. În centrul incandescent al acestei lumi se aflau împăratul și curtea lui. Heian-kyō avea ca model capitala Chinei, Ch'ang-an, cu un mare palat imperial în nordul orașului și o rețea de străzi paralele și perpendiculare la est, vest și sud. Incinta palatului, înconjurată de ziduri, era la rîndul ei împărțită în palatul imperial exterior, care cuprindea clădirile birocrației guvernamentale, și, înconjurat de alt rînd de ziduri, complexul interior, mai mic, de edificii unite prin galerii, unde locuiau împăratul și diferitele sale consoarte și unde erau și alte clădiri administrative. (Vezi „Palatul interior", în anexa 1.)

Lumea aceasta – a capitalei, mai exact a zonei palatului interior și în special a reședinței împărătesei Teishi, unde Sei Shōnagon era doamnă de onoare – este descrisă în *Cartea pernei*. Oricît de mică ar putea părea din perspectiva noastră, pentru Sei Shōnagon era lumea întreagă, și în ea condensează experiența femeilor și a bărbaților de la curtea imperială. Cultura și civilizația erau sinonime cu viața de la curte, și cu cît te aflai mai aproape de împărat, cu atît erai mai aproape de esența ei.

Sei Shōnagon s-a născut la ceea ce ea ar fi considerat periferia acestei lumi. Tatăl ei era guvernator de provincie, funcție oferită curtenilor medii, dar care nu se bucura de prestigiu în lumea de la curte, unde necesitatea de a locui în provincie era percepută ca un fel de exil cultural. De fapt, guvernatorii plănuiau adesea să-și petreacă foarte mult timp în

capitală și nu există nici o mențiune că Sei Shōnagon ar fi cunoscut vreodată viața provincială. Cu siguranță, singurele experiențe care au contat pentru ea au fost legate exclusiv de viața în Heian-kyō.

Există puține fapte verificabile despre Sei Shōnagon, iar informațiile despre viața ei depind în mare măsură de ceea ce a scris chiar ea în *Cartea pernei*. Pînă și numele ei este misterios. „Sei" este o abreviere ce face trimitere la numele său de familie, Kiyohara (*sei* fiind o citire alternativă a caracterului *kiyo*), în timp ce „Shōnagon" este denumirea unui post birocratic tradusă aici prin „mic sfetnic" (vezi anexa 5, despre ranguri și titluri). Numele erau mult mai schimbătoare și mai dependente de context decît în lumea noastră modernă, iar la curte exista tradiția de a-i atribui unei doamne de onoare titlul unui bărbat din familie, deși pînă acum nu s-a stabilit clar de la ce „mic sfetnic" își trage numele Sei Shōnagon. Conform tradiției, numele ei real ar fi fost Nagiko*.

Bazîndu-se pe tot felul de dovezi istorice, unii savanți sugerează că este posibil ca Sei Shōnagon să se fi născut în jurul anului 966, iar ultima referire istorică la ea pare să dateze din 1017. După cîte se pare, a fost „căsătorită" (deși acest cuvînt nu exprimă exact natura fluidă a aranjamentelor conjugale din această perioadă)[1] cu Tachibana Norimitsu (nu se cunoaște data), unul dintre curtenii care apar în *Cartea pernei*, deși într-un rol deloc impresionant. (Vezi anexa 2 pentru o sinteză a aparițiilor lui Norimitsu și ale altor personaje importante.) Putem deduce că această căsnicie nu a durat prea mult și nicăieri în *Cartea pernei* nu dă de înțeles că ar avea un soț sau copii, deși referințele găsite în alte opere din acea perioadă indică faptul că ea ar fi avut cel puțin un copil.

Astfel, povestea lui Sei Shōnagon începe și se termină în esență cu relația ei cu împărăteasa Teishi

---

* La japonezi, numele de familie (de exemplu, Sei) ocupă primul loc. În *Cartea pernei* se face în general referire la oameni folosind numele lor personal (Shōnagon), deși, pentru concizie, am folosit „Sei" în note.

(977-1000). Ea pare să fi ajuns la curtea lui Teishi ca doamnă de onoare în primăvara sau toamna anului 993. Trebuie să fi avut aproape 30 de ani, deci era mult mai în vîrstă decît majoritatea doamnelor care intrau în serviciul împărătesei și cu vreo zece ani mai mare decît aceasta. A slujit probabil la curte pînă la moartea lui Teishi, șapte ani mai tîrziu[2]. Nu se știe ce a făcut Sei Shōnagon după aceea, deși legenda spune că ar fi decăzut în ultimii săi ani de viață, avînd o bătrînețe săracă și nefericită. Totuși, este posibil ca legenda să-i atribuie sfîrșitul pe care a considerat că îl merită.

Contextul istoric

Cu toate că Teishi este numită aici „împărătească", poziția ei nu a fost niciodată atît de sigură pe cît ar implica acest titlu. Atunci cînd Sei Shōnagon a intrat în slujba ei, Teishi era prima consoartă (*chūgū*) a împăratului Ichijō, poziție în care ajunsese la scurt timp după ce puternicul ei tată, Fujiwara Michitaka, aranjase căsătoria sa, cînd Teishi avea 14 ani, cu Ichijō, care avea 11. Totuși, în diferitele clădiri din jurul reședinței lui Ichijō, Seiryōden, locuiau și alte consoarte, și fiecare dintre ele beneficia de un sprijin puternic din partea propriei familii, de care depindea în mare măsură statutul ei la curte.

De-a lungul celei mai mari părți din istoria Japoniei, autoritatea împăratului, în ciuda prestigiului său, a fost pur formală. În perioada Heian, puterea reală se afla în mîinile celei mai ilustre familii a țării, Fujiwara. Curtea era formată în mare parte din membri ai familiei Fujiwara, iar cei din principala ramură a familiei au acaparat posturile cele mai importante în ierarhia curții. Unul dintre scopurile lor principale era ca o femeie dintre rudele lor apropiate să devină mama viitorului împărat, și acest scop era cauza unor rivalități și lupte necontenite între marile familii nobile care încercau să-și plaseze fiicele pe o poziție avantajoasă la curte. Astfel, Teishi își păstra poziția doar dacă tatăl ei, Michitaka, rămînea la fel de

puternic, chiar dacă împăratul Ichijō se pare că într-adevăr a preferat-o pe ea celorlalte consoarte ale sale.

În *Cartea pernei* îl cunoaștem pe Michitaka în persoana jovialului regent care o amuza pe Sei Shōnagon cu glumele și persiflările lui, un om care se delecta cu puterea lui și cu prestigiul cîștigat astfel de familia sa. Iubita lui fiică Teishi era împărătească, sora ei mai mică, Genshi, devenise recent soția prințului moștenitor, fiul lui cel mare, Korechika, era pregătit să preia frîiele puterii în locul său, iar ceilalți copii ai lui ocupau și ei poziții de prestigiu. Fratele și rivalul lui, Michinaga, era deocamdată doar o amenințare secundară. Însă peste mai puțin de doi ani, în 995, Michitaka a murit după ce a zăcut bolnav cîteva luni. Fratele său Michikane a devenit regent, însă, cînd a murit și el în urma unei epidemii, după doar șapte zile, Michinaga și-a atins în sfîrșit scopul. El a rămas la putere pînă la moartea sa, în 1027; cariera lui strălucită se poate să fi jucat un rol în portretul „prințului strălucitor" din *Povestea lui Genji* (*Genji monogatari*), capodopera prozei din perioada Heian, scrisă cînd el era în culmea gloriei.

Pentru Teishi, moartea lui Michitaka nu a fost doar o durere personală, pentru că poziția ei la curte era acum extrem de nesigură. Precaritatea acesteia a fost și mai accentuată atunci cînd principalul ei protector, fratele său, Korechika, a căzut în dizgrație și a fost efectiv exilat împreună cu fratele lor mai mic, Takaie, în 996, după un incident ciudat în care l-au atacat pe fostul împărat Kazan, avînd impresia (probabil greșită) că acesta îi făcea în taină curte unei doamne care la vremea aceea era iubita lui Korechika. Este posibil ca în spatele acestei întîmplări să se fi aflat mașinațiunile lui Michinaga și cu siguranță a fost în avantajul lui. Deși lui Korechika i s-a îngăduit să se întoarcă din provincii la începutul anului 997, puterea lui fusese permanent subminată, iar odată cu ea și poziția lui Teishi la curte. În anul 1000, Michinaga o impune pe fiica lui de 10 ani, Shōshi, ca împărătească. Teishi, care încă se afla la

curte, dar a cărei poziție era acum amenințată din toate părțile, a murit la sfîrșitul anului, la două zile după ce născuse.

Contextul cultural

Cu toate că Sei Shōnagon a fost profund afectată de aceste evenimente, ele lipsesc aproape cu desăvîrșire din *Cartea pernei*. Privirea ei este fixată cu hotărîre, aproape cu perversitate asupra desfătărilor vieții de la curte; dacă tristețea îi umbrește pentru o clipă gîndurile, ea are doar rolul de fundal pentru vreo întîmplare încîntătoare în care rîsul o risipește. Deși istoria este esențială pentru înțelegerea fundalului lumii despre care scrie ea, vom citi *Cartea pernei* cu cea mai mare bunăvoință dacă ne permitem să uităm temporar sumbra realitate. Sei Shōnagon vrea ca acela care îi citește cartea să simtă plăcerile vieții de la curte, așa că asupra acestora ar trebui să ne oprim acum.

Teishi și doamnele ei de onoare trăiau într-o lume care era în mare parte ferită de lumea exterioară. În clădirea în care își petreceau zilele și nopțile, împărăteasa era instalată confortabil în marea odaie centrală, înconjurată de un coridor lat, foarte circulat. (Vezi „Clădirea principală", în anexa 1.) Deși adesea se folosește cuvîntul *palat* pentru a descrie clădiri precum cele în care locuiau Teishi și împăratul, aflate în incinta palatului, aceste construcții simple din lemn nu aveau nimic din strălucirea sugerată de un asemenea termen. Singura încăpere care avea pereți era un fel de cămară folosită uneori ca dormitor care ocupa un colț din odaia centrală; în rest, „camerele" erau construcții temporare făcute de obicei din paravane și draperii verticale. În general, odaia centrală nu era despărțită de coridorul din jur, așezat cu o treaptă mai jos, decît prin niște storuri de trestie și panouri glisante. Odăile doamnelor de onoare se aflau pe coridoarele laterale sau pe coridorul din spate, deși caracterul temporar al acestor împărțiri ale spațiului însemna că intimitatea

era cel mult parțială. Dincolo de coridor, despărțită de acesta prin storuri și jaluzele și aflată încă o treaptă mai jos, era o verandă îngustă care înconjura clădirea. (Pentru definiții ale terminologiei generale, vezi anexa 4.)

Pe această verandă venea uneori cîte-un nobil de la curte să-i facă o vizită uneia dintre doamnele de onoare sau se prezenta vreun trimis cu un mesaj pentru împărăteasă. Acești vizitatori ce veneau din lumea exterioară erau primiți de doamnele de onoare, ascunse după storurile sau perdelele lăsate, în spatele cărora stăteau așezate și făceau conversație mai mult sau mai puțin ascunse privirilor sau primeau mesajul (scris sau verbal) și i-l transmiteau împărătesei, care rămînea înăuntru. Doar atunci cînd erau sigure că nu le vede nimeni se aventurau afară doamnele de la curte, stînd pe verandă sau plimbîndu-se prin grădină. În tabloul prezentat de Sei Shōnagon nu răzbate nici o adiere a politicii ce mocnea în lumea exterioară. Motivul rivalității constante dintre bărbați era obținerea unui rang sau a unui titlu mai înalt. Sei Shōnagon și prietenele sale observau fascinate – deși pasive – această luptă și o cunoșteau în amănunt, însă ar fi fost foarte surprinse dacă li s-ar fi sugerat că ar trebui să-și dorească și ele puterile și libertățile îngăduite bărbaților: micul lor univers era pentru ele propriul centru perfect adecvat.

Viața izolată a femeilor de la curte era echilibrată doar de plăcerea intensă a unor excursii ocazionale. Punctele culminante erau urmărirea splendidei procesiuni din timpul festivalului anual Kamo (vezi anexa 4) și a procesiunilor imperiale în timpul cărora împăratul părăsea palatul, dar și unele evenimente religioase, precum recitarea populare *Sutre a Lotusului*, puteau stîrni un mare entuziasm, ilustrat de descrierea vie din secțiunea 32. Însă, chiar și în timpul unor asemenea excursii, doamnele de rang înalt rămîneau mereu ascunse vederii, în trăsurile lor, și priveau afară prin storurile subțiri de trestie.

Totuși, departe de a amorți simțurile, această lume obscură și circumscrisă amplifica de fapt percepțiile

celor care trăiau în interiorul ei. Stilul lui Sei Shōnagon ne desfată cu nuanțele sunetelor și mirosurilor – zgomotul slab al unui capac pus pe ceainic, fîșîitul vătraiului care scormonește ușurel cenușa dintr-un vas de încălzit cu cărbuni sau mireasma lăsată în urmă de hainele parfumate ale cuiva au o rezonanță extraordinar de intensă. Și conștientizarea vizuală este acută; reflexele flăcărilor pe o închizătoare de metal sau lucirea unei robe de mătase primesc o atenție tandră.

Poate că este de așteptat așa ceva, într-un interior întunecos, abia luminat de vreun opaiț, de focul dintr-un vas cu cărbuni ori de razele palide ale soarelui filtrate prin niște storuri subțiri. Lucrul surprinzător, la care nu ne așteptăm, este descrierea vie și amănunțită a veșmintelor. O siluetă aflată la oarece distanță, într-o încăpere slab luminată, va fi amintită peste ani într-o descriere fascinantă a detaliilor veșmintelor, culorilor și țesăturilor. Fără îndoială că Sei Shōnagon a fost mereu la curent cu astfel de amănunte și atentă la ele, după cum remarcă și celelalte doamne de onoare de la curte, poate pe un ton cam mucalit, în secțiunea 78, după ce ea le descrie pe nerăsuflate splendida ținută a unui curtean, dar alte scrieri ale timpului ne fac să înțelegem că această fascinație față de haine nu era ceva ieșit din comun la vremea aceea. Chestiunea vestimentației era foarte complexă și extrem de importantă la curte atît pentru bărbați, cît și pentru femei (vezi anexa 6); aprecierile pertinente ale lui Sei Shōnagon dezvăluie cît de mult contau veșmintele cînd îi evaluai pe ceilalți. Trăsăturile feței, forma corpului – astfel de atribute fizice nu sînt menționate atunci cînd este descrisă înfățișarea cuiva. Un bărbat sau o femeie se regăsește în hainele pe care le poartă.

Această conștientizare exacerbată a gusturilor și sensibilitatea estetică se observă pretutindeni în cultura de la curte pe care Sei Shōnagon a descris-o cu atîta afecțiune – și mai ales în relațiile dintre femei și bărbați. Mereu veneau înalți dregători să le viziteze pe doamnele de onoare, iar schimburile de replici elegante constituiau esența unor conversații

care puteau dura ore întregi între aristocratul așezat pe o pernuță, pe verandă, și doamna de onoare instalată confortabil în spatele storurilor sau al perdelelor. Singurii bărbați care puteau trece de hotarul perdelei erau membrii familiei sau amanții. Sei Shōnagon pare să fi avut mai mulți amanți cît timp a stat la curte, situație probabil obișnuită în rîndul doamnelor de onoare, însă, deși a scris despre relațiile sale apropiate cu acești bărbați, în descrierile ei nu se face nici o aluzie la aspecte carnale. Abordează iubirea la fel ca pe veșminte – gustul și sensibilitatea o interesează pe ea și îi atrag atenția, nu fizicul.

Nimic nu dovedea mai limpede cît de sensibil era cineva decît arta poeziei. Citind *Cartea pernei*, ai impresia că această aluzie poetică a fost țesută în fiecare conversație elegantă, și aproape fiecare ocazie putea fi adaptată la scopurile compoziției poetice. Oricine spera să fie admirat și acceptat trebuia să cunoască în profunzime canonul poetic, în special poemele incluse în culegerile clasice, precum *Kokinshū*, și să fie în stare să strecoare în propriile poezii aluzii pertinente la acestea. Mesaje pline de nuanțe spirituale, în general conținînd și cîte un poem, circulau constant între curteni și uneori chiar și în afara curții; la acestea trebuia să se răspundă tot cu un poem improvizat, scris caligrafic pe o hîrtie aleasă cu grijă, ca să se potrivească și culoarea, și calitatea acesteia, căci fiecare detaliu avea să fie analizat cu atenție pentru a pătrunde sensibilitatea și caracterul autorului. Deși asemenea schimburi de poeme erau ceva obișnuit peste tot la curte, conform unei tradiții îndelungate, relațiile de dragoste erau cele care întruchipau în mod esențial dialogul poetic. Un bărbat se putea îndrăgosti de o femeie doar citindu-i poemele; o femeie se putea hotărî să rupă relațiile cu un bărbat dacă acesta dădea dovadă de obtuzitate poetică, așa cum povestește Sei Shōnagon în cîteva rînduri că a făcut și ea.

Sei Shōnagon a fost o maestră a artei schimburilor de replici spirituale și poetice și i-a plăcut să pună pe hîrtie creațiile sale cele mai reușite. A povestit adesea și cît de neliniștită se simțea cînd compunea

versuri – și, avînd în vedere cît de mare era miza, nici nu e de mirare. În plus, mai purta și povara faptului că făcea parte dintr-o familie vestită pentru poemele pe care le compunea. Ea era talentată la versurile sociale ingenioase; o intimidau compozițiile mai serioase, scrise pentru concursuri de poezie sau pentru ocazii deosebite, precum excursia din secțiunea 94 ca să asculte primul cîntec al așa-numitului *hototogisu* (un cuc de talie mică, al cărui cîntec dulce și cadențat vestea în mod poetic începutul verii).

Însă alteori nu o deranja să fie ea cea care intimida cu versurile sale, iar *Cartea pernei* este plină de povești despre tot felul de bieți nobili pe care i-a înfrînt. Evident, avea o minte foarte ageră și găsea replică la orice aluzie i s-ar fi făcut. Situațiile care îi dădeau cele mai mari bătăi de cap erau cele ce implicau aluzii la poezii chinezești: nu pentru că nu le-ar fi cunoscut, ci mai degrabă pentru că se considera că nu se cuvine ca o femeie să dea de înțeles că ar avea astfel de cunoștințe. Limba chineză era apanajul bărbaților: în public și oficial, ei scriau și proză, și versuri în chineză, iar educația lor era în mare parte dedicată clasicilor chinezi. Alte surse precizează că de fapt nu era ceva neobișnuit ca o femeie inteligentă să-i citească pe furiș pe unii dintre acești clasici – și, într-adevăr, scenele din *Cartea pernei* în care bărbații recită poezii chinezești arată că femeile le auzeau adesea –, dar în general nu se prea accepta ca o femeie să se laude cu asta. În felul ei caracteristic, Sei Shōnagon știa mult mai mult decît majoritatea, iar nobilii erau conștienți de asta și le plăcea să o vadă încercînd să facă față dificilei provocări de a da un răspuns inteligent la o aluzie la literatura chineză într-un mod potrivit de ocolit.

Din cele de mai sus ar putea părea că, la curte, pe Sei Shōnagon o interesau în principal bărbații – ei bine, bărbații sînt, cu siguranță, actorii principali ai multora dintre episoadele pe care le-a povestit. Însă adevăratul ei punct de interes emoțional în viața de la curte era împărăteasa pe care o slujea.

În ciuda tuturor observațiilor pătrunzătoare și caustice ale lui Sei Shōnagon despre cei cu care venea în contact, viziunea ei asupra Maiestății Sale era mereu filtrată de ceva ce aduce a adorație. Teishi era, conform părerii generale, o tînără încîntător de dinamică și de frumoasă, însă, chiar și așa, cei mai mulți dintre cititorii moderni rămîn cu impresia că atitudinea de venerare a lui Sei Shōnagon față de ea este exagerată. Dar nu trebuie să uităm că perioada Heian nu a fost singura epocă în care curtenii i-au adulat pe împărați și împărătese; genul acesta de adorație, care nouă ni se poate părea pură lingușeală, a fost norma timp de multe secole și în multe ținuturi.

Evident, lui Teishi îi făcea plăcere compania lui Sei Shōnagon, dacă e să ne încredem în ceea ce se spune în *Cartea pernei*, și cu siguranță îi plăcea să o tachineze, uneori cu oarecare cruzime, prefăcîndu-se că îi pune dragostea la încercare. Însă Sei Shōnagon a fost de fapt o achiziție valoroasă pentru Teishi, o persoană ale cărei gust rafinat și inteligență plină de spirit îi aduceau onoare într-o lume ce punea mare preț pe reputația saloanelor. Cînd Sei Shōnagon îi încîntă pe toți cu un răspuns deosebit de abil și ingenios la o provocare poetică pe care i-a aruncat-o Teishi, o doamnă de onoare remarcă admirativ: „De oameni ca domnia ta e nevoie la această curte" (secțiunea 279). Fără îndoială că era adevărat și ar trebui să fie primul lucru pe care să-l avem în vedere atunci cînd ne gîndim la chestiunea originilor și scopurilor acestei *Cărți a pernei*.

Ce este *Cartea pernei*?

Secțiunea finală [s29] explică în ce fel a luat naștere *Cartea pernei*. Aici Sei Shōnagon ne descrie această scenă destul de criptică:

> Ministrul Palatului Korechika i-a adus într-o zi Împărătesei un teanc de hîrtii. „Ce gîndește

domnia ta că s-ar cuveni să se scrie pe hîrtiile astea?", a întrebat Maiestatea Sa. „*Însemnările istoricului* se copiază la curtea Împăratului."
„Atunci ar trebui să facem din ele o «pernă»", am zis eu.
„Foarte bine, atunci sînt ale domniei tale", a hotărît Maiestatea Sa, întinzîndu-mi hîrtiile.

Din păcate, tocmai ceea ce a intenționat Sei Shōnagon prin această trimitere la o „pernă" (*makura*)[3] nu a fost niciodată explicat în mod satisfăcător. Probabil că putem exclude ideea că a folosit acest cuvînt literal. Referințele la *makura* din alte opere scrise în acea perioadă sugerează posibilitatea ca ea să fi cerut să păstreze foile lîngă perna ei, pentru însemnări personale – afirmă de mai multe ori că nu a intenționat niciodată să mai arate cuiva ceea ce scria, deși persistă un aer de falsă modestie în aceste tăgăduiri. Totuși, hîrtia era o marfă scumpă, iar foile acestea erau un dar pentru Maiestatea Sa, care, evident, a dorit ca ele să fie folosite într-un scop pe măsura proiectului ce se desfășura la curtea împăratului sau chiar să rivalizeze cu copierea unuia dintre marii clasici chinezi. În plus, cînd vom ajunge cu lectura acolo, vom înțelege că probabil Sei Shōnagon dădea o replică spirituală. Au fost sugerate tot felul de jocuri de cuvinte[4], dar încă nu s-a găsit o explicație concludentă. Un lucru este clar: la sugestia lui Sei Shōnagon i-a dat Teishi teancul de foi de hîrtie care a devenit cartea legată (*sōshi*) cunoscută mai tîrziu în toată lumea drept *Makura no sōshi* (literal, *Cartea pernei*)[5].

Putem încerca să combinăm mai multe interpretări și să ne-o imaginăm pe Sei Shōnagon luîndu-și teancul de foi ca să le păstreze lîngă perna ei și să scrie, sub formă de însemnări personale, aparent pentru propriul amuzament, o operă care urma să aibă impact asupra reputației curții lui Teishi – o operă în care transpar spiritul ascuțit, gustul rafinat și „farmecul" pentru care a devenit cunoscută această curte și pe care s-a considerat că îl întruchipează Sei Shōnagon. Dacă acesta a fost scopul ei, atunci cu siguranță că și l-a atins.

Întrebarea cînd și de ce a fost scrisă cartea este însă mult mai complexă. Specialiștii au folosit referința la titlul lui Korechika din această scenă pentru a stabili cu aproximație data la care au fost dăruite foile de hîrtie, între 994 și 996. În aceeași secțiune, Sei Shōnagon mai descrie cum a aflat lumea, în mod deconcertant, de opera sa atunci cînd ea a scos o rogojină pentru guvernatorul provinciei Ise, Tsunefusa, dîndu-și seama prea tîrziu că prețioasa ei „carte legată" se afla pe rogojină (deși, oricît de slab luminată ar fi fost încăperea, este puțin probabil ca Sei Shōnagon să nu fi observat ce se afla pe rogojina aceea pe care a oferit-o aparent cu bună-credință).

Tsunefusa a deținut funcția de guvernator între 995 și 997, perioadă după care ne-am putea face o idee despre data cînd a fost încheiată *Cartea pernei*. Însă textul pe care a pus atunci mîna Tsunefusa și pe care l-a arătat triumfător curtenilor nu era opera completă pe care o cunoaștem astăzi; aceasta conține numeroase scene și referințe ce pot fi datate după 997, cele mai recente dintre ele (secțiunile 6, 222 și 273) aparținînd perioadei imediat dinaintea morții lui Teishi, în 1000. Și anumite aparteuri răzlețe din alte locuri din carte ne dau de înțeles că măcar în unele secțiuni Sei Shōnagon era conștientă de prezența unui public, care o implorase „să nu-i scape nimic", dar care ar fi putut totuși să se simtă ofensat de unele dintre lucrurile pe care le-a inclus în carte. Toate acestea sugerează că o versiune mai veche a cărții, pusă în circulație de Tsunefusa, a avut suficient de mult succes la public, iar la încurajarea cititorilor ei entuziasmați, ea a continuat să o completeze cît timp a mai rămas la curte și foarte posibil și după aceea.

Unul dintre cele mai izbitoare aspecte ale *Cărții pernei*, așa cum a ajuns pînă la noi, este că e extrem de haotică: unele secțiuni sînt scurte, în timp ce altele au mai multe pagini; există liste, amintiri personale și anecdote, precum și gîndurile și părerile autoarei pe temele cele mai diverse, iar unele secțiuni par fragmente de scene menite a face parte dintr-o poveste romantică. Uneori o parte dintre ele

sau toate se întrepătrund într-o singură secțiune. Oare această operă a fost cîndva mai ordonată și abia mai tîrziu a ajuns așa de încîlcită și de incoerentă? De vreme ce nu s-a păstrat nici un manuscris al *Cărții pernei* de dinainte de secolul al XIII-lea, iar această versiune diferă de altele despre care se știe din referințe ulterioare că au existat înainte de această dată, nu avem de unde să știm. Specialiștii încă se contrazic cu privire la prima ei formă, o problemă complicată și mai mult de faptul că există patru variante diferite ale acestei opere[6].

Unul dintre argumente sugerează că impulsul inițial al acestei opere poate fi descoperit în listele presărate prin tot textul. Acestea iau diferite forme, dar în cea mai simplă, constînd în mare măsură în serii de nume de obiecte care aparțin unei anumite categorii, interesul lui Sei Shōnagon se îndreaptă aproape exclusiv spre aspectul lor sau asocierea lor cu poezia. Dată fiind importanța aluziilor poetice în lumea ei, un astfel de compendiu ar fi fost de mare interes pentru cititorii săi, mai mult decît ar putea fi pentru noi. Oare inițial Sei Shōnagon a intenționat să creeze un soi de manual de referințe poetice, similar cu altele deja existente?

Cu siguranță, prima secțiune, bine-cunoscută, poate fi interpretată astfel: ca o listă obligatorie a momentelor zilei care întruchipează cel mai bine din punct de vedere poetic esența subiectivă a diferitelor anotimpuri. Totuși, deși secțiunea a doua dă impresia că va continua în aceeași formă, Sei Shōnagon alunecă rapid pe panta anecdotei personale și a descrierii amănunțite, împletite cu nenumărate comentarii scurte, pînă cînd, la sfîrșitul acestei secțiuni, pare să fi abandonat cu totul lista pe care o plănuia. Adevărul este că personalitatea lui Sei Shōnagon este irepresibilă și rareori reușește să tolereze mai mult timp limitele stricte ale unei liste; în mod repetat, ea nu se poate abține să adauge comentarii personale și paranteze care uneori se transformă în anecdote sau păreri dezvoltate pe larg, pe fondul cărora lista ei pare să fie uitată. Nu e greu de închipuit că

cititorilor trebuie să le fi plăcut aceste intercalări scrise într-un stil direct și personal, descoperind, spre încîntarea lor, că cineva scria despre lumea în care trăiau și o prezenta în detaliile sale cele mai intime și mai alese. Nu putem spune dacă listele presărate prin toată cartea reprezintă materialul său inițial sau dacă erau menite să fie un fel de coloană vertebrală, dar în *Cartea pernei* pe care o avem astăzi predomină vocea lui Sei Shōnagon.

Totuși, ar trebui să nu uităm că aceste liste, care ar putea fi interpretate ca o catalogare neconvențională, personală a unor nume și lucruri avînd la bază un gust foarte personal, este posibil să fi fost create cu intenția de a constitui în esență un fel de cataloage ale gusturilor, răspunsurilor și cunoștințelor împărtășite pe vremea aceea. În lumea curții din perioada Heian, ca și în alte societăți și perioade conservatoare, rolul esențial al gustului și opiniilor era să afirme identitatea cuiva față de alții, iar variațiile individuale adesea nu erau privite cu ochi buni – lucru la care Sei Shōnagon ne dezvăluie adesea că este foarte sensibilă. Lupta dintre individualitate și grup este tot timpul prezentă, desigur, iar Sei Shōnagon avea o personalitate suficient de puternică pentru a avea de suferit din cauza asta. Și totuși, o mare parte din ceea ce nouă ni s-ar putea părea pur și simplu personal și individual în scrierile ei este de fapt articularea lumii sale și a valorilor acesteia.

Acest aspect e relevant atunci cînd considerăm că termenul-cheie este *okashi*, care e țesut în toată lucrarea ca un laitmotiv. Poate cea mai bună traducere în engleză este sensul mai vechi de „nostim” (*amusing*): ceva ce distrează, intrigă, încîntă, face plăcere și farmecă. Totuși, de vreme ce „nostim” este acum un cuvînt destul de neutru și demodat, am ales în traducerea mea termenul mai dinamic „încîntător”. Limba engleză tolerează repetițiile într-o măsură mult mai mică decît japoneza clasică, așa că am folosit adesea și alte cuvinte cu sens similar, precum „fermecător” sau „minunat”, și există, desigur, și

cazuri în care „încîntător" nu redă nuanța exactă intenționată de autoare. Însă, chiar și așa, cititorul poate observa că „încîntător" este un cuvînt care apare foarte des; am făcut intenționat asta, de vreme ce este important să redau ceva din natura prezenței constante, esențiale în operă a acestui termen crucial.

Este neîndoielnic că, atunci cînd Sei Shōnagon afirma că o experiență sau un lucru e *okashi*, era o reacție foarte sinceră, dar făcea asta știind că cititorii săi aveau să înțeleagă exact ce voia ea să spună și să zîmbească aprobator. *Okashi* este mult mai mult decît o capacitate de reacție trecătoare și personală. În esență, este un fel de reacție estetică, ce poate fi cultivată și perfecționată, ce se delectează cu conștientizarea fiorului de plăcere pe care îl provoacă un obiect sau un moment și a cărei plăcere este amplificată de cunoașterea faptului că va fi împărtășită de alți oameni cu sensibilitate cultivată. Sei Shōnagon scria nu doar pentru publicul ei de la curte, ci, într-un sens important, și *în numele* acestuia atunci cînd nota, descria și discuta despre miriadele de lucruri care îi atrăgeau interesul, iar sensibilitatea de tip *okashi* este tema unificatoare din spatele harababurii de însemnări aparent haotice. Într-adevăr, ea întruchipează sensibilitatea curții lui Teishi, iar prin notarea pe hîrtie a propriilor reacții la lumea din jur crea un soi de expunere a acestei sensibilități.

Sei Shōnagon nu s-ar fi gîndit niciodată la misiunea ei în astfel de termeni seci, desigur – dacă s-a gîndit vreodată la asta –, și cu siguranță nu s-ar fi discutat despre „o estetică *okashi*" la curte. Și totuși, în mod clar era hotărîtă să scrie o cronică a lumii ei din perspectiva acesteia. Chiar dacă nu folosește acest cuvînt, îi simțim prezența ca sens constant, și atunci cînd vorbește despre ceea ce nu reușește să o încînte, și atunci cînd descrie ce anume o încîntă. Iar dacă ne gîndim la evenimentele triste și tot mai tragice care au început să-i copleșească pe Teishi și pe cei de la curtea ei la doar doi ani după sosirea

lui Sei Shōnagon, rămînem uimiți că din toate acestea s-a putut naște o operă care nu numai că refuză cu îndîrjire să recunoască aceste suferințe, dar refuză să recunoască suferința ca atare și ne oferă în schimb o lume de încîntări rafinate.

Este foarte posibil, așa cum au sugerat recent unii specialiști[7], ca Sei Shōnagon să se fi apucat conștient să prezinte curtea lui Teishi scăldată în lumina trandafirie a acestui *okashi* ca antidot la faptele istorice și ca modalitate de a salva pentru posteritate trista poveste a lui Teishi – și este adevărat că amestecarea cronologică a anecdotelor creează un portret euforic al curții, în afara timpului și a istoriei (deși autoarea a inclus și detalii cu ajutorul cărora un cititor familiarizat cu lumea ei ar identifica ușor data anumitor episoade). În timp ce citim, sîntem mereu în centrul acelui moment al experienței care ne întîmpină pe fiecare pagină; Sei Shōnagon pare hotărîtă să prezinte aceste clipe ca atare, nu ca parte a unei povești mai ample la care să ne întoarcem după ce vom fi savurat aceste mici plăceri sau enervări de moment.

Acest efect este mult mai puternic pentru cel ce citește opera în japoneză decît pentru cititorii de limbă engleză, pentru care conștientizarea timpului ca trecut sau prezent este adînc încastrată în structura limbii. Limba în care a scris Sei Shōnagon era capabilă să folosească flexiuni verbale pentru a indica nuanțe în comparație cu care timpurile verbale din limba engleză par de-a dreptul stîngace; pe de altă parte însă, un scriitor nu avea nevoie să specifice relațiile temporale, decît dacă voia. Nararea unei întîmplări din trecut putea folosi o flexiune verbală indicînd rememorarea, de exemplu, dar putea foarte bine să se lipsească de asta – și adesea chiar așa făcea – și să utilizeze o formă verbală neutră din punct de vedere temporal. Această caracteristică a limbii este perfectă pentru scopurile lui Sei Shōnagon. Deși sînt și cazuri în care o flexiune de trecut neașteptată va lega o scenă de rememorarea personală, în general lumea pe care ne-o oferă este pur și simplu atemporală.

Rezultatele sînt ciudate și interesante. În majoritatea scrierilor cronologice, contextul este de obicei suficient pentru a-i oferi cititorului informațiile necesare cu privire la timp, însă textul lui Sei Shōnagon numai cronologic nu e. Ea va începe adesea descrierea unei noi scene fără nici un fel de context orientativ, cu excepția, poate, a unei legături tematice sau tangențiale cu scena anterioară, și ne trezim în mijlocul ei fără să avem vreo idee dacă descrie ceva ce a trăit chiar autoarea, ceva ce ar putea trăi persoanele sensibile sau ceva ce trăim noi prin intermediul unei scene romanțate dintr-o poveste. Citind mai departe, dăm peste o flexiune verbală sau peste o altă informație care ne răspunde la această întrebare, dar adesea terminăm de citit fragmentul respectiv fără să ne fi edificat sau chiar și mai confuzi din cauza unei descrieri ce pare să oscileze liber între rememorare și o proiecție răzleață a imaginației. Această detașare este exacerbată de faptul că japoneza clasică nu necesită și foarte rar se întîmplă să aibă un subiect specificat al verbului. Cine are această experiență, eu, tu, noi sau poate ea? Întrebarea va părea adesea irelevantă, căci în multe pasaje este suficient că experiența există în momentul în care citim și că, citind, trecem și noi prin acea experiență[8]. În *Cartea pernei*, părem să pășim pe tărîmul unui soi de prezent istoric extaziat în care adesea vom trăi clipa așa cum o face Sei Shōnagon însăși, dar sîntem în general conștiința receptivă a unei doamne anonime de la curte în perioada Heian.

Contextul literar

Din ce tradiții literare s-a inspirat Sei Shōnagon cînd a ales forma pe care avea să o ia „perna" ei? La curtea împăratului, se străduiau să consolideze literatura masculină copiind un clasic chinez. În aceste condiții, putea o femeie, căreia îi era interzisă această tradiție, să creeze ceva care să se ridice cît de cît la înălțimea acestui proiect ce avea aprobarea oficială?

Cu toate că, atunci cînd compuneau poezii, japonezii foloseau silabarul care fusese dezvoltat pentru notarea elementelor gramaticale (*hiragana*), această scriere și limba vorbită erau în mare parte apanajul lecturilor și textelor scrise de femei. În orele nesfîrșite cînd nu prea aveau nimic de făcut, femeile stăteau împreună și ascultau una dintre numeroasele povești scrise cu acest silabar care circulau pe atunci în rîndul doamnelor (precum și în rîndul anumitor nobili care nu prea țineau la cinstea obrazului) în casele celor bogați. Nu s-a păstrat pînă astăzi aproape nici una dintre aceste povești, dar, evident, erau în mare parte romantice, sentimentale și înclinate către descrierea unor scene idealizate, cu bărbați magnifici, doamne superbe și circumstanțe patetice. Erau adesea însoțite de ilustrații, la care doamnele se uitau în timp ce cuvintele pe care le ascultau dădeau viață scenei.

Se pare că aceste povești, deși vizînd un public feminin, erau de fapt în mare parte scrise (anonim) de bărbați. Dar nimic nu le împiedica pe femei să compună o astfel de poveste – într-adevăr, în deceniul de după moartea lui Teishi, această tradiție avea să atingă culmi magnifice prin opera altei doamne de la curte, Murasaki Shikibu, în *Povestea lui Genji*. Ne-am putea aștepta ca și Sei Shōnagon să-și fi încercat pana scriind o asemenea poveste; cu siguranță, influența acestor istorisiri romantice și a ilustrațiilor care le însoțeau se simte peste tot în *Cartea pernei*, iar atmosfera lumii lor dă culoare percepțiilor și reacțiilor autoarei în moduri fascinante. Însăși proza ei, o formă de japoneză scrisă numită uneori „scrierea femeilor", care se dezvoltase relativ recent, în mare parte prin intermediul poveștilor și misivelor, este, inevitabil, impregnată de limbajul poveștilor. Există chiar cîteva secțiuni din *Cartea pernei* care par niște microscene dintr-o poveste romantică, iar o dată ea pare să înceapă serios o asemenea istorie (secțiunea 294). Dar Sei Shōnagon era prea interesată de lumea reală și de punctele sale slabe ca să poată întreține prea mult timp o sensibilitate romantică. Punctele ei forte erau observația atentă și

comentariul personal; dacă începea să descrie amantul ideal, ajungea să schițeze un portret ilar al corespondentului lui jenant din realitate. Povestea romantică nu era genul literar potrivit pentru ea.

Cealaltă posibilitate de manifestare pentru „scrisul femeilor" în proză era „jurnalul" sau însemnările personale în care se notau experiențe și gînduri intime, din cîte se pare, doar pentru uz personal. Și bărbații scriau jurnale (*nikki*), însă acestea erau în mare parte consemnări seci în chineză ale datei și evenimentului. Femeile au preluat forma de jurnal și au transformat-o într-o altfel de cronică a experiențelor trăite de ele – mai relaxată, mai subiectivă și mai pătrunzătoare din punct de vedere psihologic. Spre deosebire de povești, aceste jurnale nu erau citite pentru amuzamentul altora, dar erau un gen literar acceptat din care Sei Shōnagon, evident, s-a inspirat în descrierea unor întîmplări prin care a trecut și la care a fost martoră. Jurnalele erau antiteza realistă a poveștilor romantice. Cele care s-au păstrat pînă astăzi, dintre care cel mai vechi este *Kagerō nikki* (finalizat în cca 975), ne descriu o lume foarte diferită de cea a poveștilor, o lume în care citim despre suferințele unor femei condamnate să aștepte și să tînjească după vizitele unui soț sau amant capricios ori despre fricțiunile și întîmplările de zi cu zi din care este formată în mare parte viața. Introspecția lor extrem de nuanțată creează un stil literar cu care stilul extrovertit al lui Sei Shōnagon nu ar fi avut nici o legătură. Dacă era să scrie ceva care să semene cu un jurnal personal, trebuia să o facă într-un mod total diferit.

Stilul literar inaugurat de ea era, de fapt, atît de diferit, încît nu seamănă cu nimic din ceea ce se știe că l-a precedat. Specialiștii au citat lunga tradiție a antologiilor și cataloagelor din care s-a inspirat probabil Sei Shōnagon atunci cînd și-a conceput listele, dar, dacă într-adevăr de aici a pornit, ea a transformat foarte rapid această tradiție în ceva mult mai personal și mai plin de viață. Forma literară a însemnărilor scrise de femei în perioada Heian a favorizat exemple superbe ale acelui gen de introspecție

care este poate o caracteristică a felului cum scriu femeile din toată lumea; însă ceea ce a realizat Sei Shōnagon a fost un lung dialog exuberant cu un interlocutor – cu publicul ei. Ne antrenează în așa mare măsură deoarece interacționează cu noi, îi întîlnim privirile peste mileniul care ne desparte. Poate că forma de scrisoare este cea de care se apropie cel mai mult stilul lui Sei Shōnagon – o înșiruire întîmplătoare de anecdote, păreri și gînduri, aparent spontan puse pe hîrtie, trecînd brusc de la un comentariu la altul sau de la o poveste la alta, fiecare nouă abatere de la subiect fiind provocată de vreo asociație întîmplătoare sau de o legătură tangențială ori poate de nimic. Tulburătoarele schimbări de ton sau de conținut, combinația complexă de elegant și rafinat cu realist și acerb produc un efect de spontaneitate și intimitate care îl atrage pe cititor într-o complicitate tandră, chiar și atunci cînd sîntem oripilați de snobismul predominant și de accesele ocazionale de cruzime.

Judecățile literare ale posterității vizează totuși seriosul. Scriitoarele din perioada Heian care sînt încă apreciate sînt cele ce au dezvoltat și au exprimat sensibilitatea sumbră identificată mai tîrziu prin cuvîntul *conștient*, un sentiment-ton în care capacitatea de răspuns la natura dinamică a lumii fenomenelor derivă dintr-o recunoaștere a vremelniciei sale. Deși *Cartea pernei* este tot timpul menționată în orice listă a clasicilor din măreața perioadă Heian, atenția se mută apoi imediat către *Povestea lui Genji* sau către jurnalele mai meditative și mai melancolice. Aparenta frivolitate a lui Sei Shōnagon a tins uneori să o condamne la marginalizare.

Dificultatea erudiților serioși care sînt arbitrii gustului literar nu se limitează la *Cartea pernei*, la estetica ei „superficială" și la spontaneitatea sa „imprevizibilă". Însăși Sei Shōnagon pare să irite. Primul exemplu se găsește în jurnalul autoarei *Poveștii lui Genji*, ursuza și rezervata Murasaki Shikibu, care a fost o doamnă de onoare la curtea împărătesei ce o înlocuise pe Teishi:

> Sei Shōnagon... era teribil de plină de sine. Se credea tare isteață și își umplea cărțile de ideograme chinezești; dar, dacă te uitai mai bine la ele, lăsau mult de dorit. Aceia care gîndesc că sînt mai presus de toți ceilalți în felul acesta o să aibă numai de suferit și n-o s-o sfîrșească bine, iară oamenii care au ajuns atît de pompoși încît nu mai știu ce să facă pentru a se arăta mai simțitori în cele mai îndoielnice împrejurări, căutînd să prindă fiecare clipă vrednică și de cea mai mică fărîmă de atenție, cu siguranță că par caraghioși și lipsiți de adîncime. Ce viitor pot să aibă aceștia?[9]

Sei Shōnagon plecase de mult de la curte cînd au fost scrise cuvintele de mai sus, dar această judecată acidă arată că încă o scotea din sărite pe Murasaki. De-a lungul secolelor și alții au continuat să dea glas unor opinii similare, iar erudiții (bărbați) moderni au fost la fel de iritați de ea. Unii au considerat-o doar o muiere cu gura mare, iar *Cartea pernei* nimic mai mult decît gîndurile răzlețe ale unei doamne de onoare prostuțe revărsate la nimereală pe pagină. În Japonia este ceva obișnuit ca Sei Shōnagon să fie comparată cu Murasaki Shikibu, iar cei care îi iau partea în această aparentă rivalitate sînt adesea caracterizați drept inepți și frivoli.

Date fiind aceste critici, este cu atît mai impresionant că dintotdeauna *Cartea pernei* a fost considerată o lucrare clasică. Fascinația și geniul ei ciudat sînt incontestabile și au existat și există mulți specialiști dispuși să-i acorde atenția pe care o merită din plin, așa cum vor exista cu siguranță întotdeauna noi cititori care să-i redescopere desfătările.

Note

1. Obiceiurile legate de căsătorie erau complexe. În lumea lui Sei Shōnagon se obișnuia ca un soț să vină și să plece cînd voia din casa unde locuia soția lui, cel puțin în primii ani de căsnicie. Monogamia

bărbaților nu era strict respectată, iar multe căsătorii par să fi fost aranjate. Vezi și secțiunea 2, nota 4.

2. Urmez obiceiul de a specifica date fără calculele exacte necesare pentru adaptarea la calendarul lunar folosit pe atunci în Japonia. Teishi a murit în luna a douăsprezecea a anului 1000, ceea ce înseamnă aproximativ februarie 1001 în calendarul iulian. Pentru o explicație privind calendarul japonez, vezi anexa 3.
3. Cuvîntul *pernă* (*makura*) are anumite nuanțe în japoneza clasică, dar acestea nu au legătură cu eroticul. Cuvîntul are mai degrabă o rezonanță poetică, apărînd în expresii literare precum *makurakotoba* („cuvînt-pernă", un cuvînt care în mod convențional însoțește un anumit termen sau o anumită expresie în poezia veche) sau *utamakura* („perna poemului", un cuvînt sau o imagine codificate pentru o anumită utilizare poetică). Unii specialiști susțin că astfel de conotații sînt importante pentru înțelegerea intențiilor de la baza *Cărții pernei*.
4. Cel mai probabil este un joc de cuvinte în care titlul *Însemnările istoricului* (*Shiki*) este considerat omofon cu termenul *shiki*, care înseamnă ceva în genul așternuturilor, care poate fi întins. Sei Shōnagon ar propune astfel ca, dacă curtea împăratului „întinde așternuturile", curtea lui Teishi să fie și mai și, creînd „perna".
5. Se pare că nu Sei Shōnagon a intitulat-o astfel. Opera a avut diferite titluri pînă cînd a ajuns să fie cunoscută definitiv sub titlul folosit și astăzi, stabilit pe la mijlocul secolului al XVI-lea. Se pare că sursa de inspirație a acestuia este scena din secțiunea [s29] citată mai sus.
6. Două dintre acestea, cunoscute ca Sakaibon și Maedakebon, grupează separat pasajele care se încadrează cam în același stil (liste, anecdote și „eseuri"). Acum se consideră că acestea constituie o ordonare ulterioară a ordinii aleatorii de dinainte, păstrată în diverse forme și cu unele diferențe de conținut în celelalte două texte, Nōinbon și Sankanbon. (Pentru o discuție aprofundată pe marginea acestor texte, vezi „Notă asupra traducerii".)
7. Mitamura Masako este cel mai important dintre aceștia.

8. Într-o încercare de a reda o parte din acest efect, am ales adesea să traduc anumite pasaje ori secțiuni întregi la timpul prezent și am folosit „tu" pentru subiectul anonim ce are experiența respectivă. Această formulare se adresează în mod fericit și direct acelui „tu" individual care este cititorul, dar îl atrage pe acesta și în categoria acelui „tu" general (care s-ar exprima mai formal prin folosirea reflexivului), așa încît are avantajul că se apropie de genul acela de complicitate cu cititorul pe care o creează japoneza lui Sei Shōnagon. Totuși, am folosit trecutul în multe scene care se evidențiază ca narare a unor evenimente din trecut.
9. *The Diary of Lady Murasaki*, trad. de Richard Bowring (Penguin Classics, 1996), p. 54.

Lecturi suplimentare

În limba engleză s-a scris foarte puțin despre *Cartea pernei*. Cele mai importante studii sînt:

Fukumori, Naomi, „Re-visioning History: The Diary-Type Passages in Sei Shōnagon's *Makura no sōshi*", *Journal of the Association of Teachers of Japanese*, 31:1 (aprilie 1997), pp. 1-44.

Fukumori, Naomi, „Sei Shōnagon, the Ese/Essayist: Delineating Differences in *Makura no sōshi*", Ga/Zoku Dynamics in Japanese Literature, *Proceedings from the MAJLS (Midwest Association for Japanese Literary Studies) Fifth Annual Meeting* 3 (vara 1997), pp. 66-88.

Morris, Mark, „Sei Shōnagon's Poetic Catalogues", *Harvard Journal of Asiatic Studies*, 40:1 (iunie 1980), pp. 5-54.

Pentru o mai bună înțelegere a literaturii de la mijlocul perioadei Heian, sugerăm următoarele traduceri în limba engleză și introducerile lor util de detaliate:

Anonim, *A Tale of Flowering Fortunes*, traducere de W.H. și H.C. McCullough, 2 vol. (Stanford University Press, 1980).

Anonim, *Tales of Yamato: A Tenth Century Poem Tale*, traducere de Mildred M. Tahara (University of Hawaii Press, 1980).

Izumi Shikibu, *The Izumi Shikibu Diary*, traducere de E. Cranston (Penguin Classics, 1969).

The Kagerō Diary, traducere de Sonja Arntzen (University of Michigan, Center for Japanese Studies,

1997). Tradus anterior de E. Seidensticker cu titlul *The Gossamer Years: The Diary of a Noblewoman of Heian Japan* (Tuttle, 1964). Despre autoare se știe doar că a fost mama lui Fujiwara Michitsuna.

Murasaki Shikibu, *The Diary of Lady Murasaki*, traducere de Richard Bowring (Penguin Classics, 1996).

Murasaki Shikibu, *The Tale of Genji*, traducere de Royall Tyler, 2 vol. (Viking, 2001). Tradus anterior de E. Seidensticker (Alfred A. Knopf, 1976). [trad. rom.: Doman Murasaki, *Genji*, traducere de Henriette Yvonne Stahl, Editura pentru Literatură Universală, București, 1969 – n.tr.]

Lady Sarashina, *As I Crossed a Bridge of Dreams*, traducere de Ivan Morris (Penguin Classics, 1971).

Alte informații generale utile despre această perioadă pot fi găsite în:

Dalby, Liza, *Kimono* (Vintage, 2001), capitolul 7 („The Cultured Nature of Heian Colors").

Morris, Ivan, *The World of the Shining Prince* (Kōdansha International, 1994).

Pentru mai multe lucrări academice care analizează literatura acestei perioade, mai ales *Povestea lui Genji*:

Bowring, Richard, „The Female Hand in Heian Japan: A First Reading", în Donna C. Stanton (ed.), *The Female Autograph: Theory and Practice of Autobiography from the Tenth to the Twentieth Century* (University of Chicago Press, 1987), pp. 49-56.

Childs, Margaret H., „The Value of Vulnerability: Sexual Coercion and the Nature of Love in Japanese Court Literature", *Journal of Asian Studies*, 58:4 (noiembrie 1999), pp. 1059-1079.

Field, Norma, *The Splendor of Longing in the „Tale of Genji"* (Princeton University Press, 1987).

Mostow, Joshua S., *At the House of Gathered Leaves: Shorter Biographical and Autobiographical Narratives*

from Japanese Court Literature (University of Hawaii Press, 2004).

Okada, Richard, *Figures of Resistance: Language, Poetry and Narrating in 'The Tale of Genji' and Other Mid-Heian Texts* (Duke University Press, 1991).

Sarra, Edith, *Fictions of Femininity: Literary Inventions of Gender in Japanese Court Women's Memoirs* (Stanford University Press, 1999).

Shirane, Haruo, *The Bridge of Dreams: A Poetics of the „Tale of Genji"* (Stanford University Press, 1987).

Notă asupra traducerii

Ca și alte texte la fel de vechi, *Cartea pernei* prezintă anumite probleme de transcriere și altele legate de manuscris. Există patru variante majore ale lucrării și s-ar putea să mai fie și altele. Varianta folosită aici este cunoscută drept Sankanbon, care, conform părerii generale actuale, are o formă aproximativ asemănătoare cu cea originală, deși este foarte probabil ca anumite cuvinte, propoziții și poate chiar întregi secțiuni să fi fost adăugate, eliminate sau modificate de cei care au copiat cartea ulterior. Textul Sankanbon – cea mai veche copie existentă a acestuia datînd din 1228 – include în mod tradițional un grup „suplimentar" de secțiuni care, aparent, au fost incluse în textul propriu-zis într-o versiune anterioară a acestuia, care nu s-a păstrat. Principalul rival al acestuia este cunoscut sub numele Nōinbon[1], care conține cam același material, dar în multe cazuri așezat în altă ordine, omite unele pasaje care se găsesc în Sankanbon și adaugă altele. Problema legăturii dintre cele patru variante este complexă, fiind complicată și mai mult de întrebarea cum și în ce etape ar fi putut Sei Shōnagon să compună lucrarea (vezi „Introducerea", pp. 12-13).

Traducerea mea în limba engleză se bazează pe ediția adnotată din 1997 a textului Sankanbon, îngrijită de Matsuo Satoshi și Nagai Kazuko și publicată de Shōgakukan, deși am ținut cont și de notele și interpretările oferite de alte ediții atunci cînd a fost nevoie[2]. Există numeroase locuri în text în care interpretările sensului diferă, iar aici aleg varianta care mi se pare cea mai potrivită dintre mai multe posibilități. Uneori, textul Nōinbon pare să păstreze sensul mai firesc, iar în cazurile respective abandonez textul

Sankanbon pentru o mai bună claritate; precizez de fiecare dată în note cînd este cazul.

Traducerea versurilor ridică o problemă deosebită, practic insurmontabilă. Forma poetică japoneză tradițională (*waka*) este mai degrabă silabică decît metrică din punctul de vedere al ritmului, nu are rimă, nu folosește delimitări între versuri și depinde în mare măsură, pentru efectele sale, de subtilitățile unor aluzii poetice și alte tehnici lingvistice care sînt intraductibile și necesită numeroase note explicative pentru cititorii străini (chiar și pentru japonezi din epoca modernă). Prin urmare, aproape nici un element al unui poem nu poate fi transpus dincolo de sensurile denotative ale cuvintelor, ceea ce în general face ca poemul să pară incredibil de simplu, sec sau de-a dreptul fără noimă. Pentru a crea cel puțin o oarecare asemănare cu ceea ce simt cititorii englezi că înseamnă poezie, am urmat tradiția traducerii și am împărțit poemele în cinci versuri, corespunzînd demarcațiilor de 5-7-5-7-7 silabe ale acelor *waka* originale. Cînd este posibil, încerc să mă apropii de această lungime fixă a versurilor de cinci sau șapte silabe, deși numărarea silabelor în limba engleză este un exercițiu mental, nu auditiv; totuși, acolo unde numărul strict al silabelor produce un ritm care stînjenește plăcerea auditivă, permit adesea metrului iambic să crească numărul de silabe ca să sune mai firesc pentru cititor. Traducerea cuvintelor ridică alte probleme, mai ales că scopul poeziei lui Sei Shōnagon îl constituie de obicei calamburile subtile. Uneori se poate păstra și jocul de cuvinte direct sau indirect, dar în majoritatea cazurilor nu pot decît să redau imaginile, încercînd să sugerez prin alegerea anumitor cuvinte unde s-ar plasa calamburul, și sper că astfel păstrez măcar într-o mică măsură ceea ce urmărea poemul. Cititorii vor găsi trimiteri la note pentru explicații mai detaliate legate de aceste jocuri de cuvinte.

Primele manuscrise ale *Cărții pernei* arată că textul lui Sei Shōnagon era mai mult sau mai puțin

continuu, fără a fi împărțit pe secțiuni. Aceasta creează o lectură foarte diferită și mult mai extraordinară decît permite împărțirea ulterioară în secțiuni. Cu oarecare reticență, am urmat practica din epoca modernă, păstrînd împărțirea tradițională pe secțiuni, pe care le-am numerotat, în scop orientativ, și am subliniat primele cuvinte din fiecare secțiune, în loc de titlu. (Pentru secțiunile suplimentare, vezi p. 469) Totuși, cititorii sînt încurajați să ignore aceste diviziuni în timpul lecturii, căci astfel vor fi adesea încîntați să descopere legăturile subtile, tangențiale care se țes între secțiuni anterioare sau posterioare ce inițial par să fie entități izolate.

Dacă numărul secțiunii este urmat de un asterisc, asta indică faptul că în note se oferă informații generale utile pentru înțelegerea secțiunii respective. Cînd data la care s-a petrecut scena descrisă în secțiunea respectivă este cunoscută sau poate fi speculată pe baza unor dovezi interne, aceasta a fost precizată între paranteze, după „titlul" secțiunii, în note. Cititorul va găsi și trimiteri la anexe pentru anumiți termeni necunoscuți care nu se găsesc în note – inclusiv termeni generali, ranguri și titluri, culori și festivaluri religioase –, precum și la lista personajelor care apar în text (anexa 2).

Cartea pernei este scrisă într-un limbaj ce a devenit întruchiparea frumuseții clasice multe secole după aceea, care au privit cu o nostalgie plină de respect către gloriile culturii Heian. Totuși, atunci cînd scria Sei Shōnagon, acest limbaj nu avea o asemenea aură și pare să fi fost doar un limbaj scris care în multe sensuri încă nu se distinsese de japoneza vorbită de zi cu zi. În *Cartea pernei*, Sei Shōnagon folosește o voce directă și vie, iar eu încerc să redau acest lucru. Voi fi reușit în măsura în care cititorii pot simți, în timpul lecturii, plăcerea companiei ei.

Note

1. Ivan Morris, în traducerea pe care a făcut-o *Cărții pernei* (1967), a ales să se bazeze în principal pe textul Nōinbon, iar ediția din Penguin Classics a traducerii sale (1971) omite multe dintre secțiunile care conțin liste, precum și alte secțiuni considerate prea obscure pentru cititorul neavizat.
2. Cele mai importante dintre acestea sînt ediția din 1991, îngrijită de Watanabe Minoru, publicată ca nr. 25 din seria Shin Nihon Koten Bungaku Taikei, și ediția în două volume din 1977, îngrijită de Hagitani Boku, publicată ca nr. 11-12 din seria Shinchō Nihon Koten Shūsei.

Cartea pernei

[1]* *Primăvara, ceasul zorilor* – cînd muchia muntelui tot mai palid se îmbujorează, iar pe cer plutesc vălătucii norilor viorii mînjiți cu stacojiu.

Vara, nopțile – nopțile cu lună, de bună seamă, dar și acelea de smoală, așa e de frumos cînd pretutindeni dansează licuricii, încîlcindu-și zborul! Te prinde încîntarea și numai dacă vezi un licurici ori doi lucind gingaș în întuneric. Încă și ploaia-i minunată în nopțile de vară.

Toamna, serile – soarele învăpăiat s-a scoborît chiar după stînca muntelui și-acuma, văzînd cum ciorile[1], cîte trei-patru, cîte două-trei, trec grăbite să se culce, simți o tristețe plină de melancolie. Dar și ce încîntare cînd zărești de departe un șir de gîște sălbatice – ai zice că-s așa de mărunțele! Și – ah! – de negrăit clipa aceea de după lăsarea amurgului, cînd, în înserarea tot mai deasă, auzi doar vîntul și melopeea gîngăniilor toamnei.

Iarna, diminețile – cînd ninge, de bună seamă, e nespus de frumos, dar dimineața este desăvîrșită și dacă-i chiciură sau dacă mușcă gerul și se zoresc cu toții s-aprindă focul în vasul pentru cărbuni și dau fuga să mai aducă niște cărbuni în odăi. Dar spre amiaz, cînd se mai încălzește afară, nu-mi place cum se stinge focul, înecat în cenușa albă.

[2]* *Răstimpurile anului* – Luna întîia; lunile a treia, a patra și a cincea; a șaptea, a opta și a noua; a unsprezecea și a douăsprezecea – în fapt, fiecare lună, după anotimpul ei, aduce desfătări, cît e anul de lung.

În ziua întîia din an, cerul este minunat de curat și în văzduh plutesc pîclele primăverii. E încîntător să vezi că, pretutindeni, oamenii, care s-au îngrijit cu luare-aminte să-și aleagă veșmintele și sulimanurile, umblă ca să facă urări de bine pentru anul cel nou.

În a șaptea zi, oamenii culeg mlădițele cele noi ale ierburilor[1] care au răsărit pe peticele de pămînt pe care s-a mai topit zăpada – acestea sînt minunat de verzi și de proaspete și toată tevatura care se face cu ierburile astea e de-a dreptul fermecătoare, pentru că rareori apuci să le vezi așa de aproape. Aceia de familie mai bună care trăiesc în afara palatului își împodobesc trăsurile și se duc să vadă Parada Cailor Albi. E așa de amuzant[2], cînd trăsurile trec peste pragul marii porți a palatului, le zgîlțîie în asemenea hal pe doamne, de se lovesc cap în cap și le sar pieptenii din păr, iar dacă n-ai grijă, poți să-i sfarmi sub picior cînd calci – toată lumea rîde cînd le vede. Îmi aduc aminte că am văzut o ceată mare de curteni mai însemnați și de alți oameni făcîndu-și de lucru pe lîngă turnul de pază de la Poarta din Stînga; poznașii aceștia luau arcurile slujitorilor și le zbîrnîiau corzile ca să sperie caii – și privind pe furiș printre perdelușele trăsurii, am zărit cu încîntare niște grădinărese și alte femei ce umblau încolo și-ncoace pe lîngă unul dintre gardurile cu ochiuri de mai încolo. Cînd vezi așa ceva, de bună seamă te minunezi și te întrebi cine-or fi oamenii aceia care se simt ca peștele în apă în „palatul celor nouă incinte". Însă, cînd i-am văzut de-aproape, la palat, chipurile servitorilor erau toate întunecate și pătate acolo unde pudra de orez nu acoperise bine pielea, așa cum se arată peticele de pămînt negru acolo unde omătul începe să se topească – o priveliște tare urîtă. Și caii aceia care se tot ridicau în două picioare și săltau erau destul de înfricoșători, așa că m-am

retras la adăpost, în trăsură, de unde nu se mai vedea mare lucru.

În ziua a opta, te înfiorezi auzind larma trăsurilor care gonesc cînd toți cei care au fost înălțați în rang se duc să se felicite unul pe altul.

În ziua a cincisprezecea, ziua lunii pline, vezi de fiecare dată un tablou încîntător în casele nobililor după ce se aduc bucatele de sărbătoare. În fiecare casă, doamnele, mai bătrîne sau mai tinere, caută orice prilej ca să se pocnească una pe alta cu bețele terciului[3], uitîndu-se încontinuu în spate, ca nu cumva să fie lovite de celelalte. Cînd vreuna izbutește, pe neașteptate, să o atingă cu bățul pe alta, toți cei de față izbucnesc în hohote de rîs, așa e de amuzant – numai bietei victime nu i se pare deloc distractiv.

Un tînăr a început nu demult să o viziteze pe mireasa lui[4]. Acum a venit vremea ca el să plece la palat, iar în spatele încăperii este una dintre doamnele ei de companie, aruncînd priviri furișe, plină de o veselie înfumurată și chinuindu-se să-și stăpînească nerăbdarea pînă la plecarea lui. Doamnele de companie care stau adunate în jurul fetei zîmbesc cu toatele, pricepînd foarte bine ce se petrece, dar, pe ascuns, ea le face semn să nu tulbure tăcerea. În vremea aceasta, fata șade acolo cu o față nevinovată, prefăcîndu-se că nu știe nimic. După aceea vine o doamnă de onoare, cu un motiv sau altul, de pildă „Vreau să iau asta de aici", țîșnește dintr-odată, o pocnește cu bățul și fuge, pe cînd toată lumea se tăvălește pe jos de rîs. Tînărul nu i-o ia în nume de rău, ci numai surîde binevoitor, și vezi cu uimire că fata, deși nu pare chiar foarte mirată de ce a pățit, se îmbujorează un pic.

Iar cînd se pocnesc doamnele de onoare, aud că și bărbații și-o mai fură cîteodată. E atît de amuzant cînd mai vezi cîte una care, din cine știe ce pricină, se pierde cu firea, izbucnește în

lacrimi și o face albie de porci pe cea care a lovit-o. Pînă și obrazele cele mai subțiri de la palat se prind în joc în ziua aceasta.

Dar ce priveliște fermecătoare la vremea cînd se citește Izvodul Numirilor de Primăvară la palat! Fie că ninge, fie că e ger, e un du-te-vino necontenit al funcționarilor de rangurile al patrulea și al cincilea, ținînd în mînă înscrisurile prin care cer să fie înălțați în funcție. Cei mai tineri și mai îndrăzneți par foarte încrezători, dar sînt și bătrîni cu părul alb care umblă peste tot și vorbesc cu unul și cu altul, nădăjduind că așa sorții le vor fi mai prielnici. Se dau aproape de vreo doamnă de onoare și se apucă să-și laude meritele în neștire, fără să aibă habar că unele dintre doamnele mai tinere îi maimuțăresc și rîd de ei pe la spate. „Binevoiți, rogu-vă, să puneți o vorbă bună și pentru mine pe lîngă Maiestățile Lor, Împăratul sau Împărăteasa", stăruiesc ei pe lîngă noi – și-i tare bine cînd izbutesc să capete slujba pe care o voiesc, dar e mai mare jalea cînd nu o primesc.

A treia zi din luna a treia este scăldată în lumina blîndă a soarelui de primăvară. E vremea cînd piersicii dau în floare, dar și sălciile sînt de-a dreptul minunate acum. E o încîntare pentru ochi să vezi mîțișorii aceia cuibăriți încă în puful lor, cum stă viermele-de-mătase în gogoașa lui – după ce se deschid, parcă nu mai sînt chiar așa de frumoși.

Dacă rupi o crenguță dintr-un cireș, frumos înflorită, și-o pui într-o vază mai mărișoară, îți desfată privirile. Iar asta mai ales dacă un nobil de la curte, ori vreunul dintre frații Maiestății Sale Împărăteasa, ori un oaspete de rînd șade alături, prinzîndu-se la vorbă cu cineva, înveșmîntat cu o mantie care potrivește culorile florii de cireș cu a robelor de dedesubt, care se văd la mîneci.

Și ce încîntare la vremea Festivalului[5], în a patra lună! Pe nobilii de la curte abia dacă poți

să-i deosebești de curtenii de rang mai înalt din procesiune după nuanțele diferite ale mantiilor lor de ceremonie, iar robele pe care le poartă pe dedesubt sînt toate la fel, albe, ceea ce le dă un aer de distincție. Frunzișul copacilor încă nu e așa bogat ca vara, dar mai stăruie verdele acela crud, iar limpezimea cerului, neatinsă nici de pîclele primăverii, nici de negurile toamnei, te umple de o bucurie parcă fără pricină. Iar mai pe seară sau noaptea, cînd se înnorează puțin, te cuprinde înduioșarea auzind în depărtare cîntecul unui *hototogisu*, abia îngînat, încît aproape te îndoiești că e de-adevăratelea.

Cînd se apropie ziua Festivalului, e amuzant să-i vezi pe servitori umblînd încoace și-ncolo, ducînd în brațe suluri de pînză de culoare verde-frunză-înnegrită sau violet ca levănțica[6], învelite la repezeală într-o bucată de hîrtie. În perioada asta, țesăturile care au un fel de model, precum cele în degrade și cele în culori pestrițe, parcă-s mai frumoase ca de obicei.

Și fetițele care trebuie să urmeze cortegiul sînt încîntătoare. Deja și-au spălat părul și l-au pieptănat frumos, dar încă nu și-au lepădat hainele jerpelite și boțite de toată ziua și aleargă agitate și nerăbdătoare, strigînd: „Leagă-mi și mie un pic saboții!" sau „Coase-mi talpa încălțărilor!". Însă, chiar dacă par să se dea de ceasul morții și țopăie nervoase, după ce se dichisesc pentru festival, încep să meargă de ici colo cu un aer plin de importanță, ca preoții aceia înfumurați care păsesc în fruntea vreunei procesiuni, fără îndoială începînd să fie de-a dreptul neliniștite. Îmi place cînd văd, în marea procesiune, vreun părinte sau vreo mătușă însoțindu-le pe fetițe și aranjîndu-le hainele din mers.

Cînd vezi că un om care rîvnește să ajungă șambelan, dar care încă nu poate să-și atingă scopul s-a îmbrăcat special în mantia verde de ceremonie a șambelanului[7] în ziua Festivalului,

Mantie

parcă ți-ai dori, odată cu el, să nu trebuiască să o mai dezbrace. Oricum, păcat că nu-i de damasc, precum aceea a șambelanului.

[3] *Cu toate că-s de-un fel, sună deosebit* – Limba preoților. Limba bărbaților. Limba femeilor.

Oamenii simpli folosesc mereu prea multe cuvinte cînd vorbesc.

[4]* *M-apucă jalea cînd mă gîndesc* la părinții care-și dau fiul iubit la preoție. Săracii preoți, nu sînt de piatră, așa cum se crede. Lumea îi disprețuiește pentru că mănîncă zoaiele alea de la mănăstire și nici cu dormitul nu stau mai bine. Un preot tînăr sigur e și curios – și cum ar putea rezista pornirii interzise de a privi pe furiș într-o odaie, mai ales dacă este o femeie înăuntru? Dar lumea cîrtește și cînd vine vorba de asta, că nu se cade, că-i rușinos.

Soarta preoților exorciști[1] e și mai rea. Dacă îi ia cumva somnul, istoviți de incantațiile lor

îndelungate, lumea se plînge de ei, spunînd că numai atîta știu să facă: să doarmă. Asta trebuie că-i face să se simtă tare stînjeniți și mîhniți!

Cel puțin așa era înainte. Astăzi, de fapt, preoții o duc mult mai bine.

[5]* *Cînd a poposit Împărăteasa în casele Marelui Intendent Narimasa*, palanchinul ei a intrat pe poarta dinspre răsărit, care la porunca lui fusese mărită, avînd acum patru stîlpi. Noi, doamnele de onoare, voiam să intrăm cu trăsurile pe poarta dinspre miazănoapte, unde nu aveau să fie încă străji, și ne gîndeam cu voioșie că trăsurile aveau să tragă chiar în fața verandei, unde puteam coborî fără să ne vadă nimeni; acelea dintre noi care nu își aranjaseră părul nu și-au mai bătut capul cu dichisuri. Dar s-a dovedit că trăsurile noastre acoperite cu frunze de palmier nu încăpeau pe poarta aceea, așa că pînă la urmă s-au întins, după obicei, niște rogojini și a trebuit să mergem pe jos de acolo. Asta ne-a cam înfuriat, dar ce era să facem? Și, colac peste pupăză, împrejurul postului de strajă tot locul era plin de curteni de rang înalt și de slujbași mai mărunți care stăteau și se uitau la noi cînd treceam.

Cînd i-am povestit toate astea Maiestății Sale, ea a zis zîmbind:

— Și credeați că nici aici, înăuntru, n-o să vă vadă nimeni? Cum ați putut fi toate așa delăsătoare?

— Dar toți cei de aici sînt obișnuiți să ne vadă, am răspuns eu, și cred că unii dintre ei chiar ar fi mirați dacă noi ne-am purta altfel decît de obicei și ne-am găti din cale-afară. Oricum, am mai spus eu întorcîndu-mă către cei ce se mai aflau de față, cum se poate ca un palat așa frumos ca ăsta să aibă o poartă prin care nu încap trăsuri? Stați să vedeți ce-o să mai rîd de Marele Intendent cînd o să vină!

Nici n-am rostit bine vorbele astea, că a intrat Narimasa. „Rogu-te, dă-i asta Maiestății Sale", a spus el întinzîndu-i piatra de tuș și încă vreo cîteva lucrușoare.

— Domnule, sînt uluită! i-am zis eu. Mă întreb care o fi fost pricina pentru care ai făcut așa îngustă poarta la casa domniei tale.

Rîzînd, mi-a răspuns:

— Poarta mea e făcută pe măsura locului meu pe lumea asta.

— Dar cum rămîne cu omul acela care odată a făcut poarta fără seamăn de măreață și de înaltă?[1] am zis eu.

— Nemaipomenit! a strigat el mirat. Pesemne că vorbești despre Yu Dingguo. Dacă n-aș fi și eu om citit, n-aș pricepe nicicum unde bați. Dar se întîmplă că am petrecut ceva vreme colindînd potecile astea, așa că măcar atîta lucru am priceput și eu din ce-ai zis.

— Că tot veni vorba de „poteci", nici poteca aia a domniei tale nu-i mai brează, am răspuns eu. Au așternut pe jos, înaintea noastră, niște rogojini de paie, dar ne tot împiedicam cînd nimeream cu piciorul în vreuna din gropicelele ascunse dedesubt.

— Pesemne că asta-i din cauză că a plouat mai deunăzi, s-a grăbit el să zică, adăugînd: Dacă nu bag bine de seamă, precis o să-mi mai zici vreo două vorbe usturătoare, așa că mai bine plec acum – și asta a și făcut.

— Ce l-a apucat? a întrebat Maiestatea Sa. Mai c-aș fi zis că Narimasa era înspăimîntat de domnia ta.

— A, o nimica toată, i-am zis doar că trăsurile n-au putut să intre pe poartă, am răspuns eu în doi peri și m-am întors în odaia mea.

Împărțeam odaia cu niște doamne mai tinere, și cum eram toate cam ostenite, ne-am culcat de îndată. Eram în aripa de răsărit și ușa de la capătul dinspre miazănoapte al odăii nu avea

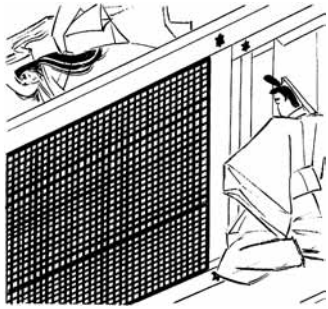

„El crăpase ușa de vreo cinci degete"

zăvor, dar noi nu știam asta. Însă Narimasa, care, fiind stăpînul casei, știa prea bine cum stau lucrurile, a deschis ușa. „Îngăduiți să intru? Îngăduiți să intru?", tot întreba el, cu o voce straniu de răgușită și pătrunzătoare. Atunci m-am deșteptat și m-am uitat înspre ușă. Opaițul cu picior se vedea luminînd de după paravan. El crăpase ușa de vreo cinci degete. Ce să mai zic! Nu-mi revenisem din uimire cînd m-a străfulgerat gîndul că bărbatul ăsta, care de obicei nici n-ar fi visat să aibă o purtare așa de nerușinată, se lăsa dintr-odată pradă acestor porniri cu atîta nesăbuință din pricină că îl atîtase prezența Maiestății Sale în casa lui.

I-am dat un ghiont doamnei care dormea lîngă mine, s-o trezesc.

— Ia te uită cine a apărut, i-am zis. Cred că n-ai mai văzut niciodată așa ceva.

Ea a ridicat capul ca să vadă mai bine și a izbucnit în rîs.

— Cine-i acolo? am strigat eu. Să știi că te vedem!

— Nu, nu, să nu mă înțelegi greșit, am venit aici ca stăpîn al casei, a răspuns el. Am o vorbă cu domnia ta.

— Eu despre *poartă* ziceam să o faci mai largă, i-am spus, nu despre *ușă*!

— Păi, tocmai despre asta vreau să vorbim acum, a zis el. Pot să intru? Îngăduie-mi, rogu-te, să intru o clipită.

— Auzi ce neobrăzare! De bună seamă că nu! a strigat doamna de lîngă mine rîzînd.

— O, mai e o doamnă în odaie! a zis el și, închizînd ușa, s-a făcut nevăzut.

După ce a plecat, noi ne-am pus și mai tare pe rîs. Dacă tot voia să deschidă ușa, mai bine intra de-a dreptul! Ce femeie ar zice „Firește că poți să intri" cînd un bărbat o întreabă dacă îi îngăduie să intre? Era mai mare hazul.

A doua zi de dimineață, m-am dus la Maiestatea Sa și i-am povestit toată tărășenia.

— N-am mai auzit pe nimeni să zică așa ceva despre el, a răspuns ea rîzînd. Pesemne că l-ai fermecat cu vorbele pe care i le-ai spus aseară. Săracul, îmi închipui că l-ai făcut să se simtă ca un nătărău.

În altă zi Maiestatea Sa îi dădea lămuriri lui Narimasa cum să se croiască ținutele de ceremonie pentru fetițele din suita micii prințese.

— Ce culoare să fie „robele *akomé*"[2]? a întrebat Narimasa, iar noi, firește, am rîs iarăși de el.

După aceea a venit vorba de masa prințesei.

— Gîndesc că, dacă servim masa ca de obicei, asta n-o să dea prea bine, a zis el. Poate-ar fi mai bine să o servim pe o tipsie *micuțică*[3] și pe o masă *micuțică*.

— Da, am zis eu. Și s-ar potrivi de minune să o servească fetele îmbrăcate în „robele *akomé*", nu?

— Hai, isprăvește, m-a mustrat Maiestatea Sa, n-ar trebui să-l iei și tu în rîs, așa cum fac celelalte. Bietul om a vorbit serios.

Vorbele acestea m-au mișcat.

Altă dată, cînd aveam alte griji pe cap, a venit un servitor să-mi spună că Marele Intendent „are să-mi spună ceva ce nu suferă întîrziere".

— Oare ce-o mai vrea să-ți spună acum? a întrebat Maiestatea Sa, ceea ce m-a înveselit nespus.

Caută cu lumînarea să se facă iarăși de rîs. Du-te și vezi ce vrea să-ți zică, a adăugat ea, așa că am lăsat baltă treaba pe care o făceam și m-am dus.

— I-am povestit Sfetnicului[4] despre ceea ce am vorbit mai alaltăseară în legătură cu poarta, a zis Narimasa. Fratele meu a găsit că lucrul ăsta e tare curios și mi-a zis că dorește să vorbească despre asta cu domnia ta atunci cînd vei avea vreme.

Și asta a fost tot. Eu stăteam ca pe ghimpi la gîndul că o să aducă vorba despre ceea ce se întîmplase cu o seară înainte, însă el mi-a zis numai:

— Zilele astea o să-ți fac o vizită în odaia domniei tale, să vorbim în liniște – și apoi a plecat.

M-am întors ca să-i povestesc Maiestății Sale. „Ei, ce ți-a zis?", a întrebat ea. Cînd i-am spus de-a fir-a-păr toată tărășenia, una dintre doamnele de onoare a zis rîzînd:

— Ăsta nu-i motiv să-ți trimită vorbă anume și să te cheme afară. Putea să aștepte pînă cînd ieșeai în una dintre odăile din afară[5] sau în odaia domniei tale.

Parcă m-a uns la suflet cînd Maiestatea Sa a zis:

— O fi gîndit că și domnia ta o să fii la fel de încîntată ca și el că te-a lăudat cineva pe care el îl prețuiește așa de mult.

[6] *Pisica Împăratului* primise rangul al cincilea și un titlu potrivit: „Myōbu". Era tare drăguță, iar Împăratul ținea foarte mult la ea.

Într-o zi, cea care avea grijă de ea, Muma no Myōbu[1], a găsit-o tolănită la soare, pe verandă. „Nerușinato!", a certat-o ea. „Treci imediat înăuntru." Dar pisica n-a catadicsit să se miște, așa că doamna s-a gîndit s-o sperie și a strigat cîinele: „Okinamaro! Vino aici! Hai de-o înhață pe Myōbu!". Fraierului de cîine nu-i venea să-și creadă urechilor, dar s-a repezit la mîță, care a tulit-o imediat înăuntru printre storuri.

La momentul acela Împăratul se afla în sala de ospețe, așa că a văzut cu ochii lui toată întîmplarea, mirîndu-se peste măsură. A ascuns pisica în roba lui, la piept, și a poruncit să fie chemați curtenii. Cînd au intrat șambelanii Tadataka și Narinaka, Împăratul le-a poruncit:

— Dați-i o bătaie bună lui Okinamaro și apoi surghiuniți-l pe Insula Cîinelui![2] Chiar acum!

S-au adunat toți și au început să-l hăituiască pe bietul cîine. Împăratul a ocărît-o pe Muma no Myōbu, zicîndu-i că o să pună pe altcineva să îngrijească de Myōbu, pentru că ea nu e deloc demnă de încredere, și că nu mai vrea s-o vadă în ochi. În vremea asta, cei de afară au încolțit cîinele și au pus gărzile să-l alunge.

Tuturor ne era milă de bietul animal. „Săracul", spuneam noi, „și cînd te gîndești ce țanțoș umbla pe-aici, de parcă era palatul lui!".

— Mai ții minte că, în a treia zi a lunii a treia, Cenzorul Secretar l-a decorat cu o ghirlandă din rămurele de salcie și o cununiță din flori de piersic și i-a legat pe spate o rămurică înflorită de cireș? Cine s-ar fi gîndit că o să aibă așa o soartă?

— Și cum o aștepta întotdeauna pe Maiestatea Sa la vremea mesei... O să ne fie tare dor de el!

Apoi, peste vreo trei-patru zile, pe la amiaz, am auzit un cîine schelălăind de ți se ridica părul pe spinare. Ce l-o fi apucat de schelălăie în halul ăsta? ne-am întrebat și, în vreme ce ciuleam urechile, toți cîinii din preajmă s-au repezit să vadă ce se întîmplă. Una dintre slujnice a venit alergînd într-un suflet:

— O, îngrozitor! Doi șambelani s-au apucat și ciomăgesc un cîine! Sigur n-o să scape viu din mîinile lor! Maiestatea Sa l-a alungat, dar pesemne că s-a întors, așa că acum s-au pus să-l învețe minte.

Vai de bietul cîine! Sigur era Okinamaro. „Tadataka și Sanefusa îl bat", a spus cineva.

Am trimis pe cineva să-i oprească, dar deja cîinele amuțise. „A murit", am aflat apoi, „i-au aruncat leșul peste gard, dincolo de postul de strajă".

În seara aceea, în vreme ce stăteam și îi plîngeam de milă bietului Okinamaro, am văzut că se apropia clătinîndu-se o arătare ce tremura toată din cap pînă-n picioare, plină de umflături și arătînd așa de jalnic, de ți se rupea inima. Nu se poate, o fi Okinamaro? ne-am întrebat. Dar ce alt cîine ar putea umbla pe-aici la ora asta într-un asemenea hal?

L-am strigat, dar nu părea să ne audă. „El e", ziceau unele dintre noi, în timp ce altele spuneau că nu-i el, pînă cînd Maiestatea Sa Împărăteasa a poruncit:

— Să fie chemată Ukon. Ea o să știe dacă-i el.

Am ascultat-o, iar cînd a venit, Maiestatea Sa i-a arătat cîinele și a întrebat-o dacă era cu adevărat Okinamaro.

— Parcă seamănă, a răspuns Ukon, dar cîinele ăsta arată în ultimul hal. Și pe Okinamaro nu trebuie decît să-l strigi și vine îndată, bucuros, dar pe cîinele ăsta degeaba îl chemi. Pesemne că-i alt cîine. Și parcă ziceau că l-au omorît și i-au aruncat leșul, nu? Păi, cum să fi scăpat cu viață după ce l-au nenorocit cei doi în bătaie?

Auzind acestea, Maiestatea Sa s-a întristat și mai tare.

Se întuneca. I-am dat cîinelui ceva de mîncare, dar nu s-a atins de ea, așa că ne-am zis că sigur e alt cîine și am lăsat-o baltă.

În dimineața următoare, slujnicele îi turnaseră Maiestății Sale apă să se spele și îi pieptănaseră părul. Eu îi țineam oglinda, să vadă dacă totul este cum se cuvine, cînd am zărit cîinele, care nu se mișcase din loc: stătea încovrigat lîngă un stîlp. Cînd l-am văzut, m-am pomenit zicîndu-mi cu glas tare:

— Of, săracul Okinamaro, ce bătaie cruntă a încasat ieri! Mi se rupe inima cînd mă gîndesc

c-o fi murit. Oare în ce trup se va naște din nou data viitoare? Cît trebuie să se fi chinuit!

Auzind acestea, cîinele a început să tremure și din ochi îi curgeau șiroaie de lacrimi. Am rămas cu gura căscată! Am priceput că era chiar Okinamaro! Îmi aminteam cu milă cum se ferise să arate că e el în seara de dinainte, dar în același timp toată povestea asta mi s-a părut de-a dreptul miraculoasă. Am lăsat oglinda din mînă și am rostit:

— Pînă la urmă, chiar tu ești, Okinamaro, nu-i așa? – și el s-a întins pe pămînt, scîncind și suspinînd.

Maiestatea Sa a rîs ușurată, a chemat-o pe Ukon și i-a spus toată povestea. Toată lumea a început să rîdă, bucuroasă, iar Împăratul, auzind larma, a venit să vadă ce se întîmplă. A rîs și el, zicînd:

— Ce lucru neobișnuit, să crezi că un cîine ar putea avea asemenea simțăminte!

Doamnele lui de onoare au auzit și ele și s-au dat mai aproape, iar de data asta, cînd am chemat cîinele, acesta s-a ridicat și a venit la noi.

— Săracul, are toată fața umflată! am strigat eu. Așa de mult aș vrea să-l pot ajuta cumva!

— Ăsta da suflet sincer! mă luau toți peste picior.

Tadataka a auzit din scriptoriu și a strigat:

— Cu adevărat e el? Trebuie să văd cu ochii mei.

— Vai de mine, ce grozăvie! am zis eu. Ziceți-i că nu-i Okinamaro!

— Tot o să-l văd pînă la urmă, a răspuns Tadataka. N-o să-l puteți ascunde la nesfîrșit.

Ei bine, nu peste multă vreme Okinamaro a fost iertat și totul a revenit la normal. Și astăzi îmi amintesc cu emoție de momentul acela cînd Okinamaro a început să tremure și să lăcrimeze auzind vorbele mele pline de milă. S-au mai văzut oameni pe care-i apucă plînsul cînd cineva le vorbește cu înțelegere – dar un cîine?

[7] *În prima zi din an și în a treia zi a lunii a treia* vremea ar trebui să fie minunată.

În a cincea zi a lunii a cincea cel mai bine e dacă este înnorat toată ziua.

Și în ziua a șaptea a lunii a șaptea ar trebui să fie înnorat, dar seara cerul ar trebui să se limpezească, să se vadă strălucind luna și stelele.

E încîntător dacă începe să plouă tocmai cînd stă să se crape de ziuă în a noua zi a lunii a noua și crizantemele ar trebui să fie pline de rouă, așa încît bumbacul care le acoperă să fie ud tot și să răspîndească peste tot mireasma florilor cu care este îmbibat. Dacă ploaia se oprește la începutul dimineții, e minunat cînd cerul rămîne acoperit și stă să plouă.

[8]* *Prezentarea Omagiilor* după ce se oferă noi ranguri îmi place tare mult. Parcă-i văd, stînd în picioare în fața Împăratului, cu trenele lungi ale robelor de curte întinzîndu-se în spatele lor. După aceea își rostesc mulțumirile și dansează cu multă măiestrie și vigoare.

[9]* *Aripa de răsărit a Palatului Vremelnic* este numită „postul de strajă de la miazănoapte". Era acolo un păr așa de înalt, că toți ne întrebam cît o fi măsurînd.

Odată, Căpitanul Locțiitor Narinobu a spus în glumă:

— Nu-i așa c-ar fi amuzant să-l tăiem și să i-l oferim în dar lunganului de Jōchō, Marele Preot, ca să-l folosească pe post de evantai din ramuri[1]?

Marele Preot a fost după aceea înălțat la rangul de Stareț al Templului Yamashina[2], iar în ziua Prezentării Omagiilor Căpitanul Locțiitor deschidea procesiunea, împreună cu Gărzile Palatului. Marele Preot Jōchō se încălțase anume cu niște saboți foarte înalți și părea ditamai lunganul. După ce a plecat, i-am zis Căpitanului Locțiitor:

Saboți înalți

— Cum de nu i-ai dat evantaiul ăla din ramuri?

— Halal ținere de minte mai ai și domnia ta! a răspuns el rîzînd.

Cine a spus că „o robă lungă e scurtă pe Marele Preot Jōchō și o robă scurtă e lungă pe Sukuse no Kimi" mare dreptate a avut.

[10]* *Munți* – Muntele Ogura. Muntele Kase. Muntele Mikasa. Muntele Konokure. Muntele Iritachi. Muntele Wasurezu. Muntele Sue no Matsu. Muntele Katasari – mă întreb de ce se ține deoparte[1]. Muntele Itsuhata. Muntele Kaeru. Muntele Nochise. Muntele Asakura – îmi place stihul acela: „acum se uită strîmb la mine"[2]. Și Muntele Ōhire e aparte. Pesemne pentru că-mi amintește de dansatorii de la festivalurile Kamo și Yahata[3].

Muntele Miwa este fermecător. La fel și Muntele Tamuke, Muntele Machikane, Muntele Tamasaka și Muntele Miminashi.

[11] *Tîrguri* – Tîrgul Tatsu din Nara. Tîrgul Sato. Tîrgul Tsuba din Kashihara – mă face să cred că pricina pentru care toți pelerinii la Templul Hase se opresc negreșit aici, dintre toate pietele din

ținut, o fi că aceasta are, cumva, niscai legături cu bodhisattva Kannon. Și mai sînt și tîrgurile Ofusa, Shikama și Asuka.

[12] *Piscuri* – Piscul Yuzuruha, Piscul Amida și Piscul Iyataka.

[13] *Șesuri* – Șesul Mika, Șesul Ashita și Șesul Sono.

[14] *Bulboane* – Bulboana Kashiko. Ce adîncuri nebănuite o fi găsit cineva în sufletul ei de i-a dat așa un nume?[1] Și Bulboana Nairiso – cine i-o fi zis cui să nu intre?[2] Nici Bulboana Verde nu-i de lepădat. Poți să faci din ea straie verzi pentru Șambelan. Și mai sînt și Bulboanele Kakure și Ina.

[15] *Ape* – Lacul Biwa-i deosebit. Ca și golfurile Yosa și Kawafuchi.

[16] *Locuri de odihnă veșnică ale împăraților* – Mormintele de la Ugurusu, Kashiwagi, Ame.

[17] *Vaduri* – Vadurile de la Shikasuga, Korizuma, Mizuhashi.

[18]* *Zidiri mari* – Tamatsukuri.

[19] *Alte zidiri* – Poarta Konoe. Și Nijō și Ichijō sînt nemaipomenit de frumoase. Mikai. Palatul Somedono. Segai. Castelul Sugahara. Renzei-in, Kan-in și Suzaku-in. Palatul Ono. Kōbai. Fîntîna Agata. Take Sanjō. Kohachijō. Koichijō.

[20]* *Pe panourile din colțul dinspre nord-est* al Palatului Seiryōden, în capătul dinspre miază-noapte al coridorului, sînt zugrăvite mări clocotitoare și făpturi înspăimîntătoare, cu brațe și picioare lungi[1]. E mare veselie cînd ne apucăm să ne plîngem că-i tare supărător să tot dăm cu

ochii de ele de fiecare dată cînd deschidem ușa de la odaia Împărătesei.

Într-o zi, cineva așezase o vază mare de porțelan verde lîngă rezemătoarea verandei de lîngă noi, în care erau aranjate o mulțime de crenguțe înflorite de cireș, de o frumusețe fără seamăn, lungi de vreo cinci picioare, cu florile atîrnînd pînă la rezemătoare. Pe la amiază a venit Domnia Sa Korechika, Marele Sfetnic. Era îmbrăcat cu o mantie foarte moale și unduitoare în combinația de culori floare-de-cireș, peste pantalonii bufanți de brocart greu, violet-închis, și peste robele albe și-și aranjase mînecile mantiei de damasc stacojiu-închis, strălucitoare, ca să-i fie admirate. Era și Împăratul de față, așa încît Domnia Sa s-a așezat pe veranda îngustă, în fața ușii, ca să schimbe o vorbă.

Dincoace de storuri, noi, doamnele de onoare, eram îmbrăcate cu jachete chinezești în combinația de culori floare-de-cireș, ușor lăsate pe umeri. Robele noastre împleteau foarte frumos culoarea glicinei cu galben-trandafir-domnesc sau alte combinații care se poartă în anotimpul acesta, cu mînecile revărsîndu-se la vedere, pe sub storurile care atîrnau de obloanele pe jumătate trase.

Deodată, dinspre Salonul Imperial s-a auzit tropăitul slujitorilor care se grăbeau să-i servească masa Maiestății Sale Împăratul. Strigătul „Faceți loc!" care a făcut țăndări pacea acestei scene

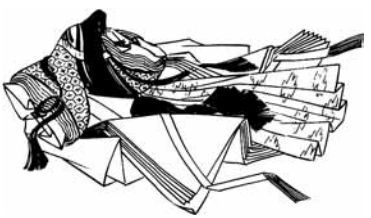

Jachetă chinezească,
purtată pe deasupra robelor

dintr-o zi senină de primăvară a fost de-a dreptul încîntător. După aceea a venit Șambelanul să anunțe că dusese și ultima tipsie și că masa era pusă, iar Maiestatea Sa a ieșit pe ușa din mijloc.

Korechika l-a însoțit pe Maiestatea Sa pe coridor, după care s-a întors și s-a așezat iarăși lîngă vaza cu ramuri înflorite. Maiestatea Sa Împărăteasa a împins paravanul la o parte și a ieșit în prag, ca să schimbe două vorbe cu el, și toți cei de față au fost de-a dreptul fermecați de frumusețea privelștii. În clipa aceea Korechika a rostit rar niște stihuri dintr-un poem vechi:

> Lunile și anii pot trece,
> dar fie ca asta să rămînă neschimbată
> ca Muntele Mimuro...[2]

Mi s-a părut de-a dreptul încîntător și, într-adevăr, văzînd-o așa de frumoasă, noi chiar ne-am dorit ca Maiestatea Sa să rămînă așa încă o mie de ani.

Abia fuseseră chemați slujitorii să ia tipsiile cînd Maiestatea Sa Împăratul s-a și întors.

Maiestatea Sa Împărăteasa s-a întors atunci spre mine și mi-a cerut să-i macin niște cerneală, dar eu eram atît de absorbită de ceea ce se petrecea înaintea ochilor mei, încît abia eram în stare să țin batonul de tuș pe piatră. Apoi Maiestatea Sa s-a apucat să împăturească o foaie de hîrtie și ne-a spus:

— Acum vreau ca fiecare dintre voi să scrie pe foaia asta primul poem vechi care îi vine în minte.

Eu m-am întors către Marele Sfetnic, care stătea în fața ușii, nădăjduind c-o să mă ajute.

— Oare ce să scriu? l-am întrebat, însă el mi-a întins înapoi hîrtia, zicînd:

— Hai, scrie repede ceva născocit de domnia ta pentru Maiestatea Sa Împărăteasa. Nu se cade ca un bărbat să dea sfaturi în privința asta.

Maiestatea Sa ne-a întins cerneala.

— Haideți odată, ne-a grăbit ea, nu mai pierdeți vremea storcîndu-vă creierii. Scrieți orice poem vechi care vă vine în minte fără să stați prea mult pe gînduri. E bun și dacă îl știe toată lumea.

Habar n-am de ce eram așa speriate de sarcina asta, dar ne-am trezit toate îmbujorate și aveam mintea tulbure. Cu toate că au cîrcotit, cîteva dintre doamnele mai bătrîne au izbutit să scrie două-trei poeme despre primăvară, cu floricele și așa mai departe, după care a venit rîndul meu. Iată ce poem am scris eu:

> Au trecut anii,
> eu am îmbătrînit;
> și totuși, cînd văd
> această minunată floare de primăvară,
> uit și de vîrstă, și de vreme[3],

dar am schimbat „această minunată floare de primăvară" cu „chipul dumitale, doamnă".

Maiestatea Sa Împărăteasa a aruncat o privire peste poeme, rostind:

— Am vrut numai să aflu ce era în sufletul vostru. În vremea Împăratului Enyū, care a renunțat la tron[4], a zis ea după aceea, Maiestatea Sa le-a poruncit curtenilor de rang înalt să scrie fiecare cîte un poem într-un caiet, dar s-a dovedit a fi grozav de greu, iar unii dintre ei l-au rugat fierbinte să fie cruțați de această însărcinare. Împăratul i-a încredințat că nu importă dacă scriu mai urît, nici dacă poezia nu e potrivită prilejului, așa că pînă la urmă toți s-au supus și au izbutit să scrie cîte ceva. Regentul nostru[5], care pe vremea aceea era Căpitan de Rangul al Treilea, a scris poemul care urmează:

> Așa cum valul crește
> în Golful Mereu Izumo,

la fel mereu și mereu
îmi crește inima și se umple
de dragoste adîncă atunci cînd mă gîndesc la tine[6],

dar a schimbat ultimul vers în „de încredere adîncă în Domnia Ta, stăpîne", iar Maiestatea Sa nu mai contenea cu laudele cînd l-a citit.

Auzind acestea, am simțit că parcă mă ia cu nădușeli. Cred însă că poemul meu nu este dintre acelea la care s-ar gîndi de obicei cineva mai tînăr[7]. Pînă și oamenii care de obicei sînt în stare să născocească un poem destul de bunicel nu aveau nici o inspirație în ziua aceea, iar unii chiar au făcut greșeli la scris.

Altă dată Maiestatea Sa a deschis culegerea de poeme *Kokinshū* și, citindu-ne cu glas tare primele stihuri cîte o poezie, ne cerea să le terminăm noi. De ce oare ne-om fi poticnit așa de tare cînd ne venea rîndul să dăm răspunsul, pînă și la poeme pe care le știam și noaptea în somn? Saishō a nimerit numai vreo zece. Altele doar vreo cinci sau șase – mai bine îi spuneau de-a dreptul Împărătesei că nu-și aduc aminte. Dar ele se dădeau de ceasul morții ca s-o scoată la capăt. „Păi, nu putem fi așa de necuviincioase încît să zicem că nu vrem să răspundem la întrebările Maiestății Sale", s-au văicărit ele – era tare amuzant să le auzi!

Cînd nu știa nimeni să răspundă, Maiestatea Sa citea pe de-a-ntregul poeziile, punînd un semn la paginile acelea, și toate se lamentau:

— A, dar de bună seamă că o știam pe asta! Oare cum de astăzi am uitat-o pur și simplu?

Unele dintre noi copiaseră de multe ori poemele din *Kokinshū* și ar fi trebuit să le știm pe toate pe de rost.

— Sînt încredințată că aveți cunoștință cu toatele, a început să povestească Maiestatea Sa, că doamna numită Prințesa Senyōden[8], Mare

Consoartă în vremea domniei Împăratului Murakami, era fiica Ministrului de Stînga, din Micul Palat al Primei Gărzi. Pe cînd era încă doar o copiliță, părintele ei i-a dat un sfat: „Mai întîi de toate, se cade să înveți caligrafia. După aceea, gîndește-te că trebuie să-i întreci pe toți în măiestrie la *kin*-ul cel cu șapte corzi. Și mai trebuie să ai aplecare ca să înveți pe de rost toate poemele din cele douăzeci de tomuri ale culegerii *Kokinshū*".

Ei bine, Împăratul aflase de toate acestea, așa că, într-o bună zi, lăsînd la o parte treburile sale obișnuite, s-a dus în odaia Marii Consoarte și s-a așezat după paravan, avînd în mînă *Kokinshū*. I-a mirosit ei că e ceva necurat la mijloc, iar atunci cînd el, deschizînd cartea, i-a zis că poftește ca ea să-i recite poemul scris de cutare în data cutare cu un anume prilej, s-a dumirit mirată, ce pune acesta la cale – și, cu siguranță, o neliniștea gîndul că, cine știe, poate n-o să-și aducă aminte vreun stih sau n-o să-l nimerească întocmai. Împăratul a chemat în odaie și vreo două-trei dintre doamnele lui de onoare, care erau tare pricepute cînd venea vorba de poezii, și le-a poruncit să-i zică dacă ea răspunde bine, ținînd socoteala greșelilor cu niște pietre de *go*. Ce minunat trebuie să fi fost pentru cei aflați de față! Îi invidiez pe toți, chiar și pe servitorii care s-au nimerit să-i slujească atunci.

Ei bine, el a zorit-o să răspundă fără răgaz, iar ea n-a greșit nici măcar o singură dată, cu toate că, șireată, nu zicea decît vreo cîteva stihuri din fiecare poem, îndeajuns ca să-i încredințeze că le știe pe toate, necăutînd să le rostească pînă la capăt. Maiestatea Sa Împăratul se hotărîse să o oprească de îndată ce va da un răspuns nepotrivit și, văzînd că ea îi tot dă înainte, fără cusur, a început chiar să se înciudeze; uite-așa au ajuns la cel de-al zecelea tom și ea încă nu făcuse nici cea mai mică greșeală. „Ce rost mai are s-o lungim așa?", a zis el într-un tîrziu – a pus semn

în carte acolo unde rămăsese și a plecat în odaia lui, să se culce. Ce victorie minunată pentru prințesă!

Cînd s-a trezit Împăratul, după ce dormise mai multe ceasuri, s-a gîndit să ducă pînă la capăt chiar atunci ceea ce începuse mai devreme, ca nu cumva prințesa să apuce să mai citească poeziile dacă el mai amîna. Așa încît a adus și celelalte zece tomuri, a poruncit să se aprindă opaițele și s-a pornit că o întrebe și din poemele care mai rămăseseră, pînă tîrziu în noapte. Dar ea tot nu s-a înșelat nici măcar o dată.

În vremea asta, i s-a trimis vorbă tatălui prințesei că Împăratul se întorsese în odăile ei ca să o pună iarăși la încercare. Ministrul se dădea de ceasul morții la gîndul că poate fata lui n-o să treacă testul cu bine, așa că a poruncit să se recite multe sutre pentru ea[9]; în toată vremea asta, el a stat cu fața către palat, rugîndu-se fierbinte cît a fost noaptea de lungă. Iată, de bună seamă, o poveste cu adevărat încîntătoare și înduioșătoare, a încheiat Maiestatea Sa.

Maiestatea Sa Împăratul a ascultat și el povestea, minunîndu-se.

— Nici măcar eu n-aș putea să fac față decît la vreo trei-patru volume, a zis el.

— În vremurile vechi, pînă și oamenii cei mai neînsemnați te lăsau cu gura căscată. Azi nu mai auzi povestindu-se așa ceva, au fost cu toții de acord, iar doamnele de onoare din suita Împărătesei și cele care-l slujeau pe Împărat și care aveau îngăduință să intre în odăile Împărătesei s-au tras mai aproape și s-au apucat să vorbească toate odată despre asta.

Atunci mi s-a umplut sufletul de mîngîiere și încîntare.

[21] *Femeile fără nici un viitor*, care duc o viață searbădă și se bucură de plăcerile lor mărunte, mi se par jalnice și vrednice de dispreț. Oamenii

de vază se cade să le învețe pe fetele lor gustul de a mai ieși în lume. N-ar strica să le arate lumea și să le îngăduie să se mai învețe cu una și cu alta, slujind ca doamne de companie la palat sau altceva de soiul ăsta.

Nu pot să-i sufăr pe bărbații care gîndesc că femeile ce slujesc la curte sînt neserioase și nerușinate. Cu toate că ar cam fi de înțeles de ce gîndesc așa. De la Maiestatea Sa Împăratul, al cărui nume nu poate fi rostit fără respect, pînă la nobilii de la curte și curtenii de frunte, ca să nu mai vorbim de dregătorii de rangurile al patrulea și al cincilea, desigur, foarte puțini sînt cei care nu ne mai zăresc cîteodată. Și ați auzit vreodată vorbindu-se de vreo doamnă care slujea la curte și care se ascundea rușinată de servitorii ei sau de alții care ieșeau din casă, pentru a nu mai vorbi de slujnicele de la palat, pînă și de cei care curăță latrinele și toată prostimea? Nobilii nu dau cu ochii de atîția oameni cu cîți ne întîlnim noi, doamnele – cu toate că, pesemne, la curte ar fi cu putință.

Pricep de ce o doamnă care a slujit la curte ar putea să nu fie considerată destul de rafinată mai tîrziu, cînd ajunge nevasta cuiva și e tratată cu respectul ce i se cuvine. Însă cu siguranță că-i o mare cinste să ți se spună Mare Doamnă de Onoare, iar cîteodată să mai mergi pe la palat și să iei parte la procesiuni în timpul festivalurilor.

O asemenea doamnă o duce și mai bine după ce și-a încheiat serviciul la curte și s-a așezat la casa ei. Dacă bărbatul ei este guvernatorul unei provincii și din familia lor se alege una dintre fetele care dansează cu prilejul sărbătorii Gosechi, ea nu se va face de rîs punînd tot felul de întrebări prostești și grosolane, cum fac oamenii de la țară. Ei bine, ăsta chiar că-i semn de rafinament!

[22] *Lucruri întristătoare* – Un cîine care urlă ziua-n amiaza mare. O prinzătoare pentru pești

de iarnă, cînd o vezi primăvara. Robe în combinația prună-roz, cînd deja e luna a treia sau a patra. Un văcar căruia i-a murit boul. Bordeiul în care a murit un copil. Un vas cu cărbuni sau un cămin în care focul s-a stins. Un învățat căruia nevasta i-a făcut o grămadă de fete[1].

O casă unde nu ești omenit, cu toate că ai ajuns acolo din cauză că te-ai abătut ca să nu mergi într-o direcție nefastă – ăsta-i un lucru cu atît mai întristător dacă se întîmplă atunci cînd se schimbă anotimpurile.

O scrisoare din provincii care sosește neînsoțită de nici un dar. S-ar putea crede că la fel e o scrisoare trimisă din capitală, dar aceasta cuprinde o mulțime de lucruri pe care voiai să le afli și vești amuzante, așa că-i nemaipomenit să primești așa ceva.

Ai avut mare grijă să trimiți un răvaș scris frumos și abia aștepți să primești răspuns – dar timpul trece greu, ți se pare că abia se tîrîie, și într-un sfîrșit ți se aduce înapoi scrisoarea ta, pe care ai împăturit-o sau ai legat-o cu atîta îngrijire, iar acum e groaznic de murdară și mototolită, și nici urmă de trăsătura de condei care îi ținea loc de sigiliu. „Nu era nimeni acasă", ți se spune. Sau: „Nu a putut s-o primească pentru că era într-un răgaz de abstențiune". Ăsta chiar că-i un lucru întristător.

Trimiți o trăsură ca să aducă pe cineva care ești sigur c-o să vină. Stai și aștepți, iar într-un tîrziu auzi trăsura care se întoarce. „Ea e, neîndoielnic", gîndești, și toată lumea din casă iese grabnic să vadă – însă vizitiul deja duce trăsura înapoi în șopron. Lasă să cadă hulubele cu zgomot. „Ce s-a întîmplat?", întrebi. „Azi se duce în altă parte, așa că nu vine aici", răspunde el pe neașteptate, iar după aceea lasă frîiele și pleacă.

E tare întristător cînd un bărbat nu mai vine să-și viziteze soția la casele ei. Mai mare rușinea dacă s-a dus cu vreo doamnă de familie bună

care slujește la curte, în timp ce nevasta lui stă acasă, îmbufnată, simțindu-se stingherită și batjocorită.

Doica unui copilaș s-a dus pînă undeva, făgăduind că n-o să lipsească mult. Tu nu mai știi ce să faci ca să-l distrezi și să-l liniștești pe copil, dar cînd îi trimiți vorbă să vină mai repede înapoi, primești de la ea răspuns că nu mai poate veni în seara respectivă. Asta nu-i doar întristător, ci-i chiar urît de-a dreptul.

Și mai întristător e atunci cînd femeia nu mai vine la bărbat[2]. Tîrziu, în noapte, cînd el aude un ciocănit sfios la poartă și, cu inima bătîndu-i mai repede, trimite pe cineva să vadă cine-o fi, iar servitorul, întorcîndu-se, anunță numele cine știe cărui om plicticos – ei bine, atunci cuvîntul *întristător* parcă nu-i destul.

Un preot exorcist vine să liniștească un spirit care îl poseda pe un membru al familiei. Cu un aer încrezător, îi dă posedatului mărgelele de rugăciune și celelalte lucruri folosite la oamenii posedați și se apucă de rostit incantații cu o voce subțire, înstrunată, ca un țîrîit de greier. Dar spiritul nu dă semne că ar avea de gînd să plece, iar posedatul nu se lasă înstăpînit de Zeul Păzitor[3]. Toți cei care s-au adunat la rugăciune, și bărbați, și femei deopotrivă, încep să priceapă că parcă ceva nu-i cum trebuie. Exorcistul își rostește mai departe incantațiile încă vreo două ceasuri, iar în cele din urmă conteneşte, istovit. „Ridică-te", îi spune el posedatului, luîndu-și înapoi mărgelele de rugăciune. „Spiritul ăsta-i tare încăpățînat." Și, scărpinîndu-și capul plesuv, anunță: „Ce să zic, eu am făcut tot ce-am putut, dar tot degeaba!". După care dă drumul unui căscat, se sprijină cu spatele de ceva și adoarme tun. Dar e vai de el cînd mai cîte unul care nu-i chiar om de vază și, cu toate că el pică de somn, acesta îl tot ghiontește, ca să-l țină treaz și să-l bată la cap cu tot soiul de nimicuri.

La fel, casa celui care n-a căpătat o dregătorie pe ultima listă de numiri. Se spunea că ar fi băgat mîna-n foc c-o să primească una anul ăsta, și toate slugile pe care le-a avut pînă acum și care s-au împrăștiat în cele patru zări sau trăiesc departe, la țară, pe undeva, s-au strîns degrabă la casele lui, așteptînd cu nerăbdare. Curțile lui gem de lume și de trăsuri care vin și pleacă, încurcîndu-și hulubele; dacă el se duce undeva, toți se înghesuie să-l însoțească; și stau așa și așteaptă zile de-a rîndul și mănîncă și beau, făcînd larmă mare[4] – dar uite că trece și ultima zi și nu bate nimeni la poartă. „Iaca poznă", se minunează ei și ciulesc urechea, doar-doar or auzi ceva – străjile care strigă să vestească ieșirea nobililor din palat cînd se sfîrșesc ceremoniile de numire. Slujitorii care au zgribulit toată noaptea pe lîngă palat ca să afle vești abia își tîrîie picioarele înapoi, mîhniți peste poate, și parcă nimeni nu-ndrăznește să întrebe ce s-a întîmplat. Și-atunci unul care nu-i de pe-aici se-apucă să-i descoasă: „Ei, ia ziceți, ce dregătorie a căpătat stăpînul vostru?". Dar ei tot dau din colț în colț: „A, păi, e fostul guvernator al cutărei provincii".

Toți cei care chiar își puneau speranțe în el zic că e mare păcat. În zori, oamenii aceia care au stat și au așteptat de-a valma încep să se risipească, unul cîte unul, care-ncotro. Însă cei care l-au slujit mulți ani parcă nu se-ndură să plece cu una, cu două. E de-a dreptul înduioșător să-i vezi cum se plimbă serioși încoace și-ncolo prin odaie, numărîndu-i pe degete, plini de speranță, pe guvernatorii de provincii care or să trebuiască să lase altuia locul în anul ce vine.

Se mai întîmplă cîteodată să-i trimiți cuiva un poem care ție îți place tare mult, dar fără să primești și tu unul în schimb. De bună seamă, nu prea mai ai ce să faci dacă-i vorba de un bărbat care ți-e drag[5]. Însă, chiar și-așa, parcă nu-l mai prețuiești pe omul care nu îți dă nici un răspuns

la vorbele tale meșteșugite, tocmai potrivite cu anotimpul. Și îți cam taie avîntul atunci cînd trăiești năvalnic, prins în vîrtejul vieții, și primești nu știu ce poezioară searbădă și învechită, îmbibată de monotonia celei care a scris-o, de parcă ar fi avut prea mult timp.

Poate că ai un evantai foarte frumos pentru o sărbătoare și îi dai lucrul ăsta de preț cuiva în care ai încredere că se va purta așa cum se cuvine cu el, dar, cînd vine sorocul, ți-l înapoiază pictat cu vreo grozăvie la care nu te-ai fi așteptat[6].

Vine un mesager care aduce un dar de ziua cuiva sau un cadou de despărțire, însă nu i se dăruiește nimic în schimb. Mesagerilor ar trebui să li se dea întotdeauna ceva – măcar niște bocceluțe cu ierburi de leac sau amulete norocoase de Anul Nou, chiar dacă ei nu aduc cine știe ce dar. Cînd omul primește ceva chiar dacă nu se așteaptă la asta, este peste poate de încîntat că a venit să aducă ce avea de adus. Însă e mai mare jalea cînd se așteaptă să primească ceva pentru osteneala lui și se dovedește pînă la urmă că și-a făcut speranțe deșarte.

E multă întristare într-o casă în care a intrat un soț de vreo patru-cinci ani, dar încă nu s-a născut nici un prunc care să aducă bucurie în jur.

Doi soți au făcut o liotă de copii, care sînt acum oameni în toată firea, și au ajuns la vîrsta la care ar putea să aibă chiar nepoți, dar ei și-acum tot mai trag cîte-un pui de somn în timpul zilei[7]. Pe copiii lor îi apucă jalea, de nu mai știu nici ei ce să zică atunci cînd părinții lor închid ușile după ei.

Baia fierbinte purificatoare pe care trebuie să te urnești să o faci de Anul Nou nu-i doar întristătoare, ci de-a dreptul enervantă.

La fel și dacă plouă toată ziua de ajun. Poate că asta vrea să spună vorba: „o singură zi de abstențiune purificatoare”[8].

[23] *Lucruri care fac lehamite* – Serviciul religios în zilele de post ale budiștilor. Pregătirea pentru ceva care se va petrece peste o groază de timp. Sihăstria îndelungată la un templu.

[24] *Lucruri disprețuite* – Un zid de pămînt care se surpă[1]. Oameni cărora li s-a dus vestea că sînt nemaipomenit de blajini.

[25] *Lucruri nesuferite* – Cineva venit în vizită și care te ține de vorbă tocmai cînd ești mai grăbit. Dacă-i un om pentru care nu ai mare prețuire, poți să-i zici să te lase-n pace și să vină mai încolo, dar dacă-i cineva cu care gîndești că ești nevoit să te porți cu reverență, asta-i o împrejurare tare nesuferită.

Frecînd de piatră batonul de tuș, iei seama că a căzut acolo un fir de păr. La fel de nesuferit e și sunetul acela pe care-l scoate o pietricică frecată odată cu batonul de tuș.

Cineva cade bolnav pe neașteptate și trimiți după un exorcist. Dar acesta nu-i de găsit și este căutat peste tot. Așteptarea parcă nu se mai termină. Pînă la urmă, izbutesc să-l găsească și, răsuflînd ușurat, îl pui să se apuce de riturile de exorcizare – dar strădaniile lui de a exorciza cine știe ce spirit în altă parte l-au istovit, căci nici nu se așază bine și începe incantațiile, că se cunoaște după voce că-l cuprinde toropeala. Ăsta-i un lucru tare nesuferit.

Un om fără har, dar care spune anapoda tot felul de lucruri ca să arate cît e de deștept.

Cineva care stă și se încălzește lîngă un vas cu cărbuni, întinzîndu-și mîinile deasupra focului și tot întorcîndu-le ba pe-o parte, ba pe alta. Ai văzut vreodată un tînăr care să facă asta? Dar se pare că, pe măsură ce îmbătrînesc, oamenii încep să-și rezeme și picioarele de vasul cu cărbuni ca să și le încălzească și le freacă unul de altul în

timp ce vorbesc. Cînd vin în ospeție, oamenii ăștia mătură mai întîi cu evantaiul praful de pe locul unde vor să șadă; după aceea, cînd se așază în sfîrșit, nu stau locului, ci se foiesc încontinuu; și își îndeasă sub genunchi poalele costumului de vînătoare[1]. Ai putea crede că așa se poartă numai oamenii din popor, dar eu am auzit că și unele dintre persoanele de vază fac la fel – precum Împuternicitul cu Ceremonialul, de pildă.

La fel de urît e să vezi oameni care la băutură vorbesc tare și care, scobindu-se în dinți cu degetul sau ștergîndu-se cu mîna la gură, îi silesc și pe alții să dea pe gît păhărușul de saké. „Haide, haide, mai bea unul!", strigă ei. Și se tot fîțîie și se foiesc, scuturînd din cap și se strîmbă ca un copil, cîntînd: „O să-l văd pe guvernator"[2]. Am văzut și oameni serioși purtîndu-se astfel și trebuie să spun că mi-au făcut o impresie foarte proastă.

Tot așa, nu pot să-i sufăr pe invidioși, care nu-s niciodată mulțumiți de soarta lor, se văicăresc că de ce n-au și ei parte de cutare sau cutare lucru – tot felul de nimicuri –, își varsă veninul dacă cineva nu vrea să le spună ce doresc ei să afle și înfloresc peste poate frînturile de zvonuri pe care le aud, lăsînd de înțeles că ei au știut tot timpul lucrul acela.

Un prunc care plînge chiar în clipa în care ai vrea să asculți ceva. Un cîrd de ciori care croncănesc răgușit, zburătăcind haotic. Un cîine care se apropie tiptil de un amant tainic și, cînd ajunge lîngă el, se apucă de lătrat.

Un bărbat pe care a trebuit să-l pitești într-un ascunziș nu tocmai potrivit și care începe deodată să sforăie. Sau un bărbat care vine să te vadă în taină purtînd pe cap o bonetă foarte înaltă de hîrtie lăcuită și care, de bună seamă, atunci cînd se furișează grăbit înăuntru, izbutește să o lovească de ceva, cu zgomot mare. Nu-mi place deloc nici dacă ți se agață storul de păr atunci cînd treci pe

Storuri din trestie

sub el și se aude sunetul acela hîrșîit. Iar dacă cineva trage prea brusc capătul de jos al storurilor subțiri din trestie[3], se aude clar cum se izbește cînd cade – dacă îl ridici cu grijă cînd treci pe sub el, nu se aude nici un zgomot. Și-i tare supărător cînd o ușă de lemn culisantă e deschisă brutal. Cu siguranță că nu s-ar mai auzi huruitul ăla dacă cel care o deschide ar sălta-o ușurel în timp ce o împinge. Ușile astea culisante huruie tare cînd le deschizi cu stîngăcie.

Numai ce te-ai întins în pat, cu pleoapele grele, și un țînțar își anunță prezența cu tînguitul acela subțirel și începe să-ți zboare pe lîngă față. Ce senzație nesuferită, să simți adierea pe care o stîrnește cu aripile acelea micuțe!

Oamenii ce umblă în trăsuri cărora le scîrțîie roțile sînt tare enervanți. Te trezești întrebîndu-te mînios dacă nu cumva sînt surzi. Iar dacă mergi cu o astfel de trăsură pe care ai împrumutat-o de la careva, ajungi să-l urăști pe proprietarul ei.

O persoană care îți ia vorba din gură și termină ea povestea, plină de sine. De fapt, oricine te întrerupe cînd vorbești, fie copil, fie om în toată firea, este tare nesuferit.

Încă o situație enervantă: ți-ai bătut prea tare capul cînd ai avut niște copii în vizită și te-ai străduit să le faci toate poftele, iar acum s-au învățat prost și vin pe la tine toată ziua, bună ziua și se zbenguie prin casă, răvășindu-ți lucrurile.

Tot așa, este supărător cînd, acasă ori la palat, trece pe la tine cineva pe care n-ai chef să-l vezi și te prefaci că dormi, dar cineva din casă, binevoitor, vine să te trezească, cu un aer de reproș că ai ațipit.

Careva cu caș la gură se bagă în vorbă și le dă lecții celor mai bătrîni, ca și cum le-ar ști pe toate. Chiar că nu-i pot suferi pe ăștia!

Un bărbat cu care te iubești vorbește plin de admirație despre o femeie care i-a fost cîndva ibovnică. Chiar dacă a trecut mult timp de atunci, asta te scoate din sărite – darămite dacă e vorba de o femeie cu care el se iubește chiar acum! Cu toate acestea, cîteodată se întîmplă să nu-ți pese de asta.

Cineva care murmură un descîntec dacă strănută[4]. În general, e enervant oricine strănută zgomotos, în afară de stăpînul casei.

Și puricii sînt niște ființe nesuferite. Țopăie așa tare pe sub haine, de-ai crede că acuș-acuș îți ridică fustele.

Cîinii care urlă întruna, monoton și la unison fac să ți se ridice părul pe ceafă.

Și nu pot să sufăr nici oamenii care nu închid ușa după ei.

[26]* *Lucruri înduioșătoare* – Un cuib în care vrabia își hrănește puii. Să treci pe lîngă un cîrd de copilași care se joacă. Să aprinzi o tămîie aromitoare și apoi să te lași cuprinsă de somn, în singurătate. Să te uiți într-o oglindă chinezească puțin tulbure. Un bărbat frumos pe care îl aștepți și care oprește trăsura și îl auzi bătîndu-ți la ușă.

Să-ți speli părul, să te sulemenești și să-ți pui veșminte parfumate. Chiar dacă ești undeva unde

nu te vede cineva special, tot te cuprinde o plăcere amețitoare.

Într-o noapte cînd aștepți pe cineva, auzi un ropot de ploaie și ceva scuturat de vînt, iar asta îți face dintr-odată inima să bată mai tare.

[27] *Lucruri care-ți trezesc amintiri dulci* – O crenguță uscată de *aoi*. Lucruri pe care copiii le folosesc în loc de păpuși. Să dai peste o bucățică zdrențuită de pînză de culoarea lavandei sau a strugurelui, boțită între paginile unei cărți. Într-o zi ploioasă, cînd timpul trece greu, să cauți o scrisoare veche care te-a mișcat profund atunci cînd ai primit-o. Evantaiul de vara trecută.

[28] *Lucruri care-ți înveselesc inima* – Un desen foarte reușit făcut de o mînă de femeie[1], cu o mulțime de cuvinte în jur, într-o caligrafie elegantă.

O trăsură trasă de un bou ticsită de doamne care se întorc dintr-o călătorie la o sărbătoare[2], cu o grămadă de mîneci atîrnînd afară unele peste altele, în timp ce vizitiii aleargă pe lîngă trăsură, mînînd cu pricepere boul.

Ceva scris cu o caligrafie foarte delicată, cu vîrful unei pensule foarte groase, pe o foaie de hîrtie Michinoku de un alb curat, minunat. Un caier frumos din fire de borangic. Un joc de zaruri potrivite[3] în care acestea se potrivesc de multe ori. Un maestru yin-yang foarte convingător pe care l-ai chemat coboară în albia secată a rîului și se apucă să te scape de vreun blestem[4]. Apa pe care o bei cînd te trezești noaptea.

Un lucru care-ți înveselește inima și te face să te simți mulțumit este ca, într-un moment cînd te plictisești, să te viziteze cineva pe care nu-l cunoști prea bine, dar nici nu ți-e străin – cineva care știe tot ce se mai întîmplă, care cunoaște bine toate ascunzișurile vieții, care stă la o vorbă și deapănă tot felul de povești ciudate, interesante

sau detestabile care s-au petrecut în ultima vreme, dar fără să stăruiască prea mult.

Te duci la un sanctuar sau la un templu budist ca să ceri să ți se citească o rugăciune[5] la altar, iar preotul de la sanctuar sau călugărul din templu o rostește nemaipomenit de clar și de curgător, mult mai frumos decît te-ai fi așteptat.

[29]* *O trăsură din frunze de palmier* ar trebui să meargă ușurel. Nu dă bine dacă se grăbește. Însă o trăsură din împletituri ar trebui să meargă iute. E amuzant cînd o zărești doar o clipă trecînd în goană prin fața porții, iar cînd vezi servitorii alergînd pe jos în urma echipajului stăpînului, te întrebi cine-o fi. Dar una care abia se tîrîie nu te impresionează deloc.

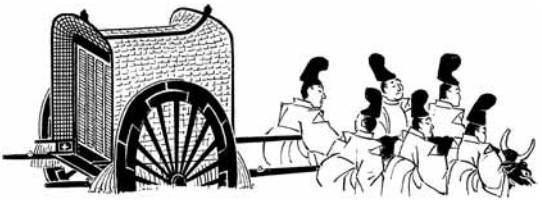

Trăsură din frunze de palmier

[30]* *Preotul care oficiază se cade să fie plăcut la înfățișare.* La urma urmei, îți intră mai bine în cap învățăturile pe care ți le dă dacă fața lui îți atrage privirile atunci cînd vorbește. Dacă privirea îți rătăcește aiurea, nu prea mai ții minte ce ți se spune, iar o înfățișare neplăcută te face să te simți un păcătos. Dar destul cu asta. Poate că am scris cam la repezeală despre lucruri păcătoase de felul acesta în vremea tinereții mele, dar la anii mei de-acum ideea de păcat a ajuns să mă cam sperie.

Cu toate acestea, sînt nevoită să zic că, după mintea mea păcătoasă, socotesc că-i cam nedrept

că unii fac atîta caz de cucernicia lor și se grăbesc să se așeze primii la predică.

Înainte, un fost Șambelan[1] nu deschidea niciodată procesiunile imperiale, iar după ce se retrăgea din funcție nu-l mai vedeai pe la palat. Dar se pare că astăzi lucrurile s-au mai schimbat. Celui numit „Șambelan de rangul al cincilea" i se mai dă cîte ceva de făcut, dar pesemne că, în sinea lui, îi lipsește prestigiul funcției pe care a avut-o înainte și trebuie că nu mai știe cum să-și umple zilele, așa că, dacă încearcă o dată să meargă în astfel de locuri și ascultă cîteva ceremonii, fără îndoială că o să le prindă gustul și o să înceapă să meargă tot timpul.

Îl vei vedea apărînd acolo cu halatul de vară văzîndu-se de sub manta chiar și atunci cînd e zăpușeală, ca și tivul pantalonilor largi de culoarea lavandei sau de un cenușiu deschis. Pe boneta de hîrtie lăcuită e prinsă o plăcuță de abstențiune, iar el, fără nici o îndoială, caută să dea de înțeles că, deși e zi de abstențiune și nu s-ar fi cuvenit să iasă din casă, e scutit pentru că drumul acesta îl face din cucernicie. Îl îngînă pe preotul care oficiază și chiar se îngrijește ca trăsurile doamnelor să fie oprite unde trebuie – se poartă de parcă ar fi acasă la el. Cînd apare pe neașteptate vreunul dintre vechii lui prieteni pe care nu l-a mai văzut de mult, îl cuprinde curiozitatea. Se duce la acesta, se așază amîndoi într-un colț și se întind la vorbă, dînd din cap, și-și povestesc cîte-n lună și-n stele, își deschid larg evantaiele în fața gurii ca să rîdă în voie, jucîndu-se mecanic cu rozariile în timp ce trăncănesc, întinzîndu-și gîtul ca să se uite într-o parte sau alta, lăudînd sau criticînd trăsurile, povestind cum au făcut preoții la alte ceremonii la care au fost, cînd recitau *Sutrele Lotusului* sau altele, și tot așa – fără să ia deloc seama la vreo vorbă din ceremonia pentru care au venit. Oricum, au auzit-o de atîtea ori, că oricum nu mai are cu ce să-i surprindă.

Și mai sînt și alt soi de oameni. După ce predicatorul s-a așezat deja, se aude venind o trăsură, însoțită doar de vreo doi servitori. Trăsura oprește, iar cei dinăuntru coboară – vreo trei-patru tineri mlădii, îmbrăcați în costume de vînătoare sau în mantii străvezii, mai gingașe decît aripa de cicadă, pantaloni largi și cămăși de borangic și însoțiți de tot atîția slujitori. Cei care s-au așezat deja se dau puțin la o parte ca să le facă loc acestora cînd intră. Se așază lîngă un stîlp aflat mai aproape de platforma predicatorului și se apucă să numere boabele mătăniilor în timp ce ascultă sutrele, iar predicatorul, care, fără îndoială, se simte onorat că are așa oaspeți de seamă, se întrece pe sine. Însă tinerii nici gînd să se prosterneze în timp ce ascultă, ci hotărăsc să plece după o vreme, iar la plecare se uită spre trăsurile femeilor, vorbind între ei – tare-aș vrea să știu ce-și spun atunci. Te trezești că te uiți după ei cînd pleacă, încercînd să vezi dacă nu recunoști pe vreunul și întrebîndu-te cine-or fi ceilalți.

Dar sînt și oameni care chiar întrec măsura. Dacă pomenește cineva că a fost la o ceremonie unde s-a recitat *Sutra Lotusului* sau altceva de felul ăsta, se trezește un altul care să spună: „Dar cutare a fost acolo?", iar răspunsul este mereu același: „Păi, da. Cum putea să lipsească?". Ei, nu zic că de-acum n-ar trebui să mai calce nimeni prin locurile astea. La urma urmei, se pare că pînă și femeile de rînd ascultă aceste slujbe cu mare băgare de seamă. De fapt, cînd am început eu să merg la ceremonii, n-am văzut niciodată femei care să umble pe jos. Numai cîteodată vedeai femei în ținută de călătorie, gătite frumos, dar erau în pelerinaj spre alt templu ori sanctuar. Dar nu prea auzeai să vină la ceremonii cultice femei înveșmîntate astfel. Dacă doamnele care mergeau la ceremonii pe vremea aceea ar mai fi apucat vremurile astea, îmi închipui ce-ar fi fost la gura lor!

[31] *Pe cînd eram la Templul Bodai* ca să ascult *Sutra Lotusului* despre Mîntuire[1], am primit o scrisoare ce zicea așa: „Întoarce-te degrabă. Mă simt tare tristă și singură". I-am răspuns pe dosul unei frunze de lotus:

> Tu tînjești să mă întorc,
> dar eu tînjesc doar să mă îmbib
> de roua Adevărului Lotusului –
> cum să las asta și să mă întorc
> în lumea aceea nefericită?[2]

Într-adevăr, ceremoniile mă mișcau adînc, încît simțeam dorința de a rămîne la templu pentru totdeauna, dînd uitării, la fel ca Sōchū[3] din povestea aceea veche, că cei de-acasă îl așteaptă cu nerăbdare.

[32]* *În locul numit Koshirakawa* stă Comandantul Palatului Koichijō[1] și îmi amintesc că odată nobilii de la curte au citit aici o serie de *Sutre ale Lotusului* pentru Mîntuire, sub auspiciile lui. Toată lumea o considera o ocazie specială și am fost preveniți că trăsurile care ajung mai tîrziu n-or să mai găsească loc, așa că ne-am trezit odată cu roua, cînd se crăpa de ziuă. Într-adevăr, locul gemea de lume. Erau trăsuri claie peste grămadă, lipite unele de altele, cu hulubele încurcate, iar ceremonia urma să poată fi auzită doar de cei din primele trei rînduri[2]. Fiind pe la mijlocul lunii a șasea, era nemaipomenit de cald. Aveai cît de cît o senzație de răcoare numai dacă îți odihneai privirile pe lotușii de pe helești.

În afară de Miniștrii de Stînga și de Dreapta, nu mai lipsea nimeni dintre nobilii de la curte. Cei mai tineri purtau pantaloni largi și mantii de culoarea lavandei, de sub care se vedeau cămăși de vară de un albastru deschis, pe cînd cei mai maturi arătau foarte bine cu pantalonii lor largi albastru-cenușiu sau pantaloni albi, foarte largi.

Consultantul Sukemasa[3] și ceilalți aveau cu toții o înfățișare foarte tinerească, și întreaga scenă era cît se poate de impresionantă și încîntătoare. Storurile din jurul coridorului fuseseră ridicate pînă sus, iar nobilii de curte stăteau așezați pînă în prag într-un șir lung, cu fața spre înăuntru. La rînd[4] în spatele lor ședeau înalții curteni și nobilii mai tineri de la curte, în minunate costume de vînătoare și mantii de ceremonie. Unii nu stăteau locului, ci mai mult se foiau de ici colo, lucru tare amuzant de privit. Locțiitorul Străjii Sanekata și Sfătuitorul Chōmei[5], făcînd parte din familie, intrau și ieșeau după pofta inimii. Și cei încă foarte tineri arătau de-a dreptul fermecător.

Cînd soarele s-a mai înălțat pe cer, a intrat Căpitanul de Rangul al Treilea Michitaka (regentul nostru de astăzi), îmbrăcat într-o mantie chinezească dintr-un voal de mătase de culoarea lavandei, cu pantaloni largi din brocart liliachiu peste pantalonii vișiniu-închis și cu o cămașă din mătase de un alb strălucitor pe sub mantie. Ți-ai fi închipuit că, în mijlocul tuturor acelor veșminte ușoare, răcoroase, hainele astea ar da senzația de căldură înăbușitoare, dar, de fapt, arăta minunat. Tijele evantaielor erau date cu tot felul de lacuri sau făcute din lemn de magnolie, însă evantaiele erau din hîrtie roșie, așa că, toate la un loc, semănau cu un cîmp de garoafe înflorite.

Înainte ca preotul să urce pe podiumul de ceremonie, au fost aduse tipsii cu de-ale gurii și se pare că toți au îmbucat cîte ceva, deși noi nu am văzut prea bine ce. Sfetnicul Yoshichika[6] arăta chiar mai bine ca de obicei – pur și simplu minunat. Cum stătea acolo, în mijlocul acelor culori superbe și al apelor lucind ametitor ale halatelor de vară, așa de frumoase, că nu puteai alege între ele, el părea simplitatea întruchipată în mantia lui. Se tot uita spre trăsurile doamnelor și le

trimitea mesaje. Era o încîntare pentru privirile tuturor.

Văzînd că una dintre trăsurile care ajunseseră mai tîrziu era trasă lîngă helești, pentru că nu mai era loc în altă parte, s-a întors spre Sanekata și i-a cerut să cheme pe cineva de încredere ca să ducă un mesaj. Sanekata a ales un om și l-a dus în fața lui Yoshichika, iar acesta s-a sfătuit cu cei din jurul lui ce mesaj să trimită; oricum, eu n-am de unde să știu ce au vorbit.

Yoshichika a privit zîmbind cum s-a apropiat mesagerul de trăsură dîndu-și mare importanță. Din cîte am putut să văd, s-a dus în spatele trăsurii și a spus ceva, iar apoi a așteptat destul de mult pînă cînd doamna aceea i-a dat un răspuns.

— Mă gîndesc că s-a apucat să compună vreun poem, a zis Yoshichika zîmbind, după care s-a întors către Sanekata, adăugînd puțin răutăcios: Trebuie să pregătești și tu un răspuns.

Toți, chiar și bătrînii și nobilii de la curte, stăteau și se uitau spre trăsură, așteptînd curioși să audă răspunsul doamnei. Era foarte amuzant că pînă și cei care căscau gura de pe margine aveau privirile ațintite spre trăsură.

Într-un tîrziu, mesagerul a făcut cîțiva pași către toată lumea aceea care aștepta, părînd că doamna i-a transmis ce avea de zis, dar în clipa aceea femeia și-a scos evantaiul de după storurile trăsurii și i-a făcut semn să se întoarcă. Judecînd după gestul acela, ai fi zis că a luat seama la cine știe ce greșeală pe care o făcuse cînd a ales vorbele poemului, dar eu n-am putut să nu mă gîndesc că, dacă a durat atîta să scrie o poezie, nu mai avea de ce să o schimbe acum.

Toți îl așteptau cu sufletul la gură. „Ei, ce-a zis? Ce-a zis?!", au strigat unii. Dar au trebuit să mai aștepte, pentru că mesagerul s-a dus întîi la Yoshichika să-i dea răspunsul, căci acesta era cel care-l trimisese, iar cînd a ajuns în fața lui

s-a apucat să i-l zică dîndu-și mare importanță și cu tot felul de ocolișuri.

— Of, da' zi odată! s-a răstit Michitaka la el, pierzîndu-și răbdarea. O să strici tot răspunsul dacă-l descînți atîta.

Atunci l-am auzit pe om spunînd:

— N-aș putea să-l stric mai tare decît e stricat acum.

Marele Sfetnic Fujiwara[7] își întindea gîtul în partea aceea, murind de curiozitate să audă ce se întîmplă. Cred că a întrebat ce a spus doamna, iar Michitaka i-a răspuns:

— Ei bine, „copacul nostru drept" se pare că s-a cam strîmbat[8].

Marele Sfetnic a izbucnit în rîs, stîrnind hohote în toată adunarea, care pesemne că se auzeau și în trăsura doamnei.

— Cum suna poemul la început, înainte să te cheme înapoi? a întrebat Yoshichika. Parcă nu-mi vine să cred că asta-i varianta îndreptată.

— M-a lăsat așa de mult s-aștept, încît, într-un tîrziu, mi-am închipuit că n-are de gînd să mai răspundă, dar cînd a văzut că plec, m-a chemat înapoi, a răspuns mesagerul.

— A cui e trăsura aceea, știe careva? a întrebat Yoshichika curios; și, tocmai cînd se gîndea să trimită și el un poem, să vadă ce se-ntîmplă, predicatorul a urcat pe podium. Atunci toți au amuțit și și-au îndreptat privirile spre el și, fără să bage nimeni de seamă, trăsura doamnei s-a făcut nevăzută.

Dacă țin bine minte, storurile dinlăuntrul trăsurii păreau a fi noi-nouțe, iar după mînecile doamnei îți dădeai seama că era îmbrăcată cu robe necăptușite purpurii și o jachetă chinezească de culoarea lavandei, cu model, purtată peste un veșmînt din voal de mătase vișinie, iar la spatele trăsurii atîrna trena ei lungă, cu desene indigo. Cine-o fi fost? Dar, la urma urmei, am senzația

că de fapt răspunsul ei a fost cît se poate de potrivit, nu atît de neisprăvit cum s-a spus.

Seihan, care a recitat sutra de dimineață, a strălucit pe podium – un spectacol minunat. Era înfiorător de cald, și pentru că-mi lăsasem neterminate treburile pe care se cădea să le isprăvesc în ziua aceea, am hotărît să stau numai un pic să ascult și după aceea să plec acasă – dar, cînd a venit vremea de plecare, nu am avut pe unde să ies din cauza avalanșei de trăsuri ticsite una peste alta. Apoi m-am gîndit că trebuie să o șterg cumva îndată după ce se încheie sutra de dimineață, iar cînd am trimis vorbă celor din trăsurile oprite în spatele meu, s-au tras în lături fără întîrziere ca să-mi facă loc, pesemne încîntați la gîndul că așa vor ajunge puțin mai în față. Văzînd că stîrnesc atîta vînzoleală, mulți bărbați, chiar și niște nobili mai bătrîni de la curte, s-au apucat să facă glume. Eu însă m-am prefăcut că nu aud și n-am catadicsit să le răspund, ci doar am încercat să mă strecor prin mulțimea de trăsuri, cînd Sfetnicul Yoshichika a izbucnit în hohote, spunînd: „Ca să vezi, «bine fac că pleacă»", remarcă foarte spirituală. Dar eu n-am plecat urechea la vorbele lui, văzîndu-mi de drum, sîcîită de căldură, și i-am răspuns doar la plecare: „Fără îndoială că și domnia ta ai putea să te numeri printre cei cinci mii"[9].

O singură trăsură a venit tot timpul, de la începutul Sutrelor pînă la sfîrșitul ultimei zile. N-a fost zărit nimeni apropiindu-se vreodată de trăsura asta; stătea acolo, încremenită, de parc-ar fi fost o trăsură desenată. Yoshichika a zis că doamna cu pricina era pesemne nemaipomenit de cucernică și de rafinată, întrebîndu-se ce soi de femeie o fi și cum ar putea-o întîlni, însă cînd Marele Sfetnic Fujiwara a auzit asta, i-a spus: „Și ce, mă rog, e-așa de minunat la ea? Mie îmi dă fiori". Ce amuzant era să-l auzi!

Dar ce trist a fost cînd Sfetnicul Yoshichika s-a călugărit pe neașteptate, pe la sfîrșitul lunii! Așa-i rostul lucrurilor, ca florile să se scuture, risipindu-și petalele, însă Yoshichika și-a pierdut măreția efemeră încă înainte să „cadă roua peste el”[10].

[33]* *În luna a șaptea, cînd e-atîta zăpușeală*, toate ușile din casă-s lăsate deschise noaptea și-i o-ncîntare să te trezești scăldată-n lumina lunii și să privești afară stînd întinsă-n așternuturi. E plăcut și-n nopțile-ntunecoase, iar despre frumusețea lunii cînd se crapă de ziuă nici n-am cuvinte să povestesc.

Închipuie-ți-o cum stă întinsă acolo, pe o rogojină[1] nouă-nouță, așezată lîngă marginea din afară a dușumelei de lemn lustruit a coridorului, paravanul scund fiind împins mai încolo cu nerușinare[2]. S-ar cuveni să fie pus la marginea dinspre verandă, dar poate că ea nu vrea să fie văzută de cineva dinăuntru.

Pesemne că iubitul ei a plecat deja. Ea și-a tras peste cap o robă[3] – aceasta e de un violet cenușiu palid, cu căptușeală violet-închis, cu fața cam decolorată; sau o fi o robă mai țeapănă, din damasc lucios. Pe sub aceasta, femeia e îmbrăcată cu o cămașă de borangic brun-cuișoare sau galbenă, iar șnururile lungi ale pantalonilor necăptușiți stacojii care ies desfăcute de sub tivul veșmintelor sale lasă de înțeles că a adormit, pare-se, înainte să-și încheie pantalonii după plecarea ibovnicului. Părul ei bogat și moale răsfirat în jurul capului pesemne că e minunat de lung.

Dar iată și un domn[4], îmbrăcat în pantaloni largi de culoarea lavandei, costum de vînătoare de un brun-cuișoare foarte palid și o cămașă albă de borangic, lucind poate datorită unui halat de vară roșu-aprins care se zărește de dedesubt. Și-a lăsat mantia umezită de ceață să-i lunece pe umeri,

iar boneta lui de hîrtie lăcuită e înfundată pe cap pînă la perciunii zburliți după escapada din noaptea aceea, făcîndu-l să pară cam șleampăt. Se duce acasă, cu gîndul la scrisoarea pe care o va trimite dis-de-dimineață, înainte să se risipească roua de pe zorele[5], și îngînă plin de nostalgie „Ferigile din lanul de in"[6] – dar, trecînd pe acolo, a văzut că obloanele zăbrelite ale femeii sînt deschise și s-a oprit să arunce o privire pe sub un colț de perdea, gîndind că bărbatul care pesemne că tocmai a plecat de lîngă ea o fi și el la fel de fermecat de roua nopții. Stă acolo, la margine, și se uită; la căpătîiul pernei femeii zărește un evantai de vară din lemn de magnolie și hîrtie violet, zăcînd deschis, și, împrăștiate lîngă paravan, niște hîrtii Michinoku împăturite, de o nuanță sidefată, de azuriu sau roșu-închis.

Simțindu-l în preajmă, ea aruncă o privire de sub mantia cu care-i învelită și-l vede stînd acolo zîmbitor, rezemat de prag. Nu-i un om de care ar trebui să se simtă prea rușinată, dar parcă nici nu-i vine să se poarte prea prietenos cu el și-i pare rău că a văzut-o așa.

„Pesemne că de vină pentru somnul acesta îndelungat o fi cineva aparte", zice el și se strecoară pe jumătate pe după stor; la care ea răspunde: „Ei, dorm și eu ca să mai scap de bătaia asta de cap pe care mi-o dă unul care pleacă înainte să se risipească roua".

Ei bine, nu-i nevoie să scriu aici toate vorbele amuzante pe care și le spun, însă, cu siguranță, tabloul acesta în care cei doi se tachinează într-o doară are farmecul lui. Întinzîndu-și evantaiul ca să-l tragă mai aproape pe al ei, cel de la căpătîiul pernei, el se apleacă puțin în față, dar ei îi tresaltă inima la gîndul că el ar putea să întreacă măsura și să se apropie prea tare, așa că se trage înapoi. El ia evantaiul în mînă și-l cercetează, întrebînd-o galant de ce-i așa neprietenoasă cu el, și o dojenește și o tot tachinează, în timp ce se crapă de

ziuă și încep să se audă voci, pînă cînd stă să răsară soarele.

Cînd pîclele zorilor încep să se risipească, el își aduce aminte într-un tîrziu de scrisoarea aceea pe care fusese așa nerăbdător s-o scrie. În vremea aceasta, bărbatul care plecase înainte de lîngă ea deja i-a scris o scrisoare și i-a trimis-o, prinzînd de ea și o crenguță de trifoi japonez[7], iar mesagerul bîntuie prin preajmă, neputîndu-i-o duce. Hîrtia e parfumată cu tămîie, o mireasmă încîntătoare. Bărbatul nu se mai simte în largul lui, așa că pleacă în sfîrșit, amuzat, fără îndoială, la gîndul că – cine știe? – poate alt bărbat o fi vizitat-o și pe femeia de la care plecase el.

[34] *Pomi în floare* – Dintre florile arborilor, cele mai frumoase sînt ale prunului roșu, ori mai închise la culoare, ori mai palide. La cireș, îmi plac florile de pe ramurile mai subțirele și care au petale mari și frunze mai închise la culoare.

Sînt tare frumoase și florile de glicină, atîrnînd grațioase, în culorile acelea vii.

În nopțile cu lună nouă, pe la sfîrșitul lunii a patra sau la începutul celei de-a cincea, florile de portocal strălucesc albe prin frunzișul verde-închis; iar dacă le vezi stropite de ploaie, dis-de-dimineață, îți par neasemuit de frumoase. Iar dacă printre flori se mai cuibărește și cîte-un fruct, ca un bulgăraș de aur strălucitor, e o priveliște la fel de încîntătoare precum cea a cireșului înflorit scînteind de roua zorilor. Asta te duce cu gîndul la *hototogisu*[1], iar despre acesta cîte n-aș putea spune!

Dar florile de păr tare-s urîte, de nu prea le suferi pe lîngă tine – nici să le legi de vreo scrisorică nu-ți vine. Cînd vrei să zici de cutare că are fața pocită, zici că seamănă cu o pară. Copacul ăsta-i urîcios tot, de la cap la coadă, pînă și culoarea frunzelor – dar în China florile de păr sînt la mare cinste și li se închină versuri, chiar dacă

eu nu pricep ce-or fi văzînd la ele. Numai dacă te uiți bine, poate o să deslușești, tocmai la marginea petalelor, o umbră de lucire gingașă. Da, dacă-ți aduci aminte că obrazul frumoasei Yang Guifei, înlăcrimat atunci cînd l-a întîlnit pe solul Împăratului, e asemuit în poem cu floarea de păr[2]: „mlădiță de păr în floare, stropită de ploaia de primăvară", atunci pricepi că, la urma urmei, i-o floare rară, neasemuit de frumoasă.

Florile mov de paulovnia[3] sînt de-a dreptul încîntătoare. Nu prea-mi plac frunzele sale mari, dar, pînă la urmă, copacul ăsta nu trebuie băgat în aceeași oală cu alți copaci; e un copac cu totul aparte, pentru că numai în el stă pasărea aceea măiastră pe care o știu toți chinezii[4]. Și, pe deasupra, din lemnul lui se fac instrumente cu strune, din care picură toate sunetele acelea minunate. Dacă stai să te gîndești, e un copac ales.

Cedrul alb este un copac urît, dar are niște flori drăgălașe. N-am mai văzut așa flori ofilite și-mi place că arborii ăștia-s înfloriți întotdeauna în a cincea zi a lunii a cincea[5].

[35]* *Iazuri* – Iazul Katsumata. Iazul Iware.

Iazul Nieno – ce minunată priveliște erau stolurile parcă nesfîrșite de păsări de baltă care se înălțau țipînd deasupra acestui iaz, cînd am trecut pe lîngă el în drum spre Hase!

Iazul Secat – asta da ciudățenie! Cînd am întrebat pe cineva de ce are un nume așa de straniu, am aflat pricina: iazul ăsta seacă de tot în anii cînd te-aștepți să fie vreme ploioasă în luna a cincea, dar se umple cu apă în primăverile care se-arată a fi secetoase. Am vrut să zic că numele i s-o fi potrivind cînd seacă, dar alteori iazul tot se mai umple, așa încît pare c-ar avea un nume cam fără rost.

Sarusawa e un iaz aparte, pentru că aici a venit o dată Împăratul auzind că în locul acesta se înecase una dintre slujnicele de la palat[1]. Cînd

te gîndești la minunatele stihuri ale lui Hitomaro, „pletele răvășite, ca-ntr-un somn adînc", nu mai ai cuvinte...

Și „Iazul Prezenței Divine" – parcă-ți vine să te-ntrebi ce-o fi fost în mintea aceluia care l-a botezat astfel.

Mai e și Iazul Zeului. Cît despre Iazul Sayama, te duce îndată cu gîndul la planta aceea de baltă numită șovar, despre care vorbește un poem[2].

Și mai e și Iazul Koinuma. Alt iaz aparte-i Hara, amintit în cîntecul acela: „O, nu tăia ierburile-mpodobite"[3].

[36] *Festivaluri de la palat* – Dintre cele cinci festivaluri de la palat, nici unul nu se-aseamănă cu acela din luna a cincea. Îmi place-așa de mult aerul îmbălsămat de mireasma obligenei amestecată cu aroma de pelin! Iar alt lucru ce-ți ia ochii e că peste tot, de la „palatul cu nouă incinte" pînă la cocioabele prostimii, oamenii se întrec, care mai de care, să-și acopere casele cu brațe de obligeană și pelin. Ei, unde s-a mai pomenit așa ceva în timpul altui festival?

Mai totdeauna, ceru-i plin de nori. Cancelaria Veșmintelor trimite la palatul Împărătesei bocceluțele acelea cu ierburi de leac care se agață prin casă cît e sărbătoare, de care atîrnă felurite ațișoare împletite de toate culorile. Le agățăm de stîlpii aflați de-a dreapta și de-a stînga daisului cu perdele din Odaia cea Mare a Maiestății Sale. Le punem în locul crizantemelor care au stat acolo, înfășurate în pînză simplă de borangic, încă de la Festivalul Crizantemelor, din luna a noua – a venit vremea să le aruncăm. Mă-ntreb dacă bocceluțele cu ierburi nu s-ar cuveni să rămînă pînă la următorul Festival al Crizantemelor, dar pînă atunci, de cîte ori se-ntîmplă să aibă cineva nevoie de vreo ațișoară ca să lege cîte ceva, tot rupe una de-acolo și, uite-așa, nu prea se mai alege nimic din ele.

Maiestății Sale Împărăteasa i se aduc bucate de sărbătoare, iar fetele mai mici își prind la brîu bocceluțe cu obligeană și în păr amulete de abstențiune, iar de jachetele chinezești sau de robele purtate pe deasupra își cos mlădițe lungi de obligeană, de care leagă tot soiul de rămurele frumoase. De bună seamă, nu pot să zic că asta-i ceva aparte, dar e tare frumos. Pînă la urmă, și cireșii înfloresc an de an – dar cui nu-i plac de fiecare dată?

Și-i tare amuzant să le vezi pe fetițele mai sărăcuțe, care se joacă afară, căutînd care mai de care să se gătească mai frumos, și-și tot cercetează veșmintele, asemuindu-le cu ale altora, umflîndu-se-n pene cu podoabele lor de obligeană, pînă apare odrasla vreunuia dintre străjeri și, în joacă, le rupe crenguțele – atunci să vezi ce jale mare! Și mai e și obiceiul acela încîntător de a înfășura cu gingășie o crenguță înflorită de cedru alb pe după o foaie de hîrtie viorie sau o frunză de obligeană pe o hîrtie verde-frunză; iar dacă hîrtia-i albă, se înfășoară o rădăcină albă de obligeană. Iar cînd primesc o scrisoare împodobită cu o rădăcină lungă și frumoasă de obligeană, îmi pare că-i dă, așa, un aer distins! Ce încîntare să vezi femeile adunîndu-se să-și citească scrisorile pe care tocmai le-au primit și sfătuindu-se ce răspuns să dea! Cei care îi scriu vreunei doamne mai tinere sau unui om de vază trimit în această zi răvașe cu slove foarte frumoase și îngrijite. În ziua asta totul – pînă și felul cum cîntă *hototogisu* cînd trece în zbor în lumina amurgului – mi se pare minunat.

[37]* *Arbori fără flori* – Arțarul, arborele lui Iuda, pinul alb.

Gherghinul pare un arbore destul de obișnuit, dar te surprinde cu frunzele lui roșii care se văd așa de nefiresc prin tot verdele acela uimitor,

chiar și după ce copacii și-au scuturat florile și, cît vezi cu ochii, n-a mai rămas decît verdele crud al primăverii.

Ce să mai spun de salba-moale!

Chiar dacă nu prea merită să le amintesc aici, plantele agățătoare sînt foarte triste. *Sakaki* e foarte frumos la vremea dansurilor de la Festivalurile Vremelnice[1]. Mulți arbori sînt pe lumea asta, dar ăsta-i unul aparte, căci a fost ales ca ofrandă zeilor.

N-o să vezi niciodată alți copaci amestecați printre arborii de camfor, nici măcar cînd sînt mai mulți la un loc. Te ia cu fiori cînd îți închipui cum o fi în desișul acela întunecos, dar, dacă te gîndești că poeziile vorbesc despre „cele o mie de ramuri" ale acestui arbore ca să înfățișeze cele o mie de simțăminte încîlcite din inima celui care iubește, te umpli de încîntare și te-ntrebi cine-o fi fost acela care i-a numărat ramurile pentru întîia dată, de i-a zis așa.

Chiparosul nu crește pe lîngă casa omului, dar tot are ceva neobișnuit, vorba cîntecului: „palatul ăsta, cu grinzile lui nenumărate". Și te înduioșezi amintindu-ți că, zice-se, el îngînă ploaia care cade-n luna a cincea[2]. Arțaru-i tare drăgălaș cînd îi dau frunzuțele tivite cu roșcat, toate în aceeași parte, și floricelele acelea așa gingașe, de zici că-s niște gîngănii uscate.

Arareori vezi vreun chiparos *asuwa* și încă și mai rar auzi vorbindu-se despre el, dar ramurile aduse de cei care se-ntorc din pelerinajul la templul din Mitake par atît de aspre, de nici nu-ți vine să pui mîna pe ele. Însă mă-ntreb de ce o fi fost botezat – zadarnic – așa de promițător[3]. Tare-aș fi curioasă să știu pe cine-o fi vrut cineva să convingă cu asta.

Lemnul-cîinesc n-ar trebui pus în aceeași oală cu alți arbori, căci frunzulițele lui gingașe-s tare drăgălașe.

Cedrul alb. Portocalul de munte. Părul de munte.

Castanul-pitic e curios pentru că-i singurul dintre toți copacii de soiul ăsta cîntat în poeme pentru că nu-și leapădă niciodată frunza.

Stejarul alb e cel mai puțin cunoscut dintre toți arborii care cresc în creierii munților. Oamenii nu prea-l iau în seamă decît atunci cînd se vopsesc mantiile de ceremonie pentru demnitarii de rangurile al doilea și al treilea și nici atunci nu dau atenție decît frunzelor, așa că nu-l putem pune la socoteală că ar fi un copac curios sau minunat, dar ce stihuri frumoase a scris Hitomaro despre el – nu-l mai poți zări de sub neaua care cade „nicăieri și pretutindeni", zice el, gîndindu-se la șederea zeului Susanoo în Izumo[4].

Că-i vorba de ierburi, copaci, păsări sau gîze, nu pot să rămîn de piatră la ceva care cîndva m-a mișcat sau m-a umplut de încîntare.

Frunzele de *yuzuriha* sînt lucioase și atîrnă în smocuri stufoase, cu codița de un roșu țipător, care-l face să arate cam ciudat, dar mie-mi place. Nu prea-l bagă nimeni în seamă decît în ultima zi din an, cînd dintr-odată ajunge să fie foarte prețuit, căci se zice că pe frunzele lui se așază bucatele pentru morți. Numai că, după cîte se pare, tot pe frunze de *yuzuriha* se pun de Anul Nou și bucatele „care întăresc dinții" și care îți dau viață lungă. Și mai e și poemul acela vechi de nu mai știe nimeni cînd a fost scris, „cînd toamna înroșește frunzele de *yuzuriha*"[5], care te face să ai încredere.

Stejarul e-un copac minunat, mai ales că în el își are sălașul un zeu care-i păzește frunzele. Mi se pare încîntător că atîția ofițeri din Straja Porții îi poartă numele[6].

La palmierul-morișcă nu prea ai mare lucru de văzut, dar ai zice mai degrabă că-i un copac chinezesc, încît pare nelalocul lui în grădinile oamenilor de rînd.

[38] *Păsări* – Cu toate că-i adus din alte ținuturi, papagalul e o pasăre care-mi place foarte mult. Se zice că repetă tot ce spun oamenii. Îmi mai plac și *hototogisu*, cristeiul-de-baltă, becața, scoicarul, scatiul și muscarul-cenușiu.

Turtureaua-de-munte e o pasăre cu inima curată care mi-e tare dragă – se zice că, dacă rămîne fără perechea sa, n-o poți mîngîia decît arătîndu-i o oglindă. Mă cuprinde îndoiosarea dacă-ncerc să-mi închipui ce-o fi în sufletelul ei atunci cînd doarme noaptea despărțită de bărbătușul ei de o prăpastie adîncă.

Cocorul e-o pasăre neobișnuită, dar cîtă măreție cînd țipătul i-ajunge pîn' la ceruri[1]!

Îmi mai plac vrabia-cu-capul-roșu, botgrosul și pitulicea.

Bîtlanul nu-i o pasăre prea arătoasă. Parcă mereu se uită urît la tine și nu găsesc nimic plăcut în înfățișarea lui – numai gîndul că se-ntrec unul cu altul ca să „nu doarmă singuri"[2].

Dintre păsările de baltă, rațele-mandarin mă îndoiosează foarte tare, pentru că, de pildă, în nopțile reci, rața și rățoiul se freacă unul de altul ca să șteargă fiecare chiciura de pe aripile celuilalt[3]. Dar nici fluierarul nu-i mai prejos.

Dacă-i să dăm crezare poeților chinezi, *uguisu* e o pasăre minunată, ce are-un glas și-o-nfățișare încîntătoare – păcat că nu i se-aude trilul și-n „palatul celor nouă incinte"[4]. Mi-au zis mie unii c-așa-i, dar tot nu mi-a venit a crede; cu toate acestea, în cei zece ani de cînd slujesc la palat, n-am auzit-o niciodată cîntînd. Și doar palatul e-aproape de niște crînguri de bambus și sînt și pruni roșii, așa c-ar fi un loc numai bun pentru *uguisu*. Însă, dacă ieși puțin mai încolo, vei auzi fără greș vreuna cîntînd de mama focului în prunul prăpădit din grădina unui om de rînd. Cum nu cîntă niciodată noaptea, e limpede că pasărea asta-i cam somnoroasă, dar ce mai contează? După ce cîntă vara-ntreagă, spre sfîrșitul toamnei

are-un un glas răgușit și tremurător[5], iar oamenii de rînd îi zic acum „muscar", însă eu gîndesc că ăsta-i un nume caraghios și deloc potrivit. Nici nu mi-aș bate capul cu asta dac-ar fi vreo pasăre din cele obișnuite, cum e vrabia. Dar pe *uguisu* toți o iubesc pentru că ea cîntă primăvara – pînă la urmă, poeții japonezi și cei chinezi zic c-o auzi cîntînd atunci cînd „se schimbă anul". Ce minunat ar fi dac-ar cînta numai primăvara! Însă, pînă la urmă, oamenii nu se-apucă să vorbească de rău pe careva numai pentru că nu și-a făcut un nume sau pentru că faima lui a-nceput să pălească. Și nu s-ar opri nimeni să-și desfete ochii sau urechile cu cine știe ce pasăre searbădă, cum e puiul de uliu sau cioara. Așa că oamenii iau aminte mai degrabă la neajunsurile acestei păsări tocmai fiindcă *uguisu* e-atît de minunată.

Ai fost să privești Întoarcerea Marii Preotese după Festivalul Kamo[6], și cînd îți oprești trăsura lîngă Templul Urin'in sau Chisokuin auzi un *hototogisu* cîntînd de sărbătoare – și iată, din frunzișul copacilor înalți, îl îngînă o *uguisu*, cu trilurile sale măiestre. Ce desfătare să-i auzi împletindu-și glasurile!

N-am cuvinte să zugrăvesc toate desfătările pe care mi le dăruiește *hototogisu*. Însă, cu toate că se fălește cîntînd de mama focului, mă scoate din sărite că se pitește adînc în frunzișul vreunui portocal sau într-o tufă de deutzia, de n-apuci să-l zărești deloc.

Dacă te trezești în nopțile scurte din anotimpul ploios și rămîi în așteptare, hotărît să-l auzi primul, înaintea tuturor, atunci, deodată, sufletul ți-e cuprins de un fior de plăcere cînd glasul acela fermecat începe să cînte-n întuneric.

Toate glasurile nopții sînt minunate. Desigur, în afară de țipetele pruncilor.

[39] *Lucruri alese și distinse* – Roba albă a unei fete, purtată peste violet-cenușiu-deschis. Ouăle

de rață chinezească cu cioc pătrat. Înghețată cu sirop dulce, servită într-un bol nou de metal sclipitor. Mătăniile de cristal. Florile de glicină. Zăpada de pe florile de prun. Un copilaș drăguț mîncînd fragi.

[40] *Gîze* – Greierele *suzumushi*. Cicada. Fluturii. Greierii. Lăcustele. Creveții. Efemeridele. Licuricii.

Fluturele-de-noapte-cu-glugă este o făptură înduioșătoare. E zămislit de-un demon, iar mama sa, de teamă să nu ajungă la fel de groaznic ca și acesta, îl îmbracă-n zdrențe și-i zice s-aștepte pînă cînd se întoarce, odată cu vînturile toamnei. Bietul de el, habar n-are că maică-sa l-a părăsit, iar cînd aude vîntul toamnei șuierînd, în luna a opta, începe să-și strige mama cu un glăscior tremurător, de mai mare mila[1].

Și de gîndacul-pocnitor ți-e mai mare mila. Chiar dacă nu-i decît o gîzuliță, ai zice c-a luat calea budismului, căci își tot atinge fruntea de țărînă, de parcă s-ar închina mergînd. Îmi place să-l văd umblînd prin tot felul de cotloane întunecoase, pocnind ușurel.

Nimic nu-i mai nesuferit pe lumea asta decît muștele, pe care ar trebui să le amintesc printre lucrurile care te scot cel mai tare din fire. Muștele-s prea mici ca să-ți bați capul să prinzi dușmănie pe ele, dar toamna, cînd le vezi cum poposesc peste tot și apoi vin și ți s-așază pe față cu piciorușele alea lipicioase... Nu pot să sufăr gîngania asta nici măcar în numele celor pe care-i cheamă Muscă[2].

Gîzele de vară[3] sînt de-a dreptul încîntătoare. Cînd trag opaițul mai aproape și m-apuc să citesc o poveste, tare-mi mai place cum zboară peste filele cărții! Furnicile-s cam uricioase, da-s niște făpturi așa de ușurele, că rămîi cu gura căscată văzîndu-le cum aleargă pe luciul apei.

[41]* *În luna a șaptea, cînd bate vîntul tare* și toarnă cu găleata, iar evantaiul e uitat printr-un

ungher pentru că afară deja-i răcoare bine, e o încîntare să tragi un pui de somn la amiază, culcușită sub un chimonou subțirel care mai păstrează un iz ușor de sudoare.

[42]* *Lucruri nepotrivite* – Neaua care cade pe casele oamenilor de rînd. Nu-s pe potrivă nici razele lunii care intră în astfel de case. Și nici dacă te-ntîlnești cu un car tras de boi într-o noapte cu lună sau dacă vezi un asemenea car tras de un bou roșcat[1].

O femeie mai trecută care a rămas grea. Mă umple de dezgust dacă-i măritată cu vreun tinerel și mai cu seamă dacă-i face scandal că umblă pe la alta.

Un bătrîn pe care-l ia somnul sau un moșneag cu barbă mare care sparge nuci între dinți. O babă știrbă care-și face gura pungă cînd mănîncă prune acre.

O femeie de rînd care poartă pantaloni foarte largi roșu-aprins[2]. În ziua de azi parcă le vezi la tot pasul.

Locțiitorul de la Straja Porții care-și face rondul de noapte. Nu-mi place nici să-l văd îmbrăcat în costum de vînătoare. Mantia cea roșie care-i face pe oameni să se-nfioare mi se pare îngrozitor de afectată. Și toți se uită la el cu dispreț dacă-l văd zăbovind pe la odăile doamnelor. „Ceva nu-mi miroase-a bine pe-aici", face el pe grozavul, intrînd în odaie, unde se și așază. Și mai că nu-ți vine să crezi dacă-l vezi azvîrlindu-și pantalonii largi peste paravanul înmiresmat[3].

Parcă nu se potrivește deloc ca un tînăr arătos să fie păzitor al moralei publice. Cum a fost, de pildă, Căpitanul Yorisada[4].

[43] *Ne-am adunat mai multe-n Odaia cea Lungă*[1], sporovăind, și cîte-un tînăr chipeș sau vreun flăcău care slujește la Căpitanii Gărzilor Palatului trece pe lîngă noi cu o boccea sau o traistă cu

veșminte, din care se zăresc un șnur de pantaloni ori poate și-un arc, o săgeată și o lance, pentru cine știe ce ceremonie. Și-atunci îi iscodim: „Pentru cine-s toate astea?", iar cei mai cumsecade se opresc, se-așază o clipă și ne dau răspunsul, cuviincioși, apoi se duc în treaba lor. Dar mai este și cîte unul care se fîstîcește sau care, mai cu nasul pe sus, zice țîfnos: „Habar n-am" sau își vede de drum fără să catadicsească a ne răspunde. Asta da neobrăzare!

[44]* *Nu-i slujbă mai bună* decît cea de servitoare la palat. Dintre toate felurile de slujnice, acestea sînt cele mai de invidiat – dac-ar fi după mine, mai că le-aș lăsa pe fetele de familie bună să încerce și ele să facă treaba asta. Desigur, cele tinere și plăcute la-nfățișare fac cea mai bună impresie, mai ales dacă se-mbracă frumos, dar și cele puțin mai în vîrstă, care știu toate rosturile și-și văd de treaba lor, sînt foarte potrivite pentru această slujbă. Ce plăcut ar fi să ai mereu pe lîngă tine așa un chip drăgălaș și s-o trimiți pe fată ici și colo, gătită cum se cuvine, cu cele mai noi dintre robele de ceremonie cu trenă și jachetele chinezești!

[45] *Dintre slujbele bărbaților*, cea mai bună este cea de gardă de escortă pentru bărbații de neam. Nici cel mai de seamă și mai distins nobil nu umblă fără escortă. Lumea zice că postul de controlor e o mare cinste, dar acesta poartă o robă de ceremonie cu trenă scurtă și nici măcar nu are gărzi de escortă, așa că nu-ți pare mare scofală cînd îl vezi.

[46]* *Secretarul Controlor Yukinari era lîngă gardul cu ochiuri*, în partea dinspre apus a Cancelariei Caselor Împărătesei, stînd la lung taifas cu una dintre doamnele dinăuntru, așa încît, ca să-l necăjesc, m-am băgat și eu în vorba lor, întrebînd cine-i acolo.

— Sînt eu, Controlorul, a zis el.

— Și ce tot șușotiți atîta acolo, mă rog? i-am spus. Știi că, dacă se-ntîmplă să treacă pe-aici Marele Cotrolor, pe domnia ta nici n-o să te mai bage în seamă.

Auzind el asta, s-a pus pe rîs.

— Dar domnia ta de unde știi treaba asta? m-a întrebat. Uite, tocmai despre asta vorbeam cu dînsa și stăruiam să nu mă părăsească.

Yukinari nu-i unul din ăia care umblă cu nasul pe sus și nici nu se dă peste cap ca să facă impresie bună, așa că oamenii zic despre el că ce-i în gușă, și-n căpușă. Dar eu îl cunosc mai bine. I-am zis Maiestății Sale Împărăteasa că bărbatul ăsta nu-i de ici, de colo și o știe și ea. El îmi spune adesea vorba aceea veche a chinezilor[1]: „Femeia își pune sulimanuri pe obraz pentru acela care-o iubește, pe cînd bărbatul își dă viața pentru acela care-l înțelege", dîndu-mi astfel de înțeles că și el mă cunoaște bine pe mine.

Noi zicem că sîntem la fel de „nedespărțiți cum e salcia de Tōtōmi"[2]. Cum el vorbește mereu pe șleau și spune tare și răspicat cînd nu-i place un lucru, doamnele mai tinere tare-l vorbesc de rău:

— Of, nu poți să te-nțelegi cu omul ăsta! zic ele. El nu ne cîntă cîntece și nici nu se desfată cu una și cu alta, așa cum fac alții. Ce nesuferit!

Așa-i, Yukinari nu le face doamnelor ochi dulci.

— Chiar și de-ar avea ochii cruciși și i-ar crește sprîncenele pe toată fruntea și-ar avea și nasul strîmb, dacă are gura frumoasă, bărbia rotunjoară și un glas plăcut, ar putea să-mi fie dragă. Cu toate astea, socot că, neîndoielnic, un chip slut îți taie tot cheful, zice el – așa încît toate doamnele care au bărbia ascuțită sau care nu-s tocmai rupte din soare îl bîrfesc și chiar îl ponegresc înaintea Maiestății Sale Împărăteasa.

Pe mine m-a ales el întîia dată ca să-i fiu sol pe lîngă Maiestatea Sa Împărăteasa și chiar și-acum,

de cîte ori are o vorbă să-i spună, tot pe mine mă trimite. Dacă se-ntîmplă să fiu în odaia mea, mă cheamă sau vine el la mine, iar cînd mă-ntorc acasă la mine, îmi trimite răvaș ori chiar îmi vine-n ospeție.

— Dacă te-ntorci mai tîrziu la palat, zice el, trimite pe cineva să ducă solia asta.

— Dar puteai să ceri altcuiva de la palat să ducă solia domniei tale, îi zic eu, însă el nici nu vrea s-audă de-așa ceva. Știi domnia ta vorba aceea înțeleaptă: „În toate cîte le faci, ia lucrurile așa cum sînt, nu te-ncăpățîna să le faci după obiceiul tău", îl morocănesc eu în glumă.

Dar el numai atîta-mi răspunde:

— Ei, asta-i, n-am ce-i face, așa-i firea mea. După care adaugă: Inima omului nu-i cu putință să se schimbe.

— Păi, dacă-i pe-așa, spun eu încurcată, ce-o fi vrînd să zică vorba aceea, „Nu pregeta niciodată să te-ndrepți"?[3]

Auzind el asta, rîde cu poftă și zice:

— Știi, a-nceput lumea să ne vorbească pentru că prea ne-nțelegem bine. Păi, dacă-i pe-așa, ce rost are să ne mai ferim? Hai, arată-te măcar un pic, să te văd și eu la față[4].

— Vai, nu, că-s urîtă ca noaptea, zic eu, și domnia ta ai zis că nu suferi pe nimeni care-i slut la față, așa că-i mai bine să nu mă vezi.

— Mda, am priceput, spune el serios. Păi, dacă-i adevărat ce zici, atunci să nu-ți arăți niciodată obrazul înaintea ochilor mei.

Și cu adevărat, din clipa aceea, ori de cîte ori se ivea vreun prilej să mă zărească, își acoperea ochii. Chiar a luat-o de bună, vasăzică, am gîndit eu, nu vorbise așa, într-o doară!

Către sfîrșitul lunii a treia, se încălzise așa de bine-afară, de-ți venea să lepezi veșmintele groase de peste iarnă, încît bărbații se apucaseră să umble numai în mantie de ceremonie[5], unii nemaipăstrînd

din ținuta de ceremonie decît straiele de noapte. Cam pe la vremea asta s-a întîmplat ca eu și Shikibu să dormim în micul coridor de lîngă odaia Împărătesei; ei bine, pe la răsărit, ușa din fund s-a deschis și ne-am pomenit cu Majestățile Lor. Noi n-am mai apucat să ne ridicăm, abia dac-am reușit să sărim dintre așternuturi, ceea ce i-a amuzat peste poate. Ne-am pus la repezeală niște veșminte nepotrivite, jachete chinezești peste îmbrăcămintea de noapte. Au pășit peste așternuturile noastre aflate în neorînduială și au aruncat o privire afară, la cei care se perindau pe la postul de strajă. Înalților curteni nici nu le trecea prin cap că ei se află acolo și vreo cîțiva chiar s-au apropiat să ne spună vreo vorbă.

— Nu ne dați în vileag, a șoptit Maiestatea Sa Împăratul, surîzînd.

Într-un tîrziu, au dat să plece.

— Haideți cu noi, ne-au zis ei, dar noi am cerut îngăduință să ne dăm întîi cu sulimanuri pe obraz.

După plecarea lor, eu și Shikibu stăteam de vorbă despre oaspeții de seamă pe care îi avuseserăm cînd am zărit cu coada ochiului o umbră lîngă ușa de la miazăzi, acolo unde marginea storului era ridicată peste rama paravanului. M-am gîndit c-o fi Noritaka[6], însă, uitîndu-mă mai bine, am văzut că era altcineva. Am pufnit în rîs, mirată, și atunci bărbatul a tras repede perdeaua, acoperindu-și fața; în clipa aceea mi-am dat seama că era Secretarul Controlor Yukinari – tocmai el, care pînă atunci făcuse tot ce i-a stat în putință ca să nu se uite la mine! Vai, ce pocinog! Shikibu era cu spatele la el, așa că numai pe mine mă văzuse la față.

După aceea el a ieșit de după perdea, anunțînd cu înfumurare:

— Acum, că te-am văzut, sînt mulțumit.

— Eu n-am luat seama la domnia ta fiindcă am crezut că ești Noritaka, am zis eu. Acum

pentru ce stai și te zgîiești la noi, dac-ai făgăduit că n-o să mă privești niciodată?

— Se zice că-i mare lucru dac-apuci să vezi fața femeilor chiar după ce se trezesc, mi-a răspuns el, așa încît m-am gîndit să trag și eu cu ochiul în odaia unei doamne și-am venit aici, cu slaba speranță c-o să te văd și pe domnia ta. Nici n-ai băgat de seamă că eram aici și cînd au venit Maiestățile Lor.

Și, cu aceste vorbe, a ridicat perdeaua și, cum să zic, a cam intrat în odaie...

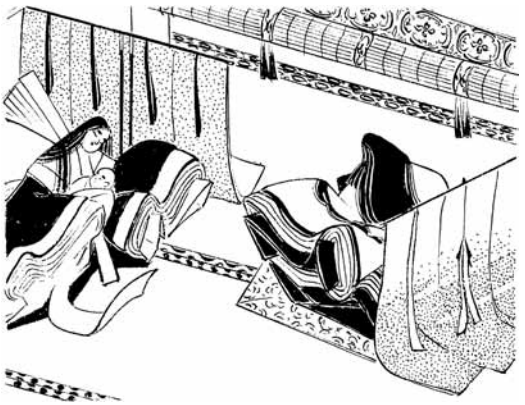

Paravane

[47] *Cai* – Dintre cai, cei mai aparte sînt aceia negri ca pana corbului, dar care au și puțin alb. La fel și roibii, caii suri, murgii cu coama și coada albe ca neaua – aici s-ar potrivi la țanc vorba aceea, „alb ca bățul de hîrtie”[1].

Și caii negri cu picioarele albe sînt încîntători.

[48] *Boi* – Îmi plac boii care au o stea albă în frunte și care au și burta, picioarele și coada tot albe.

[49] *Pisici* – Pisicile ar trebui să fie negre, dar cu burtica albă-albă.

[50] *Slujitorii care aleargă pe lîngă trăsură*[1] *și gărzile de escortă* ar trebui să fie subțirei, chiar slăbănogi. Așa s-ar cuveni să fie toți slujitorii, mai ales dacă-s tineri. Cei grași parcă dorm în picioare.

[51] *Paji* – Ca să fie cît mai încîntător, pajul trebuie să fie mai mititel de statură, să aibă părul curat, lucios și frumos pieptănat. Ar trebui să aibă glasul dulce și să fie cuviincios cînd vorbește.

[52] *Grăjdari*[1] – Grăjdarul ar trebui să fie voinic, bine clădit și mintos, cu părul ciufulit și fața rumenă.

[53]* *Strigarea de seară* a înalților curteni îmi place foarte tare. Mă minunez însă că, atunci cînd Șambelanul se află la Maiestatea Sa Împăratul, îi cheamă la el pe înalții curteni ca să facă strigarea, nu la Odaia de Taină, cum e obiceiul. Noi, doamnele, ne ducem la capătul dinspre răsărit al odăii Maiestății Sale Împărăteasa și ciulim urechile la tropăitul bărbaților care se apropie grăbiți, de-a valma, iar cutare doamnă simte că inima i-o ia razna cînd aude numele celui care-i este drag. Sau cine știe ce gînduri i-or fi trecînd prin minte cînd aude numele unuia care nici nu mai catadicsește să-i dea vreun semn de viață... E tare nostim cum stăm și pălăvrăgim despre glasurile bărbaților: ba că acela e plăcut, ba că celălalt nu e...

Atunci cînd se încheie strigarea înalților curteni, urmează străjile, care-și zbîrnîie corzile arcurilor și ies tropăind asurzitor, strîngîndu-se în grădina palatului. Șambelanul pășește apăsat pe podelele de lemn și s-așază în „îngenuncherea înaltă" în colțul dinspre nord-est, lîngă rezemătoare, cu fața spre Împărat și cu spatele la străji, și se-apucă de strigat: „Cutare-i aici?". Zău că-i amuzant! Iar aceștia răspund fiecare cu alt glas: unii tare și

răspicat, alții mai încet. Dacă lipsesc mai mulți, rînduiala cere să nu se mai facă strigarea. Atunci este înștiințat Împăratul, iar Șambelanul, după obicei, se duce să afle care-i pricina și-apoi pleacă. Însă niște nobili l-au luat odată la rost pe Masahiro[1] pentru că uitase să facă asta, și atunci el s-a aprins de mînie și i-a ocărît pe toți, de-au ajuns pînă și străjerii să rîdă de el.

Odată Masahiro și-a lăsat încălțările pe prichiciul pe care se așază bucatele pentru Împărat[2]. S-a stîrnit zarvă mare cînd le-au găsit și, fără să-și dea seama, s-a apucat și el să suduie laolaltă cu ceilalți. Slujnicele și alții tot umblau încoace și-ncolo, întrebînd: „Oare ale cui or fi încălțările astea?". Și-atunci Masahiro s-a luminat, luînd seama că erau chiar ale lui, și s-a trezit zicînd: „Măi să fie, păi, scîrnăviile astea nu cumva-s chiar încălțările mele?". Ei bine, nu vă mai spun că toți s-au tăvălit pe jos de rîs auzind vorbele acestea.

[54] *Nu-mi place deloc cînd un tînăr bine-crescut* se-apucă să strige pe nume vreo femeie de rînd la care vine-n ospeție, de pricepe toată lumea ce treabă-i între ei doi. Mult mai tare-mi place cînd el se preface a nu-i ști prea bine numele, chiar dacă nu-i așa. Dacă vine la cămările doamnelor care slujesc la palat, s-ar cuveni să trimită o slugă s-o cheme – de bună seamă, nu noaptea – și, dacă-i în altă parte, atunci să trimită un servitor de-al lui. Că, dacă se-apucă el de strigat, o să-l cunoască toți.

Însă n-am nimic de zis dacă-i vorba de o femeie neimportantă sau de vreo copilă[1].

[55] *Tinereii și copiii* ar trebui să fie dolofani. Și guvernatorilor de provincii, și altora din rîndul stăpînirii le stă bine să fie mai trupeși.

[56] *Copilașii* care se joacă cu arcuri făcute pentru ei sau se luptă cu bețe sînt tare drăgălași.

Aproape că-mi vine să opresc trăsura și să-i iau în brațe, așa mi-s de dragi. Și ce frumos miroase de la hainele lor[1] în trăsură chiar și după ce plecăm...

[57]* *Porțile cele mari de la casele unor oameni de vază* sînt date în lături și o trăsură din frunze de palmier, nouă-nouță, cu storurile dinăuntru de un vișiniu strălucitor, foarte frumos, e oprită acolo, zăbovind cu hulubele lăsate în voie – ce priveliște minunată! Cu atît mai mult dacă vezi umblînd pe-acolo niște dregători de rangurile al cincilea și al șaselea, cu poalele robelor cu trenă prinse la brîu, unii cu evantaiul lăsat pe bastonul nou-nouț, și gărzi de escortă gătite în straie alese, cu tolbe, mișunînd prin mulțime. Și ce-mi mai place cînd văd cîte-o slujnicuță cum iese din casă și-ntreabă dacă nu cumva-i pe-acolo și cutare sau cutare!

[58] *Cascade* – Cascada Otonashi. Cascada Furu. Mai ales cînd îmi amintesc că Împăratul Sihastru a fost o dată aici[1].

Cascada Nachi. Am auzit că aceasta se găsește în Kumano[2]. Mă tulbură tare chiar și numai gîndul la ea.

Cascada Todoroki. Pesemne că aceasta chiar duruie[3] ca un tunet înfricoșător.

[59] *Rîuri* – Rîul Asuka. Te-ntrebi dacă apele sale cînd adînci, cînd mai puțin adînci sînt chiar așa de-nșelătoare cum zice poetul[1].

Rîurile Ōi, Otonashi, Nanase. Rîul Mimito – îmi place să mă-ntreb ce sunet o fi prins din zbor cu auzul lui cel ascuțit[2].

Rîul Tamahoshi, rîul Hosotani.

Rîurile Itsunuki și Sawada te duc cu gîndul la vechile cîntece *saibara*.

Rîul Natori – tare mi-ar plăcea să știu ce fel de „faimă" avea[3].

Rîul Yoshino. Lunca rîului Amano – îmi place poemul acela al lui Narihira în care „îi cere adăpost Țesătoarei Cerești”[4].

[60] *Tare-aș vrea ca bărbații*, cînd pleacă-n zori de zi de lîngă iubita lor, să nu mai moșmondească atîta potrivindu-și veșmintele sau legîndu-și panglicile bonetei de hîrtie lăcuită. Căci cine-ar rîde sau ar cîrti văzînd un bărbat care se-ntoarce acasă de la o întîlnire cu veșmintele-n neorînduială, cu mantia sau costumul de vînătoare desfăcut?

Cînd pleacă iubitul în zori, s-ar cuveni s-o facă cu mai multă eleganță. Să mai adaste întins lîngă iubită, să se ridice-n silă și numai îmboldit de dînsa. „Hai, du-te odată, că deja s-a crăpat de ziuă”, să-l zorească ea. Iar auzindu-l cum oftează, ea să-nțeleagă că iubitul nu s-a săturat de dezmierdările ei și-i mîhnit că trebuie să plece. El se ridică-n capul oaselor, dar, în loc să-nceapă a-și trage pe el pantalonii bufanți, o strînge iar în brațe și-i mai șoptește vreo două vorbe dulci; și, din una-n alta, te trezești că el deja și-a legat cingătoarea. Acum ridică grilajele și-o cheamă să-l petreacă pînă la ușile cele cu două canaturi, unde se strecoară-ntr-un tîrziu afară, spunîndu-i iubitei să nu se-ndoiască nici o clipă că îi va duce dorul cît e ziua de lungă, arzînd de nerăbdare s-o vadă iar. Ea rămîne-n prag, petrecîndu-l cu privirea, învăluită-n amintiri vrăjite.

Dar nu toți bărbații sînt așa. Mai este cîte unul care-și aduce-aminte deodată că mai are de mers pe la cineva, sare iute-n picioare și-ncepe să se tot frăsuiască, punîndu-și veșmintele. Auzi un foșnet și-un fîșîit cînd își leagă pantalonii la brîu, după care-și suflecă mînecile mantiei sau ale costumului de vînătoare, își strînge bine brîul și-apoi îl auzi cum se pune-n genunchi și-și așază pe cap boneta de hîrtie lăcuită, legînd-o sub bărbie. Nu mai știe pe unde și-a lăsat evantaiul și foile împăturite, așa că acum hîrtiile-s împrăștiate peste

„o cheamă să-l petreacă pînă
la uşile cele cu două canaturi”

tot pe lîngă pernă şi el se-apucă să le strîngă – dar e-ntuneric beznă şi bîjbîie cu mîna pe podea, foşnind şi mormăind: „Unde-or fi? Unde-or fi?”. Şi nu se lasă pînă nu le găseşte într-un tîrziu pe toate. Şi-atuncea-şi deschide evantaiul şi-şi face vînt, îşi îndeasă hîrtiile în sîn şi zice: „Ei bine, eu am plecat”. Şi iese.

[61] *Poduri* – Podul Asamutsu. Podul Nagara. Podul Amahiko. Podul Hamana. Podul Hitotsu. Podul Utatane. Podul Sano, pe sub care trec corăbii. Podul Horie. Kasasagi. Podul Yamasuge. Podul de plute de la Otsu. Puntea dintr-o Scîndură – numai cînd mă gîndesc la asta, mi se face inima cît un purice, dar îmi place numele ei.

[62]* *Sate* – Ōsaka. Nagame. Izame. Hitozuma. Tanome. Yūhi. Tsumatori – te-ntrebi dacă nevasta lui a fost răpită sau el a luat nevasta altuia[1] –, ce nostim! Fushimi. Asagao.

[63]* *Plante* – Obligeana. Orezul-sălbatic. Planta numită *aoi* e încîntătoare. Este minunat că oamenii şi-o pun în păr la sărbători încă de pe vremea zeilor, dar şi arată frumos.

Limbarița are un nume interesant[1]. Mă face să mă gîndesc la cineva încrezut, care umblă cu nasul pe sus.

Scaietele-de-apă și ridichea-de-plajă. Mușchiul. Ierburile care răsar printre troiene de zăpadă. Iedera. Măcrișul-iepurelui e încîntător, mai ales că sînt țesături cu modele care seamănă cu iarba asta.

Plantele fără rădăcini – sînt cam șubrede, dacă te gîndești cum cresc chiar pe buza stîncii. Planta agățătoare numită *itsumade* e la fel de șubredă și înduioșătoare, căci ea crește în locuri care se dărîmă mai repede decît buza stîncii[2]. Te-ntristezi cînd te gîndești că n-ar crește pe un perete tencuit, mai trainic.

Îmi place planta numită *kotonashi* fiindcă te poartă cu gîndul la cineva care duce la bun sfîrșit ceva ce-și pune în minte să facă.

Feriga *shinobu* e înduioșătoare. Îmi plac și ierburile de pe marginea drumului[3], și iarba-șîngelui, și mai ales pelinul. Rogozul-de-munte, feriga-agățătoare, indigoul-sălbatic, dudul-de-plajă, *kudzu*, iarba de bambus, vița-de-vie sălbatică, traista-ciobanului și mlădițele de orez. Și trestia *asaji* mi se pare frumoasă.

Frunzele de lotus sînt mai minunate decît orice altă plantă. Lotusul este o întruchipare a adevărului budist – florile sînt ofrandă pentru Buddha, iar din semințe se fac șiraguri de mătănii care te ajută să ajungi în paradis dacă te rogi. Îmi plac florile lui de un roșu aprins plutind pe apa verzuie a vreunui helești atunci cînd nu mai sînt înflorite alte plante. Așa-l zugrăvește și un poem chinezesc[4]. Nalba se-ntoarce după soare, de-ai crede că nu-i o simplă plantă, că are minte. Pelinul *sashimo*. Isopul-de-apă. Roua-cerului – chiar dacă nu-mi place că culoarea ei pălește așa de repede[5].

[64] *Plante cu flori* – Garoafa roz. Aceea din China, de bună seamă, dar și rozul garofiței noastre este minunat. Valeriana galbenă și floarea-balon.

Zoreaua. Trestia de China. Crizantemele. Toporașii. Gențiana – nu-i prea frumos cum își întinde ramurile, dar îmi place foarte tare culoarea ei strălucitoare după ce toate florile celelalte s-au ofilit, lovite de brumă. Și *kamatsuka*, deși nu prea-ți vine s-o bagi în seamă, e foarte drăgălașă. Chiar dacă are-un nume cam urît. Scris cu litere chinezești, înseamnă „vin gîște sălbatice”[1].

Kanihi – floarea nu are culori prea bogate, dar îmi place că seamănă bine cu glicina și că-nflorește și-n primăvară, dar și toamna.

Trifoiul japonez – îmi place cum arată tulpinile acelea mlădioase, cu florile-n culori vii, încărcate de rouă, încovoindu-și lenește crenguțele răsfirate. E o plantă mai aparte și fiindcă știi că pe ea o caută cerbul[2].

Trandafirul-domnesc.

Volbura seamănă cu zorelele, iar cînd vorbim de amîndouă odată[3] e limpede că-i o floare încîntătoare – păcat numai că face niște păstăi atît de lungi, ca niște ploscuțe. Care o fi pricina? Măcar de-ar fi cît ale teișorului! Cu toate astea, are nu nume tare frumos.

Trandafirul *shimotsuke*. Floarea stufului.

Lumea se plînge că nu pomenesc aici și de stuful-chinezesc[4]. El dă tot farmecul cîmpurilor toamna. Poate fi ceva mai minunat decît moțurile-acelea roșcate-ruginii, așa de frumos colorate, aplecîndu-se grele de roua dimineții? Dar la sfîrșitul toamnei nu mai ai ce vedea la ele. După ce s-a ofilit și s-a scuturat și ultima dintre toate florile colorate, stuful rămîne așa, parcă fără rost, cu tulpinile goale, pînă trece iarna, legănîndu-se în vînt, parcă neluînd seama că pletele-i cărunte-s în neorînduială, părînd o băbătie care încă mai visează la zilele frumoase de demult. Și-atunci îți pare rău de el văzîndu-l.

[65] *Culegeri de poeme – Manyōshū. Kokinshū.*

[66]* *Subiecte pentru poezii* – Capitala. *Kudzu*. Scaietele-de-apă. Caii. Grindina.

[67] *Lucruri răscolitoare* – Mama unui călugăr care a început sihăstria de doisprezece ani pe munte[1].

Servitorii care-l însoțesc pe stăpînul lor cînd merge într-un loc necunoscut într-o noapte fără lună – ca să nu fie văzuți de cineva, nu aprind focul; stau așa, unul lîngă altul, așteptîndu-i întoarcerea neliniștiți, pe întuneric.

Îi poruncești unei slujnice noi, pe care încă n-o cunoști prea bine și nu știi cît e de cinstită, să ducă un lucru de preț cuiva și ea tot întîrzie să se întoarcă.

Un copilaș ce nu știe încă să vorbească plînge de mama focului, dar nu se lasă luat în brațe de nimeni care să-l liniștească.

[68] *Lucruri ce nu pot fi asemănate* – Vara și iarna. Noaptea și ziua. Zilele cu ploaie și zilele cu soare. Rîsul și supărarea. Bătrînețea și tinerețea. Albul și negrul. Cei pe care-i iubești și cei pe care-i urăști. Bărbatul pe care-l iubești, după ce nu-ți mai e drag, parcă-i alt om. Focul și apa. Grașii și slabii. Cei cu plete și cei cu păr scurt.

Zarva pe care-o fac ciorile cînd ceva le trezește, dintr-odată, noaptea. Cînd le-auzi cum zburătăcesc aiurea de pe o creangă pe alta, cîrîind somnoroase, parcă nu-s ciorile pe care le-ai văzut ziua.

[69] *Vara-i cel mai plăcut* pentru o-ntîlnire de taină. Nopțile-s așa de scurte, că nu mai apuci să pui geană pe geană înainte să se crape de ziuă. Ușile și storurile au rămas date în lături toată noaptea, încît e mai răcoare și se vede peste tot în casă. Iubiții încă au să-și spună vorbe dulci. Cum stau acolo, șușotind, tresar la croncănitul unei ciori ce trece-n zbor – i-o fi văzut careva? Ce clipă-ncîntătoare!

La fel iarna, într-o noapte cu ger cumplit, cînd stai întins, cu urechea ciulită, cuibărit în așternuturi, și-atunci auzi sunînd un clopot de la templu, cu un ecou atît de slab și-ndepărtat, de parcă ar veni de sub pămînt. Și primul cîntat al cocoșului – cînd încă-și ține ciocul sub aripă, scoțînd un *cucurigu* stins, ce vine parcă de departe; dar, cu cît se luminează, ai zice că se tot apropie.

[70] *Vine un bărbat în vizită*, poate ca să-ți spună ceva în taină ori poate s-a nimerit numai pe-acolo tocmai cînd mai multe doamne stau la povești, după paravane, și-atunci s-așază și el alături și se prinde la vorbă. Și uite-așa trece vremea și el nu se mai dă dus. Omul sau băiețandrul care l-a însoțit mai trage cu ochiul din cînd în cînd, pierzîndu-și răbdarea, mormăind supărat: „Păi, după cum se vede treaba, o s-aștept aici pîn-o putrezi coada toporului[1]". Acesta slobozește un căscat și spune tare, de-ai zice că nu știe că-l aude lumea: „Vai de capul meu, uite ce mă mai chinui! Oare o să se termine vreodată?". E necuviincios să zici așa ceva – și mai ales dacă stăpînul a venit să-și vadă iubita. Nu că ți-ar păsa de servitorul ăla,

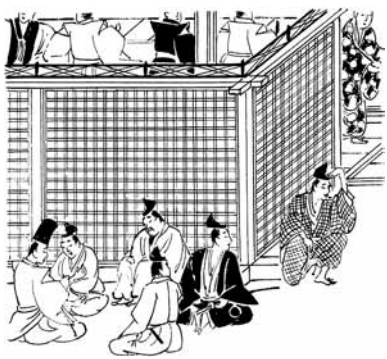

Însoțitori așteptînd lîngă un gard cu ochiuri

dar parcă-ți strică tot cheful și deodată stăpînul lui nu-ți mai pare-așa îmbietor ca pîn-acum.

Sau poate, în loc s-o spună chiar așa pe șleau, se-apucă de oftat sau mormăie, ca să ne-nduioșeze, precum ceea ce „mocnește-adînc”[2].

Nu-mi place nici s-aud fără să vreau pe vreunul care-așteaptă după gardul cu ochiuri zicînd: „Parcă stă să plouă”.

Cei care-i însoțesc pe oamenii de vază nu-s așa, iar slugile nobililor și-ale altor dregători au bună-cuviință. Dar stăpînii de ranguri mai mărunte au numai slugi de felul ăsta. S-ar cuveni să fie mai cu băgare de seamă cînd își aleg servitorii care să-i însoțească.

[71] *Lucruri rare* – Un ginere lăudat de socru. La fel, o nevastă iubită de soacră.

O pensetă de argint care smulge bine firele de păr.

Un slujitor care nu-și vorbește stăpînul de rău.

Un om care n-are și el păsărelele lui. Un om aparte și la trup, și la fire și care-a rămas fără prihană cu toate că trăiește de mulți ani pe lumea asta.

Nu prea găsești doi oameni care trăiesc laolaltă și continuă să fie fascinați unul de altul și se poartă mereu față de celălalt cu grijă și respect, așa încît o astfel de relație e limpede o mare raritate.

Să copiezi o poveste sau un volum de poezii fără să mînjești de tuș cartea după care copiezi. Dacă copiezi după o carte legată frumos, cauți să ai mare grijă, dar nu știu cum se face că pînă la urmă tot o murdărești.

Două femei – ca să nu mai vorbim de un bărbat și o femeie – care-și jură prietenie veșnică și chiar izbutesc să se-nțeleagă bine pînă la capăt.

[72]* *Cămările noastre din Odaia cea Lungă* sînt minunate. Cînd obloanele de sus sînt ridicate, se

simte adierea vîntului și vara-i o răcoare plăcută. Dar îmi place și iarna, cînd vîntul aduce-n casă fulgi de zăpadă sau boabe de grindină. Cămările sînt mici și-i destul de greu cînd sînt și copii, dar, dacă-i pui după paravan, nu mai rîd așa de tare și nu mai fac atîta gălăgie[1] ca atunci cînd sînt în alte odăi. Îmi place că ziua trebuie să stăm mereu cu ochii-n patru și cu urechea ciulită și că nici noaptea nu ne putem destinde.

Noaptea auzi mereu pe cîte cineva trecînd; cîteodată pașii se opresc, iar doamna dinăuntru, auzind un ciocănit în ușă, știe-ndată cine este. El bate îndelung, dar nu se-aude nimic dinăuntru; pînă la urmă, temîndu-se că el gîndește poate deja c-o fi prins-o somnul, se foiește un pic, ca el s-audă foșnetul veșmintelor. Dacă-i iarnă, ea poate zgîndări ușor cu vătraiu-n vatră, atît cît s-audă numai el, dar, cînd iubitul se-apucă din nou de ciocănit mai tare, ea-i zice-ntr-un tîrziu ceva – și adesea mai aud și alții, care se-apropie încetișor să tragă cu urechea.

Se mai întîmplă ca, de pildă, s-auzi mai multe glasuri rostind poeme chinezești sau japoneze. Nu ciocănește nimeni, dar, cînd deschizi ușa, te trezești c-afară dau tîrcoale niște bărbați la care nu te așteptai[2]. Ce nostim e cînd n-ai unde să-i poftești pe toți să șadă, așa că-s nevoiți să rămînă-n picioare pînă-n zori! De sub un paravan în culori vii se văd tivurile veșmintelor revărsate ale doamnelor, iar de partea cealaltă stau tinerii nobili cu mantiile desfăcute-n spate[3] și șambelanii de rangul al șaselea în verdele lor aparte. Neputînd să se-aplece la ușile glisante, rămîn în picioare, rezemați cu spatele de perete și cu mînecile împreunate frumos în față. E o priveliște încîntătoare.

E-o desfătare să privești și alte lucruri – văzut de-afară, un bărbat cu pantaloni largi în culori bogate și cu o mantie strălucitoare peste rîndurile de straie în culori felurite, puse unul peste altul, stă tolănit într-o odaie, împingînd storul care-l

desparte de cămara doamnei. Trage către dînsul o piatră de tuș foarte frumoasă și scrie ceva ori cere puțin o oglindă și-și potrivește părul. Tare-mi mai place cînd văd asta! Sau după stor e-un paravan înalt de trei picioare, dar a rămas o palmă de loc între lintoul storului și marginea de sus a paravanului, și-i minunat să-i vezi cum stau obraz lîngă obraz cînd vorbesc, cu paravanul între ei, ea șezînd în odaie, iar el afară[4]. Dac-ar fi unul prea mărunțel ori prea înalt, nu s-ar mai potrivi așa de bine, fără îndoială, dar pesemne că nu prea se întîmplă asta.

Cămările astea-s minunate și cînd se repetă cîntece și dansuri înainte de Festivalul Vremelnic[5]. Funcționarii de la Cancelaria Incintei deschid procesiunea prin grădină, cu bărbia cuibărită în guler, ținînd în mînă torțele lungi din lemn de pin ale căror flăcări săltărețe afumă lucrurile pe sub care trec, urmați de muzicanți, care cîntă minunat din fluiere, și simți că-i un moment cu totul aparte. Tinerii nobili, gătiți în ținută de ceremonie, se opresc puțin și schimbă două vorbe cu doamnele, iar glasurile lor și strigătele slujitorilor care fac loc prin mulțime ca să treacă stăpînii lor se amestecă cu muzica, într-un fel tulburător și fermecător.

Noi stăm cu obloanele deschise, așteptîndu-i să se întoarcă de la repetiție, și-acum îi auzim pe tinerii nobili cîntînd „O, fie-ne îngăduit să culegem floarea de orez”[6], mai frumos ca înainte. Pe lîngă noi se-nghesuie grăbiți niște flăcăi cam posaci. Pe noi ne-apucă rîsul și careva zice: „Hei, voi, mai ușurel! Vorba ceea, «ce te grăbești așa să fugi de noaptea asta?»”[7], însă ei își văd de drum îndîrjiți, mai-mai să se poticnească unul de altul, nerăbdători să scape de-acolo, de parcă-i fugărește cineva din urmă.

[73]* *La vremea cînd Maiestatea Sa Împărăteasa stătea* la Cancelaria Caselor sale, tuturor ni s-a

părut încîntătoare grădina cu copaci bătrîni și am fost copleșite de acoperișurile înalte. Umbla vorba că Odaia din Mijloc e bîntuită, așa că i s-a pregătit Maiestății Sale în altă odaie, dinspre miazăzi, daisul cu perdele, în vreme ce doamnele o slujeau din coridorul lăturalnic. Ni se părea mare lucru cînd auzeam trecînd înalți curteni și nobili însoțiți de crainici, în drumul de la poarta străjii împăratului către Cancelaria Străjii Porții din Stînga – înalții demnitari erau anunțați cu strigăte mult mai scurte, așa că am început să le spunem „strigătele mari și strigătele mici". Cum le-auzeam așa des, am început să le cunoaștem glasul de îndată și ne veseleam încercînd să le ghicim. „Ăsta-i cutare", ziceam. „Ba nu-i el", spunea alta, și-atunci trimiteam o slujnică să vadă cine-i. Iar cînd îl nimeream, strigam: „Aha, precum v-am zis!".

Odată, în zori, ne-am dus vreo cîteva să ne plimbăm prin grădinile învăluite într-o pîclă groasă, scăldată în lumina lunii. Maiestatea Sa Împărăteasa ne-a auzit și s-a sculat și ea din așternut, ieșind după noi, cu toate doamnele din casă. Umblam așa cu toatele prin grădini, pe cînd se lumina de ziuă. „Hai să vedem Cancelaria Străjii Porții!", am zis eu atunci și altele s-au învoit să mă-nsoțească, pline de însuflețire. Dar, cînd să ne pornim, am auzit deodată mai mulți curteni rostind acel vechi poem chinezesc despre glasul toamnei[1] – așa că ne-am întors degrabă și-am fugit în casă, vorbind cu ei de-acolo. Unii, mirați s-audă c-am ieșit să privim luna, s-au apucat de scris poeme despre asta.

Acolo înalții curteni nu mai conteneau cu vizitele, zi și noapte. Pînă și nobilii mai tineri își făcuseră un obicei să treacă pe la noi cînd ajungeau la curte-așa, fără vreo treabă anume.

[74] *Lucruri pe care-ți pare rău că le-ai făcut* – O doamnă-și pune-n cap c-ar vrea să slujească la

curte, iar cînd ajunge acolo nu face decît să se vaite și să tot cîrtească.

Un copil luat de suflet care-ajunge să-ți arate-un chip urît.

Niște părinți aduc în casă cu de-a sila un tînăr pe care și l-au luat de ginere – și-apoi tot ei se plîng că nu-i așa cum ar fi vrut.

[75] *Lucruri plăcute la înfățișare* – „Preotul cu toiagul iepurelui”[1].

Șeful muzicanților care cîntă melodiile sacre *kagura*.

Cel care poartă steagul în procesiunea *kagura*[2].

[76]* *În ziua de după Litania Numelor lui Buddha*, paravanele pe care-i zugrăvit iadul sînt duse în odăile Împărătesei, iar Maiestatea Sa Împăratul o îndeamnă să le privească. Sînt niște priveliști cu adevărat hidoase. De data asta, Maiestatea Sa Împărăteasa ne tot îmboldea să ne uităm și noi, dar eu nu puteam să le privesc și gata – înfricoșată, m-am ascuns în altă cămăruță, ghemuindu-mă într-un colț.

Ploua cu găleata în ziua aceea și era mare plictiseală, așa că Maiestatea Sa Împăratul a chemat niște înalți curteni în odăile Împărătesei ca să se desfete cu muzică. Micul Sfetnic Michitaka cînta minunat la *biwa*. Și ceilalți cîntau frumos – Narimasa la *koto* cu treisprezece coarde, Yukiyoshi la fluier, iar Căpitanul Tsunefusa la *shō*.

După ce au terminat un cîntec și *biwa* a tăcut, Marele Sfetnic Korechika a rostit:

A tăcut *biwa*, dar ea n-a scos o vorbă[1].

Auzind aceasta, am ieșit din cotlonul unde mă pitisem și-atunci toată lumea s-a veselit, zicînd:

— O fi înfricoșînd-o păcatul și focurile iadului, dar nu se poate-mpotrivi unor asemenea desfătări!

[77]* *Cînd Căpitanul Secretar Tadanobu* a auzit niscaiva zvonuri neîntemeiate și caraghioase despre mine, s-a apucat să-mi terfelească și el numele într-un hal fără de hal. Am auzit că s-ar fi întrebat în Odaia de Taină cum de-a gîndit vreodată despre mine că-s o femeie de treabă. Vorbele acestea m-au mîhnit adînc și m-a cuprins rușinea, dar de față cu alții am rîs, zicînd:

— Măcar de-ar fi așa; dar, pînă la urmă, tot o să afle adevărul și-o să-și schimbe părerea.

Însă după aceea, de cîte ori se-ntîmpla ca Tadanobu să-mi audă glasul cînd trecea pe lîngă Ușa Neagră, își ascundea obrazul cu mîneca și nu mă-nvrednicea nici măcar cu o privire. Vai, cît mă dușmănea! Așa că m-am hotărît să nu mai dau nici eu ochii cu dînsul și să nu-i zic nimic; și-așa a rămas pînă la sfîrșitul lunii a doua.

Ploua cu găleata și ne plictiseam de moarte. Tadanobu, care stătea închis în palat, făcînd abstențiune cu Împăratul[1], se pare că ar fi zis despre mine: „Trebuie să recunosc că-i mare păcat că ne-am răcit așa. Cred că o să-i trimit două vorbe".

Vorbele astea au ajuns la urechile mele, dar eu atunci am răspuns: „Nu cred pînă nu văd!". Am stat toată ziua în odaia mea, iar seara, cînd m-am dus în odăile Maiestății Sale Împărăteasa, ea deja se culcase.

Doamnele de onoare erau adunate în odaia de lîngă prag, unde trăseseră mai aproape un opaiț și jucau un joc cu slove[2].

— A, ce bine! au strigat ele văzîndu-mă. Hai, joacă și tu cu noi! – dar eu n-aveam poftă de-așa ceva și-mi părea c-am venit degeaba pîn-acolo.

M-am așezat lîngă vasul cu cărbuni aprinși, dar s-au strîns toate în jurul meu și s-au pus pe pălăvrăgit.

Deodată a intrat o slujnică, anunțînd că mă caută un sol.

„Ce curios! Ce sol o fi venit așa, pe nepusă masă?", m-am întrebat și am trimis-o să vadă ce voiește. Cică era un slujitor de la palat care stăruia că primise poruncă să-mi spună o vorbă între patru ochi, așa că m-am dus afară.

— Căpitanul Secretar mi-a poruncit să vă dau asta, a zis el, întinzîndu-mi un răvaș. Rogu-vă să-mi dați răspuns degrabă.

„Dacă tot îmi arată atîta dispreț, mă-ntreb ce-o fi avînd să-mi scrie", m-am gîndit, dar nu se cuvenea să-l citesc pe loc, așa încît i-am zis omului să plece, că voi răspunde eu mai încolo. Am băgat răvașul în sîn și m-am întors în casă.

Dar, pe cînd stăteam și le-ascultam pe doamne vorbind, numai ce se-ntoarce solul iară:

— Căpitanul Secretar a zis că, dacă nu primesc răspuns, să-i aduc răvașul înapoi. Acum, fără zăbavă, a spus el.

„Parc-aș fi într-o poveste de pe vremuri", m-am gîndit eu amuzată. Am cercetat răvașul – avea un scris foarte frumos, pe o hîrtie albastră, subțire. Îmi făcusem griji degeaba. Scrisese un stih dintr-un poem de Bo Juyi[3], „Tu ești acolo, în capitală, sub perdelele de brocart din Sala Sfatului", adăugînd: „Ia zi-mi, știi cum e mai departe?".

„Ei, acum ce fac?", m-am întrebat. „De-ar fi aici Maiestatea Sa Împărăteasa, i-aș arăta răvașul fără greș, ca să-mi dea un sfat. Parcă n-ar fi potrivit să mă laud că știu stihul care urmează scriind cu semne chinezești, pe care nu le cunosc prea bine."

N-am prea avut răgaz să cîntăresc toate astea în minte, fiindcă solul tot stăruia să-i răspund mai degrabă, așa că am luat o bucată de cărbune din vatră și-am scris la sfîrșitul răvașului său, cu semne japoneze:

> Cine mă va căuta în coliba mea cu acoperiș de iarbă?

Solul a plecat îndată cu răvașul, dar n-am primit nici un răspuns.

Am plecat toate la culcare, iar dis-de-dimineață m-am întors în odaia mea. N-a trecut mult și l-am auzit pe Căpitanul Minamoto[4] strigînd în gura mare: „«Coliba de Iarbă» e pe-aici?".

— Ce vorbă-i asta? am zis eu. Cum ți-a trecut prin minte c-ar putea fi pe-aici cineva cu un nume așa de sumbru? Ei, dacă-ntrebai de „Palatul Împodobit"[5] poate primeai răspuns.

— A, bun. Pînă la urmă, văd că erai în odaia domniei tale, a zis el. Era să mă duc pîn' la odăile Maiestății Sale Împărăteasa, să te caut pe-acolo – și-ncepu să-mi spună tot ce se petrecuse în seara dinainte, tot mai rușinat pe măsură ce povestea. Aseară, în odaia-n care-și făcea Tadanobu straja de noapte s-au strîns mai mulți tineri de vază, printre ei și șambelanii de rangul al șaselea, și s-au povestit tot felul de lucruri și întîmplări despre tot felul de oameni. Și, cum stăteau ei așa la taifas, Tadanobu a mărturisit că, de cînd sînteți certați, treaba asta nu-i dă pace. „Degeaba am tot așteptat, nădăjduind că poate mi-o trimite vreo vorbă", a zis el, „și nu pot suferi că ei parcă nici nu-i pasă de mine și nu mă mai bagă deloc în seamă. Ce-ar fi s-o punem în seara asta la-ncercare o dată pentru totdeauna?". Așa că și-au frămîntat toți mințile și-au născocit răvașul acela, iar cînd s-a-ntors solul zicînd că domnia ta ai intrat în casă fără să-l citești pe loc, Tadanobu, mîniat, l-a trimis îndărăt. „Ține-te de capul ei și n-o mai lăsa să scape de data asta", i-a poruncit el, „iar de nu-ți dă un răspuns, adu scrisoarea înapoi" – și-acesta a trebuit să se-ntoarcă iar, tocmai cînd ploua mai tare. Dar s-a-ntors cît ai clipi. „Poftiți", zice el, întinzîndu-i răvașul. Tadanobu a văzut că-i tot scrisoarea lui. „Aha, deci mi-a trimis-o îndărăt!", a spus, dar, tocmai cînd zicea acestea, aruncîndu-și ochii pe răvaș, a strigat: „O! Stați puțin! Ce-o mai fi și asta?". S-au

strîns toți roată să vadă mai bine și s-a stîrnit rumoare. „Mare hoțoaică, îi merge mintea!", am zis noi atunci. „Nu, n-ai cum s-o rupi cu ea." Apoi ne-am chinuit să scriem primele trei stihuri din poemul domniei tale. „Ei, acu-i acu", ne-am zis și ne-am tot stors creierii pînă-n toiul nopții, cînd a trebuit să ne lăsăm păgubași. Oricum, cu toții am hotărît că întîmplarea asta-i bună de povestit încă mult timp de-acu-nainte, a încheiat el. Acum toată lumea-ți spune „Coliba de Iarbă", a mai zis el și dus a fost.

Tocmai cînd mă gîndeam ce necaz a dat peste mine să fiu ținută minte c-un nume așa urîcios, m-am trezit cu Norimitsu:

— Te-am căutat pe la odăile Maiestății Sale Împărăteasa, ca să-ți spun cît de mult mă bucur de ce-am aflat! a zis el într-un suflet.

— Dar ce-ai aflat? l-am întrebat. N-am auzit să se fi făcut numiri noi. Ai primit vreo dregătorie?

— Nu, nu, abia am așteptat să se facă dimineață ca să vin să te felicit pentru minunăția care s-a-ntîmplat aseară. Așa onoare mai rar!

Și-apoi s-a apucat să-mi spună toată povestea de la capăt.

— Tadanobu a zis că era gata să te scoată de tot de la inima lui dacă nu răspundeai cum se cuvine. Și-au pus toți capetele laolaltă și-au născocit răvașul pentru tine, și bine-a fost că solul s-a întors cu mîna goală întîia dată. Cînd a adus apoi răspunsul, m-au trecut toate sudorile pîn-am aflat ce-ai scris, căci mi-am dat seama că, dacă nu era potrivit, nu numai ție-avea să-ți meargă rău, ci și mie, că ți-s „frate mai mare". Dar, de bună seamă, nici vorbă de așa ceva, ba dimpotrivă, răspunsul tău a fost din cale-afară de admirabil și cei de față nu mai conteneau cu laudele. „Hai încoace, frățioare", mă strigau ei. „I-auzi ce scrie aici!" În sinea mea nu-mi mai încăpeam în piele de mîndrie, însă lor le-am zis: „Dar știți că eu nu mă pricep deloc la finețuri din astea poetice"[6].

„Păi, nu trebuie să ne zici ce crezi și nici nu-ncerca măcar să pricepi ceva", au stăruit ei. „Hai încoace s-asculți și să mai povestești și altora." Cam înjositor pentru săracul frate-tău, de bună seamă, dar pînă la urmă m-am dus și eu lîngă ei și ne-am bătut capul pînă-n toiul nopții, văitîndu-ne că nu-i cu putință să terminăm poemul. „Pînă la urmă, nici nu trebuie numaidecît să-i răspundem în felul acesta", au început unii să zică după o vreme și toți au fost într-un gînd că era mai rău dacă trimiteau un răspuns nătîng, așa că s-au lăsat păgubași. E minunat și pentru tine, și pentru mine, nu-i așa? Asta da pricină de bucurie, nu cine știe ce dregătorie de pe noua Listă a Numirilor!

Cînd mi-am dat seama că habar n-aveam c-au fost atîția la mijloc, m-au trecut iar fiorii, pricepînd ce ușor aș fi putut să-mi pierd cinstea obrazului. Și nici nu am știut că pînă și Împăratul știa că noi eram ca frații și că înalții curteni îi ziceau mai degrabă „frățioare"!

Pe cînd stăteam noi așa la taifas, Împărăteasa mi-a trimis poruncă să mă înfățișez Maiestății Sale de îndată, așa că am plecat. Și ea voia să-mi vorbească tot despre întîmplarea cu pricina. Se pare că Maiestatea Sa Împăratul se veselise tare auzind ce se petrecuse și-i povestise și ei toată tărășenia. „Toți nobilii și-au scris pe evantaie răspunsul domniei tale", mi-a zis ea. Tare m-am mai minunat auzind aceasta, întrebîndu-mă ce mi-o fi venit de-am dat așa un răspuns dibaci.

Oricum, de-atunci, Tadanobu nu s-a mai ascuns pe după mîneci cînd ne întîlneam și pare că și-a cam schimbat părerea despre mine.

[78]* *În anul următor, către sfîrșitul lunii a doua*, Maiestatea Sa Împărăteasa s-a mutat în Cancelaria Caselor sale. Eu nu am însoțit-o, ci am rămas o vreme în Palatul Mumetsubo[1]. În ziua următoare, am primit un răvaș de la Căpitanul Secretar

Tadanobu. „Aseară am fost în pelerinaj la Kurama", scria el, „însă, din cauza unei căi de rău augur în seara asta[2], mă întorc pe alt drum. Socot c-o să ajung înainte să se crape de ziuă și am ceva să-ți spun, așa că, rogu-te, așteaptă-mă, ca să mă primești în casă cînd sosesc, nu mă lăsa să bat prea mult la ușă". Dar Înalta Doamnă a Ținutelor Imperiale a trimis o slujnică să-ntrebe de ce stau singură-n odaia mea și mi-a cerut să vin să dorm la dînsa, așa că n-am avut încotro[3].

Am dormit pînă tîrziu, iar cînd m-am întors în odaia mea, slujnica mi-a spus că în noaptea ce trecuse bătuse cineva strașnic în ușă. „Pînă la urmă m-am sculat din așternut și am deschis", a povestit ea mai departe, „și un domn a zis: «Și zici că-i plecată la Marea Doamnă? Bine, atunci, spune-i două vorbe din partea mea». Dar eu i-am zis că ce rost are, dacă domnia ta oricum n-o să te scoli, și m-am culcat la loc".

M-am mîniat cumplit auzind că se purtase ca o proastă lipsită de bună-cuviință, dar nici bine nu terminase ce-avea de zis, că a venit un sol de la Cancelaria Incintei aducînd alt răvaș de la Căpitanul Secretar, în care îmi spunea că trebuie să plece degrabă, dar că mai întîi are de vorbit ceva numaidecît cu mine. L-am trimis pe sol să-i spună că am treburi grabnice la Marea Doamnă, așa că îl aștept acolo. M-am tulburat la gîndul că, dacă vine cumva la mine, o să deschidă ușa, așa că m-am dus într-o odaie de pe coridorul dinspre răsărit al Palatului Mumetsubo și-am ridicat grilajul, poftindu-l să vină acolo.

Cînd a venit, arăta ca rupt din soare. Purta o mantie minunată de damasc ce îmbina culorile florii de cireș, cu căptușeala lucitoare de un alb curat, și niște pantaloni largi de culoarea strugurelui, o nuanță frumoasă, mai închisă, țesuți cu un model drăgălaș cu vițe de glicină. Îmi plăcea atlazul stacojiu al cămășii lungi pe care-o purta

pe dedesubt, iar de sub mantie se iţeau cămăşile rînduri-rînduri în nuanţe de violet-cenuşiu foarte deschis şi de alte culori, puse unele peste altele. Aşa cum şedea pe veranda îngustă, cu un picior atîrnîndu-i peste margine în vreme ce se apleca puţin către stor, părea coborît dintr-un tablou sau dintr-o carte de dragoste.

Prunii din faţa Palatului Mumetsubo, cel alb dinspre apus şi cel roşu dinspre răsărit, începeau să-şi scuture floarea, dar tot încîntători erau, şi-n razele blînde ale soarelui toată priveliştea era aşa de minunată, că aş fi vrut să-i mai arăt cuiva.

Ar fi fost însă şi mai frumos dacă doamna de după paravan, care-i răspundea nobilului de afară, ar fi fost o copilă, cu plete moi şi lungi curgîndu-i rîuri-rîuri în jur, aşa cum se spune în poveşti. Dar, din păcate, eu eram cam ofilită, trecută bine de prima tinereţe, nici măcar pletele nu mai erau ale mele[4] şi-mi stăteau zburlite, cu fire rebele atîrnînd ici şi colo, îmbrăcasem straie cernite care nu se puteau asemăna nici pe departe cu culorile frumoase pe care le-aş fi purtat altfel – un cenuşiu-deschis atît de pal, de parcă nu avea nici o culoare, peste cămăşile rînduri-rînduri tot în culori plictisitoare, mohorîte şi urîte. Mai mult decît atît, cum Maiestatea Sa era plecată, aveam numai nişte robe simple, fără trena de ceremonie. Toate astea stricau priveliştea.

— Mă duc la Cancelaria Caselor Împărătesei, a zis el. Ai vreo vorbă de trimis? Cînd te duci şi domnia ta acolo? – şi tot aşa, după care s-a apucat să-mi povestească rîzînd cum venise pe la mine noaptea trecută cînd se-ntorsese în oraş dinspre apus, pe lună, sigur c-o să mă găsească aşteptîndu-l chiar şi la ceasul acela, doar mă anunţase că vine, dar cînd a bătut la uşă i-a deschis într-un tîrziu servitoarea, cu ochii cîrpiţi de somn, şi i-a tăiat tot avîntul cu răspunsul ei năucitor. „Am fost tare dezamăgit”, a mai zis el. „Ce ţi-a venit

să pui așa o femeie să vorbească cu mine?" Îmi dădeam seama cum se simțise și-mi părea rău de el, dar mi se părea și amuzant.

A mai stat puțin și-apoi a plecat. Cine l-ar fi privit din grădină s-ar fi întrebat cine-o fi mîndrețea aia de fată dinăuntru care-l fermecase, însă, dacă s-ar fi uitat din spatele meu, după felul cum arăt, nu și-ar fi închipuit vreodată că bărbatul de dincolo de storuri ar putea fi așa de minunat.

Cînd s-a lăsat întunericul, m-am înfățișat Maiestății Sale Împărăteasa. Se aflau o mulțime de doamne de onoare strînse în jurul ei, chiar și unele din suita Maiestății Sale Împăratul, și fiecare zicea ce-i place și ce nu-i place la cutare sau cutare poveste, cîntărindu-le și scoțîndu-le la iveală slăbiciunile. Și Maiestatea Sa se prinsese-n vorbă, zicînd ce crede ea despre meritele celor doi eroi pe nume Suzushi și Nakatada.

Doamnele au întors privirea către mine cînd am sosit. „Domnia ta ce crezi?", au strigat ele. „Haide, răspunde iute. Maiestatea Sa zice că Nakatada-i lipsit de bună-creștere."

— Vai de mine, nu, am răspuns eu. S-o fi priceput Suzushi să cînte la *kin* destul de frumos, de-l ascultau și făpturile din cer, dar în rest era tare plictisitor. Parcă nu el a cîștigat mîna fiicei Împăratului[5].

— Așa-i! au strigat cele care-i țineau partea lui Nakatada, bucuroase că mai zice cineva de bine despre el.

— Dar să nu mai vorbim despre bărbații din basmele astea vechi, a zis Maiestatea Sa. Să-l fi văzut pe Tadanobu cînd a venit la mine azi, îmi închipui că tare ți-ar mai fi plăcut cum arăta.

— Zău c-așa-i, s-au băgat în vorbă și niște doamne. Chiar că era mai chipeș decît de obicei.

— Păi, am spus eu, tocmai asta am venit să zic și eu, Maiestate, dar toată vorbăria asta despre povești m-a zăpăcit.

Și m-am pornit să le povestesc toată tărășenia.

— Ei bine, l-am văzut cu toatele, au zis ele rîzînd, dar nimeni n-a băgat de seamă atîtea amănunte, pînă la fiecare aţişoară şi cusătură. După care s-au apucat toate să povestească ce vorbise el: Ne-a zis ce minunat de pustiu e oraşul către apus, că zidurile grădinii sînt toate părăginite şi pline de mușchi şi că s-a trezit tînjind să fie însoţit de cineva cu care să-mpărtăşească toate frumuseţile acelea. Atunci Saishō a pus o-ntrebare tare isteaţă: „Şi erau şi «ţigle sufocate de pini»?", iar asta l-a lăsat cu gura căscată. A răspuns cu un stih: „Cu toate că nu-i departe de poarta dinspre apus a cetăţii"[6].

Era mai mare dragul să le-auzi vorbind aşa de el.

[79] *Cînd te întorci acasă la ai tăi* şi un înalt curtean sau alt domn mai vine-n ospeţie, ai zice că se iscă numai bîrfe şi cîrteli. Dar eu nu plec urechea la toate astea, că, pînă la urmă, nu mă dau afară din casă modestia şi prudenţa. Şi, oricum, dacă vin la mine oaspeţi ziua ori noaptea, ce să fac, să-i pun pe slujitori să le spună că nu-s acasă şi să-i las să plece îndărăt ruşinaţi? Îmi vin în ospeţie oameni de toate felurile, chiar şi unii care nu mi-s aşa apropiaţi. Oricum, de data asta, ca să nu mai iasă atîtea vorbe, am hotărît să nu mai zic la toată lumea unde mă duc, ci numai cîtorva – Căpitanului Stîngii, Tsunefusa, şi lui Narimasa.

Un ofiţer din Straja Porţii din Stînga, Norimitsu, a venit în ospeţie şi, stînd noi de vorbă, mi-a zis că-n ziua de dinainte Căpitanul Consultant[1] îl întrebase stăruitor unde mă ascund. „Nu se poate să nu ştii unde-i «sora» domniei tale. Zi-mi unde-i!", l-ar fi strîns el cu uşa, iar cînd Norimitsu s-a juruit că habar n-are unde sînt, Căpitanul Consultant a încercat să-l silească să mărturisească.

— Nu mi-a fost deloc uşor să-l mint aşa, de la obraz, mi-a spus. Abia am izbutit să nu zîmbesc.

Tsunefusa stătea acolo cu fața aceea nevinovată, iar eu mă temeam să nu pufnesc în rîs dacă-i prind privirea chiar și pentru o clipă, așa încît am luat un pumn de alge de pe masă și mi-am umplut gura cu ele. Pesemne că oamenii s-or fi mirat să mă vadă mîncînd așa ceva din senin. Dar, pînă la urmă, astfel am izbutit să nu mă dau de gol. Dac-aș fi rîs, aș fi stricat totul. Mi-a plăcut că el chiar a crezut că habar n-am unde te afli.

— Păi, fii cu băgare de seamă să nu cumva să-i spui nici de-acum înainte, i-am zis – și-așa au trecut vreo cîteva zile liniștite.

Dar într-o noapte, foarte tîrziu, m-am trezit că bate cineva cu pumnul în poartă, mai să o dărîme. „Ce mai e și asta?", m-am întrebat eu auzind aceasta. „Cine-o fi bătînd așa tare-n poartă? Ar putea să ciocănească ușurel, că doar poarta-i aici, aproape." Cînd am trimis slujnica să vadă cine-i, am aflat că era una dintre străji. Omul adusese o scrisoare, zicînd că-l trimisese ofițerul Norimitsu.

Toată lumea dormea, prin urmare am tras opaițul mai aproape și-am citit: „Mîine-i ultima zi din Recitările Marii Sutre, așa încît Căpitanul Consultant e consemnat la palat pentru abstențiunea imperială. Mă roagă fără-ncetare să-i spun unde te afli, iar eu nu mai știu ce să fac. Nu pot să-i mai ascund asta mult timp. Să-i spun? Ce crezi? Voi face precum mă sfătuiești".

Nu i-am scris nimic drept răspuns, ci doar i-am trimis o bucățică de algă învelită într-o hîrtie.

Norimitsu a venit el însuși mai tîrziu.

— Toată noaptea m-a bătut la cap Căpitanul Consultant, a zis, și m-a tîrît după el prin tot felul de locuri care mai de care mai ciudate. Mi-a tras un perdaf de zile mari. Numai eu știu prin ce-am trecut. De ce nu mi-ai răspuns ce să fac? Mi-ai trimis numai bucata aia de algă învelită-n hîrtie. Halal răvaș! Cui i-ar trece prin cap să-i trimită cuiva așa o aiureală? Pesemne c-o fi o încurcătură la mijloc.

Așadar omul n-a-nțeles nimic, mi-am zis. M-a apucat așa o lehamite, că nici n-am mai vrut să-l văd în ochi. Nu i-am spus nimic, doar i-am scris pe-un capăt de hîrtie care era pe lîngă piatra de tuș:

> Alga tăcută
> a zis să nu dai niciodată în vileag
> ascunzătoarea secretă
> a pescuitoarei de perle
> din adîncurile-acestea tainice[2]

și i-am întins-o.

— Păi, ce-i asta, ai scris un poem? Nici nu mă gîndesc să-l citesc! a strigat el împingîndu-mi-l înapoi cu evantaiul, și dus a fost.

Și uite-așa, cu toate că ne-nțelegeam atît de bine și ne ajutam mereu unul pe altul, am început să fim mai mult ca doi străini. Și pentru ce? Apoi am primit o scrisoare de la el: „Deși poate că lucrurile s-au mai stricat între noi, aș vrea să nu uiți că ne-am jurat cîndva iubire, iar cînd o fi să ne-ntîlnim, să mă privești ca pe acela care ți-a fost ca un frate".

Norimitsu avea o vorbă: „Dacă o femeie alege să mă iubească, atunci să nu-mi bage poezii pe gît. Nu vreau să am de-a face cu femei din astea. În ziua cînd te-i hotărî că ți-a ajuns și vrei s-o terminăm, atunci trimite-mi un poem".

Așa că, drept răspuns la scrisoarea lui, i-am trimis poemul acesta:

> Dealurile Frate și Soră
> s-au prăbușit, iar între ele
> nu mai curge rîul Yoshino –
> așa că nu mai pot să te văd
> nici ca pe „acela care era odată"[3].

Nu știu dacă l-a citit sau nu, dar n-am primit niciodată vreun răspuns de la dînsul.

Mai tîrziu, Norimitsu a fost numit Subguvernator al provinciei Tōtōmi[4] , iar relația noastră a luat sfîrșit, noi rămînînd certați.

[80] *Lucruri care parcă te fac să lăcrimezi* – Cum se-aude glasul tău în vreme ce-ți tot sufli nasul cînd vorbești.

Cînd îți smulgi sprîncenele.

[81]* *După plimbarea noastră pînă la Cancelaria Străjii*, m-am întors acasă și, mai tîrziu, am primit vorbă că Maiestatea Sa Împărăteasa dorea să mă vadă fără întîrziere. Pe marginea foii, cea care scrisese[1] adăugase aceste slove din partea Împărătesei: „Nu pot să uit cum pășeai în fața mea în noaptea cînd am fost la Cancelaria Străjii. Ce te-o fi apucat să umbli așa nepăsătoare în veșmintele acelea demodate? Fără îndoială, domnia ta gîndeai că arăți minunat".

I-am răspuns că mă voi înfățișa degrabă Maiestății Sale, după care am mai scris: „De ce n-aș fi gîndit că arăt minunat? Păi, pînă și Maiestatea Voastră m-a asemuit cu «o fecioară pogorîtă din ceruri»".

Abia ce am trimis răvașul ăsta, c-a și sosit răspunsul: „Maiestatea Sa se-ntreabă cum de-ai îndrăznit să terfelești așa bunul nume al iubitului dumitale Nakatada[2]. Lasă tot deoparte și vino îndată. Că de nu, se face foc și pară".

„M-ar mîhni nespus dacă aș pricinui Maiestății Voastre chiar și cea mai măruntă supărare", am răspuns eu, „dar, scriindu-mi «foc și pară», sînt gata să vin ne-ntîrziat, chiar de-ar trebui să plătesc cu viața" – și m-am întors la curte.

[82]* *Odată, pe cînd Maiestatea Sa Împărăteasa locuia* la Cancelaria Caselor sale, pe coridorul dinspre apus s-a ținut o Citire Neîntreruptă[1]. S-a atîrnat un sul care-l înfățișa pe Buddha și, de bună seamă, călugării s-au așezat fiecare după obicei.

În a doua zi a ceremoniei, am auzit sub verandă un glas ciudat care spunea: „Oare n-o rămîne nimic din ofrande[2] să vă faceți pomană și cu mine?", la care un călugăr a răspuns: „Ia seama ce spui. De unde vrei să știm, dacă nu s-a sfîrșit ceremonia?".

Curioasă să văd cine vorbise, m-am dus s-arunc o privire și-am aflat că glasul acela era al unei călugărițe trecute binișor de prima tinerețe, îmbrăcată-n niște veșminte soioase și-așa de slută, de ziceai că-i o maimuțică.

— Ce poftește? am întrebat.

Auzindu-mă, a răspuns chiar dînsa, cu glas prefăcut:

— Iaca, sînt și eu o slujitoare a lui Buddha, am venit aici ca să cer de pomană ce-o mai fi rămas din ofrande, dar călugării ăștia nu vor să-mi dea nimic.

Avea un glas nemaipomenit de curat și vorbea parcă prea frumos pentru o cerșetoare. Ce păcat că o femeie ca asta a ajuns ca vai de capul ei, mi-am zis, dar parcă tot avea o vorbă căutată și pompoasă, care nu se potrivea deloc cu-nfățișarea ei, iar asta m-a cam pus pe gînduri.

— Și zici că nu mănînci decît ofrande din altar? Atîta pioșenie-i de toată lauda, am spus.

Ea se uita cercetător la mine.

— Păi, cine-a zis că n-aș mînca și altceva? a răspuns cu glas sfios. Da' n-am nici de unele și din pricina asta cer și eu de pomană.

Am adunat ceva bucate și niște turte de orez și i-am întins o bocceluță, iar ea, văzînd aceasta, și-a dezlegat limba și-a început să-mi spună cîte-n lună și-n stele.

Atunci au ieșit din casă și cîteva dintre doamnele mai tinerele și s-au apucat care mai de care s-o iscodească pe muiere: că de unde-i de loc, dacă are bărbat, copii... Și ea le răspundea așa de năzdrăvan, cu glume și alte vorbe în doi peri, că nu mai conteneau s-o descoasă: o fi știind să

cînte, dar să dănțuiască? Și tot așa, pînă cînd femeia s-a pus pe cîntat:

> Oare cu cine-o să mă culc la noapte?
> Eu zic că o să dorm cu „Hitachi no Suke",
> că tare-mi place-n pat o piele ca mătasea...

și-i tot dădea-nainte. Pe urmă a mai început un cîntec:

> Vîrful Muntelui Bărbat se-nalță mîndru-n zare.
> Vestit e piscul lui cel roșu![3]

tot legănînd din cap așa-ntr-un fel, de te-apuca rușinea. Toate doamnele rîdeau într-o doară, dezgustate, iar la sfîrșit chiar i-au strigat: „Pleacă de-aici! Hai, du-te-odată!".

„Biata de ea", mi-am zis. „Oare ce să-i mai dăm?"

În clipa aceasta a intrat în vorbă Maiestatea Sa Împărăteasa:

— Ați zădărît-o pe femeia aceea să slobozească niște vorbe de nu mai știam ce să fac ca să-mi astup urechile. Dați-i haina aceasta[4] și ziceți-i să-și vadă de drum numaidecît.

— Iată un dar generos de la Maiestatea Sa. Veșmintele tale-s murdare, așa că du-te și te primenește și pune-ți haina asta, i-am zis noi, aruncîndu-i rochia.

Atunci ea ne-a mulțumit cu plecăciuni, și-a tras îndată pe ea haina cea nouă și s-a pus pe dănțuit![5] Chiar că te-apuca dezgustul văzînd-o, așa că am intrat toate în casă, lăsînd-o să-și facă mendrele.

Dar asta pare-se că i-a dat curaj să mai vină și altă dată, căci după aceea o tot vedeam bîntuind prin preajmă, căutînd să se bage-n seamă. De-acum noi o botezaserăm „Hitachi no Suke", vorba cîntecului. Dar nici vorbă să-mbrace haina cea nouă și curată, ci tot în zdrențele ei soioase

umbla, de ne-ntrebam înciudate ce-o fi făcut cu rochia pe care i-o dăduserăm.

Într-o bună zi a trecut pe la noi Ukon, iar Maiestatea Sa Împărăteasa i-a povestit despre femeia aceea.

— Au izbutit s-o mai îmblînzească și s-a pripășit pe undeva pe-aproape. Acum o vezi pe-aici toată ziua, a zis ea, cerîndu-i lui Kohyōe să povestească mai departe și s-o imite pe Hitachi no Suke.

— Tare mi-ar plăcea s-o văd și eu, a spus Ukon rîzînd. Să mi-o arătați și mie. Pare-se c-ați prins toate mare drag de ea. Făgăduiesc că n-o să v-o fur.

Nu trecu mult și-și făcu apariția la palat o altă călugăriță, dar aceasta avea cu adevărat o purtare cuviincioasă. Am chemat-o mai aproape și-am iscodit-o la fel ca și pe cealaltă. Ni s-a făcut milă de ea auzind-o cu cîtă sfioșenie și smerenie răspunde. Maiestatea Sa i-a dăruit și ei o haină, la care ea îi mulțumi cu plecăciune și-și văzu de drum, cu lacrimi de bucurie-n ochi. Totul era cum nu se poate mai bine, numai că s-a-ntîmplat să treacă pe-acolo și Hitachi no Suke, care-a zărit-o plecînd. De-atunci, Hitachi no Suke nu și-a mai arătat multă vreme fața la palat, dar noi n-am băgat de seamă.

Pe la mijlocul lunii a douăsprezecea a nins mult. Slujnicele au adunat omătul în troiene pe lîngă verandă, așa că doamnele s-au hotărît să ridice un munte de zăpadă în grădină. I-am chemat pe servitori și i-am pus pe toți la treabă, zicîndu-le c-așa a poruncit Maiestatea Sa Împărăteasa. Slugile care veniseră să deretice s-au prins și ele în joc și s-au apucat cu toții să ridice un munte de omăt cît toate zilele. S-au strîns și niște slujbași de la Cancelaria Împărătesei ca să-și dea și ei cu părerea și să caște gura. De unde la-nceput nu erau decît vreo trei sau patru slujbași, acum

se-adunaseră vreo douăzeci de oameni cu totul. Maiestatea Sa Împărăteasa a trimis să-i cheme pînă și pe servitorii plecați pe la casele lor, să dea și ei o mînă de ajutor, făgăduindu-le că toți cei care pun umărul or să primească simbria pe trei zile, iar ceilalți vor munci trei zile pe degeaba; unii, auzind aceasta, s-au grăbit să vină fără-ntîrziere, însă cei ce stăteau mai departe habar n-aveau ce se petrece.

Într-un tîrziu, cînd terminară, au fost chemați și slujbașii de la Cancelaria Împărătesei și fiecare a primit cîte două legături mari cu suluri de mătase. Aceștia le-au desfăcut pe verandă și toți, pe rînd, se-apropiau și își luau un sul pe care, cu o plecăciune, îl îndesau la brîu și-apoi plecau. Înalții curteni, purtînd costume de vînătoare, nu mantii de ceremonie, după obicei, au rămas mai la urmă.

— Cît crezi că are să țină? îl întreba Maiestatea Sa pe fiecare.

Unul a zis că zece zile, altul gîndea c-ar fi mai mult. Dar toți au zis c-o să dureze o săptămînă, poate două.

— Dar domnia ta ce crezi? m-a întrebat atunci și pe mine Maiestatea Sa.

— Aș zice c-o să țină pînă-ntr-a zecea zi a primei luni, am răspuns eu.

Nici măcar Maiestății Sale nu prea-i venea să creadă și toate doamnele-ntr-un glas au zis că nu va ține decît poate pînă pe la Anul Nou.

„Vai mie", mi-am zis, „pesemne că n-am chibzuit prea bine. Cine știe dac-o să țină atîta? Mai bine ziceam și eu de prima zi din an" – dar m-am gîndit că, și dacă n-oi avea dreptate, de-acuma o s-o țin tot pe-a mea pînă-n pînzele albe.

În ziua a douăzecea a plouat, dar muntele de zăpadă nu dădea semne că s-ar topi. Atîta doar că s-a mai împuținat un pic de la vîrf. Toată ziua mă rugam ca o nebună zeiței Kannon de pe Muntele Alb[6] să nu-l lase să se topească.

În ziua cînd a fost ridicat muntele de zăpadă, a venit pe la mine Ajutorul de Ceremonial Tadataka. Am scos afară o pernă pentru domnia sa și, stînd noi la taifas, mi-a zis așa:

— Să știi că-n toate locurile din grădinile palatului s-a înălțat azi cîte-un munte de zăpadă. Maiestatea Sa Împăratul a poruncit să se ridice unul și-n grădina lui, iar oamenii zoresc să clădească alții la casele prințului moștenitor și la Kōkiden și Kyōgokudono[7].

După aceea am trimis pe cineva de lîngă mine să-i ducă poemul acesta.

> Muntele nostru de zăpadă fără seamăn
> crezut-am că-i doar unu-n toată lumea,
> dar iată că el s-a înmulțit
> și a ajuns să fie peste tot,
> la fel ca și ninsoarea.

El a stat o vreme cu capul plecat, plin de încîntare, iar într-un tîrziu mi-a zis, prietenos:

— N-aș cuteza să-ncerc a întina acest poem încîntător scriind eu altul ca răspuns domniei tale. Dar le-oi povesti tuturor cînd ne-om aduna înaintea Măriei Sale Împăratul – și, zicînd aceste vorbe, s-a ridicat să plece.

S-ar cuveni să spun că înfrînarea asta mi-a părut cam curioasă la el, căci i se dusese buhul că-i mare iubitor de stihuri.

Zicîndu-i despre asta și Maiestății Sale Împărăteasa, ea mi-a spus: „Fără-ndoială că poemul domniei tale i-o fi plăcut nespus".

Mai către sfîrșitul lunii, muntele de zăpadă a părut să se mai fi micșorat, dar tot înalt era. Într-o bună zi, pe la amiaz, am ieșit noi să stăm puțin pe verandă, cînd ce să vezi? Hitachi no Suke se-ntorsese.

— Ce cauți iar pe-aici? am întrebat-o noi. Nu te-am mai văzut de o grămadă de vreme.

— Păi, a dat ghinionul peste mine, ne-a răspuns.

— Dar ce-ai păţit? am iscodit-o iarăşi.

— Vă zic, numai s-aveţi puţintică răbdare, a spus ea şi s-a pornit să rostească legănat:

> Vai mie, mă năpădeşte
> pizma cînd văd aşa daruri grele,
> de-abia le poate duce –
> cine-o fi acea „pescuitoare de perle”
> căreia atîtea daruri i se fac?[8]

şi la sfîrşit slobozi un hohot de rîs răutăcios. Cînd nimeni n-a mai catadicsit s-o bage-n seamă, s-a cocoţat pe muntele de omăt, s-a mai învîrtit prin preajmă o vreme, apoi s-a dus în treaba ei.

După plecarea ei i-am trimis vorbă lui Ukon despre ceea ce se petrecuse şi am rîs citind răspunsul ei: „De ce n-aţi trimis pe careva s-o aducă la mine? Mare păcat! Săraca, pesemne că s-a cocoţat pe movila de zăpadă şi s-a învîrtit prin grădină fiindcă n-aţi mai luat-o în seamă”.

Şi uite-aşa s-a sfîrşit anul fără să apară vreo schimbare la muntele nostru de zăpadă. În prima noapte din noul an a nins tare.

Ce bine! – mi-am zis în gîndul meu. Se mai aşază nişte zăpadă proaspătă pe munte – dar apoi Maiestatea Sa Împărăteasa a hotărît că nu-i drept aşa. „Trebuie să dăm la o parte zăpada asta nouă şi să lăsăm movila aşa cum era înainte”, a anunţat ea.

În ziua următoare, dis-de-dimineaţă, cînd m-am dus în odaia mea, a venit mai-marele slugilor de la Cancelaria Caselor Împărătesei, tremurînd de frig. Pe mîneca mantiei sale de strajă de noapte, verde-închis, aproape ca frunza de lămîi, îmi întindea ceva înfăşurat în hîrtie verde, de care era prinsă o crenguţă de pin.

„De la cine-i?”, am întrebat eu, iar cînd mi-a zis că-i de la Marea Preoteasă de la Kamo, m-am bucurat nespus, am luat răvaşul şi m-am întors pe dată la Maiestatea Sa Împărăteasa.

Maiestatea Sa încă dormea adînc cînd am ajuns eu, și ca să intru la dînsa am tras o măsuță de *go* lîngă grilajul din fața daisului său cu perdele și m-am urcat pe ea, chinuindu-mă să deschid singură oblonul. Însă era foarte greu și, cum eu îl ridicam numai de-un capăt, se atingea de celălalt, c-un scrîșnet ascuțit, care-a trezit-o pe Maiestatea Sa.

— Ce tot faci acolo? m-a-ntrebat ea.

— A venit răvaș de la Marea Preoteasă de la Kamo, i-am răspuns. Trebuia să deschid obloanele, ca Maiestatea Voastră să-l primească mai degrabă.

— Păi, mai degrabă de-atît nici că se putea, a spus ea ridicîndu-se din așternuturi.

A deschis pachetul și-a găsit două toiegele ale iepurelui, cu măciuliile-nvelite la fel ca niște baghete ale iepurelui, frumos împodobite cu crenguțe de portocal-de-munte, ferigă-agățătoare și rogoz-de-munte. Însă nici urmă de răvaș.

— Nu-mi vine să cred că nu mi-a scris nimic, a zis Maiestatea Sa.

Dar, uitîndu-se mai bine, a văzut că pe una dintre bucățelele de hîrtie în care erau înfășurate toiegelele era scris un poem.

> Cînd m-am dus să caut
> în munte ecoul
> securii pădurarului,
> am aflat că arborele pe care l-a tăiat era pentru
> baghetele iepurelui de astăzi[9].

Un poem încîntător, la fel ca și Maiestatea Sa în vreme ce-i compunea răspunsul. În toate scrisorile și răspunsurile domniei sale către Marea Preoteasă îți dădeai seama cît de mult își dădea silința văzînd că se străduia să scrie cît mai frumos. Solului care adusese scrisoarea i-a dăruit o cămașă de pînză albă și încă una vișinie care combina, cred, tonuri de prună, iar cînd a plecat, m-am uitat după el cum se depărta prin nămeți

cu veșmintele aruncate pe umăr. Păcat numai că n-am aflat ce-o fi scris Maiestatea Sa drept răspuns.

Cît despre muntele de zăpadă, acesta nu dădea semne că s-ar topi prea curînd, ci rămăsese tot acolo, de parcă era cu adevărat faimosul munte din Koshi[10]. Acum era înnegrit de mizerie și se cam urîțise, dar pe mine tot mă-ncălzea gîndul că pînă la urmă se va dovedi c-am avut dreptate și mă rugam zeilor să mai țină pînă la jumătatea lunii. Lumea zicea că n-are cum să țină mai mult de-o săptămînă și toți eram curioși să vedem cum se va termina povestea asta, cînd deodată s-a hotărît ca în ziua a treia Maiestatea Sa Împărăteasa să se întoarcă la palatul imperial. Vai, ce dezamăgită am fost că, fiind nevoită să plec, n-o să mai aflu niciodată cînd avea să-i sune ceasul muntelui meu! Și alții au zis că-i mare păcat că trebuie să plec chiar atunci. La fel și Maiestatea Sa – eu chiar îmi doream nespus să vadă cu ochii domniei sale c-am avut dreptate. Dar trebuia să plecăm și cu asta basta.

Era mare harababură cu mutatul, cînd toate lucrurile Maiestății Sale și alte boccele erau scoase afară. În toiul vînzolelii, am chemat lîngă verandă un grădinar ce se aciuase sub un șopron încropit lîngă zidul grădinii, ca să-i zic o vorbă. „Ai mare grijă de muntele ăsta de zăpadă și fii cu băgare de seamă să nu se urce copiii pe el și să-l strice. Să-l păzești bine pînă în ziua a cincisprezecea. Dacă ține pîn-atunci, Maiestatea Sa Împărăteasa te va răsplăti și-o să cîștigi și prețuirea mea”, i-am spus eu și, ca să mă-ncredințez că se lasă înduplecat, i-am dat toate bucatele care mai rămăseseră, poame și altele, chiar dacă știam că asta o să le-nfurie pe slujnicele de la bucătărie și pe servitoare, care nu-l puteau suferi.

Ei, asta i-a întins un surîs larg pe obraz. „Păi, asta nu-i greu deloc”, m-a liniștit el. „Făgăduiesc

c-o să fiu cu ochii-n patru. Da' copiii sigur o să-ncerce să se cațăre pe el."

— Să nu cumva să le dai voie, l-am prevenit eu, iar dacă vreunul nu voiește s-asculte, să-mi trimiți vorbă.

Am plecat cu Maiestatea Sa la palat și-am rămas acolo pînă-ntr-a șaptea zi, cînd am plecat acasă.

Îmi făceam atîtea griji cu muntele meu de zăpadă, că, în toată vremea cît am stat la palat, tot trimiteam slujnice să se-ncredințeze că grădinarul își împlinește treaba pe care i-am dat-o. În ziua a șaptea i-am trimis chiar și ceva de pomană, ce mai rămăsese de la ospățul Festivalului celor Șapte Ierburi, și toți au rîs cînd au auzit ce se mai ploconise-atunci cînd le-a primit.

Și după ce-am ajuns acasă gîndul mi-era tot la muntele de zăpadă, iar dimineața întîi și-ntîi trimiteam pe careva să vadă cum mai stă treaba și să-i amintească ce are de făcut. În ziua a zecea m-am bucurat s-aud că tot mai rămăsese destul omăt ca să țină pînă pe cincisprezece. Și am ținut-o așa zi și noapte, dar în seara lui treisprezece[11] s-a pornit o ploaie strașnică. Am simțit că-mi fuge pămîntul de sub picioare, încredințată că pîn-aici i-a fost muntelui meu. N-am pus geană pe geană toată noaptea, frîngîndu-mi mîinile la gîndul că sigur nu avea să mai țină nici o zi, darămite două. Toți din casă rîdeau de mine și ziceau că mi-am pierdut mințile. Cînd am auzit pe cineva plecînd, am sărit în picioare și-am alergat într-un suflet ca să-i scol pe slujitori, dar m-am făcut foc și pară văzînd că nu izbuteam să urnesc pe nimeni; pînă la urmă a apărut o slujnică și-am trimis-o iute să afle ce și cum.

— A mai rămas doar un petic de zăpadă, cam cît o perniță rotundă, mi-a povestit cînd s-a întors. Grădinarul stă și-l păzește ca pe ochii din cap și nu îngăduie nici unui copil să se apropie. El zice

c-o să țină pînă mîine dimineață și-i nerăbdător să-și primească răsplata.

Ce bucurie! Abia așteptam să vină dimineața, cînd mă gîndeam să scriu un poem potrivit și să-l trimit Maiestății Sale Împărăteasa alături de o casetă cu zăpadă. Stăteam ca pe jar.

În dimineața următoare m-am sculat cu noaptea-n cap. I-am dat o casetuță unei slujnice și i-am poruncit să se ducă și s-o umple cu zăpada cea mai curată pe care-o mai găsește și să fie cu băgare de seamă, să dea la o parte toată murdăria. Dar s-a întors îndată, bălăngănind caseta goală: nu mai rămăsese nici urmă din muntele de zăpadă. Să pice cerul pe mine, nu alta! Stihurile cele meșteșugite pe care mă muncisem să le scriu și-abia așteptasem s-ajungă pe buzele tuturor nu mai făceau nici cît o ceapă degerată. Ce ghinion!

— Cum se poate una ca asta? m-am văitat eu cuprinsă de jale. Ieri încă mai era o grămadă de zăpadă. Ce, s-a topit așa, peste noapte?

— Grădinarul își frîngea mîinile, deznădăjduit, mi-a zis slujnica. Spunea c-a rămas de pază pînă la o bucată de noapte, că abia aștepta să-și primească răsplata.

În toată zarva asta a apărut și-un sol trimis de Maiestatea Sa Împărăteasa, întrebînd dac-a mai rămas ceva zăpadă astăzi. Cuprinsă de rușine, am răspuns:

— Rogu-te, zi-i Maiestății Sale că eu cred că-i mare lucru că ieri-seară încă mai era zăpadă, chiar dacă toți au spus că n-o să țină nici măcar pînă la Anul Nou. Dar, pînă la urmă, ar fi fost prea de tot dac-ar fi ținut pînă azi, așa cum am zis eu. Pesemne că astă-noapte s-o fi dus vreunul și-a risipit zăpada ce mai rămăsese, numai așa, să-mi facă mie necaz.

Despre asta i-am vorbit și Maiestății Sale îndată ce m-am înapoiat la palat, în a douăzecea zi. I-am povestit cît fusesem de mîhnită cînd am văzut că slujnica se-ntorsese cu caseta goală – la fel ca și

comediantul acela ambulant cu capacul gol, cînd a ieșit să ne anunțe că „Buddha și-a aruncat trupul de pe Muntele de Zăpadă și n-a mai rămas în urma lui decît boneta”[12] – și i-am mai zis cum pusesem la cale să fac un munticel de zăpadă în caseta aceea și să i-l trimit însoțit de un poem, cu o caligrafie foarte frumoasă, pe o foaie albă de hîrtie. Ce-a mai rîs Maiestatea Sa auzind povestea mea – ca și toți cei adunați acolo!

— Mă tem c-am făcut mare păcat stricînd ceva la care domnia ta țineai așa de mult, mi-a spus Maiestatea Sa după aceea. Mărturisesc că în noaptea lui paisprezece am trimis niște slugi să ia zăpada de acolo. Cînd am citit răvașul domniei tale, am gîndit că ai avut atîta minte ca să ghicești ce s-a petrecut.

Pare-se că omul[13] a apărut frîngîndu-și mîinile și rugîndu-se de ei fierbinte, dar i s-a spus că asta-i poruncă de la Împărătească și nu care cumva să sufle vreo vorbuliță despre asta slujnicelor mele, că, de nu, îi vor dărîma cocioaba. Au aruncat toată zăpada peste zidul dinspre miazăzi al Cancelariei Străjii Palatului din Stînga și, după cum am aflat, i-au spus Împărătesei că se bătucise bine și că era destul de multă. Maiestatea Sa a recunoscut că ar mai fi ținut poate chiar pînă-ntr-a douăzecea zi și, fără îndoială, ar mai fi nins-o și la primăvară. Apoi a zis că tărășenia ajunsese și la urechile Împăratului, care le-ar fi spus înalților curteni că se gîndise mult la prinsoarea asta a noastră. „Ei, acum”, a zis ea la sfîrșit, „spune-ne și nouă ce poem ai născocit. Pînă la urmă, eu am mărturisit, așa că, după cum se vede, domnia ta ai cîștigat prinsoarea”.

Doamnele au început și ele să stăruie și să se roage de mine, dar eu le-am răspuns posacă:

— Cum să vă spun poemul acum, după ce-am auzit atîtea lucruri care m-au mîhnit? – și mă simțeam cu-adevărat nenorocită.

În clipa aceea a sosit și Maiestatea Sa Împăratul, care mi-a zis zeflemitor:

— Mereu am gîndit că ești preferata Maiestății Sale Împărăteasa, dar de data asta mărturisesc că m-ai lăsat cu gura căscată.

Asta n-a făcut decît să mă-ntristeze și mai tare, încît aproape că m-au podidit lacrimile.

— Vai mie, vai mie, am miorlăit eu, ce încurcată-i viața! Și cînd mă gîndesc cît m-am mai bucurat c-a nins atunci, după ce ridicaserăm muntele, dar degeaba: Maiestatea Sa Împărăteasa a hotărît că asta nu se pune și-a dat poruncă să-nlăture zăpada.

Atunci Maiestatea Sa Împăratul mi-a răspuns zîmbind:

— Pesemne că n-a vrut să vadă cum cîștigi prinsoarea.

[83] *Lucruri minunate* – Brocartul chinezesc. Săbiile-mpodobite. Chipurile lui Buddha în culori mai pale[1]. Ciorchinii lungi, în culori frumoase, ai florilor de glicină atîrnînd de creanga unui pin.

Șambelanii de rangul al șaselea. Arată minunat în robele acelea verzi pe care numai lor li se îngăduie să le poarte, ca și damascul, pe care nici cei mai de vază dintre tineri n-au voie să-l îmbrace. Funcționarii mai mărunți din cancelaria Șambelanului sau copiii unor oameni de rînd care slujesc în casele curtenilor de-al patrulea ori de-al cincilea rang n-au cine știe ce înfățișare deosebită, dar, dacă ajung să fie șambelani, zici că-s alți oameni. Cînd poartă poruncile Împăratului sau aduc în dar castane dulci din partea Măriei Sale la marile ospețe ale miniștrilor[2], dacă vezi cu cîtă pompă sînt primiți, ai crede că-s pogorîți cu hîrzobul din cer!

Dacă un șambelan duce din partea Împăratului o scrisoare celui a cărui fiică a ajuns Împărăteasă ori urmează să devină, pînă și doamna de onoare ce-i scoate perna afară ca să șadă, cînd

ia scrisoarea să i-o ducă stăpînei sale, are mare grijă cum i se vede mîneca pe sub stor; și văzînd atențiile-acestea cu care-l răsfață toată lumea, n-ai crede c-a fost și el ca aceia de-i vezi în fiecare zi în preajma ta. Și-i și mai falnic dacă, pe deasupra, mai este și străjer al palatului, iar atunci poartă și-o trenă de ceremonie lungă ce-i atîrnă înfoiată-n spate. Stăpînul casei îi întinde cu mîna lui o cupă de saké, lucru care, după cum bine-ți închipui, îl umple-n sinea lui de mulțumire. Iar dacă înainte se ploconea umil în fața tinerilor dintr-o casă, acum stă în rînd cu ei, deși parcă tot nu cutează să se uite drept în ochii lor.

Chiar că te-apucă pizma de-l vezi cu Împăratul seara. Păcat numai că îmbracă straie așa urîte și poartă culori serbede în cei trei-patru ani cît stă lîngă Împărat. Cînd se-apropie vremea să se anunțe Lista Numirilor, cînd el o să plece de la palat, treaba asta-l înspăimîntă mai tare ca moartea și-i mare păcat că nu mai are altă grijă decît să umble după altă dregătorie, poate chiar s-ajungă să stea în rînd cu guvernatorii de provincii[3]. În vremurile mai vechi, șambelanii se-apucau deja să se vaite cu un an înainte c-or să iasă din slujbă, dar în ziua de azi nu le stă mintea decît la următoarea dregătorie.

N-am cuvinte să spun ce om minunat e învățatul. Chiar dacă-i dintr-o familie de rînd și nu-i cine știe ce desfătare pentru ochi, mă umplu de uimire și pizmă cînd îl văd cum se ține tot în preajma celor preamăriți, fiindu-le dascăl[4], iar aceștia trec pe la el ca să-i ceară sfatul. Și-mi mai place că toată lumea-l laudă cînd scrie vreo rugăciune dedicatorie, o petiție ce va fi rostită în fața tronului ori vreo precuvîntare la o poezie.

Nici nu mai trebuie să zic ce minunat e și preotul învățat.

O Împărătească cu alaiul ei, cît e lumină afară.

O călătorie a Regentului sau pelerinajul lui la sanctuarul din Kasuga[5].

Mătasea cu model de culoarea strugurelui. Vioriul e-o culoare minunată oriunde o vezi – la flori, la țesături sau la hîrtie.

Neaua așternută gros într-o grădină.

Regentul.

Stînjenelul nu-i chiar la fel de frumos ca alte flori viorii.

Tocmai din pricina veșmintelor viorii ale șambelanilor de rangul al șaselea îmi place-așa de tare să-i văd cînd își fac straja de noapte[6].

[84] *Lucruri de o frumusețe gingașă* – Un tînăr de neam, subțirel la mijloc și chipeș, îmbrăcat în straie de curte.

O fată frumușică îmbrăcată la repezeală, fără pantalonii aceia foarte largi și țepeni, ci purtînd numai o robă pe deasupra, cu cusături largi; șade lîngă rezemătoarea verandei, cu obrazul ascuns după evantai, iar de mînecă și-a prins o bocceluță cu ierburi de leac ori un toiegel al iepurelui, de care atîrnă ațele lungi și colorate.

O carte cu foi de hîrtie fină.

Un răvaș scris pe o hîrtie frumoasă, verde, legat de o crenguță de salcie înmugurită.

Un evantai cu trei straturi[1]. Evantaiul cu cinci straturi e prea gros și partea de jos arată urît.

Lujerii lungi ai obligenei, așezați frumos pe un acoperiș din scoarță de chiparos[2] care nu-i nici prea nou, nici prea vechi, sînt de un verde minunat de proaspăt și plăcut privirii. Perdelele unui paravan cu un desen care imită lemnul, zărite de după un stor, lucioase, cu șnururile fluturate de o adiere – ce frumos! O perdeluță foarte colorată.

O pisică frumoasă, cu o plăcuță albă prinsă de zgărdița roșie, pășește pe lîngă rezemătoare, dincolo de storuri, tîrîndu-și lesa după ea – cîtă gingășie!

Șambelanele care-mpart obligeana la Festivalul Obligenei[3]. Ele poartă-n păr cununi de obligeană

și au pe umeri și în jurul mijlocului eșarfele decorative care se aseamănă destul de tare cu șnururile roșii de abstențiune de la Festivalul Primelor Fructe[4], dar nu chiar așa viu colorate. Mai mare dragul să le privești cum trec împărțind bocceluțe cu ierburi de leac prinților și nobililor care-așteaptă. Și-mi mai place să-i văd pe aceștia agățîndu-și bocceluțele la brîu și apoi dănțuind și mulțumind cu o plecăciune.

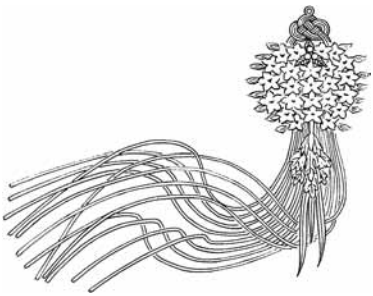

Bocceluță cu ierburi de leac

O scrisoare înnodată din hîrtie viorie, de care e prins un ciorchine lung de glicină.

Tinerii de neam care țin Abstențiunea cea Mică[5] la vremea Festivalului Primelor Fructe sînt și ei tare drăgălași.

[85]* *Cînd Maiestatea Sa Împărăteasa a ales dănțuitoarele Gosechi*, a trimis și douăsprezece slujitoare. Noi auziserăm că în alte locuri oamenii ziceau că nu se cuvine să trimiți slujitoare de la casele Marii Consoarte sau ale vreuneia dintre soațele Împăratului. Cu toate astea, Maiestatea Sa a ales zece doamne de onoare din suita ei; celelalte două erau surori, una din casele Împărătesei-Mamă și una a lui Shigeisa.

În ajunul Zilei Dragonului[1], a dat poruncă Împărăteasa să se îmbrace dănțuitoarele și servitoarele lor cu niște jachete chinezești și pe

deasupra cu niște robe cu desene indigo, fără să le spună ce pusese la cale nici măcar doamnelor sale, d-apoi altora. Veșmintele au fost aduse în casă abia după lăsarea întunericului, cînd toți ceilalți se îmbrăcaseră deja cu straiele lor de ceremonie. Șnururile roșii[2] erau înnodate iscusit, cu capetele lăsate să atîrne, iar desenele de pe robele frumoase de atlaz alb nu erau imprimate, ci făcute cu mîna. Nu se obișnuia să se poarte roba aceasta peste jacheta chinezească, ce avea și ea desene, iar copilițele care le slujeau pe doamne erau drăgălașe de mama focului. Pînă și doamnele din suită[3] au apărut îmbrăcate în veșminte la fel, iar nobilii de la curte și înalții curteni au rămas tare mirați văzîndu-le. „Doamnele Micii Abstențiuni", așa le-au botezat, iar tinerii domnișori ai Micii Abstențiuni s-au așezat afară, intrînd în vorbă cu ele.

Maiestatea Sa Împărăteasa a zis că nu-i bine să se strice odăile unde s-au gătit fetele Gosechi înainte de terminarea festivalului, ca să nu le vadă oricine de afară, hotărînd să fie lăsate neatinse pînă în ultima seară. Prin urmare totul fu lăsat așa cum era, încît copilele să nu se simtă stingherite – crăpăturile dintre paravane au fost astupate, iar mînecile doamnelor se vedeau frumos, ca întotdeauna.

Una dintre doamne, Kohyōe, a băgat de seamă că i s-a deznodat șnurul cel roșu și a vrut s-o ajute cineva să-l lege înapoi, iar Căpitanul Sanekata, auzind asta, a venit repede și i l-a îndreptat, ceea ce a fost cît se poate de clar. După care el s-a apucat să recite:

> O nepăsare rece
> încremenește apele albastre-ale izvorului
> într-un nod de gheață.
> Cum să topesc oare șnurul
> și să-i desfac nodul de gheață?[4]

Ea nu l-a învrednicit însă cu nici un răspuns, poate că se sfia, fiind încă o copilă crudă, și-apoi era toată lumea acolo de față. Nici doamnele care stăteau mai aproape n-au zis nimic[5]. Un slujbaș de la Cancelaria Împărătesei, care aștepta curios să audă răspunsul, a stat cît a stat, dar pînă la urmă și-a pierdut răbdarea. S-a apropiat tiptil de doamne și, după cît se pare, a întrebat pe șoptite de ce nu zice nimeni nimic. Între mine și Kohyōe mai erau patru doamne, așa că, nici dac-aș fi născocit vreun răspuns, tot n-aș fi putut să-l rostesc, iar în afară de asta, cum să răspunzi cu un poem fără spirit la unul compus de Sanekata, pe care-l cunoșteau toți că era mare meșter la potrivit cuvinte? Dar, am gîndit eu, n-are rost să te sfiești și să te frăsuiești cînd vine vorba de născocit stihuri. Ce rezolvi cu asta? Poate că poemul tău n-o fi la fel de minunat, dar contează că spui ce-ți vine-n minte în clipa aceea. Și mi-era și milă de bietul băiat de la Cancelaria Împărătesei, care se tot învîrtea pe lîngă noi, rănit că nu i s-a dat răspuns.

Așa că am trimis-o pe una dintre doamne, Ben no Omoto, să-i zică poemul acesta.

Nodul șnurului s-a desprins
la fel ca gheața de pe fața apei.
Îl desface
lumina caldă a cununii
de frunze de cornișor puse-n păr la ceas de sărbătoare[6].

Însă Ben no Omoto a fost așa de tulburată de sarcina aceasta, că tot bîiguia ceva fără a izbuti să lege două vorbe, iar căpitanul, chinuindu-se s-audă, se tot apleca înainte, întrebînd: „Ce zici? Ce zici?". Ea s-a căznit să-l recite frumos, dar, săraca, se cam bîlbîia cînd era tulburată, așa încît căpitanul n-a mai apucat s-audă cum trebuie poemul meu – însă eu chiar m-am bucurat, fiindcă

așa am scăpat de rușinea de a afla toți ce poem neizbutit am născocit.

Unele doamne nu mai aveau poftă să le însoțească pe dănțuitoare în sală, însă Maiestatea Sa Împărăteasa a stăruit să mergem toate, așa c-a fost mare îmbulzeală. Printre dănțuitoare era și fata lui Sukemasa, Mai-marele Grajdurilor Împărătești; mama ei era cea de-a patra fiică a surorii Ministrului Ceremonialului, Somedono. Era o copiliță tare drăgălașă și avea doisprezece ani. De data asta, nici una dintre dănțuitoare n-a trebuit să fie scoasă afară pe brațe[7] în ultima seară. În schimb, la sfîrșitul dansurilor a fost o procesiune tare frumoasă, în frunte cu dănțuitoarele, care au pornit de la Jijūden, au trecut prin veranda dinspre răsărit a palatului Seiryōden și s-au îndreptat către odăile Maiestății Sale Împărăteasa.

[86] *Altă priveliște încîntătoare* este un slujitor chipeș care trece avînd la cingătoare o sabie de ceremonie cu lama îngustă, de care atîrnă o panglică lată[1].

[87]* *La vremea Festivalului Gosechi* toate lucrurile din palat, pînă și oamenii cu care dai cu ochii zi de zi, parcă se fac mai frumoase. Acum le vezi pe fetele aflate în slujba Împărătesei purtînd în păr panglici colorate, ca niște plăcuțe de abstențiune. Cînd se așază pe puntea arcuită[1] de la Senyōden, panglicile pestrițe cu care și-au legat părul se văd foarte frumos și totul se potrivește de minune. Așa că nu-i deloc de mirare că slujnicele de la palat și cele ale dănțuitoarelor găsesc că asta-i o mare cinste pentru ele.

Și-mi mai place să-i văd pe nobilii care tocmai au căpătat vreo dregătorie de rangul al cincilea și care trec în alai cu coșuri de răchită pline cu indigo sălbatic și ferigi-agățătoare. Iar înalții curteni, cu mantia aruncată pe umăr, ca să li se vadă mîneca, trec pe lîngă odăile dănțuitoarelor, cîntînd și bătînd

tactul cu evantaiul: „Vin valuri-valuri mesageri ca să ne-ngroașe rîndurile”[2] – ei bine, la vederea lor, pînă și celor mai hîrșite dintre noi începe să le bată inima mai repede. Și cîteodată mai tresari cînd se-apucă toți să hohotească dintr-odată.

Dintre toate veșmintele deosebite care se poartă la această sărbătoare, cea mai minunată-i roba cu trenă de atlaz stacojiu pe care-o îmbracă Șambelanul însărcinat cu desfășurarea ceremoniilor. Peste tot sînt perne joase, dar nu mai apucă nimeni să șadă pe ele – toată lumea n-are altă grijă decît să spună una sau alta despre mînecile doamnelor așezate în spatele storurilor.

La sărbătoarea asta, Șambelanul care conduce ceremoniile s-a arătat nemaipomenit de serios și de nesuferit în prima seară[3], nelăsînd pe nimeni să intre în afară de doamnele care le aranjau părul dănțuitoarelor și de două slujnice. Ai fi zis că nu-i puteai intra în voie nicicum, iar cînd unii dintre curteni s-au rugat de el să mai lase înăuntru măcar pe una, el nu și nu, cică după aia toate celelalte or să vrea și ele. Însă cele douăzeci de doamne ale Maiestății Sale Împărăteasa nici nu l-au băgat în seamă, ci au deschis ușa și au dat buzna, vesele nevoie mare – ce-am mai rîs cînd l-am văzut cum a rămas acolo, cu gura căscată, mormăind: „Vai de capul meu, cine-a mai pomenit atîta neobrăzare!”. Și restul slujnicelor s-au luat după ele și au intrat fără voia Șambelanului, care făcea spume la gură, nu alta. Era și Împăratul acolo, și cred că mare haz a mai făcut văzînd toate astea.

Obrazul unei dănțuitoare adormite luminat de flacăra opaițului este de-o gingășie fără seamăn[4].

[88]* *Într-o bună zi Maiestatea Sa Împăratul a adus o* biwa ce se chema „Fără nume”, pe care doamnele au cercetat-o curioase și și-au zis s-o încerce. Eu n-am încercat să cînt la ea, ci numai i-am atins strunele cu degetele. „Cum spuneați

că se numește?", am întrebat eu, iar Maiestatea Sa Împărăteasa a zis: „O, nu-i așa un lucru de preț ca să aibă un nume", un răspuns care mi s-a părut minunat. Au venit și Shigeisa și alții ca s-o vadă și, din vorbă-n vorbă, ea a pomenit că are un *shō* nemaipomenit de frumos, pe care-l moștenise de la răposatul ei tată.

— O, rogu-te, dă-mi-l mie! i-a zis fratele ei, Marele Preot Ryūen. Eu am un *kin* minunat pe care-aș fi bucuros să ți-l dăruiesc în schimb.

Shigeisa n-a părut să-l bage-n seamă, vorbind mai departe despre altele, dar Ryūen o tot bătea la cap, pînă cînd Maiestatea Sa Împărăteasa, întorcîndu-se către el, i-a zis: „Tu nu vezi că nu vrea să schimbe «Neschimbatul»?". Bun răspuns, m-am gîndit eu, numai că Ryūen habar n-avea despre ce *shō* vorbea Maiestatea Sa, așa că s-a bosumflat, uitîndu-se pe sub sprîncene.

Asta parcă s-a petrecut pe vremea cînd Maiestatea Sa Împărăteasa locuia în Cancelaria Caselor Împărătesei. „Neschimbatul" era un *shō* din colecția Maiestății Sale Împăratul.

De fapt, toate instrumentele din colecția Maiestății Sale, fie că-s de suflat, fie că au strune, au nume care mai de care: „Mai Presus de Taină", „Calul care Paște", „Stăvilarul", „Podul de pe Rîul Wei" și „Fără Nume". Iar dintre cele japoneze, *koto*, sînt „Buturuga Putrezită", „Cuptorul de Ars Sare" și „Două Găuri". Mai sînt „Dragonul de Apă", „Micul Dragon de Apă", „Preotul Uda", „Ciocanul", „Două Frunze" și cîte altele – am auzit multe nume, dar nu le mai țin minte pe celelalte. Căpitanul Secretar mereu spunea că-s niște instrumente așa de prețioase, că „merită să stea pe polița de sus în Giyōden"[1].

[89] *Mi-aduc aminte că odată, în fața storurilor de la odăile Maiestății Sale Împărăteasa*, înalții curteni au cîntat toată ziua din *koto* și din fluier. Cînd s-a lăsat seara și s-au adus opaițele, unul

s-a nimerit tocmai lîngă Maiestatea Sa; și cum grilajele nu fuseseră coborîte încă, toți o puteau vedea clar prin ușa deschisă, așa că și-a ridicat *biwa*, ascunzîndu-se după ea. Era splendidă în roba ei stacojie îmbrăcată peste rîndurile de veșminte și robe apretate, nespus de frumoase, iar mînecile sale se revărsau încîntător peste *biwa* pe care o ținea în mînă, de un negru bogat și lucios, contrastînd izbitor cu fruntea sa minunat de albă, ce se vedea limpede lîngă instrumentul după care se ascundea.

M-am apropiat de una dintre doamne și i-am spus:

— Nici fecioara care-și „ascunde obrazul pe jumătate" nu cred că era așa frumoasă. La urma urmei, ea era doar o femeie de rînd, nu?

Atunci doamna s-a strecurat prin mulțime și i-a spus Maiestății Sale ce i-am zis eu. Domnia sa a rîs și a dat un răspuns plin de spirit:

— Atunci înseamnă că înțelege ce simte el la „despărțire"?[1]

[90] *Lucruri care te scot din minți* – După ce ai trimis un răvaș cuiva ori după ce-ai răspuns la o scrisoare, îți vin în minte niște vorbe mai meșteșugite.

După ce ai cusut ceva la repezeală, ești mulțumită că te-ai descurcat binișor – dar după aceea, cînd apuci să scoți acul, bagi de seamă că n-ai făcut nod la ață. Un alt lucru care te scoate din minți este să vezi c-ai cusut ceva de-a-ndoaselea.

Țin minte că odată, pe cînd Maiestatea Sa Împărăteasa locuia în Palatul de la Miazăzi[1], a spus că are nevoie grabnic de un veșmînt și ne-a poruncit tuturor să ne apucăm să-l coasem fără întîrziere. Ne-a întins bucățile de robă și noi ne-am strîns cu toatele în fața casei și ne-am apucat de treabă, fiecare cu altă bucată de haină. Îmi închipui cum arătam, cosînd toate de zor, luîndu-ne la întrecere, așezate care pe unde, fără să ne

uităm una la alta. Doica Myōbu a terminat prima și a lăsat lucrul din mînă. Dar, pe cînd încerca să vadă dacă ține ața, a băgat de seamă că una din părțile mînecii era cusută anapoda. Atunci, pierzîndu-și capul, a zvîrlit-o cît colo și s-a ridicat în picioare, dar cînd să prindem mîneca de partea din spate, greșeala a ieșit la iveală. Mamă, ce-am mai rîs de ea! I-am zis să pună mîna și s-o dreagă repejor, dar ea nici nu voia s-audă.

— Dar de ce să cos eu din nou numai pentru că ziceți voi c-aș fi cusut de-a-ndoaselea? a întrebat. Dacă-i o pînză cu desene sau mai știu eu ce, poți să-ți dai seama care-i dosul și care-i fața și-atunci da, puneți-mă să cos din nou dacă n-am căscat bine ochii; dar pînza asta n-are nici un desen, așa că de unde era să știu? Adică de ce să cos eu asta din nou? Puneți pe altcineva s-o repare, cineva care n-a cusut deloc.

— Păi, n-avem cum să lăsăm lucrurile așa, nu? au spus Gen Shōnagon și Chūnagon, strîngînd bucățile de material, și s-au apucat să coasă din nou, înverșunate.

Era tare nostim s-o vezi pe doica Myōbu că stătea și se uita urît la ele cum lucrau.

Tocmai ai poruncit să se sădească niște tufe frumoase de trifoi-japonez sau iarba-elefantului și te desfeți privindu-le, cînd numai ce vezi că vin niște flăcăi cărînd un cufăr lung și niște hîrlețe, care se-apucă cu neobrăzare să le dezgroape și le duc de-acolo. Asta nu numai că te supără, ci te și scoate din minți. A, dac-ar fi de față un om de vază, nici nu le-ar trece prin cap să facă așa ceva, dar la poruncile tale nu iau seama, oricît te căznești să-i oprești. „Dar nu luăm decît vreo cîteva", îți zic ei și-și văd de drum, lăsîndu-te spumegînd de furie.

Sau un servitor din casele unei mari familii vine, să zicem, la guvernatorul de provincie și vorbește cu toată lumea necuviincios, gîndind c-o să scape nepedepsit dacă-i vorba de niște oameni de rang așa de mic.

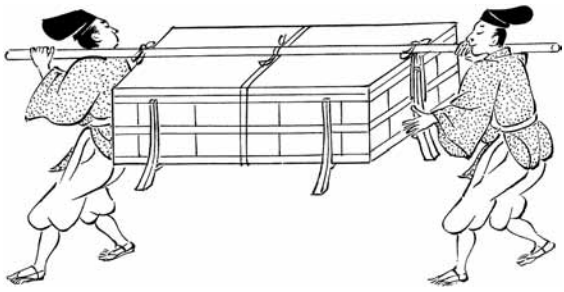

„vin niște flăcăi cărînd un cufăr lung"

Ai primit o scrisoare pe care arzi de nerăbdare s-o citești, iar careva ți-o smulge din mînă și fuge cu ea în grădină, unde o deschide. Mîniată și supărată foc, fugi după el pînă la storuri, dar acolo ești nevoită să te oprești[2]. Stai și te uiți la el cum citește scrisoarea și abia te poți stăpîni să te năpustești afară ca s-o iei înapoi[3].

[91] *Lucruri care te fac să te simți stingherit* – Ai un oaspete și stai de vorbă cu el cînd cei dinăuntru se-apucă de trăncănit fără fereală și ești nevoită să rămîi acolo, auzind tot ce spun, dar fără să poți să-i oprești.

Sau iubitul tău se-mbată criță și-ncepe să-și dea drumul la gură și să povestească lucruri de taină cînd acestea pot ajunge și la urechea altora.

Careva se-apucă să vorbească despre un altul fără să bage de seamă că acela aude tot ce spune el. Asta-i foarte stînjenitor, chiar dacă nu-i decît o slugă, nu un om cu greutate.

Rămîi peste noapte în ospeție în casele cuiva și-i vezi pe servitori purtîndu-se prostește.

O doamnă stăruie să-ți povestească despre vreun plod îngrozitor, lăsîndu-se pradă iubirii sale de mamă, maimuțărind felul cum stîlcește cuvintele și înflorind drăgălășeniile pe care le spune odrasla ei.

Cineva fără știință de carte, care se dă mare pomenind nume faimoase de față cu cei ce sînt cu adevărat învățați.

Un alt lucru foarte stînjenitor este să fii nevoită să stai în picioare și s-asculți pe careva recitînd mîndru un poem scris de el care nu-i cine știe ce sau povestind cît de mult l-au lăudat alții.

[92] *Lucruri înspăimîntătoare și tulburătoare* – Ce simți cînd scapi un pieptene pe care tocmai îl lustruiești și acesta se crapă deodată.

Un car răsturnat. Gîndeai că un lucru așa de mare n-are cum să se răstoarne și nu-ți vine să crezi văzîndu-l cum zace acolo, iar lucrul ăsta te tulbură peste poate.

Cineva care spune pe șleau lucruri stînjenitoare și neplăcute pentru cel cu care vorbește.

E nemaipomenit de tulburător să stai toată noaptea trează, așteptînd, sigură c-o să vină cineva, să-ți pierzi orice nădejde cînd începe să se crape de ziuă și să te prindă somnul – dar sari din somn cînd croncăne deodată o cioară undeva pe-aproape și vezi că soarele-i deja sus.

Cineva care are de dus un răvaș undeva i-l arată cuiva care nu s-ar cuveni să-l vadă.

Careva te prinde la înghesuială și începe să te înnebunească de cap cu ceva ce nu te privește, dar nu-i chip să strecori și tu o vorbă.

Alt lucru tulburător e să verși ceva.

[93] *Lucruri întristătoare* – Cînd cade o ploaie întunecată în loc să ningă la vremea Festivalului Gosechi sau a Litaniei Numelor lui Buddha.

Cînd o abstențiune a Împăratului cade deodată cu unul dintre festivalurile de la palat. V-ați pregătit cu toții și abia așteptați sărbătoarea și, cînd colo, nu se mai face nici o petrecere.

E mare păcat cînd se-adună muzicanți sau cu alt prilej cînd ai vrea să fie de față și cineva anume, căruia-i trimiți vorbă să vină, dar degeaba.

O ceată de femei sau bărbați care gîndesc la fel[1] pleacă de la palat să viziteze un templu sau vreun alt loc. Mînecile se revarsă cu eleganță din trăsura lor, aranjate cu grijă, poate chiar cu prea mare grijă – încît cuiva cu bun-gust i s-ar putea părea chiar neplăcut –, dar, spre marea mîhnire a tuturor, nu întîlnesc pe drum pe nimeni, călare sau în trăsură, care să le poată prețui. Ajung să-și dorească să se-ntîlnească măcar și cu vreun om de rînd care să rămînă fermecat la vederea trăsurii lor și să povestească apoi și altora.

[94]* *La vremea abstențiunii și rugăciunii*[1] *din luna a cincea*, cînd Maiestatea Sa locuia în Cancelaria Caselor Împărătesei, locul dintre stîlpii din fața Odăii de Refugiu a fost transformat în loc de rugăciune, arătînd cu totul altfel ca de obicei.

Era mohorît și stătea să plouă încă din prima zi a lunii. Muream de plictiseală, lîncezind una lîngă alta, cînd mi-a venit ceva în minte: n-ar fi amuzant să plecăm la o plimbare ca s-auzim cum cîntă *hototogisu*? Celelalte au primit bucuroase să mă însoțească, așa că am pus la cale aventura.

Unele au zis să mergem într-un loc căruia i se zicea Vîrful Nuștiucum, mai încolo de Sanctuarul de la Kamo, avînd un nume care semăna cu cel al punții din povestea cu Tanabata, dar mai urît[2]. Însă altcineva a zis că nu *hototogisu* se aude acolo, ci cicadele[3].

Pînă la urmă ne-am hotărît să mergem acolo. În dimineața zilei a cincea am dat poruncă să ni se pregătească o trăsură. Ploua, așa încît ne-am gîndit că n-o să zică nimeni nimic dacă trăsura era trasă pînă la scară, pe poarta străjilor dinspre miazănoapte, dar n-au încăput în ea decît patru dintre noi. Celelalte nu mai puteau de necaz și-au cerut să se mai aducă și pentru ele o trăsură, însă Maiestatea Sa Împărăteasa nici n-a vrut să audă, așa că am plecat fără să dăm ascultare rugăminților lor fierbinți.

Lîngă locul de călărie erau strînși mulți oameni care făceau zarvă mare[4]. „Ce-o fi acolo?", am întrebat noi și ni s-a răspuns că întrecerile de tras cu arcul ale călăreților erau în toi. „Rogu-vă, mai adăstați un pic, să ne vedeți la jocuri", ne-au îndemnat, așa că am oprit trăsura ca să ne uităm la ei.

Ne-au zis că toată lumea-i acolo, în frunte cu Căpitanul Străjii Palatului din Stînga, dar nu i-am văzut pe nicăieri. Erau numai tot felul de funcționari mărunți care umblau de colo colo.

— Ce plictiseală! am spus noi. Hai mai bine să plecăm de-aici – și ne-am văzut de drum.

Drumul trecea prin locuri frumoase care aminteau de Festivalul Kamo. Prin locurile acelea se aflau și casele Seniorului Akinobu[5] și am hotărît ca, dacă tot eram pe-acolo, să aruncăm și noi o privire, așa că am oprit în față și ne-am dat jos din trăsură. Erau ca la țară, neîmpodobite, și se vedea că se păstrase înadins ceva ce te ducea cu gîndul la vremurile vechi, cu paravane zugrăvite cu cai, uși din împletitură de răchită și storuri de șovar. Nici construcția nu părea foarte trainică. Era lungă și îngustă, mai degrabă ca un fel de coridor, însă, chiar și așa, avea farmecul ei. Cît despre *hototogisu*, cu adevărat se auzea aici cîntecul lor, ba mai aproape, ba mai departe, cîteodată așa de tare, că te asurzea. Atunci ne-a părut rău că Maiestatea Sa Împărăteasa nu era cu noi să-l asculte, și nici doamnele celelalte, care atîta și-au dorit să ne-nsoțească!

Gazda noastră a spus că, dacă tot sîntem la țară, se cuvine să vedem cum e la țară. A adus o legătură de nu știu ce la care le spunea „vîrfuri de orez" și a chemat niște fete de prin vecini, niște țărănci, dar curățele și frumușele, și le-a pus pe vreo cinci sau șase dintre ele să bată orezul în fața noastră. Altele două ne-au arătat cum merge o mașinărie cum nu mai văzusem pînă atunci, pe care o-nvîrteau[6], cîntînd. Am rîs

încîntate de ciudățenia lucrurilor noi pe care le vedeam și asta ne-a făcut să uităm repede că voiam să compunem poeme despre *hototogisu*.

Ni s-au servit bucate pe niște măsuțe ca acelea din picturile chinezești, dar nici una dintre noi nu prea se îmbia să mănînce.

— Sînt merinde simple, ca la țară, a încercat Seniorul Akinobu să se dezvinovățească, dar am băgat de seamă că cei care-mi vin în ospeție din capitală îmi cer de mîncare ba una, ba alta, încît abia aștept să scap mai repede de dînșii. Nu prea am văzut să nu ia nici o-mbucătură, ca domniile voastre – și ne pofti din nou să luăm, spunînd că el culesese cu mîna lui mlădițele de ferigă de pe tipsii.

— Cum să mîncăm așa, în rînd cu slujnicele? l-am necăjit eu – la care mi-a răspuns:

— Ei, dacă-i pe-așa, n-aveți decît să luați blidele de pe măsuțe. Așa niște doamne de vază or fi obișnuite să stea cu fața-n jos[7], fără-ndoială.

Și, în toiul veseliei, a intrat un slujitor, vestindu-ne că s-a pornit ploaia, așa că ne-am grăbit să ne întoarcem la trăsură. „Ei, acum putem să ne compunem stihurile", a zis careva, dar eu am răspuns: „Ba mai bine să pornim la drum întîi" – și am urcat toate în trăsură.

Văzînd pe drum o mulțime de flori albe de deutzia, i-am trimis pe servitori să culeagă niște crenguțe lungi, pe care le-am prins de storuri și am împodobit trăsura peste tot, de semăna cu o tufă mare de deutzia înflorită agățată de un bou. Bărbații se prăpădeau de rîs în vreme ce se ajutau unul pe altul să mai înfigă cîte o crenguță ici și colo, strigînd: „Uite-o gaură aici!", „Uite încă una!".

Nădăjduiam să ne-ntîlnim cu mai multă lume pe drum, dar, spre marea noastră dezamăgire, n-am dat decît peste un om de rînd de care nici nu mai merită să povestesc – și vreo doi preoți.

— Nu se poate să ne încheiem așa călătoria, am zis eu pe cînd ne apropiam de palat. Măcar

să știm că trăsura noastră o s-ajungă de pomină – așa încît am oprit la pavilionul Ichijō și-am trimis un slujitor să-ntrebe dacă Sfătuitorul Kiminobu[8] e acasă și să dea de veste că tocmai ne-am întors dintr-un loc unde am ascultat *hototogisu*.

— Vin îndată, a răspuns el. Le rog pe preacinstitele doamne să aștepte puțintel.

Solul a mai zis că îl găsise tolănit în odăile slugilor, dar sărise degrabă-n picioare și-și trăgea pe el pantalonii ca să ne-ntîmpine.

Noi am hotărît că nu merită așteptarea, așa că am luat-o din loc – dar, pe cînd ne-apropiam de Poarta Tsuchi[9], l-am văzut pe Kiminobu gonind în urma noastră, strigînd: „Stați așa! Stați puțin!", după ce-și pusese la repezeală veșmintele de curte – încă-și lega brîul în timp ce alerga pe drum. Era însoțit de trei sau patru slugi, care fugeau după el în picioarele goale.

— Mai repede! am strigat noi la vizitiu să mîne cît mai iute, dar, cînd să intrăm pe poartă, ne-a ajuns din urmă, abia suflînd.

Cînd s-a uitat mai bine la trăsura noastră, s-a apucat să rîdă-n gura mare.

— Păi, asta nu seamănă a trăsură de om! a zis el mirat. Rogu-vă, coborîți puțin, să vă văd la față.

Și ceilalți care veniseră cu dînsul se prăpădeau de rîs.

— Ei, ce poeme ați scris? Hai, să le-auzim, a cerut el după aceea.

— Mai așteaptă, domnia ta, să i le-arătăm întîi Maiestății Sale Împărăteasa, i-am răspuns noi – și tocmai în clipa aceea s-a apucat să toarne cu găleata.

— Uite, cînd se-ntîmplă una ca asta, s-a văicărit Kiminobu, nu-mi place deloc că, nu știu din ce pricină, au făcut poarta asta fără acoperiș, nu ca toate porțile. Cum mai ajung eu acasă? a mai zis el. Cînd am luat-o la fugă după domniile

voastre, nu m-am gîndit decît să vă ajung din urmă. Nici nu mi-a trecut prin cap că mă poate vedea careva. Dar mai departe nu pot merge îmbrăcat în halul ăsta...

— Ei, lasă, hai cu noi! i-am strigat. Hai la palat!

— Cum să intru așa, cu boneta asta pe cap?[10]

— Păi, atunci trimite pe cineva să-ți aducă straiele de ceremonie, l-am îndemnat noi.

Turna de ziceai că s-au rupt norii, iar slugile noastre, care nu aveau pălării de ploaie sub care să se adăpostească, au mînat iute boul în curtea palatului. Resemnat, Kiminobu a deschis umbrela pe care i-o aduseseră de acasă și-a pornit încetișor către Ichijō, tot întorcînd capul și uitîndu-se în urmă – parcă era alt om. Mă uitam după el cum se îndepărtează abătut, ținînd în mînă o crenguță înflorită de deutzia pe care o luase de pe trăsura noastră.

Îndată ce am ajuns, Maiestatea Sa Împărăteasa ne-a întrebat cum a fost. Toate cele care ar fi vrut să meargă cu noi ne ascultau pline de invidie și necaz, dar s-au veselit cînd le-am povestit cum fugise după noi Sfătuitorul Kiminobu pe drumul de la Ichijō.

— Ei bine, s-auzim ce poezii ați scris, a zis Maiestatea Sa – iar cînd i-am mărturisit că n-am apucat să compunem stihuri, ne-a spus: Mai mare rușinea! Ce-or să zică înalții curteni cînd or să vrea să asculte ce ați compus și voi n-o să aveți ce le arăta? Mai bine făceați stihurile atunci, fără amînare, chiar cînd ați auzit *hototogisu*. Dar se vede treaba c-ați vrut să faceți totul ca la carte. Păi, atunci, puneți mîna și faceți-le acum, pe loc. Nu știu ce să mă mai fac cu voi!

Mare dreptate avea Maiestatea Sa și ne-am rușinat auzind-o cum ne ocărăște. Tocmai ne sfătuiam cum să compunem stihurile, cînd a sosit un poem de la Sfătuitorul Kiminobu despre crenguța de deutzia pe care o luase, scris pe o hîrtie subțire, ce combina culorile florii – nu-mi

amintesc în clipa asta cum suna poemul. Se cuvenea să-i dăm răspuns fără-ntîrziere, așa c-am trimis să ni se-aducă o placă de măcinat tușul din odăile noastre.

— Luați de-aici și scrieți mai iute răspunsul, a zis Maiestatea Sa întinzîndu-ne niște hîrtie și uneltele de scris puse pe capacul casetei sale.

— Saishō, se cuvine să scrii domnia ta, am spus eu.

— Ba dumneata, a răspuns ea, iar pînă ne-am tîrguit noi s-a-ntunecat cerul și a-nceput să toarne strașnic, după care a bubuit un tunet grozav.

Ne-am speriat așa de tare, că am alergat să tragem storurile, uitînd cu totul de răspunsul pe care trebuia să-l scriem.

A mai tunat încă multă vreme, iar cînd în sfîrșit furtuna parc-a-nceput să se mai potolească, deja se înnoptase de-a binelea. Abia ce ne-am așezat să vedem ce să-i răspundem lui Kiminobu, că au și apărut niște nobili de la curte să-ntrebe cum ne-am descurcat pe furtună, așa că am lăsat iar baltă poemul și ne-am dus în coridorul dinspre apus ca să schimbăm o vorbă cu dînșii. Pînă la urmă, una dintre doamne a zis că s-ar cuveni să răspundă aceea căreia îi era adresat poemul – și așa a rămas. După cîte se părea, era o zi cu ghinion pentru poezie.

— Păi, atunci, mai bine să nu mai spunem nimănui c-am fost astăzi în plimbare, am hotărît noi rîzînd.

— Eu aș zice că, dacă vă puneți capetele la un loc, o să izbutiți voi să născociți ceva pînă la urmă, a spus Maiestatea Sa, mîniată – dar îi stătea bine așa. Sau poate nici măcar nu vreți să-ncercați?

— Dar deja s-a răsuflat toată treaba, am răspuns eu.

— Vai mie, cum să se răsufle? s-a răstit Maiestatea Sa – dar lucrurile nu s-au terminat aici.

*

Peste vreo două zile, vorbeam despre plimbarea noastră cînd Maiestatea Sa a auzit-o pe Saishō întrebîndu-mă:

— Și ce-ai zis de mlădițele alea de ferigă pe care spunea că le-a cules cu mîna lui?

— Aha, carevasăzică asta vă aduceți aminte, da?, a spus ea rîzînd și, luînd o bucățică de hîrtie rătăcită pe-acolo, a scris:

Mi-am amintit cu dor
de mlădițele de ferigă.

— Acum adaugă începutul poeziei, mi-a poruncit.

Așa de tare mi-a plăcut, că am scris următoarele:

Am pornit în căutarea
cîntecului de *hototogisu*,
dar în loc de glasul lui...

— Ei bine, nu pot să zic că-ți lipsește îndrăzneala! a spus Maiestatea Sa surîzînd cînd a văzut ce-am scris. De ce-ai pomenit de *hototogisu* – doar așa, ca să-l umilești?

Rușinată, am căutat să zic ceva în apărarea mea:

— Dar eu nici n-am vrut să scriu poemul ăsta! am spus. De fiecare dată cînd se-apucă cineva de compus stihuri, iar Maiestatea Voastră îmi poruncește să scriu și eu un poem, îmi vine s-o iau la fugă. Nu că n-aș pricepe că trebuie să aibă atîtea sau atîtea silabe și nici nu fac primăvara poeme despre iarnă, nici nu scriu toamna despre flori de prun sau de cireș ori mai știu eu ce. Dar, la urma urmei, cei din spița mea au faima de poeți cu har, așa încît mi-ar plăcea să spună lumea că și eu născocesc poeme ceva mai bune

decît alții. Cînd compun ceva, aș vrea ca oamenii să zică după aceea: „Uite ce poezie frumoasă a scris cu prilejul acela! Păi, nu-i de mirare, că doar așchia nu sare departe de trunchi". Dar aș face de rușine numele răposatului meu tată dac-aș crede că-s mare poetă și m-aș lăuda că fac nu știu ce stihuri nemaipomenite, cînd de fapt n-aș scrie nimic demn de luat în seamă.

Maiestatea Sa mi-a răspuns zîmbind:

— Păi, dacă asta crezi, o să te lăsăm să faci cum poftești și n-o să-ți mai cerem să scrii nimic de-acum.

— Nici n-am cuvinte să spun cît de ușurată mă simt, i-am răspuns eu cu recunoștință. Apoi de-acum n-o să-mi mai bat capul cu stihurile.

Asta s-a petrecut în preajma Nopții celor Trei Viermi[11]. Ministrul Palatului, Korechika, a făcut tot felul de pregătiri pentru prilejul acela. În toiul nopții, s-a anunțat că se vor scrie stihuri pe nu știu ce subiect, iar nouă, doamnelor, ni s-a cerut să compunem niște poeme. Toată lumea s-a apucat cu înfrigurare să născocească o poezie, în afară de mine, care m-am așezat pe lîngă Maiestatea Sa și m-am prins la vorbă cu dînsa despre alte lucruri. Văzînd asta, Domnia Sa Korechika m-a luat la rost:

— Dar domnia ta de ce, mă rog, nu stai cu celelalte, să-ți compui poezia? Uite, despre asta trebuie să scrii. Hai, la treabă!

— Nu mă gîndesc la un poem, am răspuns eu fără să-mi pierd cumpătul, din pricină că Maiestatea Sa mi-a îngăduit să fac asta numai dacă vreau – și am ales să nu compun nimic astăzi.

— Măi să fie! a făcut Domnia Sa. Și, întorcîndu-se către Maiestatea Sa: Așa să fie? Cum se poate să-i fi zis Maiestatea Voastră un lucru ca ăsta? Așa ceva n-am mai pomenit! Iar mie mi-a zis tăios: Nu știu cum o fi cu alte prilejuri, dar de data asta trebuie să compui și domnia ta ceva.

Degeaba m-a dojenit, eu m-am făcut că n-aud. Toate doamnele își terminaseră poemele și așteptau să fie cîntărite și prețuite, cînd Maiestatea Sa a mîzgălit ceva pe o hîrtie și mi-a aruncat-o. Iată ce scria:

Așadar,
copila lui Motosuke
e cea care în seara asta
alege să se țină deoparte
de adunarea poeților?

Așa de tare mi-a plăcut, că m-a pufnit rîsul, iar asta l-a făcut pe Excelența Sa să-ntrebe: „Ce-i? Ce-i?".

Și i-am răspuns așa:

Numai din pricină că
sînt copila acelui om de seamă –
că, de nu,
aș fi fost cea dintîi
care-ar fi scris în seara asta un poem.

— Adevăr grăiesc, i-am mai zis Maiestății Sale, dacă nu m-aș simți așa de rușinată, o mie de versuri ar curge de pe buzele mele.

[95] *Eram odată în Cancelaria Caselor Împărătesei*, într-o noapte luminoasă, aproape de luna plină din a opta lună. Lui Ukon îi ceruseră să cînte la *biwa*. Maiestatea Sa Împărăteasa ședea la marginea coridorului. Doamnele celelalte pălăvrăgeau și rîdeau, numai eu stăteam rezemată de-un stîlp, fără să zic nimic.

— Cum de ești așa tăcută? m-a întrebat Maiestatea Sa. Zi ceva. Pari așa tristă!

— Doar mă las pătrunsă de spiritul razelor lunii[1], i-am răspuns.

— Frumos grăit-ai, a spus Maiestatea Sa.

[96] *Era o mare și cinstită adunare* la Maiestatea Sa Împărăteasa, căci veniseră o mulțime de rude, nobili și înalți curteni. Eu ședeam rezemată de un stîlp, pe coridor, pălăvrăgind cu una dintre doamne, cînd Maiestatea Sa mi-a aruncat un bilețel. L-am desfăcut și am citit: „Să te iubesc ori să nu te iubesc? Dar dacă n-ai fi iubită cel mai mult decît toate?".

Amintea de niște vorbe ale mele care ajunseseră și la urechea Împărătesei. „Trebuie neapărat să fiu cea dintîi în inima cuiva", spusesem eu. „Dacă nu, mai bine să mă urască și să mă batjocorească. Mai bine mor decît să fiu a doua sau a treia în inima cuiva. Ori cea dintîi, ori nimic." Cînd m-au auzit, unele dintre doamne m-au cam luat peste picior: „Se crede Doamna *Sutra Lotusului* – nu mai există altă Lege".

I-am scris un răspuns Maiestății Sale cu pensula pe care mi-a dat-o chiar dînsa, care suna cam așa: „Dintre cele nouă căi care duc în Paradis, aș alege-o bucuroasă chiar și pe ultima"[1].

— Nu-i de-ajuns, a zis Maiestatea Sa cînd a primit răspunsul meu. Nu mai ai pic de îndrăzneală! Ar trebui să nu dai înapoi după ce te-apuci să spui ceva.

— Dar depinde despre cine-i vorba, am zis eu.

— Păi, tocmai asta-i, a răspuns ea. Ar trebui să-ți dorești să fii iubită cel mai mult de acela care-i primul în inima ta.

Ce vorbe frumoase!

[97] *Sfetnicul*[1] *a venit în vizită* și i-a dăruit Maiestății Sale Împărăteasa un evantai.

— Am dat peste niște oase foarte bune pentru evantaie, a zis el, și voiam să le dau să se pună hîrtie pe ele ca să-ți fac cadou un evantai, dar nu puteam să folosesc o hîrtie veche, așa că mai caut ceva care să se potrivească.

— Ce oase or mai fi și alea? a întrebat Maiestatea Sa.

El era așa de însuflețit, că a ridicat glasul:

— Sînt nemaipomenite! Oamenii zic că n-au mai avut niciodată așa ceva și bag mîna-n foc că n-a mai văzut nimeni altele la fel!

Eu ședeam pe-aproape cît au vorbit ei, iar cînd am auzit asta, am zis:

— Păi, atunci, n-au cum să fie oase de evantai, ci mai degrabă de meduză[2].

— Bine le-ai mai potrivit, a spus Sfetnicul rîzînd. Să zicem că eu am spus asta, da?

Asemenea povești s-ar potrivi mai bine la capitolul „Lucruri stînjenitoare". Am adăugat-o aici doar pentru că m-au rugat oamenii să nu las nimic nespus.

[98] *Într-o zi urîtă din vremea ploilor care parcă nu se mai sfîrșeau*, Maiestatea Sa Împărăteasa a primit vizita Ajutorului de Ceremonial Nobutsune[1], care îi aducea solie din partea Împăratului. Văzînd că a-mpins mai încolo perna joasă care fusese pregătită pentru el, după obicei, și că stătea mai la o parte, l-am zădărît:

— Oare ai mai adus pe cineva cu domnia ta?

A rîs.

— Dacă mă pun pe perină după ce-am mers prin ploaia asta, o să las niște urme murdare și urîte pe ea, a răspuns el.

— Păi, atunci, i-am răspuns, să zicem că le-a lăsat lacheul[2] domniei tale.

— Așa carevasăzică! Dar nu poți să zici că gluma asta ai făcut-o numai domnia ta, a zis el. Dacă nu pomeneam de urme, nici domnia ta n-ai mai fi spus-o, nu? – și tot repeta lucrul ăsta, care pe mine mă amuza foarte tare.

— Asta-mi aduce aminte, i-am zis eu, de vestita Enutaki, slujnica Împărătesei dinainte. Fujiwara Tokikara a murit pe cînd era guvernator al provinciei Mino, dar, pe vremea cînd era încă Șambelan, s-a dus într-o zi în odăile slujnicelor și a spus: „Aha! Deci asta-i acea Enutaki de care

vorbește toată lumea! De ce n-arăți și la chip așa cum ți-e numele?". „Stăpîne", a răspuns ea, „chipul meu, după cum zice și numele dumitale, se schimbă după vreme"[3]. Pînă și nobilii și înalții curteni povesteau întîmplarea asta foarte amuzați și toată lumea spunea că greu s-ar putea da un răspuns mai isteț ca acesta, chiar de-ar fi fost să alegi numele. Și chiar și-n zilele noastre se mai spune povestea asta.

— Ei bine, asta-i altă vorbă de duh care „depinde de vreme", nu? a zis Nobutsune în glumă. La fel s-ar putea spune și despre poeziile reușite din chineză sau din japoneză – izbînda lor depinde de tema care ți se dă.

— Așa este, fără îndoială, am zis eu binevoitoare. Bine, păi, atunci, mă gîndesc eu la o temă și domnia ta scrii o poezie.

— Ce idee bună! a răspuns el curajos.

— Și dacă tot veni vorba, mai bine să vă dau mai multe teme, am mai zis eu.

Iar în vreme ce noi continuam să ne împungem astfel, a sosit și răspunsul Maiestății Sale la răvașul Împăratului, iar Nobutsune n-a scăpat prilejul.

— Ai început să-mi cam bagi frica-n oase, a spus. E vremea să mă retrag – și dus a fost.

— A șters-o așa de repede ca să nu vedem că scrie îngrozitor și-n chineză, și-n japoneză și se teme să nu fie luat peste picior, a spus una dintre doamne, stîrnind rîsete.

Pe cînd conducea Breasla Meșterilor, Nobutsune i-a trimis unuia o schiță a lucrului care trebuia făcut atunci, împreună cu un răvaș în care scria: „Așa ar trebui s-arate". Cînd am dat peste el, tare m-am mirat văzînd ce urît scrie, așa c-am adăugat și eu un rînd la răvașul lui: „Dacă așa ar trebui să arate, atunci cu siguranță o să arate tare ciudat". Cînd a ajuns scrisoarea în Odaia de Taină, toți s-au prăpădit de rîs, iar Nobutsune s-a mîniat pe mine.

[99]* *Nu s-a pomenit sărbătoare mai minunată* decît aceea din ziua cînd a venit Shigeisa la curtea Prințului Moștenitor. S-a mutat în casele domniei sale în a zecea zi a lunii întîi și, cu toate că a urmat un noian de răvașe între ea și Maiestatea Sa, ele nu se văzuseră încă la ochi[1], cînd Împărăteasa a primit veste că ea va veni în vizită după ziua a zecea a lunii ce urma. Odăile Maiestății Sale Împărăteasa au fost dereticate și pregătite cu și mai multă rîvnă decît de obicei, iar noi, doamnele de onoare, stăteam toate ca pe ace.

Shigeisa a sosit în toiul nopții, chiar înainte să se crape de ziuă, iar Luminăția Sa Regentul și soția lui au ajuns cu o trăsură în zori.

În aripa de răsărit a palatului Tōkaden fusese pregătită o odaie anume pentru Shigeisa. Storurile au fost ridicate dis-de-dimineață. În partea dinspre răsărit a odăii Maiestatea Sa Împărăteasa dăduse poruncă să se așeze un paravan lung de vreo cincisprezece coți, de la răsărit spre apus, și ea s-a așezat în fața acestuia. În odaie erau rogojini și perne joase, precum și un vas cu cărbuni pentru încălzit. Ne-am strîns acolo o mulțime de doamne, așezate în partea dinspre miazăzi, în spatele paravanului sau în fața daisului cu perdele.

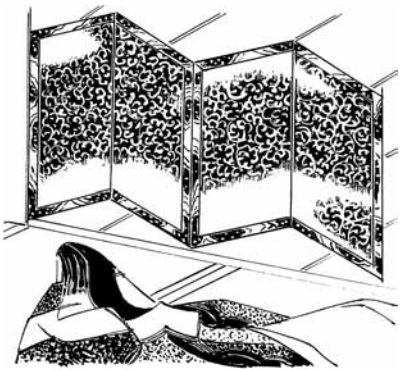

Paravan

În vreme ce îi aranjam părul Maiestății Sale, înainte să sosească și ceilalți, m-a întrebat dacă o mai văzusem vreodată pe Shigeisa.

— Cînd era s-o văd? am spus eu. Abia dac-am zărit-o o clipă cînd a sosit trăsura domniei sale la palat.

— Păi, atunci, ar trebui să de așezi lîngă stîlpul din spatele paravanului și să tragi cu ochiul din spatele meu. E tare frumoasă, a spus Maiestatea Sa.

Ardeam de nerăbdare s-o văd.

Maiestatea Sa era îmbrăcată cu două mantii roz-prună, una din brocart greu și cealaltă din brocart cu desene în relief, puse peste trei rînduri de robe stacojii din atlaz.

— Rozul-prună arată cel mai frumos alături de vioriu-închis, a spus ea. Păcat că nu pot să mă-mbrac așa. Fără îndoială că la vremea asta nu prea ar trebui să port roz-prună, dar nu-mi place deloc verdele-lăstar-de-primăvară[2]. Ce zici, merge cu stacojiu?

Degeaba își făcea atîtea griji, arăta ca o cadră. Toate culorile veșmintelor ei erau nemaipomenit de frumoase și se potriveau foarte bine cu obrazul ei luminos; abia așteptam s-o văd și pe cealaltă mare doamnă, care cu siguranță avea să arate la fel de minunat.

Cînd a sosit clipa ca Maiestatea Sa să se așeze pe genunchi ca să intre în odaie, m-am postat în spatele paravanului, trăgînd cu ochiul la cele ce se petreceau. Unele dintre doamnele celelalte au început să murmure destul de tare ca să fie auzite: „Ce purtare-i asta? Sigur o s-o pățească!" – asta m-a făcut să zîmbesc. Panourile glisante erau deschise larg, așa că vedeam foarte bine.

Soția Luminăției Sale avea mai multe rînduri de veșminte albe, pe sub care purta două robe stacojii lucioase și o trenă de ceremonie ca acelea pe care le poartă doamnele de onoare[3], dar, cum

stătea mai departe, în capătul odăii, cu fața spre răsărit, cam asta era tot ce vedeam.

Shigeisa era mai spre capătul de miazănoapte al odăii, cu fața către miazăzi, adică spre mine. Avea mai multe rînduri de veșminte în nuanțe mai deschise și mai închise de roz-prună, iar peste ele o robă de damasc. Roba ei ceremonială purtată pe deasupra era din mătase cu desene maro-roșcat, iar peste ea purta o mantie de brocart verde-lăstar-de-primăvară, care-i dădea un aer tineresc. Minunat! Așa de tare mi-a plăcut cum ședea acolo, ascunzîndu-și obrazul în evantai! Parcă era ruptă din soare!

Luminația Sa Regentul ședea cu fața către mine, rezemat de-un stîlp. Era îmbrăcat cu o mantie de un violet-cenușiu deschis și cu pantaloni bufanți din mătase verde-lăstar-de-primăvară, cu desene, iar șnurul mantiei era legat frumos la gît. Cum îi era obiceiul, zicea vorbe de șagă, surîzînd.

În vreme ce Shigeisa, tăcută, arăta ca o cadră, Maiestatea Sa Împărăteasa se vedea că se simte-n largul ei, cu obrazul luminos, chiar dacă nu mai era o copilă, potrivindu-se de minune cu stacojiul veșmintelor – cu adevărat, nu avea seamăn pe lume.

S-a adus apă pentru spălatul mîinilor[4] – lui Shigeisa i-au adus-o două copilițe și patru slujnice, care au trecut prin Senyōden și Jōganden. Vreo șase dintre doamnele de onoare ale lui Shigeisa ședeau în galerie, la capătul de dincoace, sub acoperișul chinezesc[5] – celelalte doamne din alai plecaseră după ce o însoțiseră pe Shigeisa, galeria fiind prea strîmtă ca să încapă toate. Era mai mare dragul să le vezi pe copilițele acelea, care purtau pe deasupra niște robe minunate, în culoarea florii de cireș peste verde-lăstar-de-primăvară, roz-prună și tot așa, cu mînecile lungi atîrnîndu-le, luînd urciorul cu apă și dîndu-l mai departe. Lîngă ea stăteau Shōshō, fiica Mai-Marelui Grajdurilor Împărătești Sukemasa, și Saishō,

fata Consultantului Kitano, cu mînecile jachetelor chinezești din mătase cu desene revărsîndu-se pe sub storurile în spatele cărora stăteau.

Mă desfătam privind la toate acestea, cînd a venit și rîndul Maiestății Sale Împărăteasa să primească apa. O, ce frumos a fost și atunci! Doamna care o slujea în ziua aceea și care a luat apa din mîinile servitoarei purta o trenă verde, o robă de o culoare mai întunecată la mîneci, o jachetă chinezească și panglici la mijloc și la umăr și avea obrazul foarte alb, dat cu pudră. Tot ceremonialul a fost desăvîrșit, semănînd încîntător de mult cu rînduiala chinezească.

După aceea a venit vremea mesei și a apărut pieptănătoarea ca să-i potrivească părul Maiestății Sale[6], urmată de Șambelane, care aveau și ele părul aranjat și care au adus bucatele. Atunci s-au apucat să strîngă paravanul de după care pîndeam. M-am simțit de parcă m-ar fi despuiat cineva de o mantie fermecată care mă făcea nevăzută. Am rămas descoperită, dar voiam să văd mai mult, așa că am fugit repede mai încolo, găsindu-mi alt loc, între stor și draperie, și am continuat să privesc de după un stîlp.

Numai că acum mi se vedeau mînecile și trena, care atîrnau pe sub stor, iar Luminăția Sa le-a zărit numaidecît.

— Cine ne pîndește de după storul ăla? a întrebat el.

— O fi Shōnagon, a răspuns Maiestatea Sa, fiindcă ea voia să vadă ceremonia.

— Vai mie, ce rușine! a zis el. O cunosc de mult și nici nu vreau să mă gîndesc ce-o fi zicînd despre fiicele mele cele urîte.

Dar nu-și mai încăpea-n piele de mîndrie cînd a zis asta.

Tocmai atunci i se serveau bucatele lui Shigeisa, iar în vremea asta Luminăția Sa a continuat să șuguiască.

— Nu mai pot de ciudă! a zis. Vouă vi s-a adus toată mîncarea. Hai, îmbucați mai iute și,

dacă vă mai rămîne ceva, lăsați resturile pentru moșneagul ăsta și baba lui, rogu-vă.

Și uite-așa a ținut-o toată ziulica, numai în glume.

După o vreme au sosit și Marele Sfetnic Korechika și Căpitanul de Rangul al Treilea Takaie, aducîndu-l cu ei și pe fiul cel mic al lui Korechika, Matsugimi, pe care Luminăția Sa, încîntat, l-a ridicat în brațe și l-a așezat pe genunchi.

Veranda cea îngustă era ticsită de trenele ceremoniale ale domnilor aflați acolo. Marele Sfetnic era un bărbat chipeș și falnic, pe cînd Căpitanul părea fermecător și descurcăreț – amîndoi erau atît de arătoși, încît mă gîndeam, cum stăteam la pîndă, ce karmă minunată are Marea Doamnă, mama lor, ca să nu mai spun, desigur, Luminăția Sa însuși.

— Ia o pernă de paie, l-a îndemnat Luminăția Sa pe Korechika, dar acesta a zis că-i nevoit să plece grabnic, trebuind să ajungă la Cancelaria Gărzilor Palatului.

Ceva mai tîrziu a sosit unul dintre Ajutoarele de Ceremonial, aducînd solie de la Maiestatea Sa Împăratul. Solul a fost poftit să șadă pe o pernă joasă, în camera din partea de miazănoapte a sălii meselor. Maiestatea Sa Împărăteasa a scris repede un răspuns, și nici bine n-a plecat solul înapoi, că a sosit Locotenentul Chikayori cu un mesaj pentru Shigeisa din partea Prințului Moștenitor. Cum veranda punții era cam îngustă, au pus o pernă joasă pentru dînsul pe veranda cea mare.

Scrisoarea a fost adusă în odaie, iar Înălțimea Sa, Marea Doamnă și Maiestatea Sa Împărăteasa au citit-o pe rînd. Cînd a văzut că Shigeisa nu știe să scrie repede un răspuns, cum o-ndemnau cu toții, Înălțimea Sa i-a spus zeflemitor:

— Bag seamă că nu scrii nimic din pricină că-s eu aici și mă uit la tine. Gîndesc că-n alte dăți poți trimite scrisori peste scrisori – la care ea roși puțintel și zîmbi stînjenită; era încîntătoare.

— Hai odată, grăbește-te! a mustrat-o mama ei, și pînă la urmă Consoarta s-a întors mai într-o parte și s-a apucat să scrie.

Marea Doamnă s-a dus lîngă ea și-a ajutat-o să termine scrisoarea, dar asta o făcu să se simtă și mai stînjenită.

Maiestatea Sa Împărăteasa a poruncit să i se dăruiască solului o robă de ceremonie de purtat pe deasupra, cu desene în nuanța verde-lăstar-de-primăvară, și niște pantaloni foarte lungi. Takaie le-a luat și i le-a așezat Locotenentului pe umăr[7], iar acesta a plecat ținîndu-le cu mîna, parcă apăsat de greutatea lor.

Toată lumea asculta vrăjită vorbele minunate ale micului Matsugimi.

— N-ar strica să zici data viitoare că-i al tău, i-a spus Înălțimea Sa Maiestății Sale Împărăteasa, ceea ce ne-a amintit tuturor că ea încă nu avea un fiu.

Pe la Ceasul Oii, s-a anunțat că se așterne rogojina[8] pentru că sosește Maiestatea Sa Împăratul. S-a auzit un foșnet ușor de mătăsuri, iar Maiestatea Sa Împărăteasa s-a retras. Au intrat

„se așterne rogojina pentru că sosește Maiestatea Sa Împăratul"

amîndoi îndărătul perdelelor[9] și au plecat și doamnele de onoare, bulucindu-se toate către coridorul dinspre miazăzi. Acolo, lîngă galerie, se strînseseră o mulțime de înalți curteni. Luminăția Sa a chemat un slujitor de la casele Maiestății Sale Împărăteasa și i-a poruncit să li se dea cît saké era nevoie ca să se-mbete și ceva de-ale gurii. Și chiar că s-au îmbătat toți și se pare c-a fost mare haz cînd s-au apucat să schimbe vorbe năstrușnice cu doamnele de onoare.

Maiestățile Lor s-au sculat pe la apusul soarelui. Marele Sfetnic Yamanoi a fost chemat ca să-l ajute pe Maiestatea Sa să-și schimbe veșmintele, după care a plecat. Arăta minunat, cu o mantie floare-de-cireș și robe stacojii strălucind în lumina înserării – dar un fior îmi oprește mîna să scrie mai departe. Cu toate că Marele Sfetnic nu-i era frate drept, se înțelegea bine cu familia Maiestății Sale Împărăteasa. Era chiar mai chipeș și mai rafinat decît Marele Sfetnic Korechika, fratele lui vitreg, și trebuie să spun că-i mare păcat că-l vorbeau oamenii de rău. Cei doi Mari Sfetnici, împreună cu Căpitanul și Vistiernicul Curții[10], l-au însoțit pe Maiestatea Sa înapoi la palat.

Muma no Naishi a sosit apoi spunînd că Împăratul o cheamă la palat și pe Maiestatea Sa în seara aceea.

— O, nu pot în seara asta, a șoptit Maiestatea Sa, dar tatăl ei, auzind-o, a dojenit-o aspru.

— Nu mă așteptam la așa ceva din partea ta! a spus el. Trebuie să te duci de îndată.

Cum tot veneau solii și de la Prințul Moștenitor, care-o chema și el acasă pe Shigeisa, era o foială de nedescris. Au mai venit niște doamne de onoare de la curtea Împăratului, îndemnînd-o să se grăbească, iar Prințul Moștenitor îl trimisese pe Jijū s-o zorească pe Shigeisa.

Atunci s-au apucat toți să se sfătuiască.

— E limpede că Shigeisa s-ar cuveni să plece prima, i-a spus Maiestatea Sa tatălui ei.

— Dar de ce să plec eu înainte? a protestat Shigeisa, iar Maiestatea Sa a încercat s-o împace spunînd că o va petrece.

Pînă la urmă s-a hotărît ca aceea care are mai mult de mers să plece prima, iar aceasta era Shigeisa. După ce s-au întors Luminăția Sa și ceilalți care o petrecuseră, a plecat și Maiestatea Sa la palatul Împăratului. Noi am însoțit-o, iar la întoarcere ne-am amintit de glumele Luminăției Sale, rîzînd așa de tare, de era să cădem de pe puntea vremelnică[11].

[100] *O ramură de prun de pe care se scuturase floarea* a fost adusă într-o zi de la Odaia de Taină, cu un răvaș pe care scria: „Ce crezi că-i asta?".

Răspunsul meu a fost simplu: „Deja s-au risipit florile"[1].

Aflînd răspunsul meu, o ceată de înalți curteni adunați în Odaia Ușii Negre s-au apucat să recite-ntr-un glas poemul acesta. Maiestatea Sa Împăratul a auzit și-a zis: „Mult mai potrivit decît să fi scris un poem. Minunat răspuns!".

[101] *Pe la sfîrșitul lunii a doua* se pornise un vînt năprasnic, cerul se-ntunecase și începuseră să se-nvolbureze vreo cîțiva fulgi de zăpadă, cînd m-a chemat un sol la Ușa Neagră. Cînd m-am apropiat, a scos un răvaș, zicînd: „Din partea Consultantului Kintō"[1].

Pe o foiță de hîrtie scrisese:

Astăzi
adie a primăvară[2].

Chiar că se potrivea cu vremea de-afară; am început să-mi frămînt mintea ca să scriu primele stihuri din poem.

— Cine se mai află acolo?[3] am întrebat, iar solul mi-a zis numele lor.

Toți erau pricepuți la scris stihuri, putînd oricînd să mă facă de rușine, așa că nu voiam să dau un răspuns oarecare, mai ales că i-l trimiteam chiar marelui Kintō. Tare-aș fi vrut să-i arăt răvașul Maiestății Sale Împărăteasa și să-i cer sfatul, însă ea se retrăsese cu Împăratul în iatac.

În vremea asta, solul mă tot zorea să răspund. Iar dacă dura prea mult era chiar mai rău decît dac-aș fi trimis un poem nereușit, așa că mi-am luat inima-n dinți și am scris cu o mînă tremurătoare:

> Potop de zăpadă,
> ca un potop de petale primăvara,
> ninge din cerul înghețat.

Întinzîndu-i poemul, m-am întrebat cu groază ce-or să înțeleagă ei din asta. Deși ardeam de nerăbdare să le aflu părerea, parcă nici n-aș fi vrut să știu deloc dacă nu le plăcea. Dar mai tîrziu Căpitanul Străjii Porții din Stînga[4] (care la vremea aceea era Căpitan al Gărzilor Palatului) mi-a povestit că, citind răspunsul meu, Consultantul Toshikata spusese că ar trebui să mi se dea rangul de Înaltă Doamnă de Onoare, așa încît mi s-a luat o piatră de pe inimă.

[102] *Lucruri care durează mult pînă-s gata* – Răsucirea șnurului lung al unei jachete *hanpi*[1].

Cineva care trece de Bariera Ōsaka, chiar lîngă capitală, și are de mers tocmai pînă în Michinoku.

Un prunc care pornește în lunga călătorie pentru a ajunge om în toată firea.

[103] *Masahiro e luat în zeflemea de toată lumea.* Mă-ntreb cum s-or fi simțind părinții lui cînd aud toate batjocurile pe seama fiului lor. Vine cîte unul pe la o slugă de-a lui pe care-o are de mult și-l ia peste picior. „Ce te-o fi apucat să te faci

slugă la așa stăpîn?", îl întreabă. „Cum e să-l slujești?" În casa lui se fac veșminte alese, iar cînd îl văd purtînd robele acelea în culori minunate și mantiile elegante, mult mai de soi decît ale celorlalți, oamenii oftează și zic: „Mai bine i-ar sta altuia îmbrăcat cu ele decît lui Masahiro!".

Și asta nu-i tot – s-auzi numai ce vorbe zice!

Odată a trimis doi slujitori să-i aducă de acasă straiele pentru straja de noapte. „Dar pot să le aduc și singur", a zis unul.

— Ești nebun? a spus Masahiro. Cum să aducă unul singur ce-ar trebui să care doi? Poți să torni două măsuri într-un căuș ce are doar o măsură?

N-a-nțeles nimeni ce bîiguia el acolo, dar toți rîdeam de ne prăpădeam.

Altă dată un sol avea nevoie iute de răspuns la răvașul pe care i-l adusese. Atunci Masahiro chiar s-a supărat:

— Mă-nnebunește ăsta cu pisolăgeala, a zis. Ce tot aruncă fasole-n cuptor?[1] Și cine-a șterpelit pensula și tușul din Odaia de Taină, tocmai cînd am mai mare nevoie de ele? Dacă erau de mîncat și de băut aș mai fi înțeles s-o șteargă cineva cu ele – și iarăși au rîs toți de el.

Odată Împărăteasa-Mamă era suferindă și Masahiro a fost trimis să afle cum se simte, iar cînd s-a întors, l-au întrebat unii cine mai era pe-acolo. El a numit vreo patru sau cinci oameni și, întrebat fiind dacă nu mai fuseseră și alții, a răspuns: „Păi, mai erau și vreo cîțiva adormiți". Nu numai răspunsul lui era trăsnit, ci și faptul că au rîs de dînsul.

Odată, cînd nu mai era nimeni prin preajmă, a venit la mine și mi-a zis:

— Să mă ierte domnia ta, dar am o vorbă să-ți spun. Oamenii zic că domniei tale ar trebui să-ți povestesc.

— Ce-i? am întrebat eu și m-am apropiat de draperie, ca să stăm de vorbă.

Opaiț cu picior

— Păi, uite ce-i: un om încerca să zică „hai, dă-te mai aproape", dar în loc de asta i-a ieșit „trage-ți mădularele mai aproape"![2]

De bună seamă că și de data asta a ajuns de rîsul lumii.

Altă dată, în a doua noapte a Numirii Rangurilor, Masahiro primise poruncă să aprindă opaițele și turna ulei într-un opaiț cu picior. Nu știu cum a făcut de-a călcat pe pînza uleiată de sub opaiț, care era cleioasă de la ulei, și i-a rămas talpa lipită de ea, iar cînd a vrut să plece mai departe a răsturnat și opaițul, făcînd ditamai hărmălaia. Mergea tîrînd după el cîrpa aceea și zdrăngănind opaițul de ziceai că se cutremură pămîntul sub pașii lui[3].

În Odaia de Taină nu se așază nimeni la masă înaintea Șambelanilor. Dar odată Masahiro iar a rămas de poveste, căci șterpelise un pumn de fasole, iar cînd cineva a tras la o parte paravanul cel scund, l-au văzut ghemuit în spatele lui, înfulecînd de zor boabele de fasole. Atunci să vezi rîsete!

[104] *Lucruri neplăcute la vedere* – Cineva îmbrăcat cu o robă cusută strîmb la spate sau cu gulerul răsfrînt, de i se vede ceafa.

O femeie care iese cu un copil în spate ca să întîmpine un oaspete de seamă.

Un preot care face pe maestrul yin-yang, descîntînd pentru purificare cu bonețica aceea de hîrtie albă îndesată pe frunte[1].

Nu-mi place deloc cînd văd cîte-o femeie tuciurie, șleampătă, care trage un pui de somn ziua-n amiaza mare lîngă vreun slăbănog nebărbierit[2]. Oare ei cred că le stă bine așa, lățiți acolo, în văzul lumii? Desigur, nu zic că de-acum ar trebui să nu doarmă toată noaptea, ca nu cumva să-i vadă cineva cît sînt de urîți – oricum nu-i vede nimeni, că e-ntuneric, și-apoi noaptea toată lumea face asta. Cuviincios ar fi să se scoale de cum se luminează de ziuă. Fără-ndoială, oamenii de vază parcă nu arată așa rău cînd mai trag cîte-un pui de somn în zilele de vară, dar cei care nu-s tocmai frumoși se trezesc cu fața năclăită și umflată de somn, iar cîteodată poartă pe obraz urme de la așternuturi. Ce îngrozitor trebuie să fie pentru doi urîți care dau cu ochii unul de altul cînd se trezesc!

Și-i tare neplăcut să vezi vreun sfrijit tuciuriu îmbrăcat într-o cămașă străvezie de borangic.

[105] *Lucruri greu de spus* – E foarte greu să-i repeți cuiva un mesaj de la cap la coadă fără să te poticnești, cînd trebuie să ții minte vorbele unui om de vază[1].

Să-i răspunzi unui om de seamă care ți-a trimis un dar.

O tinerică îți pune o întrebare încuietoare despre ceva despre care ți-e greu să vorbești de față cu ea.

[106]* *Bariere* – Bariera Ōsaka. Bariera de la Suma. Bariera de la Suzuka. Barierele Kikuta, Shirakawa și Koromo.

Mi se pare că barierele de la Tadakoe și Habakari nu-s deloc la fel.

Bariera Yokohashiri. Barierele de la Kiyomi și Mirume.

Bariera Yomoyomo – aș vrea să știu la ce s-a gîndit cel care i-a dat numele ăsta[1]. Poate-a vrut să zică „nu veni", ca-n numele Barierei Nakoso. Ce trist ar fi dacă ar fi vorba despre iubiții care se întîlnesc la Bariera Ōsaka!

[107] *Păduri* – Pădurea Ukita. Pădurea Ueki. Pădurea Iwase. Pădurea Tachikiki[1].

[108] *Cîmpii* – Cîmpia Ashita. Cîmpia Awazu. Cîmpia Shino. Cîmpia Sono.

[109] *Către sfîrșitul lunii a patra*, am plecat în pelerinaj la templul din Hase. Trăsura a fost urcată pe o plută la faimosul vad Yodo, care era în drumul nostru, și pe cînd treceam rîul am văzut un fel de lujeri scurți, ca de obligeană și de trestii, care creșteau în apă, dar cînd am pus să le smulgă, s-au dovedit a fi foarte lungi. Mi-au plăcut bărcile încărcate cu trestii, care pluteau încolo și-ncoace pe rîu. Era întocmai ca-n versul cîntecului aceluia, „tăiate din helești Takase"[1].

La întoarcere, cînd am ajuns înapoi, în a treia zi, am văzut un tablou încîntător, ca acelea pictate pe paravane – bărbați și copii care, pe o ploaie măruntă, culegeau obligeană[2], bărbații cu niște pălărioare de ploaie din stuf și cu poalele suflecate pe picioarele lungi.

[110] *Lucruri obișnuite care par deodată altfel* – Un car cu boi în prima zi din an[1]. La fel și cîntecul cocoșului în ziua aceasta. Cineva care tușește în zori – la fel și muzica auzită-n zori de zi.

[111] *Lucruri care-și pierd din farmec dacă-s pictate* – Garoafele. Obligeana. Florile de cireș. Feți-frumoșii și cosînzenele din povești.

[112] *Lucruri care au mai mult farmec cînd sînt pictate* – Pinii. Cîmpiile toamna. Satele de munte. Cărările de munte.

[113] *Iarna-i cel mai bine pe un ger de crapă pietrele*, pe cînd vara-i cel mai potrivit să fie zăpușeală.

[114] *Lucruri înduioșătoare* – Un copil în doliu după un părinte.

Un tînăr de familie bună care se pregătește serios să se retragă la schit pe muntele Mitake[1]. E nespus de înduioșător să te gîndești cum se retrage singur într-o odaie și-și face rugăciunile din zori, atingînd pămîntul cu fruntea. Îți închipui că iubita lui se trezește în odaia de alături și-l aude rugîndu-se. Cîtă vreme el stă la schit, ea îl așteaptă cu inima cît un purice, temîndu-se să nu pățească ceva – și ce minunat e cînd el se-ntoarce la dînsa viu și nevătămat! Totuși, dacă are pe cap boneta de hîrtie lăcuită, parcă-i mai taie puțin din avînt. Am auzit că pînă și cei mai pătimași poartă straie tare ponosite cînd se duc la schit pe muntele Mitake.

Locțiitorul de la Straja Porții din Dreapta, unul pe nume Nobutaka[2], ar fi zis odată că ăsta i se pare un lucru fără rost.

— Și ce dac-ar purta niște straie curate și frumoase cînd se retrag la schit? a întrebat el. Nu pot să cred că zeul a zis că trebuie să umblăm în zdrențe.

Așa c-a plecat, la sfîrșitul lunii a treia, îmbrăcat cu niște pantaloni bufanți de-un vioriu închis, cu o mantie albă pe deasupra și niște robe țipătoare, galben-trandafîr-domnesc. L-a luat cu dînsul și pe fiul său, Takamitsu, Subintendentul, înveșmîntat într-o mantie verde purtată peste niște robe stacojii și pantaloni scurți de vînătoare cu desene complicate. Și cei care se-ntorceau de pe muntele Mitake la vremea aceea, și cei ce se aflau

acolo cu el s-au minunat peste poate văzîndu-i și s-au juruit că niciodată nu mai văzuseră pe munte pe cineva în asemenea straie. El s-a întors în prima zi a lunii a patra, iar în ziua a zecea a celei de-a șasea luni a fost numit Guvernator al provinciei Chikuzen – ceea ce arată, au spus toți, că grăise cu dreptate. Povestea asta n-are nici o legătură cu „lucrurile înduioșătoare", dar, dacă tot vorbeam de schitul de pe muntele Mitake...

E foarte înduioșător să vezi un tînăr sau o tînără cu trăsături frumoase îmbrăcați în veșminte negre ca noaptea[3].

Țîrîitul greierului toamna, pe la sfîrșitul lunii a noua sau la începutul celei de-a zecea, așa de stins, încît nici măcar nu ești sigur că-l auzi sau numai ți se pare. O cloșcă ce-și strînge puii sub aripi. Boabele de rouă care strălucesc în toate culorile ca niște nestemate pe firele de iarbă din grădină la sfîrșitul toamnei. Să te trezești la apusul sau la răsăritul soarelui și să auzi vîntul șuierînd în bambus. Toate zgomotele pe care le auzi cînd te trezești în toiul nopții.

Un sat de munte peste care-a nins.

Doi tineri care se iubesc, dar nu pot fi împreună, așa cum își doresc, căci îi împiedică cineva[4].

[115]* *E minunat să te retragi* la un templu de Anul Nou, cînd afară-i frig și ninge. Dar nu-mi place deloc dacă stă să plouă.

Ai venit în pelerinaj la templul de la Kiyomizu, să zicem, ca să te-nchizi într-o chilie; trăsura e oprită lîngă nenumăratele trepte care urcă la templu, iar în vreme ce ți se pregătește odaia te uiți la tinerii călugări, care n-au alt veșmînt pe ei decît o bucățică de pînză în jurul mijlocului[1] și poartă saboții aceia înalți, troncănind fără nici o teamă pe scările abrupte, murmurînd frînturi de sutre sau intonînd din mers versetele de patru cuvinte ale *Sutrei Kusha*[2]. Tabloul ăsta se potrivește foarte bine cu locul. Chiar dacă urcușul pe

scări nu pare prea sigur și te ții mai într-o parte și nu lași deloc din mînă rezemătoarea, rămîi nedumerit cînd îi vezi pe acești călugări tineri umblînd pe trepte de parc-ar fi o cărare netedă de scînduri.

Un călugăr se duce la o trăsură și anunță: „Odăile-s gata. Rogu-vă, veniți cu mine"; se aduc încălțările și doamnele sînt ajutate să coboare. Unele și-au suflecat poalele lungi, pe cînd altele-s împopoțonate cu trenă și jachetă chinezească. Cînd văd oameni intrînd în sală cu încălțări de piele lăcuită sau în botine, mi-aduc aminte de palat.

Femeile sînt însoțite de copii și de o ceată de tineri care intră și ies nestingheriți din templu și care le arată femeilor unde să aibă grijă pe drum – „E o treaptă acolo", „Aici urcăm puțin" și tot așa. Niște bădărani, cine știe de pe unde, se-mbulzesc în urma doamnelor sau încearcă să treacă în fața lor. „Hei, luați seama!", li se zice. „Cine v-a-nvățat să vă purtați așa? Sînt de față doamne cu obrazul subțire!" Dar, pe cînd cei mai cu minte pricep și se potolesc, alții se fac că n-aud și se bagă în față, ca să ajungă primii dinaintea chipului sfînt[3] și să se închine la el.

E tare neplăcut să fii nevoită să treci prin fața șirurilor de pelerini îngenuncheați cînd te duci spre odaia ta, însă, cînd zărești altarul pe după paravanul zăbrelit, te lași pătrunsă de cucernicie, iar acum, cu credința reaprinsă, te-ntrebi cum de-ai lăsat să treacă atîta vreme pînă să faci pelerinajul ăsta.

Opaițele care ard în fața chipului sfînt nu sînt cele obișnuite, ci oamenii le aprind pentru altar. Acestea ard cu flacără mare, iar cînd vezi chipul sfînt scînteind în lumina lor te umpli de adorație. Preoții adunați pe platforma din fața altarului înalță în mîini acatistele pelerinilor, legănîndu-se ușurel în vreme ce îngînă rugăciunile. Însă templul zumzăie de voci, așa că nu poți desluși vorbele

rugăciunilor; totuși, glasurile vătuite ale preoților izbutesc să se-audă mai tare decît tot ce-i în jur și din cînd în cînd mai prinzi vreo două cuvinte – „o mie de opaițe aduse-n dar odată cu rugăciunile umile ale lui Cutare" sau cam așa ceva. Pe cînd te închini în fața chipului sfînt, cu eșarfa credinciosului trecută peste umăr, se apropie de tine un călugăr care-ți zice cîteva vorbe și-ți dăruiește o crenguță cu frunze de anason[4], iar mireasma ei te umple de venerație și de încîntare.

Mai vine un preot din spatele paravanului zăbrelit și se ține la vorbă cu tine. Îți spune că a citit rugile tale închinate lui Kannon și te-ntreabă cîte zile o să rămîi la templu, pomenind și numele altora care se află acolo. Apoi se face nevăzut și ți se aduc un vas cu cărbuni aprinși, ceva de-ale gurii, un cancioc cu care ți se toarnă apă pentru spălat mîinile și o căldărușă fără mîner. În sfîrșit, apar niște călugări și te anunță în ce odăi or să stea slujitorii tăi, iar cînd sînt chemați, se ridică pe rînd în picioare și pleacă.

E alinător gîndul că, atunci cînd auzi sunînd clopotul care anunță începerea recitării sutrei, știi că sună și pentru tine. Alături e un bărbat, un om de neam, după cîte se pare, care psalmodiază și se roagă, iar dacă te iei după cum se-aude cînd bate mătănii, ai zice că-i cineva foarte sensibil. O ține așa toată noaptea, fără să pună capul pe pernă, și te-nduioșezi știind că-i acolo și se roagă fierbinte. Dacă se oprește din rugăciune, atunci se-apucă de recitat sutre, încetișor, ca să nu-i tulbure pe alții, și asta te-nduioșează iar. Ai vrea să-i poți vorbi, iar felul cum își suflă nasul cîteodată, însă fără zgomot, te face să te-ntrebi ce l-o fi apăsînd pe suflet și să-ți dorești să i se-mplinească rugăciunile.

Pe atunci, dacă stăteai la templu mai multe zile, aveai și timp de leneveală. Slugile, servitoarele și copilele se duceau prin chiliile preoților, iar noi rămîneam să trîndăvim vreo cîteva ceasuri

în odăile noastre, tresărind uneori la sunetul unui corn de scoică în care sufla cineva[5] undeva în apropiere.

Un domn, însoțit de un servitor care-i duce acatistul frumos împăturit, își așază jos ofrandele pentru citirea sutrelor și strigă după un slujitor de la templu, iar ecoul glasului său răsună uluitor, izbindu-se de munții din jur.

Clopotul sună acum mai tare, și tocmai cînd te întrebi pentru cine-o fi rugăciunea asta, îl auzi pe preot rostind numele cuiva de seamă și zicînd apoi, cu glas puternic: „Pentru o naștere ușoară" – și te trezești că, fără să vrei, te-a cuprins grija și te rogi pentru ea.

Cam așa se întîmplă cînd mergi de obicei acolo. Însă de Anul Nou templul geme de lume care forfotește. N-ai nici o nădejde să-ți vezi de rugăciunile tale, stai și caști ochii la învălmășeala de oameni care vin să se roage.

Cei care sosesc la lăsarea serii înseamnă că se retrag o vreme la templu. Călugării cei tineri umblă sprinteni încoace și-ncolo, izbutind să care înăuntru paravane uriașe și așternînd pe jos rogojini, încît nici nu-ți dai seama cînd au înjghebat niște chilii, trăgînd storurile peste grilajul altarului[6], totul cu o ușurință nemaipomenită. Pare așa ușor cînd te uiți la ei! În foșnet de mătăsuri, sosesc acum mai multe doamne și, auzind glasul plăcut al uneia mai bătrîne care vorbește măsurat, îți dai seama că unele dintre cele mai tinere or să se întoarcă acasă după ce au condus-o pînă aici pe stăpîna lor, căci, după cîte se pare, ea le spune să aibă grijă de una și de alta, să nu ia foc casa și așa mai departe. Zîmbești la auzul glasului drăgălaș al unui băiețel de vreo șapte-opt anișori, vorbind cu servitorii pe un ton poruncitor, iar apoi auzi un copilaș de vreo trei ani care s-a trezit din somn și tușește-ncet. O strigă pe doică, apoi zice „Mama" – și tare-ai vrea să afli cine-i mama lui.

Preoții incantează în cor sutre cît e noaptea de lungă, așa că nu pui geană pe geană. Abia după slujba de dinaintea zorilor izbutești să ațipești puțin, dar tresari cînd începe din nou să recite sutrele un glas puternic și aspru. După glas, bărbatul care recită sutra închinată zeului templului pare să fie un ascet, care nu arată cine știe ce, care-și întinde poalele veșmîntului de paie cînd se așază ca să se roage. Mă-nduioșez auzindu-l.

Îmi atrage atenția unul dintre cei care n-au rămas la templu peste noapte, de bună seamă cineva de neam, îmbrăcat în pantaloni vătuiți cenușiu-albăstrui și mai multe rînduri de robe albe puse una peste alta, însoțit de doi tineri care par să fie fiii săi, înveșmîntați în straie frumoase de ceremonie. Au cu ei niște băiețandri, înconjurați de o mulțime de slugi. Au înjghebat o despărțitură cu niște paravane și par să se închine într-o doară la altar.

Dacă nu-i cunoști, mereu te-ntrebi cine-or fi și-i nostim să încerci să-i ghicești pe cei pe care parcă-i știi de undeva. Tinerii cam dau tîrcoale pe lîngă chiliile doamnelor, iar la chipul sfînt nu-și întorc privirile prea des. Îl cheamă pe intendentul templului și șușotesc ceva cu dînsul și poți să-ți dai seama că-s dintr-o familie de vază.

E plăcut să te retragi la templu pe la sfîrșitul lunii a doua și începutul celei de-a treia, cînd toți copacii sînt plini de flori. Vin vreo doi-trei tineri chipeși, care se comportă de parcă ar fi stăpîni în casa lor. Mantiile pe care le poartă pe deasupra, combinînd culorile florii de cireș sau ale salciei, sînt minunate și și-au legat foarte frumos pantalonii bufanți la glezne. Au servitori ce cară niște cutii frumoase cu merinde, iar tinerii însoțitori poartă costume de vînătoare roz-prună sau de-un verde crud, robe de toate culorile și pantaloni foarte largi cu desene. E-o încîntare să-i vezi bătînd gongul pentru rugăciune[7], în timp ce niște tineri zvelți de familie bună țin în mînă crenguțe de cireș

înflorit. Pe unul îl cunoști, dar el n-are de unde să știe că te afli și tu aici. E amuzant s-o auzi pe altă doamnă murmurînd: „O, dac-aș putea să-i dau un semn…" – și asta numai de necaz că-l vede trecînd neștiutor pe lîngă paravan.

Parcă n-are nici un rost să stai o vreme în templu ori să te duci în locuri neobișnuite dacă n-ai pe nimeni lîngă tine afară de servitori. Trebuie neapărat să mai chemi cu tine niște prietene – doamne de același rang, cu care te-nțelegi bine și cu care poți să vorbești cîte-n lună și-n stele. Se întîmplă să mai fie și vreo slujnicuță cu care să ai ce vorbi, dar pe slugi oricum le vezi toată ziua. Pesemne că și bărbații gîndesc la fel, de vreme ce și dînșii mai poftesc pe alții să-i însoțească atunci cînd se duc undeva.

[116] *Lucruri foarte supărătoare* – Un bărbat care pleacă singur cu trăsura, de pildă, la Festivalul Kamo sau la ceremonia de purificare de dinainte. Tuturor bărbaților le place să fie de față în împrejurări din astea. Cîtă grosolănie din partea lui! Putea să ia în trăsură și alți tineri care-abia ar fi așteptat să fie poftiți, chiar dacă nu-s oameni cu stare. Dar lui nici nu-i trece prin cap așa ceva, ci stă singur, zărindu-se nedeslușit prin storurile trăsurii, căscînd gura la cele ce se petrec afară. Ce mitocan îngrozitor și rău la suflet! – te gîndești văzîndu-l.

Cînd plouă în ziua-n care vrei să te duci undeva sau să pleci în pelerinaj la templu.

Cînd auzi din întîmplare vreo slujnică văitîndu-se că nu o ai la inimă, ci ți-e drag de alta.

Cineva care ți-e cam nesuferit și care ajunge să-nțeleagă greșit lucrurile, se supără din nimic și-și dă mereu aere.

[117] *Lucruri jalnice* – Cineva care merge pe drum în dorul lelii, într-o trăsură hîrbuită trasă de un bou prăpădit, într-o după-amiază fierbinte de la

sfîrșitul verii, tocmai cînd arde soarele mai tare, în luna a șasea sau a șaptea.

O trăsură ce are tras coviltirul de ploaie[1] într-o zi frumoasă.

O femeie de rînd îmbrăcată ca vai de ea, cu un prunc în spate, într-o zi cînd e zăpușeală mare ori ger năprasnic.

Un cerșetor bătrîn.

O cocioabă sărăcăcioasă de lemn, înnegrită de vreme, într-o zi ploioasă. Și un însoțitor călare pe-un căluț pe o ploaie torențială. Iarna parcă nu-i așa de rău, dar vara roba și trena lui se năclăiesc de noroi.

[118] *Lucruri care par înăbușitoare* – Costumul de vînătoare al căpeteniei străjerilor din escortă[1]. O haină preoțească grea, cîrpită. Un Locotenent al Gărzilor care grijește de jocurile imperiale[2].

Cineva foarte gras cu o claie de păr.

Un mare preot care rostește rugăciuni și incantații în miezul zilei, în luna a șasea sau a șaptea.

[119]* *Lucruri stînjenitoare* – Inima bărbatului[1].

Un preot de noapte[2] care doarme iepurește.

Cine știe dacă nu cumva un hoț stă la pîndă, ascuns pe undeva pe-aproape? Fără să știe de el, cineva așteaptă momentul potrivit și, la adăpostul întunericului, fură vreun lucrușor aflat pe-acolo. Hoțul o fi făcînd mare haz văzînd că mai este unul cu aceleași apucături ca și dînsul.

Preotul de noapte-i destul de stînjenitor, căci ține minte toate lucrurile pe care le zic despre alții doamnele de onoare mai tinere cînd se strîng laolaltă – bîrfele și poveștile amuzante, răutățile și cîrtelile. „Hai, gata cu vorba!", le dojenesc doamnele mai bătrîne din preajma Maiestății Sale Împărăteasa, dar ele se fac că n-aud și-i dau înainte, pînă cînd, într-un tîrziu, adorm pur și simplu. E foarte stînjenitor, dacă stai și te gîndești că preotul de noapte aude toate astea.

Mă rușinez cînd mă gîndesc la femeia care ajunge în casa vreunui bărbat ce-și zice în sinea lui: „Vai de capul meu! Nu-i deloc așa cum nădăjduiam eu. Are o grămadă de cusururi care mă scot din sărite", dar, cînd e cu dînsa, se dă bine pe lîngă ea, o lingușește și o convinge să se încreadă în el. Asta mai ales dacă-i cineva căruia i s-a dus buhul că-i muieratic – așa un iubit n-o să aibă niciodată o purtare care s-o facă pe femeie să creadă că nu-i e dragă. Iar apoi mai e și bărbatul cîrtitor, care-i zice uneia tot ce-i trece prin cap despre cusururile altei femei și la fel face și cînd e cu cealaltă, care nici nu bănuiește că el o ponegrește-n fel și chip de față cu ailaltă, gîndind că, dacă el îi încredințează ei vorbele astea de taină, atunci cu siguranță pe dînsa o iubește. Eu, dac-aș da vreodată peste un asemenea bărbat ce pare să țină vreun pic la mine, aș bănui numaidecît că-i fără de inimă și n-am nevoie să mă fac de rușine.

Tare mă mai minunez cînd văd că bărbatul nu-i deloc tulburat de nefericirea femeii, cînd se gîndește să se lepede de dînsa. Și totuși, ce iute se-apucă să cîrtească despre faptele altora! Și mai este și bărbatul care trage foloase de pe urma unei doamne de la curte ce n-are nici un sprijin, o cucerește și, după ce-o lasă grea, nici nu mai recunoaște c-a avut de-a face cu dînsa.

[120] *Lucruri nepotrivite și fără rost* – O corabie semeață împotmolită la mal. Un copac mare doborît de vînt, care zace la pămînt, cu rădăcinile în aer.

Un om mărunt care se dă mare ocărînd o slugă.

O nevastă geloasă care pleacă de-acasă și se ascunde de bărbatul ei, crezînd că el o să vină s-o caute – dar lui nici nu-i trece prin cap așa ceva și-și vede netulburat de treabă, așa încît ea își dă seama că, pînă la urmă, tot va trebui să se întoarcă acasă cu coada-ntre picioare.

[121] *Rugăciuni și incantații* – Stilul Nara este cel mai potrivit. Felul acesta de a rosti mantrele de protecție[1] este minunat de elegant și copleșitor.

[122] *Lucruri nepotrivite și stînjenitoare* – Să ieși din casă pentru a întîmpina un oaspete crezînd că vine la tine, cînd de fapt el a venit la altcineva. Mai cu seamă cînd vine cu daruri.

Îți scapă o vorbă de ocară despre cineva și un copil care te-a auzit îi spune și omului aceluia.

Îți spune cineva, plîngînd, o poveste tristă – dar, deși pricepi cît este de înduioșătoare, nu ți se umplu ochii de lacrimi. Te simți foarte stînjenită. Degeaba-ți iei un aer plîngăcios și te căznești să pari tristă. În schimb, dacă vezi sau auzi ceva minunat, îndată te podidesc lacrimile.

Întorcîndu-se[1] de la procesiunea imperială la Sanctuarul Hachiman, palanchinul Maiestății Sale Împăratul a fost oprit mai încolo de înălțătura[2] construită pentru Înălțimea Sa Împărăteasa-Mamă și el i-a prezentat omagiile. A fost așa de frumos și de înduioșător, că m-au podidit lacrimile, întinzîndu-mi sulimanurile, încît arătam îngrozitor, pesemne. Era tare chipeș Căpitanul Consultant Tadanobu cînd s-a apropiat de înălțătură aducînd solia Maiestății Sale Împăratul. Era însoțit numai de patru servitori, îmbrăcați în niște straie de ceremonie minunate, și de niște îngrijitori subțirei care i-au ținut calul, aceștia avînd fețele spoite cu alb. Pe aleea Nijō, frumoasă și largă, Căpitanul s-a apropiat tropotind pe calul său magnific, apoi a descălecat puțin mai încolo și a mers pe jos pînă la înălțătură, pentru a înmîna mesajul. Și n-am cuvinte să povestesc cît mi-a plăcut să-l văd că primește răspunsul și i-l duce Maiestății Sale Împăratul. Îmi venea să sar în sus de bucurie cînd mă gîndeam cu cîtă mîndrie trebuie să fi privit Înălțimea Sa la alaiul fiului ei. Cînd văd așa ceva, nu mă mai pot opri din plîns,

spre hazul tuturor. Chiar și noi, oamenii mai mărunți, ne bucurăm cînd vedem că copilul nostru a ajuns cineva, darămite cînd mă gîndeam ce simțea Înălțimea Sa!

[123]* *Regentul urma să intre* pe Ușa Neagră, iar noi, doamnele, ne strînseserăm buluc ca să-l întîmpinăm. „Ei", a zis el pe cînd se apropia, „dar ce doamne frumoase avem noi aici! Cred că nu mai puteți de rîs cînd vedeți așa un boșorog ca mine". Doamnele de lîngă ușă au ridicat storul, arătîndu-și astfel mînecile de toate culorile, iar Marele Sfetnic Interimar Korechika a adus încălțările tatălui său și l-a ajutat să și le pună în picioare. Arăta minunat, așa important, demn și îmbrăcat în veșminte alese, iar cu trena fluturînd în urma lui părea și mai mare. „Ah, ce fericit trebuie să fie Regentul", m-am gîndit eu, „că i-a adus încălțările tocmai Marele Sfetnic, fiul domniei sale!".

Marele Sfetnic Yamanoi și alții de ranguri mai mărunte care nu erau rude apropiate se înșirau prin curte tocmai de la zidul Palatului Fujitsubo pînă în față la Tōkaden[1], cu trenele negre înfoiate în urma lor. Regentul, minunat de zvelt și de elegant, s-a oprit o clipă să-și potrivească sabia de ceremonie. Lîngă ușă stătea în picioare Împuternicitul Michinaga și mi s-a părut că parcă n-ar fi vrut să se plece dinaintea fratelui său, dar cînd s-a apropiat Regentul a căzut în genunchi. Să fi văzut numai! Ce purtare o fi el avut în altă viață ca să aibă parte acum de norocul de a se bucura de atîta glorie? – m-am întrebat eu.

Ziua aceea s-a întîmplat să fie zi de abstențiune pentru Chūnagon, și ea o respecta cu multă pioșenie. „Împrumută-ne și nouă rozariul domniei tale", i-am zis eu, „ca să atingem și noi gloria cu niște rugăciuni" – și toată lumea s-a strîns în jurul ei, rîzînd. Dar degeaba rîdeam noi, că pînă

la urmă tot Regentul avea parte de cea mai mare glorie. Cînd Maiestatea Sa Împărăteasa a auzit ce-am spus, mi-a zîmbit: „Mie mi se pare că-i mult mai bine să ajungi buddha decît regent", iar eu m-am gîndit că nu exista răspuns mai minunat ca acesta.

Cînd i-am povestit Maiestății Sale despre plecăciunea Împuternicitului Michinaga dinaintea Regentului, dînsa a zîmbit, numindu-l „favoritul tău dintotdeauna". Dac-ar fi trăit să vadă măreția la care a ajuns el mai tîrziu, ar fi priceput că aveam dreptate.

[124] *Ce frumos stau stropii de apă* pe plantele din grădină după o noapte în care a plouat, în luna a noua, cînd soarele de dimineață strălucește proaspăt și orbitor deasupra lor! Cînd picăturile de ploaie se prind în pînzele de păianjen țesute în ochiurile unui gard despărțitor sau atîrnate de streșini, parcă-s niște șiraguri de gingașe mărgăritare.

Și-mi place iar, cînd mai urcă soarele pe cer, să văd cum trifoiul-japonez, aplecat sub povara picăturilor de ploaie, se scutură de rouă și cîte-o ramură țîșnește ca din arc, deși nu-i nimeni care s-o fi atins. Și nu pricep de ce asemenea lucruri nu-i încîntă pe alții cîtuși de puțin.

[125] *Cînd am adunat ierburile de leac*, în ziua a șasea a primei luni, în ajunul Festivalului celor Șapte Ierburi, era o forfotă plină de veselie în vreme ce le împrăștiam peste tot. Copiii aduseseră niște buruieni cum nu mai văzusem niciodată.

— Cum se cheamă asta? am întrebat eu.

Întîi n-au știut ce să-mi răspundă. Se uitau unii la alții ca picați din lună, nădăjduind că o știi altul ce să-mi zică, iar în cele din urmă unul a-ndrăznit:

— Se cheamă iarba-fără-urechi[1].

— A, da? am răspuns eu rîzînd. Păi, se potrivește de minune. N-are urechi s-audă ce-o întrebi, la fel ca voi.

Cineva culesese și-o crizantemă-sălbatică, micuță, abia-nflorită, și m-a trezit pofta să le recit acest poem:

Oricît ciupești și smulgi
iarba măruntă fără urechi, vai,
biata, n-are cum s-audă.
Dintre toate, „ureche" n-are
decît frumoasa crizantemă[2].

Dar știam că și asta o să le treacă pe lîngă urechi.

[126]* *În luna a doua are loc ceva căruia-i zice Alegerea* în Cancelaria Statului, dar eu nu prea știu ce-nseamnă asta. Pesemne că atunci se scot la iveală portretele lui Confucius. Niște turte de orez cu o formă neobișnuită, numite *sōmé*[1], sînt oferite Maiestăților Lor în niște vase de lut.

Ei bine, într-o zi, un slujbaș de la cancelarii mi-a adus în dar ceva ce semăna cu un fel de pictură, învelit în hîrtie albă și prins de-o crenguță de prun, frumos înflorită. Era din partea Secretarului Controlor Yukinari. L-am desfăcut curioasă, așteptîndu-mă să găsesc o pictură, dar nu erau decît două turtițe *heitan*[2], una lîngă alta, învelite frumos. Acestea erau însoțite de o scrisoare, un fel de înștiințare oficială, care spunea cu niște vorbe scorțoase:

A se aduce în dar:
Una bucată pachet cu turtițe *heitan*
dăruit după obicei.
De la: Stăpînul Casei Pentru: Micul Sfetnic

la care se adăugau data și iscălitura: „Mimana Nariyuki"[3]. La sfîrșitul răvașului, cu o caligrafie

încîntătoare, cineva scrisese: „Umilul servitor care s-a iscălit mai sus ar dori să vină chiar el pe la Domnia Ta, dar se pare că nu se-arată la lumina zilei din pricină că-i tare urît la înfățișare”[4].

Am luat răvașul și i l-am arătat Măriei Sale Împărăteasa.

— Ce caligrafie minunată! a zis domnia sa și, luînd scrisoarea în mînă, s-a apucat să laude felul măiestrit în care fusese întocmită.

— Oare ce să-i răspund? m-am întrebat eu cu glas tare. Să-i dăruiesc ceva solului care mi-a adus-o? Tare mi-aș dori să-mi spună cineva ce s-ar cuveni să fac![5]

Auzindu-mă, Maiestatea Sa a zis:

— Tocmai ce i-am auzit glasul lui Korenaka[6]. De ce nu-l chemi să-l întrebi pe dînsul?

Așa că am ieșit din odaie și am trimis un servitor la Ministrul de Stînga să-i spună că am o vorbă cu domnia sa.

A venit, dichisit tot[7].

— A, nu, mă tem că-i vorba de ceva care mă privește pe mine, i-am zis eu și-am început să-l întreb dacă s-ar cuveni să-i dăruiesc ceva solului trimis de un anumit Controlor cu așa ceva la un Mic Sfetnic.

— Nu se dă nimic, a răspuns el. Se iau turtele și se mănîncă. Dar de ce mă întrebi? Ai primit domnia ta ceva de la cineva din Cancelaria Statului?

— Vai, nu, nici gînd! am zis eu.

Drept răspuns am scris pe o hîrtie subțire și roșie, frumoasă: „Arată tare frumos turtițele, dar nu-i frumos deloc din partea acelui servitor că n-a venit chiar el”[8] – și i l-am trimis prins de o minunată crenguță de prun cu flori roz.

A venit îndată, anunțînd: „Umilul servitor al Domniei Tale e aici!”. Cînd am ieșit să-l întîmpin, mi-a zis plin de admirație:

— M-aș fi așteptat ca aceea care va primi pachetul să-mi răspundă cu vreun poem necopt,

dar răspunsul domniei tale a fost tare isteț. O femeie care se crede mare poetă de obicei nu scapă nici o ocazie să compună o poezie, dar mie-mi plac mai mult doamnele care nu fac așa. Pentru cei ca mine, persoanele cărora le place să răspundă printr-un poem par să aibă mai puțină sensibilitate decît cele care nu fac așa.

Pesemne că vorbea despre Norimitsu, i-am zis eu rîzînd. Mai tîrziu am auzit de la cineva că Yukinari povestise întîmplarea asta de față cu Maiestatea Sa Împăratul și cu mulți dregători, iar Împăratul spusese că bine-am mai nimerit-o.

Știu, nu-i prea frumos din partea mea să mă laud așa, dar cred că-i o poveste tare amuzantă.

[127]* *Într-o zi cineva a zis într-o doară*: „Mă întreb de ce bastonul pe care-l ține în mînă cel ce a fost înălțat la rangul al șaselea e făcut dintr-o bucată de lemn din colțul dinspre miazăzi și răsărit al zidului care înconjoară Cancelaria Caselor Împărătesei. N-ar fi la fel de bun și un lemn din zidul de la răsărit ori de la apus?". După aceea ne-am apucat să punem tot felul de întrebări din astea aiurite.

— Nu-i ciudat că sînt veșminte care au nume așa sucite? a întrebat altcineva. Uite, de pildă, numele „strîmt-lung". Sau ce-i cu „haina de asudătură"[1]?

Au început să mai zică și altele.

— Dar ce ziceți de „fund-lung"[2], pe care-l poartă băieții?

— Și adică de ce „jachetă chinezească"? Mai degrabă ar trebui să se cheme „jachetă scurtă".

— Dar le zice așa pentru că le poartă chinezii, a spus altcineva.

— Pricep de ce robele și pantalonii purtați pe deasupra se cheamă așa, a zis alta. Și „cămașa de corp" e un nume potrivit.

— La fel și „gură-largă"[3] – și ăsta-i un nume bun. Pantalonii ăștia au poalele mai largi decît sînt ei de lungi, nu-i așa?

— Dar „hakama" e un nume foarte plictisitor.

— Și de ce-o fi existînd un nume cum e „coase-și-trage"[4]?Mai bine le-ar zice „veșminte pentru picioare" sau „saci pentru picioare".

Și tot așa-i dădeau înainte, cîrtind toate numele de straie care le veneau în minte, pînă cînd am zis:

— Ei, hai, gata, ați pălăvrăgit destul. Nu mai vreau s-aud de straie. Mai bine v-ați culca.

În loc de răspuns, numai ce auzirăm glasul mînios al preotului de noapte din odaia de-alături:

— Ba de ce să vă opriți? Mai bine stați și trăncăniți toată noaptea, doamnelor.

Asta nu numai că ne-a amuzat foarte tare, dar ne-a și speriat de moarte.

[128] *După ce a murit Regentul*, Maiestatea Sa Împărăteasa a plătit slujbe religioase pentru sufletul lui în zece ale fiecărei luni, iar în luna a noua acestea s-au ținut la Cancelariile Caselor Împărătesei. S-au adunat o mulțime de nobili de la curte și înalți curteni. Seihan a ținut predica, vorbind cu atîta tristețe și dragoste, încît toți tinerii mi se părea că lăcrimează, cu toate că nimeni nu s-ar fi așteptat ca ei să simtă așa adînc durerile vremelniciei acestei lumi.

După ceremonie s-a împărțit saké, iar bărbații au început să recite versuri chinezești. Căpitanul Secretar Tadanobu a recitat cu glas puternic acest poem:

> Încă o dată luna se-ndreaptă către toamnă,
> dar unde-i acum acela căruia-i plăcea atît de mult atunci?[1]

ceea ce s-a potrivit de minune. Mă-ntreb cum de i-a venit în minte un poem așa de nimerit.

Eu am plecat de-acolo și m-am strecurat pînă-n locul unde ședea Maiestatea Sa Împărăteasa. Am întîlnit-o tocmai cînd ieșea.

— A fost minunat, a spus. Cu siguranță că a pregătit dinainte poemul ăsta pentru ceremonia de azi.

— N-am mai stat acolo să casc gura, ci tocmai asta am venit să-i spun și eu Maiestății Voastre, am zis eu. Și eu gîndesc c-a fost minunat.

— Da, nu mă miră deloc că gîndești așa, mi-a întors-o Maiestatea Sa[2].

Tadanobu mă chema adesea afară să stăm de vorbă și de fiecare dată cînd ne-ntîlneam începea să se vaite.

— De ce nu putem fi și noi mai apropiați? zicea. Știu că și domnia ta mă ai la suflet, așa că nu pricep și pace. Ne cunoaștem de-atîta vreme, că ar trebui să ne știm și mai de-aproape. Cînd n-o să mai fiu la palat zi și noapte, cu ce amintiri o să rămîn despre noi doi?

— Adevărat grăiești, am răspuns eu. N-ar fi deloc greu să ne-ntîlnim. Dar, dac-am face asta, n-aș mai putea să te laud în fața altora și-ar fi mare păcat. Cum să devenim mai apropiați cînd sarcina mea e să te laud Maiestății Sale Împărăteasa? Așa că, rogu-te, iubește-mă de la depărtare. Aș fi prea stînjenită și m-aș simți cu musca pe căciulă să spun ceva de bine despre domnia ta dac-am fi ibovnici.

— Dar de ce? Cunosc doamne care-și laudă iubiții chiar mai mult decît par să merite.

— Păi, bravo lor, dar mie nu-mi place deloc treaba asta. Eu nu-i pot suferi pe oamenii care-și adoră alesul, îi țin partea, îl laudă întruna și se supără dacă pomenește cineva c-ar avea și vreun cusur, am răspuns.

— Of, n-o mai scoate omul la capăt cu domnia ta, a zis el, făcîndu-mă să rîd.

[129] *Într-o seară, Secretarul Controlor Yukinari* a venit pe la Cancelaria Caselor Împărătesei și-a stat la palavre pînă tîrziu. Pînă la urmă a plecat abia către zori, zicînd că trebuie să se-ntoarcă

pînă la Ceasul Boului[1], căci era nevoit să stea la palat toată ziua din cauza unei abstenţiuni a Împăratului.

A doua zi a trimis o scrisoare minunată şi foarte lungă, scrisă pe mai multe foi de hîrtie oficială din Cancelaria Şambelanilor, în care spunea: „Inima mea încă regretă ziua de ieri. Aş fi stat de vorbă cu domnia ta pînă-n zori, dar cîntatul cocoşului m-a zorit să plec".

Iată ce i-am răspuns: „Cocoşul acela pe care l-ai auzit aşa tîrziu ieri-noapte n-o fi fost oare cocoşul cel prefăcut al Seniorului Mengchang?"[2].

„Se spune", mi-a scris iarăşi Yukinari, „că cocoşul Seniorului Mengchang a deschis bariera de la Kanko, putînd astfel să treacă cei trei mii de oameni ai săi – dar la mine era vorba despre bariera îndrăgostitului de la Ōsaka"[3].

Iată ce i-am trimis înapoi:

Străjerul acela nevinovat,
auzind cîntatul înşelător în noapte,
a deschis şi i-a lăsat să treacă –
dar, prietene, această poartă a îndrăgostitului
nu va ceda la aşa un şiretlic.

„Străjerul e numai ochi şi urechi", am adăugat. Iar el mi-a răspuns:

Pe poarta de la Ōsaka
pot trece prea uşor
acei de jinduiesc –
căci e deschisă în aşteptarea
cîntatului cocoşului.

Prima lui scrisoare a ajuns în mîinile Marelui Preot Ryūen, care a fost foarte impresionat de ea[4], iar pe celelalte i le-am dat Maiestăţii Sale Împărăteasa. Oricum, poemul despre Ōsaka al lui Yukinari a fost prea mult pentru mine, prin urmare nu i-am mai răspuns, cu toate că aşa nu făceam figură prea bună.

Yukinari mi-a spus mai tîrziu că toți înalții curteni văzuseră poemul meu.

— Ei bine, i-am zis eu batjocoritor, asta arată limpede cît de mult ține domnia ta la mine. La urma urmei, la ce bun să avem ceva minunat dacă nu arăți la toată lumea, ca să aibă despre ce vorbi, nu-i așa? Pe cînd eu am ascuns bine scrisorile domniei tale și n-am suflat nimănui nici o vorbă despre ele, de teamă să nu umble lumea cu răutăți. Asta arată că eu te prețuiesc la fel de mult cum mă prețuiește domnia ta pe mine.

— Trebuie să spun că tocmai sensibilitatea asta adîncă te face să fii altfel, a răspuns Yukinari rîzînd. Și eu, care gîndeam c-o să răspunzi așa cum fac mai toate femeile, zicîndu-mi, de pildă, „Cîtă neseriozitate din partea domniei tale!".

— Ce vrei să spui cu asta? Eu voiam să te măgulesc, am zis eu.

— Dar sînt adînc mișcat și încîntat că vrei să-mi ții scrisorile ascunse, a răspuns el. Nu știu ce m-aș fi făcut dacă nu le ascundeai. Să faci așa și de-acum înainte, rogu-te.

Mai tîrziu, cînd Căpitanul Tsunefusa a trecut pe la mine, a zis:

— Ai aflat că Secretarul Controlor te laudă de mama focului? Ne-a povestit de-a fir-a-păr toată tărășenia cu scrisorile voastre de deunăzi. Trebuie să-ți spun că tare m-am mai bucurat s-aud că și altul o laudă pe cea care mi-e dragă.

Era nostim entuziasmul lui.

— Asta-i o veste bună din două motive, i-am spus. Unul e că mă laudă, iar celălalt că mă număr printre oamenii care ți-s dragi domniei tale.

— Nu-mi vine să cred, pari așa de încîntată, de parcă acuma ai aflat! a zis el.

[130] *Într-o noapte întunecoasă din luna a cincea* s-a auzit dintr-odată larmă mare și glasuri strigînd afară: „Hei, e cineva pe-aici?".

— Du-te și vezi cine face atîta gălăgie, mi-a poruncit Maiestatea Sa Împărăteasa.

Așa că m-am dus.

— Care ești acolo, de faci atîta hărmălaie și te porți așa necuviincios? am întrebat eu.

Nici un răspuns. Dar storul s-a ridicat și pe sub el a apărut o ramură de bambus.

— Aha, am făcut eu. Deci „dumnealui" era![1]

Auzindu-mă, înalții curteni de după storuri – Căpitanul Yorisada, fiul Înălțimii Sale Ministrul Ceremonialului, un Șambelan de Rangul al Șaselea și încă vreo cîțiva – au spus uluiți că trebuie să povestească întîmplarea asta în Odaia de Taină și-au plecat.

N-a mai rămas decît Secretarul Controlor Yukinari.

— Ce i-o fi apucat? a întrebat el. Uite cum a fost: am luat un băț de bambus din grădina Palatului Seiryōden, cu gînd să compunem poeme despre asta. După aceea careva a spus c-am putea să ne ducem pînă la Cancelaria Caselor Împărătesei să le chemăm și pe doamne în jocul nostru. Zis și făcut. Iar acum smintiții ăștia și-au luat picioarele la spinare cînd au văzut că domnia ta i-ai spus îndată pe nume! Cum de-ți vin în minte toate lucrurile astea pe care nu le știe oricine? Cine te-a-nvățat?

— Dar habar n-aveam c-așa-i zice bambusului, am protestat eu. Pesemne c-or fi gîndit că-s tare necuviincioasă.

— Așa-i, de unde să fi știut? a spus el în batjocură.

Am stat acolo, vorbind de una și de alta, și după o vreme înalții curteni s-au întors și s-au așezat lîngă noi, recitînd într-un glas stihul „El l-a plantat și i-a spus «dumnealui»".

— N-am priceput ce v-a apucat de-ați plecat așa, cînd nici măcar nu apucaserăm să facem ce ne-am pus în gînd, le-a zis Secretarul Controlor.

— Păi, n-am fi avut de unde să născocim un răspuns mai bun decît al domniei sale, au spus ei. Dacă dădeam un răspuns nepotrivit, ne făceam și mai tare de rîs – și s-au apucat să ne spună ce primire bună a avut povestea asta în Odaia de Taină și cum Maiestatea Sa Împăratul aflase și dînsul și tare-i mai plăcuse.

Secretarul-Controlor s-a apucat apoi să recite iar și iar poemul împreună cu ei. Era mare veselie și-au rămas cu toții pînă-n zori, stînd la taifas. Chiar și după ce-au plecat, încă se-auzeau recitînd poemul, pînă cînd au intrat în postul Străjii Porții din Stînga.

În dimineața următoare, Shōnagon no Myōbu a venit alergînd într-un suflet ca să aducă o scrisoare Maiestății Sale din partea Împăratului, iar cît a fost în preajma sa i-a povestit și tărășenia cu răspunsul meu. Împărăteasa a trimis să mă cheme din odăile mele și m-a întrebat dacă-i adevărat ce-a auzit.

— Habar n-am, i-am zis eu. N-aveam știință de așa ceva. O fi vreuna dintre scornelile Seniorului Yukinari.

— Știu și eu dac-o fi sau nu o scorneală..., a spus Maiestatea Sa zîmbind.

E-ncîntător că Maiestatea Sa se bucură pentru oricine e lăudat de înalții curteni.

[131]* *La un an* după moartea fostului Împărat Enyū, toți au lepădat straiele cernite. A fost un moment înduioșător și toată lumea, și din palat, și de aiurea, avea amintiri triste despre fostul Împărat. Într-o zi, cînd turna cu găleata, un flăcău voinic înfofolit într-o haină de ploaie din paie care-l făcea să arate ca un fluture-de-noapte-cu-glugă a venit pe la odăile Domniei Sale Tōsanmi. I-a adus o scrisoare împăturită prinsă de un băț de înfățișare[1] din lemn alb, cerînd să-i fie încredințată.

— De la cine este? l-au întrebat. Domnia Sa este în abstenţiune astăzi şi mîine, iar obloanele ei sînt închise – şi au luat scrisoarea pe deasupra grilajului de jos[2].

Au anunţat-o pe Domnia Sa, dar ea n-a vrut s-o citească în ziua aceea din pricina abstenţiunii, aşa că scrisoarea a rămas pe undeva, agăţată de marginea grilajului de jos.

În dimineaţa următoare, Domnia Sa şi-a spălat mîinile şi a-ntrebat: „Ei, pe unde-o fi foaia de rugăciuni care-a sosit ieri?" – şi a trimis pe cineva să i-o aducă. Închinîndu-se cu pioşenie, a deschis-o şi a rămas năucă văzînd că era scrisă pe o foaie groasă de hîrtie maro ca nuca şi cu dosul alb[3]. Cu un scris neobişnuit, ca de preot, erau aşternute pe hîrtie rîndurile acestea:

Straiele-acestea desăvîrşite
vopsite-n culoarea neschimbătoare a castanului
le port în amintire –
acolo, în oraş, tu te-ai schimbat
şi frunzele tale noi l-au uitat?[4]

A rămas fără grai şi peste măsură de tulburată. Cine să fi făcut una ca asta? I-o fi trimis-o starețul de la Ninnaji? Dar nu, n-ar face el aşa ceva. Pesemne c-o fi Marele Sfetnic Fujiwara[5], fiindcă el a fost Stăpînul casei răposatului Împărat. O cuprinseseră un soi de neliniște şi o tulburare adîncă şi tare-ar mai fi vrut să le povestească şi Împăratului şi Împărătesei cît mai degrabă, numai că era nevoită să-şi stăpînească nerăbdarea şi să mai rămînă o zi închisă în casă, pentru că încă nu i se sfîrşise abstenţiunea.

În dimineaţa următoare i-a trimis drept răspuns un poem Marelui Sfetnic, care i-a răspuns şi dînsul, curtenitor. Luînd cu ea cele două răvaşe pe care le primise, Domnia Sa a dat fuga la palat şi, de faţă cu Maiestatea Sa Împăratul, i-a povestit

Împărătesei toată tărășenia. Împărăteasa a aruncat o privire peste poeme și-a zis:

— Ăsta nu prea-mi pare că seamănă cu scrisul Marelui Sfetnic. Eu aș zice că-i mînă de preot, adăugînd foarte serioasă: Dacă nu cumva și-a băgat aici coada vreun demon din vremurile vechi[6].

Atunci cine-o fi fost? Era cineva printre nobilii de la curte sau vreun preot care să facă asemenea șotie? Domnia Sa începu să bănuiască ba pe unul, ba pe altul.

Atunci s-a băgat în vorbă Maiestatea Sa Împăratul, zicînd cu un zîmbet jucăuș:

— Hîrtia asta seamănă cu una pe care-am văzut-o eu pe-aici – și a scos o foaie întocmai la fel din dulăpiorul aflat lîngă dînsul, arătîndu-i-o.

— O, ce grozăvie! a strigat Domnia Sa. Cum se poate așa ceva? Vai de capul meu! Să mă lămurească și pe mine cineva!

Dar parcă tot rîdea în vreme ce se văicărea de mama focului.

Maiestatea Sa Împăratul începu să-i mărturisească totul de-a fir-a-păr, zicîndu-i că „dracul" de flăcău care făcuse pe solul era în slujbă la Sala Meselor și el credea că Kohyōe era capul răutăților, îndupleçîndu-l să ducă scrisoarea. Și Maiestatea Sa Împărăteasa a pufnit în rîs, așa că Domnia Sa s-a apucat s-o scuture pe dînsa, rîzînd mînzește și strigîndu-i:

— De ce mi-ai jucat un asemenea renghi? Și eu, care credeam că era o listă de rugăciuni, mi-am spălat mîinile și m-am închinat dinaintea ei!

Părea așa de mîndră și fericită[7] în vreme ce-i dojenea!

Povestea a ajuns și la urechile celor din Sala Meselor, stîrnind hohote de rîs. Domnia Sa s-a întors în odăile ei și-a cerut să fie căutat flăcăul care-i adusese scrisoarea. Cînd a venit, i l-a arătat doamnei care luase scrisoarea, iar aceasta a recunoscut că el fusese solul și Domnia Sa a început să-l iscodească, voind să afle cine scrisese răvașul

și cine i-l dăduse. Dar el a rînjit prostește și-a spălat putina, fără să scoată o vorbă.

Cît despre Marele Sfetnic, a rîs de s-a prăpădit mai tîrziu, cînd a aflat de păcăleala asta.

[132] *Momente de plictis* – O abstențiune departe de casă. Un joc de *sugoroku* cînd nu izbutești să-ți scoți piesele de pe tablă. Casa cuiva care n-a fost pus pe Lista Numirilor. Și, desigur, cea mai rea e o zi cu ploaie.

[133] *Lucruri care alungă plictisul* – Un joc de *go* sau *sugoroku*. Poveștile. Un copil de trei sau patru ani care trăncănește lucruri amuzante sau un copilaș micuț care gîngurește. Poamele și nucile.

Cînd vine un bărbat care-i tare glumeț și isteț, îl chemi întotdeauna înăuntru chiar și-n zilele de abstențiune.

[134] *Lucruri care nu-s bune de nimic* – Omul care-i și urît, și nesuferit. Scrobeala care s-a stricat[1] – cunosc o mulțime de oameni care n-o pot suferi, dar ăsta nu-i un motiv să n-o pomenesc aici.

Și de ce n-aș pomeni și de vătraiul care a ars în focul de după înmormîntare?[2] La urma urmei, e tot un lucru din lumea noastră. Nu mi-am pus nici o clipă în gînd să le arăt și altora cartea asta, așa c-am scris tot ce mi-a trecut prin minte, fără să-mi bat capul dacă n-o să le placă unora sau altora[3].

[135]* *Lucruri cu totul minunate* – Dintre lucrurile cu totul minunate, nimic nu întrece cele două Festivaluri Vremelnice. Și repetițiile sînt minunate.

E primăvară, o zi foarte frumoasă, cu cer curat și soare călduț. Cei de la Cancelaria Gospodăriei au întins rogojini în curtea Palatului Seiryōden, pe care stau trimișii imperiali, cu fața către miază-noapte, în vreme ce dănțuitorii sînt întorși cu fața

spre Împărat[1] (deși poate că nu mai țin eu bine minte).

E tare frumos să te uiți cum slujbașii de la Cancelaria Șambelanilor aduc tipsiile înalte pentru banchet și le așază în fața fiecăruia. Numai de data asta, în curte, muzicanții care-i acompaniază pe dănțuitori au voie să umble încoace și-ncolo de față cu Împăratul. Nobilii de la curte și înalții curteni beau pe rînd din cupa de saké, iar la urmă dintr-un pocal de scoică, după care se ridică în picioare, și atunci apar cerșetorii care cer de pomană resturile de mîncare – aceștia nu-s prea plăcuți la vedere nici cînd sînt bărbați, darămite cînd se-nghesuie și femei, ca acum. Ies buluc din bordeiul focului, în care nu credeai să fie cineva, și se căznesc să pună mîna pe bucate, dar cei care-ncearcă să înșface cît mai mult nu fac decît să scape totul pe jos, așa că-s mai cîștigați cei care iau ceva în grabă și-o rup la fugă. E tare amuzant să-i vezi cum își cară prada în bordeiul focului.

Îndată ce slujitorii de la Cancelaria Șambelanilor au strîns rogojinile, ies slujbașii de la Cancelaria Incintei, fiecare cu cîte-o mătură în mînă, și-ncep să netezească nisipul. Apoi din fața Palatului Shōkyōden se-aud fluiere și bătăi din palme ținînd măsura. Aștepți cu răsuflarea tăiată să apară muzicanții – iată-i ieșind de după gardul ce-mprejmuiește înălțătura de bambus, cîntînd „Udohyō"[2], iar cînd auzi strunele de *koto* simți o încîntare fără seamăn. Doi dănțuitori ies în față pentru primul dans, împreunîndu-și frumos mînecile, cu fața spre apus, către Împărat. Vin din urmă și alți dănțuitori, unul după altul, pășind în ritmul muzicii. Își tot mișcă mîinile, potrivindu-și ba brîiele jachetelor *hanpi*, ba acoperămîntul capului, ba panglicile de la gîtul mantiilor, dănțuiesc și cîntă „Muntele Koma"[3] și alte cîntece. O minunăție! Cînd se prind în roata cea mare, la urmă, simți c-ai putea să te uiți toată ziua la

ei cum dansează, fără să te plictisești deloc. Așa de rău îți pare cînd se sfîrșește și-abia aștepți să-nceapă și alți dănțuitori! Acum se ciupesc strunele și-ndată ies toți dănțuitorii de după gărduleț̦ul de bambus. Ce frumos! Lucirile robelor de mătase moale, felul cum se unduiesc și se-mpletesc trenele lungi de ceremonie în timp ce dansează, într-o parte și-n alta – dar nu, dacă spun mai multe, parcă-și pierde tot farmecul.

Ăsta-i ultimul dans și fără îndoială că de asta te simți așa mîhnit cînd se sfîrșește. În vreme ce nobilii și toți ceilalți se ridică și ies după dănțuitori, parcă simți că nu ți-a ajuns, dar la Festivalul Vremelnic Kamo te mîngîi că măcar mai urmează Dansul Întoarcerii[4]. Atunci e tare emoționant și frumos, cu fuioare subțiri de fum care se înalță din focurile aprinse în curte și cîntecul tremurător și desăvîrșit al fluierului *kagura* umplînd văzduhul, ca și glasurile cîntăreț̦ilor. E un frig mușcător, simți pe piele atlazul înghețat și mîna cu care ț̦ii evantaiul e bocnă, dar cui îi pasă? Mai-marelui dănțuitorilor tare-i mai place să scoată strigătul prelung cu care-i cheamă pe comedianți între două dansuri!

Dacă-s la mine acasă, nu-i mai pot vedea pe dănțuitori decît în timpul procesiunii, dar de multe ori nu mă satur cu atît și mă mai duc și la sanctuar ca să mă uit la ei.

Trăsura-i oprită sub cedrii cei înalți. Printre copaci se tîrăște fumul torț̦elor, iar în lumina pîlpîitoare a flăcărilor șnururile jachetelor *hanpi* ale dănțuitorilor lucesc și mai frumos decît în miezul zilei. Te înfioară bubuitul punț̦ii cînd tropăie pe ea și cîntă-ntr-un glas în vreme ce dansează, iar susurul pîrîului se împletește cu cîntecul fluierelor – ce-i frumos și zeilor le place. Se spune că un om căruia i se spunea Secretarul Căpitan[5] se mîndrea foarte tare că e și el printre dănțuitori în fiecare an, iar după ce-a murit, duhul lui a început să bîntuie pe sub puntea sanctuarului.

Povestea asta îmi făcea părul măciucă, așa că m-am hotărît să nu-i calc pe urme și să nu mă leg prea tare de nimic – dar mă tem că pur și simplu nu pot renunța la plăcerea pe care mi-o stîrnesc aceste sărbători minunate.

Odată, Maiestatea Sa Împăratul ne-a auzit plîngîndu-ne că ne cuprindea jalea cînd se sfîrșea Festivalul Vremelnic Yahata pentru că nu mai era nici un dans la întoarcere.

— De ce nu se-ntorc să mai danseze și la palat? ne întrebam noi. Ar fi așa frumos! E trist să-i vezi la sfîrșit pe dănțuitori că pleacă după ce și-au primit răsplata.

— Păi, atunci să-i punem să dănțuiască, a zis Maiestatea Sa.

— Adevărat? am strigat noi. Ce minunat ar fi!

Bucuroase de mama focului, ne-am strîns împrejurul Împărătesei, spunîndu-i ce ne făgăduise Maiestatea Sa Împăratul și rugînd-o fierbinte să vegheze ca dînsul să-și țină cuvîntul.

Și cu adevărat, în anul acela, s-au întors și au dănțuit, spre marea noastră încîntare. Bieții dănțuitori nu pricepeau de ce-s chemați iarăși de Împărat și-au început să se pregătească de parcă dăduse strechea-n ei. Și să le fi văzut pe doamnele care erau în odăile lor dînd fuga înapoi la Seiryōden, cu sufletul la gură. Ce-am mai rîs cînd le-am văzut năvălind, unele cu trenele-n cap[6], fără să bage de seamă că le văd toate slugile și curtenii!

[136]* *După ce Regentul a părăsit lumea aceasta* s-au petrecut multe lucruri și s-au iscat mari tulburări și frămîntări, iar Maiestatea Sa Împărăteasa a plecat de la palat și s-a mutat în casele de la Konijō. Nici mie nu mi-a fost prea ușor atunci, așa că m-am dus acasă, unde-am stat multă vreme. Dar mă-ngrijoram de soarta Maiestății Sale și de fapt nu mai eram în stare să rămîn departe de ea prea mult timp.

Într-o zi a trecut pe la mine Căpitanul de Dreapta Tsunefusa, care mi-a povestit următoarele:

— Am fost pe la Maiestatea Sa Împărăteasa și trebuie să spun că am fost tare mișcat. Doamnele de onoare purtau încă veșmintele de curte, cu trene și jachete chinezești potrivite cu anotimpul. Am tras cu ochiul printre storuri cînd am trecut pe-acolo și-am văzut vreo opt sau nouă doamne stînd în rînd, învești mîntate-n jachete ocru-frunză-de-toamnă, trene violet-cenușiu-deschis și robe care îmbinau culorile asterului sau ale trifoiului-japonez, foarte frumoase. Grădina era năpădită de iarbă, dar cînd am întrebat de ce nu fusese cosită, Maiestatea Sa mi-a trimis vorbă prin Saishō că voia s-o vadă încărcată de rouă[1], ceea ce m-a înduioșat foarte tare. Toate doamnele mi-au zis ce rău le pare că te-ai retras la casele domniei tale. „Ce-a fost a fost", au spus ele, „Maiestatea Sa ar vrea să fie aici, alături de dînsa, cînd e surghiunită în casele astea – dar ea nici nu vrea s-audă". Mi s-a părut că voiau să-ți spun toate astea domniei tale. De ce nu te-ntorci? E frumos acolo. Să vezi ce bujori minunați[2] sînt lîngă verandă, a mai spus el.

— Nu știu ce să zic, am răspuns eu. Nu eram privită cu ochi buni și mie nu mi-a plăcut asta...

— Dar știu că le zici pe șleau, a spus el rîzînd.

De fapt, Maiestatea Sa nu-mi dăduse niciodată motiv să-mi fac griji despre ce-ar gîndi ea despre mine. Celelalte din preajma ei se strîngeau într-un colț și șușoteau că m-aș fi înțeles cu Ministrul de Stînga. Cînd mă vedeau ieșind din odaia mea, se opreau toate din vorbit. Niciodată în viața mea nu mai fusesem privită așa de urît și nu puteam suferi lucrul ăsta. Din această pricină am ales să nu răspund Maiestății Sale, care mă tot chema înapoi. În afară de asta, toți cei din jurul ei or fi zis că m-am dat cu dușmanul și au apărut tot soiul de bîrfe pe seama mea.

După aceea Maiestatea Sa nu mi-a mai trimis vorbă să vin la dînsa. Treceau zilele și eu eram tot mai mîhnită, pînă cînd, în cele din urmă, o servitoare mi-a adus o scrisoare.

— E de la Maiestatea Sa Împărăteasa, mi-a dat-o Saishō în mare taină, mi-a spus ea în șoaptă, parcă cu fereală.

Asta însemna pesemne că însăși Maiestatea Sa scrisese răvașul, am gîndit eu emoționată și-am deschis-o cu inima bătînd mai tare. Dar foaia era goală – n-am găsit decît o petală de trandafir-domnesc, pe care scria: „și fără vorbe”[3].

Toată nefericirea mea de pînă atunci din pricina despărțirii noastre s-a risipit ca prin farmec. Văzîndu-mi bucuria, servitoarea mi-a spus:

— Am auzit că Maiestatea Sa te pomenește mai mereu și toate doamnele se-ntreabă de ce domnia ta ai rămas așa de multă vreme departe de ele. De ce nu te-ntorci?

Apoi s-a ridicat în picioare, zicînd că mai are de mers pe la cineva care stătea nu departe și că se-ntoarce îndată.

După plecarea ei m-am apucat să scriu răspunsul, dar nu-mi venea în cap începutul poemului de pe petală.

— Nemaipomenit! mi-am zis. Oare mai este cineva care nu știe poezia asta veche? Îmi stă pe limbă, dar nu izbutesc să leg vorbele. Acum ce mă fac?

Auzindu-mă, o slujnicuță care era pe lîngă mine mi-a sărit în ajutor:

— Mai mare-i iubirea/ care-n apele sufletului...

Ei, cum de-am putut să uit stihurile astea? Uite ce-am ajuns, să-mi dea mie lecții o slujnică!

După ce-am trimis răspunsul, n-a trecut mult și m-am întors. Încă neștiind cum o să fiu primită, eram mai stingheră ca de obicei, iar cînd m-am înfățișat întîia dată Maiestății Sale, abia am îndrăznit să o privesc de după draperie, dar ea a rîs, zicîndu-mi:

— Cine-o fi acolo, oare am o doamnă nouă-n slujba mea? Nu prea mă omor după poezia pe care ți-am trimis-o, mi-a spus, dar la vremea aceea mi s-a părut foarte nimerită. Nu puteam să mă liniștesc pînă cînd nu te scoteam din vizuină.

Mi s-a părut că nu se schimbase deloc.

Ce-a mai rîs cînd i-am povestit că mi-a zis slujnica stihurile pe care nu mi le aminteam!

— Da, se mai întîmplă, a spus ea. Nu-i greu să uiți o poezie așa de cunoscută, că nu mai dai doi bani pe ea.

Apoi mi-a istorisit această poveste:

— Asta-mi amintește de un joc cu ghicitori[4]. Unul dintre jucători, un bărbat foarte priceput, care mai jucase de multe ori și care putea să judece cu dreptate, s-a oferit să fie el primul care să spună o ghicitoare taberei din stînga. „Lăsați pe mine", a spus. Zis și făcut. Toți erau încredințați că ghicitoarea lui o să fie nemaipomenită. Și s-au apucat cu toții să născocească ghicitori, iar cînd a trebuit să se aleagă cele mai bune pentru întrecere, el i-a învățat să nu pună întrebări, ci să lase totul în seama lui. „Știu eu ce spun. Puteți fi siguri că n-o să vă pară rău" – iar l-au crezut. Dar uite că se-apropia seara, așa că i-au cerut să le zică și lor ghicitoarea, ca să vadă dacă nu cumva se mai gîndise și altul tot la lucrul acela, dar el s-a supărat. „Păi, dacă-i așa, atunci nu mai vreau să am de-a face cu asta. Dacă nu vă încredeți în mine, n-aveți decît", a răspuns el țîfnos, prin urmare, în ziua cu pricina, încă nu aflase nimeni nimic și își cam făceau griji.

Și s-au adunat toți bărbații și toate femeile, fiecare în tabăra sa, față în față, și mulți gură-cască, rînduri-rînduri, curioși să vadă întrecerea. Omul din tabăra din stînga care voise să grăiască primul așa-și mai dădea niște aere și părea atît de încrezător, încît ambele tabere așteptau cu sufletul la gură să audă ce ghicitoare născocise.

„Ce sînt eu?", a început el, cu un glas sigur pe el, și a continuat: „Un arc întins pe cer"[5].

Cei din tabăra cealaltă au fost foarte încîntați auzind asta, în vreme ce tabăra din stînga fierbea de mînie, gîndind toți că nenorocitul se înțelesese cu ceilalți și încerca să-i facă pe ei să piardă, cu bună știință.

Cel din tabăra din dreapta a pufnit în rîs. „Vai de capul meu", a chicotit el, „ce caraghios!". Și apoi a spus batjocoritor, cu un rînjet pe față: „Hmm, ce greu e, nu cred că știu răspunsul...".

Nici bine n-a rostit el aceste vorbe, că omul din tabăra din stînga a pretins că el a cîștigat runda respectivă. Celălalt a sărit să se apere. „Dar nu-i drept!", a strigat el. „Toată lumea știe răspunsul la ghicitoarea asta! Nu se pune!"

„Păi, cum adică n-ai pierdut", a-ntrebat omul din tabăra din stînga, „cînd ai spus limpede că habar n-ai de răspuns?" – și tot așa la fiecare ghicitoare, pînă cînd tabăra lui a cîștigat.

Morala este că nu-i nimic dacă recunoști că nu știi ceva ce știe toată lumea, numai să nu fii în locul celui din tabăra din dreapta, care îți închipui cîte ocări a primit după aceea de la tovarășii lui.

— Și pe bună dreptate, am încuviințat eu rîzînd. Ce răspuns neinspirat! Și ce dezamăgiți trebuie să se fi simțit toți cei din tabăra din stînga cînd au auzit ghicitoarea aceea!

Cu toate că eu nu pățisem chiar la fel, fără îndoială că Maiestatea Sa a vrut să-mi arate că mai sînt și alții care uită lucruri pe care toată lumea le știe foarte bine.

[137] *Sîntem pe la mijlocul lunii întîi.* Nori negri și grei întunecă cerul, dar printre ei mai scapă cîte-o rază strălucitoare de soare. Cîmpul golaș de lîngă casa unui om de rînd zace pîrloagă, iar în mijlocul lui se înalță un piersic tînăr și viguros,

cu o mulțime de rămurele. Pe-o parte încă-i plin de frunze verzi, în vreme ce pe partea cealaltă strălucesc în soare frunze arămii, iar în copac se cațără un tinerel subțire, într-un costum de vînătoare cam zdrențăros, dar cu părul îngrijit. Sub copac stă un băiețel cu poalele suflecate, dezgolindu-i picioarele deasupra botinelor. „Taie-mi și mie una ca să-mi fac un ciomag!", se roagă el de flăcău.

Se-apropie vreo trei sau patru fetișoare cu păr frumos, îmbrăcate în niște robe *akomé* ca vai de ele și niște pantaloni largi și ponosiți, dar cu robe frumoase pe dedesubt. „Taie-ne și nouă niște bețe ca să facem toiegele ale iepurelui frumoase!", strigă ele. „Stăpîna ne-a trimis." Băiatul taie niște crenguțe și le-aruncă jos, iar copiii de sub copac se reped să le culeagă. Unii se mai opresc și strigă, uitîndu-se în sus: „Mai aruncă-mi și mie!".

Acum vine-n fugă și-un bărbat în pantaloni largi și negri, cerîndu-i și el crenguțe băiatului, iar cînd acesta zice că nu-i dă, omul se-apucă să scuture tare copacul. Băiatul stă agățat ca o maimuță, țipînd să se oprească.

Așa ceva mai vezi și cînd se coc prunele.

[138] *Un bărbat chipeș și-a petrecut toată ziua* jucînd *sugoroku*, iar acum, cînd se lasă întunericul, parcă tot nu s-a săturat, fiindcă aprinde un opaiț cu picior și curățâ fitilul, ca să facă flacăra mai mare. Adversarul său tot descîntă zarurile-n șoaptă în loc să le arunce îndată, iar omul așază pe tablă paharul pentru zaruri și așteaptă. Panglica de la gulerul costumului său de vînătoare stă în sus, atingîndu-i fața, și cu mîna cealaltă o dă la o parte. Dă din cap ca să-și înlăture șnurul bonetei lăcuite de hîrtie, uitîndu-se nerăbdător la cel din fața lui, și parc-ar zice-n mintea lui: „Ce faci, îmi blestemi zarurile? N-ai decît, tot eu o să cîștig, fîrtate". E-așa încrezător!

Jucînd sugoroku

[139] *E nostim și cînd vezi* un om de vază jucînd *go* cu cineva de rang mai mărunt. Se tolănește fără nici o grijă, cu roba desfăcută, luînd într-o doară piesele și așezîndu-le pe tablă, în vreme ce omul mai mărunt stă puțin mai depărtat de tablă, plin respect și umilință, iar cînd se-apleacă înainte ca să joace, își ține cuviincios cu mîna cealaltă tivul mînecii, să nu se-atingă de masă.

[140] *Lucruri neliniștitoare* – Cojile țepoase ale ghindelor. O ignamă păroasă pusă la copt. Nufărul-gorgonă. Castanele-de-apă[1]. Un om cu o claie de păr pe care și-l usucă după baie.

[141] *Lucruri care par proaspete și curate* – Ulcelele de lut[1]. Străchinuțele noi și strălucitoare de metal. Stuful din care se vor împleti rogojini. Lumina străvezie din apa pe care o torni în ceva.

[142] *Lucruri urîte la vedere* – Bastonul Ajutorului de Ceremonial. Linia strîmbă a părului la un om brunet. Un paravan nou tivit cu o pînză simplă[1]. Pe unul care-i deja vechi și decolorat nici nu-l mai bagi în seamă, așa încît parcă nu-i atît de neplăcut ochiului. Eu vorbesc aici de unul nou-nouț, de pildă unul pe care sînt zugrăviți cu roșu și alb niște cireși înfloriți.

Un dulăpior cu uși glisante. Un preot gras. O rogojină de Izumo care-i făcută chiar la Izumo[2].

[143] *Lucruri care-ți umplu inima de neliniște* – Să privești o cursă de cai. Să răsucești un șnur de hîrtie de legat părul[1].

Cînd un părinte nu pare în apele lui și zice că nu se simte bine. Asta te umple de neliniște mai ales cînd ai auzit vorbindu-se că bîntuie ciuma prin țară. Și un prunc nu se mai oprește din plîns, nu vrea să sugă și nu se liniștește nici cînd îl ia doica în brațe.

Sufletul ți se umple de neliniște cînd auzi într-un loc străin glasul celui pe care-l iubești în taină, dar și cînd auzi pe alții vorbind de dînsul. La fel și cînd vine pe la tine cineva care-ți este nesuferit.

Inima chiar că este o făptură ce se umple îndată de neliniște. Și atunci cînd întîrzie scrisoarea de-a doua zi dimineața a bărbatului care și-a petrecut prima noapte cu iubita – chiar dacă asta i se întîmplă altei femei.

[144] *Lucruri tare drăgălașe* – O fețișoară de prunc zugrăvită pe o ploscă. O vrăbiuță care coboară în zbor la cuibul ei cînd o cheamă puișorii.

Un copilaș de doi-trei anișori se îndreaptă iute în patru labe spre vreun fleac căzut pe jos cînd dă cu ochii de el. Îl culege cu degețelele lui drăgălașe și-l arată celor mari. E foarte dulce! E drăgălașă și copilița cu părul tuns pînă la umeri, ca o călugăriță[1], care-i intră-n ochi, dar nu-l dă la o parte cu mîna, ci-și înclină capul ca să se uite la ceva.

Tînărul fiu al unei familii de nobili care umblă în straie de ceremonie. Un copilaș frumușel care îți adoarme în brațe în timp ce te joci cu el.

Lucrurile cu care se joacă copiii de-a păpușile. O frunzuliță de lotus culeasă dintr-un helești.

O frunzuliță de *aoi*. De fapt, sînt drăgălașe toate lucrurile mititele.

Un copil dolofan, alb ca laptele, de vreo doi anișori, care iese în patru labe din casă, îmbrăcat într-o hăinuță din voal de mătase de culoarea lavandei cu mînecile suflecate sau care umblă într-o cămășuță scurtă ce are niște mîneci cît toate zilele. Ce drăguț e! La fel și un băiat de opt sau zece ani care citește ceva cu glasul lui de copil.

Drăgălaș e și un puișor alb, cu picioarele lungi și subțiri ieșindu-i de sub pufuleț, piuind de mama focului în timp ce aleargă și se oprește printre picioarele oamenilor. Și toți puii de găină care aleargă după cloșcă. Ouăle de rață-chinezească cu cioc pătrat. Un vas de sticlă verde.

[145] *Mult zgomot pentru nimic* – O mamă care-și răsfață și-și laudă prea tare copilul răzgîiat, care de fapt nu-i deloc rupt din soare.

Cînd tușești ușurel înainte să-i zici o vorbă cuiva care te face să te fîstîcești.

Un țînc de patru-cinci ani de prin vecini se joacă necăjind pe toată lumea, aruncă tot ce-i cade la mînă și strică lucruri. Îl iei în brațe, încercînd să-l astîmperi, dar atunci apare maică-sa și băiatul, prinzînd curaj cînd o vede, o trage de mînecă și se-apucă de făcut nazuri: „Mama, arată-mi aia! Vreau aia!". Mamă-sa e prinsă-n vorbă cu alții și nu-l bagă-n seamă, iar atunci copilul se duce și se-ntinde el după lucrul acela, ca să se uite la el, răsturnînd totul pe jos. Asta poate să te scoată din sărite. Însă maică-sa nu-i ia lucrul acela din mînă ca să-l pună deoparte și nici nu-l ceartă, ci doar zîmbește și spune îngăduitoare: „Puiule, fii cuminte" sau „Vezi să nu-l strici" – și-atunci nu mai poți s-o suferi nici pe dînsa. E îngrozitor cînd ești nevoit să stai așa și să-ți muști limba.

[146] *Lucruri cu nume înfricoșătoare* – Vîltorile. Grotele. Gardurile de șipci în solz de pește. Fierul.

Bulgării de pământ. Tunetul – nu numai numele, ci și tunetul în sine este înfricoșător. Furtunile. Norii rău-prevestitori. Cometele. Ploaia „braț-umbrelă”[1]. Sălbăticiile.

Hoția e înfricoșătoare de la cap la coadă. La fel și călugării furioși. Și *kanamochi*. Posedarea de către spiritul unui om care nu-i mort. Căpșunul-indian. Feriga-diavolului. Vița-diavolului. Mărăcinișul. Bambusul-chinezesc. Cărbunele ars. Un demon cu cap de taur[2]. Ancorele – vederea unei ancore e mai înfricoșătoare decît numele ei.

[147]* *Lucruri care par obișnuite, dar arată minunat cînd le scrii* – Căpșunile. Roua-cerului. Nufărul-gorgonă. Păianjenii. Castanele[1]. Doctorii în litere. Cărturarii. Locțiitorul Stăpînului Palatului Împărătesei-Mamă. Arbustul de căpșun.

Lumea scrie numele „centaurea” cu semne care înseamnă „ciomagul tigrului”. Tigrul nu pare să aibă nevoie de un ciomag!

[148] *Lucruri respingătoare* – Dosul unei cusături. Puii goliși de șoarece care ies buluc din cuib. Cusăturile unei robe de piele înainte să se pună căptușeala[1]. Urechea pisicii pe dinăuntru. Un loc mizerabil pe întuneric.

O femeie obișnuită ce are grijă de o liotă de copii. Felul cum trebuie să se simtă un bărbat cînd nevasta lui, pe care n-o prea are la inimă, cade bolnavă la pat pentru multă vreme.

[149]* *Prilejuri cînd lucruri mărunte devin însemnate* – Ridichea de Anul Nou. Doamnele de companie ale Împăratului în timpul unei procesiuni imperiale. Doamnele de la Cancelaria Porților Palatului la urcarea pe tron a Împăratului. Șambelanele în ceremoniile de la Ruperea Bambusului[1], la sfîrșitul lunilor a șasea și a douăsprezecea.

Maestrul Solemnităților la Recitările Marii Sutre din lunile a doua și a opta. Ce minunat

arată în robele sale roșii, intonînd solemn numele tuturor călugărilor!

Oamenii care împodobesc sala pentru Litania Numelor lui Buddha sau Recitările Marii Sutre. Escortele din Gărzile Palatului la vremea Festivalului Kasuga. Degustătoarea în ziua a treia din noul an[2]. Preoții care îi aduc Împăratului toiegelele iepurelui. Doamnele care aranjează părul dănțuitoarelor pentru repetiția dansurilor Gosechi. Slujnicele de la palat care îl servesc la masă pe Împărat în timpul celor cinci Festivaluri de la Palat.

[150] *Oamenii care par că se chinuie* – Doica unui prunc care plînge noaptea. Un bărbat cu două iubite, amîndouă geloase. Un exorcist care se căznește să înfrîngă un duh îndărătnic. Incantațiile sale ar trebui să dea rezultate, însă de data asta lucrurile nu merg prea bine, iar el pare că se chinuie rugîndu-se întruna, ca să nu se facă de rîsul lumii.

O femeie iubită de un bărbat care o bănuiește pe degeaba.

Cineva care are putere și influență în casa unui om de vază sigur nu are o viață ușoară, dar tot trebuie să se poarte frumos.

Cel căruia-i sare mereu țandăra.

[151] *Oameni demni de invidiat* – Încerci să-nveți să reciți o sutră, mai cu poticneli, tot repetînd iar și iar aceleași nume de locuri și uitînd mereu cîte ceva. Cînd auzi vorbele acelea rostite curgător de altcineva – nu numai preoți, ci și alții –, te întrebi cu invidie dacă o s-ajungi vreodată să le spui și tu ca pe apă.

Ți-e rău și ești trist și vezi trecînd pe lîngă tine oameni rîzînd și glumind, care parcă n-au nici o grijă pe lumea asta. Vai, cît îi mai invidiezi!

Pornești într-un pelerinaj la Sanctuarul Inari[1], iar pe cînd urci cu chiu, cu vai coasta abruptă

a muntelui îi admiri pe alții care au început urcușul în urma ta, dar trec pe lîngă tine fără să pară deloc obosiți; cînd ajungi, îi vezi că au început deja să se-nchine.

Odată, în ziua festivalului de la sanctuar din luna a doua, am pornit în pelerinaj la răsăritul soarelui, dar, oricît m-am grăbit să urc muntele, n-am ajuns la altarul din mijloc decît pe la mijlocul dimineții. Se făcea din ce în ce mai cald și, simțindu-mă deja sfîrșită, m-am oprit nițel să-mi trag răsuflarea, întrebîndu-mă cu necaz cine m-a pus să aleg o zi așa dogoritoare ca să plec la drum, cînd în altă zi mi-ar fi fost mult mai ușor. Și, cum ședeam eu acolo, am auzit o femeie de vreo patruzeci și ceva de ani, care nici măcar nu era în straie de călătorie, ci doar își suflecase poalele robelor, spunîndu-i cuiva cu care se întîlnise pe cărare în vreme ce ea venea la vale: „Eu fac pelerinajul de șapte ori la rînd. Am urcat deja muntele de trei ori și-o să mai urc de patru ori, că nu-i mare lucru. Ar trebui s-ajung iar jos cam pe după prînz". Altă dată nu mi s-ar fi părut mare lucru, dar în clipa aceea mi-am dorit foarte tare să fiu în locul ei!

Sînt invidioasă pe toți cei care au copii frumoși, fie ei bărbați, femei sau preoți. Și pe oamenii cu păr lung și neted, tăiat frumos la vîrfuri. Și-i invidiez foarte tare pe oamenii de vază cînd văd că toți îi respectă și-i slujesc. Și pe oamenii care scriu frumos și-s iscusiți la poezie și care sînt chemați de fiecare dată.

Ai zice că, atunci cînd o stăpînă înconjurată de o droaie de doamne de onoare vrea să trimită o scrisoare cuiva de rang înalt, ar trebui să fie încredințată că nici una dintre doamnele ei n-are un scris ca scurmătura de găină[2]. Dar nu, ea trimite anume după una dintre ele care s-a întors în odaia ei și-i întinde placa de măcinat tușul, poftind-o să scrie. Vai, cît o pizmuiesc pe doamna aceea! Cînd o doamnă de onoare o slujește de

multă vreme, chiar dacă nu scrie minunat, de obicei e-n stare să se descurce binișor – dar acum e un prilej aparte, scrisoarea-i pentru un nobil de la curte, de pildă, sau trebuie să răspundă cuiva care-a rugat-o să-i primească fiica în slujba ei. Stăpîna sa pregătește uneltele de scris cu mare grijă, iar în vremea asta doamnele celelalte se strîng roată și spun rîzînd că tare-ar vrea să fie-n locul ei.

Dacă înveți să cînți la vreun instrument de suflat sau la unul cu strune, la fel ca și cu caligrafia, cînd încă ești la început, te-ntrebi dac-o să ajungi vreodată la fel de priceput ca alții.

Doica Împăratului sau a Prințului Moștenitor. Și doamnele de onoare ale Împăratului, care pot să intre și-n casele soțiilor lui[3].

[152] *Lucruri care ți-ai dori să afli cum au ieșit* – Cînd se vopsește ceva, de pildă o pînză răsucită sau pestriță[1].

Cînd o femeie tocmai a născut, ai vrea să știi dacă-i băiat sau fată. Mai ales dacă părinții sînt de neam, dar ești curioasă chiar și-atunci cînd e-o femeie obișnuită sau o slujnică.

Dimineața după ce se anunță Lista Numirilor. Chiar dacă nici unul dintre cunoscuții tăi nu-i pe listă, tot mori de curiozitate să afli cine ce rang a căpătat.

[153] *Prilejuri cînd aștepți cu nerăbdare* – Ai trimis cuiva niște pînză să-ți coasă iute ceva, iar acum stai și-aștepți cu nerăbdare să apară dintr-o clipă-n alta și te tot uiți în direcția aia.

O femeie așteaptă un copil, dar sorocul a venit și-a trecut și tot nu dă semne că ar naște.

Cînd primești o scrisoare de la un bărbat drag aflat departe, cu cîtă nerăbdare te chinui să rupi pecetea de pe ea!

Pleci tîrziu de-acasă la un festival și, din păcate, procesiunea a început deja. Zărești bastoanele

albe ale soldaților care deschid calea, iar în vreme ce trăsura ta trece cu greu prin mulțime, te-apucă disperarea la gîndul c-o să pierzi ceva și-ți dorești să cobori în drum și să mergi mai departe pe jos.

A venit cineva care ai vrea să nu afle că ești acasă și i-ai spus uneia dintre doamne ce să-i zică, în timp ce tu aștepți cu nerăbdare, sperînd că o să plece.

Au trecut cincizeci sau o sută de zile de la nașterea unui copil așteptat cu nerăbdare, iar acum începi să te-ngrijești de ceea ce-o să ajungă cînd o fi mare.

Încerci să pui ața-n ac ca să coși ceva în grabă, cînd deja începe să se întunece. Nu numai cînd încerci să faci asta singură, ci mai ales cînd ai lăsat pe alta să bage ața în vreme ce tu ții acul, ca să-i arăți unde crezi că-i urechea, și ea-i prea repezită ca să o nimerească. „Gata, las-așa", îi spui, „nu-ți mai bate capul", însă ea se-ncăpățînează să mai încerce. Deja ți-ai pierdut nu doar răbdarea, ci și cumpătul.

Te grăbești să pleci undeva și careva spune: „Trebuie să trec întîi pe la cutare, trimit degrabă trăsura și după tine", iar tu rămîi să o aștepți, fierbînd de mînie. Auzi o trăsură pe stradă și te gîndești bucuroasă: „Vine!", dar trece mai departe. Ce dezamăgire! Și te-apucă disperarea dac-aștepți să mergi la un festival și auzi pe cineva spunînd: „Sigur o fi-nceput deja procesiunea".

S-a născut un prunc și uite că trece timpul și mitra nu mai iese.

Pleci la un festival sau în pelerinaj la templu, iar trăsura a oprit ca să mai iei pe cineva. Aștepți în fața casei, dar doamna respectivă nu se grăbește să iasă și simți că-ți ieși din fire așteptînd, de-ți vine s-o lași baltă și să pornești la drum chiar în clipa aceea.

Durează o grămadă pînă aprinzi cărbunii, iar asta te calcă pe nervi cînd te grăbești.

Devii neliniștită cînd trebuie să răspunzi în grabă la poemul cuiva și nu-ți vine nimic în minte. Dacă-i iubitul tău, nu-i nevoie să te zorești așa, dar alteori n-ai încotro. Iar dacă-i scrii unei doamne, zicîndu-ți că scrii tu ceva acolo la repezeală, tocmai atunci faci nu știu ce greșeală.

Cînd nu ți-e bine sau te temi de ceva, cu cîtă nerăbdare aștepți să vină zorii!

[154]* *Cînd Maiestatea Sa Împărăteasa era în doliu după răposatul Regent*, i s-a cerut să plece din palat la vremea Marii Purificări, la sfîrșitul lunii a șasea. Totuși, Cancelaria Caselor Împărătesei se întîmpla să fie într-o direcție de rău augur în ziua aceea, așa că s-a-ndreptat spre Aitadokoro, care ținea de Cancelaria de Stat.

În prima noapte pe care-am petrecut-o acolo a fost cald și întuneric beznă și-am dormit una lîngă alta, așteptînd cu nerăbdare să se lumineze mai repede. În dimineața următoare am cercetat mai bine casa. Semăna cu cele chinezești, turtită, cu acoperiș de țiglă, cu streșinile joase, arătînd cu totul neobișnuit. În locul grilajelor cu care eram obișnuite, avea doar niște storuri. Era așa de stranie și de fermecătoare, că ne-am dus în grădină să ne desfătăm ochii. Acolo am găsit o mulțime de crini sălbatici, împrejmuiți de-un gard de-mpletituri. Mulțimea aceea de flori colorate, care-și legănau capetele în grădina unei case atît de ceremonioase, se potrivea de minune acolo.

Cancelaria Ceasurilor era chiar în față și ne miram cît de aproape se auzeau bătăile de gong[1]. Vreo douăzeci dintre doamnele mai tinere s-au dus pînă acolo și-au urcat scara turnului, curioase să vadă cum e. Văzute din casă, cum urcau așa, toate purtînd trene gri-deschis și jachete chinezești, cu robe de vară necăptușite tot gri-deschis, chiar dacă nu-s tocmai niște făpturi din ceruri, măcar păreau așa. Mă amuzam uitîndu-mă cum

una le ajuta pe celelalte să urce împingîndu-le de jos, dar n-a mai putut să meargă după ele și a rămas acolo, privind în sus cu jind, fiindcă nu putea ajunge sigură.

S-au dus și pînă la Cancelaria Străjii Porții din Stînga și, după cît se pare, cîteva dintre ele n-au fost prea cuminți, făcînd larmă mare. Cei de-acolo le-au dojenit aspru, zicîndu-le că-i necuviincios să te urci cu picioarele pe jilțurile unde șed nobilii de la curte și să strici băncile slujbașilor, dar ele s-au făcut că nu aud.

La Aitadokoro era îngrozitor de cald, poate din pricină că era o casă așa de veche și acoperișul era din țigle, iar noaptea dormeam afară, pe verandă, în spatele storurilor. Mai mult decît atît, cum casa era veche, mișuna de făpturile acelea numite miriapozi[2], care cădeau toată ziua din tavan, și mai erau și cuiburi mari pline de viespi, ceea ce ne cam speria.

Înalții curteni treceau pe la noi în fiecare zi, iar cînd cineva a auzit pe unul care a rămas la taifas pînă-n zori, a-nceput să recite, spre veselia noastră:

Cine-ar fi crezut
că odăile Cancelariei de Stat
or s-ajungă loc de întîlniri pe timp de noapte?[3]

Deși venise toamna, casa aceea încă n-o răcorea „vîntul dintr-o parte"[4] din vechea poezie, dar gîzele toamnei se-apucaseră de țîrîit. Maiestatea Sa Împărăteasa avea să se-ntoarcă la casele ei în ziua a opta, așa încît Festivalul Tanabata de pe șapte l-am petrecut acolo, la Aitadokoro, văzînd mai de-aproape ceremoniile, pesemne din pricină că locul era mai strîmt[5].

Într-o zi, Căpitanul Consultant Tadanobu a trecut pe la noi, împreună cu Căpitanul Nobukata și Micul Sfetnic Michikata. Unele dintre noi am

ieșit să vorbim cu dînșii, iar cum stăteam așa la taifas, eu am întrebat într-o doară:

— Și ce faceți mîine?

Fără să se gîndească de două ori, Tadanobu a răspuns:

— De data asta o să fie luna a patra și lumea oamenilor[6].

Tare m-am mai veselit! E mare lucru cînd cineva-și amintește ceva de mai demult, dar bărbații parcă-s mai uituci decît femeile. Oamenii nu prea-și aduc aminte nici măcar poemele scrise de dînșii, darămite ale altora, așa încît răspunsul lui Tadanobu m-a mișcat. Firește, nici doamnele de după storuri, nici bărbații de afară n-aveau habar ce spusese el.

Iată despre ce era vorba – în prima zi a lunii a patra, în anul acela, se adunaseră o mulțime de înalți curteni lîngă a patra ușă dinspre miază-noapte și apus a Odăii celei Lungi din Palat. Unul cîte unul, au început să plece, pînă cînd n-au mai rămas decît Căpitanul Secretar Tadanobu, Căpitanul Nobukata și unul dintre Șambelani. Vorbeau de una și de alta, iar ca să se amuze, recitau sutre și poezii, cînd deodată unul a zis:

— Deja s-a luminat de ziuă. Hai să ne întoarcem.

La care Tadanobu a rostit:

— „Boabele de rouă sînt lacrimile iubiților care se despart în zori”[7] – și Nobukata îi ținea isonul.

— Dar știu că te cam grăbești cu Tanabata! am spus eu.

Asta i-a cam supărat.

— Ei, na, ziceam și eu așa, ce mi-a trecut prin cap despre o despărțire din zori, a spus nemulțumit Tadanobu. Aici trebuie mereu să ai mare grijă ce spui, altfel e vai și-amar de pielea ta – și au ținut-o tot așa, pufnind în rîs. Dar să nu mai spui la nimeni, a mai zis Tadanobu. Că altfel or să rîdă și curcile de mine.

Deja se luminase bine, așa că s-a urnit și el să plece, zicîndu-mi la despărțire:

— E vremea ca bătrînul zeu Kazuraki cel urît să se lase păgubaș și să plece.

Ei bine, de-atunci ardeam de nerăbdare să mai aduc vorba de asta cînd o mai veni Tanabata. Numai că între timp Tadanobu fusese ridicat la rangul de Consultant, așa că-mi făceam griji, neștiind dacă o să-l mai văd cu prilejul acela; mă gîndeam să trimit un slujbaș să-i ducă o scrisoare, dar pe urmă, spre marea mea încîntare, s-a înfățișat tocmai de Tanabata. Chibzuind cum să-i zic mai bine, am hotărît că, dacă-i amintesc de-a dreptul de noaptea aceea, o să-și dea seama ce pun la cale, pe cînd, dacă-i strecor pe nepregătite o aluzie, o să se scarpine în cap, nedumerit. Și-atunci voi folosi prilejul ca să-i amintesc. Am fost de-a dreptul încîntată cînd a priceput ce vreau să zic[8] fără să stea nici o clipă pe gînduri.

Așteptasem atîtea luni să vină ziua asta, încît m-a uimit faptul că, deși mă pricep la asemenea lucruri, el dovedea că-i și mai priceput – deci cum de părea Tadanobu încă și mai pregătit decît mine? Nobukata, în schimb, care fusese la fel de supărat atunci ca și Tadanobu, a auzit vorbele noastre fără să priceapă nimic. Abia cînd Tadanobu i-a amintit, spunînd „Nu mai ții minte ce mușteluială am primit în dimineața aceea amîndoi?", a pufnit în rîs și a zis: „A, da, da!" – nu cine știe ce răspuns, m-am gîndit eu.

Cu Tadanobu amestecam termeni din jocul de *go* cînd vorbeam despre amoruri – dacă un bărbat și o femeie ajungeau să se cunoască mai îndeaproape, ziceam că „i-a lăsat mînă liberă" sau „mai are doar o piatră" ori „el o să-și pună pietrele" și așa mai departe, ceea ce, firește, alții n-aveau cum să priceapă. Eu și Tadanobu vorbeam în felul acesta, înțeles numai de noi doi, iar Nobukata se băga și el în vorbă, spunînd: „Ce? Ce-ați

zis?". Se supăra cînd nu voiam să-i spun și-i cerea lui Tadanobu să-l lămurească, iar el, fiindu-i prieten, i-a zis pînă la urmă.

„Aproape că strică tabla"[9] însemna că iubiții ajunseseră în sfîrșit să devină unul. Oricum, Nobukata abia aștepta acum să-mi arate că știe și el limba noastră secretă. Într-o zi mi-a spus:

— N-ai o tablă de *go* pe-aici? Aș face o partidă de *go* cu domnia ta. Ce zici, îmi dai mînă liberă? Eu joc la fel de bine ca și Tadanobu, să știi. Să nu crezi că-i vreo diferență între noi.

— Dar dac-aș face așa ceva e clar c-aș „juca o partidă"[10], am răspuns eu.

El i-a povestit lui Tadanobu, care mi-a spus ce mult i-a plăcut răspunsul meu. Îmi place de oamenii care țin minte așa ceva.

Cînd Tadanobu a ajuns Căpitan Secretar, am pomenit de față cu Maiestatea Sa Împăratul ce frumos recită el poezii chinezești.

— Cine mai știe să recite „Judele Hsaio din K'uai-chi a trecut pe lîngă vechiul sanctuar"[11]? am continuat eu. Mi-aș dori să mai treacă pe la noi pînă cînd e ridicat în rang. E păcat.

Ce-a mai rîs Maiestatea Sa auzindu-mă! Dar m-am bucurat cînd mi-a răspuns:

— Bine, o să-i spun c-așa ai zis dumneata și n-o să-i mai dau nici o mărire.

Dar el tot a intrat în noua slujbă, iar eu m-am simțit foarte singură. În vremea asta, Nobukata hotărîse că el nu era cu nimic mai prejos decît Tadanobu și tot venea să-și dea aere, lăudîndu-se cu ce mai făcuse. Într-o zi, vorbind despre Tadanobu, i-am spus:

— Nimeni nu mai recită poemul „Încă nu-mplinise treizeci de ani"[12] așa ca domnia sa.

— Și de ce gîndești că eu n-aș la fel de bun ca el? a întrebat Nobukata. O să-ți arăt că-l și întrec – și s-a apucat să-l recite.

— Da, nu-i rău, să zicem, i-am răspuns.

— Vai! a exclamat el. Chiar că trebuie să-nvăț să recit ca dînsul!

— Mie-mi place tare mult cum zice el „treizeci de ani", am mai spus eu și auzind aceasta, a plecat, zîmbind amar.

Și, din cîte se pare, s-a întîlnit cu Tadanobu, i-a povestit ce spusesem și i-a cerut să-l învețe să recite și el frumos. Tadanobu a rîs și i-a făcut pe plac. Eu habar n-aveam de asta. După aceea Nobukata s-a înființat la fereastra mea, imitînd foarte bine felul cum recită Tadanobu. Nedumerită, am întrebat: „Cine-i acolo?". I-am simțit zîmbetul în glas cînd mi-a răspuns: „Hai să-ți povestesc ceva grozav" – și s-a apucat să-mi înșire cum îl chemase pe Tadanobu din postul de strajă în ziua de dinainte și cum îl înduplecase să-l învețe să recite. „Acum chiar că-l spun întocmai ca dînsul", a încheiat el, „dac-ai întrebat așa de suav cine-i acolo".

M-am amuzat că se chinuise atîta să învețe de la Tadanobu, iar de-atunci înainte nu mai trebuia decît să se-apuce de recitat poemul ăsta, că ieșeam numaidecît să stau de vorbă cu el.

— Îi sînt tare recunoscător lui Tadanobu pentru asta, spunea el. Ar trebui să mă rog pentru sănătatea lui.

Dacă eram în odăile mele și hotăram să-l fac să plece trimițîndu-i vorbă că am treburi cu Maiestatea Sa Împărăteasa, nu trebuia decît să-nceapă a recita poemul și-i mărturiseam că-s acasă. Ce-a mai rîs Maiestatea Sa cînd i-am istorisit toată tărășenia!

Într-o zi de abstențiune pentru Împărat, am primit un răvaș adus de Mitsu-nu-știu-cum, unul dintre slujbașii de la Straja Porții din Dreapta, scris pe o foaie de hîrtie împăturită: „Am vrut să trec pe la domnia ta, dar azi e zi de abstențiune... Îmi îngădui să «Încă nu-mplinise treizeci de ani» puțin mai tîrziu?".

I-am răspuns: „Cred că pentru domnia ta s-au împlinit deja anii, chiar dacă încă n-ai ajuns la vîrsta la care Zhu Maichen și-a certat nevasta”[13].

Nobukata s-a supărat iar. I-a povestit și Maiestății Sale Împăratul, care mi-a zis după aceea, cînd a venit la Împărăteasă:

— De unde știi toate lucrurile astea? Nobukata s-a plîns că l-ai nimerit și de data asta, căci așa este, avea treizeci și nouă de ani cînd și-a certat nevasta.

Cînd am auzit că Nobukata îi spusese și Împăratului, m-am gîndit că nu-i în toate mințile.

[155] *Kōkiden îi zicea* Marii Consoarte, fiica lui Kan'in, Comandantul de Stînga[1]. În slujba domniei sale era o doamnă pe nume Sakyō, fiica unei femei căreia i se spunea „Întinsa”[2], și lumea șuguia că Căpitanul Nobukata îi cam făcea curte.

Ei bine, Nobukata trecuse într-o zi pe la noi pe cînd Maiestatea Sa stătea la Cancelaria Caselor dumisale și s-a apucat să se vaite.

— S-ar cuveni să mai fac de strajă noaptea pentru Maiestatea Sa Împărăteasa din cînd în cînd, dar trebuie să spun că m-am cam lăsat pe tînjală fiindcă domniile voastre nu vă purtați prea frumos cu mine. Aș sluji cu credință dacă mi s-ar îngădui o căsuță de strajă.

— Da, cam ai dreptate domnia ta, au zis ele înțelegătoare.

Eu îmi mușcam limba, dar pînă la urmă tot i-am spus:

— Da, oamenilor le place să aibă un locșor unde să se simtă-n largul lor și să-și mai întindă oasele nițel, nu? Pesemne că domnia ta ai cîte-un colțișor din ăsta mai peste tot locul.

— Să știi că nici nu mai vorbesc cu domnia ta de-acum înainte! a spus el, supărat foc. Am crezut că-mi ești prietenă, dar văd că pleci urechea la toate bîrfelile care-am auzit că umblă despre mine.

— Vai, că sucit mai ești și domnia ta! am făcut eu pe nevinovata. Dar ce-am zis, mă rog frumos? Nu știu de ce te-ai supărat așa de tare.

Am tras-o de mînecă pe doamna care ședea lîngă mine, făcîndu-i semn să zică și ea că am dreptate.

— Așa-i, n-a spus nimic rău, s-a băgat și ea în vorbă, de ce te-ai aprins așa? Pînă la urmă, nu iese fum fără foc, a zis ea pufnind în rîs.

— Dumneaei te-a învățat să vorbești așa cu mine, nu? Recunoaște! a strigat Nobukata, mîniat.

— Vai, dar eu n-am spus nimic, mă jur! am zis eu iarăși. Nici nu pot să-i sufăr în ochi pe cei care fac așa – și-am plecat în altă odaie.

Dar data următoare a luat-o de la capăt.

— Ai zis niște răutăți rușinoase despre mine, care-s toate numai scorneli, a spus el cu năduf. Pesemne că le-ai auzit pe la alții și te-ai apucat să le repeți și domnia ta, că acum toți înalții curteni rîd de mine.

— Păi, dacă-i pe-așa, am spus eu atunci, cum de dai vina numai pe mine?

Și de-atunci n-am mai vorbit unul cu altul.

[156] *Lucruri netrebuincioase care amintesc de vremuri mai bune* – O rogojină tivită cu broderii frumoase[1] care s-a zdrențuit la margini.

Un paravan zugrăvit cu desene chinezești, care-acuma-i tot înnegrit și ros.

Un pictor care nu mai vede bine.

O șuviță de păr fals, lungă de vreo șapte-opt picioare, care se decolorează și se înroșește.

Țesătura de culoarea strugurelui cînd s-a „trezit" leșia[2].

Un bărbat care a fost mare crai pe vremea lui, dar acum a ajuns un hodorog ramolit.

O casă frumoasă cu copaci arși în grădină. Helești este lăsat de izbeliște și năpădit de ierburi.

[157] *Prilejuri cînd nu-ți miroase-a bine* – Un ginere cam flușturatic care-și cam lasă nevasta singură și n-a mai dat pe-acasă cam de multișor.

Unul care-nșiră numai minciuni se laudă că-i om destoinic și i se-ncredințează o treabă grea.

O barcă cu toate pînzele sus pe-un vînt sălbatic.

Un bătrîn de șaptezeci sau optzeci de ani care bolește de mai multe zile.

[158] *Citirile sutrelor* – Citirea Neîntreruptă[1] e tare frumoasă.

[159] *Lucruri apropiate și totuși depărtate* – Festivalul Miyanobe.

Legăturile dintre frați sau rubedenii care nu se suferă-n ochi.

Cărarea șerpuită ce urcă la Templul Kurama[1].

Prima zi din noul an, dacă ești în ultima zi din anul cel vechi.

[160] *Lucruri depărtate și totuși apropiate* – Paradisul.

Drumul unei bărci[1].

Legătura dintre bărbat și femeie.

[161] *Fîntîni și izvoare* – Horikane. Tama.

E curios că fîntîna Hashiri se află la Ōsaka.

Mă-ntreb de ce izvorul de munte[1] a ajuns să fie dat ca pildă de ușurătate.

Îmi place că fîntîna Asuka[2] e prețuită pentru că are „apă proaspătă și rece".

Chinuki. Shōshō[3]. Sakura. Kisakimachi.

[162]* *Cîmpii* – Saga, de bună seamă. Și cîmpiile de la Inami, Kata, Tobihi, Shimeshi și Kasuga. Cîmpia Sōke e și ea frumoasă cumva. Te-ntrebi cum de-or fi născocit așa un nume.

Cîmpiile Miyagi, Awazu, Ono și Murasaki.

[163] *Mari demnitari* – Comandanții de Stînga și de Dreapta. Stăpînul Casei Prințului Moștenitor. Ajutor de Sfetnic și Ajutor al Marelui Sfetnic. Căpitan Consultant. Căpitan de Rangul al Treilea.

[164]* *Curteni* – Căpitan Secretar. Secretar Controlor. Ajutor de Căpitan. Sublocotenent de Rangul al Patrulea. Șambelan Controlor. Sfătuitor de Rangul al Patrulea. Șambelan Mic Sfetnic. Șambelan Locțiitor al Străjii.

[165] *Ajutoare de Guvernatori de Provincii* – Ajutoarele Guvernatorilor provinciilor Kai, Echigo, Chikugo și Awa[1].

[166]* *Împuterniciți* – Împuternicitul de Ceremonial. Împuterniciții Străjii Porților din Stînga și din Dreapta.

[167] *Preoți* – Preoții de Rangul al Cincilea. Preoții palatului.

[168] *Doamne de onoare* – Înalta Doamnă de Onoare. Marea Doamnă de Onoare.

[169] *Șambelani de Rangul al Șaselea* – Dregătoria de Șambelan de Rangul al Șaselea nu-i chiar de invidiat[1].

Ajungînd el Ajutor al unui Guvernator de Provincie sau căpătînd alt titlu de rangul al cincilea, se-alege cu o căsuță cu acoperiș de lemn; mai face un gărduț nou, din scînduri; bagă și-o trăsură-n șopron; mai sădește vreo cîteva tufe de-o șchioapă în fața casei; și-și priponește boul la păscut. Vai de capul lui!

Te-apucă jalea cînd vezi ce bine măturată-i curtea lui, de parcă n-ar mai vrea să plece de acolo, agață peste tot storuri de Iyo țipătoare, cu șnur de piele viorie și uși glisante învelite-n cîrpă

și, temîndu-se ca nu cumva să-l calce hoții, dă poruncă-n fiecare seară să zăvorască poarta.

Mai bine s-ar muta în casa altuia – pe la părinți ori pe la socri sau poate chiar în casă la un unchi ori la un frate, dacă acesta-i plecat pe undeva, sau chiar în niște case de-ale Guvernatorului, dacă-l știe bine și dacă-i dus cu treburi; iar dacă și asta-i peste poate, mai sînt atîtea case ale Împăratului ori de nobili. Așa ar trebui, să ceară cu-mprumut o casă și să mai stea acolo pînă capătă și el o slujbă mai bună, și-atunci să-și caute un loc mai bun.

[170]* *O casă unde stă o doamnă singură*, dărăpănată ca vai de ea și-mprejmuită c-un zid de pămînt care se surpă, cu helești din grădină plin de bălării și ograda nu chiar năpădită de pelin, dar tot cu buruieni răsărind pe ici și colo, printre pietre – cînd văd așa ceva, mă umplu de tristețe. Îți trece imediat visarea cînd vezi un loc din ăsta unde femeia a poruncit să fie drese toate și dereticate, își zăvorăște cu grijă poarta-n fiecare seară și ține casa-n bună rînduială.

[171] *În casa unei doamne care slujește la curte* s-ar cuveni să trăiască și amîndoi părinții ei. Sînt mereu oaspeți care vin și pleacă, dinăuntru se-aude zvon de glasuri, iar afară nechează niște cai, dar ea se simte ca acasă.

Dar hai să ne închipuim că ești în altă casă. Îți vine-n ospeție un prieten drag și-ți zice: „N-am știut că te-ai întors acasă" ori „Cînd te-ntorci la palat?" – la urma urmei, cum să nu vină să te vadă bărbatul căruia-i ești dragă? Dar nesuferitele de gazde care-au pus să i se deschidă poarta gîndesc: „Ce hărmălaie! Și cîtă neobrăzare, să stea așa tîrziu!".

— Închis-ați poarta? zice careva și îi răspunde-un glas morocănos de servitor:

— Nu, că doamna încă are oaspeți.

— Păi, vezi s-o-nchizi îndată ce-or pleca, se aude iar stăpînul. Cam umblă hoți pe-aicea în ultima vreme. Și vezi și de foc.

De-auzi așa ceva îți piere tot cheful, ca să nu mai zic c-aude și musafirul tău.

Slugile acestuia, care nu suferă prea tare că el întîrzie, pesemne că rîd de servitorul din casă ce-și tot lungește gîtul, să vadă dacă nu mai pleacă odată musafirul. Vai, ce-i mai ocărăște atunci cînd îi prinde că-l maimuțăresc!

Chiar de bărbatul acela nu-ți spune pe șleau că-i ești dragă, tot asta se-nțelege dac-a venit să te vadă. Dacă-i nestatornic, ar putea să-ți zică acum cu un zîmbet: „E cam tîrziu. Văd c-abia așteaptă să zăvorască poarta", și-apoi să plece. Dar dacă-i ești dragă cu adevărat, rămîne pînă-n zori, fără să se lase-nduplecat cînd îl îndemni să plece. Paznicul de noapte vine de mai multe ori să vadă dacă-i tot acolo, iar cînd stă să se crape de ziuă, acesta se trezește vorbind cu toată gura, așa ca să-l audă și musafirul tău: „Vai de capul meu, a rămas poarta deschisă toată noaptea!" – și se-apucă s-o zăvorască, cu toate că deja s-a luminat și nu mai are nici un rost să facă asta. Asta chiar că mă scoate din sărite!

Și-așa-i greu și la părinții tăi acasă, darămite cînd gazdele-s oameni străini și-ți faci o grămadă de griji că ce-or fi zicînd de musafirul tău – și-i la fel de rău și-atunci cînd ești în casă la un frate cu care nu prea te-nțelegi.

În schimb, e minunat cînd, în toiul nopții sau în zori de zi, dacă nu s-a-ngrijit nimeni să-ncuie poarta, mai multe doamne care slujesc în casele vreuneia dintre prințese, la palat ori pe la vreun nobil vin cîrd ca să-l salute pe musafir[1]. Grilajele rămîn ridicate, toate stau la taifas în noaptea de iarnă pînă dă o geană de lumină, iar după ce musafirul pleacă, ele mai adastă, uitîndu-se după el. E și mai frumos dacă luna încă-i sus, pe cer, cînd dau zorii. După ce pleacă el, cîntînd din

fluier, doamnele nu se duc îndată la culcare, ci stau și mai vorbesc puțin despre dînsul. E minunat cînd toate adorm pe rînd în timp ce cîte una mai zice știu eu ce despre cutare om sau despre cutare poem compus de cineva.

[172]* *Într-o zi, în luna a noua*, nu mai știu unde, un domn pe care, chiar dacă nu era tocmai un mare demnitar, îl știau toți de bărbat fermecător, cu gust și sensibil, îi face o vizită doamnei cutare. Se crapă de ziuă, razele lunii minunate se înecă în pîcla groasă, iar el se căznește din răsputeri să-i picure-n ureche vorbe dulci care s-o lase visînd la noaptea asta. Ah, uite-l că pleacă – dar ea nu se urnește, ci stă și îl petrece cu privirea. Ce clipă fermecată!

El se face că-și vede de drum, dar se întoarce tiptil și se strecoară pînă la grilaj. Văzînd că dînsa-i tot acolo și nu se dă deloc dusă, ce se gîndește el? Ia să-i mai spun niște vorbe drăgăstoase, dar uite că femeia șoptește niște stihuri:

> cu toate că acolo, pe bolta-ntunecată,
> străluce luna[1].

Femeia pe care el o privește în taină se apleacă înainte, așa încît pletele-i acoperă fața. Lucește ca o candelă-n lumina lunii și, fermecat, bărbatul se retrage-acum făr-un cuvînt[2].

Așa se povestea.

[173] *Ce minunat e cînd ninge*, nu o zăpadă care se-așterne gros, ci gingaș, ca o-nvelitoare de mătase.

E-ncîntător și într-o seară cu nămeți, cînd două-trei prietene se strîng în jurul vasului rotund cu cărbuni aprinși, lîngă verandă, la taifas. Și, cît pălăvrăgesc, se-ntunecă, dar nu-i nici un opaiț aprins pe-aproape, iar de-afară zăpada împrăștie o lumină alburie – și ele stau cu gîndurile duse,

mai scormonesc cenușa cu vătraiul și tot vorbesc, vorbesc întruna cîte-n lună și-n stele.

Și, tocmai cînd începe să li se pară că s-a făcut tîrziu, aud pași apropiindu-se. Speriate, se uită afară și văd că-i unul care mai vine-așa cîteodată, pe nepusă masă, în toiul nopții.

— Mi-am închipuit eu că vă bucurați și domniile voastre de zăpada asta, zice el, dar am avut de făcut ba una, ba alta și n-am mai apucat s-ajung pe ziuă.

Fără-ndoială că vrea să amintească de poemul „Cel ce vine astăzi pe aici”[1].

Povestesc ce s-a mai petrecut în ziua aceea și-apoi se-ntind la vorbă despre cîte și mai cîte.

Au scos afară pentru dînsul o pernă de paie și el șade pe verandă cu un picior atîrnat peste margine, întinzîndu-se la povești fără să dea cineva semne că i-ar pieri cheful de vorbă, pînă cînd clopotul de la templu anunță venirea zorilor. Tocmai cînd stă să se crape de ziuă, el se pregătește să plece, iar în clipa aceea recită frumos: „Omătul se așternea gros pe niște munți anume”[2].

Dac-ar fi fost numai între ele, doamnele n-ar fi rămas la povești pînă-n zori, iar acum, după plecarea lui, ele tot nu se dau duse, ci mai sporovăiesc despre noaptea aceea minunată și despre acel bărbat cu-atîta farmec și purtări alese.

[174] *Odată, pe vremea cînd domnea fostul Împărat Murakami*, a nins năprasnic. Luna strălucea frumos. Maiestatea Sa Împăratul a adunat niște zăpadă într-un bol, a înfipt în ea o crenguță de prun înflorit și i l-a înfățișat Șambelanei, Hyōe, spunînd:

— Ia să vedem ce poem poți să ne spui despre asta.

Drept răspuns, ea a recitat vorbele poemului chinezesc: „În vremuri cu zăpadă, raze de lună și flori”[1], pentru care Maiestatea Sa tare-a mai lăudat-o. „Nu-i mare lucru să compui un poem”,

a spus, „ci mult mai greu e să spui ceva care-i așa de nimerit".

Altă dată, pe cînd Maiestatea Sa își petrecea vremea tot cu Hyōe, s-a întîmplat să se oprească în fața Odăii de Taină, unde nu era nimeni, văzînd că iese fum din unul dintre vasele de lemn cu cărbuni aprinși. A poftit-o să se ducă să vadă ce-i, iar cînd s-a întors, aceasta a rostit:

> Cînd m-am dus să văd,
> am văzut că pescarii care vîslesc
> peste adîncurile oceanului
> prinseseră o broască și acum
> goneau cu ea spre casă[2].

O broască sărise în jar și se pîrlea acolo.

[175]* *Doamna pe nume Miare no Seji* a făcut odată pentru Împărat o păpușică foarte drăguță, de-o șchioapă, în chip de copil de nobil, cu părul legat ca toți băieții, în stil *mizura*[1], și gătit frumos în robe de ceremonie. Sub straie a scris numele „Prințul Tomoakira", iar Împăratului i-a plăcut foarte tare cînd ea i l-a înfățișat.

[176] *Cînd am intrat eu în slujbă la curte*, toate păreau să mă copleșească, mă simțeam mai mereu încurcată și stînjenită și cîteodată abia mă țineam să nu plîng. O slujeam pe Împărătească seară de seară, după draperia ei joasă, iar Maiestatea Sa scotea niște desene și alte lucruri și mi le arăta, dar eu mă pierdeam așa de tare, că nici măcar nu-ndrăzneam să-ntind mîna să le iau. Ea îmi tîl-cuia desenele, mă-ntreba ce gîndesc că se petrece acolo și tot încerca să mă facă să mă simt mai în largul meu cînd vorbea cu mine. Eu eram nevoită să m-aplec ca să le deslușesc la lumina opaițului pus pe o tipsie cu picior[1] și știam că părul meu se vedea încă și mai limpede ca-n miezul zilei. Era o vreme tare friguroasă, iar cînd îi

zăream degetele ieșind de sub mînecile roz-prună, lucind gingaș, mă minunam peste poate. Mi-amintesc că mă uitam la ele cu gura căscată, abia venită de la țară la palat, unde toate erau noi pentru mine, și mă gîndeam: „Nu mi-am închipuit vreodată că poate fi pe lumea asta o făptură așa aleasă!”.

În prima zi, cînd s-a luminat, mă grăbeam să mă-ntorc în odaia mea, iar Maiestatea Sa Împărăteasa mi-a zis în glumă:

— Nici măcar zeul Kazuraki nu s-ar zori așa să se-ascundă!

Eu rămîneam tot cu capul plecat, ferindu-mă să-i arăt obrazul, și nu-ndrăzneam să ridic grilajele. Slujnicele care-au intrat au pus să se deschidă grilajele, dar Maiestatea Sa le-a oprit și ele-au zîmbit cu subînțeles și-au ieșit din odaie. Maiestatea Sa m-a mai ținut apoi lîngă ea ceva vreme, ba iscodindu-mă, ba vorbindu-mi de unele și de altele, pînă cînd, într-un tîrziu, mi-a spus:

— Vei fi voind să te-ntorci în odaia ta de-acum. Ei, du-te-atunci, dar ai grijă să te-ntorci cum se lasă seara.

Îndată ce-am ieșit tîrîndu-mă în genunchi și m-am ascuns vederii, s-au și deschis larg grilajele: afară ningea. Aproape de intrarea în Tōkaden e un gard cu ochiuri, ce face ca grădina să pară foarte mică. E minunat în zăpadă. În ziua aceea Împărăteasa mi-a trimis vorbă de mai multe ori, îndemnîndu-mă să mă-nfățișez Maiestății Sale înainte să se însereze.

— Nu te teme c-o să te vadă toată lumea, a adăugat Maiestatea Sa. Pe vremea asta cu ninsoare n-ai a-ți face griji de asta.

Și doamna care era mai mare-n odaia noastră[2] m-a dojenit c-arăt atîta sfioșenie.

— Nu se cade, a zis domnia sa. Cît mai ai de gînd să te-ascunzi în odaie? Împărăteasa ți-arată că-i ești pe plac îngăduindu-te în preajma Maiestății Sale cu-atîta ușurință, să știi.

Și uite-așa, bătută la cap din toate părțile, m-am supus poruncii, înghițind în sec, și m-am înfățișat Maiestății Sale, cu toate că-mi venea să intru-n pământ de rușine și de nefericire.

Acoperișurile bordeielor focului aveau cușme de zăpadă, arătînd ciudat și deopotrivă minunat. Lîngă Maiestatea Sa ardea focul în vasul cel pătrat, după obicei, dar nimeni nu stătea acolo. O doamnă de onoare mai bătrînă aștepta poruncile Maiestății Sale, șezînd alături, iar Împărăteasa stătea în fața unei căldărușe unde ardea lemn aromitor, împodobită cu încrustații în chip de pere. Dincolo de stîlpi ședea un cîrd de doamne strînse unele-n altele în jurul unui vas mai lung cu tăciuni aprinși, cu jachetele chinezești lăsate pe umeri, și m-a apucat invidia văzîndu-le că se simt așa în largul lor. Mă uitam cu jind la ele cum duc solii încoace și-ncolo, cum stau în picioare ori așezate, cum vin și pleacă, fără nici o umbră de sfială, pălăvrăgind și zîmbind și rîzînd împreună, și nu izbuteam să-mi închipui că-ntr-o zi voi ajunge și eu să m-amestec așa între dînsele. Mai în fundul odăii se-adunaseră parcă vreo trei sau patru care se uitau la niște desene.

N-a trecut mult și s-au auzit strigătele unei slugi care anunța sosirea unui alai. „Se pare că vine Domnia Sa[3]", spuneau unele și s-au apucat să strîngă repede lucrurile împrăștiate peste tot. Eu tare-aș mai fi vrut să mă-ntorc în odaia mea, dar nu puteam să mă strecor așa de repede, prin urmare m-am dus într-un cotlon – dar tot mă îmboldea curiozitatea să trag cu ochiul printre draperii.

Dar n-a venit decît Marele Sfetnic Korechika, cu mantia și pantalonii largi violet lucind frumos în lumina albă a zăpezii. S-a așezat lîngă un stîlp.

— N-am putut ieși din casă zilele astea din pricina unei abstențiuni, a zis el, dar acum, dacă s-a pus pe nins în așa hal, m-am hotărît să trec pe-aici, să văd ce mai faceți.

— Eu mi-am făcut griji că „poteca nu se mai vede", cu toată zăpada asta, a răspuns Maiestatea Sa. Cum de-ai ajuns aici?

El a zîmbit.

— Prin urmare, Maiestății Voastre chiar i s-a „înduioșat inima"[4] cînd m-a văzut? a întrebat.

Ce vorbe minunate! – am gîndit eu atunci. Ascultîndu-i plină de-ncîntare, mi-am zis că nu poate fi ceva mai frumos pe lumea asta. Parcă ascultam pe cineva care spune o poveste dîndu-și frîu liber imaginației și înfățișînd întîmplările cu vorbele cele mai măiestrite.

Maiestatea Sa purta mai multe rînduri de straie albe, iar pe deasupra o robă stacojie de damasc chinezesc, pe care i se revărsau pletele negre – era o imagine de vis, ca acelea zugrăvite în picturi, dar cum nu mai văzusem vreodată aievea.

Marele Sfetnic s-a pus apoi pe pălăvrăgit și pe șuguit cu doamnele. Auzindu-le cum îi răspund la tachinări fără să se-arate deloc stînjenite, ba chiar cu îndrăzneală și dîndu-i peste nas cînd domnia sa nu prea le nimerea, nu-mi venea să-mi cred urechilor și m-am înroșit de mama focului. După aceea el a luat niște nuci și i-a dat și Maiestății Sale cîteva.

Pesemne că la un moment dat o fi-ntrebat cine-i acolo, după perdea, iar răspunsurile doamnelor mai mult i-au ațîțat curiozitatea, că s-a ridicat în picioare și, cînd eu credeam că pleacă, a venit tocmai la ascunzătoarea mea, s-a așezat chiar lîngă mine și s-a apucat să-mi vorbească. M-a iscodit de una și de alta, lucruri pe care le auzise despre mine dinainte să vin la curte, întrebîndu-mă dacă-i adevărat, și parcă nu-mi venea să cred că mă aflu așa de aproape de domnia sa, cînd numai văzîndu-l de la depărtare mă pierdeam cu firea. Ce puteam să-i răspund? Stăteam după perdea, pierdută, cu cămașa udă de sudoare la gîndul c-am fost așa smintită să cred c-aș putea

sluji la curte. Eu, care totdeauna mă repezeam să trag storurile dinăuntru și să-mi răsfir evantaiul, ascunzîndu-mă după el, ca nu cumva să mă vadă de-afară dacă arunca vreo privire spre trăsura mea cînd o însoțea pe Maiestatea Sa Împărăteasa la vreo procesiune.

Acum Marele Sfetnic mi-a luat din mînă evantaiul după care mă ascundeam prevăzătoare de privirea lui. Cuprinsă de panică, am vrut să-mi scutur părul, ca să-mi acopăr obrazul cu el, dar știam foarte bine c-ar fi lipsit de cuviință să fac asta de față cu domnia sa. M-am făcut mică, știind că el îmi vede stupoarea pe chip. Of, măcar dacă s-ar ridica acum și m-ar lăsa în pace! Dar nu, stătea acolo, răsucind evantaiul pe toate fețele, și-mi împuia capul, tot întrebîndu-mă cine a pus să fie zugrăvit așa, în vreme ce eu îmi apăsam obrazul cu mîneca jachetei chinezești așa de tare, că sigur mi-oi fi șters sulimanurile, lăsîndu-mi numai pete-pete.

Pesemne că Maiestatea Sa Împărăteasa o fi băgat de seamă la ce chinuri mă supunea Marele Sfetnic adăstînd cu atîta cruzime la taifas, căci i-a tăiat vorba.

— Ia uită-te la asta, i-a spus, și zi-mi cine gîndești c-o fi scris-o.

— Mai bine m-aș uita la ea de-aici, a răspuns domnia sa, dar Împărăteasa a stăruit să vină lîngă dînsa.

— Dar doamna aceasta nu-mi mai dă drumul să plec, a glumit el.

Simpatic răspuns, n-am ce zice, dar m-am rușinat la gîndul că nu se potrivește deloc cu mine, care nu eram de același rang cu domnia sa.

Maiestatea Sa a scos un caiet cu însemnări în stil caligrafic liber[5] și s-au uitat amîndoi la el.

— Chiar, al cui o fi scrisul ăsta? a zis Marele Sfetnic. Mai bine să-i arătăm și doamnei de acolo. Cu siguranță că domnia sa cunoaște scrisul tuturor – și-a ținut-o tot așa, cu vorbe din astea în

doi peri, zădărîndu-mă numai ca să mă facă să-i răspund.

Și, de parcă n-ar fi fost destul că era de față Marele Sfetnic, au anunțat că vine încă un musafir – și-a apărut încă un curtean, îmbrăcat asemenea. Bărbatul acesta era și mai încîntător și mai însuflețit decît Marele Sfetnic și făcea pe toată lumea să rîdă cu ghidușiile și poznele lui. Doamnele îi povesteau și ele ce-a mai făcut cutare sau cutare dintre înalții curteni, iar auzindu-le, îmi părea că am în față niște îngeri sau alte făpturi pogorîte pe pămînt de undeva de sus – cu toate că mai încolo, cînd m-am mai învățat cu slujba la curte, mi-am dat seama că nu era așa mare lucru! Toate doamnele de onoare pe care le asculți cu atîta admirație vor fi trecut și dînsele prin asta atunci cînd au ajuns aici pentru întîia dată, iar după ce-ncepi să pricepi lucrurile astea firește că ajungi să te deprinzi mai ușor cu viața la curte.

Altă dată, pe cînd vorbea cu mine despre una și despre alta, Maiestatea Sa Împărăteasa a zis deodată:

— Mă iubești tare?

— Cum să nu? am răspuns eu, dar, tocmai cînd rosteam vorbele acestea, s-a auzit careva strănutînd strașnic în Sala Meselor, iar Maiestatea Sa a zis atunci:

— Vai, văd că m-ai mințit![6] Ei bine, fie... – și s-a retras.

Umilită, mi-am zis: „Cum să mint? Fără-ndoială că eu chiar o iubesc foarte tare pe Maiestatea Sa. Ce prostie! Strănutul ăla-i mincinos, nu eu". M-am întrebat cine mi-o fi făcut pocinogul ăsta. „La urma urmei", m-am gîndit, „nimănui nu-i place cînd îi vine să strănute. Ce enervant c-a trebuit să strănute careva chiar în clipa asta!". Dar încă nu eram învățată cu viața la curte și pînă dimineață n-am găsit cum să-i răspund Maiestății Sale ca să mă dezvinovățesc. S-a luminat de ziuă și m-am

întors în odaia mea, dar nici bine n-am ajuns, c-am și primit un răvaș, scris frumos pe hîrtie verde-deschis. L-am deschis și am citit:

De unde să fi știut,
cum să fi descoperit că
nu grăiești adevărat,
dacă n-ar fi Tadasu, în ceruri,
care judecă ce-i adevăr și ce-i minciună?

„Așa gîndește Maiestatea Sa Împărăteasa”[7], adăugase la sfîrșit doamna care scrisese slovele pe hîrtie.

Nici nu știam dacă să mă minunez ori să deznădăjduiesc, fiindu-mi iarăși necaz pe aceea care strănutase în seara dinainte.

Putem judeca o floare
după culoarea ei mai vie ori mai pală –
dar floarea nasului roșu nu era adevărată.
Iar inima mea înflorită se-ofilește
aflînd cu tristețe că nedrept e judecată[8].

— Du-i, rogu-te, asta Maiestății Sale, ca să se mai înveselească nițel, am zis eu, adăugînd: Zeul divinației le știe pe toate. Eu stau încremenită-n fața lui...[9]

După ce-a plecat să ducă răspunsul, m-a cuprins iarăși tristețea, întrebîndu-mă din nou de ce-o fi apucat-o tocmai atunci strănutul pe femeia aceea.

[177] *Oameni care-și dau importanță* – Primul care strănută de Anul Nou. Oamenii din lumea bună nu cred în superstiția asta, ca prostimea.

Fața unuia care-a izbutit să capete un post de Șambelan pentru fiu-său cînd se-nghesuiau o grămadă să pună mîna pe așa dregătorie. Și cel care-a fost numit Guvernator al celei mai bune provincii în anul respectiv. Cînd oamenii îl

felicită și-i spun: „Vai, ce dregătorie bună ai căpătat!", el răspunde, umflîndu-se în pene: „A, nu, nici vorbă. În fundătura aia?".

Unul care-a fost ales dintre mulți pețitori de soi o să se simtă, fără-ndoială, tare mîndru de el.

Un Guvernator de Provincie care-a fost înălțat la rangul de Consultant își dă mai multă importanță decît Consultanții de neam bun[1].

[178]* *Nu-i nimic mai falnic decît rangul.* Cum se schimbă Împuternicitul ori Sfetnicul care-i ridicat în rang! Zici că-i alt om: de unde înainte nu-l băga nimeni în seamă, după ce-i numit Sfetnic, Mare Sfetnic ori Ministru e ținut la mare cinste și-acum umblă numai cu nasul pe sus! La fel văd și la rangurile mai mici, la Guvernatorii de Provincii și alții asemenea. Aceia care au slujit în mai multe provincii și-ajung Locțiitori sau capătă mai știu eu ce altă dregătorie de rangul al patrulea sau al treilea se bucură de mare prețuire printre nobilii de la curte.

Femeile, în schimb, nu-s așa de falnice. De bună seamă că doica împăratului care capătă al treilea rang sau titlul de Înaltă Doamnă de Onoare e destul de respectată, dar cam atît poate s-ajungă vreodată și, la urma urmei, ce mare scofală-i și asta? Iar cele mai multe femei nici măcar atîta nu capătă. Pare-se că o doamnă care se duce-n provincii ca soață a Guvernatorului e pizmuită c-a izbutit s-ajungă la așa mare cinste. Ce să mai vorbim de o femeie de rînd care se mărită cu un nobil de la curte sau de fata unui curtean care-ajunge Împărătească!

Cu toate astea, cel mai mult îmi place să văd cum urcă-n rang un tînăr.

Cît despre preoți, ce-i așa mare scofală dacă au un titlu sau altul? Nici chiar preotul plăcut la-nfățișare ce recită frumos sutrele nu prea-i luat în serios de doamnele care vorbesc de dînsul. Dar dacă cineva ajunge Mare Preot, toată lumea-l

respectă și-l ține la mare cinste – de parcă Buddha a coborît pe pămînt!

[179] *Lucruri care te umplu de respect* – Parcă nu simți mai mult respect pentru nimeni decît pentru bărbatul doicii. Se înțelege dacă-i vorba despre doica unui împărat sau a unui prinț, de bună seamă, însă, chiar dacă-i o doică pe la o familie de rang mai mic sau la un Guvernator de Provincie, bărbatul ei e prețuit de cei din jur la fel de mult ca și familia aceea, așa că el începe să-și dea importanță, crezînd că stăpînul casei e de partea lui. Se poartă de parc-ar fi copilul lui. Ei, dacă-i fată, mai treacă-meargă, dar, dacă-i băiat, nu se mai dezlipește de dînsul și-i face toate poftele, iar dacă se-ntîmplă să-l supere careva pe băiat, sare la gîtul aceluia și-l ponegrește de față cu toată lumea. Și-i așa rău de gură, că nimeni nu-ndrăznește să se pună în contra lui ori să se plîngă de ceva pe față, așa că el tot cum îl taie capul face și se răstește la toți, dîndu-și aere de stăpîn.

Dar nu-i mai merge nici lui chiar așa cît pruncul e încă mititel. Cum doica doarme alături cu mama pruncului, bărbatul ei e nevoit să rămînă singur în odaia lui – și-atîta-i trebuie să umble pe la alta, c-atuncea nevasta lui se face foc și pară și nu mai scapă din gura ei! Dacă el îi cere să vină să doarmă cu el în așternut, nu tot lîngă mama pruncului, o și văd pe săraca femeie îmbrăcîndu-se iute în nopțile reci de iarnă ca să dea fuga la copil cînd mama lui o cheamă să vină înapoi fără-ntîrziere. La fel se-ntîmplă și pe la casele mari – și cîte altele și mai și!

[180]* *Boli* – Bolile care te rod pe dinăuntru. Bolile aduse de spirite[1]. Beri-beri. Și-atunci cînd n-ai poftă de mîncare.

Ce tulburător e să vezi o copilă gingașă, de vreo optsprezece ori nouăsprezece ani, cu plete

strălucitoare, lungi pînă la șale și dese, cu fața palidă ca o lună plină, pe care o dor dinții de nu mai știe ce să facă. Șade-ntr-un colț, cu mîna la obrazul roșu ca focul, neștiind că părul de lîngă frunte îi e ud de lacrimi.

Sau prin a opta lună vedem o doamnă cu o cămașă albă, largă, și niște pantaloni frumoși, peste care a-mbrăcat o robă minunată ce îmbină culorile asterului; zace fără vlagă, roasă pe dinăuntru de vreo boală. Au venit o ceată de doamne, prietene cu dînsa, să vadă ce mai face, iar după storuri s-au adunat și vreo cîțiva nobili mai tineri. „Vai, săraca!", zice careva-ntr-o doară. „Se-ntîmplă des s-o ia așa de rău?" În vremea asta (ca să fie și mai și) bărbatului care-o iubește i se rupe inima de mila ei. Te înfiori văzînd-o că se ridică-n capul oaselor ca să vomite, cu părul lung legat la spate!

Maiestatea Sa Împărăteasa aude că-i bolnavă și binevoiește să-i trimită un preot ca să-i citească, unul cu glas frumos, care s-așază aproape, după paravan. Dar locu-i strîmt și el le vede bine pe doamnele înghesuite-acolo, care stau și-l ascultă citind din sutre. Ai zice că sigur o să-l pedepsească cerul dacă-i mai lunecă mult privirea către ele în timp ce face incantații!

[181] *E-ncîntător să vezi pe unul care-i mare crai* și are mîndre mai peste tot locul sosind acasă-n zori cine știe de pe unde, după ce și-a petrecut noaptea cu vreo drăguță. Chiar dacă-l vezi că pică de somn, el s-așază și trage mai aproape placa de măcinat tușul ca să-i scrie scrisoarea de-a doua zi dimineața. Îl vezi cum macină tușul cu grijă pînă cînd iese așa cum trebuie și-apoi se-apleacă blînd să scrie, dar nu se repede să pună pe hîrtie tot ce-i trece mai întîi prin minte, ci pune suflet în slovele acelea.

Peste rîndurile de robe albe poartă un strai galben-trandafir-domnesc ori stacojiu, iar cînd

„să-i scrie scrisoarea de-a doua zi dimineața"

încheie scrisoarea, rămîne cu privirea pierdută pe mîneca boțită a cămășii albe[1]. Nu-i încredințează scrisoarea unei slujnice care se nimerește pe-acolo, ci-și dă osteneala să se ridice-n picioare ca să cheme un străjer mai tînăr sau vreun slujitor mai vrednic de-așa o solie și i-o dă acestuia, spunîndu-i ceva în șoaptă. Iar după ce-l vede plecînd, rămîne dus pe gînduri, recitînd încetișor bucățele de sutre, potrivite cu clipa aceea, pînă cînd îl cheamă cineva-n odaie să se spele și să mănînce fiertura de dimineață. Dar, cînd intră, se-oprește deodată lîngă o măsuță și mai citește ceva. E încîntător să-l vezi că se-apucă de citit cu glas tare cînd dă de vreun pasaj care-i place.

Își spală mîinile, își pune-o mantie și se apucă de recitat pe de rost cartea a șasea din *Sutra Lotusului*[2]. Este tulburător – dar iată că se-ntoarce solul (fără-ndoială că doamna stă pe-aproape) și-i face semn că a adus răspuns; atunci tînărul nostru se-oprește din recitat sutra cea sfîntă și-și mută plin de nerăbdare gîndul la scrisoarea iubitei... E nostim, căci cu siguranță o să-și atragă pedeapsa cerului pentru așa o delăsare!

[182] *E miezul zilei și-i zăduf mare*, nici nu mai știi cum să te răcorești – cu evantaiul nu faci decît să fîțîi aerul fierbinte și-ți tot moi mîinile în apă cu gheață și te vaiți că nu mai poți de cald. Iar apoi îți aduce cineva un răvaș scris pe

o hîrtie subțire de un roșu strălucitor, prins de o garoafă chinezească înflorită, tot de un roșu aprins – și simți ce cald i-o fi fost și celui care l-a scris și ce dor trebuie că i-o fi fost de tine și, fără să iei seama, lași din mînă evantaiul (oricum nu-ți era de nici un folos nici cînd îl răsuceai în vreme ce-ți țineai cealaltă mînă-n apă rece) și uiți deodată de toate relele.

[183] *Podeaua coridorului dinspre miazăzi ori poate a celui dinspre răsărit* lucește ca oglinda și peste ea s-a așternut o rogojină nouă-nouță, tare frumoasă. Cînd draperia cea de trei picioare, cu perdelele acelea minunat de răcoroase, e împinsă la o parte, alunecă mai mult pe podeaua lucioasă – și-o vezi pe doamna ce stătea culcată după ea. Poartă o cămașă albă de borangic și niște pantaloni largi, stacojii, iar pe deasupra o robă viorie, încă scrobită, în care doarme.

De streașină atîrnă un opaiț aprins. Iar la vreo doi stîlpi mai încolo storul a fost ridicat sus de tot și două doamne de onoare și mai multe fetișoare șed sprijinindu-se de prag ori tolănite lîngă storurile trase. În cenușa candelei arde-un tăciune, iar adierea aromitoare a tămîii se potrivește de minune cu simțămîntul acela de tihnă și gingășie.

Deja-i tîrziu cînd se-aude o bătaie furișată în poartă, și o doamnă care știe ea ce știe se strecoară și-l conduce la cea care-l așteaptă, cu ochii-n patru ca să nu-l vadă cineva, în taină – ce scenă-ncîntătoare!

Și iată încă una: el și doamna stau la taifas. Lîngă ei zace o *biwa* cu viers frumos și gingaș, iar cînd se opresc din vorbit, el îi ciupește ușurel strunele cu vîrful degetelor.

[184] *E-ncîntător s-auzi*, dintr-o casă aflată aproape de drumul mare, pe cineva trecînd cu trăsura, cu storurile ridicate, ca să se bucure de lună în zori, recitînd cu glas frumos un vers: „Rătăcitorul

mai adastă sub luna palidă”[1]. E-ncîntător și s-auzi asta atunci cînd trece-un călăreț.

Cînd stai într-o astfel de casă, se poate să auzi și sunetul apărătorilor de la șa clămpănind în mersul calului. Curioasă să afli cine-o fi, lași baltă treaba pe care o făceai și te duci să te uiți – și, cînd colo, ce să vezi? Nu era decît un oarecare. Ce dezamăgire!

[185] *Lucruri dezamăgitoare* – Nimic pe lumea asta nu-i mai rău ca un bărbat sau o femeie care se dovedește că folosește cuvintele într-un fel vulgar. Mă-ntreb ce-or fi avînd cuvintele de par vulgare sau de bun-gust – deși, de bună seamă, nici cea care spune asta nu-i mai brează decît alții! Iar dacă-i așa, cum se poate ști ce-i bun și ce nu? Ei bine, nu știu alții cum sînt, dar eu mă iau după cum mi se pare mie.

Nu-i un lucru rău să rostești cuvinte vulgare ori necuviincioase dac-o faci cu bună știință. Năucitor e-atunci cînd cineva scoate o vorbă fără să se gîndească vreo clipă ce-nseamnă ea. Nu-mi place nici cînd un om cu capul pe umeri, moș sau bărbat, se face că vorbește ca țăranii. Orice tînăr ar trebui să intre-n pămînt de rușine văzînd un om în toată firea care stîlcește vorba.

E-ngrozitor și cînd, în loc să spui „O să fac asta” sau „O să zic asta” sau „O să fac cutare lucru”, spui „Oi zice asta” ori „M-oi duce-acasă”[1]. Și, de bună seamă, asta mai ales dacă scrii așa. Dacă acela care a scris o poveste nu știe să vorbească bine, te scoate din sărite și ți-e rușine și de rușinea scriitorului. Mai sînt și unii pe care i-am auzit spunînd „o singuă tuăsuă” în loc de „o singură trăsură”, și mai toată lumea pare să rostească astăzi „a căta” în loc de „a căuta”[2].

[186] *Nu se cade ca un bărbat* care trece pe la o doamnă de onoare să mănînce cît stă cu dînsa. Și doamna care-l servește cu demîncare e vrednică

de tot disprețul. Firește, dacă iubita lui îl tot îmbie să mai ia, el n-are ce să facă – la urma urmei, doar n-o să-i întoarcă spatele, scîrbit!

Eu, chiar dacă-i beat și rămîne să doarmă la mine-n noaptea aia, nu-i dau nici măcar o strachină de orez. Nu-mi pasă dacă gîndește că-s fără inimă și nesimțitoare și nu mai vine niciodată pe la mine. Desigur, nu prea ai ce face dacă ești acasă și i se-aduc bucate din odăile de la miază-noapte[1] – cu toate că nici atunci nu-mi place deloc.

[187] *Vînturi* – Vînturile de furtună. Vîntul cel blînd din luna a treia care aduce cîte-un ropot de ploaie pe-nserat.

Vîntul amestecat cu ploaie care suflă în lunile a opta și a noua mă întristează. Cînd vîntul șuieră și spintecă perdelele de ploaie, îmi place să-mi iau roba căptușită de vară care-a stat la aerisit și să-ntind peste ea o cămașă de borangic sub care să dorm[1] – e-ncîntător și să te minunezi că s-a făcut așa răcoare dintr-odată, cînd mai devreme era așa de mare zăpușeala, de-ți venea să lepezi și cămașa asta de borangic.

Și-mi place cînd deschizi grilajele ori ușile pereche, în zori, și, fără veste, o pală de vînt cu ploaie îți pișcă obrazul.

Pe la sfîrșitul lunii a noua ori în a zecea lună, se-ntunecă cerul și bate vîntul tare, spulberînd frunzele galbene din copaci – o vreme tristă și-nduioșătoare. Frunzele cireșilor și ale ulmilor se scutură cît ai clipi.

Casele care au cîte-o grădină plină de copaci sînt minunate în a zecea lună.

[188] *Ziua de după taifun* e de o frumusețe care te-nfioară. Grilajul și gardurile despărțitoare ce împrejmuiesc grădina stau într-o rînă, iar plantele din grădină-s culcate la pămînt. Vîntul a smuls din rădăcini niște copaci mari și le-a rupt crengile;

te-apucă jalea cînd îi vezi prăbușiți peste trifoiul-japonez și valeriană. Toate ochiurile grilajului sînt pline de frunze, așezate parcă cu-atîta gingășie, că nu-ți vine-a crede că vîntul cel sălbatic a făcut asta.

Iată și o doamnă frumoasă, îmbrăcată-ntr-o robă vioriu-închis lucind stins de-atîta purtat și o mantie de ceremonie din brocart ocru-frunză-de-toamnă sau dintr-o țesătură mai subțire, care tocmai s-a sculat după ce vîntul a ținut-o trează toată noaptea. Iese pe genunchi la doi pași de Odaia din Mijloc, cu părul căzîndu-i pe umeri, înfoiat și răvășit de vînt. Privește tulburată grădina și sufletul ei gingaș dă glas unui poem: „Pricep de ce cuvîntul *furtună*"[1]. În vremea asta, o fată de vreo șaptesprezece sau optsprezece ani, care nu mai este nici copiliță, dar nici femeie-n toată firea, stă lipită de stor, privind cu jind alte fete și femei mai tinere trebăluind ici-colo prin grădină, strîngînd plantele smulse din rădăcini și proptind altele. O vedem din spate, un trup încîntător, într-o cămașă de borangic cam jerpelită și-o robă revopsită, de-un azuriu stins, iar pe deasupra o robă pentru noapte de-un violet-cenușiu-deschis, părul fermecător de ciufulit ascuns sub robă, zărindu-se numai puțin la tiv, printre faldurile pantalonilor largi, ca iarba-elefantului.

[189]* *Lucruri de-o eleganță fermecătoare* – E-ncîntător s-auzi, de după un perete, cum cineva de rang înalt, nu o simplă doamnă de onoare, bate-ncetișor din palme, chemîndu-și slujnica. Apoi, poate de după o ușă glisantă, auzi o voce tînără care-i răspunde și foșnet de mătăsuri – pesemne că vine cineva. O fi vremea să se pună masa, fiindcă se aud bețișoarele și lingurile, apoi clinchetul metalic al torții ceainicului.

Părul dat la spate, cu mare grijă, peste o robă de atlaz lucios, așa încît nu poți decît să bănuiești cît e de lung[1].

E minunat să vezi o odaie frumos rînduită, în care nu s-a aprins nici un opaiț, luminată doar de flăcările din vasul pătrat cu tăciuni aprinși – abia deslușești șnururile perdelelor din jurul daisului, lucind stins. Strălucesc și cîrligele de metal de care-s prinse storurile cînd le ridici pînă la perdeluță și panglicile în trifoi[2]. Un vas cu cărbuni în care arde focul, cu marginea ștearsă de cenușă, luminînd desenele dinăuntrul lui, e-o priveliște de-a dreptul fermecătoare. La fel și un vătrai lucios, pus de-a curmezișul peste cărbuni.

Și alt tablou de-o eleganță fermecătoare – e noapte tîrziu, Maiestatea Sa Împărăteasa s-a retras în odaie, toată lumea doarme, în afară de o doamnă care stă de vorbă afară cu un înalt curtean. Dinăuntru se-aude cum cad în cutie pietrele de *go*. Încîntător este și rîcîitul ușor al vătraiului care scormonește-n jar și simți că cineva e încă treaz.

Întotdeauna mi se pare fascinant și elegant cînd cineva stă treaz pînă tîrziu. Te deștepți în toiul nopții și rămîi întinsă-n așternuturi, ascultînd cu sufletul la gură, și-ți dai seama că cineva nu doarme încă. N-auzi ce spune, doar un bărbat rîzînd încetișor, și tare-ai vrea să știi ce vorbe-și zic.

Sau Maiestatea Sa Împărăteasa încă nu s-a dus să se culce. Doamnele ei o slujesc și-i de față și Înalta Doamnă de Onoare sau alta dintre doamnele de rang înalt de la palatul Împăratului, care face ca totul să fie mai ceremonios. Pe lîngă Maiestatea Sa șed unii la taifas. Opaițu-i stins, dar se vede de la focul din vasul lunguieț.

O doamnă care-i abia venită la curte și care nu-i dintr-o familie de seamă, dar tare le mai place tinerilor, o slujește pe Maiestatea Sa noaptea tîrziu. Foșnetul robelor sale de mătase sună îmbietor cînd intră și, pe genunchi, se apropie de Împărăteasă. Maiestatea Sa îi șoptește ceva, iar ea se sfiește ca o copiliță și-i răspunde ceva încetișor.

Asta te umple de un fel de liniște. Cîteodată, cînd doamnele de onoare stau la povești, așezate ici și colo prin odaie, auzi foșnetul mătăsurilor cînd pleacă sau cînd intră cineva și, cu toate că abia se deslușește, îți dai seama cine-i aceea.

Vreun domn de rang înalt a venit pe la odăile tale într-o seară. Ai stins opaițul, dar lucrurile din odaie se văd în lumina de dincolo, care se strecoară peste paravan. Cum ziua ea n-ar sta niciodată așa aproape de dînsul, trage rușinată o draperie lungă și se tolănește lîngă aceasta, cu capul aplecat pe-o parte, cu toate că și-așa el sigur o să-i vadă părul. Mantia lui și pantalonii bufanți atîrnă peste draperie – fără-ndoială, sînt ale cuiva de rang mare, așa cum se cuvine, deși n-ar fi rău nici straiul verde-măsliniu al unui șambelan de-al șaselea rang. Totuși, dacă-i o mantie verde-nchis a unui dregător de rangul al șaselea, parcă-ți vine s-o faci ghemotoc și s-o arunci în fundul odăii, ca să-l sperii nițel în zori, cînd întinde mîna după ea și n-o găsește.

Vara sau iarna e-ncîntător s-arunci o privire de pe coridor, unde bănuiești că doarme cineva după o draperie, văzîndu-i hainele-atîrnate de aceasta.

Mireasma de tămîie-i un lucru de-o eleganță fermecătoare. N-o să uit niciodată ce frumos mirosea într-o zi Căpitanul Tadanobu, care ședea rezemat lîngă storul Ușii celei Mici[3] a Maiestății Sale Împărăteasa, în vremea ploilor nesfîrșite din luna a cincea. Aromele erau așa de bine amestecate, că nu-mi dădeam seama care-i și cum. Firește că parfumul era mai pătrunzător din pricina ploii, dar tot avea ceva aparte. Nu-i de mirare că doamnele mai tinerele s-au minunat văzînd că mireasma a rămas îmbibată toată ziua în storul acela de care se sprijinise.

În loc să meargă în urma unei sumedenii de servitori, care mai înalt, care mai mărunt de statură, dar nici unul prea frumos, e mult mai

elegant ca un domn să umble cu o trăsură strălucitoare pe care n-o are de prea multă vreme, cu vizitii îmbrăcați cuviincios, abia izbutind să țină pasul cu boul ce o ia la trap înaintea lor.

Ceea ce atrage privirile prin eleganță este un servitor subțirel îmbrăcat cu niște pantaloni largi în degradeuri de levănțică sau altă culoare de felul ăsta și cu niște robe potrivite – de atlaz galben-trandafir-domnesc – și încălțări lucioase, alergînd pe lîngă osia trăsurii.

[190]* *Insule* – Insulele Yaso și Uki[1]. Insula Taware[2]. Insula E. Insulele Matsugaura și Toyora. Insula Magaki.

[191] *Plaje* – Plaja Udo. Plaja Naga. Plaja Fukiage. Plaja Uchiide. Plaja Moroyose. Plaja Chisato[1] – asta îți închipui că-i foarte mare.

[192] *Golfuri* – Golful Ou. Golful Shiogama. Golful Korizuma[1]. Golful Nadaka.

[193]* *Păduri* – Pădurea Ueki. Pădurea Ihata. Pădurea Kogarashi. Pădurea Utatane. Pădurea Iwase. Pădurea Ōaraki. Pădurea Tareso. Pădurea Kurubeki. Pădurea Tachigiki[1].

Pădurea Yokotate sună tare ciudat. De ce-i zice pădure, dacă nu-i decît un singur copac?[2]

[194]* *Temple* – Templele de la Tsubosaka și Kasagi. Templul Hōrin. Te-nfiori cînd știi că Ryōzen e sălașul lui Buddha[1]. Templele Ishiyama, Kohata și Shiga.

[195] *Sutre* – *Sutra Lotusului*, de bună seamă. Dar și sutrele *Fugen Jugan*, *Senju*, *Zuigu*, *Kongō Hanya* și *Yakushi*, precum și cartea a doua a *Sutrei Nin'ō*.

[196]* *Buddha* – Nyoirin. Senju. Toți cei șase Kannon[1]. Yakushi. Shaka. Miroku. Jizō. Monju. Fudō Myōō. Fugen[2].

[197]* *Scrieri chineze – Monju. Monzen. Shinbu. Shiki* și *Goteihongi*[1]. Rugăciunile către Buddha. Notele trimise Împăratului. Cererile de înălțare în rang pe care le scriu cărturarii în numele altora.

[198]* *Povești – Sumiyoshi*[1]. *Povestea scorburii*[2]. *Schimbarea caselor. Plecarea din țară* nu-mi place.

Bușteanul scufundat. Femeia care aștepta luna. Căpitanul Mumetsubo. Încurajarea credinței. Ramura de pin. Din *Povestirea de la Komano* îmi place partea în care eroul găsește evantaiul cel vechi și pleacă cu el.

Căpitanul cel pizmaș. Nu-mi place partea în care o lasă grea pe Doamna Saishō și cere o robă ca amintire. Și *Căpitanul din Katano*.

[199] *Incantațiile Darani* sînt cele mai frumoase cînd se crapă de ziuă. Sutrele în amurg.

[200] *Muzicile* sînt cele mai frumoase noaptea, cînd nu se văd fețele oamenilor.

[201] *Jocuri* – Jocul cu arcul cel mic. *Go*. Îmi place jocul cu mingea de la curte[1], chiar dacă nu l-aș putea numi elegant.

[202]* *Dansuri* – Dansul Suruga. „Motomego" e încîntător. Săbiile pe care le folosesc în „Taiheiraku" nu-mi plac deloc, dar dansul e încîntător. Te minunezi cînd auzi că în China se înfruntau dușmanii în dansul ăsta.

Dansul păsărilor[1].

În dansul *Batō*, dănțuitorul își scutură pletele. Privirea și chipul îi sînt înspăimîntătoare, dar muzica e minunată. În Dansul Ghemuit cei doi dănțuiesc cu genunchii la pămînt[2].

Dansul Leului[3].

„Motomego”

[203] *Instrumente cu strune – Biwa.* Cele mai frumoase melodii sînt „Fukō”, „Ōshiki” și partea mai săltăreață din „Sogō”. Dar și cea numită „Cîntecul de *Uguisu*”.

Koto cu treisprezece strune e minunat. Cel mai frumos cîntec pentru el e „Sōfuren”.

[204] *Instrumente în care sufli* – Flautul e minunat. Este încîntător cînd auzi pe cineva în depărtare cîntînd la flaut și-apoi din ce în ce mai tare, pe măsură ce se-apropie. Și cînd muzica începe mai aproape și-apoi se-ndepărtează încetul cu încetul, abia mai deslușindu-se.

Nu contează dacă merge cu trăsura, pe jos ori călare, cîntărețul poate să aibă întotdeauna flautul la el, ascuns în sîn, unde nu-l vede nimeni. Ce poate fi mai minunat? Poate numai s-auzi un cîntec pe care-l știi și tu. Și ce-ncîntare să găsești lîngă pernă, în zori, un flaut frumos pe care l-a uitat iubitul cînd a plecat! Cînd îl învelești ca să i-l dai aceluia pe care l-a trimis după el, parcă-i o scrisoare din acelea împăturite.

E o-ncîntare s-auzi viersul unui *shō* cînd ești în trăsură, într-o noapte luminată de lună. Instrumentul ăsta arată cam greoi și pare că nu-i deloc ușor să cînți la el – ca să nu mai vorbim ce mutre face suflătorul![1] Dar nici cei care cîntă la flaut n-arată mai frumos – mă rog, poate nu chiar toți.

Micul *hichiriki* îți sparge urechile. Parc-auzi gîza aceea de toamnă numită greier-uriaș-pițigăiat și cu siguranță nu ți-ai dori să cînte prea aproape de urechea ta. E și mai rău dacă suflătorul habar n-are să cînte ca lumea. În timpul Festivalurilor Vremelnice, cînd cîntăreții încă nu-s la vedere, așteptînd să se înfățișeze Împăratului, și cineva se-apucă de cîntat frumos la flaut, te lași cuprins de desfătare, cînd deodată începe și *hichiriki* să-i țină hangul; atunci toată lumea simte că i se ridică părul în cap – chiar și doamnele care s-au pieptănat frumos. E minunat cînd muzicanții încep apoi să iasă unul cîte unul, împletind viersul flautului cu cel al strunelor de *koto*.

[205] *Lucruri de privit* – Festivalurile Vremelnice. Alaiurile împărătești. Procesiunea Întoarcerii Marii Preotese de la Kamo în ziua de după Festivalul Kamo. Procesiunea celor din fruntea țării către Sanctuarul de la Kamo în ajunul Festivalului.

Nu-i nimic mai încîntător decît atunci cînd în ziua Festivalului Kamo cerul e mohorît și-i cam răcoare, iar fulgi rătăciți se-așază pe mantiile cu desene indigo și pe florile prinse-n părul celor din procesiune. Tecile negre și cele mai late, pestrițe[1], de la săbiile dănțuitorilor se văd bine, iar șnururile jachetelor *hanpi* se leagănă sclipind frumos și dintre faldurile pantalonilor largi cu desene albastre cu alb lucește mătasea ca de gheață – o minunăție! Parc-ai vrea să mai fie niște oameni în procesiune, dar, pînă la urmă, trimișii imperiali nu-s totdeauna foarte distinși și n-ai nimic de văzut la bătrînii guvernatori de provincii și alții de soiul ăsta – cu toate că-s frumoase crenguțele de glicină prinse-n părul lor, care le-ascund obrazul.

După ce-a trecut procesiunea și-ți întorci privirile, uitîndu-te în urma ei, parcă-ți piere tot cheful cînd îi vezi pe muzicanții dănțuitorilor în robele lor amestecînd culorile salciei și-n păr cu

podoabe ca trandafirul-domnesc, dar e minunat să-i auzi lovind în ritm apărătorile cailor și cîntînd: „Așa cum preoții din sanctuar își leagă robele”[2].

Și ce se poate asemui cu un alai împărătesc? Cînd îl vezi pe Împărat trecînd în palanchin, uiți că slujești toată ziua la palatul său; ești copleșită de respect și adîncă prețuire, iar doamnele din alai, la care altfel nici nu te-ai uita, și chiar și Doamnele de Companie ale Împăratului par peste măsură de înflăcărate și pline de măreție. Căpitanii și Locotenenții care sînt Escortele Frînghiei[3] sînt și ei încîntători.

Comandanții Gărzilor Palatului sînt de-a dreptul minunați. Toți cei din Cancelaria Gărzilor Palatului sînt minunați.

Dar cel mai splendid dintre toate trebuie c-a fost alaiul împărătesc din luna a cincea. Mare păcat că nu se mai ține! Mai auzi pe cîte unul povestind și-ncerci să-ți închipui cum era, dar fără îndoială că-ntrece orice-nchipuire. În ziua aceea se-mprăștie obligeană peste tot și chiar și locurile cele mai obișnuite capătă altă-nfățișare, așa că-ți imaginezi cum trebuie să fi arătat Butokuden[4] și înălțăturile ridicate anume, acoperite toate cu frunze; toată lumea purta obligeană în păr, iar cea mai frumoasă dintre Șambelanele care împart mănunchiuri de obligeană era aleasă să-l ajute pe Maiestatea Sa să dăruiască bocceluțe cu ierburi de leac oamenilor adunați acolo, pe care aceștia le primeau ceremonios și le prindeau la brîu. Ce minunat trebuie să fi fost! Și mutarea la Palatul Ebisu și arcurile cu săgeți de pelin[5] trebuie să fi fost tare amuzante. Cînd se-ntorcea palanchinul Împăratului, înaintea lui se jucau Dansul leului și cel al cîinelui[6], care trebuie să fi fost nemaipomenit, cînd se-auzea și cîntecul unui *hototogisu*, ca să fie totul desăvîrșit!

Alaiurile imperiale sînt, fără-ndoială, minunate, da-i păcat că pe drum nu umblă și trăsuri ticsite

cu nobili chipeși[7]. În alte dăți mai vezi cîte-o trăsură croindu-și drum prin mulțime ca să-și găsească loc mai aproape de trăsura ta.

Procesiunea Întoarcerii Marii Preotese de la Kamo este de-a dreptul minunată. Totul a fost curățat și pregătit în ajun, iar Strada Mare așteaptă, lucind în soare, să primească procesiunea. Razele soarelui sînt fierbinți și te orbesc cînd pătrund în trăsură, așa că-ți ascunzi obrazul după evantai și te dai mai într-o parte, ca să te ferești de ele cît stai acolo și-aștepți și tot aștepți, scăldată în sudoare. Toată lumea s-a grăbit s-ajungă devreme, iar pe trăsurile oprite pe lîngă Urin'in și Chisokuin, crenguțe de *aoi* și de laur flutură în adierea vîntului. Cerul a rămas mohorît și după ce-a răsărit soarele, dar te bucuri s-auzi un *hototogisu* – te-ai trezit devreme în fiecare dimineață și-ai așteptat, cu urechea ciulită, s-auzi cîntecul cucului, iar acum se-aud mai mulți deodată, chemîndu-se unul pe altul din toate părțile. Apoi se-apucă și un *uguisu* să-și verse trilurile tremurătoare, parcă încercînd să țină pasul cu ei, nici nu știi să zici dacă-ți place sau nu.

Vezi o ceată de bărbați în costume roșii de vînătoare venind dinspre Templul de Sus. „A-nceput cumva procesiunea?", întrebi, iar ei răspund: „Nu, habar n-avem cînd o să înceapă" – și-apoi își văd de drum, cărînd înapoi palanchinul gol[8]. Te-nfiori gîndindu-te că în palanchinul acela e purtată însăși Marea Preotească și c-o slujesc așa niște oameni neobrăzați.

Dar se vede treaba că ne-au turnat minciuni, că nu mai trece mult pînă să se-ntoarcă ea. Totul la doamnele de companie, de la evantaie pînă la robele verzi ca frunza înnegrită, este de-o mare frumusețe, iar felul cum sînt înveșmîntați dregătorii de la Cancelaria Șambelanului, cu robe verzi de ceremonie peste rîndurile de straie albe, cu marginile albe prinse la brîu, te duce cu gîndul la o tufă cu flori albe de deutzia în care aproape

că te-aștepți să se ascundă un *hototogisu*[9]. Neastîmpărații de nobili mai tineri care se-nghesuiseră ieri într-o singură trăsură, cu mantii de ceremonie și pantaloni bufanți de culoarea lavandei sau cu costume de vînătoare în neorînduială și cu storurile date la o parte, sînt acum dichisiți în ținută de ceremonie, fiecare în trăsura lui, îndreptîndu-se către ospățul la care-au fost poftiți și avînd în spate niște paji tare drăgălași.

Nici bine n-a trecut procesiunea, că parc-a dat strechea-n oameni și-au prins toți să se-nghesuie ca s-ajungă înaintea celorlalți, ceva de speriat. Tu îți scoți evantaiul și le faci semn slujitorilor să nu se mai grăbească așa, dar ei se prefac că n-aud, așa că le poruncești să oprească trăsura într-un loc mai larg; nu prea le convine, dar pufnești în rîs văzîndu-i cum se-ntorc spre trăsurile care vin din spate. Îmi place mai ales cînd trece vreo trăsură cu un bărbat pe care nu-l cunosc, iar cînd să o cotească pe alt drum, el îmi recită din poemul despre norii ce „se despart în vîrful muntelui”[10]. Cîteodată ești atît de vrăjită de procesiune, încît o-nsoțești pînă la porțile sanctuarului Marii Preotese.

Ca să te ferești de-nvălmășeala de trăsuri ale doamnelor de companie ale Marii Preotese și ale celorlalți care vor să plece-acasă, hotărăști să te întorci pe alt drum și te trezești într-un loc care-ți amintește de un sătuc de munte – uite și un gărduț de deutzia sau mai degrabă o tufă cam sălbăticită, cu ramuri ce se-ntind în drum. Le spui servitorilor să-ți rupă niște crenguțe mai îmbobocite și să le pună ici și colo pe trăsură, în locul ramurilor de laur de ieri, care s-au cam veștejit. Și te întrebi amuzată cum o să treci pe drumul ăsta așa îngust, dar pînă la urmă vezi că nu-i atît de greu.

[206] *Prin luna a cincea* e tare plăcut să faci o plimbare pînă-ntr-un sat de munte.

În locurile mlăștinoase, verdele ierbii se-amestecă cu cel al apei într-o fîșie lată cît vezi cu ochii; apa-i năpădită de sumedenie de buruieni, dar dacă ai răbdare să te uiți, vezi cum mustește sub tălpi la tot pasul. Nu te gîndeai c-acolo băltea atîta apă[1].

Tufele de pe marginea drumului își mai strecoară cîte-o creangă în trăsură și-ncerci s-o rupi din mers, dar iat-o că dispare pînă s-o prinzi cu mîna, făcîndu-ți în necaz. Și-apoi un fir de pelin se prinde-n roata trăsurii, care-l învîrte după ea, aromitoare.

[207] *La vreme de mare zăpușeală*, parcă se mai înviorează aerul cînd trece o trăsură în amurg, cînd răcoarea a-nceput să șteargă forma lucrurilor, poate a vreunui domn, cu călăreți în față, ori chiar și o trăsură din cele mai obișnuite, cu storurile ridicate-n spate, de vezi că înăuntru e-un om – sau doi. Îți pare rău cînd se face nevăzută dac-o-nsoțește viers de *biwa* sau de flaut. E straniu că izul necunoscut al hamului de piele poate să-ți pară totuși un miros plăcut.

Și, într-o noapte-ntunecoasă, fără lună, e minunat să simți miros de fum de la torța de pin purtată-n față, care umple toată trăsura.

[208] *În seara celei de-a patra zile din luna a cincea*[1] e minunat să vezi bărbați în robe roșii cărînd pe umeri snopi mari de frunze verzi de obligeană, tăiate frumos.

[209] *Pe drumul spre sanctuarul de la Kamo*, femeile au ieșit să semene orez – o ceată mare lucrează cîntînd, cu pălării ce seamănă cu niște tipsii noi-nouțe. Merg de-a-ndăratelea, îndoite de șale, făcînd nu știu ce cu mîinile. Te uiți la ele fermecată și-ți dorești să afli ce tot fac acolo, apoi tresari cînd auzi versurile, dîndu-ți seama că-i un cîntec nerușinat despre *hototogisu*, care ți-e așa de drag:

Hei! Tu de-acolo!
Hototogisu!
Cîntecul tău
ne-ndeamnă la semănat![1]

Așa cîntă ele, iar auzindu-le, te-ntrebi cum au putut să spună: „*Hototogisu*,/ rogu-te, nu mai cînta așa de tare”[2]. Nu-mi place deloc de oamenii care zic că *uguisu* cîntă mai frumos ca *hototogisu*, așa cum nu-i sufăr nici pe cei care vorbesc necuviincios despre copilăria lui Nakatada[3].

[210]* *La sfîrșitul lunii a opta* m-am dus în pelerinaj în Uzumasa. Pe drum, am dat peste o mulțime gălăgioasă de oameni adunați lîngă un lan de orez, uitîndu-se la spicele coapte, și mi-am dat seama că pesemne era vremea seceratului.

Parcă mai ieri
plantaseră mlădițele de-orez[1],

vorba poemului, și chiar că trecuse timpul parcă prea repede – uite ce crescuseră mlădițele de cînd mersesem la sanctuarul de la Kamo. Acum nu mai lucrau pe cîmp femei, ci bărbații lor, apucînd cu o mînă tulpinile verzi, cu spice roșii, bogate, și secerîndu-le. Părea așa ușor cînd îi vedeam tăind de lîngă rădăcină cu nu știu ce unealtă, că parcă îmi venea să-ncerc și eu. Nu-nțelegeam de ce împrăștie spicele pe jos, strîngîndu-le în snopi înșiruiți frumos pe lîngă colibele acelea mici din cîmp[2].

[211] *Cam după a douăzecea zi a lunii a noua*, pe cînd eram în pelerinaj la Hase[1], am poposit pe drum într-o casă simplă și cam vai de ea. Eram frîntă de oboseală și am adormit buștean.

M-am trezit în toiul nopții, tulburată de lumina albă a lunii care pătrundea pe fereastră, căzînd pe straiele de noapte ale celor ce dormeau lîngă

mine. În clipe din acestea se-apucă oamenii de scris poezii.

[212] *Cînd te pornești să urci coasta* muntelui pînă la Kiyomizu și alte asemenea temple, e minunat cînd simți miros de lemne arse[1].

[213] *Frunzele de obligeană din luna a cincea* rămîn acolo toată toamna și toată iarna[1]. Acuma-s îngălbenite și veștede și-arată ca vai de ele, dar dacă iei una în mînă și-o rupi, răspîndește încă o mireasmă minunată.

[214] *O robă parfumată* uitată pe rama cu miresme[1] vreo două sau trei zile, pînă-ți aduci aminte și-o desfaci, miroase mult mai frumos decît tămîia care arde.

[215] *Într-o noapte luminată de lună*, cînd trăsura trece prin vad, e minunat cum copitele boului împroașcă apa în stropi scînteietori, ca niște cioburi de cleștar.

[216] *Lucruri care s-ar cuveni să fie mari* – Casele. Desagii[1]. Preoții. Poamele și nucile. Boii. Pinii. Pietrele de tuș.

Dacă un slujitor are ochii mici, prea seamănă a femeie. În schimb, niște ochii prea mari[2] mă înspăimîntă.

Vasele pentru cărbuni aprinși. Florile-lampion[3]. Florile de trandafir-domnesc. Petalele florilor de cireș.

[217] *Lucruri care s-ar cuveni să fie mici*[1] – Ața cînd ai de cusut ceva în grabă. Părul femeilor de rînd. Glasul unei fiice. Piciorul opaițului.

[218] *Lucruri folositoare la casa omului* – Un coridor în formă de cot[1]. Pernuțe de paie împletite în spirală. Draperii scunde. Slujnice voinice. Servitoare

frumoase. Odăi pentru slugi. Tipsii. Măsuțe mici și mijlocii. Paravane cu picioare. *Oharaki* și *kakiban*[2]. Desagi brodate frumos. Umbreluțe chinezești. Un dulăpior cu sertare. Căușe pentru saké și oale.

[219] *Cînd mergi undeva*, dacă întîlnești un flăcău subțirel și chipeș care umblă grăbit pe drum cu o scrisoare împăturită în mînă, te-ntrebi cui i-o fi ducînd-o.

Sau te-ntîlnești cu o fată frumoasă, cu o robă *akomé* decolorată care atîrnă pe dînsa, saboți înalți de lac, lucioși, dar cu tălpile pline de noroi; ea duce în mînă un pachet mare învelit în hîrtie albă sau niște cărți puse pe-un capac[1], și-ai vrea s-o chemi la tine, să vezi ce are-acolo.

Cît despre servitoarea pe care-o vezi trecînd prin fața porții și-i strigi să intre, dar ea-și vede de drum, ei bine, atunci poți să-ți dai seama ce soi de stăpîni are.

[220] *Nu-mi place deloc* să văd o doamnă împopoțonată ca o sorcovă, care pleacă la drum cu o trăsură prăpădită. Mai treacă-meargă dacă se duce s-asculte o slujbă, că doar e-acolo ca să se curețe de păcate – cu toate că și-atunci îți vine greu să te uiți la dînsa. Dar dac-o vezi la Festivalul Kamo sau la alte sărbători, îți zici că mai bine nu venea și ea. Uite-o cum stă, fără storurile dinăuntru în trăsură, scoțîndu-și numai mîneca albă a cămășii. Pe cînd tu ți-ai dat osteneala s-alegi storuri frumoase pentru sărbătoarea asta și nădăjduiești că or să fie prețuite și de ceilalți, iar dacă vezi vreo trăsură și mai și decît a ta, te-ntrebi plină de necaz de ce-ai mai venit – așa că te gîndești ce-o fi simțind femeia aia cînd toți din jurul ei și-au pus așa găteli.

Ai ajuns devreme, după ce i-ai zorit pe slujitori să dea bice, ca să prinzi un loc mai bun de privit, și-aștepți în trăsură, ba așezată, ba-n picioare,

fiindcă nu mai poți de cald. Într-un tîrziu apar vreo șapte-opt trăsuri dinspre sanctuar, cu înalți curteni, dregători de la Cancelaria Șambelanului, controlori, mici sfetnici și alte obraze subțiri, pe care îi duc către ospățul Marii Preotese, și-ți dai seama, bucuroasă, că procesiunea stă să-nceapă.

E frumos și cînd oprești trăsura chiar în fața înălțăturii, ca să vezi mai bine. Mai sînt înalți curteni care-ți trimit cîte-un răvaș. Călăreții din escorta dregătorilor de la Cancelaria Șambelanului se opresc la piciorul înălțăturii ca să li se dea cîte-o strachină cu fiertură de orez și-i amuzant să vezi că vreun înalt curtean care-a recunoscut pe fiul cuiva trimite jos un servitor să țină hățurile calului cîtă vreme mănîncă acesta. Dar ți-e și milă de ceilalți din procesiune la care nu se uită nimeni.

Și-mi place să văd trecînd palanchinul Marii Preotese, cînd toate trăsurile își lasă oiștea-n jos, ca-ntr-o plecăciune, și-apoi, îndată ce-a trecut, toți se reped să ridice iar hulubele pe băncuță.

Unul și-a oprit trăsura în fața unei doamne, care-i cere să se ducă mai încolo, dar servitorii nu și nu, zicînd că-s și dînșii la fel de îndreptățiți să stea acolo; atunci, văzînd că n-are cu cine vorbi, ea îi trimite un răvaș direct stăpînului lor din trăsură. Tare m-am mai amuzat! Iar cîteodată mai sosește trăsura vreunui dregător de rang înalt, urmată de-un alai întreg de trăsuri, chiar dacă nu mai este loc s-arunci un ac. Atunci te întrebi unde o să oprească, dar călăreții din escortă descalecă deja și-ncep să facă loc, împingînd alte trăsuri mai încolo, și pînă la urmă încap chiar și cele cu servitorii din alai. Ce triste par trăsurile împinse la o parte, la care se înjugă iarăși boii, ca să-și caute alt loc de privit! Oricum, trăsurile mai arătoase nu-s date deoparte. Mai sînt și unii care au trăsuri ochioase, dar cheamă cu ei pe fiecine ca să vadă mai bine procesiunea.

[221] *Am auzit că-n Odaia cea Lungă ar fi fost un bărbat* care n-avea ce căuta acolo. Cică ar fi ieșit cînd se lumina de ziuă și a plecat ținînd în mînă o umbrelă. Auzind acestea, m-am întrebat dacă nu cumva zvonurile acelea au legătură și cu mine. Ei, na, poate că nu e un înalt curtean, mi-am zis în sinea mea, dar nu-i nici de lepădat, la urma urmei. Tocmai mă gîndeam că toată povestea asta-i tare caraghioasă, cînd cineva-mi aduse scrisoare de la Maiestatea Sa Împărăteasa, zicîndu-mi să-i dau răspuns îndată. M-am întrebat ce-o fi, iar cînd am deschis-o, am găsit un desen cu o umbrelă mare ținută de o mînă, dar fără să se vadă fața omului, iar sub desen era scris așa:

> Zorii au luminat muchia muntelui
> și se făcuse dimineață...[1]

Ce minunată este, m-am gîndit eu, chiar și cînd e vorba de astfel e nimicuri! Dar totodată eram și supărată că zvonul ăsta caraghios a ajuns pînă la urechile Maiestății Sale. Cu toate acestea, era și amuzant, așa că am luat o foaie de hîrtie și-am desenat o ploaie îndesată, scriind dedesubt:

> ...n-a căzut și totuși
> numele meu a fost mînjit de noroi.

„Umbrela aia m-a lăsat «cu straie ude»", am mai adăugat eu.

Maiestatea Sa i-a povestit toată tărășenia și lui Ukon, spre hazul tuturor.

[222]* *Pe cînd Maiestatea Sa Împărăteasa stătea în Palatul Sanjō*, a sosit un palanchin plin de obligene în ziua a cincea[1] și i s-au înfățișat bocceluțe cu ierburi de leac. Înalta Doamnă a Ținutelor Imperiale, ajutată de doamnele de onoare mai tinere, a făcut bocceluțe cu ierburi de leac și le-au prins

de veșmintele micului Prinț și ale Prințesei[2]. Au mai sosit și alte bocceluțe drăgălașe trimise de altcineva și niște turte de grîu verde. Le-am pus pe o hîrtie verde, subțire, în capacul unei casete elegante pentru tuș, și i le-am înfățișat Maiestății Sale cu aceste cuvinte: „Astea au venit de dincolo de gard”[3].

Maiestatea Sa a rupt un capăt din răvașul meu și-a scris drept răspuns acest poem superb:

Deși la mine totul
e numai fîlfîit –
floricele și fluturași –,
singura care știe cu adevărat
ce-i azi în sufletul meu ești tu.

[223] *Atunci cînd doica Taifu* s-a dus la Hyōga, între evantaiele pe care i le-a dat Maiestatea Sa Împărăteasa[1] era și unul ce avea zugrăvite pe-o parte mai multe pavilioane mari de la țară într-o zi frumoasă și însorită, iar pe partea cealaltă un palat din capitală pe o ploaie torențială. Împărăteasa adăugase cu mîna ei:

Cînd o să stai cu fața la soarele luminos,
așa cum vei face după ce vei pleca
în însorita Hyōga,
întoarce-ți privirea și-adu-ți aminte că noi vom
vărsa lacrimi
ca o ploaie nesfîrșită aici, în capitală[2].

Ce versuri triste și frumoase! Pesemne că doicii i-a fost tare greu să plece din slujba unei stăpîne așa de minunate.

[224] *Odată, pe cînd mă retrăsesem la Templul Kiyomizu*, Maiestatea Sa Împărăteasa mi-a trimis anume un sol cu un răvaș scris frumos pe hîrtie chinezească colorată-n roșu[1]:

Clopotul templului în amurg
bate rar și prelung
sub munte –
fără-ndoială că fiecare dangăt numără pentru tine
gîndurile mele pline de iubire.

„Și totuși, tu stai departe de mine!", a adăugat.

Eu uitasem să iau cu mine niște hîrtie care-ar fi fost potrivită pentru a-i răspunde, așa c-am scris pe o petală violetă de lotus[2].

[225]* *Poște* – Nashihara și poșta de la Mochizuki.

Mă-nduioșează să înșirui poștele din munți, căci am auzit lucruri așa frumoase despre ele și am trăit eu însămi lucruri frumoase.

[226] *Sanctuare* – Sanctuarul Furu. Sanctuarul Ikuta. Sanctuarele sacre de popas[1]. Sanctuarul Hanafuchi. Te-ntrebi dacă cedrul de la Sanctuarul Cedrului are cu adevărat o putere sacră, așa cum spune poemul[2]. Zeul de le Kotonomama pare că într-adevăr ar răspunde rugăciunilor. Ar trebui să-ți fie milă de-un zeu despre care se spune că „împlinește fiecare rugă"[3].

Sanctuarul Aritōshi e curios pentru că acesta este zeul căruia i-a închinat Tsurayuki poemul cînd zeul i-a îmbolnăvit calul[4]. Nu știu dacă-i adevărată povestea care urmează, dar, zice-se, asta ar fi pricina pentru numele sanctuarului.

A fost odată ca niciodată un împărat care nu suferea decît oamenii tineri și-i omora pe toți cînd împlineau patruzeci de ani. Oamenii fugeau și se-ascundeau departe, nemairămînînd în capitală nici un om mai bătrîn de patruzeci de ani. Mai era pe-atunci un căpitan, un om cuminte și iubit de popor, ai cărui părinți aveau amîndoi aproape șaptezeci de ani. Și ei erau îngroziți să nu-și piardă viața, văzînd că toți cei peste patruzeci de ani nu aveau voie în capitală. Însă căpitanul îi iubea foarte tare pe părinții lui. A zis că el nu

poate să nu-i vadă măcar o dată pe zi, așa încît nu i-a trimis să trăiască departe de dînsul, ci a săpat în taină o groapă în pămînt, sub casa lui, și-n ea a făcut o odaie. Acolo i-a ascuns, venind tot timpul să vadă ce mai fac, zicînd tuturor de la curte că aceștia dispăruseră fără urmă.

Ce-i păsa împăratului dacă ei tot nu ieșeau niciodată din casă, mă-ntreb? Trebuie să fi fost tare rău pe vremea aceea. Părinții sigur nu erau niște oameni de vază, dacă fiul lor era căpitan[5]. Dar căpitanul nostru era om înțelept, care știa cîte-n lună și-n stele, și, chiar dacă era tînăr, era ținut la mare cinste și avea o minte ascuțită, așa încît se pare că împăratul avea o mare prețuire pentru dînsul.

Pe atunci împăratul Chinei căuta să-l prăpădească pe împăratul acesta și să-i ia țara și-l tot amenința c-o să-l pună la încercare, să-i vadă știința. Într-o bună zi, i-a trimis o bucată de lemn geluit, lung de vreo două picioare, frumos șlefuit și cu muchiile rotunjite, însoțit de întrebarea: „Care-i capul și care-i coada?". N-aveai de unde ști cum să răspunzi la-ntrebarea asta, iar împăratul s-a tot scărpinat în cap, dar degeaba; însă căpitanul, fiindu-i milă de dînsul cînd a văzut că n-o scoate la capăt, i-a spus în taină ghicitoarea tatălui său. „Tot ce trebuie să facă Maiestatea Sa este să se ducă la un rîu repede, să stea pe mal și s-arunce lemnul în apă, pieziș. Lemnul o să se răsucească, iar capătul cu care intră-n apă este acela de sus", a răspuns tatăl. Atunci căpitanul s-a dus la împărat și, prefăcîndu-se că a găsit singur dezlegarea ghicitorii, a cerut îngăduință să facă o-ncercare. Zis și făcut: el și însoțitorii săi s-au dus și-au aruncat lemnul în rîu așa cum îl învățase părintele său; au însemnat capătul din vale și au trimis lemnul înapoi în China, iar după cîte se pare, chiar așa era.

Data următoare împăratul Chinei a trimis doi șerpi la fel de lungi, cam de vreo două picioare, și

întrebarea: „Care-i șarpele și care-i șerpoaica?". Nici de asta n-aveai cum să-ți dai seama. Căpitanul nostru s-a dus din nou la tatăl lui, întrebîndu-l ce să facă. „Așază-i unul lîngă altul", a spus acesta, „și pune-le un băț pe coadă. Acela care nu-și mișcă coada e șerpoaica". Căpianul s-a-ntors la palat și-a făcut întocmai cum l-a învățat părintele său, și-atunci a văzut că, într-adevăr, unul și-a mișcat coada, iar altul nu, așa că l-au însemnat pe acesta și i-au trimis îndărăt.

A mai trecut ceva vreme, apoi împăratul Chinei a trimis un giuvaier micuț, în care erau săpate șapte canale fine care se-ncîlceau și o gaură ce-l străpungea în mijloc. „Bagă o ață prin el și trimite-mi-l îndărăt" era porunca. „La noi toată lumea se pricepe să facă asta." Toți nobilii de la curte și înalții curteni și toți ceilalți adunați în jurul împăratului au zis că nici cel mai iscusit meșter nu s-ar pricepe să dezlege ghicitoarea. Așa încît căpitanul s-a dus iarăși la tatăl lui și i-a povestit toată tărășenia. „Prinde două furnici mari", i-a zis bătrînul, „leagă-le la mijloc c-un fir de ațișoară, apoi de el mai prinde o ață nițel mai groasă. Iar dup-aceea unge cu miere capătul celălalt al giuvaierului." Căpitanul i-a zis împăratului, apoi a făcut cum îl sfătuise tatăl lui, iar cînd furnicile au fost băgate-n gaură, acestea au simțit miros de miere și-au ieșit pe partea cealaltă cît ai bate din palme. Cînd i s-a trimis înapoi împăratului Chinei giuvaierul cu ața trecută prin el, acesta a recunoscut că japonezii sînt cu adevărat niște oameni isteți și de-atunci i-a lăsat în pace.

Împăratul, vrînd să-l răsplătească pe căpitan pentru istețimea lui, l-a pus să-și aleagă orice lucru sau rang își dorește. Atunci căpitanul i-a răspuns: „Nu vreau nici ranguri, nici măriri. Un singur lucru doresc de la Maiestatea Voastră: să îngăduie ca părinții mei, care trăiesc ascunși pe undeva, să se-ntoarcă iar în capitală".

„Nimic mai simplu", a răspuns împăratul și le-a dat îngăduință să se-ntoarcă la casa lor. Cînd au auzit asta și bătrînii ceilalți, s-au bucurat peste poate. Împăratul l-a făcut pe căpitan nobil de curte și ministru.

După cîte se pare, tatăl lui a ajuns după aceea să fie zeul Aritōshi, fiindcă odată, pe cînd cineva se ruga la sanctuarul acela, i s-a arătat zeul într-o noapte și i-a grăit:

Este vreun om
care n-a aflat că eu,
zeul Aritōshi,
am trimis cele două furnici în gaură
să treacă ața prin giuvaierul întortocheat?

[227] *Palatul Ichijō era numit „Palatul Vremelnic"*. Împăratul stătea în Seiryōden[1], iar Maiestatea Sa Împărăteasa în pavilionul aflat la miazănoapte de acela. La răsărit și la apus erau punți acoperite pe unde mergeau Împăratul și Împărăteasa de la un pavilion la altul, iar în față era o grădină minunată, cu plante de tot felul și un gard împletit din bambus.

Prin a douăzecea zi din luna a doua, o zi înmiresmată de primăvară, scăldată-n soare, Maiestatea Sa Împăratul cînta din fluier în coridorul punții dinspre apus. Alături de el era Ministrul de Război, Takatō, care-i era și dascăl Maiestății Sale, și cîntau amîndoi iar și iar melodia aceea numită „Takasago"[2]. Cuvintele „nemaipomenit de frumos" nu mi-s de-ajuns ca să spun cum era atunci. Era cu adevărat minunat să-l auzi pe Takatō cîntînd din fluier ca să-i arate Împăratului cum să sufle. Noi, doamnele, ne strînseserăm să ne uităm de după storuri, fără vreun regret că „rupem pătrunjel sălbatic"[3].

Altă dată, Maiestatea Sa Împăratul a cîntat melodia despre Suketada. Un om pe nume Suketada, Secretar la Cancelaria Tîmplăriei, a ajuns

Șambelan; era tare mitocan și nesuferit, iar înalții curteni și doamnele de onoare l-au poreclit „Domnul Grosolan” și au compus un cîntec despre dînsul, care suna cam așa:

El nu o ia pe ocolite.
Pricina-i limpede ca lumina zilei,
căci el s-a născut într-o văgăună
din provincia Owari.

Asta din pricină că mama lui era fiica lui Kanetoki din provincia Owari. Eu o slujeam pe Împărătească cînd Împăratul a-nceput să cînte melodia asta și l-am rugat să cînte-un pic mai tare. „Că doar Suketada n-aude”, am zis eu.

— Nu știu ce să zic, a răspuns Maiestatea Sa. Crezi că, dac-ar auzi, ar pricepe despre ce-i vorba?

Și, cu toate că avea obiceiul să cînte-ncetișor, de data asta a venit în odăile Împărătesei și a cîntat mai tare, zicînd: „Pînă la urmă, el tot nu-i aici, așa că pot să cînt după pofta inimii”. A fost o desfătare.

[228] *Între cei care-ți arată* cum trebuie să fie cînd te naști din nou ca o făptură pogorîtă din ceruri e și o doamnă de onoare de la curte care ajunge doică împărătească. Nu mai îmbracă, după obicei, jacheta chinezească și nici trena de ceremonie; doarme alături de Maiestatea Sa și în iatacul Împărătesei se simte ca la ea acasă; le cheamă pe doamnele celelalte ca să trimită vorbă la ea acasă ori să ducă vreo scrisoare pentru dînsa – și cîte altele!

La fel și cînd un funcționar mărunt de la Cancelaria Șambelanilor ajunge Șambelan. La Festivalul Vremelnic de anul trecut, în luna a unsprezecea, a avut numai de dus un *koto*, părînd un om cu totul fără importanță, dar uite-l acum, alături de tinerii nobili – n-ai cum să nu-l admiri.

Nu toți cei care-ajung șambelani par așa strălucițți ca dînsul.

[229] *Ce minunat să vezi, într-o zi cu zăpadă multă* cînd ninge fără oprire, o ceată de tineri de rangul al patrulea sau al cincilea, rumeni în obraji, mergînd prin nămeți. Pe mantiile lor de ceremonie, în culori frumoase, se vede urma brîului de piatră, cu poalele prinse la mijloc așa cum fac străjile de noapte. Au pantaloni bufanți violet care lucesc și mai frumos pe albul zăpezii și de sub mantie se văd mînecile stacojii sau galbene ca trandafirul-domnesc ale robelor *akomé*. Au în mînă umbrele chinezești, aplecate ca să nu le sufle vîntul năprasnic ninsoarea-n ochi, și poartă încălțări de piele sau botine, care intră pînă la glezne în neaua curată.

[230] *La fel de nostim este să vezi*, dis-de-dimineață, cînd deschizi ușa glisantă a Odăii celei Lungi, un înalt curtean care tocmai a ieșit din coridorul cel lung de lîngă băile Împăratului, încheindu-și straja de noapte. Mantia lui boțită și pantalonii bufanți

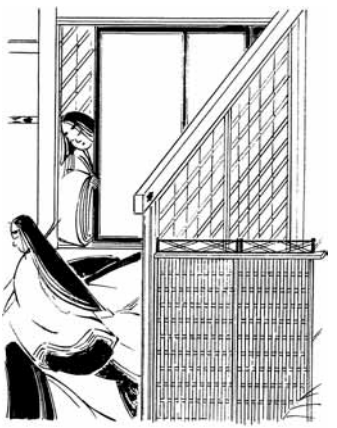

Ușă glisantă

sînt vechi ca vai de ele și ponosite și, îndreptîndu-se către poarta de miazănoapte, își bagă-n pantaloni poalele straielor de felurite culori. Luînd seama că o să treacă prin fața ușii pe care ai deschis-o, își trage coada lungă a bonetei de hîrtie lăcuită ca să-și ascundă obrazul.

[231] *Dealuri* – Dealul Funa[1]. Dealul Kata. E încîntător că iarba de bambus din cîntec crește pe dealul Tomo[2]. Dealul Katahira. Dealul Hitomi.

[232] *Lucruri care cad din cer* – Ninsoarea. Grindina. Măzărichea nu-mi place decît atunci cînd e amestecată cu fulgi albi de zăpadă.

Zăpada-i minunată pe un acoperiș din scoarță de cedru, mai ales cînd stă să se topească. E-ncîntător și-atunci cînd a nins numai puțin și neaua stă cuibărită prin toate îmbinările țiglelor, cu unduirile lor negre plăcute la vedere.

Ploile și grindina de toamnă se văd cel mai frumos pe-un acoperiș de țiglă. La fel și bruma pe acoperiș și în grădini.

[233] *Soarele* – Soarele în amurg. Îndată după ce-a apus, e tulburător să vezi cum mai adastă o lumină roșiatică pe creasta munților, cu niște nori de-un galben palid sus, pe cer.

[234] *Luna* – Luna din zori, ridicîndu-se peste crestele munților de la răsărit, este o încîntare.

[235] *Stele* – Cloșca-cu-Pui. Altair. Luceafărul-de-Seară. Și stelele căzătoare-s curioase[1]. Ar fi și mai frumoase dacă n-ar avea coadă.

[236] *Nori* – Norii albi, violet și negri îmi plac foarte tare. Și norii de ploaie în zilele cînd bate vîntul. E minunat și felul cum, în zori, norii întunecați ai nopții se risipesc încet pe măsură

ce se luminează cerul. Este un poem chinezesc despre „culorile care pleacă odată cu dimineața”[1].

Un nor subțire care acoperă fața unei luni strălucitoare e o priveliște încîntătoare.

[237] *Lucruri gălăgioase* – Focul care aruncă scîntei. Niște ciori pe acoperiș care mănîncă din blidul adus ca ofrandă dimineață de un călugăr[1].

Mulțimea care se îndreaptă spre Templul Kiyomizu în a optsprezecea zi a lunii[2].

S-au adunat niște oameni la o casă pe înserat, dar înainte să se aprindă opaițele. Se face și mai mare larmă cînd se întoarce stăpînul plecat departe, de pildă în provincii.

Se dă de veste că arde-un foc pe undeva pe-aproape. Dar atunci s-a-ntîmplat să nu se-ntindă.

[238] *Lucruri care arată neîngrijit* – Servitoarele cu părul legat cînd muncesc. Spatele unui bărbat cu brîu de piatră în picturile chinezești. Purtarea sfinților[1].

[239] *Oameni care vorbesc grosolan* – Cel ce recită rugăciunile la Festivalul Miyanobe.

Luntrașii.

Gărzile tunetului.

Luptătorii.

[240] *Oameni cărora nu le-ajungi cu prăjina la nas* – Copiii de trei ani din ziua de azi.

Femeia care-i adusă să se roage pentru sănătatea unui copil ori să-i facă frecție unuia pe care-l doare burta[1]. Cere tot felul de lucruri care-i sînt de trebuință pentru invocații, apoi se-apucă să se pregătească, punînd alături un teanc mare de hîrtie împăturită, pe care se căznește să-l taie cu un cuțit așa de tocit, că n-ar tăia nici măcar o foaie. Dar ea stăruie că pe acela trebuie să-l folosească și se căznește să ciopîrțească hîrtiile, schimonsindu-și gura. Apoi despică un băț de bambus cu nu știu ce unealtă dințată[2], agață de

el fîșiile de hîrtie cu o mutră pioasă și se-apucă să le vînture, rugîndu-se – acum chiar că face pe deșteapta, de nu-i mai ajungi cu prăjina la nas. Și-n toată vremea asta nu se mai oprește din trăncănit: „Fiul Prințului cutare", zice ea, sau „Tînărul stăpîn al caselor cutare a căzut bolnav rău, dar eu am izbutit să-l vindec și să-l scap de belea și am primit o răsplată frumoasă pentru asta. Le chemaseră și pe cutare, și pe cutare, dar degeaba. Și azi mai trec pe la mine. Mă mai ajută..." – și tot așa mai departe, făcînd fețe-fețe.

Stăpîna unei case frumoase.

Proștii – cei fuduli care vor să le dea lecții celor care știu mai bine decît dînșii.

[241] *Lucruri trecătoare* – O corabie cu pînzele sus.

Anii omului.

Primăvara. Vara. Toamna. Iarna.

[242] *Lucruri pe care nu le bagă nimeni în seamă* – Toate zilele cu ghinion.

Cînd îmbătrînesc mamele.

[243]* *Nu pot să-i sufăr pe oamenii care nu știu să scrie ca lumea.* Ce îngrozitor e să citești ceva scris de unul care nesocotește bunele purtări și rînduieli. Nu-i bine nici să fii prea ceremonios cu oameni cu care ar trebui să fii mai apropiat. Nu-ți tihnește nici cînd primești tu răvașe scrise prost, dar nici cînd le vezi la alții.

Și chiar cînd auzi pe careva vorbind în felul ăsta, tresari și te-ntrebi de unde scoate asemenea cuvinte, mai ales cînd de față sînt și obraze subțiri. Deși, dacă-i un om simplu de la țară, pare mai degrabă nostim și i se potrivește.

Nu se cade să vorbești urît cu stăpînul casei. La fel, nici sluga să nu-i zică stăpînului său de față cu vreun musafir lucruri precum „îngăduie să" ori „a binevoit să spună". Una peste alta, cînd auzi pe cineva vorbind așa ceremonios, îți vine

să-l înveți să se mai potolească[1]. Atunci, dacă-i spun cuiva pe care-l pot mustra „Vai, dar nu-i frumos să vorbești așa!", și omul acela, și ceilalți care mă aud îmi rîd în nas. Pesemne că din pricina asta mai cîrtesc unii despre mine că fac prea mare caz de-așa nimicuri – le-oi fi părînd chiar necuviincioasă.

Nu-mi place nici s-aud pe unii spunîndu-le pe nume înalților curteni, consultanților și așa mai departe, fără pic de respect, însă, dacă cineva nu-i zice pe nume slujnicei unei doamne de onoare, ci doar „jupînească" ori așa ceva, ea tare-o să se mai bucure de așa cinstire rară și o să-l laude la toată lumea.

Pe înalții curteni și pe nobilii de la curte se cade să-i numești doar cu titlul și cu rangul, dacă nu cumva vorbești cu cineva din slăvita familie. Și cum pot oamenii să vorbească despre ei fără ceremonie, știind că-i aude și Împăratul sau Împărăteasa? S-ar cuveni să dovedești măcar atîta respect încît să nu vorbești așa de față cu Maiestățile Lor, și nimic nu te-mpiedică să faci asta.

[244] *Lucruri scîrboase* – Melcii. Vîrful unei mături cu care s-a curățat o podea de lemn mizerabilă. Castroanele din Odaia de Taină[1].

[245] *Lucruri de speriat* – Tunetul noaptea. Un hoț care intră într-o casă din vecini. Dacă intră-n casă la tine, ești prea înspăimîntat ca să mai știi ce faci.

Și-un foc ce se iscă pe-aproape e de speriat.

[246] *Lururi alinătoare* – Incantațiile vindecătoare rostite de mai mulți preoți odată, cînd ești bolnav.

Să fii mîngîiat de cineva la care ții cînd simți că ți s-au înecat corăbiile.

[247] *Un ginere este adus în casă*[1] după pregătiri îndelungate, dar nu trece mult și nu prea mai dă

pe la noua lui nevastă. Fără-ndoială că se simte cu musca pe căciulă cînd dă ochii cu socrul lui.

Un tînăr, care s-a însurat cu fata unui om la fel de cinstit și de bogat ca dînsul, n-a catadicsit să treacă prea des pe la noua lui nevastă, iar după vreo lună n-a mai venit deloc. Toată lumea l-a judecat, iar unii, precum doica fetei, chiar l-au blestemat. Apoi, la Anul Nou, el a fost numit Șambelan. Cu siguranță că știa ce vorbe umblă pe seama lui și că toți se-ntreabă mirați cum de-a reușit, „dacă stai să te gîndești cum stă treaba cu familia".

În cea de-a șasea lună a acelui an s-au adunat cu toții ca s-asculte Cuvîntările Lotusului la cineva acasă, iar acest ginere, Șambelanul, gătit cu pantaloni largi de damasc, jachetă *hanpi* neagră și-așa mai departe, stătea așa aproape de trăsura nevestei părăsite, încît șnurul jachetei aproape se-atingea de spatele trăsurii ei[2]. Toți cei aflați în trăsurile din jur care știau povestea se gîndeau: „Săraca, oare ce-o fi în sufletul ei văzîndu-l acolo?", iar alții care n-au fost atunci de față au zis după aceea că nu le vine să creadă cît de nerușinat a fost să șadă atît de-aproape fără să-i pese de dînsa.

Se pare că bărbații nu prea se gîndesc la alții și nici nu pricep ce-i în sufletul lor.

[248] *Să nu te sufere* cineva e cel mai greu de îndurat pe lumea asta. Cît de nebun ar trebui să fii ca să te mulțumești cu gîndul că ești, pesemne, soiul acela de om pe care nu-l înghite nimeni? Dar e trist că, și la palat, și-acasă, la părinți și frați, unii sînt iubiți și alții nu.

Nu doar în rîndul oamenilor de vază, ci și-n familiile de rînd, cînd un copil e lumina ochilor părinților, toată lume-l ține pe palme și-i face toate poftele. De bună seamă, dacă-i un copil ce merită așa atenții, nu-i ceva ieșit din comun și nimeni nu zice nimic. Dar e înduioșător să vezi

dragostea unui părinte pentru copilul lui, chiar dacă acesta nu-i așa de breaz, și te gîndești că așa-s părinții.

Da, nimic nu-i mai minunat decît să fii iubit, nu numai de părinți, ci și de stăpîn și de toți cei care ți-s aproape într-o viață.

[249] *Bărbații au simțăminte tare ciudate.* E de neînchipuit să vezi un bărbat părăsind o femeie cu adevărat frumoasă pentru o slută. Unul care tot vine și pleacă din palat sau fiul unui om de vază poate să-și aleagă o fată drăgălașă. Iar de iubește pe vreuna, chiar dacă ea-i de neam, bărbatul trebuie să cuteze a-și pune inima la picioarele ei.

Dacă aude vorbindu-se frumos de fata cuiva, chiar dacă n-a văzut-o niciodată, se pare că i se cam aprind călcîiele după dînsa. Dar mă-ntreb de ce se-ndrăgostesc bărbații de-o femeie care altor femei li se pare cam urîtă.

Rămîi cu gura căscată cînd o fată drăguță, fermecătoare și gingașă trimite o scrisoare mustrătoare, scrisă frumos, în versuri înduioșătoare – și, cu toate că bărbatul îi răspunde la fel de curtenitor, se ține deoparte și nu vrea deloc să se apropie de dînsa. Cînd te gîndești că-i poate întoarce spatele unei asemenea fete care-i clar că suferă, săraca, și-o părăsește pentru alta! Toți cei ce-s martori la asta nu pot decît să se-ntristeze, dar bărbatul cu pricina nu pare tulburat deloc.

[250] *Nimic nu-i mai minunat decît compasiunea –* La un bărbat, desigur, dar și în sufletul femeii. Chiar de-i o vorbă zisă-n treacăt sau poate nu-i un simțămînt adînc, dar, cînd auzi pe cineva spunînd: „Vai, săraca!" sau, despre ceva ce s-a-ntîmplat: „Mă-ntreb ce-o fi în sufletelul ei", parcă te bucuri mai tare decît dacă i-ar zice-o în față. Întotdeauna îmi doresc să-i dau cumva de știre acelui om că am aflat ce a spus.

Nu ești, de bună seamă, atît de mișcat cînd de la omul acela te aștepți oricum să te compătimească ori să fie lîngă tine în astfel de momente. Dar dacă, auzind de necazurile tale, cineva la care nu te-aștepți îți zice vorbe de mîngîiere, asta-ți face mare plăcere. E-așa de simplu de făcut și totuși se-ntîmplă așa de rar!

Rari sînt și oamenii, femei sau bărbați, ce-s și sensibili, și înzestrați – cu toate că, de fapt, or fi destul de mulți.

[251] *Nu-i înțeleg deloc pe cei care se mînie* cînd aud bîrfe despre alții. Cum să nu vorbești despre alții? În afară de grijile tale, ce poate fi mai amuzant de discutat decît să-i critici pe alții? Dar, din păcate, se pare că nu se cuvine să faci asta, mai ales că vorbele tale ar putea ajunge și la urechea omului cu pricina, care o să se înfurie cu siguranță.

De bună seamă, dacă-i cineva care ți-e apropiat, te gîndești ca nu cumva să-l superi și-atunci nu mai zici nimic rău despre dînsul – deși, dac-ar fi vorba de altul, nu ți-ai mai pune frîu la limbă și-ai rîde pe seama lui.

[252] *Un chip* foarte frumos te face să te gîndești: „O, cît e de încîntător! Cît e de ales!" de fiecare dată cînd îl vezi. Picturile, în schimb, nu-ți mai atrag privirile dacă le vezi de mai multe ori. Desenul unui paravan de lîngă tine, de pildă, poate-i cu totul minunat, dar nu-l mai bagi deloc în seamă. Însă de înfățișarea oamenilor nu te mai saturi niciodată. Chiar și pe un chip urît găsești o trăsătură mai plăcută! Mare păcat că găsești și trăsătura cea urîtă la un chip frumos!

[253] *Oamenii mai de modă veche se foiesc tare mult pînă își trag pe dînșii pantalonii bufanți.* Și-i trag peste burtă și-și bagă-n pantaloni toate rîndurile de robe, lăsînd să atîrne șnururile pînă

cînd își aranjează partea din față, apoi se-ndoaie ca să rînduiască și partea din spate, bîjbîind cu amîndouă mîinile. Parcă-s niște maimuțoi cu brațele legate la spate, umblînd orbește cu mîinile prin pantaloni, cu șnururile atîrnînd. Te-ntrebi cum ar putea să se-mbrace și să plece-n grabă dacă ar fi chemați undeva fără-ntîrziere.

[254] *Odată, pe la mijlocul lunii a zecea*, într-o noapte luminoasă, vreo cincisprezece sau șaisprezece dintre noi s-au gîndit să facă o plimbare la lumina lunii. Ne-am îmbrăcat în robe de-un violiu închis, cu tivurile răsfrînte, numai Chūnagon avea o robă stacojie, mai scrobită, și-și adunase pletele în față, sub bărbie. Parcă era o stupă nouă. Doamnele mai tinere îi spuneau „Păpușica”[1]. Habar n-avea că ele rîd de ea pe la spate.

[255] *Căpitanul Narinobu se pricepea de minune să recunoască glasurile oamenilor*. Cei mai mulți nu-s în stare se deslușească glasul altuia decît dacă-s obișnuiți cu el, iar bărbații sînt cei mai nepricepuți cînd vine vorba să deosebească pe cineva după glas ori după scris. Dar Căpitanul Narinobu putea să recunoască pe oricine chiar și atunci cînd acela vorbea în șoaptă.

[256] *Nimeni nu avea auz mai ascuțit* ca Ministrul Vistieriei[1]. Cred că auzea și cum cădea o geană de țînțar. Pe vremea cînd noi, doamnele de onoare, locuiam în coridorul dinspre apus al Cancelariei Caselor Împărătesei, eu stăteam de vorbă, în prezența lui, cu Narinobu, fiul de suflet al Ministrului de Stînga Michinaga, cînd una dintre doamnele de lîngă mine mi-a șoptit:

— Spune-i ceva de treaba aia cu pictura de pe evantai.

— Mai așteaptă nițel pînă pleacă domnul acela, i-am șoptit eu foarte încet – așa de încet, că nici

măcar ea n-a auzit ce-i spuneam, ci și-a apropiat mai tare fruntea de mine, întrebînd: „Ce-ai zis?”.

Dar, deși stătea departe de noi, Ministrul Vistieriei a strigat:

— Auzi, ce obrăznicie! Păi, dacă-i pe-așa, află c-o să stau toată ziua aici!

Am rămas cu gura căscată, nepricepînd cum o fi izbutit să mă audă.

[257] *Bucurii* – Ai citit cartea întîi a unei povești pe care n-ai mai văzut-o pînă acum și-abia aștepți să vezi ce se-ntîmplă mai departe – și-apoi găsești și celălalt volum. Deși, cîteodată, se dovedește că acesta-i cam dezamăgitor.

Cînd pui cap la cap bucățelele dintr-o scrisoare pe care cineva a rupt-o și a aruncat-o și descoperi că poți citi mai multe rînduri.

E foarte plăcut cînd ai avut un vis misterios care te sperie pentru că nu știi ce-o fi însemnînd, iar apoi îi ceri cuiva să ți-l tălmăcească și se dovedește că nu-i nimic de speriat[1].

Și ce plăcere cînd te afli printre mai mulți oameni strînși în jurul unei doamne de vază, iar ea povestește ceva ce i s-a întîmplat ori un lucru de care-a auzit, ceva care-i pe buzele tuturor, iar în vreme ce vorbește se uită numai la tine.

Cînd auzi că s-a-mbolnăvit cineva care ți-e drag și care-i plecat – poate undeva departe sau numai în alt capăt al orașului –, îți faci griji și te frămînți, neștiind cum se mai simte; dar cîtă bucurie cînd primești veste că s-a făcut bine!

Cineva pe care-l iubești e lăudat de alții, iar vreo persoană de rang înalt spune că înzestrările sale „sînt ieșite din comun”.

Cînd un poem pe care l-ai compus cu vreun prilej anume sau ca răspuns la un răvaș ajunge pe buzele tuturor și lumea și-l notează pe hîrtie. Mie încă nu mi s-a întîmplat una ca asta, dar îmi închipui ce bine m-aș simți.

E foarte plăcut cînd cineva pe care nu-l cunoști pomenește de o poezie sau o poveste mai veche, de care n-ai mai auzit, iar după aceea vine vorba despre ea și cînd vorbești cu altcineva. Dacă dai peste ea și cînd citești ceva, te trezești strigînd încîntată: „Aha, deci asta era!" – și-ți amintești cu drag de cel care ți-a vorbit despre ea întîia dată.

Cînd izbutești să pui mîna pe niște Michinoku sau altă hîrtie din cea mai bună.

Te simți foarte mulțumită de tine cînd cineva care te tulbură îți cere să scrii începutul sau sfîrșitul unui poem pe care îl citează și-ți amintești acele stihuri. De multe ori se-ntîmplă ca, atunci cînd ești întrebată, să nu-ți vină-n minte nici lucrurile bine știute.

Cînd găsești ceva ce-ți trebuie degrabă.

Cum să nu te bucuri cînd cîștigi un joc de potrivealã[2] sau altă întrecere?

Cînd izbutești să întreci în istețime pe cineva plin de sine, care se crede prea deștept. Mai ales dacă-i bărbat, nu una dintre celelalte doamne de onoare. E amuzant să fii mereu cu ochii-n patru pentru că te-aștepți să ți-o plătească, dar și cînd ajungi să crezi că poți sta liniștită, căci el se poartă de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic.

Cînd cineva nesuferit ajunge la necaz, te bucuri chiar de știi că nu se cade.

Ai trimis robele de mătase la bătut pentru cine știe ce prilej și-abia aștepți să vezi cum ies, iar cînd îți sînt aduse, vezi că-s minunate. Și pieptenele dat la lustruit te bucură cînd iese bine. Și mai sînt și alte lucruri de felul ăsta.

Te bucuri cînd te vindeci în sfîrșit de vreo boală urîtă care te-a ținut în casă vreo cîteva luni. Mai ales dacă cel bolnav n-ai fost tu, ci omul ce ți-e drag.

Și-i o mare bucurie cînd se adună mulți oameni în odaie cu Împărăteasa, iar Maiestatea Sa pîndește pe o doamnă care numai ce-a ajuns la

curte, stînd mai la o parte, lîngă un stîlp, și-i face semn să vină lîngă dînsa, și toată lumea-i face loc să treacă fetei, care se-apropie și se așază lîngă Împărătească.

[258] *Stăteam de vorbă cu niște oameni de față cu Maiestatea Sa Împărăteasa* – sau poate i-am răspuns ceva – și-am zis:

— Cîteodată, cînd mă scot toate din minți, de mi se urăște cu viața sau îmi vine să-mi iau lumea-n cap, ei bine, în asemenea momente, dacă dau peste vreo foaie albă de hîrtie din cea obișnuită și-o pensulă ori peste o hîrtie albă decorată sau din aceea de Michinoku, mă bucur foarte tare și mă gîndesc că poate merită să mai trăiesc nițel. Iar cînd desfac o rogojină Kōrai verde-crud, groasă și împletită cu măiestrie, cu bordura frumoasă, alb cu negru, mi se pare deodată că viața-i prea frumoasă, gîndindu-mă că încă nu-s pregătită să renunț la ea[1].

— Te mulțumești cu lucruri simple, nu? a zis Maiestatea Sa, zîmbind. Pesemne că nu tu erai aceea care privea „luna de deasupra tristului munte Obasute"[2].

Ceilalți care mai erau acolo m-au zgîndărit și ei:

— Ce formulă magică simplă ai născocit ca să alungi necazurile![3]

La scurtă vreme după aceea, pe cînd mă întorsesem acasă, cu sufletul greu, Maiestatea Sa Împărăteasa mi-a trimis în dar douăzeci de teancuri cu foi de hîrtie, învelite frumos. Doamna de onoare care mi le-a adus mi-a transmis poruncă să mă-ntorc degrabă și vorbele acestea: „Maiestatea Sa a zis că asta-i pentru ce ai spus în ziua aceea. Și crede că hîrtia nu-i destul de bună ca să copiezi pe ea *Sutra Longevității*[4]...". Am fost de-a dreptul încîntată. M-aș fi bucurat și dacă și-ar fi adus aminte de vorbele acelea de mult uitate chiar și una dintre doamnele de onoare, dar

faptul că își amintise însăși Maiestatea Sa m-a umplut de fericire. Eram deopotrivă încîntată și încurcată, neștiind ce să-i răspund, așa că i-am dat doamnei poemul acesta:

Nu am cuvinte
să-mi exprim recunoștința față de cea preamărită
al cărei dar de hîrtie divină
mi-a reaprins pofta de viață –
viața cea lungă a cocorului[5].

— Dar, rogu-te, spune-i Maiestății Sale că mă tem c-am îndrăznit prea mult, am adăugat eu.

Și i-am dăruit femeii, care slujea în Sala Meselor, o cămașă verde de damasc.

Da, mi-am zis, încîntată, o să-mi mai abat gîndurile de la grijile mele dacă mă apuc de scris o carte[6] pe hîrtia asta.

Peste două zile a apărut un om îmbrăcat în straie roșii, aducîndu-mi o rogojină.

— Poftiți, mi-a înfățișat-o el ceremonios.

— Dar, mă rog, cine te crezi dumneata, de stai acolo, uitîndu-te-n odaie?! a strigat slujnica mea cu asprime, la care el a lăsat jos rogojina și s-a făcut nevăzut.

Am pus pe cineva să afle cine l-a trimis, dar mi s-a zis că a plecat deja, așa că mi-au adus rogojina în casă; era o rogojină aleasă, cum au numai obrazele subțiri, cu o bordură Kōrai foarte frumoasă. Mi-a trecut prin cap că o fi tot de la Maiestatea Sa Împărăteasa, dar, cum n-aveam de unde ști cu siguranță, am trimis iar pe cineva să afle. Însă omul chiar nu mai era de găsit. Nu știam ce să mai cred, dar nu avea rost să-mi mai bat capul, de vreme ce omul tot se făcuse nevăzut, așa încît m-am gîndit că, dacă greșise casa, avea să se-ntoarcă și singur. Tare-aș fi vrut să trimit pe careva la palat să întrebe, dar, dacă nu Împărăteasa îmi trimisese rogojina, parcă nu se cădea să fac asta. Cine mi-o fi trimis așa un dar neașteptat? Trebuie să fi fost de la Maiestatea Sa.

N-am mai aflat nimic, așa că peste două zile, încredințată că era un dar de la Maiestatea Sa, i-am trimis o scrisoare lui Ukyō, povestindu-i de-a fir-a-păr toată tărășenia. „Știi ceva despre toate astea?", am întrebat-o eu. „Spune-mi și mie, rogu-te, ce și cum, dar fără să mai știe nimeni. Dacă n-ai văzut nimic, să nu sufli o vorbă despre asta nimănui."

„Maiestatea Sa Împărăteasa a avut mare grijă să nu se dea în vileag", mi-a răspuns ea. „Să nu care cumva să mă dai de gol că știi de la mine."

Așadar, era tocmai cum am bănuit, m-am gîndit eu, încîntată. Și m-am apucat să-i scriu un răvaș[7] Maiestății Sale, pe care l-am trimis cu poruncă să fie lăsat în taină pe rezemătoarea verandei palatului, dar se pare că solul l-a scăpat pe jos, iar scrisoarea a căzut la piciorul scării.

[259]* *În a douăzeci și una zi a lunii a doua*, Regentul a ținut o ceremonie de închinare a Sutrelor Complete în sala Templului Sakuzen de lîngă Palatul Hōkō. Aveau să fie de față și Împărăteasa-Mamă și Maiestatea Sa Împărăteasa, iar pe la începutul celei de-a doua luni Împărăteasa s-a mutat la Palatul Nijō[1] cu acest prilej.

Eram așa de somnoroasă atunci cînd ne-am mutat, că n-am băgat de seamă ce era în jur. În dimineața următoare, cînd m-am trezit, odaia era luminată de soare și-am văzut că ne aflam într-un pavilion fermecător, alb de nou ce era[2], unde storurile și toate celelalte lucruri păreau că abia ce au fost rînduite în ziua dinainte. Totul era aranjat frumos și m-am întrebat cînd or fi apucat să fie puși la locul lor și leii chinezești, și cîinii coreeni[3]. Lîngă scară era un cireș înalt, de peste trei metri, încărcat de flori minunate. „Ce devreme-a înflorit!", mi-am zis. „Încă nu s-au scuturat prunii" – dar, cînd m-am uitat mai bine, am băgat de seamă că florile nu erau adevărate. Dar totul, pînă și

lucirea petalelor, era așa de frumos, de parc-ar fi fost adevărat. Cît trebuie că se chinuise cineva pînă să facă asta! Păcat că avea să țină numai pînă la prima ploaie! Pavilionul fusese înălțat nu demult pe un loc unde fuseseră înainte mai multe case mai mici, așa încît grădina încă nu avea cine știe ce copaci și plante mai de soi, dar palatul era încîntător de primitor și de frumos.

Regentul a trecut pe la noi. Era gătit cu pantaloni bufanți de brocart greu albastru-cenușiu și cu o mantie în culorile florilor de cireș purtată de-a dreptul peste[4] trei rînduri de robe stacojii. Toate doamnele, în frunte cu Maiestatea Sa, purtau robe de mătase roz-prună cu desene, mai palide ori mai întunecate, ori de brocart fără desene, așa că toată adunarea părea să strălucească. Jachetele chinezești erau verzi ca lăstarii de primăvară, de culoarea salciei ori roz-prună.

Luminația Sa s-a așezat în fața Împărătesei și s-a luat la vorbă cu dînsa, iar eu, uitîndu-mă la ei, mi-am dorit ca toți cei de-acasă să vadă asta măcar pentru o clipă și s-audă ce iscusit îi răspundea Maiestatea Sa la întrebări.

Luminația Sa le-a măsurat cu privirea pe doamnele adunate acolo și-a zis:

— Ei, Maiestatea Sa nu cred că are nimic de zis despre domniile voastre. Păcat că n-am și eu norocul ăsta, să-mi bucur privirile cu-așa niște frumuseți. Toate sînteți una și una și tot de pe la case mari. Ce mîndrețe! Numai s-aveți mare grijă despre Maiestatea Sa. Dar tot mă-ntreb ce-ți fi crezînd de Maiestatea Sa, de ați venit așa de multe-n slujba ei. Că ea, de fapt, e cam zgîrcită, așa să știți. Păi, eu pe dînsa am slujit-o încă din ziua-n care s-a născut și nici pînă azi nu m-a răsplătit măcar cu o robă! Vedeți, nu mă sfiesc să i-o zic așa, de la obraz...

Și tot așa a ținut-o, spre hazul nostru.

— Nu, nu rîdeți, că adevăr grăiesc! a strigat el cînd am pufnit în rîs. Domniile voastre mă cam

luați peste picior, văd că vă prăpădiți de rîs. Ei, na, acum mă simt rușinat!

Și uite-așa a tot glumit, pînă cînd a sosit Ajutorul de Ceremonial de la palat cu o scrisoare de la Maiestatea Sa Împăratul. Marele Sfetnic Korechika a luat-o și i-a întins-o Luminăției Sale, care se pregătea să o deschidă, zicînd voios:

— Vreau și eu să văd asta! Îngăduie Maiestatea Voastră s-o desfac? Sau nu, văd că nu prea-ți convine, a mai spus el, și n-aș vrea să-mi bag nasul într-un răvaș al Împăratului – și i-a înmînat-o.

Ea a luat-o, dar n-a dat vreun semn c-ar vrea s-o desfacă – minunat gest de curtenie, mi-am zis eu.

Una dintre doamne i-a întins Ajutorului de Ceremonial o pernă joasă de după stor, iar vreo trei sau patru doamne s-au așezat lîngă draperie ca să-l slujească.

— Mă duc pînă acasă[5] s-aduc un dar pentru solul ăsta, a spus Luminăția Sa, ridicîndu-se să plece, și-abia după aceea a citit Maiestatea Sa scrisoarea.

Apoi a scris răspunsul pe hîrtie subțire, roz-prună; fiind de față la toate acestea, m-a copleșit regretul că n-o să-și închipuie nimeni niciodată ce minunat arăta în clipa aceea, cînd culoarea hîrtiei se potrivea așa de bine cu cea a straielor sale.

Luminăția Sa i-a adus solului un dar, un rînd de straie femeiești de ceremonie și o robă lungă despicată, roz-prună, zicînd că, la urma urmei, e-o zi deosebită[6]. S-au adus bucate și saké, solul fiind îndemnat să se-nfrupte din ele pe săturate, dar el a refuzat.

— Mă tem că mă așteaptă treburi ce nu suferă amînare, așa încît, cu voia Luminăției Voastre, acum o să plec, a zis el, după care s-a ridicat și dus a fost.

Fiicele Luminăției Sale erau gătite tare frumos, cu straie roz-prună la fel de minunate ca și ale celorlalte doamne. Ce-a de-a treia dintre fetele

lui era mai înaltă decît surorile sale, Înalta Doamnă a Ținutelor Imperiale și sora mijlocie, Nakahime, și-n loc să-i vorbești ca unei fiice, părea mai potrivit să-i spui precum soției sale, „Înălțimea Voastră”[7].

Era de față și soția Luminăției Sale, dar fusese trasă o draperie ca s-o ascundă privirilor noastre, a doamnelor care abia ce veniserăm la curte, spre necazul nostru.

Unele dintre doamnele de onoare s-au strîns la taifas ca să hotărască ce straie și evantaie să aleagă pentru ceremonie, dar altele parcă n-ar fi zis cu ce-or să se îmbrace.

— De ce să-mi bat capul? zicea una-ntr-o doară. O să pun și eu pe mine ce-mi cade la mînă, la care celelalte i-au răspuns cu răutate:

— Iar începi, mereu zici așa!

Multe dintre doamne s-au întors acasă cînd s-a înnoptat, și pentru că era un prilej atît de deosebit[8], Maiestatea Sa Împărăteasa nu le-a oprit să plece.

Soția Luminăției Sale a venit în fiecare zi și tot la noi era și seara. Fiicele sale erau și ele de față, așa încît Maiestatea Sa era mereu înconjurată de lume multă, ceea ce era foarte plăcut. În fiecare zi veneau soli de la palat.

Frumusețea cireșului cel neadevărat din grădină a avut de suferit cînd a căzut roua, iar petalele s-au scorojit și s-au încrețit la soare – iar în dimineața următoare o ploaie l-a făcut să arate și mai jalnic. M-am trezit dis-de-dimineață ca să mă uit la el.

— Florile astea n-au nici o legătură cu obrazul înlăcrimat al fetei de care poetul „s-a despărțit în zori”[9], am zis eu.

Între timp se trezise și Maiestatea Sa și, auzind aceasta, mi-a spus:

— Da, am auzit c-a plouat azi-noapte. Vreau și eu să văd cum arată – dar Luminăția Sa deja trimisese o droaie de servitori și slugi care se-ngrămădeau

în jurul copacului și trăgeau de el ca să-l ia de-acolo în mare taină.

M-am amuzat auzind un servitor ocărîndu-i pe cei care trăgeau de copac:

— Am primit poruncă să sfîrșim treaba asta înaintea zorilor, dar uite că deja s-a luminat de ziuă. Nu-i bine deloc. Haideți odată, grăbiți-vă!

Să fi fost un obraz mai subțire, l-aș fi întrebat dacă se gîndea la poemul lui Kanezumi, „N-are decît să ocărască”[10]. Dar n-am făcut decît să strig:

— Care ești acolo, de furi florile de cireș? Cum îndrăzniți? – la care toți au rupt-o la fugă, tîrînd copacul după dînșii.

Trebuie să spun că Luminăția Sa s-a gîndit bine cînd s-a grăbit să ia copacul de-acolo. Îmi închipui că, dacă l-ar fi lăsat, s-ar fi văzut foarte urît toate crengile cu petale ude lipite de ele. M-am întors în casă, fără să mai zic nimic.

Maiestatea Sa Împărăteasa s-a sculat după ce-a venit careva de la Cancelaria Gospodăriei să ridice grilajele și-o îngrijitoare a măturat bine odaia. Cînd a văzut că nu mai era nici urmă de copac, a strigat:

— Vai de mine! Dar unde-s toate florile? Și a adăugat: Te-am auzit în zori zicînd că fură cineva flori, dar m-am gîndit că iau și ei doar o crenguță, două. Cine-a făcut una ca asta? Ai văzut pe cineva?

— Nu tocmai, am răspuns. Nu prea se vedea nimic, pentru că era încă întuneric. Am văzut niște umbre albe afară și m-am gîndit că fură flori din cireș – de asta am strigat la dînșii.

— Dar cum or fi reușit să-l smulgă din rădăcini? a zis Maiestatea Sa, adăugînd cu un zîmbet: Eu cred că Luminăția Sa i-a pus să-l ascundă pe undeva.

— A, nu se poate să fi făcut așa ceva, am spus eu. O fi fost vîntul de primăvară.

— Bag seamă că vrei să-mi ascunzi adevărul, nu-i așa? mi-a zis Maiestatea Sa. Nu l-a furat nimeni, s-a făcut nevăzut mulțumită „ploii vremii care se scurge”[11].

Nu era nimic deosebit în ceea ce a spus, dar mie mi s-a părut nemaipomenit.

Atunci a sosit și Luminăția Sa, iar eu m-am retras mai încolo, nevrînd ca el să-mi vadă „zoreaua” obrazului meu somnoros, care nu se potrivea deloc[12]. Nici bine n-a ajuns, că s-a și apucat să strige, cu prefăcută uimire:

— Vai de mine, dar unde ți-e cireșul?! Cum de-a izbutit hoțul să ți-l fure de sub nas? O fi din pricina doamnelor tale de onoare, care, de lenește ce sînt, dorm pînă tîrziu și habar n-au ce se petrece afară.

— Dar, am zis eu cu glas suav, eu parc-am auzit pe-aici pe cineva care „mi-o luase înainte”[13].

Luminăția Sa, auzindu-mă, a început să rîdă.

— Așa, carevasăzică! a spus. Cine să o fi „luat înainte” văzînd florile acelea? Și eu, care mă gîndeam că numai tu și Saishō ați face-așa ceva...

— Cu toate astea, a zis Maiestatea Sa cu cel mai fermecător zîmbet, Shōnagon „a zis că de vină-s vînturile de primăvară”[14].

— Așadar, e vorba de minciuna de care acuză vînturile, nu de „vina care le apasă”, a spus Luminăția Sa prinzîndu-se în joc, deși „chiar și în lanurile de la munte se răsădește-orezul” deja – și s-a apucat să recite foarte frumos poemul. Dar mi-e necaz, a continuat apoi, c-au fost prinși cu mîța-n sac, cu toate că poruncile mele au fost limpezi ca lumina zilei. Mare păcat că ai așa străjer bun aici. Cu toate astea, a mai zis, a fost isteață să arunce vina pe vînturile cerului de primăvară, mincinoasa[15], recitînd din nou poemul.

— Mă tem că dai prea mare importanță unor vorbe aruncate-n vînt, i-a spus Maiestatea Sa parcă a scuză[16] – și a adăugat, rîzînd ușurel: Dar dacă tot veni vorba, mă-ntreb cum or fi arătat

florile în dimineața asta dacă mai era copacul aici.

În clipa aceea, una dintre doamne, Kowakagimi, a zis:

— Dar Sei Shōnagon a spus azi-dimineață că aveau capetele plecate de rușine, ce-arată mai rău decît obrazul „înlăcrimat" al fetei, la care Luminăția Sa și-a luat o față plouată.

Ce nostim!

În ziua a opta sau a noua m-am întors acasă, deși Maiestatea Sa stăruise să mai rămîn pînă-n ajunul ceremoniilor. Într-o zi frumoasă, cu un soare călduț, Maiestatea Sa mi-a trimis un bilet în care mă-ntreba: „Oare florile încă nu «și-au deschis inima»? Tare-aș vrea să știu ce mai zici" – la care i-am răspuns: „Deși toamna încă n-a venit, inima mea tînjește să «fie cu tine de nouă ori în fiecare noapte»"[17].

În noaptea cînd Maiestatea Sa Împărăteasa s-a mutat la Palatul Nijō[18], trăsurile au mers fără nici o rînduială, toată lumea înghesuindu-se să urce prima, ceea ce mi s-a părut cam de prost-gust.

— Ce haos! îi spuneam unei prietene. N-au deloc răbdare – parc-am fi după procesiunea de la Festival, cînd se grăbesc toți să plece. Ce urît! Hai să mai stăm puțin, pînă cînd vom putea urca într-o trăsură cu mai multă demnitate. Iar dacă n-o să mai rămînă nici o trăsură pentru noi, sigur Maiestatea Sa o să bage de seamă și-o să trimită una să ne ia.

Celelalte se-mpingeau, trecînd pe lîngă noi și-nghesuindu-se să urce, iar după ce-au izbutit toate să-și găsească un loc, careva a-ntrebat: „A mai rămas cineva?", iar alta se pare c-a răspuns: „Da, mai sînt care-așteaptă". Atunci un ofițer de la palat a venit la noi și-a zis, foarte mirat:

— Care mai sînteți aici? Ce ciudat! Eu am crezut că a urcat toată lumea. De ce-ați întîrziat

atît? Tocmai voiam să ducem slujnicele. N-am mai pomenit așa ceva! – și-a poruncit să se aducă o trăsură și pentru noi.

— Păi, atunci, poftim de trimite-le mai întîi pe slujnice, după cum voiai domnia ta, i-am spus. Noi putem merge dup-aceea.

Auzind asta, ofițerul s-a mîniat.

— Cîtă neobrăzare! a strigat el. Stați ascunse-anume aici, nu-i așa?

Dac-am văzut că ne ocărăște, am urcat supuse în trăsură, dar ne-am pomenit într-adevăr în una pregătită pentru slujnice. Rîzînd pe înfundate că-i așa de prost luminată, am plecat într-un tîrziu spre Palatul Nijō.

Cînd am ajuns, palanchinul Maiestății Sale era de mult acolo, odaia ei era gata pregătită și se instalase confortabil. Întrebase de noi, iar doamnele mai tinere, Ukyō și Kosakon, ne căutaseră de fiecare dată cînd mai apărea cîte-o trăsură, dar degeaba. Cele patru doamne din fiecare trăsură care oprea se duceau să se-nchine în fața Maiestății Sale și s-o anunțe c-au sosit și, fără să știm, Împărăteasa era îngrijorată c-am dispărut așa, zicînd:

— Foarte ciudat! Tot n-au ajuns? Oare n-or fi pățit ceva?

Așa încît, cînd cele două doamne ne-au văzut în sfîrșit, după ce ajunsese toată lumea, ne-au tras repede după ele, povestindu-ne ce spusese Maiestatea Sa și certîndu-ne c-am întîrziat așa de mult. Cînd am intrat, am văzut mirate ce bine se simțea Maiestatea Sa în noua casă.

— Ei, ia spuneți, ne-a iscodit Împărăteasa, unde-ați dispărut atîta vreme, cînd noi ne dădeam aici de ceasul morții?

Eu nu am zis nici pîs, așa că a răspuns doamna care mă însoțise.

— N-am avut încotro, Maiestate, a rostit ea spăsită. Cum s-ajungă devreme cei care-s în ultima trăsură? Și, oricum, noi am căpătat o trăsură

numai pentru că slujnicelor li s-a făcut milă de noi. Și, colac peste pupăză, în trăsură era așa întuneric și urît...

I-a spus povestea într-un fel atît de înduioșător, încît Maiestatea Sa a zis:

— Cei care au avut în grijă trăsurile și-au făcut treaba de mîntuială! Dar nu-i numai vina lor. Mai înțeleg că o doamnă abia venită la curte și neștiutoare nu-ndrăznește să deschidă gura, dar tu, Uemon, de ce n-ai spus nimic?

— Dar, a murmurat Uemon, noi n-am vrut să ne-ngrămădim și să ne băgăm în față, ca altele, numai ca s-ajungem mai repede.

Fără îndoială, doamnele celelalte n-au fost prea încîntate s-audă asta.

— Cu siguranță, nu-i nimic de laudă să-ncalci ceremonialul și să te bagi în față, cu cele care nu-s de nasul tău, a zis Împărăteasa supărată. Frumos ar fi să-și aștepte fiecare rîndul.

Aici am intrat și eu în vorbă, zicînd că graba lor lipsită de cuviință fusese, fără îndoială, din pricină că ele abia așteptau s-ajungă iar aproape de Maiestatea Sa.

M-am întors de-acasă în seara din ajunul zilei cînd Maiestatea Sa urma să meargă la templu pentru ceremoniile sutrelor. Cînd m-am uitat spre partea dinspre miazănoapte a Pavilionului de Miazăzi[19], la lumina unor opaițe aprinse pe niște tipsii cu picior am văzut grupulețe de cîte două-trei doamne adunate ici și colo, avînd între ele un paravan sau o draperie. Mai multe se strînseseră să-și coasă robele sau mai adăugau vreo cordeluță la trena de ceremonie[20] ori își dădeau cu sulimanuri, totul făcut cu mare grijă, de bună seamă; dar mai ales se îngrijeau să-și lege frumos părul, așa de măiestrit, de nu credeam să mai văd vreodată, după încheierea sărbătorii, pieptănături așa alese.

— Maiestatea Sa o să plece la templu pe la ora a treia a dimineții, mi-a zis cineva cînd am ajuns. De ce-ai venit așa tîrziu? Au trimis un sol cu evantaiul domniei tale[21] ca să te caute.

Ei bine, ne-am pus straiele de ceremonie și-am așteptat pregătite, așa cum ni s-a poruncit, crezînd că Maiestatea Sa va pleca într-adevăr înainte să se lumineze de ziuă, dar au venit zorii, a răsărit și soarele, iar noi tot acolo eram. Într-un tîrziu, s-a auzit că ne vin trăsurile lîngă veranda aripii dinspre apus, sub streșinile chinezești, așa că ne-am pornit toate pe punte, cele mai nouvenite dintre noi cu sfioșenie. Împărăteasa era deja în aripa de miazănoapte, unde locuia Luminăția Sa, iar acesta m-a făcut să mă simt și mai stînjenită zicînd că dumnealui și suita or să se uite la noi cum urcăm în trăsuri. Zis și făcut: Împărăteasa, Shigeisa, a treia și a patra dintre fiicele Luminăției Sale, împreună cu soția dumnealui și cu cei trei copii mai mici, s-au așezat îndărătul storurilor.

Marele Sfetnic Korechika și Căpitanul de Rangul al Treilea Takaie stăteau de o parte și de alta a trăsurilor noastre ca să ne-ajute să urcăm, ridicînd storurile. Dac-am fi stat toate la un loc, poate mai izbuteam să-mi ascund obrazul printre celelalte, dar am fost chemate cîte patru pe rînd, citindu-ni-se numele de pe o foaie, și mă simțeam parcă-n pielea goală cînd mi-a venit rîndul să urc în trăsură. Ba mai mult, știam că Maiestatea Sa se uită la mine împreună cu toți ceilalți dindărătul storurilor și eram încredințată că nu-i place deloc ce impresie fac, și treceam prin asemenea chinuri, de eram lac de sudoare, părîndu-mi-se că părul, pe care-l potrivisem cu atîta grijă, mi-e tot năclăit de cît asudasem. Apoi, după ce-am trecut cu bine pe sub toate privirile celor dindărătul storurilor, am dat cu ochii de Marele Sfetnic și de Căpitanul de Rangul al Treilea, care se uitau uluiți și zîmbitori cum mă apropiam. Parcă pășeam în vis, și

nu aievea. Am izbutit totuși să urc în trăsură fără să mă-mpiedic, deși nu știu dacă din îndrăzneală sau din neobrăzare reușisem să fac asta pînă la capăt.

După ce-au urcat și celelalte, trăsura a pornit, iar cînd am ajuns pe drumul Nijō, hulubele au fost așezate pe băncuța lor și am descoperit cu uimire că sînt o mulțime de trăsuri în jurul nostru, oprite la o parte, de parcă așteptau să treacă procesiunea vreunui festival. Îmi bătea inima nebunește cînd mă gîndeam că acum alții or să se minuneze de procesiunea noastră. Peste tot forfoteau bărbați de rangurile al patrulea, al cincilea și-al șaselea, oprindu-se pe lîngă vreo trăsură ca să schimbe o vorbă cu doamnele. Mai cu seamă Seniorul Akinobu era în culmea fericirii, umblînd țanțoș de colo pînă colo[22].

Luminăția Sa, însoțit de înalții curteni și alți dregători mai mici în alai, a sosit s-o întîmpine pe Împărăteasa-Mamă. Așteptam cu sufletul la gură, știind că după Împărăteasa-Mamă urmează să ajungă și Maiestatea Sa, iar după aceea, cînd soarele se ridicase deja pe cer, a apărut în sfîrșit procesiunea Împărătesei-Mamă. Erau cincisprezece trăsuri cu tot cu-a Înălțimii Sale, din care patru pline cu călugărițele ce-o însoțeau[23]. Înălțimea Sa avea o trăsură chinezească. Cele patru ale călugărițelor aveau storurile coborîte, storurile dinăuntru erau de-un violet-cenușiu-deschis, puțin mai întunecat în partea de jos, iar pe sub cele din spate se vedeau o mulțime de rozarii de cristal, trene gri-închis, haine preoțești și robe. După ele veneau cele zece trăsuri cu doamnele ei de onoare, ce-și etalau frumos jachetele chinezești în culorile florii de cireș, trenele violet-cenușiu-deschis, robele viorii și straiele în nuanțele cuișoarelor sau vinete. Cu toate că soarele strălucea, cerul era de-un albastru-ncețoșat, care se potrivea de minune cu robele de ceremonie ale doamnelor, mai minunate decît jachetele chinezești din mătăsuri

Trăsură chinezească

de felurite culori, cu desene. Era o privelişte încîntătoare.

Regentul şi fraţii săi mai mici i-au ieşit în întîmpinare Împărătesei-Mamă cu mare pompă şi-au însoţit-o înăuntru, iar noi, care vedeam toate astea pentru întîia oară, ne minunam de-aşa privelişte. Fără-ndoială că la fel se minunau şi alţii de alaiul nostru cu douăzeci de trăsuri.

Acum aşteptam cu toţii, plini de nerăbdare, să sosească Maiestatea Sa Împărăteasa, dar timpul trecea şi nici urmă de dînsa. Deja ne pierdeam răbdarea, cînd a apărut în sfîrşit suita Împărătesei, escortată de opt slujnice de la palat, călare pe cai. Trenele lor de ceremonie, de-un verde mai întunecat la margini, şi eşarfele prinse la umeri şi la mijloc le fluturau în adierea vîntului. Cea pe nume Buzé era iubita lui Shigemasa, Mai-Marele Cancelariei Medicinei. Era îmbrăcată cu nişte pantaloni bufanţi de culoarea strugurelui, care l-au făcut pe Marele Sfetnic Yamanoi să spună rîzînd: „Lui Shigemasa îi sînt îngăduite «culorile speciale»!”[24].

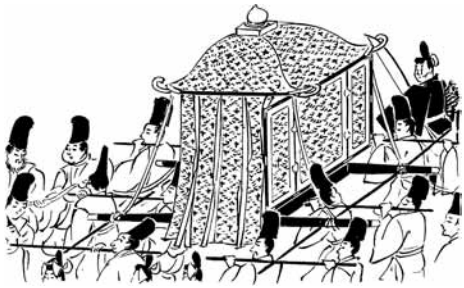

Palanchin cu floare de ceapă

După ce au trecut toate femeile călare, a apărut și palanchinul Maiestății Sale. O, nu era nimic mai minunat pe lumea asta! Soarele era deja sus pe cer, făcînd să scînteieze floarea de ceapă de deasupra palanchinului, care strălucea tot, pînă și perdelele. Slujitorii cumpăneau palanchinul cu niște frînghii în timp ce-l cărau și, uitîndu-mă la perdelele acelea care se legănau în timpul mersului, am simțit pe pielea mea ce vrea să spună vorba aceea: „ți se ridică părul la ceafă". După ce-am văzut asta, acelea dintre noi care erau mai ciufulite puteau să zică mai apoi că fusese din pricina asta! Privind la alaiul magnific al Maiestății Sale, m-am înfiorat la gîndul că mă aflu chiar în slujba Împărătesei.

Apoi, cînd palanchinul a fost purtat pe lîngă noi, a fost un moment fără seamăn, cînd hulubele trăsurii, care erau coborîte la pămînt, au fost iarăși ridicate și vizitiii au înhămat repede boii, intrînd pe rînd în procesiune în urma palanchinului.

Cînd palanchinul Maiestății Sale a ajuns la poarta templului, a avut parte de așa o primire, încît m-am pierdut cu firea – muzici coreene și chinezești, dansurile leului și ale cîinilor din Koguryō, cu viers de fluier și bătăi de tobe. Oare oi fi ajuns chiar în împărăția cerească a lui Buddha? Așa m-am întrebat, auzind că-n jurul meu răsună

muzici pîn' la cer. Și mai era ceva nepămîntesc în toată acea priveliște minunată care ne-a-ntîmpinat cînd am intrat pe poarta templului, unde se ridicaseră felurite pavilioane cu draperii de brocart și storuri și perdele minunate, de-un verde crud.

Trăsurile noastre au fost oprite lîngă înălțătura Maiestății Sale, iar cei doi nobili de mai devreme[25] au venit și ne-au poftit să coborîm degrabă. Oi fi fost eu stînjenită la urcare, dar acum era-n amiaza mare și toate privirile erau ațintite asupra noastră; eu eram încredințată că șuvița de păr fals pieptănată cu grijă, pe care o strînsesem sub jacheta chinezească, era acum încrețită și urîtă și c-o să se vadă limpede că firele acelea-s mai roșietice decît părul meu negru, iar din pricina asta nici nu mă-ncumetam să cobor din trăsură.

— Ieși domnia ta prima, rogu-te, i-am zis doamnei care stătea în spatele meu, dar se pare că ea era la fel de-nspăimîntată ca și mine, căci le-a spus celor doi:

— N-ați vrea să binevoiți domniile voastre să faceți un pas mai în spate? Nu meritățm noi chiar așa o mare cinste.

— Da' rușinoase mai sînteți! au zis ei rîzînd și s-au dat îndărăt.

Cînd în sfîrșit am îndrăznit să coborîm, Marele Sfetnic s-a apropiat de noi și-a spus:

— Să știți domniile voastre că n-ați făcut bine. Noi stăteam așa de aproape fiindcă am primit poruncă de la Maiestatea Sa să vă păzim de privirile lui Munetaka și ale celorlalți – și ne-a condus de îndată lîngă Împărătească.

Așadar Maiestatea Sa se gîndise să se-ngrijească de noi!

Cînd ne-am înfățișat Împărătesei, opt doamne care sosiseră înaintea noastră ședeau deja chiar la marginea înălțăturii, de unde vedeau bine tot ce se-ntîmplă, în vreme ce Maiestatea Sa era așezată mai sus, la vreo două picioare deasupra lor.

— Le-am adus pe doamnele acestea ferite de priviri străine, așa cum ai poruncit, i-a dat de știre Marele Sfetnic, la care Împărăteasa a ieșit de după draperie ca să ne vadă.

Arăta nemaipomenit, înveșmîntată tot cu trena de ceremonie și cu robele chinezești pe care le purtase mai devreme. Cine-a mai văzut așa robe stacojii? Mai ales aceea de damasc chinezesc ce îmbina culorile de salcie, cinci rînduri de straie strugurii puse unul peste altul, jacheta chinezească cu desene roșii și trena străvezie indigo pe alb, stropită cu aur – ce culori minunate!

— Cum arăt? a întrebat Împărăteasa.

— Cu totul minunat, Maiestate, am răspuns, știind că vorbele mele-s neîndestulătoare.

— Pesemne te-ai gîndit că întîrzii cam mult, a continuat Împărăteasa. Pricina a fost că tata s-a trezit deodată zicînd că oamenii or să se uite chiorîș la dînsul dacă-i îmbrăcat în aceeași robă de ceremonie cu trenă pe care a purtat-o și cînd a însoțit-o pe Împărăteasa-Mamă, așa c-a pus să i se coasă pe loc una nouă. Cîtă eleganță! a rîs Maiestatea Sa.

Frumusețea Împărătesei se vedea bine acum, în lumina aceea puternică, neobișnuită. Am fost de-a dreptul fermecată de felul cum acele de păr din față nu se potriveau anume cu cărarea sa.

Două draperii de cîte trei picioare o despărțeau pe Maiestatea Sa de doamnele de onoare. În spatele acestora se-așternuse de-a lungul o rogojină, iar două doamne – Chūnagon, fiica unchiului Luminăției Sale, Căpitanul Străjii Porții din Dreapta Tadakimi, și Saishō, nepoata Ministrului de Dreapta Tominokōji – se așezaseră acolo ca să urmărească ceremonia. Maiestatea Sa a aruncat o privire și a spus:

— Saishō, nu vrei să te așezi alături cu celelalte doamne?

Saishō a priceput de îndată ce voia.

— Dar începem toate trei aici, Maiestate, a răspuns ea.

— Foarte bine atunci, intră, mi-a spus Împărăteasa poftindu-mă lîngă ele.

Doamnele așezate mai jos au zîmbit văzînd asta și-au zis în glumă, dar cam cu răutate:

— Parc-ar fi un conetabil căruia i se îngăduie să intre în Odaia de Taină.

— Asta-nseamnă că domniile voastre gîndiți c-aș fi vreo îngîmfată? am întrebat eu, la care o doamnă mi-a răspuns:

— Mai mult un fel de grăjdar.

Cu toate acestea, a fost un moment cu totul aparte, să mi se facă cinstea de a privi de sus ceremonia. Fără-ndoială că nu s-ar cuveni să mă laud în felul ăsta; putea să se răsfrîngă într-un fel de neiertat asupra reputației Împărătesei, dîndu-le motiv pizmașilor care judecă tot să clatine din cap, spunînd: „Cînd te gîndești că asta a intrat în grațiile Maiestății Sale!" – dar nici nu pot să nu scriu întocmai așa cum s-a-ntîmplat. Recunosc de bunăvoie că nu meritam atîta cinste din partea Împărătesei.

Ce minunat să privești înălțătura Împărătesei-Mamă și celelalte ridicate pe lîngă templu! Luminația Sa a trecut pe lîngă înălțătura Împărătesei și-a rămas o vreme lîngă Împărăteasa-Mamă, înainte să vină la noi. Îl însoțeau cei doi Mari Sfetnici, Korechika și Michiyori[26], iar Căpitanul Takaie, încă îmbrăcat în uniforma Gărzilor Palatului, arăta splendid cu arcul și tolba de săgeți aruncate pe umăr. Șiruri de curteni din alai și alți dregători de rangurile al patrulea și-al cincilea ședeau în spatele Luminației Sale.

Cînd a intrat Luminația Sa, a văzut în fața ochilor imaginea minunată a Împărătesei înconjurate de surorile sale, chiar și Înalta Doamnă a Ținutelor Imperiale, toate învești mîntate în robele de ceremonie și jachete chinezești. Înălțimea Sa,

soția lui, purta în schimb pe deasupra o robă de ceremonie.

— Ce priveliște desăvîrșită! a spus el. Iar dumneata, Jupînească, a mai zis în glumă întorcîndu-se spre soția lui, chiar că ești îmbrăcată astăzi ca o doamnă. Dar, Jupînească, ar trebui s-o dezbraci pe Maiestatea Sa de trena de ceremonie. Ea e stăpîna voastră la ceremonia asta[27]. La urma urmei, nu se-ntîmplă în fiecare zi să stea Gărzile Palatului înșirate-n fața voastră, ca acum – iar gîndul acesta l-a făcut deodată să lăcrimeze.

Tuturor li s-au umezit ochii auzind aceasta, la care Luminăția Sa a-ntors cu iscusință vorba, zicînd de jacheta mea din țesătură roșie-violetă și cele cinci rînduri de robe în culorile florii de cireș pe care le purtam una peste alta:

— Aha – mai devreme am aflat că lipsește o mantie de preot, dar ar fi trebuit s-o-mprumutăm pe-a dumitale[28]. Ori poate-ai pus cumva stăpînire pe mantiile roșii?

Marele Sfetnic Korechika, care ședea puțin mai în spate, auzind acestea, s-a băgat binevoitor în vorbă în clipa asta, zicînd în glumă:

— A, nu, de bună seamă că aceasta ce-o vedeți aici e mantia Sfinției Sale Sei.

Ce vorbe minunate! – m-am gîndit.

Fiul Luminăției Sale, Marele Preot Ryūen, ne-a încîntat privirile venind în mijlocul doamnelor de onoare. Purta o mantie de ceremonie din voal de mătase roșie-viorie cu strai preoțesc violet și niște robe de-un violet-cenușiu foarte deschis peste pantalonii bufanți, și cu creștetul lui ras, albăstriu, semăna cu Bodhisattva Jizō[29].

— Ar trebui să se ducă să stea cu ceilalți preacinstiți preoți, am rîs noi. Nu se cade să fie văzut între atîtea doamne!

Marele Sfetnic Korechika l-a adus pe băiețelul lui, Matsugimi, de la înălțătura marilor sfetnici. Băiatul era învești mîntat într-o mantie cu desene

de culoarea strugurelui, o robă lucioasă de damasc violet-închis și o jachetă cu desene roz-prună, fiind însoțit de un alai de dregători de rangurile al patrulea și al cincilea, după obicei. Cînd a ajuns la noi, a fost dus în brațe între doamnele de onoare, însă nu știu ce l-a supărat, c-a izbucnit în plîns. Dar asta n-a stricat deloc farmecul adunării, ba dimpotrivă.

Ceremoniile au început cu alaiul impresionant al unei mari procesiuni, în frunte cu preoții, urmați de nobilii de la curte, înalții curteni, dregătorii de ranguri mai mici și cei de rangul al șaselea și încă mulți alții, purtînd Sutrele Complete sul după sul, fiecare așezat pe cîte-o floare roz de lotus. După aceea a intrat preotul care trebuia să slujească și a-nceput slujba. Au urmat dansurile[30]. Către seară mă dureau ochii de atîta privit.

Unul dintre șambelanii de rangul al cincilea a sosit cu o solie de la palat și mi-a plăcut cum stătea așezat pe un scăunel în fața înălțăturii Maiestății Sale, după ce i-a înfățișat scrisoarea.

La lăsarea serii, a trecut pe la noi Ajutorul de Ceremonial Norimasa[31].

— Maiestatea Sa Împăratul îi trimite poruncă Împărătesei să se întoarcă la palat chiar în seara aceasta. Am fost trimis s-o însoțesc, a anunțat el, rămînînd ca să-și îndeplinească sarcina.

— O să trec mai întîi pe la odăile mele, a zis Maiestatea Sa, dar după aceea a sosit Șambelanul Controlor aducînd vestea că aceeași poruncă i-a fost trimisă și Regentului, așa încît Împărăteasa s-a supus, hotărînd se plece direct la palat.

În vremea asta se tot trimiteau solii între Maiestatea Sa Împărăteasa și Împărăteasa-Mamă, de la care a sosit un poem în care era vorba de „cuptoarele de sare de la Chika”[32]. Au schimbat o serie de daruri minunate.

Cînd s-au încheiat în cele din urmă ceremoniile, Împărăteasa-Mamă s-a întors la casele sale. De

data asta escortele au fost împărțite, jumătate din suita ei însoțind-o pe Maiestatea Sa, iar cealaltă jumătate, împreună cu nobilii de la curte, însoțind-o pe Împărăteasa-Mamă. Servitoarele nu știau că Maiestatea Sa se duce la palat în seara aceea, așa că s-au întors la Palatul Nijō și-au așteptat acolo, crezînd că Împărăteasa o să ajungă și ea dintr-o clipă-ntr-alta, dar se făcea tîrziu și nu se vedea nici urmă de suita ei. În vremea asta, noi, cele care a trebuit s-o însoțim pe Maiestatea Sa la palat, le așteptam în zadar să vină cu straiele noastre de noapte. Stăteam gătite încă în straie de ceremonie, pe care le-am fi lepădat, că ne era cam frig, și ne făcuserăm foc și pară, dar degeaba. Cînd au apărut, în dimineața următoare, le-am întrebat cum de-au fost așa de proaste, însă ele aveau deja răspunsul pregătit, desigur.

A doua zi a plouat.

— Mă gîndesc că, dacă ieri a fost o zi așa frumoasă, asta-nseamnă, fără îndoială, că am o karmă nemaipomenit de bună, i-a spus Luminăția Sa Împărătesei, radiind de bucurie. Ce zici?

Și, într-adevăr, era limpede de ce era așa mulțumit de dînsul.

Dar toate aceste întîmplări, care ni s-au părut atît de minunate și prielnice la vremea aceea, au altă-nfățișare de le asemuiești cu zilele de-acum[33], și din pricina asta le-am așternut pe toate pe hîrtie în amănunt, cu inima grea.

[260] *Lucruri venerabile* – „Bățul Celor Nouă Părți”[1]. Rugăciunea pentru mîntuirea tuturor ființelor sensibile care se recită la sfîrșitul invocațiilor lui Amida.

[261] *Cîntece* – Cîntecele populare, mai ales „Cedrii care cresc lîngă poartă”.

Sînt frumoase și cîntecele *kagura* care însoțesc dansurile zeilor.

Cîntecele *imayō* sînt lungi și au melodii ieșite din comun.

[262] *Pantaloni bufanți* – Violet-închis. Verde-lăstar-de-primăvară.

Vara, de culoarea lavandei. În zilele foarte călduroase, pantalonii albastru-lapislazuli, ca al gîzelor de vară, par mai răcoroși.

[263] *Costumele de vînătoare* – Cele de culoare brun-cuișoare. Cele din mătase albă, subțire. Cele din țesătură roșie-violetă. Cele de culoare verde-cetină-de-pin. Verzi ca frunza. În culorile florii de cireș. Verzi-salcie. Și verzi-glicină[1].

Bărbații poartă tot felul de culori.

[264] *Cămăși* – Albe. Pentru ținuta de ceremonie din timpul zilei ar trebui să se poarte una stacojie, fără căptușeală, în locul robei *akomé*. Dar tot albul parcă e mai potrivit.

Nu pot să-i sufăr pe cei care poartă cămăși îngălbenite. Unii poartă robe de-un galben lucios[1], dar mie tot cele albe îmi plac mai mult.

[265] *Robe de ceremonie cu trenă*[1] – Iarna, cele în culorile azaleei. Cele în culorile florii de cireș. Cele de mătase moale. Vara, cele de culoarea lavandei. Și alb peste alb.

[266] *Tije pentru evantaie* – Cele făcute din lemn de *hō*. La culoare[1] ar trebui să fie roșii, violete sau verzi.

[267] *Evantaie de chiparos*[1] – Fără zugrăveli sau pictate în stil chinezesc.

[268]* *Zeități* – Zeitatea de la Matsuo. Zeitatea de la Yahata este minunată fiindcă a fost cîndva Împăratul acestei țări[1] și-mi place să văd floarea

de ceapă a palanchinului imperial la procesiunea care se-ndreaptă spre acest sanctuar.

Ōharano. Sanctuarul Kasuga are o zeitate minunată. Hirano. Am întrebat odată pe cineva la ce folosește un pavilion gol care era acolo și am aflat cu uimire că acolo se ținea palanchinul zeului. Am rămas multă vreme lîngă gardul năpădit de iederă, ale cărei frunze roșii mă făceau să visez, amintindu-mi de poemul lui Tsurayuki care spune că asemenea frunze nepotrivite anotimpului „întîrzie schimbarea anotimpului”[2].

Îmi place și de zeitatea de la Mikomori. Și de cele de la Kamo și Inari.

[269] *Promontorii* – Karasaki. Miho.

[270] *Colibe* – „Coliba acoperită cu paie” și „coliba din răsărit”, cum vezi în poezii[1].

[271]* *Strigarea străjilor de noapte e plină de farmec.* În nopțile geroase îmi place foarte tare s-aud încălțările străjerului clămpănind tot mai aproape, iar zbîrnîitul arcului și glasul său strigînd în depărtare cum îl cheamă și ce ceas este – „Al treilea pătrar, Ceasul Boului” sau „Al patrulea pătrar, Ceasul Șobolanului”. Apoi se-aude țărușul băgat în scîndura orelor. Oamenii de la țară spun „Șobolanul, nouă bătăi” sau „Boul, opt bătăi”[1]; dar la noi, indiferent ce ceas o fi, se bate-n tobă doar la ultimul pătrar, că numai atunci se bagă țărușul în locașul lui.

[272] *La amiază, într-o zi frumoasă și însorită*, sau foarte tîrziu, pe la miezul nopții, cînd crezi că Maiestatea Sa Împăratul doarme, tresari uimită auzindu-l că-i cheamă pe Șambelani. Și-mi place să-l aud cînd cîntă noaptea din fluier.

[273]* *Căpitanul Narinobu* este fiul Sfinției Sale, Ministrul de Război[1]. Nu numai că e foarte chipeș,

dar are și o fire plăcută. Mi-a părut tare rău de dînsul cînd Guvernatorul Provinciei Iyo a luat-o înapoi pe fiica lui, lăsîndu-l nemîngîiat pe bietul Narinobu. Mă-nduioșez cînd mi-l închipui întorcîndu-se singur acasă, învești mîntat în mantie, luminat de razele lunii în zori, după ce și-a luat adio de la ea.

Trecea mereu pe la noi ca să mai stăm de vorbă și nu se sfia să-i critice pe cîte unii dacă aceștia meritau.

Asta-mi amintește de o doamnă care își respecta cu mare grijă zilele de abstențiune și alte lucruri de felul ăsta și care avea un nume de familie tare ciudat[2]. Și-a ales numele „Taira" cînd a fost luată de suflet de o ramură a acelei familii, dar doamnele mai tinere rîdeau de dînsa, spunîndu-i pe numele ei dintîi. Nu era cine știe ce frumusețe și nici alt farmec nu avea, însă, firește, voia să stea și ea cu celelalte, nu s-o ia toată lumea peste picior. Pînă și Maiestatea Sa Împărăteasa a zis că nu se cade s-o necăjească așa. Dar doamnele erau prea răutăcioase ca să le zică asta și celorlalte.

Cînd odăile doamnelor de onoare erau în Palatul Ichijō, eu și Shikibu stăteam zi și noapte în cămăruța noastră plăcută din micul coridor, care dădea spre Poarta de Răsărit a palatului, și nu primeam decît oaspeții care ne erau pe plac. Însuși Maiestatea Sa Împăratul trecea adesea pe la noi.

Într-o noapte, ne-am hotărît să dormim în casă, nu în odaia noastră, așa că ne-am culcat pe coridorul dinspre miazăzi. Cînd, deodată, am auzit pe cineva strigîndu-mă stăruitor pe nume. „Hai mai bine să nu răspundem", am hotărît amîndouă și ne-am prefăcut că dormim, dar acela a-nceput să strige și mai tare, pînă ce și Maiestatea Sa Împărăteasa a zis: „Să o trezească cineva. Sînt sigură că nici măcar nu dorm". Atunci doamna Hyōbu[3], de care vorbeam, a venit să ne trezească,

dar noi ne-am prefăcut că dormim buștean, așa că s-a dus să-i spună musafirului că n-a fost chip să ne scoale. Apoi a părut că s-a întins la vorbă cu acesta.

A mai trecut ceva vreme, s-a făcut foarte tîrziu, dar ei vorbeau înainte.

— Parc-ar fi glasul Căpitanului Narinobu, ne-am zis noi. Oare ce-or fi avînd de vorbit atît? – și-am pufnit în rîs, dar, firește, fără ca ea să știe.

El a stat la taifas cu dînsa pînă-n zori, cînd a plecat în sfîrșit la casa lui. Eu chicoteam încă și-i spuneam prietenei mele:

— Ce nesuferit! Nici nu mai vorbesc cu el de-acum! Oare ce-or fi avut să-și spună atîta, de-a stat pînă s-a crăpat de ziuă? – și tocmai în clipa aceea ușa de lîngă noi s-a deschis și-a intrat în odaie doamna de care vorbeam.

În dimineața următoare, cînd m-am întors în odaia mea, ca de obicei, m-am mirat s-o aud pe una dintre doamne spunîndu-i alteia:

— Mi-e milă de musafirul care vine cînd plouă cu găleata. Chiar dacă nu eram tocmai în apele mele ori eram supărată din vreo pricină sau alta, dacă venea udat de ploaie pînă la piele, uitam de toate grijile și necazurile mele.

De ce-o fi zis oare așa ceva? De bună seamă, dacă el vine pe la dînsa mai mereu, noapte de noapte, și vine și-acum, cînd plouă, nevrînd să lase pe altă dată, îmi închipui că ea ar fi foarte mișcată văzînd că el nu vrea să stea departe de dînsa nici măcar o singură noapte. Dar dacă el nu trece pe-aici așa des, iar ea își petrece zilele și nopțile fără să știe nimic de dînsul, faptul c-a venit pe-așa o vreme n-are cum s-o liniștească. Ei bine, pesemne că fiecare om e altfel. Eu aș zice că, dacă el îi face curte unei doamne mai trecute prin viață, mai cu minte și mai simțitoare, dar mai merge și pe la altele, ba pe deasupra mai are și-o nevastă, iar acum, după ce n-a mai băgat-o-n seamă un timp, se hotărăște să treacă

pe la ea pe-așa o vreme urîcioasă, asta poate fi din pricină că-și dorește să vorbească lumea frumos despre gestul lui nobil, de martir. Și totuși, dacă într-adevăr nu simte nimic pentru dînsa, atunci oare ce urmărește dîndu-se peste cap ca să pară că ține la ea? Acestea fiind spuse, eu mă simt întotdeauna fără chef cînd plouă – toate zilele frumoase de pînă mai ieri parcă nici n-au fost și nu-mi mai place nimic, nici măcar farmecul minunatei Odăi Lungi. Iar dacă-s în vreo casă banală sau chiar urîtă, parcă-mi doresc și mai mult să se oprească odată ploaia. Hotărît lucru, o zi ploioasă n-are nimic încîntător ori înduioșător.

Cu toate acestea, într-o noapte luminată de lună, închipuirea îți aduce-n fața ochilor lucruri din trecut și chiar din viitor, cu detalii vii, încît te lași copleșit de frumusețea simțămintelor pe care le încerci! Iar dacă un bărbat ar veni pe la tine într-o astfel de noapte, unul care s-a gîndit să se-ntoarcă după ce nu l-ai mai văzut vreo douăzeci de zile, o lună, un an sau poate șapte-opt, te-ai bucura nespus văzîndu-l. Chiar dac-ar fi un loc cu totul nepotrivit pentru o astfel de întîlnire și dac-ar trebui să fii cu băgare de seamă să nu te vadă cineva cu dînsul, tot ai vrea să schimbi două vorbe înainte să-l lași să plece, chiar de-ai fi nevoită să stai în picioare, iar dacă el n-ar putea rămîne peste noapte, cu siguranță că ai stărui.

Este alt prilej mai bun decît o noapte cu lună ca să-ți lași gîndurile să rătăcească departe și să-ți amintești lucruri din trecut, cu necazuri și cu bucurii, de parcă s-ar întîmpla aievea iarăși? *Povestirea de la Komano* nu-i cine știe ce, are o limbă învechită și nici imagini prea deosebite n-are, dar mă-nduioșez cînd eroul privește luna și-și amintește de trecut, scoțîndu-și evantaiul de vară ros de molii, și se duce la iubita lui, șoptind un vers: „știind că el cunoaște vechiul drum”[4].

Ei bine, pesemne din pricină că ploaia mi se pare că n-are poezie, nu-mi place nici măcar cînd burează. Cînd e vreo sărbătoare frumoasă la curte, plină de desfătări, sau vreo ceremonie sacră, solemnă și tulburătoare, mă scoate din sărite de-i o zi cu ploaie – așa încît nu pot să-mi închipui de ce s-ar bucura cineva dacă ar veni la dînsa într-o noapte vreun flăcău murat de ploaie, plîngîndu-și de milă. Mie îmi place de eroul din *Povestea doamnei Ochikubo*, care îl critică pe Locotenentul Katano, dar vizita aceea într-o noapte ploioasă e-ncîntătoare tocmai fiindcă el a trecut pe la iubită și-n celelalte două nopți de dinainte[5]. Dar nu-mi place partea cînd el își spală picioarele pline de glod. Cred că erau îngrozitor de murdare!

În schimb, e minunat și liniștitor cînd un bărbat vine într-o noapte vîntoasă. Iar cel mai frumos e cînd te vizitează pe ninsoare. Sosește fredonînd un vers – „Cum aș putea s-o uit?"[6] – ori altceva de felul ăsta și, desigur, scena este cu atît mai fermecătoare dacă-i vorba de un iubit tainic; însă, chiar și-atunci cînd nu-i nici un secret, tot te-ar cuprinde-nduioșarea văzîndu-i mantia, să zicem o mantie verde de ceremonie cum poartă Șambelanii, umezită și plină de zăpadă înghețată. Am auzit că pe vremuri Șambelanul venea întotdeauna noaptea la iubită învești mîntat în mantia cea verde și o storcea dac-o udase ploaia. Azi parcă nu mai catadicsesc s-o poarte nici măcar ziua, ci umblă doar cu mantia de rangul al șaselea aruncată pe umeri. Dar și mai frumos era cînd Șambelanul își punea uniforma de la Gărzile Palatului[7].

Ei bine, nu-mi închipui că, dacă un bărbat ar afla ce gîndesc, asta l-ar opri să pornească la drum într-o noapte ploioasă. Dar îmi amintesc de un moment fermecător dintr-o noapte cu lună, cînd am zărit o doamnă care rămăsese pe gînduri, avînd în mînă o foaie de hîrtie de un roșu aprins

pe care scria doar atît: „chiar dacă nu simți și tu”[8], lîngă un mănunchi de raze argintii care se strecurau pieziș pe coridor. Așa o scenă n-ar mai fi dac-ar ploua, nu-i așa?

[274]* *Ai un iubit care-ți trimite mereu cîte-un poem de-a doua zi dimineață* și care într-o zi pleacă foc și pară de mînie, zicînd că nici el nu știe de ce-și mai bate capul cu tine. „Nici n-are rost să mai vorbim”, spune. „Gata, s-a terminat!” A doua zi nu dă nici un semn, iar dimineața nu mai apare nici un servitor, ca de obicei, aducînd scrisoarea. Stai toată ziua supărată și parcă nu-ți vine-a crede ce ușor ți-a întors spatele, punînd punct.

În ziua următoare, plouă cu găleata. Nici o veste de la el. Chiar că m-a părăsit, gîndești.

Stai la marginea verandei în seara aceea, cînd vezi că vine-un sol cu o umbrelă, aducîndu-ți o scrisoare. Parcă mai grăbită ca de obicei, o deschizi, dar scrie doar atît: „potop de ploaie”[1] – asta te umple de-o desfătare mai mare decît pagini întregi umplute cu poeme.

Cu toate că dimineața nu se vedeau semne că s-ar schimba vremea, cerul se înnegrește deodată și vîrtejuri de zăpadă întunecă văzduhul. Te uiți afară, nefericită. Nămeții cresc văzînd cu ochii și ninsoarea parcă nu se mai oprește. Apoi, încîntată, zărești un bărbat zvelt, cu o umbrelă-n mînă, îmbrăcat precum gărzile de escortă, care intră pe ușă, aducînd o scrisoare oficială, scrisă pe o hîrtie foarte albă, de Michinoku, sau poate pe o hîrtie decorată; tușul tras cu pensula care o pecetluiește acolo unde este înnodată a înghețat uscîndu-se și s-a șters pe margini. Te uiți cu plăcere la doamna care desface scrisoarea și o citește. Răsucită și legată bine, și hîrtia s-a găurit puțin pe la îndoituri. Tușul e cînd de-un negru bogat, cînd mai palid, rîndurile sînt îngrămădite și scrisul se întinde și pe-o parte, și pe alta a foii de hîrtie. Ea rămîne o vreme cu scrisoarea în

mînă, citind-o lacom de mai multe ori, și-ncerci să-ți închipui ce-o fi scriind acolo și mai ales ce vorbe i-aduc pe chip o strălucire de zîmbet – dar, cum ea șade departe de tine, nu poți decît să-ncerci să ghicești ce-o fi scriind acolo unde tușul e mai negru.

Altă scenă plină de farmec e cea în care o doamnă frumoasă, cu trăsături gingașe și pletele căzîndu-i peste frunte, primește o scrisoare într-o odaie întunecată și-i așa nerăbdătoare s-o deschidă, că nici nu mai aprinde opaițul, ci ia cu vătraiul un tăciune aprins și se așază, căznindu-se să deslușească la lumina lui ce scrie în răvaș.

[275] *Lucruri ce încîntă privirile* – Comandanții care merg călare în fruntea alaiului împărătesc. Riturile imperiale și citirile sutrelor pentru *Sutra Regelui-Păun*[1] și cele pentru Cei Cinci Buddha ai Înțelepciunii. Marea Purificare[2]. Șambelanul Ajutor de Ceremonial care trece prin Grădina de Miazăzi în timpul Festivalului Cailor Albaștri. În ziua aceea, dacă oamenii poartă straie cu desene, Locțiitorii din Straja Porții le rup de pe dînșii. Ritul Regelui Stelei Sfinte[3]. Citirile Sutrelor. Ritul lui Buddha al Cercului de Aur[4].

[276] *Cînd trăsnește tare*, afară sînt postate niște gărzi ale tunetului, ceea ce mie mi se pare înspăimîntător. Mi-e milă de comandanții, căpitanii și locotenenții care sînt nevoiți să stea pregătiți lîngă grilajele Maiestății Sale Împăratul[1]. După ce tunetele se sting, Comandantul lasă gărzile să plece, ordonînd: „Rupeți rîndurile!”.

[277] *Paravanul* Kongenroku *e ceva nemaivăzut*. Am auzit că pe paravanul *Kanjo* sînt zugrăvite fapte glorioase. Și Paravanul Lunilor[1] e frumos.

[278] *O cale de rău augur* sau altceva de felul ăsta te-a făcut să ocolești și te-ai întors tîrziu,

într-o noapte așa de rece, de-ți clănțănesc dinții pînă te dor fălcile. Ajungi în sfîrșit și tragi mai aproape vasul cu cărbuni – și ce plăcere minunată să descoperi, cînd răscolești tăciunii de sub cenușa ca o pulbere, că focul nu s-a stins și că mai sînt capete de cărbuni care n-au ars de tot!

În schimb, nu-mi place deloc cînd șezi la taifas cu cineva și ești așa preocupat de asta, că nici unul din voi nu bagă de seamă că focul s-a stins, iar apoi vine altcineva și se tot fîțîie pe-acolo, aducînd alți cărbuni ca să facă focul din nou. Dar e plăcut cînd cărbunii sînt așezați roată, prinzînd flăcările în mijloc. Dar nu-mi place cînd cineva dă la o parte toți tăciunii aprinși, face altă grămăjoară de cărbuni și-i dă foc în vîrf.

[279] *Afară erau troiene de zăpadă*, iar grilajele Maiestății Sale n-au fost ridicate. Ne strînseserăm toate în jurul Împărătesei, pălăvrăgind, cu focul arzînd în vasul pentru cărbuni, cînd Maiestatea Sa mi-a spus:

— Shōnagon, ce zici de zăpada de pe Vîrful Kōro?[1]

Atunci am poruncit să se deschidă grilajele și am ridicat pînă sus storul din afară. Maiestatea Sa a rîs. Și una dintre doamne m-a lăudat:

— Știu și eu poemul ăsta și-l mai folosesc cînd scriu poezii, dar asta nu mi-ar fi trecut niciodată prin cap să fac. De oameni ca domnia ta e nevoie la această curte.

[280] *Băiețașul pe care-l aduc cu dînșii maeștrii Yin-Yang* e nemaipomenit de isteț. Cînd vine maestrul să facă o purificare și se așază ca să rostească rugăciunile, nu-l ascultă nimeni prea atent, dar băiatul sare-n picioare în anumite momente și dă fuga să-ndeplinească ce are de făcut, fără să mai fie nevoie să-i zică maestrul „Saké-ul" ori „Acum toarnă apa". Mă cuprinde invidia văzîndu-l cît de bine înțelege tot ce are de făcut fără să-i

Maestru Yin-Yang

spună cineva. Ce minunat ar fi să am și eu în slujbă pe cineva așa isteț!

[281] *În a treia lună am plecat de la curte* ca să fac o abstențiune și-am stat o vreme în casele cuiva. Nici unul dintre copacii din grădină nu sărea în ochi și nici măcar salcia n-avea eleganța aceea a sălciilor. Avea niște frunze urîte, foarte late și mi-am dat seama că de fapt aceea n-avea cum să fie salcie, dar gazda mea stăruia că sînt mai multe soiuri și ăsta ar fi unul dintre ele.

Ce casă-i asta
la care sprîncenele salciei
cresc așa dese și late,
frumusețea primăverii e înăbușită
și ea și-a pierdut cu totul „cinstea obrazului"![1]

Așa mi se părea.

Tot pe la vremea aceea, am mai stat la cineva pentru altă abstențiune. Pe la mijlocul celei de-a doua zile, deja nu mai puteam de plictiseală și m-aș fi întors la curte chiar în clipa aceea, cînd

am primit o scrisoare de la Maiestatea Sa Împărăteasa. Am desfăcut-o, bucuroasă. Saishō scrisese frumos pe-o foaie de hîrtie verde-deschis:

Cum mi-oi fi petrecut oare
timpul înainte să te cunosc pe tine?
Mă gîndesc la vremuri trecute
acum, cînd îmi petrec fiecare zi ce trece
singură și mîhnită pentru că-mi lipsești.

„Așa zice Maiestatea Sa. Cît despre mine, mie mi se pare că, așteptîndu-te, o zi trece-așa de greu, de parc-ar fi o mie de ani. Grăbește-te să vii odată cu zorii."

Și ce mi-a scris Saishō era încîntător, dar eram adînc recunoscătoare pentru vorbele Maiestății Sale, așa că i-am răspuns:

Așadar și Maiestatea Voastră
a găsit c-această zi de primăvară e de nesuportat
în lumea aceea preamărită?
Și eu, care mă gîndeam că tristețea mea
era născută de locul ăsta mohorît.

„Cît despre mine, simt c-aș putea să mă transform în Locotenentul acela[2] în noaptea asta."

A doua zi, în zori, cînd m-am întors la curte, Maiestatea Sa mi-a spus:

— N-ai fost prea inspirată folosind „de nesuportat" în răspunsul pe care mi l-ai trimis[3]. Toată lumea a zis că nu-i potrivit deloc.

M-am simțit tare umilită. Avea perfectă dreptate.

[282]* *În ziua a douăzeci și patra a celei de-a douăsprezecea luni*, Litania Numelor lui Buddha s-a ținut la palatul Maiestății Sale Împărăteasa. Trebuie să fi fost trecut de miezul nopții cînd a ieșit toată lumea afară s-asculte preotul rostind a doua slujbă...[1]

S-a oprit în sfîrșit ninsoarea care ținea deja de ceva vreme, iar acum bate un vînt năprasnic. Peste tot atîrnă țurțuri lungi de gheață, ici și colo vezi cîte-un troian de omăt scînteietor, iar acoperișurile au cușme de zăpadă, așa încît pînă și casele urîte ale sărăntocilor sînt ascunse sub plapuma cea albă. Tot locul e luminat de luna dinaintea zorilor – o minunăție! Casele par acoperite cu o pînză de argint, în vreme ce țurțurii care-atîrnă la streșini, unii mai lungi, alții mai scurți, de parc-ar fi fost rînduiți anume, te duc cu gîndul la cascade de cleștar. În mijlocul acestui tablou de-o frumusețe fără seamăn, razele lunii pătrund în trăsura de pe drum, căci storurile-s date la o parte. Sub mîngîierea lunii, roba violet-închis a doamnei lucește minunat peste cele șapte sau opt rînduri de straie viorii, albe și roz-prună. Bărbatul așezat alături de ea e îmbrăcat cu pantaloni bufanți din brocart greu de culoarea strugurilor, peste care are mai multe rînduri de robe albe, cu galben-trandafîr-domnesc și stacojiu. Mînecile i se revarsă afară din trăsură, iar panglicile de mătase albă, fără pată, stau desfăcute, așa încît mantia-i deschisă și cascada mînecilor se vede tare frumos. Unul din picioarele lui, învelit în brocartul pantalonilor, odihnește pe treapta trăsurii, cu siguranță o desfătare pentru privirile tuturor acelora pe care-i întîlnește-n cale. Și ce încîntătoare-i doamna, tot încercînd să se ferească de lumina strălucitoare a lunii, retrăgîndu-se în fundul trăsurii, în vreme ce el o face să se rușineze, tot trăgînd-o înapoi lîngă dînsul, unde poate s-o vadă oricine!

Și el îi îngînă iar și iar un vers: „Frigul se-ntinde limpede ca cleștarul”![2] Ai vrea să mergi toată noaptea cu trăsura aceea și-ți pare rău cînd aproape-a ajuns.

[283]* *Cînd doamnele de onoare de la palat pleacă* de pe la curțile lor și se adună pe undeva, fiecare

își laudă stăpînul ori stăpîna și stau la bîrfă despre unul sau despre altul și despre lucruri ce țin de gospodăria palatului, încît gazda lor, auzindu-le, rămîne cu gura căscată.

Cel mai bine-ar fi ca pavilionul în care se strîng să fie mare și frumos, cu odăi separate nu numai pentru cei din familie, ci și pentru prietenii apropiați și pentru doamnele de la curte. Lumea s-ar aduna acolo la taifas. S-ar vorbi frumos despre poemele pe care le-au scris unii și alții, iar cînd ar sosi vreo scrisoare pentru careva, aceasta ar trece pe la toate s-o citească și s-o ajute să născocească un răspuns; dacă ar veni un bărbat să-i facă curte uneia dintre doamne, ar fi primit într-o odaie frumos rînduită, iar dacă ploaia l-ar împiedica să plece, ar fi cine să-i țină de urît. Și, cînd una dintre doamne ar fi chemată să se-ntoarcă la palat, ar ajuta-o toate să se pregătească așa cum își dorește și ar petrece-o la plecare.

Mă-ntreb dacă nu-i bine să fii fascinat de felul cum trăiesc oamenii din casele astea mari.

[284] *Lucruri care imită* – Căscatul. Copiii[1].

[285] *Lucruri de care trebuie să te ferești* – Oamenii josnici. Măcar cu ei știi mai bine cum stai decît cu oamenii care au o reputație bună.

Mersul cu barca. Vremea-i minunată, la fel și apa lină și liniștită, parcă-nvelită într-un atlaz albastru-deschis, și nimic nu pare amenințător. Tînăra doamnă are o robă *akomé* și pantaloni largi; băiețandrul care-o slujește cîntă minunat în timp ce trage de ceea ce cred că se numește „vîslă”[1]; e un tablou minunat, ce-ar trebui să aibă martori care să-l prețuiască. Dar, pe la jumătatea drumului, începe să bată un vînt năprasnic, iar suprafața mării devine frămîntată. Acum, zorind s-ajungă, aproape leșinați de spaimă și văzînd că valurile inundă barca, parcă nici nu le vine-a

crede că doar cu o clipă înainte marea era așa de liniștită și netedă ca oglinda.

Acum, dacă stau să mă gîndesc, nu-i nimeni mai impresionant și mai copleșitor decît cei ce merg cu barca. Chiar dacă apa nu e foarte adîncă, cum de pot vîsli așa nepăsători cînd nu mai simt pămîntul sub picioare? Darămite cînd sub ei sînt adîncimi de nepătruns! Și mai este și barca de la cheiul unde se încarcă mărfuri – deja-i atît de plină, încît a intrat în apă pînă la un picior de margine ori încă și mai puțin, dar flăcăiandrii urcă în ea fără frică, deși ți-ai fi închipuit că și cea mai mică mișcare greșită o s-o răstoarne și te ia cu fiori cînd îi vezi că, veseli, mai înghesuie vreo șase bușteni mari de pin, groși de vreo două-trei picioare, în barca asta și-așa plină pînă la refuz.

În barcă vîslașul stă la capătul acoperit[2]. Cel dinăuntru parcă-i mai ferit de pericol. Dar, cînd îl vezi pe cel ce stă-n picioare pe marginea bărcii, te ia cu amețeală, temîndu-te că o să cadă. Bucla odgonului cu care-i prinsă vîsla pare așa de șubredă! Dacă se rupe? Atunci sigur o să cadă-n apă. Și frînghia asta, care-i atît de importantă, nici măcar nu-i groasă.

Bărcile cu care-am mers eu sînt foarte frumos construite, iar cînd deschizi ușile-pereche și ridici grilajele, nu simți că ești chiar pe mare, ci te simți ca-ntr-o căsuță.

Însă vederea bărcuțelor din jur te umple de neliniște. Cele aflate mai departe parcă-s niște frunze de bambus îndoite în formă de bărcuțe și-mprăștiate ici și colo pe apă. Îmi place să văd bărcile în port noaptea, fiecare cu un felinar aprins.

Mă-nduioșează să văd cîte-o bărcuță-n care-ncap numai doi oameni alunecînd pe apă dis-de-dimineață. „Valurile albe care se retrag”[3] din poem chiar dispar cît ai clipi în urma ei. Ești încredințat că obrazele subțiri n-ar trebui să umble cu barca. De bună seamă că și călătoriile făcute pe jos sînt

de speriat, dar măcar te simți mult, mult mai liniștit cînd ai pămîntul sub picioare.

O întindere de apă poate părea înfricoșătoare, dar te-nfiori și mai tare cînd te gîndești la pescuitoarele de perle. Ce fac dacă se rupe frînghia aceea subțire pe care și-o leagă în jurul mijlocului? N-ar fi nici o problemă dacă-n locul lor ar fi niște bărbați, dar pentru o femeie trebuie să fie îngrozitor. Bărbații sînt în barcă, îngînînd cîntece pătimașe, trăgînd după barcă și frînghia cu care s-au legat femeile de mijloc. Ți le închipui pline de neliniște și tremurînd. Cică, atunci cînd femeia vrea să iasă din apă, scutură frînghia și-atunci pricepi de ce bărbații se-ngrămădesc s-o scoată cît mai iute. Chiar și privitorul varsă lacrimi amare văzînd-o pe femeie cum înghite lacomă aerul cînd își scoate capul din apă și se-agață cu mîna de marginea bărcii – mie chiar mi se pare uluitor că bărbații aceia le trimit pe bietele femei să se scufunde în timp ce ei stau ca niște leneși în barcă!

[286] *Tatăl unui anume ofițer al Străjii Porții din Dreapta* numai om cinstit nu se putea numi, iar fiului său îi venea să intre-n pămînt de rușine la gîndul c-o să fie și el luat la ochi, așa încît odată, pe cînd, plecînd din provincia Iyo, se îndreptau spre capitală, l-a împins în apă. Toți au fost îngroziți, spunîndu-și unul altuia că sufletul omului poate să se scoboare pînă-n cele mai negre genuni. La vremea Festivalului Morților din luna a șaptea, ofițerul s-a apucat s-aducă ofrande, iar cînd l-a văzut, Sfîntul Părinte Dōmei a compus acest poem încîntător:

> Cu-adevărat înduioșător să vezi
> că omul ăsta care l-a azvîrlit pe tatăl lui
> în adîncurile oceanului
> se grăbește-acum să și-l apropie
> cu ofrande rituale pentru sufletul lui[1].

[287] *Mama domnului Ohara*[1] s-a dus să asculte Cuvîntările Lotusului la templul din Fumon; în ziua următoare s-au adunat o mulțime de oameni la pavilionul Ono, unde răsunau muzici și se compuneau poeme chinezești. Iată ce poem minunat a scris ea:

„Am cărat lemne de foc"
pentru cele opt Cuvîntări ale Lotusului
care s-au sfîrșit ieri.
Astăzi uităm de noi jucîndu-ne
și lăsăm securea să putrezească-aici, la Ono[2].

Se pare că astfel de povești au ajuns pînă la noi fiindcă au fost puse pe hîrtie chiar atunci cînd s-au petrecut.

[288] *Scrisoarea pe care i-a trimis-o lui Narihira mama sa, Prințesa*, în care spune: „mi-e din ce în ce mai dor"[1], este foarte emoționantă și frumoasă. Îmi închipui ce-o fi simțit Narihira cînd a deschis scrisoarea și a citit-o.

[289] *E foarte descurajator cînd vezi* că un om de nimic recită voios un poem care-ți plăcuse și ție foarte mult și îl copiașeși cu grijă într-un caiet.

[290] *Dacă o femeie de rînd* laudă un bărbat de familie bună, spunînd cît e de chipeș și de atrăgător, lumea își pierde îndată orice respect pentru acesta. În schimb, dacă-i vorbit de rău de asemenea oameni, n-are decît de cîștigat. Nici măcar doamnele n-ar trebui să fie lăudate de prostime. Mai mult decît atît, oamenii aceștia au obiceiul să vorbească atît de stîngaci, încît, în gura lor, laudele te fac să pari absurd.

[291]* *Ofițerii din Straja Porții din Stînga și a celei din Dreapta* mai sînt numiți și „Ajutoare de polițiști" – și-s temuți și respectați de toată lumea!

Dar nu-i pot suferi cînd văd că se strecoară în odăile doamnelor noaptea, cînd ar trebui să stea de strajă, și li se vîră-n așternuturi.

Își aruncă peste draperie pantalonii largi de bumbac alb și-și fac ghemotoc mantia lungă, provocatoare, zvîrlind-o pe deasupra într-un fel cu totul necuviincios. Dar recunosc că-mi place să-i văd umblînd cu poalele prinse de plăselele sabiei. Mă gîndesc ce eleganți ar fi dacă și-ar face-un obicei să poarte straie verzi de Șambelan[1]. Oare cine vorbea de „zorii pe care i-am văzut odată"[2]?

[292] *Marele Sfetnic Korechika s-a înfățișat într-o zi* Împăratului, vorbindu-i despre poeziile chinezești. Așa cum se-ntîmplă de fiecare dată, a tot vorbit pînă ce l-a apucat noaptea, iar cei aflați de față s-au strecurat unul cîte unul ori cîte doi, ducîndu-se să se culce după vreun paravan sau îndărătul unei draperii. N-am mai rămas decît eu, căznindu-mă să nu mă fure somnul, pînă cînd a bătut al patrulea pătrar din Ceasul Boului[1].

— Cred că deja se luminează de ziuă, am spus încetișor, ca pentru mine.

Dar Marele Sfetnic, firește, nici nu se gîndea să mă lase să dorm.

— Ce rost mai are să te culci acuma, doamnă? a zis el.

Vai mie, m-am gîndit, ce m-o fi apucat să spun asta? Măcar dacă mai era cineva, aș fi putut să mă strecor în așternuturi fără să prindă de veste. Maiestatea Sa Împăratul moțăia sprijinit de-un stîlp, așa că Marele Sfetnic s-a întors spre Împărăteasă, zicînd:

— Ia uite, Maiestate. Oare se cade să doarmă Împăratul acum, după ce-au dat zorii?

— Că bine zici, a răspuns Împărăteasa zîmbind.

Dar Împăratul dormea netulburat.

În momentul acela, o servitoare a intrat cu o găină pe care o prinsese și a ascuns-o pe-acolo, cu gînd s-o ia acasă cînd se face dimineață – dar cîinele a făcut ce-a făcut și-a găsit-o, luînd-o la fugăreală, iar găina a zburătăcit pe-o poliță de pe coridor, cotcodăcind de mama focului, de i-a trezit pe toți din amorțeală.

A sărit din somn și Împăratul, întrebînd ce caută găina acolo.

La care Marele Sfetnic, spre imensa mea încîntare, a recitat cu voce tunătoare versul acesta: „Sunetul acela îl trezește din somn pe înțeleptul rege”[2]. Asta i-a făcut pînă și pe cei fără ranguri să caște ochii mari!

Maiestăților Lor tare le-a mai plăcut cum a potrivit-o Marele Sfetnic. Momentele astea sînt de-a dreptul încîntătoare.

În noaptea următoare, Maiestatea Sa Împărăteasa s-a dus în odaia Împăratului. După ce am însoțit-o pînă acolo, am ieșit pe coridor în toiul nopții și-am trimis după o slujnică să vină după mine.

— Te duci acasă? m-a întrebat Marele Sfetnic. Îngăduie-mi să te însoțesc.

Mi-am atîrnat trena și jacheta chinezească[3] pe paravan și am plecat împreună.

Mantia lui lucea minunat de albă în lumina lunii, iar el călca pe tivurile descusute ale pantalonilor bufanți.

— Bagă de seamă să nu cazi, a spus el, prinzîndu-mă de mînecă, apoi m-a desfătat iar recitînd: „Rătăcitorul mai adastă sub luna palidă”[4].

— Tare-ți mai plac lucrurile astea, nu? a observat domnia sa zîmbind – păi, cum să nu-mi placă?

[293] *Mă aflam într-o zi împreună cu Mama, doica Marelui Preot Ryūen*[1], în cămările Înaltei Doamne a Ținutelor Imperiale, cînd s-a apropiat un om de veranda unde stăteam.

— Mare nenorocire s-a abătut asupra mea, doamnă! a zis el. Cui să-i spun ce mă doare?[2] – și părea că acuși-acuși îl podidește plînsul.

— Dar ce-ai pățit? l-am întrebat eu.

— Într-o zi, cînd plecasem cu treabă, mi-a ars casa pînă-n temelii. La fel cum face crabul eremit, mi-am găsit adăpost pînă una, alta în casa altcuiva. Focul s-a-ntins de la un hambar cu fîn pentru grajdurile împărătești, care era gard în gard cu mine, iar săraca nevastă-mea, care dormea-n iatacul ei, abia a scăpat vie și nevătămată. Am rămas numai cu hainele de pe mine!

Domnia sa a izbucnit în rîs auzindu-l.

Iar apoi am scris pe o hîrtie:

> În ziua aceea de primăvară
> cînd ierburile pentru grajduri
> au ars cu vîlvătaie mare,
> de ce să fi răsărit în schimb
> altă iarbă pe Yodono?[3]

și-am aruncat-o către doamnele de onoare, zicînd: „Dați-i asta".

Chicotind, i-au întins omului hîrtia, spunînd:

— Uneia dintre doamne i s-a făcut milă de tine fiindcă ți-a ars casa și mi-a zis să-ți dau asta.

El a desfăcut hîrtia și-a aruncat o privire peste ea.

— Ce-nseamnă hîrtiuța asta?[4] a-ntrebat el. O să primesc ceva?

— Ia și citește, l-au îndemnat ele.

— Păi, cum să o citesc, a zis el, cînd ochii ăștia ai mei nu-s deprinși cu cititul?

— Atunci arată-i-o cuiva care știe să citească. Pe noi numai ce ne-a chemat Maiestatea Sa Împărăteasa, așa că ne grăbim să ne înfățișăm la palat. Ce-ai rămas pe gînduri, băiete? Uite ce lucru frumos primești în dar! au strigat ele vesele și toată

lumea s-a dus s-o slujească pe Maiestatea Sa, prăpădindu-se de rîs.

I-am povestit toată tărășenia, iar Mama a adăugat:

— Mă-ntreb dacă i-o fi arătat poemul cuiva. Ce furios o să fie cînd o s-ajungă acasă! – și iar am izbucnit în hohote.

A rîs și Maiestatea Sa, spunînd:

— Ce v-a apucat azi?

[294]* *A fost odată un om căruia i-a murit mama.* Tatăl lui îl iubea foarte tare, dar și-a luat altă nevastă, care era cam rea, și tînărul a trebuit să-i intre-n voie. Nu l-a mai primit în cămările lor, iar tatăl lui a trebuit s-o pună pe bătrîna lui doică sau pe vreuna dintre servitoarele primei neveste să-i spele hainele fiului și să aibă grijă de dînsul.

Fiul locuia de-acum într-o aripă a casei și a aranjat-o drăguț, de arăta ca o odaie pentru oaspeți, cu zugrăveli frumoase pe paravane și panouri glisante. Toată lumea zicea că are purtări alese ca înalt curtean și pînă și Împăratul îl privea cu bunăvoință, trecînd tot timpul pe la dînsul și îndemnîndu-l să cînte cu el la serile de muzică. Și totuși, parcă tot îl apăsa o piatră pe inimă, parcă tot nu-și găsea locul pe lumea asta și încerca să-și caue alinare în brațele femeilor.

Omul ăsta avea și o soră, cinstita și iubita soție a unui nobil de la curte, căreia îi spunea tot ce-l apăsa pe suflet – atîta mîngîiere avea și el pe lumea asta...

[295] *O anume doamnă de onoare era curtată de fiul Guvernatorului Provinciei Tōtōmi.* Dar a aflat că el se întîlnea în taină și cu altă doamnă de la curte.

— Ce să-i spun? m-a întrebat ea cu glas plîngăreț. El jură pe onoarea tatălui său că astea-s minciuni sfruntate și că nici nu i-a trecut prin minte să se-ntîlnească cu dînsa.

Iată ce i-am răspuns:

Jură-te, dară,
nu numai pe Guvernator,
ci jură-te pe zei
că n-ai cunoscut nicicînd
frumoasa punte de la Hamana[1].

[296] *Schimbînd în taină cîteva vorbe cu cineva* într-un loc nepotrivit, îmi bătea inima nebunește.

— De ce ești așa tulburată? a întrebat el.

Eu i-am răspuns:

În trecătoarea Ōsaka
apele învolburate ale inimii
se dezlănțuie necontenit,
de teamă ca aceia care trec să nu afle
că ne-am întîlnit lîngă fîntîna Hashiri[1].

[297] „*E adevărat* că în curînd vei pleca din capitală?", a întrebat careva.

Eu i-am răspuns:

Cine-a aprins focul
zvonului sălbatic care umblă
printre frunzele pelinului
ce crește pe Muntele Ibuki?
Eu niciodată n-am urzit așa un plan![1]

Anumite versiuni ale textului Sankanbon care s-au păstrat includ și următoarele secțiuni ca „suplimentare". Nota unui copist în acest loc din text afirmă că ele se găsesc după secțiunea 141, „Lucruri care par proaspete și curate", în altă versiune, care nu s-a păstrat pînă astăzi, dar care este posibil să fi păstrat o formă mai veche a textului Sankanbon.

[s1] *Lucruri care-s mai frumoase noaptea* – Strălucirea mătăsii moi de-un violet închis. Firele de mătase.

O femeie cu fruntea înaltă și cu păr frumos. Cîntecul unui *kin* cu șapte strune. Cineva care nu-i prea frumos, dar care are o fire plăcută. *Hototogisu*. Zgomotul unei cascade.

[s2] *Lucruri care-s mai urîte la lumina focului* – Mătasea cu desene violet. Florile de glicină. Tot ce-i de culoarea asta pare mai urît la lumina focului. Stacojiul arată rău la lumina lunii.

[s3] *Lucruri care zgîrie auzul* – Un om cu glas neplăcut care vorbește sau rîde în gura mare. Un preot somnoros care bîzîie mantre. Glasul cuiva care vorbește în vreme ce i se pune negreață pe dinți[1]. La fel și glasul unei țoape care vorbește cu gura plină. Unul care învață să cînte la *hichiriki*.

[s4] *Lucruri care, scrise cu semne chinezești, n-au nici un înțeles*, cu toate că o fi vreo pricină pentru asta[1] – Sarea de masă. Roba *akomé*. Halatul de vară[2]. Saboții înalți. Papul. Vana. Jgheabul.

[s5] *Lucruri care arată frumos, dar care-s îngrozitoare pe dinăuntru* – Paravanele împodobite cu desene chinezești. Un zid văruit[1]. O strachină plină cu mîncare. Vîrful unui acoperiș din scoarță de chiparos. Curtezanele de la Kōjiri[2].

[s6]* *Robe purtate de femei pe deasupra* – Violet-cenușiu-deschis. Strugure. Verde-lăstar-de-primăvară. Floare-de-cireș. Roz-prună. Toate culorile deschise.

[s7] *Jachete chinezești* – Țesătură roșie-violetă. Glicină, iar vara, levănțică. Toamna, „iarbă-uscată”.

[s8] *Trene* – Indigo cu motive marine.

[s9] *Robe purtate de fete pe deasupra* – Primăvara, azalee și floare-de-cireș. Vara, verde-frunză-înnegrită și ocru-frunză-veștedă.

[s10] *Mătăsuri cu desene* – Violete. Albe. Și cele roz-prună-s bune, dar ochiul obosește repede la vederea lor.

[s11] *Modele de damasc – Aoi.* Oxalis. Grindină.

[s12] *Hîrtie subțire și hîrtie decorată* – Albă. Violetă. Roșie. Galben-pai. Și cea verde e frumoasă.

[s13] *Casete pentru unelte de scris* – O casetă pe două rînduri, cu un model de lac cu nori și păsări.

[s14] *Pensule pentru scris* – Părul din blana de iarnă a unor animale e și folositor, și frumos la privit.

Pensulele din păr de iepure.

[s15] *Pietre de tuș* – Cele rotunde.

[s16] *Scoici* – Scoicile goale. Scoicile micuțe care seamănă cu petalele florilor de prun.

[s17] *Casete pentru piepteni* – Desenele cu făpturi din alte locuri[1] sînt potrivite pentru casetele pentru piepteni.

[s18] *Oglinzi* – Cele mari, de zece degete.

[s19] *Desene lăcuite* – Frunze în arabescuri.

[s20] *Vase pentru cărbuni* – Roșii. Verzi. Sînt frumoase și cele albe cu desene în tuș.

[s21] *Tatami* – Cele cu bordură Kōrai. Și cele ale căror borduri au desene pe fundal galben.

[s22] *Trăsuri din frunze de palmier*[1] – O trăsură din frunze de palmier ar trebui să meargă la pas. O trăsură din împletituri ar trebui să meargă iute.

[s23]* *Un crîng de pini înalți umbrește pavilionul* și toate grilajele dinspre răsărit și dinspre miazăzi sînt ridicate, lăsînd să intre o răcoare minunată, chiar dacă se vede tocmai pînă-n Odaia din Mijloc. Acolo vedem așezate de-a rîndul mai multe draperii mari, iar înaintea lor, pe o perniță de paie, șade un preot chipeș de vreo patruzeci de ani, învești mîntat frumos cu o robă neagră ca tușul și un veșmînt preoțesc din voal de mătase, în mînă cu un evantai brun-cuișoare, intonînd cu atenție mantre.

Stăpîna casei zace suferindă, în ghearele unor spirite care o posedă. O tînără voinică a fost aleasă ca medium și-acum iese alunecînd pe genunchi, îmbrăcată într-o cămașă de borangic și niște pantaloni lungi și largi, în culori țipătoare, apoi se-așază lîngă draperii. Preotul se întoarce către ea ca să-i dea minunata *vajra* cu un singur vîrf, apoi își continuă seria de rugăciuni și mantre impresionante.

O puzderie de doamne de onoare stau așezate pe-aproape ca să vadă ce se-ntîmplă, urmărind ceremonia cu ochii mari. Nu peste mult, mediumul începe să tremure și intră în transă, iar puterea grozavă a lui Buddha se face simțită ca răspuns la invocațiile preotului.

Vajra *cu un singur vîrf*

În vremea asta, frații și rubedeniile doamnei posedate au îngăduința să intre și să iasă din odaie cînd vor. Dacă fata care e medium ar fi trează, ce s-ar mai rușina văzînd ce se petrece în fața cinstitei adunări care o privește cu multă cucernicie. Chiar dacă știu că spiritul se chinuie așa, iar nu fata, celor care-o cunosc le este milă de dînsa cînd văd cît de amarnic se tînguiește și se zvîrcolește, așa că se așază lîngă ea și caută să-i mai îndrepte straiele.

Nu peste mult, bolnava se mai înviorează, iar preotul poruncește să i se dea niște ceai din ierburi de leac. Niște doamne mai tinere se duc la bucătărie s-aducă ceai, grăbindu-se înapoi, să vadă cum se mai simte. Sînt învești mîntate în cămăși frumoase, iar trenele violet-cenușiu-deschis sînt curate și îngrijite.

Spiritul e obligat să se supună și să ceară îndurare, apoi, în cele din urmă, e alungat. Venindu-și în fire, fata care a fost medium se sperie. Vai, gîndește ea. Ce caut eu aici, în văzul tuturor? Eram încredințată că m-am dus după draperii! Ce s-o fi petrecut aici? – și-și scutură pletele, ca să-și ascundă fața, căutînd să se strecoare înapoi după perdea.

„Mai stai o clipă", îi poruncește preotul, rostind asupra ei un mic descîntec. „Gata", îi zice el zîmbind cînd sfîrșește descîntecul. „Cum e? Te simți mai bine-acum?" Dar asta pare s-o stînjenească și mai mult pe fată.

„Eu aș mai zăbovi", zice el, „dar mă tem c-a venit vremea să plec să țin slujba". Își ia rămas-bun și, chiar dacă toți stăruie să mai rămînă, se-ndreaptă grăbit către ieșire.

În clipa asta, o doamnă care, din cîte se vede, e cea mai mare-n rang se strecoară afară și-i spune dindărătul storurilor: „Sîntem cu toții recunoscători Sfinției Tale că ai venit și ne bucurăm că ai ajutat-o pe biata suferindă să se mai înviореze".

El îi răspunde repezit: „Se pare că spiritul e cam îndărătnic. V-aș sfătui s-o mai vegheați. Și eu mă bucur că i-am mai alinat suferința". Apoi pleacă, lăsîndu-i pe toți adînc impresionați de puterile sale minunate și cu credința că Buddha însuși fusese printre ei.

Cel mai bine ar fi ca preotul să aibă o bună reputație și să fie chemat de toată lumea, și-ar trebui să fie însoțit de multe ajutoare – băieți drăgălași cu păr frumos sau flăcăiandri cu plete uimitor de minunate, chiar dacă abia le mijesc tuleiele, ori unii mai voinici cu păr așa de des, că ți se face silă.

[s24] *Cele mai bune locuri unde să slujești la palat* – Curtea imperială. Curtea Împărătesei. Curțile unora precum fiica ei, Întîia Prințesă. Curtea Marii Preotese de la Kamo, cu toate că este o jignire adusă budismului[1], e foarte amuzantă, iar celelalte curți ale membrilor familiei imperiale sînt și mai și. La fel și curtea Marii Consoarte, mama Prințului Moștenitor.

[s25]* *O casă dărăpănată* cu o grădină năpădită de buruieni tîrîtoare și cu pelinul crescut pînă la genunchi, scăldată-n razele unei luni minunate care abia răsare. Dar și lumina lunii care se strecoară prin crăpăturile scîndurilor putrede ale unei asemenea case.

Glasul vîntului, dacă nu-i sălbatic.

[s26] *Un loc unde este un helești*, în a cincea lună, cînd plouă, e înduioșător. Este foarte tulburător să stau ore la rînd privind grădina, o mare de-un verde mătăsos, în care apa helești ului e de un verde mai închis de la obligenele și trestiile care-l năpădesc, peste care atîrnă greu norii de ploaie. Locurile unde este cîte-un helești sînt întotdeauna frumoase și încîntătoare, de bună

seamă, și în diminețile de iarnă, cînd apa-i înghețată bocnă. Decît un helești foarte îngrijit, mi se pare mai frumos unul care a fost năpădit de mătasea-broaștei, în care luna se oglindește alburiu ici și colo în ochiuri de apă, printre fîșiile de verde.

Întotdeauna mă tulbură lumina lunii, oriunde-ar fi.

[s27]* *Mi s-a părut o mare jignire*, fiind în odăile noastre, pe cînd eram în pelerinaj la Hase, să dăm peste un șir de neciopliți care ședeau cu tivurile pantalonilor atîrnînd.

Plecaserăm în pelerinaj pătrunse de pioșenie, dar rîul vuia înspăimîntător, iar noi eram frînte de oboseală după ce urcaserăm nenumăratele trepte pînă la templu. Abia așteptam să ne înfățișăm lui Kannon. Cînd am ajuns, ne-am mîniat văzînd că era plin ochi de preoți cu robe albe și prostime îngălată, semănînd cu niște viermi zdrențăroși, care se îngrămădeau în templu, în picioare sau așezați, unii cu fruntea lipită de pămînt, iar pe noi nu ne băga nimeni în seamă. Îmi venea să-i împing la o parte! Tot timpul e așa la temple.

Le fac loc celor mai exaltați dintre pelerini, dar se pare că, dacă-i vorba de noi, care nu sîntem așa oameni de seamă, nu se poate face nimic ca să dea prostimea afară. Știam asta foarte bine, dar tot mi-am ieșit din fire cînd am văzut cu ochii mei că într-adevăr așa se întîmplă.

E supărător și cînd scapi în noroi un pieptene pe care tocmai l-ai curățat frumos.

[s28] *Cînd doamnele de onoare vin sau pleacă de la palat*, trebuie cîteodată să împrumute trăsura cuiva. Stăpînul trăsurii îți vorbește foarte frumos cînd îți îngăduie s-o iei, dar cu vizitiii e cu totul altă poveste – cîteodată urlă la bou ca apucații în loc să-l îndemne ușurel, cum fac de obicei, și-l biciuiesc pînă cînd iuțește cam tare pasul,

lucru care le sperie puțin pe doamnele din trăsură. Dacă slujitorul e țîfnos și-l îndeamnă pe vizitiu să se miște „mai repede, că altfel ne-apucă noaptea pe drum", ei, atuncea-ți dai seama ce fel de om e stăpînul trăsurii și-a doua oară nu i-o mai ceri.

Numai cu trăsura Seniorului Naritō[1] era altfel – așa ceva nu se întîmpla niciodată cînd îi cerea cineva trăsura cu-mprumut, fie că era în toiul nopții sau în zori de zi. El își ținea slugile în bună rînduială. Odată trăsura lui s-a nimerit să treacă tocmai cînd trăsura unei doamne se înțepenise într-o groapă adîncă de pe drum. Vizitiii se căzneau zadarnic s-o scoată și erau furioși de mama focului, așa că domnia sa i-a trimis pe oamenii lui să dea o mînă de ajutor, de unde se vede încă o dată că se-ngrijea ca slugile lui să se poarte așa cum se cuvine.

[s29]* *Am scris în cartea asta* lucruri pe care le-am văzut cu ochii mei și la care m-am gîndit, în ceasurile lungi de răgaz petrecute acasă, fără să-mi treacă vreodată prin minte că le vor citi și alții. Temîndu-mă ca nu cumva vreunele dintre însemnările mele mai nechibzuite să li se pară unora prea îndrăznețe și supărătoare, am făcut tot ce mi-a stat în putință să le țin ascunse, dar socotelile mele nu prea s-au potrivit și uite că totul a ieșit la iveală.

Ministrul Palatului Korechika i-a adus într-o zi Împărătesei un teanc de hîrtii.

— Ce gîndește domnia ta că s-ar cuveni să se scrie pe hîrtiile astea? a întrebat Maiestatea Sa. *Însemnările istoricului* se copiază la curtea Împăratului.

— Atunci ar trebui să facem din ele o „pernă"[1], am zis eu.

— Foarte bine, atunci sînt ale domniei tale, a hotărît Maiestatea Sa, întinzîndu-mi hîrtiile.

Cu teancul acesta uriaș de hîrtii în față, m-am apucat să le umplu pînă la ultima foaie cu tot felul de lucruri, așa încît, fără îndoială, multe dintre însemnările mele par fără cap și coadă.

M-am gîndit să scriu despre lucruri încîntătoare sau înduioșătoare, adăugînd și poeme, dar și alte lucruri – copaci, ierburi, păsări, gîze și așa mai departe –, iar din pricina asta poate că unii vor fi nemulțumiți că nu-i ceea ce se așteptau ei, dovedind că n-am o fire atît de sensibilă. Dar, una peste alta, n-am scris decît pentru mine niște lucruri pe care le-am gîndit și le-am simțit chiar eu, fără să socotesc că însemnările mele vor fi puse alături de alte cărți și judecate deopotrivă cu ele. Nu-mi vine să cred că unii care mi-au citit cartea au spus că-i face să se simtă smeriți în fața ei. Ei bine, asta este, puteți judeca domniile voastre și singuri cum e cineva căruia nu-i plac lucruri îndrăgite de toată lumea, lăudînd în schimb lucruri pe care alții le găsesc urîte. Oricum ar fi, mă tulbură că paginile acestea au ajuns să fie citite de alții.

Pe vremea cînd Căpitanul de Stînga Tsunefusa încă mai era Guvernator al provinciei Ise, a trecut pe la mine, iar cartea mea s-a întîmplat să fie pe rogojina de la colț, care fusese pregătită pentru domnia sa. M-am repezit s-o ascund, dar el pusese deja mîna pe ea. A luat-o cu dînsul și a trecut multă vreme pînă mi-a dat-o înapoi.

Se pare că atunci a ajuns cartea asta să fie cunoscută – sau așa stă scris[2].

Anexa 1

Locuri

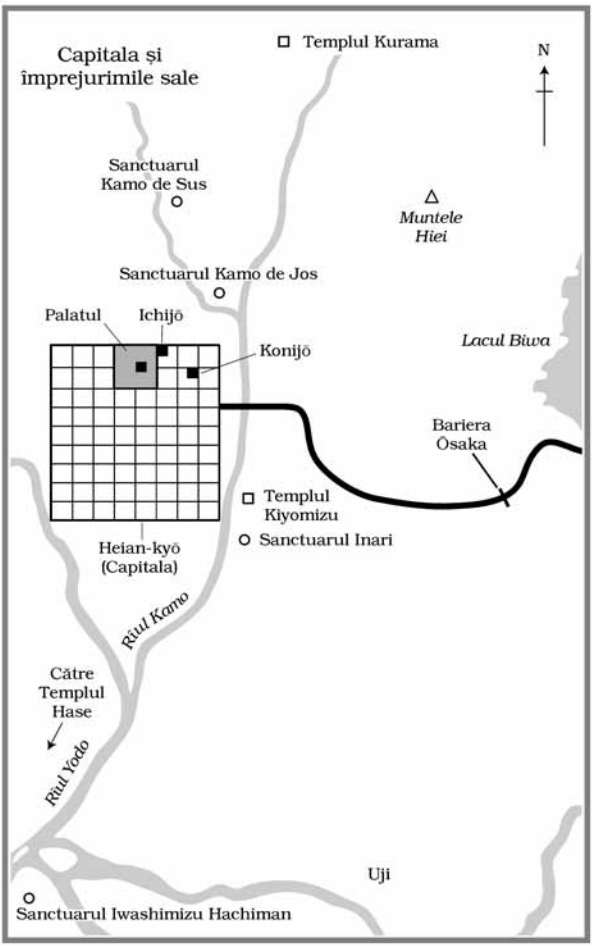
Capitala și
împrejurimile sale
Templul Kurama
N
Sanctuarul
Kamo de Sus
Muntele
Hiei
Sanctuarul Kamo de Jos
Palatul
Ichijō
Konijō
Lacul Biwa
Bariera
Ōsaka
Templul
Kiyomizu
Sanctuarul Inari
Heian-kyō
(Capitala)
Riul Kamo
Către
Templul
Hase
Riul Yodo
Uji
Sanctuarul Iwashimizu Hachiman

Palatul Interior

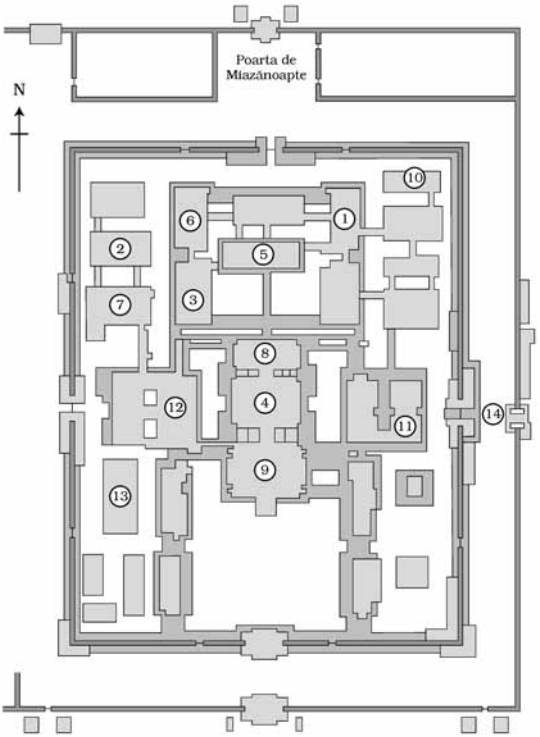

1. Senyōden
2. Mumetsubo
3. Kokiden
4. Jijūden
5. Jōneiden
6. Tōkaden
7. Fujitsubo
8. Jōkyōden
9. Shishinden
10. Shigeisha
11. Unmeiden
12. Seiryōden
13. Cancelaria Şambelanilor
14. Kenshunmon

Palatul Exterior

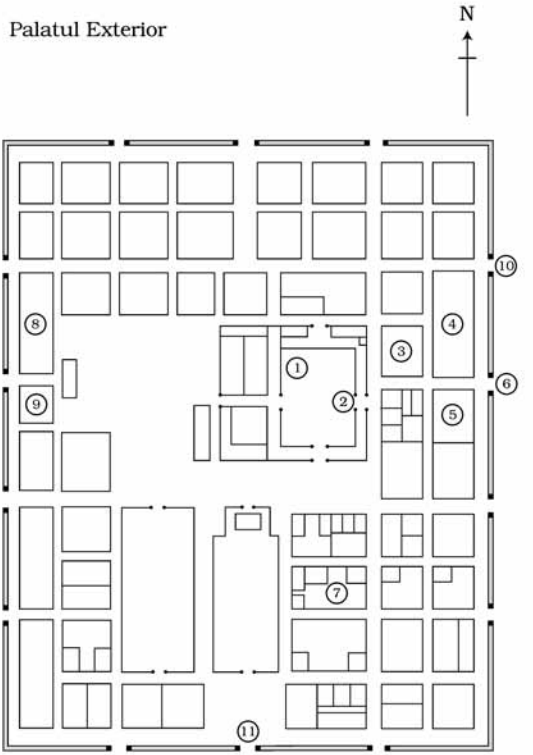

1. Palatul Interior
2. Kenshunmon
3. Cancelaria Caselor Împărătesei
4. Casa Gărzilor din Stînga
5. Straja Porții din Stînga
6. Yōmeimon
7. Aitadokoro (vezi p. 216)
8. Straja Porții din Dreapta
9. Casa Gărzilor din Dreapta
10. Jōtōmon (Poarta Tsuchi)
11. Suzakumon

Arhitectura tipică a unui palat

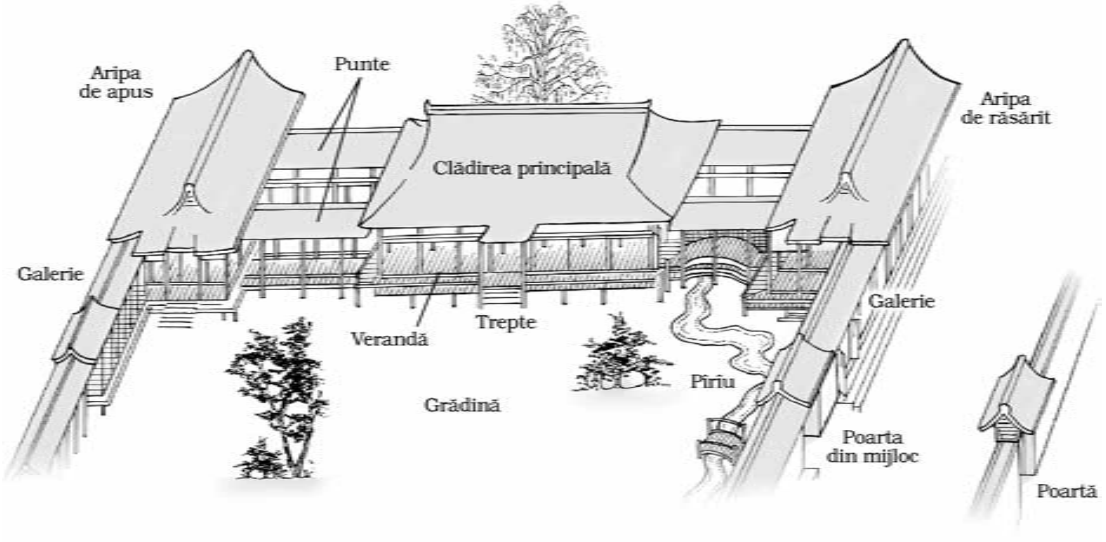

Clădirea principală

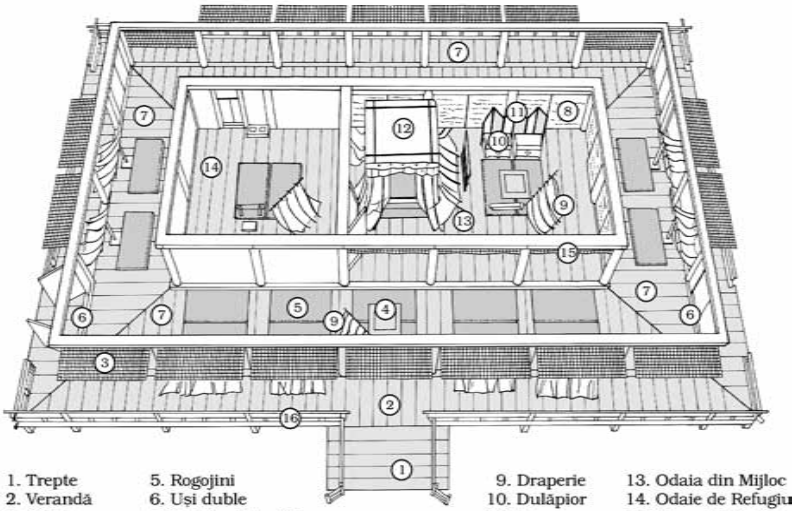

1. Trepte
2. Verandă
3. Grilaje
4. Pernă joasă
5. Rogojini
6. Uși duble
7. Coridor lăturalnic
8. Panouri glisante
9. Draperie
10. Dulăpior
11. Paravan
12. Înălțătură cu perdele
13. Odaia din Mijloc
14. Odaie de Refugiu
15. Storuri (rulate)
16. Rezemătoare

Anexa 2

Persoane și locul unde apar

Aceasta este o listă a persoanelor importante și a celor care sînt menționate de mai multe ori în *Cartea pernei*, cu precizarea pe scurt a contextelor în care apar. Acolo unde titlul („Senior" etc.) este utilizat în mod consecvent ca parte a numelui, numele este redat ca atare. Nobilii de la curte și înalții curteni își schimbau adesea titlul cînd erau înaintați în rang, acesta nemaifiind menționat. Sînt precizate și datele atunci cînd sînt cunoscute.

Cifrele reprezintă numărul secțiunii.

Akinobu, Seniorul (*Akinobu no Ason*) – Takashina Akinobu, unchiul după mamă al lui Teishi.
94: Sei Shōnagon și prietenele ei îl vizitează la casa lui de la țară. 259: mîndru de relațiile familiei lui.

Chūnagon (*Chūnagon no kimi*) – doamnă de onoare de la curtea lui Teishi.
123: ocupată cu practicile ei religioase. 254: poreclită „Păpușica". 259: o tachinează pe Sei Shōnagon pentru că s-ar bucura de un tratament special.

Genshi (*Fujiwara Genshi*) (981?-1002) – numită de obicei Shigeisa (sau Shigeisha), după clădirea în care locuia. Sora mai mică a lui Teishi. A devenit consoartă a prințului moștenitor Harunomiya (care avea să devină împăratul Sanjō) în 995.
85: una dintre servitoarele ei este dansatoare Gosechi. 88: o vizitează pe Teishi și discută despre instrumente muzicale. 99: le face o vizită formală lui Teishi și familiei sale. 259: împreună cu familia ei.

Ichijō (980-1011) – fiul împăratului Enyū (vezi secțiunea 20, nota 4). A domnit între 986 și 1011, inclusiv în perioada descrisă în *Cartea pernei*. Teishi, prima lui împărătească, a fost înlocuită mai tîrziu de fiica lui Michinaga, Shōshi. Atsuhira (1008-1036), fiul pe care l-a avut cu Shōshi, a devenit împăratul Goichijō (care a domnit între 1016 și 1036).

Apare peste tot în *Cartea pernei*.

Împăratul – vezi **Ichijō**.

Împărăteasa-Mamă – vezi **Senshi**.

Înalta Doamnă a Ținutei Imperiale (*Mikushigedono*) (m. 1002) – sora mai mică a lui Teishi. Numită și *Jōganden*, după clădirea în care locuia de obicei. În general se face referire la ea prin numele funcției sale. Vezi și anexa 6.

78: o invită pe Sei Shōnagon să doarmă la ea. 222: face bocceluțe cu ierburi de leac. 259: o vizitează pe Teishi împreună cu tatăl ei. 293: Sei Shōnagon o vizitează în cămările ei.

Kishi (*Takashina Kishi*) (m. 996) – soția lui Michitaka; mama lui Teishi, a lui Korechika etc.

99: este prezentă la marea întrunire a familiei. 259: vine des în vizită cînd Teishi locuiește în apropiere.

Kohyōe – doamnă de onoare de la curtea lui Teishi. 82: o imită pe călugărița cerșetoare. 85: e prea tînără și jenată ca să răspundă poemului lui Sanekata. 131: pune la cale o farsă a cărei victimă este doica împăratului.

Korechika (*Fujiwara Korechika*) (974-1010) – fiul lui Michitaka, fratele lui Teishi. În 996, el și fratele său Takaie l-au atacat pe fostul împărat Kazan; au fost trimiși în provincii, de unde s-au întors în 997.

20: o vizitează pe Teishi. 76: ia parte la un recital muzical. 94: o ceartă pe Sei Shōnagon la un concurs de poezie. 99: îl vizitează pe fiul său, Matsugimi. 123: îi aduce încălțările tatălui său. 176: flirtează cu Sei Shōnagon punîndu-i întrebări stînjenitoare cînd ea este nouă la curte. 259:

ia parte la pregătirile pentru Închinarea Sutrelor Complete și se poartă frumos cu Sei Shōnagon. 292: o ceartă pe Sei Shōnagon pentru că e adormită, apoi o încîntă cu poezii. [s29]: îi dăruiește lui Teishi hîrtia pe care va fi scrisă *Cartea pernei*.

Marea Preoteasă de la Kamo – vezi **Senshi, Prințesa**.

Masahiro (*Minamoto Masahiro*) (975-1015) – șambelan, 996-999.

53: se face de rîs la apelul șambelanilor. 103: este descris ca obiect al batjocurii.

Michinaga (*Fujiwara Michinaga*) (966-1027) – fratele și rivalul lui Michitaka. A preluat puterea după moartea lui Michitaka.

123: se pleacă în fața lui Michitaka în silă. 136: Sei Shōnagon este bănuită că i-ar ține partea după ce el a preluat puterea și i-a alungat de la curte pe Teishi și pe familia ei.

Michitaka (*Fujiwara Michitaka*) (953-995) – regentul lui Ichijō. Tatăl lui Teishi, Genshi, Yamanoi, Korechika, Takaie, Chikayori și Ryūen. Moartea sa a dus la intrarea familiei lui într-un con de umbră la curte.

20: scrie un poem subtil în tinerețe. 32: la o vîrstă mai tînără, este prezent la recitarea *Sutrelor Lotusului* pentru Mîntuire. 99: este o gazdă cordială la marea întrunire a familiei. 123: iese într-un mod impresionant pe Ușa Neagră. 176: trece pe la Teishi și glumește cu doamnele. 259: montează un cireș artificial în noua reședință pentru Teishi și o vizitează.

Murakami (926-967) a domnit între 946 și 967. Bunicul împăratului Ichijō.

20: o testează pe marea consoartă dacă știe poemele din *Kokinshū*, întîmplare povestită de Teishi. 174: o laudă pe șambelană pentru răspunsul ei poetic potrivit.

Narimasa (*Minamoto Narimasa*) (975-1041) – înalt curtean.

76: printre muzicanți. 79: unul dintre confidenții lui Sei Shōnagon cînd se retrage la ea acasă.

Narimasa (*Taira Narimasa*) – mare intendent la Cancelaria Caselor Împărătesei. În casa lui i-a născut Teishi pe cei trei copii ai ei și tot acolo a și murit.
5: provoacă ilaritate și este tachinat de Sei Shōnagon cînd se mută în casa lui.

Narinobu (*Minamoto Narinobu*) (n. 979?) – fiul adoptiv al lui Michinaga. S-a călugărit la vîrsta de 23 de ani.
9: rîde de înălțimea marelui preot Jōchō. 255, 256: poate distinge foarte bine vocile oamenilor. 273: Sei Shōnagon îl respinge într-o zi ploioasă și este mustrată pentru asta.

Nobukata (*Minamoto Nobukata*) (m. 998) – înalt curtean.
77: îi povestește lui Sei Shōnagon cum a fost primit poemul ei. 154: este invidios pe glumele pe care le fac între ei Sei Shōnagon și Tadanobu. 155: se pierde cu firea cînd Sei Shōnagon îl tachinează.

Norimitsu (*Tachibana Norimitsu*) – aparent, soțul lui Sei Shōnagon înainte ca ea să ajungă la curte; după aceea au rămas prieteni.
77: încîntat, din poziția sa neoficială de „frate mai mare", cînd Sei Shōnagon este lăudată pentru spiritul ei. 79: nu îi înțelege spiritul și poemul și este respins de ea. 126: Sei Shōnagon glumește pe seama lipsei lui de sensibilitate poetică.

Ryūen, Marele Preot (980-1015) – fiul lui Michitaka, fratele mai mic al lui Teishi. A devenit mare preot la vîrsta de 15 ani.
88: vrea să facă schimb de instrumente cu Shigeisa. 129: este impresionat de poemul lui Yukinari. 259: seamănă cu un bodhisattva. 293: doica lui.

Saishō (*Saishō no kimi*) – doamnă de onoare de la curtea lui Teishi. Cunoscută, ca și Sei Shōnagon, pentru istețimea sa.
20: nu se descurcă prea bine la un test al poemelor memorate. 78: îl impresionează pe Tadanobu cu o referință poetică. 94: este mustrată de Teishi după vizita la Seniorul Akinobu. 136: îi trimite

lui Sei Shōnagon un mesaj secret din partea lui Teishi. 259: o tachinează pe Sei Shōnagon că ar beneficia de un tratament special. 281: trimite un mesaj din partea lui Teishi.

Sanekata (*Fujiwara Sanekata*) (m. 998) – considerat cel mai bun poet al vremii sale.
32: participă la tachinările din timpul recitării *Sutrelor Lotusului* pentru Mîntuire. 85: flirtează cu Kohyōe și îi trimite un poem.

Seihan (962-999) – preot faimos pentru slujbele sale emoționante.
32: recită *Sutrele Lotusului* pentru Mîntuire în fața celor adunați. 128: oficiază ritualul în memoria lui Michitaka.

Senshi (*Fujiwara Senshi*) (962-1001) – împărăteasa-mamă. Mama împăratului Ichijō, văduva împăratului Enyū, sora mai mică a lui Michitaka.
85: una dintre servitoarele ei este dansatoare Gosechi. 103: este bolnavă. 122: privește procesiunea imperială a fiului său. 259: ea și suita sa sînt de față la ceremonia Sutrelor Complete.

Senshi, Prințesa (964-1035) – Marea Preoteasă de la Kamo (*saiin*), titlu pe care l-a deținut între 975 și 1031. Fiica împăratului Murakami. O femeie talentată și foarte respectată, care găzduia un salon renumit pentru doamnele de onoare.
82: îi trimite în dar lui Teishi un toiag al iepurelui și un poem.

Shigeisa – vezi **Genshi**.

Shikibu (*Shikibu no omoto*) – doamnă de onoare de la curtea lui Teishi.
46: ea și Sei Shōnagon sînt surprinse de împărat și împărăteasă pe cînd împart o cameră. 273: împart o cameră.

Tadanobu (*Fujiwara Tadanobu*) (967-1035) – înalt curtean cunoscut pentru erudiția și talentul lui poetic.
77: răspunsul spiritual al lui Sei Shōnagon îl face să-i treacă supărarea după ce s-au certat. 78: vine în vizită arătînd splendid. 79: încearcă să afle unde este ea. 122: un sol imperial impresionant.

128: tachinîndu-l, Sei Shōnagon nu cedează avansurilor sale. 154: el și Sei Shōnagon fac glume înțelese numai de ei. 189: este dat cu un parfum minunat.

Tadataka (*Minamoto Tadataka*)
6: unul dintre șambelanii implicați în povestea cu cîinele Okinamaro. 82: o dezamăgește pe Sei Shōnagon refuzînd să răspundă la poemul ei despre muntele de zăpadă.

Takaie (*Fujiwara Takaie*) (979-1044) – fiul lui Michitaka, fratele mai mic al lui Korechika, fratele lui Teishi. În 996, el și Korechika l-au atacat pe fostul împărat Kazan; au fost trimiși în provincii, de unde s-au întors în 997.
97: povestește entuziasmat despre niște tije pentru evantaie. 99: este prezent la reuninunea familiei. 259: o însoțește pe Sei Shōnagon la recitarea Sutrelor Complete.

Teishi (*Fujiwara Teishi*) (977-1000) – fiica mai mare a lui Michitaka și Kishi. A ajuns la curte în calitate de consoartă a împăratului Ichijō la vîrsta de 13 ani, a devenit apoi împărăteasă și i-a născut trei copii. Din cauza declinului subit al familiei sale, s-a călugărit în 997.
Apare peste tot în *Cartea pernei*.

Tsunefusa (*Minamoto Tsunefusa*) (969-1023) – înalt curtean.
76: printre muzicanți. 79: i se dezvăluie unde se află Sei Shōnagon. 129: îi povestește lui Sei Shōnagon că Yukinari a lăudat-o. 136: o vizitează atunci cînd ea se retrage într-un exil voluntar. [s29]: i se dă din greșeală o variantă mai veche a *Cărții pernei*.

Ukon (*Ukon no Naishi*) – doamnă de onoare de la curtea împăratului Ichijō, cunoscută pentru spiritul ei.
6: este chemată să îl recunoască pe cîinele Okinamaro. 82: este intrigată de povestea lui Hitachi no Suke. 95: cîntă la *biwa*. 221: Teishi îi povestește despre un schimb de replici spirituale cu Sei Shōnagon.

Yamanoi (*Fujiwara Michiyori*) (971-995) – fiul cel mai mare al lui Michitaka; frate vitreg al lui Teishi, Korechika etc.
99: îl escortează pe împărat după reuniunea de familie. 123: este printre cei prezenți să-l întîmpine pe regent. 259: face o remarcă îndrăzneață.

Yorisada (*Minamoto Yorisada*) (977-1020) – nepotul împăratului Murakami.
42: Sei Shōnagon se plînge de felul cum arată ca păzitor al moralei publice. 130: printre bărbații care pleacă atunci cînd Sei Shōnagon dă un răspuns prea isteț la provocarea lor.

Yukinari (*Fujiwara Yukinari*) (972-1027) – înalt curtean.
46: el și Sei Shōnagon au o relație specială. 126: îi trimite turtițe *heitan*. 129: flirtează printr-un schimb de replici spirituale. 130: mai rămîne să stea de vorbă cu Sei Shōnagon atunci cînd tovarășii lui o iau la sănătoasa.

Anexa 3
Timpul

În vechiul calendar japonez, lunile nu coincideau cu cele din calendarul occidental. Vechiul calendar japonez se baza în mare parte pe ciclul lunar, iar luna plină era a cincisprezecea zi din fiecare lună. Anul Nou începea în prima zi de primăvară (care încă se sărbătorește în China), în general în februarie după calendarul iulian. Japonezii utilizau calendarul în stil chinezesc, de la chinezi preluînd și un sistem complex de aplicare a celor douăsprezece semne zodiacale (Șobolan, Bou, Tigru, Iepure, Dragon, Șarpe, Cal, Oaie, Maimuță, Cocoș, Cîine, Mistreț) care desemnau nu doar anii, ci și zilele fiecărei luni, direcțiile și orele, fiind adesea folosite și în divinație.

Lunile aveau fiecare cîte o denumire, dar de obicei erau numite „prima lună", „a doua lună" și așa mai departe, ca în această traducere. Cele patru anotimpuri erau: primăvara – lunile 1-3, vara – lunile 4-6, toamna – lunile 7-9, iarna – lunile 10-12. (O lună din calendarul lunar este cu o lună sau două după luna numerotată la fel în calendarul iulian, adică prima lună japoneză cade prin februarie-martie etc.)

Existau mai multe modalități de a numi zilele lunii. Cea mai comună era cu cifre. Astfel, ziua a patra din luna a șaptea a anului 998 se scrie 998.7.4.

Ziua era împărțită în douăsprezece ore, numite după semnele zodiacului, fiecare avînd aproximativ 120 de minute. Ziua începea la miezul nopții, cu Ceasul Șobolanului (11 p.m. – 1 a.m.) și parcurgea toate semnele zodiacului, ciclul încheindu-se cu Ceasul Mistrețului (9-11 p.m.). Amiaza era la Ceasul Calului.

Se considera că un copil are 1 an la primul An Nou de după naștere. Astfel, vîrstele difereau cu 1-12 luni față de metoda de calcul cu care erau obișnuiți occidentalii.

Numele orelor și direcțiile asociate cu semnele zodiacului

Cercul exterior: semnele zodiacului, puncte cardinale
Al doilea cerc: orele astăzi

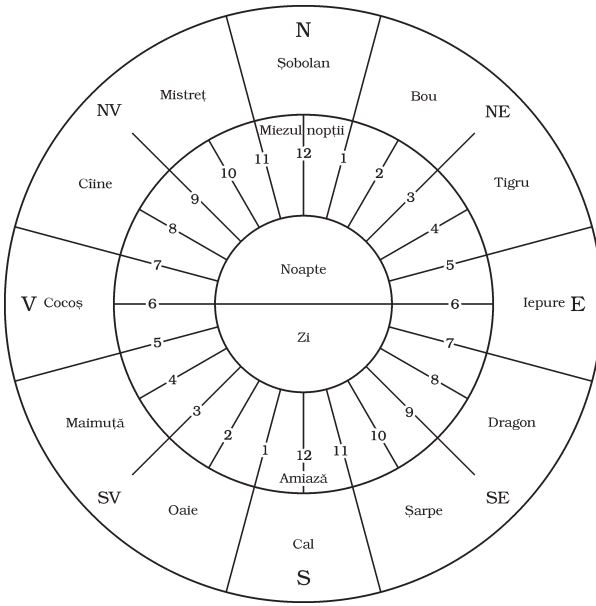

Anexa 4

Glosar de termeni generali

Vezi și „Ranguri, titluri, și funcții birocratice" (anexa 5) și „Glosar de veșminte și culori" (anexa 6).
Datele pentru festivaluri sînt date în ordinea lună-zi.

abstențiune (*monoimi*) – perioadă (în general o zi) de izolare forțată și impunere a unor tabuuri pentru a evita influențele rele etc., prescrisă de divinația **yin-yang**.

aoi – plantă cu frunze în formă de inimă, sacră pentru sanctuarele de pe malurile rîului Kamo. Frunzele erau folosite în timpul **Festivalului Kamo** pentru decorarea trăsurilor și stîlpilor sau erau puse în păr (așa cum făcuse o zeitate) etc.

apărători (*ōri*) – bucăți lungi de piele agățate de o parte și de alta a unui cal înșeuat.

aripă (*tai*) – clădire separată legată de clădirea principală prin **punți**. De obicei, erau aripa de est și aripa de vest.

arhiepiscop (*sōjō*) – efectiv, șeful suprem al ierarhiei unei secte budiste.

bagheta iepurelui – vezi **toiegelul iepurelui**.

Banchetul Apelor Șerpuitoare (3.3) – această ceremonie includea ritualul în care niște cupe erau lăsate să plutească pe apa unui pîrîu șerpuitor dintr-o grădină, în timp ce participanții așezați pe mal trebuiau să compună cîte un poem înainte ca acestea să ajungă la ei.

Bariera de la Ōsaka (*Ōsaka no seki*) – prima barieră de care trebuia să treci cînd ieșeai din capitală spre est. Importantă în poezie pentru că, în mod tradițional, numele (care înseamnă literal „întîlnire pe costișă") era asociat cu întîlnirile dintre

iubiți – în general cele care presupuneau numeroase dificultăți.

baston (*shaku*) – bucată lungă de lemn, netedă, îngustată și rotunjită la capăt, pe care dregătorii de la curte o țineau în mînă, în poziție verticală, cu ocazia ceremoniilor.

biwa – instrument cu patru coarde din familia lăutei; coardele erau ciupite cu un plectru lat. (În chineză, *pipa*.)

Bo Juyi (*Hakurakuten*) – poet chinez (772-846) a cărui operă era extrem de populară în Japonia în această perioadă. Vezi și ***Cîntecul remușcării nesfîrșite***.

bocceluțe cu ierburi (*kusudama*) – săculeți plini cu plante aromatice decorați cu flori și ațe colorate, care erau atîrnați în încăperi cu ocazia **Festivalului Obligenei**, ca protecție împotriva spiritelor rele. Vezi p. 88.

bordeiul focului (*hitakiya*) – bordei din curtea palatului unde străjile făceau focul.

Breasla Meșterilor (*tsukumodokoro*) – organism ținînd de **Cancelaria Șambelanilor** (anexa 5), responsabil cu realizarea mobilierului și a altor obiecte casnice.

cale de rău augur (*katatagae*) – divinația **yin-yang** dicta ca în anumite momente unele direcții să fie evitate. Asta însemna că, în timpul călătoriilor, o direcție era „blocată" temporar și trebuia să-ți schimbi traseul și să stai un timp în altă parte (poate ca oaspete al cuiva, trebuind să fii tratat cu generozitate), pînă cînd tabuul nu mai era valabil. Anumite tabuuri direcționale erau asociate cu momentele **schimbării anotimpurilor**.

Cancelaria Caselor Împărătesei (*shiki no mizōshi*) – spațiul de locuit dintr-o clădire care găzduia cancelaria ce se ocupa de asigurarea nevoilor împărătesei și ale curții ei (*chūgūshiki*). Teishi folosea adesea acest spațiu ca locuință temporară. Era situat chiar lîngă poarta estică a incintei interioare a palatului, prin care treceau frecvent înalți curteni etc.

Cancelaria Statului (*kan no tsukasa*) – clădire administrativă (numită și *daijōkan-chō*) aflată în incinta marelui palat.

capitală (*miyako*) – termenul uzual pentru Heian-kyō (actualul Kyōto), care avea în centru palatul imperial, unde se aflau reședința împăratului și sediul organelor de conducere ale Japoniei.

carte (*sōshi*) – colecție de pagini pliate astfel încît să formeze o carte (spre deosebire de cele făcute sul).

Casa Gărzilor din Stînga (*saemonfu*) – clădirea destinată **Gărzilor Palatului** din Stînga (anexa 5) era situată chiar lîngă **Cancelaria Caselor Împărătesei**.

cămară (*tsubone*) – „cameră" creată prin delimitarea unui spațiu folosind **paravane** sau alte tipuri de pereți despărțitori, în general localizată pe **coridorul** casei. Mai exact, o astfel de cameră destinată uzului personal al unei doamne de onoare sau al mai multora în timpul lor liber: vezi și **Odaia cea Lungă**.

căuș de saké (*hisage*) – recipient lăcuit cu toartă, asemănător cu un ceainic, folosit pentru a servi saké.

cîinii coreeni (*komainu*) – două statuete reprezentînd un animal fantastic, jumătate cîine, jumătate leu, care se credea că alungă demonii, erau așezate ca niște gardieni de o parte și de alta a intrării în templele șintoiste, precum și în fața unor locuri precum **daisul cu perdele** din casele persoanelor de vază.

Cîntecul remușcării nesfîrșite (*chōgonka*) (în chineză *Changhenge*) – poem lung scris de **Bo Juyi**. Vezi și secțiunea 34, nota 2.

coridor (*hisashi/hisashi no ma*) – spațiul, lat de un *ma*, care înconjura cu o treaptă mai jos **încăperea interioară** a unei case. Avea un acoperiș cu streșini late, iar dincolo de el se afla **veranda** (și ea acoperită), de care era în general separat prin **storuri** sau obloane. Servea deopotrivă drept culoar de trecere și, adesea, drept cameră de dormit pentru doamnele de onoare etc., caz în care era în general împărțit prin **paravane** sau **draperii** în secțiuni care funcționau ca niște **cămări** separate,

lăsînd doar un loc îngust de trecere pe o latură. Cînd era împărțit astfel, mai era numit **odaia cea lungă**.

coridor lăturalnic (*magobisashi/matabisashi*) – un **coridor** mai mic care era uneori adăugat la exteriorul coridorului principal.

cornișor (*hikage*) – mică plantă asemănătoare cu mușchiul, cu tulpina tîrîtoare. Era folosit ca podoabă de pus în păr în timpul banchetelor asociate cu **zilele schimbării anotimpurilor**.

cufăr lung (*nagabitsu*) – ladă mare, dreptunghiulară, cu picioare și capac. Vezi p. 148.

Cuvîntările Lotusului (*hakō/hoke hakō*) – o serie de discursuri ceremoniale susținute pe parcursul a patru zile, în care mai mulți preoți dezbăteau cele opt fascicule ale *Sutrei Lotusului*. O asemenea dezbatere putea fi organizată și de un membru al nobilimii cu o ocazie specială, precum inaugurarea unei noi clădiri.

dais cu perdele (*michōdai*) – podium acoperit, avînd draperii pe trei laturi, înălțat în **Odaia din Mijloc** a casei. Aici dormea sau stătea capul familiei.

Dansul Fecioarelor Pogorîte din Cer – vezi **Festivalul Gosechi**.

Dansuri din Răsărit (*azuma asobi*) – dansuri cu acompaniament muzical originare din Provinciile Răsăritene, dar adoptate și modificate la curte. Patru sau șase dansatori evoluau acompaniați de flaute și **koto**. Aceste dansuri aveau un rol important în cadrul festivalurilor șintoiste, mai ales în **Festivalurile Kamo și Yahata** (vezi **Festivaluri Vremelnice**).

desagă (*ebukuro*) – săculeț în care se țineau merindele în timpul călătoriei.

desen care imită lemnul (*kuchiki kata*) – imprimeu care imită textura lemnului deteriorat de apă. Se întîlnea de obicei la pînzele decorative folosite pentru mobilier, precum **draperiile**.

deutzia (*u no hana*) – arbust folosit frecvent ca gard viu. La începutul verii, ramurile sale sînt încărcate de flori albe. Vezi și anexa 6.

doamnă de onoare (*nyōbō*) – femeie de familie bună care slujea în casa unei mari familii sau la curtea palatului. Aceste femei mai sînt numite și „doamne" în traducerea de față.

doică (*menoto*) – copilul care făcea parte dintr-o familie importantă era dat în grija unei doici. În general, cei doi continuau să aibă o relație strînsă și după ce copilul creștea.

draperie (*kichō*) – draperie atîrnată de un cadru portabil, de diferite înălțimi. Erau cei mai comuni dintre „pereții" despărțitori temporari mobili (vezi și **paravan**) folosiți pentru a delimita spațiile de locuit din interiorul unei clădiri. Vezi p. 100.

dulăpior (*[mi]zushi*) – cufăr elegant folosit la păstrarea diferitelor obiecte, avînd uși cu balamale, iar uneori, în partea de sus, unul sau mai multe rafturi.

eremit (*yamabushi*) – budist care efectua anumite practici ascetice riguroase în anumite zone ale munților sacri. Vezi și **preot exorcist**.

etichetă de abstențiune (*monoimi no fuda*) – etichetă prinsă de acoperămîntul pentru cap pentru a indica faptul că cineva era în acel moment sub tabuul **abstențiunii**, dacă ieșea din casă dintr-un motiv special.

evantai de vară (*kawahori*) – literal, „liliac", datorită formei de aripă de liliac. Evantai din hîrtie pliabilă prinsă pe tije de bambus simple sau lăcuite.

exorcism – vezi **spirit**.

Festivalul Cailor Albaștri (*aouma no sechie*) (1.7) – acest **festival de la palat** era originar din China. Niște cai albi (inițial unii rari, numiți albaștri) erau plimbați prin fața împăratului și a suitei sale în incinta palatului. Se credea că, dacă vezi acești cai, vei fi protejat de influențe rele tot anul.

Festivalul celor Șapte Ierburi (1.7) – șapte tipuri de ierburi erau culese și consumate în cadrul unei mese rituale pentru a alunga răul și boala. Tradiția era originară din China. Aceasta era și ziua în care se conferea oficial una dintre înaintările în rang care aveau loc la curte de două ori pe

an. În dimineața următoare, cei promovați treceau cu trăsura pe la susținătorii și binefăcătorii lor ca să le mulțumească oficial pentru sprijinul acordat și ca să primească felicitările acestora.

Festivalul Crizantemelor (*kiku no sekku*) (9.9) – un **festival de la palat**. Crizantemele erau asociate cu viața lungă și norocul. Cu această ocazie, împăratul le oferea curtenilor un vin ritual de crizanteme. Oamenii de rînd împrăștiau vată de bumbac peste crizanteme cu o seară înainte, iar cu roua astfel colectată își ștergeau corpul, ca să îi ferească de necazurile bătrîneții.

Festivalul Florilor de Piersic (*momo no sekku*) (3.3) – avea loc la începutul primăverii. Printre datini se numărau **Banchetul Apelor Șerpuitoare** și expunerea unor păpuși.

Festivalul Gosechi – popular eveniment de la curte cînd patru sau uneori cinci fete, de obicei alese din familiile nobililor de la curte și ale curtenilor de rang înalt, dansau în fața curtenilor. Ele și slujitoarele lor erau cazate în niște camere speciale din Jōneiden în timpul acestor ceremonii elaborate, care includeau și o repetiție formală în fața împăratului cu cîteva zile înainte de spectacolul reprezentînd Dansul Fecioarelor Pogorîte din Cer, care avea loc în timpul banchetului final, în ultima zi a **Festivalului Primelor Fructe**.

Festivalul Kamo/Festivalul (*kamo matsuri*) (mijlocul lunii a patra) – cel mai important festival șintoist din an, care avea loc în ziua a doua a Păsării din luna a patra. Numit adesea doar „Festivalul". Marea procesiune, care șerpuia pe străzi către sanctuarul Kamo, unde erau oficiate ceremoniile, era extrem de populară, iar membrii curții se înghesuiau cu trăsurile ca s-o privească. În ziua următoare, oamenii puteau admira procesiunea Întoarcerii Marii Preotese a sanctuarului Kamo (*matsuri no kaesa*), ce revenea la reședința ei sacră după încheierea ceremoniilor.

Festivalul Miyanobe – un festival yin-yang care asigura viață lungă și prosperitate și care avea loc de două ori pe an, în prima și în a douăsprezecea lună.

Festivalul Obligenei (*ayame no sekku/tango no sekku*) (5.5) – important **festival de la palat** care avea loc în una dintre **zilele schimbării anotimpurilor**, ce erau nefaste. Pe acoperișuri se împrăștiau frunze de obligeană și de pelin, acestea avînd un rol decorativ sau de alungare a spiritelor rele, și se organiza un banchet special. În interiorul clădirilor se agățau și **bocceluțe cu ierburi de leac**, ca protecție suplimentară.

Festivalul Primelor Fructe (*niinamesai*) (mijlocul lunii a unsprezecea) – festival important care ținea mai multe zile și începea în a doua Zi a Iepurelui. Importanța sa ritualică stătea în faptul că împăratul aducea ca ofrande zeităților primele fructe din recolta acelui an, din care gusta și el. Principala atracție pentru cei de la curte era **Festivalul Gosechi**.

Festivalul Tanabata (*tanabata-sai*) (7.7) – **festival de la palat**, moștenit de la chinezi, care celebra întîlnirea în ceruri a iubiților cerești, Țesătoarea (Vega) și Ciobanul (Altair), care traversează o punte pentru a se întîlni pentru scurt timp în această noapte.

Festivalul Vremelnic Yahata – vezi **Festivalurile Vremelnice**.

festivaluri – principalele evenimente care aveau loc la curte pe parcursul unui an erau numeroasele festivaluri și datini. Erau mult mai multe decît cele menționate în *Cartea pernei*, constînd adesea în ritualuri care îl aveau în centru pe împărat, dar care nu aveau legătură cu viața doamnelor de onoare. Unele festivaluri erau legate de marile sanctuare șintoiste. Altele erau bazate pe ceea ce inițial fuseseră credințe populare, adesea moștenite de la chinezi, privind omniprezența spiritelor malefice care puteau provoca boli și nenorociri. Datinile erau strîns asociate cu anotimpurile și mai ales cu **zilele schimbării anotimpurilor**, considerate nefaste.

festivalurile de la palat (*sechie*) – aveau loc la schimbarea anotimpului și cu alte ocazii. Se organiza un banchet public, la care împăratul le dăruia

în mod ritualic curtenilor mîncare și băutură. Printre acestea se numără: **Ziua de Anul Nou**, **Festivalul Cailor Albaștri**, **Festivalul Florilor de Piersic**, **Festivalul Obligenei** și **Festivalul Crizantemelor**.

Festivalurile Vremelnice (*rinji no matsuri*) – festivaluri care aveau loc la sanctuarele de la Kamo (11) și Iwashimizu Hachiman (cunoscut ca Festivalul Vremelnic Yahata) (3). Se folosea această denumire pentru a-l distinge pe primul de **Festivalul Kamo**, mai important. În ambele ocazii nobilii de la curte cîntau și dansau, împăratul și alții asistînd la repetiția care avea loc la palat.

floare de ceapă (*nagi no hana*) – ornament sferic cu vîrf ascuțit, semănînd cu bobocul florii de ceapă, care împodobea adesea acoperișul **palanchinelor**. Vezi p. 291.

Fubokushō – culegere privată de poezii finalizată în jurul anului 1310, ce include multe poeme a căror sursă nu este cunoscută. Titlul complet: *Fubokuwakashō*.

gagaku – muzică de la curte, derivată din melodii folclorice vechi.

galerie (*rō*) – pasarelă acoperită care lega două clădiri, iar uneori avea și încăperi.

gard cu ochiuri (*tatejitomi*) – panouri mobile cu găurele montate pe un suport de lemn, folosite în general ca paravane ce despărțeau casa de grădină. Vezi p. 109.

gard despărțitor (*suigaki/suigai*) – gard cu găurele făcut din șipci de lemn sau de bambus, prin care se putea vedea un spațiu limitat.

gărzi de escortă (*zuijin*) – gărzi care însoțeau trăsura unui om de vază.

gărzile tunetului (*kaminari no jin*) – gărzi însărcinate să apere reședința împăratului dacă se auzeau trei tunete.

grilaj (*kōshi*) – panouri din lemn lăcuit, cu găurele montate între stîlpi, pentru a separa diferite spații de locuit sau folosite ca pereți exteriori ai unei clădiri. Jumătatea superioară, fixată de o grindă, putea fi întredeschisă ori îndepărtată cu totul. Jumătatea de grilaj (*hajitomi*) era partea de sus

a grilajului, care putea fi ridicată și fixată independent.

go – joc popular, pe tablă, cu multe puluri sau „pietre" negre și albe și doi jucători, așezați la o măsuță joasă.

Gosenshō – culegere imperială de poezii compilată în 1312, care este unica sursă a unor poeme. Titlu complet: *Gosenwakashū*.

Hase (Templul) (*hase/hatsuse/hasedera*) – templu important aflat la sud de Nara, dedicat venerării lui **Kannon**, și un foarte popular loc de pelerinaj. Se află pe un deal, iar calea de acces, și astăzi, ca și în perioada Heian, este o scară lungă, abruptă, acoperită.

hichiriki – fluier scurt din trestie, cu un ton strident.

hîrtie de Michinoku (*michinoku[ni]-gami*) – hîrtie fină, de bună calitate din Michinoku (în nordul Japoniei), făcută din scoarță de dud și folosită pentru scrisori și însemnări sau pentru împachetat.

hîrtie decorată (*shikishi*) – hîrtie vopsită sau imprimată într-o culoare deschisă (sau alb), folosită de obicei pentru poeme sau scrisori.

hîrtie împăturită (*tatōgami*) – hîrtie împăturită în două și purtată de bărbați și de femei în sîn, pentru uz curent.

hîrtie subțire (*usuyō*) – hîrtie subțire, delicată, folosită pentru scrisori.

hototogisu – cuc de talie mică (*Cuculus poliocephalus*), al cărui cîntec este asociat cu începutul verii. O plăcere poetică deosebită să asculți cîntecul cucului pentru prima dată într-o vară; uneori se organizau excursii special în acest scop.

iarba-elefantului (*susuki/obana*) – iarbă cu tulpini lungi și flori sub formă de pene pufoase, asemănătoare cu cele ale stufului-chinezesc, care înfloresc la începutul toamnei.

imayō – literal, „cîntece în stil modern". Populare la curte pe vremea aceea, erau în general formate din patru versuri de cinci-șapte silabe.

incantații *darani* (*darani*) – formule înzestrate cu puteri magice și deci mistice, rostite în timpul ceremoniilor în budismul tantric, invocînd diverse

zeități. Erau derivate din cuvinte din sanscrită, neputînd fi prin urmare înțelese nici măcar de cel care le rostea.

închinare (*ganmon*) – rugăciune care exprima intenția unei ceremonii rituale, fie budistă, fie dedicată unei zeități locale.

înfloriturі de lac (*makie*) – lac suflat cu praf de aur sau de argint pentru a crea imagini și modele elegante, folosite adesea pe casete și alte obiecte casnice.

Însemnările istoricului (*shiki*) (în chineză *Shiji*) – istoria oficială a Chinei în timpul Dinastiei Han Timpurii, încheiată de Sima Qian în 91 î.Hr. Juca un rol important în educația aristocraților în perioada Heian.

Întoarcerea Marii Preotese – vezi **Festivalul Kamo**.

jumătate de grilaj – vezi **grilaj**.

kagura – combinație de muzică și dans ce reprezenta un rit șintoist sacru în cinstea zeilor.

Kannon – bodhisattva (formă de buddha dedicat mîntuirii tuturor oamenilor) care întruchipează îndurarea. Templele de la Kiyomizu și **Hase** erau importante centre de venerare a zeiței Kannon.

Kazuraki (zeul din) (*kazuraki no kami*) – zeul Hitokonushi, venerat în zona Kazuraki (lîngă actualul Nara). Legenda spune că nu a acceptat cererea unui sfînt ascet de a construi un pod de piatră între doi munți sacri decît dacă putea lucra noaptea, ca să nu i se vadă chipul pocit.

Ki no Tsurayuki – important poet (868?–945?), care a contribuit la realizarea antologiei *Kokinshū*.

kin – instrument cu șapte coarde, variantă a chinezescului **koto**, foarte greu de stăpînit. Era oarecum demodat la vremea cînd a fost scrisă *Cartea pernei*.

Kokin rokujō – amplă culegere de poezii compilată în 987 sau anterior, care este unica sursă a multora dintre poemele citate în *Cartea pernei*. Titlul complet: *Kokin waka rokujō*.

Kokinshū – importantă culegere conținînd aproximativ 1.100 de „poeme vechi și moderne”, compilată la porunca împăratului la începutul secolului

al X-lea. O bună cunoaștere a acesteia era fundamentul importantei abilități de a face aluzii poetice la curte în perioadele ulterioare. Titlul complet: *Kokinwakashū*.

koto – denumirea generică a unui instrument cu coarde care semăna foarte mult cu instrumentul modern ce poartă acest nume. Era format dintr-o cutie de rezonanță lungă cu un număr variabil de coarde, pe care interpretul o rezema pe sol ca să cînte. Unele variante de *koto* aveau alte denumiri, în funcție de numărul coardelor (vezi ***kin***, ***koto* cu treisprezece strune** și ***wagon***).

koto* cu treisprezece strune** (*sō/shō no koto*) – variantă cu treisprezece coarde a instrumentului numit ***koto.

Lista Numirilor (*jimoku*) – numirile făcute de împărat în noi funcții erau anunțate de două ori pe an. Cele pentru **guvernatorii de provincii** (anexa 5) și alte numiri în provincii se făceau primăvara (în primele trei zile ale anului), iar cele pentru pozițiile de la palat se făceau toamna.

Litania Numelor lui Buddha (*butsumyō*) – ceremonie oficiată între 19 și 21 decembrie, cînd erau rostite numele sub care erau cunoscuți buddha din cele trei lumi, ca să se roage pentru ștergerea păcatelor.

ma – spațiul dintre doi stîlpi de susținere ai unei clădiri, folosit ca unitate de măsură pentru lungime, mai mult sau mai puțin standard (aproximativ trei metri). Putea însemna și cameră.

maestru yin-yang (*onmyōji*) – practicant profesionist al geomanției și al altor tipuri de divinație yin-yang (*onmyōdō*), bazate pe un sistem complex moștenit de la chinezi. Vezi p. 307.

Manyōshū – cea mai veche dintre culegerile imperiale de poezii, în 20 de volume, al cărei ultim compilator se crede că ar fi fost Ōtomo Yakamochi (m. 785).

mare preot (*sōzu*) – grad aflat pe o treaptă inferioară celei de arhiepiscop în ierarhia unei secte budiste.

Marea Preoteasă de la Kamo (*saiin*) – Marea Preoteasă a celor două sanctuare Kamo din capitală, aleasă dintre fiicele virgine ale împăratului și alte rude

apropiate ale acestuia. În *Cartea pernei* titlul se referă la fiica împăratului Murakami, **Senshi** (anexa 2).

Marea Sutră despre Desăvîrșirea Înțelepciunii (*dai-hannya-kyō*) – compilație de sutre *hannya* (ale înțelepciunii) constînd în 600 de fascicule.

măsuță (*kakeban/daiban*) – măsuță joasă, lăcuită, cu patru picioare, pe care se servea mîncarea.

micul coridor (*kobisashi*) – mic vestibul care făcea parte din **coridor**.

„Motomego" – din **Dansurile din Răsărit**. Vezi pp. 248-249.

obligeană (*sōbu*) – plantă erbacee care crește pe malul apelor, cu frunze liniare lungi, asemănătoare cu ale irisului. Vezi și **Festivalul Obligenei**.

Odaia cea Lungă (*hosodono*) – numele care se dădea uneori **coridorului** sau **galeriei** unde se aflau **cămările** doamnelor de onoare.

Odaia de Refugiu (*nurigome*) – încăpere mică, cu pereți, din **Odaia de Mijloc**, care servea drept cămară și uneori drept cameră de dormit.

Odaia de Taină (*tenjō no ma*) – încăperea din **Seiryōden** în care se adunau înalții curteni și nobilii de la curte.

Odaia de Zi a Împăratului (*hi no omashi*) – încăperea din **Seiryōden** unde stătea împăratul în timpul zilei.

Odaia din Mijloc (*moya*) – zona centrală, mai spațioasă a unei clădiri, cu o treaptă mai sus decît **coridorul** care o înconjoară, era principalul spațiu de locuit și putea fi împărțită într-o cameră mai mică și una mai mare. Perimetrul putea fi parțial sau complet separat de coridor prin **storuri**, **paravane** sau **panouri glisante**.

Odaie vezi *cămară*.

opaiț cu picior (*tōdai*) – opaiț cu ulei așezat pe un suport subțire de diferite înălțimi. Vezi p. 173.

paji (*kodoneri warawa*) – băieți mai mici de 13 ani care însoțeau și slujeau persoane de vază.

palanchin (*mikoshi*) – mijloc de locomoție constînd într-un fel de cutie mare pusă pe niște prăjini și purtată de oameni, în care este transportat

un zeu în timpul festivalului unui sanctuar. Așa călătoreau de obicei și împăratul sau alți membri de rang înalt ai familiei imperiale. Vezi pp. 290-291.

palat (*dairi/uchi*) – termen general ce desemnează complexul de clădiri împrejmuite de ziduri care includea curtea imperială și funcțiile sale administrative și ceremoniale. În „micul palat" (numit și *dairi*) erau dormitoarele împăratului și ale consoartelor sale, în timp ce „marele palat" (*dai-dairi*), format din pavilioane construite în jurul acestuia, consta în clădiri administrative.

„palatul celor nouă incinte" (*kokonoe*) – expresie poetică desemnînd palatul imperial, care sugerează suprafața sa considerabilă.

Palatul Ichijō (*Ichijō-in*) – acest palat temporar a fost ridicat după un incendiu care a avut loc în palatul imperial în 999; cunoscut și sub numele de Palatul Vremelnic (*imadairi*). Orientarea sa diferită a creat confuzii în convențiile denumirilor de la palat, care foloseau termeni direcționali.

Palatul Vremelnic – vezi **Palatul Ichijō**.

panou glisant (*sōji/shōji*) – perete glisant ușor care separă două camere, acoperit de obicei cu hîrtie. Echivalentul modernului *fusuma*. Vezi p. 51.

paravan (*byōbu*) – perete pliabil mobil care desparte un anumit spațiu din interiorul clădirilor, format din două pînă la șase panouri de lemn articulate, acoperite cu hîrtie sau mătase și decorate cu picturi. Vezi p. 163. Vezi și **draperii**.

pelin (*yomogi*) – plantă sălbatică întîlnită de obicei în grădinile lăsate în paragină. Împreună cu frunzele de obligeană, era presărat pe acoperiș în timpul **Festivalului Obligenei**.

perdele (*katabira*) – fîșiile lungi de pînză ale **paravanelor**. Același cuvînt desemna și **halatul de vară** (anexa 6).

perdeluță (*mokō*) – aplicație îngustă de pînză prinsă de pragul de sus (*uwanageshi*) sau de partea de sus a storurilor.

perioada Heian (*heian jidai*) – numele perioadei din istorie din 794 pînă spre sfîrșitul secolului al XII-lea.

pernă joasă (*shitone*) – rogojină pătrată umplută cu bumbac sau cu paie, adesea tivită cu un material textil decorativ, așezată pe podea, pe care se stătea ori se dormea. Vezi și **perniță de paie**.

perniță de paie (*warōdo/warōda*) – perniță plată și rotundă din paie împletite.

placă de măcinat tușul (*suzuri*) – ustensilă făcută dintr-o piatră neagră, netedă, de care se macină piatra de tuș (*sumi*), după care praful se combină cu apă, obținîndu-se tușul folosit pentru scrierea cu pensula. Placa de măcinat tușul făcea parte dintr-o trusă de caligrafie, obiectele fiind ținute într-o casetă lăcuită, frumos ornamentată (*suzuribako*).

post (*sōji[n]*) – formă de practică religioasă care consta în abținerea de la consumarea cărnii și alcoolului, combinată cu intonarea unor sutre budiste.

Povestea scorburii (*utsuho monogatari*) – poveste anonimă lungă (20 de volume) și foarte populară din secolul al X-lea, ce are în centru destinele a doi rivali, Nakatada și Suzushi. O mare parte din poveste se axează pe talentul extraordinar de a cînta la ***kin***. Vezi și secțiunea 78, nota 5.

Povestea tăietorului de bambus (*taketori monogatari*) – veche poveste (cca 960) despre un tăietor de bambus care găsește o fetiță minusculă într-o tulpină de bambus. Cînd crește, aceasta devine o tînără de o mare fumusețe, este petită de împărat și de alți nobili și se întoarce acasă la ea, pe Tărîmul Lunii.

Povestiri din Ise (*Ise monogatari*) – influentă culegere anonimă de proză de la începutul secolului al X-lea despre aventurile galante ale personajului. Este inspirată din niște poezii, multe compuse de Ariwara Narihira (825-880).

prag (*nageshi*) – bîrnă lungă de lemn pe care pășeai ca să cobori din **Odaia din Mijloc** în **coridorul** care o înconjura și din coridor în **verandă**. Termenul *nageshi* era folosit și pentru panourile echivalente așezate între stîlpi la nivelul tavanului.

preot exorcist (*genza*) – preot specializat, adesea un **ascet din munți** asociat cu budismul tantric (ezoteric), care juca un rol important în perioada Heian, rostind incantații și rugăciuni pentru a alunga nenorocirile sau a vindeca bolile (vezi și **spirit**).

punte (*watadono*) – **galerie** scurtă și acoperită care lega clădirea principală de o aripă a acesteia. Putea avea sau nu pereți, iar uneori includea **cămări**, ca acelea pentru doamnele de onoare.

Recitările Marii Sutre (*midokyō*) – ceremonie care avea loc de două ori pe an (primăvara și toamna) în palat și în casele unor familii de vază, în timpul cărora o adunare numeroasă de călugări cînta **Marea Sutră despre Desăvîrșirea Înțelepciunii** pe parcursul a patru zile. La curte se impunea **abstențiunea** în ajunul ultimei zile.

Repetiție – vezi **Festivalurile Vremelnice**.

rezemătoare (*kōran*) – balustradă joasă care mărginea **veranda** la exterior.

rogojină (*tatami*) – rogojină mare, din paie împletite, cu margini de pînză cu modele, așezată pe pardoseală, pe care se ședea. Vezi p. 168.

rogojină Kōrai (*kōrai[beri]*) – **rogojină** subțire, împletită, avînd o bordură decorativă de pînză albă pe care era țesut cu negru un model cu nori sau crizanteme.

saibara – melodii folclorice din secolul al VIII-lea adoptate de aristocrație în perioada Heian ca parte a repertoriului muzical.

sakaki – plantă pitică cu frunze lucioase, sacră pentru sanctuarele **șintoiste**.

Sala Meselor (*daibandokoro*) – încăpere folosită de doamnele de onoare pentru pregătirea mîncărurilor ce urmau a-i fi servite împăratului și ca sufragerie.

Sala Prînzișorului (*asagarei*) – încăpere aflată la nord de **Sala Meselor** în reședința împăratului, unde se servea micul dejun.

sanctuar (*yashiro*) – lăcaș de cult închinat uneia sau mai multor divinități **șintoiste**.

sanctuarul Iwashimizu Hachiman (*iwashimizu hachimangū*) – mare sanctuar din Yahata, în sudul

orașului, asociat cu familia imperială. Locul unde se desfășoară Festivalul Yahata (vezi **Festivaluri Vremelnice**).

scăunelul hulubelor (*shiji*) – scăunel pe care se sprijineau hulubele cînd **trăsura** era parcată, folosit și ca treaptă la urcarea în trăsură.

scrisoare (*fumi*) – existau mai multe categorii de scrisori, de la documente oficiale pînă la mesaje private schimbate între cunoștințe sau între iubiți, fiind aduse de un mesager. Adesea cele personale conțineau sau constau într-un poem, fiind de obicei prinse de o rămurică sau alt obiect potrivit ocaziei (vezi și **scrisoare de a doua zi dimineață**) și sigilate cu o trăsătură te pensulă. Conta foarte mult hîrtia aleasă, ca și caligrafia. Erau pliate într-un fel anume: scrisoarea înnodată (*musubibumi*) era legată la mijloc, în timp ce scrisoarea formală împăturită (*tatebumi*) era învelită într-o foaie albă de hîrtie cu marginile îndoite.

scrisoare de a doua zi dimineață (*kinuginu no fumi*) – se obișnuia ca un bărbat care petrecuse noaptea cu o femeie să-i trimită o scrisoare, constînd în general într-un poem, în dimineața următoare. Aceasta era prinsă de o crenguță cu flori sau frunze etc. potrivită cu anotimpul, adesea una ce reflecta sau adăuga o nouă dimensiune imagisticii poemului. Vezi pp. 239-240. Vezi și **scrisoare**.

scrisoare de dimineață – vezi **scrisoare de a doua zi dimineață**.

scrisoare împăturită – vezi **scrisoare**.

scrisoare înnodată – vezi **scrisoare**.

Seiryōden – reședința privată a împăratului, legată prin **galerii** de celelalte clădiri ale complexului palatului interior, inclusiv de reședințele împărătesei și ale altor consoarte.

sfînt maestru (*azari/ajari*) – distins preot aparținînd uneia dintre sectele budiste (ezoterice) tantrice, specialist în oficierea unor rituri menite să alunge nenorocirile și să vindece bolile prin puterea incantației și a ritualului.

shō – instrument de suflat asemănător cu naiul, avînd un număr variabil de tuburi, folosit în muzica de la curtea imperială.

Shūishū – culegere imperială de poezii de la mijlocul perioadei Heian, compilată în 1005-1011. Titlul complet: *Shūiwakashū*.

slujitor (*tonerî*) – servitor al familiilor de vază, care făcea diferite treburi.

spirit (*mononoke*) – se credea că spiritul chinuit al cuiva, viu sau mort, poate să posede un om și să provoace boli sau nebunie. Omul putea fi vindecat prin exorcizare, în cadrul căreia un **preot exorcist** folosea incantații pentru a atrage spiritul într-un medium, a-l forța să spună ce vrea și a-l alunga.

stînjenel (*kakitsubata*) – iris care crește în ape puțin adînci. Face flori violete sau albe la începutul verii.

stor (*sudare/misu*) – stor subțire din trestie sau din fîșii de bambus care putea fi rulat. Storurile erau atîrnate de pragurile de sus care separau **Odaia din Mijloc** de **coridor**. Vezi și pp. 72-73.

storuri de trestie – vezi **stor**.

storuri interioare (*shitasudare*) – storuri lungi care erau prinse în interiorul trăsurii și ieșeau printre obloanele din față și din spatele acesteia.

storuri *Iyo* (*iyosu*) – storuri rigide făcute din împletituri de bambus.

straja de noapte (*tonoi*) – păzirea pe timpul nopții a incintei și a celor care locuiau acolo.

streașină chinezească (*karabisashi*) – streașină a cărei parte din față, mai lată, era curbată, imitînd stilul chinezesc.

sugoroku – joc pe tablă cu doi jucători; obiectivul principal este eliminarea tuturor pieselor unui jucător (numite „cai") de pe tablă, cît mai repede posibil, dînd cu zarul. Vezi pp. 207-208.

Sutra Lotusului (*hokekyō*) – cea mai importantă dintre scrierile budiste în budismul Tendai. Titlul său complet este „Sutra Lotusului Minunatei Legi".

Sutra însăși și numeroasele sale parabole au jucat un rol-cheie în interpretarea profană a învățăturilor budiste.

sutră (*kyō*) – text budist care se considera că are puteri magice atunci cînd era recitat.

Sutrele Complete (*issaikyō*) – întregul canon budist (în total 1.597 de suluri) era copiat și dăruit ca gest pios la ocazii speciale.

șintoism (*shintō*) – termen general însemnînd venerarea unor divinități japoneze, asociate cu **sanctuarele**, spre deosebire de religia budistă, asociată cu **templele**.

templu (*tera*) – edificiu sau grup de clădiri destinat practicării cultului budist. Templele erau adesea locuri de pelerinaj, iar în cele mai mari puteau exista și camere pentru pelerini.

tipsie (*oshiki*) – vas plat și pătrat, cu o margine puțin ridicată, folosit pentru servit.

tipsie cu picior (*takatsuki*) – tavă plată așezată pe un picior central cu o bază mai lată.

tipsie înaltă (*tsuigasane*) – tavă cu picioare și cu un raft dedesubt, pe care se servea mîncarea.

toiegelul iepurelui (*uzuchi*) – băț din lemn de piersic, lung de aproximativ zece centimetri, împodobit cu sforicele lungi și colorate, atîrnat în încăperi în prima dintre Zilele Iepurelui din noul an pentru a alunga spiritele rele. Baghetele iepurelui (*uzue*) erau niște prăjini lungi de 1,5 metri, decorate aproximativ la fel și folosite în același scop magic în ziua respectivă.

Tōkaden – reședința obișnuită a lui Teishi și a curții sale din incinta palatului.

tonsura, a primi (*shukke*) – literal, „a lepăda lumea", act formal marcînd faptul că persoana respectivă se dedica unei vieți religioase; fie se rădea complet în cap, fie își tundea părul scurt, în mod simbolic, și îmbrăca straiele religioase. Cu toate că aceasta putea însemna un angajament sincer și intrarea într-un templu sau într-o mănăstire, în cercurile de la curte era mai adesea echivalentul unei renunțări la sarcinile lumești, fie din cauza

bătrîneții, fie a unei crize în carieră, și nu implica neapărat retragerea totală din lume.

trăsură (*kuruma*) – mijlocul obișnuit de transport, format dintr-o caroserie închisă așezată pe două roți mari, în general cu maxim patru locuri, în care se urca prin spate, prin față și uneori pe laterale, avînd ferestre acoperite de storuri, de după care se puteau vedea mînecile sau trena doamnelor. Era trasă de un bou. Vezi și **trăsură chinezească**, **trăsură din frunze de palmier** și **trăsură din împletituri**.

trăsură chinezească (*karaguruma*) – cea mai mare și mai bogat ornamentată trăsură, rezervată pentru uzul familiei imperiale și al demnitarilor de rang înalt. Avea colțurile plafonului întoarse în sus, în stil chinezesc, iar storurile din interior și alte elemente erau tot în stil chinezesc. Vezi p. 290.

trăsură din frunze de palmier (*birōge*) – trăsură elegantă acoperită cu fîșii subțiri de frunze de palmier, folosită de nobilime la ocazii speciale. Vezi p. 76.

trăsură din împletituri (*ajiro*) – împletită din trestie sau fîșii de bambus, această trăsură era mai puțin elaborată decît mai formala **trăsură din frunze de palmier**, fiind folosită de cei de rang inferior sau de nobili la ocazii informale.

trifoi-japonez (*hagi*) – arbust de grădină cu ramuri delicate, plecate în jos, frunze asemănătoare cu cele de trifoi și chiorchini de flori violet-roșcat sau albe, care înflorește la sfîrșitul verii și toamna. Vezi și anexa 6.

uguisu – pasăre de talie mică ale cărei triluri frumoase de primăvară jucau un rol important în poezie. Vara, cîntecul păsării se rezumă la repetarea prelungită și tremurată a doar trei note.

Ușa Neagră – ușa din colțul nord-estic în **Seiryōden**. Atunci cînd Teishi îl vizita pe împărat, odaia rezervată pentru ea se afla chiar lîngă această ușă, iar doamnele ei de onoare își petreceau mult timp în **Odaia cea Lungă** de alături.

ușă glisantă (*yarido*) – ușă de lemn glisantă formată dintr-un singur panou. Vezi p. 266.

uşi duble (*tsumado*) – uşi de lemn cu două canaturi care se deschideau spre exterior în apropierea celor patru colţuri ale unei clădiri. Se închideau pe interior cu ajutorul unor zăvoare metalice. Vezi p. 105.

***vajra* cu un singur vîrf** – sceptru scurt din metal sculptat, cu capete ascuţite, asociat în budismul tantric cu puterea de a învinge amăgirile malefice şi de a induce mîntuirea, folosit de obicei pentru transferul spiritelor. Vezi p. 321. Alte variante au trei sau mai mulţi colţi la ambele capete.

vas cu cărbuni (*hioke*) – recipient de lemn căptuşit cu metal, în care se făcea focul cu cărbuni pe un strat gros de cenuşă care păstra căldura. La exterior era adesea bogat ornamentat. Singura metodă de a încălzi interioarele. Existau mai multe tipuri, unele cu picioare (*hibitsu*), unele alungite sau dreptunghiulare (*nagasubitsu*) şi altele pătrate (*subitsu*).

vătrai (*hibashi*) – două tije lungi de metal folosite pentru manevrarea tăciunilor şi răscolirea jarului din vasul cu cărbuni aprinşi.

verandă (*sunoko*) – cerdac îngust din lemn sau din bambus, în general împrejmuit de o balustradă, care forma marginea exterioară a unei clădiri, sub streaşină. Un **prag** o plasa cu o treaptă mai jos decît **coridorul**.

wagon – variantă cu şase coarde a instrumentului numit **koto**.

Wakan rōeishū (*Cîntece japoneze şi chinezeşti*) – culegere compilată în jurul anului 1012 de Fujiwara Kintō (966-1041), conţinînd poezii chinezeşti şi japoneze. Era sursa principală a poeziilor chinezeşti citate la curte. Poemele puteau fi declamate într-un stil specific.

zile cu ghinion (*kuenichi*) – zile considerate nefaste în divinaţia **yin-yang**, în care se aplicau mai multe tabuuri. În fiecare lună erau între 3 şi 14 zile despre care se credea că sînt „cu ghinion", prea multe ca să le mai ţină cineva socoteala.

zilele schimbării anotimpurilor (*setsubun*) – ziua în care, conform calendarului, începea un nou anotimp se considera a fi extrem de **nefastă**. Era asociată cu tabuuri direcționale și alte ritualuri menite să apere de influențe rele.

ziua de Anul Nou (*gantan*) (1.1) – prima zi din an coincidea din punct de vedere calendaristic cu prima zi de primăvară. La curte se oficiau ceremonii importante și oamenii își făceau urări cu ocazia Anului Nou.

Anexa 5

Ranguri, titluri și funcții birocratice

Rangul și titlul unui curtean aveau o importanță vitală. La bărbați se făcea referire de obicei mai degrabă folosind titlul decît numele; excepție făceau cei care aveau un rang mai mare decît ei. (Eu am modificat în mare parte această uzanță pentru a evita confuziile.) Doamnele de la curte erau numite în general folosind titlul unei rude de gen masculin, deși lor li se aplica un sistem de ierarhizare foarte limitat.

Cel mai înalt era rangul întîi, iar al nouălea era rangul cel mai de jos. Rangurile erau subîmpărțite în superioare și inferioare, iar acestea (sub rangul al treilea) în ranguri înalte și inferioare. Cei care se încadrau în cele trei ranguri superioare erau numiți **nobili de curte** și erau membri ai **Consiliului de Stat**. Bărbații de rangurile al patrulea și al cincilea formau grupul înalților dregători. Unora dintre aceștia (ca și nobililor de curte) li se acorda prestigioasa onoare de a avea acces la **Odaia de Taină** (vezi anexa 4) din reședința împăratului. Înalții dregători erau cei cu care doamnele de onoare de la palat își petreceau cel mai mult timpul. Acces special la Odaia de Taină aveau și **Șambelanii** de Rangul al Șaselea, care aveau rolul de a-l sluji personal pe împărat. Dregătorii de rangurile șase, șapte, opt și nouă erau numiți „mici dregători" (*jige*), fiind considerați neimportanți. În mare măsură, rangul se moștenea, deși se mai întîmpla ca unii să fie înălțați în rang în urma unei promovări, de vreme ce funcțiile erau în general asociate cu anumite ranguri.

Funcțiile și titlurile corespunzătoare constituiau obiectul unei concurențe acerbe în cadrul **Listelor**

Numirilor care se elaborau de două ori pe an, deși nu aveau alt rol decît să crească prestigiul celor ce le dețineau, sarcinile propriu-zise fiind îndeplinite de dregători de rang inferior. O particularitate a sistemului era că anumite funcții de rang mai înalt implicau de obicei două numiri: astfel, titlul de Secretar Controlor îl identifica pe cel care îl deținea atît ca **Secretar în Cancelaria Șambelanilor**, cît și **Cenzor în Cancelaria Controlorilor**.

Apar adesea și titlurile „de stînga" și „de dreapta". Acestea reflectă categoriile tradiționale moștenite de la sistemul chinez, care îi descrie pe cei ce îl slujesc pe împărat ca fiind așezați la stînga (spre est) sau la dreapta lui (spre vest), în timp ce el stă cu fața spre sud, veghind asupra țării. Stînga era considerată oarecum mai prestigioasă decît dreapta. (Sistemul de organizare de tip stînga/dreapta poate fi observat și în multe alte situații, precum poezia și alte rivalități.) Majoritatea funcțiilor erau împărțite de mai multe persoane.

Traducerea titlurilor este în mod necesar arbitrară, avînd în vedere că nu există un sistem similar în limba engleză. Am mers în general pe terminologia lui Royall Tyler, cu unele modificări. Pentru o tratare detaliată a complexităților legate de ranguri și funcții, vezi *A Tale of Flowering Fortunes*, traducere de William H. și Helen Craig McCullough, anexa A.

Ajutor de Ceremonial (*shikibu no jō/zō*) – funcție de nivelul al treilea în **Cancelaria Ceremonialului**. Dacă un dregător de rangul al cincilea ocupa acest post care de obicei era asociat cu rangul al șaselea, avea titlul de Împuternicit al Ceremonialului (*shikibu no taifu*).

camerieră (*onna kurōdo*) – femeie de rang inferior care făcea tot felul de treburi la curte.

Cancelaria Ceremonialului (*shikibushō*) – biroul administrativ care se ocupa de procedurile din cadrul ceremoniilor de la curte.

Cancelaria de Război (*hyōbushō*) – biroul administrativ al afacerilor și echipamentelor militare, care

practic se ocupa doar cu instrucția concurenților pentru întrecerile de tras cu arcul de la curte.

Cancelaria Gospodăriei (*kanmorizukasa/kamonzukasa*) – departament din cadrul Cancelariei Vistieriei responsabil cu întreținerea mobilierului și grădinilor palatului.

Cancelaria Incintei (*tonomo[ri]zukasa*) – cancelaria responsabilă de întreținerea incintei palatului și de rezervele de cărbuni și lemne.

Cancelaria Împărătesei (*miyazukasa/chūgūshiki*) – cancelaria care se ocupa de chestiuni ce aveau legătură cu împărăteasa.

Cancelaria Șambelanilor (*kurōdodokoro*) – cancelaria care se ocupa de chestiuni care aveau legătură directă cu împăratul, inclusiv îngrijirea șoimilor sau a instrumentelor lui muzicale etc., condusă de doi Mari Șambelani (*kurōdo no tō*).

Cancelaria Treburilor Centrale (*nakatsukasashō*) – cea mai importantă dintre cancelarii, însărcinată cu administrarea palatului. Ministrul său era deosebit de apropiat de împărat, fiind adesea un prinț.

Cancelaria Veșmintelor (*nuidono*) – biroul care asigura hainele pentru cei care locuiau la palat.

Căpitan al Gărzilor Palatului (*chūjō*) – literal, „căpitan mijlociu", al doilea dintre cele trei ranguri de căpitan. Un titlu prețuit, deținut de obicei de un tînăr de familie bună, în același timp cu altă funcție, precum cea de **Secretar**.

Căpitan al Străjii Porții din Stînga (*sahyōe no kami*) – post de rangul al patrulea la **Straja Porții**.

Căpitan de Rangul al Treilea (*sanmi no chūjō*) – nume desemnînd un căpitan care avea rangul al treilea, nu al patrulea, ca de obicei

Comandant (*taishō*) – unul dintre ofițerii de dreapta sau de stînga ai **Gărzilor Palatului**.

Conetabil (*udoneri*) – gardă de corp a unui **nobil de curte**, care ținea de **Cancelaria Treburilor Centrale**. Conetabilii erau bine-cunoscuți pentru atitudinea lor autoritară.

Consilier (*chūnagon*) – literal, „sfetnic mijlociu". Un titlu prestigios, fie obișnuit, fie interimar, deținut adesea de tineri de rang înalt.

Consiliu de Stat (*daijōkan*) – organismul guvernamental superior, aflat pe o treaptă ierarhică mai înaltă decît cancelariile, format din **Mari Sfetnici**, **Sfetnici** și **Consultanți**.

Consiliul Cenzorilor (*danjōdai*) – supraveghea în mod oficial comportamentul celor care aveau slujbe la palat.

Consultant (*sangi/saishō*) – post inferior **Sfetnicilor** în ierarhia **Consiliului de Stat**.

Controlor (*ben*) – unul dintre șefii celor două Cancelarii ale Controlorilor (*benkankyoku*), care supervizau anumite oficii ale guvernului. Erau împărțiți în mari (*dai*), mijlocii (*chū*) și mici (*shō*).

doamne de companie ale împăratului (*himemōchigimi*) – doamne care îl însoțesc pe împărat călare în timpul procesiunilor imperiale.

Gărzile Palatului (*konoefu*) – corp de gărzi care aveau rolul de a-l păzi pe împărat și palatul acestuia și de a-i fi gărzi de corp în timpul procesiunilor. Aveau ranguri mai înalte decît cei care făceau parte din **Straja Porții**. Vezi și **Casa Gărzilor din Stînga** (anexa 4).

Guvernator – vezi **Guvernator de provincie**.

Guvernator de provincie (*kami/zuryō*) – dregător de rangul al cincilea sau al șaselea numit să administreze una dintre provincii, dar o poziție disprețuită în cercurile de la curte. Prestigiul acestui post depindea de categoria provinciei. Doamnele de onoare (precum Sei) proveneau adesea dintre fiicele Guvernatorilor de provincii.

interimar (*gon*) – adăugire la numele anumitor funcții (sfetnic etc.), pentru a crește numărul posibililor deținători ai funcției.

Împărăteasa-Mamă (*nyōin*) – mama împăratului. În *Cartea pernei*, titlul se referă la mama lui Ichijō, Senshi (anexa 2).

Împuternicit (*taifu/daibu*) – apelativ general pentru cineva de rangul al cincilea.

Împuternicit al Ceremonialului – vezi **Ajutor de Ceremonial**.

înalt curtean (*tenjōbito/uebito*) – dregător de rangul al patrulea sau al cincilea căruia i se acorda

permisiunea expresă de a intra în **Odaia de Taină** (anexa 4).

Înalta Doamnă a Ținutelor Imperiale (*mikushigedono*) – șefa Cancelariei Ținutelor Imperiale, care supraveghea confecționarea hainelor împăratului. Era o poziție puternică, de vreme ce, practic, era una dintre soțiile împăratului. În *Cartea pernei*, titlul se referă la sora lui Teishi (anexa 2).

Înaltă Doamnă de Onoare (*naishi no suke*) – doamnă de onoare de rang relativ înalt, care avea privilegiul de a-l servi personal pe împărat.

îngrijitori (*tonomo[ri]zukasa*) – femei sau bărbați plătiți de **Cancelaria Incintei** ca să aibă grijă de grădinile palatului și să facă rost de lămpi, cărbune etc. pentru palat. Adesea erau folosiți și ca mesageri.

Lista Numirilor – vezi anexa 4.

Locotenent (*shōshō*) – ofițer de rangul al treilea din cadrul **Gărzilor Palatului**.

Locțiitor al Cancelariei Incintei (*hyōe no suke*) – locțiitor al comandantului **Cancelariei Incintei**.

Locțiitor al Străjii Porții (din Dreapta) (*emon/yugei no suke*) – locțiitor al comandantului **Străjii Porții**.

Mai-Marele Grajdurilor Împărătești (*muma no kami*) – mare dregător, de rangul al cincilea, care avea în grija sa Grajdul din Stînga [*sama no kami*] sau pe cel din Dreapta [*uma no kami*] de la curtea imperială [*meryō/uma no tsukasa*].

Mare Consoartă (*nyōgo*) – consoartă de rang înalt a împăratului; dintre marile consoarte era aleasă împărăteasa.

Mare Controlor – vezi **Controlor**.

Mare Doamnă de Onoare (*naishi*) – rangul cel mai înalt al doamnelor de onoare.

Mare Intendent (*daijin*) – post de rangul al treilea în **Cancelaria Caselor Împărătesei** (anexa 4).

Mare Sfetnic (*dainagon*) – cel mai mare dintre cele trei ranguri de **Sfetnic**, al doilea ca importanță după **Miniștri**.

Mic Sfetnic (*shōnagon*) – funcționar de rang inferior (rangul al cincilea) din **Consiliul de Stat**.

mica nobilime (*jige*) – denumire generală pentru curteni sub rangul al cincilea, care astfel nu aveau acces în **Odaia de Tainã** (anexa 4).

Ministru (*daijin/ōitono*) – cea mai înaltă funcție din **Consiliul de Stat**. Erau Miniștri de Stînga (*sadaijin*) și de Dreapta (*udaijin*).

Ministru al Ceremonialului (*shikibukyō*) – șeful **Cancelariei Ceremonialului**.

Ministru al Palatului (*naidaijin/uchi no otodo*) – cel mai mic rang dintre cei trei **Miniștri** din **Consiliul de Stat**.

Ministru al Vistieriei (*ōkurakyō*) – șeful Cancelariei Vistieriei (*Ōkurashō*), un post de rangul al patrulea.

Myōbu – titlu dat doamnelor de onoare de rangurile al patrulea și al cincilea. Adesea era folosit și ca nume.

nobil de curte (*kugyō/kandachime*) – termen general aplicat bărbaților care dețineau unul dintre cele trei ranguri superioare și funcții mai înalte.

Ofițer al Străjii Porții din Stînga – vezi **Straja Porții**.

Regent (*kanpaku*) – rol din afara ierarhiei birocratice. Regentul deținea efectiv puterea supremă, fiind numit să acționeze în numele împăratului, care adesea era doar un copil și care în general îi delega toată autoritatea. În *Cartea pernei*, titlul se referă la Michitaka (anexa 2).

Secretar (*kurōdo no tō*) – adjunct în **Cancelaria Șambelanilor**.

Secretar Căpitan (*tō no chūjō*) – post dublu, combinînd funcțiile de **Secretar în Cancelaria Șambelanilor** și de **Căpitan al Gărzilor Palatului**.

Secretar Controlor (*tō no ben*) – post care combina funcțiile de **Secretar în Cancelaria Șambelanilor** și de **Controlor**.

Senior (*ason*) – titlu ereditar.

Sfetnic (*jijū*) – funcționar mărunt de rangul al cincilea ținînd de **Cancelaria Treburilor Centrale**.

slujnică la palat (*uneme*) – tînără care servea masa etc. la palat.

Stăpîn (al Casei) (*betō*) – șeful unei case sau un membru al familiei imperiale. *Betō* era și denumirea pentru Marele Stareț al unui templu.

Straja Porții (*e[mon]fu/yugei*) – străjile de la porțile incintei palatului, împărțite în Străjile din Stînga și din Dreapta.

Sub- (**Guvernator** etc.) (*suke*) – denumire generică pentru un adjunct deținînd un rang inferior Căpitanului sau **Guvernatorului de provincie**.

Subintendent (*tonomo no suke*) – locțiitor al șefului **Cancelariei de Intendență**.

Șambelan (*kurōdo*) – funcționar în **Cancelaria Șambelanilor** de rangul al cincilea sau al șaselea, care îl servea personal pe împărat, avînd astfel anumite privilegii speciale, mai presus de rangul lui. Printre acestea se numărau accesul în **Odaia de Taină** (anexa 4) și permisiunea de a purta țesături și culori altfel interzise, mai ales verdele-măsliniu rezervat împăratului. Cînd avea rolul de sol etc. pentru împărat, Șambelanul era tratat cu un respect disproporționat față de rangul său modest.

Șambelan Controlor (*kurōdo no ben*) – funcție dublă. Vezi **Controlor** și **Șambelan**.

Șambelan de Rangul al Șaselea – vezi **Șambelan**.

Anexa 6

Glosar de veșminte și culori

Vestimentația juca un rol extrem de important în viața de la curte. Oamenii erau percepuți și judecați nu doar în funcție de trăsăturile fizice și de personalitatea lor, ci și în funcție de haine. Veșmintele și culorile constituiau un subiect de mare interes și pentru bărbați, și pentru femei și implicau un vocabular bogat și subtil. Pe cît posibil, traducerea termenilor legați de vestimentație din lista de mai jos încearcă să redea modul în care sînt purtate articolele de îmbrăcăminte, însă cuvinte precum *mantie*, *vestă*, *cămașă* etc. tind, inevitabil, să-i evoce imagini foarte diferite cititorului din secolul XXI, prin urmare ilustrațiile de aici și din text sînt foarte utile.

Îmbrăcămintea femeilor și bărbaților era în mare parte dinainte stabilită, în funcție de situație și de gradul de formalitate, însă gusturile individuale se exprimau prin alegerea culorii, a modelului și tipului de material, precum și prin modurile de a le combina. Uneori se purtau mai multe rînduri de haine unele peste altele; fiecare strat era aranjat astfel încît să se vadă marginea mînecii, hainele aflate cel mai aproape de piele avînd cea mai lungă mînecă. Cel mai mult conta culoarea atunci cînd se alegeau aceste combinații, iar inventivitatea se putea manifesta în limitele setului de culori recomandate pentru fiecare anotimp. Adesea chiar unele dintre robe – sau toate – combinau două culori: partea exterioară și căptușeala din interior, aceasta din urmă fiind vizibilă ca o bordură a robei la mîneci și în alte locuri. Astfel de combinații, atît de robe, cît și de robă/căptușeală, erau numite *kasane* (literal, „stratificare”),

Curtean în ţinută de curte obişnuită

1. Bonetă din hîrtie lăcuită
2. Cămaşă
3. Robă *akomé*
4. Mantie
5. Evantai
6. Pantaloni largi
7. Încălţări de lac

iar arta combinării acestor straturi se afla în centrul artei alegerii veşmintelor, de o importanţă vitală atît pentru femei, cît şi pentru bărbaţi[*].

Conceptul de *kasane* este prezent şi cînd vine vorba de culori. Multe nume de culori indică o nuanţă obţinută printr-un efect de tip *kasane*; de exemplu, *fuji* (glicină) exprimă efectul obţinut prin adăugarea unui strat violet-cenuşiu-deschis peste un verde care aminteşte de verdele-crud al frunzelor primăvara, numit *moegi* (verde-lăstar-de-primăvară). Acest exemplu dezvăluie şi puternica tendinţă ca nuanţele simple şi combinaţiile cromatice, precum

* Chimonoul, aşa cum îl cunoaştem astăzi, datează de la sfîrşitul secolului al XIX-lea.

Doamnă de onoare în ținută de ceremonie

1. Jachetă chinezească
2. Robe purtate una peste alta
3. Cămașă
4. Hîrtie împăturită
5. Evantai
6. Trenă
7. Pantaloni foarte lungi

și denumirile lor să exprime elemente ale naturii, de obicei plante și flori. Adesea existau diferențe considerabile în ceea ce privește definirea și denumirea culorilor simple și ale combinațiilor cromatice. Culorile simple erau obținute folosind o mare varietate de vopsele naturale, iar adesea numele lor mai degrabă fac trimitere la sursa acestora decît definesc strict culoarea în sine, care poate varia ca nuanță. Traducerea încearcă în primul rînd să transmită natura culorii, păstrînd, acolo unde este posibil, și sensul literal al denumirii sale. Dacă este cazul, se indică între paranteze și anotimpul în care se recomandă o anumită culoare simplă sau combinată.

albastru-lapislazuli (*ruri*) – albastru-vinețiu-intens.

aster (*shion*) – numele mai multor combinații de tip *kasane* care produceau un efect ce amintea de

floarea de aster. Printre acestea se numără violet-deschis peste verde, brun peste verde-crud etc. (toamna).

atlaz (*uchimono*) – mătase lucioasă după ce a fost bătută la piuă (*kinuta*).

azalee (*tsutsuji*) – combinație cromatică, brun peste verde-crud.

azuriu (*hanada*) – colorant indigo de un bleu intens.

bleu (*asagi*) – culoare obținută prin muierea ușoară în indigo.

bonetă ceremonială din hîrtie lăcuită (*kanmuri*) – acoperămînt rigid pentru cap, cu o parte mai înaltă în spate și o **coadă** rigidă de voal sau alte accesorii, purtată în cadrul **ținutei de ceremonie**.

bonetă din hîrtie lăcuită (*eboshi*) – acoperămînt rigid din lac pentru cap, ascuțit, fără boruri, purtat de bărbați ca parte a ținutei lor de zi cu zi. La ocazii mai formale, era înlocuit cu mai elaborata **bonetă ceremonială din hîrtie lăcuită**.

borangic (*suzushi*) – mătase foarte subțire.

botine (*hanka/hōka*) – încălțări bărbătești de lac pînă la glezne, cu vîrful ridicat.

brîu de piatră (*sekitai*) – centură neagră de piele care avea încrustate pietre prețioase pe partea din spate. Era purtată împreună cu **mantia de ceremonie**, ca parte a ținutei formale a bărbaților.

brocart cu desene în relief (*ukimon*) – brocart în care modelul este țesut în relief. Vezi **brocart greu**.

brocart greu (*katamon*) – brocart țesut des, cu model care nu este în relief. Vezi **brocart cu desene în relief**.

brun-cuișoare (*kōzome*) – brun-cald obținut cu o vopsea din cuișoare. Ca o combinație cromatică, două straturi din această nuanță.

castaniu (*kurumi-iro*) – maro-deschis. Ca o combinație cromatică, brun-cuișoare peste alb.

cămașă (*hitoe*) – piesă de vestimentație necăptușită, de obicei albă, care se purta direct pe piele. În general era mai lungă decît alte robe și era foarte vizibilă la tiv și la mînșete. Termenul poate denumi și orice robă necăptușită.

cenușiu-albăstrui (*aonibi*) – uneori mai apropiat de un cenușiu-verzui. Folosit adesea la hainele de doliu.

coadă (*ei*) – coada lungă, rigidă și lăcuită care atîrna la spatele **bonetei de ceremonie din hîrtie lăcuită** a bărbaților.

combinație – vezi introducerea la această anexă.

costum de călătorie (*tsubo sō zoku*) – costum special purtat de femei, în general de rang inferior, atunci cînd călătoreau pe jos sau călare, în pelerinaje etc. Era format dintr-o mantie și o pălărie înaltă, cu boruri largi, în formă de clopot (*ichimegasa*).

costum de vînătoare (*kariginu*) – un fel de mantie cu deschizături la umeri și șireturi la mansete. Inițial era costum de vînătoare, dar mai tîrziu a devenit o ținută de zi cu zi pentru curteni.

cu desene (mătase) (*orimono*) – mătase avînd o țesătură cu motive.

damasc (*aya*) – țesătură în diagonală de mătase. Interzisă celor care nu aveau cel puțin rangul al șaselea, cu excepția șambelanilor.

degrade (*susogo*) – pînză vopsită într-o culoare mai închisă în partea de sus, estompîndu-se treptat spre tiv.

desene indigo (*aozuri*) – imprimeu realizat cu un pigment extras din planta *Alercurialis lelocarpa*.

deutzia (*u no hana*) – combinație cromatică, alb peste verde-crud.

eșarfe decorative (*hire, katai/kutai*) – eșarfe de pînză prinse pe umeri (*hire*) și la talie (*kutai*), ca parte a ținutei de ceremonie a femeilor.

etalare (*idashiginu*) – literal, „scoatere la iveală a robelor". Scoaterea ceremonială de către femei a mînecilor și tivurilor veșmintelor lor de după paravanele din incinte sau din trăsuri. De asemenea, aranjarea vizibilă a tivului veșmintelor (al robelor *akomé* etc.) purtate pe dedesubtul altor haine.

floare-de-cireș (*sakura*) – roz-deschis. Ca o combinație cromatică, alb peste roșu sau o nuanță de violet-închis (primăvara).

galben-lucios (*neriiro*) – galben-deschis obținut prin baterea la piuă a mătăsii albe.

galben-pai (*kariyasu-zome*) – pigment galben obținut din tulpini și frunze de iarbă uscată.

galben-trandafir-domnesc (*yamabuki*) – galben-auriu. Ca o combinație cromatică, de obicei ocru-frunză-de-toamnă peste galben (primăvara).

glicină (*fuji*) – combinație cromatică, violet-cenușiu-deschis peste verde-crud (vara).

gri-deschis (*usunibi*) – folosit în timpul doliului sau la robele călugărițelor.

halat de vară (*katabira*) – robă scurtă, necăptușită, purtată pe sub mantie în timpul verii. Mai înseamnă și robă de vară necăptușită pentru femei, din cînepă sau bumbac. (Același termen era folosit și pentru **draperiile** unui paravan [anexa 4].)

iarbă-uscată (*kareno*) – literal, „cîmp ofilit". Combinație cromatică, galben peste verde-deschis (toamna, iarna).

indigo-pe-alb (*jizuri*) – imprimeuri albastru-indigo pe fond alb.

indigo-sălbatic (*yamaai*) – un anumit pigment verde-albăstrui extras din planta de indigo-sălbatic.

jachetă chinezească (*karaginu*) – jachetă scurtă purtată pe deasupra la ținuta ceremonială, cu trenă, a femeilor. Putea fi din brocart sau din mătase brodată, în funcție de rang. Vezi p. 60.

jachetă *hanpi* (*hanpi*) – jachetă lungă pînă aproape de genunchi, cu mîneci scurte, purtată pe sub mantia de ceremonie și peste roba cu trenă, ca parte a ținutei formale a curteanului.

kasane – vezi introducerea la această anexă.

levănțică (*futaai*) – liliachiu mai închis sau mai deschis obținut prin vopsirea cu șofrănel (stacojiu), apoi cu indigo. La țesături, urzeală indigo și bătează stacojie. Ca o combinație cromatică, două straturi de levănțică sau levănțică peste alb. Gama este foarte largă, putînd varia de la aproape complet șofrănel la apropae complet indigo, în funcție de anotimp și de vîrstă (vara).

mantia rangului al șaselea (*rokuō/rokusō*) – mantia de ceremonie verde-închis purtată de bărbați de rangul al șaselea.

mantie (*nōshi*) – mantie masculină căptușită (iarna) sau necăptușită (vara), legată cu o panglică circulară la gît, purtată în general pe deasupra pantalonilor largi în cadrul ținutei de ceremonie la curte sau acasă. Vezi p. 48.

mantie de ceremonie (*hō*) – veșmînt purtat pe deasupra în cadrul ținutei ceremoniale a bărbaților la curte (*sokutai*), o robă necăptușită a cărei culoare reflecta rangul celui ce o purta, de la diferite tonuri de violet și stacojiu pînă la verde. Era purtată peste peste o robă albă, posibil o robă de vară din voal de mătase (vezi secțiunea 2).

mantie purtată pe deasupra (*ao*) – tip de mantie de ceremonie purtată de funcționari, a cărei culoare depindea de rang.

mătase moale (*kaineri*) – mătase moale și lucioasă care a fost fiartă cu leșie, diferită de borangic (*suzushi*). În combinația de culori *kasane*, ambele straturi sînt de un stacojiu lucios.

ocru-frunză-de-toamnă (*kikuchiba*) – galben-roșiatic. La țesături, urzeală stacojie și bătaie galbenă. Ca o combinație cromatică, ocru peste ocru (toamna).

ocru-frunză-veștedă (*kuchiba*) – literal, „frunză putredă". Un galben-portocaliu obținut cu coloranți din șofran și gardenie. Ca o combinație cromatică, ocru-frunză-veștedă peste galben (toamna).

pantaloni bufanți (*sashinuki*) – pantaloni bărbătești lungi, voluminoși, strînși la glezne. Purtați cu o mantie sau la costumul de vînătoare.

pantaloni foarte lungi (*hakama*) – pantaloni foarte largi purtați sub robe atît de bărbați, cît și de femei. Erau de mai multe feluri, precum pantalonii albi purtați pe deasupra (*ue no hakama*) în cadrul ținutei formale a bărbaților sau pantalonii stacojii ai femeilor, care le acopereau laba piciorului.

pantaloni scurți de vînătoare (*suikan no hakama*) – mai puțin elaborați decît **costumul de vînătoare**. Pantalonii erau mai scurți, pînă la jumătatea gambei.

pelerină de pai (*mino*) – pelerină de ploaie fără mîneci țesută din paie și purtată pe umeri.

pestriț (*murago*) – țesătură vopsită cu pete de nuanțe ale unei singure culori.

prună (*mume ume*) – combinație cromatică, fie stacojiu-închis peste roz-purpuriu, fie alb peste vișiniu, fie două straturi de vișiniu.

robă (*uchigi/uchiki/kinu*) – în general, robele se poartă în mai multe straturi, între cămașă și haina îmbrăcată pe deasupra în ținuta de zi cu zi.

robă *akomé* (*akomé*) – robă căptușită pe care o purtau fetițele pe deasupra celorlalte haine. La adulți, termenul se referea la un tip de veșmînt purtat între cămașă și robă în cadrul ținutei de ceremonie.

robă ceremonială purtată pe deasupra (*kouchigi*) – robă mai scurtă, cu modele, care era purtată peste celelalte straturi de robe (*uchigi*) cînd ținuta feminină trebuia să fie mai puțin formală.

robă cu trenă (*shitagasane*) – haină care se prelungea în partea din spate cu o trenă lungă ce se tîra pe jos. Era o parte esențială a ținutei formale a bărbaților, trena ieșind de sub roba de ceremonie. Lungimea sa depindea de rang.

robă lungă despicată (*hosonaga*) – robă îngustă, purtată pe deasupra, cu două aplicații lungi, care atîrnă. Făcea parte din ținuta de ceremonie a femeilor de rang înalt.

robă purtată de fete pe deasupra (*kazami*) – robă lungă și largă purtată de fete pe deasupra celorlalte la ocaziile formale.

robe necăptușite (*hitoegasane*) – ținuta formală de vară a femeilor, mai multe cămăși/robe purtate unele peste altele, în straturi.

roșu (*akaki*)

roz-prună (*kōbai*) – un roz bogat. Ca o combinație cromatică, stacojiu peste vișiniu (sfîrșitul iernii/începutul primăverii).

saboți înalți (*keishi*) – încălțări cu vîrful decupat, asemănătoare cu niște șlapi și cu saboții *geta* de astăzi, cu talpă înaltă. Vezi p. 58.

salcie (*yanagi*) – la țesături, urzeală albă și bătaie verde-deschis. Ca o combinație cromatică, alb peste verde (primăvara).

stacojiu (*kurenai*) – roșu-trandafiriu-aprins. Numit uneori și *koki* (care alteori înseamnă violet-stacojiu-închis). Ca o combinație cromatică, stacojiu peste stacojiu.

strugure (*ebizome*) – pigment variind de la mov-strugure pînă la roșu-maroniu. Ca denumire de țesătură, urzeală roșie și bătează mov-deschis sau strugure. Ca o combinație cromatică, maro peste azuriu.

șnur de legat părul (*motoyui*) – șnur din material textil sau din hîrtie răsucită folosit pentru legarea părului atît de bărbați, cît și de femei.

trenă (*mo*) – veșmînt în formă de șorț prins în talie în partea din spate. Se lega peste roba formală, purtată la exterior (*uwagi*), și sub jacheta chinezească, fiind o parte esențială a ținutei formale de curte a femeilor.

trifoi-japonez (*hagi*) – combinație cromatică, brun peste verde-crud (toamna). Vezi și anexa 4.

țesătură roșie-violetă (*akairo*) – țesătură realizată folosind urzeală roșie și bătează violetă.

ținută de ceremonie (*sokutai*) – ținuta formală a unui nobil purtată la ocazii speciale. Era formată dintr-o **bonetă ceremonială din hîrtie lăcuită**, **mantia de ceremonie** peste **roba cu trenă** și **robele** îmbrăcate în straturi, și două perchi de **pantaloni foarte lungi**. Un **brîu de piatră** și o **baghetă** (anexa 2) completau ținuta.

ținută de noapte a dregătorilor (*tonoi sugata*) – formă simplificată a ținutei formale a dregătorilor de la curte, purtată de aceștia în timpul serviciului de noapte.

verde (*ao*) – culoare ce variază foarte mult, de la spectrul de nuanțe de albastru-verzui pînă la verde-gălbui.

verde-cetină-de-pin (*matsu no ha*) – combinație cromatică, verde-crud peste lavandă.

verde-frunză-înnegrită (*aokuchiba*) – ca vopsea, un verde întunecat. Ca denumire a unei țesături, culoarea obținută combinînd urzeală verde cu bătează galbenă. Ca o combinație cromatică, verde peste ocru-frunză-de-toamnă (vara/toamna).

verde-închis (*midori*) – culoare ce variază de la albastru-verzui pînă la albastru-închis. Culoarea recomandată pentru mantia de ceremonie a rangului al șaselea.

verde-lăstar-de-primăvară (*moegi*) – un verde-gălbui sau mai închis, obținut folosind o vopsea galbenă peste indigo.

verde-măsliniu (*kikujin*) – culoare imperială specială pe care aveau voie să o poarte **Șambelanii** (anexa 5).

veșmînt preoțesc (*kesa*) – mantia lungă a preotului, care se poartă drapată de la umărul stîng spre coapsa dreaptă.

violet (*murasaki*) – violet-închis, denumit în japoneză după planta din care se extrăgea pigmentul, *Lithospermum erythrorhizon*.

violet-cenușiu-deschis (*usuiro*)

violet-închis (**stacojiu**) (*koki*) – culoare aflată la mare preț.

vișiniu (*suō*) – mov-roșiatic-închis. Ca o combinație cromatică, o nuanță de castaniu mai deschisă peste una mai închisă.

voal de mătase (*usumono*) – țesătură foarte fină de mătase, folosită de obicei la roba de voal purtată vara (*usumono no uwagi*).

Note

Data probabilă la care s-a petrecut episodul descris este oferită între paranteze, după titlu, atunci cînd este cunoscută. Ordinea este următoarea: anul, luna (sau anotimpul), ziua. Cifra care indică luna respectă anul calendaristic japonez (vezi anexa 3). Traducerile poemelor îmi aparţin.

În aceste note o voi numi pe autoare „Sei".

1. Primăvara, ceasul zorilor

Această secţiune stabileşte tema enumerării unor momente, experienţe sau obiecte care oferă o anumită plăcere, începînd aici cu categoria anotimpurilor.

1. *văzînd cum ciorile*: nişte păsări banale precum ciorile nu erau considerate de obicei o imagine emoţionantă.

2. Răstimpurile anului

Plăcerile oferite de fiecare anotimp al anului calendaristic erau strîns legate de măreaţa serie de ritualuri şi festivaluri de la curte. Aici, Sei descrie unele dintre festivalurile care aveau loc în primele patru luni.

1. *Oamenii culeg mlădiţele... ierburilor*: vezi anexa 4, Festivalul celor Şapte Ierburi.
2. *E aşa de amuzant*: această descriere pare să fie o amintire personală din vremea cînd Sei încă nu ajunsese la curte.
3. *beţele terciului*: pentru a marca prima lună plină, la masă se servea un terci special din şapte

cereale, pentru a alunga influențele rele. Se credea că, dacă atingi coapsa unei femei cu unul dintre bețele care nu arseseră în focul pe care a fiert acest terci, femeia respectivă avea să nască un băiat.

4. *să o viziteze pe mireasa lui*: exista obiceiul ca soțul să fie adoptat de familia soției lui și să o viziteze pe aceasta acasă, mai curînd decît să locuiască împreună. Adesea el continua să aibă o locuință separată, dar casa familiei femeii devenea reședința lui oficială.
5. *Festivalului*: Festivalul Aoi-Matsuri.
6. *suluri de pînză*: din acestea se vor croi robele purtate la Festival.
7. *mantia verde de ceremonie a șambelanului*: membrii de rang mai mic ai Cancelariei Șambelanilor, care deschideau procesiunea la festivalul Aoi-Matsuri, aveau voie să poarte cu această ocazie culoarea rezervată exclusiv șambelanului, dar mantiile lor nu erau din damasc.

4. M-apucă jalea cînd mă gîndesc

Un rol important al preoților în societate în perioada Heian era unul magic, ei fiind considerați protectori împotriva pericolului omniprezent reprezentat de spiritele rele care provocau boli și nenorociri. În ciuda importanței ritualurilor în budism, preoții în general nu prea erau respectați, după cum demonstrează Sei în secțiunile 22 și 25.

1. *Preoții exorciști*: dacă spiritul care îl poseda pe om nu se lăsa alungat cu una, cu două, preotul trebuia să-și continue incantațiile timp de multe ore istovitoare.

5. Cînd a poposit Împărăteasa în casele Marelui Intendent Narimasa (999.8)

Aceste scene, povestite mai tîrziu în cartea de față, au avut loc atunci cînd Teishi se mutase acasă la Taira Narimasa, Palatul Sanjō, în a Treia Incintă, ca să nu pîngărească palatul împăratului, conform

ritualului, născînd acolo. Narimasa a trebuit să obțină rapid permisiunea de a mai adăuga doi stîlpi porții cu ocazia vizitei împărătesei.

1. *omul acela... fără seamăn de măreață și de înaltă*: poveste clasică chinezească despre un om de la începuturile Dinastiei Han, care a poruncit să se construiască o poartă neobișnuit de mare acasă la el, ca să aibă pe unde intra alaiul impresionant care, credea el, avea să-l însoțească într-o zi pe fiul său, Yu Dingguo. Într-adevăr, Dingguo a făcut fapte mărețe. De fapt, Narimasa nu înțelege corect trimiterea, căci Sei se referea la tată (Yu Gong), nu la fiu.
2. *micii prințese... „robele* akomé*"*: fiica în vîrstă de 2 ani a împărătesei, prințesa Shūshi, o însoțise. Narimasa demonstrează că nu știe prea bine cum se numesc hainele pentru fetițe. (În loc de *kazami*, care este o robă de ceremonie purtată de fete pe deasupra celorlalte, el spune *akomé*.)
3. *micuțică*: Narimasa folosește acest termen neobișnuit fie pentru că vorbește într-un dialect regional, fie din cauza unui limbaj afectat rămas de pe vremea cînd era învățăcel.
4. *Sfetnicului*: Taira Korenaka, fratele mai mare al lui Narimasa, un om foarte talentat, pe care acesta din urmă îl admira mult.
5. *una dintre odăile din afară*: doamnele de onoare o slujeau pe împărătească în odaia ei centrală. Sei a trebuit să meargă la marginea exterioară a coridorului (vezi anexa 1) ca să se întîlnească cu Narimasa.

6. Pisica Împăratului (1000.3?)

1. *Myōbu... Muma no Myōbu*: doar pisicilor de rangurile al patrulea și al cincilea li se permitea accesul în palatul împăratului. *Myōbu* este titlul menit unei doamne de onoare de rangul al cincilea. Îngrijitoarea pisicii avea același rang și același nume.

2. *Insula Cîinelui*: aceasta se pare că era o insulă unde erau trimiși cîinii vagabonzi și cei nedoriți.

8. Prezentarea Omagiilor

Este vorba despre ceremonia în cadrul căreia cei nou-promovați se prezintă în fața împăratului. Ceremonia includea dansuri și gesturi extrem de stilizate care exprimau bucuria și recunoștința.

9. Aripa de răsărit a Palatului Vremelnic

Acest substitut al palatului a fost construit pe alte coordonate, cu fața spre sud, nu spre est. Totuși, s-au păstrat unele denumiri convenționale – precum „postul de strajă de la miazănoapte" –, deși poarta unde se afla posul de pază era acum la est. (Sukuse no Kimi nu este identificat.)

1. *evantai de ramuri*: nu se știe cu precizie ce înseamnă asta. Cel mai probabil, ramurile copacului aveau în mod natural formă de evantai, așa că pomul te ducea cu gîndul la un evantai imens. Marele preot Jōchō era neobișnuit de înalt.
2. *Templului Yamashina*: nume alternativ pentru Kōfukuji din Nara, templul clanului Fujiwara.

10. Munți

Această secțiune și secțiunile 11-17 enumeră toponime pe care Sei le consideră deosebit de atrăgătoare sau curioase. Farmecul lor constă cel mai adesea în asocierile poetice ale numelui și/sau ale sensului. Important nu este locul în sine, ca entitate geografică. Spațiul face imposibilă explicarea motivelor probabile pentru care un nume sau altul a fost inclus în listă, dar menționez mai jos cîteva referințe importante.

1. *Mă întreb de ce se ține deoparte*: *Katasari* poate însemna și „a sta deoparte".
2. *„acum se uită strîmb la mine"*: citat din *Fubokushō* (8766): „Cea care cîndva/ mă privea cu îngăduință/

acum se uită strîmb la mine –/ că-i undeva, departe,/ pe culmile Muntelui Asakura, printre nori".
3. *dansatorii... festivalurile Kamo și Yahata*: dansatorii de la aceste două mari festivaluri cîntau o melodie populară în ale cărei versuri, la sfîrșit, cînd plecau, era și cuvîntul *Ōhire*.

14. Bulboane

1. *de i-a dat așa un nume*: *Kashiko* poate însemna și „teamă".
2. *cine cui i-o fi zis să nu intre*: *Nairiso* poate însemna și „nu intra".

18. Zidiri mari

Această secțiune și secțiunea 19 enumeră numele unor clădiri impresionante din capitală. Unele aparțineau unor oameni importanți, pe cînd altele nu mai pot fi identificate astăzi.

20. Pe panourile din colțul dinspre nord-est (994, primăvara)

Scena aceasta (care este posibil să combine întîmplări petrecute în momente diferite) a avut loc probabil atunci cînd împăratul avea 15 ani și Teishi 18. Fratele ei, Korechika, era pe atunci Mare Sfetnic. Teishi locuia temporar în Palatul Seiryōden al împăratului, instalată confortabil în încăperea aflată în colțul dinspre nord-est, rezervată împărăteselor cînd veneau în vizită. Vezi „Introducerea", pp. 14-16.

1. *colțul dinspre nord-est... brațe și picioare lungi*: în geomanția chineză (un fel de feng shui) se considera că direcția nord-est poartă ghinion, iar scenele înfricoșătoare de pe aceste panouri erau menite să ofere protecție. „Făpturile înspăimîntătoare" (*tenaga ashinaga*) din legendele chineze aveau brațe și picioare grotesc de lungi.
2. *Lunile... Muntele Mimuro*: *Manyōshu* (323). Korechika omite ultimul vers, care precizează că poemul se referă la palatul imperial, ceea ce permite

să fie interpretat ca fiindu-i adresat împărătesei. Mai tîrziu Sei reușește să facă o schimbare similară care o imită foarte inteligent pe aceasta.

3. *Au trecut anii... și de vîrstă, și de vreme*: Fujiwara Yoshifusa (804-872), *Kokinshū* (52). Este un poem deosebit de potrivit deoarece a fost scris de un tată care își admira fiica, ce devenise consoarta împăratului, iar nota introductivă afirmă că a fost compus în timp ce autorul avea în fața privirii o vază cu crenguțe de cireș înflorite.
4. *Împăratului Enyū, care a renunțat la tron*: tatăl împăratului aflat pe tron în acel moment. Enyū (959-991) a domnit între 969 și 984; a fost fiul împăratului Murakami și soțul lui Fujiwara Senshi.
5. *Regentul nostru*: Michitaka, tatăl lui Teishi și Korechika.
6. *„Așa cum valul... cînd mă gîndesc la tine"*: nu s-au păstrat izvoare scrise despre acest poem, dar, fără îndoială, era bine-cunoscut la vremea aceea.
7. *poemul meu... s-ar gîndi de obicei cineva mai tînăr*: pe lîngă că pune istețimea sa pe seama faptului că era mai mare ca vîrstă, Sei poate sugera că, fiind o femeie de aproape 30 de ani, poemul ei despre vîrstă era cît se poate de nimerit.
8. *Prințesa Senyōden*: numită astfel pentru că Hōshi, fiica lui Fujiwara Morotada, locuia de obicei în clădirea numită astfel din palatul imperial. Acest episod se desfășoară în timpul domniei lui Murakami (946-961).
9. *a poruncit... pentru ea*: a pus un preot să cînte sutre ca formă de incantație pentru a se asigura de reușita ei.

22. Lucruri întristătoare

1. *O prinzătoare... fete*: o barieră de bețe împletite de-a latul unui rîu toamna și iarna pentru a prinde pești mici. Anotimpul potrivit pentru combinația prună-roz (stacojiu peste maro) era între luna a unsprezecea și luna a doua. Din cauza unui tabu legat de contaminare, nașterile aveau

loc într-un bordei separat, care avea tocmai acest scop. Tradiția erudiției se transmitea din generație în generație într-o familie, însă fetele nu deveneau cărturari.

2. *femeia nu mai vine la bărbat*: se obișnuia ca bărbatul să-i facă vizite femeii, dar în anumite condiții rolurile se puteau inversa.
3. *posedatul... Zeul Păzitor*: transferul spiritului care provoacă boala se realizează cu ajutorul unei zeități tutelare, ce îl ia în stăpînire pe posedat.
4. *undeva... larmă mare*: în aceste condiții, probabil că el pleca în pelerinaj la un sanctuar sau la un templu ca să se roage pentru reușită. Fostele slugi s-au adunat ca să se gudure pe lîngă el, sperînd că vor avea și ele noroc să le pice niște bani. Numirile erau anunțate pe parcursul a trei zile.
5. *un bărbat care ți-e drag*: dacă la un poem de dragoste nu se răspundea tot cu un poem de dragoste, asta însemna de obicei respingere.
6. *o grozăvie la care nu te-ai fi așteptat*: se pare că persoanei respective i se cere să împodobească evantaiul și pictează pe el ceva nepotrivit sau de prost gust.
7. *un pui de somn în timpul zilei*: probabil un eufemism pentru a face sex în timpul zilei (vezi și secțiunea 104, nota 2).
8. *„o singură zi de abstențiune purificatoare"*: nu e clar despre ce este vorba, însă unii comentatori cred că ultimele două fraze continuă pe tema sexului.

24. Lucruri disprețuite

1. *Un zid de pămînt care se surpă*: un astfel de zid care împrejmuiește o casă indică fără echivoc faptul că familia aceea nu o duce prea bine.

25. Lucruri nesuferite

1. *își îndeasă sub genunchi poalele costumului de vînătoare*: partea din față a costumului bărbătesc

de vînătoare trebuia să fie întinsă pe podea atunci cînd persoana respectivă stătea așezată.
2. *„O să-l văd pe guvernator”*: nu se știe exact, dar se presupune că ar fi vorba despre un cîntecel de copii însoțit de anumite gesturi și expresii.
3. *storurilor subțiri din trestie*: un tip de storuri elegante, avînd în partea superioară o fîșie lată de pînză decorativă.
4. *dacă strănută*: se considera că strănutul aduce ghinion și era contracarat printr-o scurtă vrajă sau un descîntec. Nu este clar ce nu-i place lui Sei aici – poate faptul că erau oameni care credeau că, dacă spui cuvintele respective, un strănut zgomotos devine scuzabil.

26. Lucruri înduioșătoare

Cele mai multe dintre aceste exemple descriu situații care evocă o atmosferă evanescentă, romantică, de așteptare visătoare.

28. Lucruri care-ți înveselesc inima

1. *de o mînă de femeie*: pictură realizată în stil „japonez”, mai delicată, uneori umbrită, spre deosebire de stilul „chinezesc”, mai îndrăzneț, numit „stil masculin”. Probabil că aici face parte dintr-o povestire ilustrată.
2. *călătorie la o sărbătoare*: călătoriile pentru a asista la procesiunile din timpul festivalurilor etc. erau una dintre principalele distracții ale femeilor cu stil. Acestea rămîneau în mare parte ascunse vederii, în spatele storurilor trăsurii, însă, conform obiceiului, își etalau mînecile în diferite combinații de culori.
3. *zaruri potrivite*: probabil un joc în care se aruncă mai multe zaruri în încercarea de a obține același număr de puncte.
4. *să te scape… blestem*: Deși, în esență, purificarea (*harae*) este o practică șintoistă, practicanții artei divinatorii chinezești yin-yang apelează uneori la

ea. Albia secată a rîului Kamo era considerată foarte potrivită pentru așa ceva.
5. *o rugăciune*: o cerere adresată zeilor sau divinităților budiste.

29. O trăsură din frunze de palmier

Trăsurile trase de boi variau în funcție de rang și utilizare. Vezi și secțiunea [s22].

30. Preotul care oficiază se cade să fie plăcut la înfățișare

Adesea se oficiau ceremonii cultice bazate pe recitarea sutrelor cu ocazia unor evenimente pioase, precum inaugurarea unei sutre copiate recent, iar de multe ori participau și curteni. Doamnele de rang ascultau ascunse în trăsurile lor, oprite imediat lîngă clădire. Era o ocazie foarte bună de socializare. Sutrele Lotusului erau printre cele mai cunoscute și mai importante serii de sutre ceremoniale.

1. *Înainte, un fost Șambelan*: cei patru Șambelani de Rangul al Șaselea rămîneau în funcție timp de șase ani, după care erau promovați în funcția de Șambelani de Rangul al Cincilea și deveneau de obicei guvernatori de provincii. Vezi și secțiunea 83, nota 3. Totuși, dacă nu erau locuri disponibile pentru funcția de Șambelan de Rangul al Cincilea, erau pensionați și numiți „Șambelani rînduiți pentru Rangul al Cincilea" (*kurōdo no goi*), precum cei descriși aici.

31. Pe cînd eram la Templul Bodai

1. *Pe cînd eram... Sutra Lotusului pentru Mîntuire*: Templul Bodai se afla pe colinele din estul capitalei. Sutrele Lotusului pentru Mîntuire erau un set de Sutre ale Lotusului menite să-i ajute pe cei care le ascultau să dobîndească mîntuirea.
2. *Tu tînjești... lumea aceea nefericită*: pemul lui Sei este construit pe baza unui joc de cuvinte:

motomete („tu dorești de la mine” și „eu doresc pentru mine”), *kakaru* („roua care cade” și „acesta”) și *okite* („a se întinde [pe lotus]” și „a lăsa în urmă”).
3. *Sōchū*: în povestea chineză, Xiangzhong Laoren (în japoneză *Sōchū*) a devenit atît de absorbit de lectura unui text taoist, încît nu s-a mai întors acasă, uitînd de cei care îl așteptau cu nerăbdare.

32. În locul numit Koshirakawa (986.7.22)

Avînd în vedere că specialiștii au stabilit că acest eveniment se petrecuse cu mult timp înainte, faptul că Sei își amintește atîtea detalii este cu atît mai remarcabil. Michitaka a devenit regent în 993, așadar ea scrie după această dată. Probabil că a fost martoră în tinerețe, cînd slujea în casa altcuiva.

1. *Comandantul Palatului Koichijō*: Fujiwara Naritoki, comandantul Gărzilor Palatului Koichijō. Shirakawa, aflat pe dealurile de la poalele muntelui, la est de oraș, era unul dintre locurile preferate de nobili pentru a-și construi vile în natură, însă nu se știe exact unde se găsea Koshirakawa.
2. *primele trei rînduri*: vezi nota introductivă la secțiunea 30.
3. *Consultantul Sukemasa*: Fujiwara Sukemasa. Trebuie să fi avut 43 de ani la vremea aceea. (Nu este aceeași persoană cu mai-marele grajdurilor împărătești din secțiunea 85.)
4. *pînă în prag... La rînd*: nobilii stăteau așezați pe latura exterioară a Odăii din Mijloc, iar înalții curteni etc. ședeau în spatele lor, pe coridor, mai jos de pragul dintre cele două încăperi.
5. *Locțiitorul Străjii Sanekata și Sfătuitorul Chōmei*: nepotul și, respectiv, fiul lui Naritoki.
6. *Sfetnicul Yoshichika*: nepotul împăratului, care avea 31 de ani la vremea aceea. La șase zile după acest eveniment, împăratul Kazan s-a călugărit pe neașteptate, iar Yoshichika (a cărui putere s-a risipit astfel) a ales să-l urmeze, întrerupîndu-și în mod tragic cariera tocmai la apogeul acesteia.

Publicul lui Sei trebuie să fi fost conștient de intensitatea acestei scene.

7. *Marele Sfetnic Fujiwara*: posibil Fujiwara Tamemitsu, bunicul lui Michitaka.
8. *cam strîmbat*: imperfecțiunile doamnei l-au dezamăgit pe Yoshichika, care se aștepta la mai mult din partea ei. Se pare că aceasta este o aluzie spirituală la un poem (*Gosenshū* 1155): „Copacul poate părea că e drept,/ dar o să găsești și ramuri strîmbe./ Așa că în zadar/ dai la o parte părul care ascunde/ și-apoi te plîngi că vezi cususuri".
9. *Ca să vezi... cinci mii*: Yoshichika citează în mod potrivit din Sutra Lotusului (care era inclusă în ceremonia de la care plecau doamnele), unde Buddha îi mustra cu blîndețe pe cei 5.000 care, mîndri, credeau că sînt iluminați, așa că nu au nevoie să-i asculte predicile, plecînd mai devreme. Replica lui Sei nu doar dovedește că ea a înțeles aluzia, ci sugerează și că Yoshichika, punîndu-se în locul lui Buddha în felul cum a folosit citatul, arată cît este de arogant.
10. *să „cadă roua peste el"*: trimitere la un poem de Minamoto no Muneyuki (*Shinchokusenshū*, o culegere de poezii realizată la porunca împăratului, finalizată în 1235) (820): „Zoreaua/ își arată chipul doar pînă cînd/ cade roua albă./ Mai bine/ n-ar fi văzut nimeni cît e de frumoasă". Ceea ce sugerează Sei este că retragerea lui Yoshichika la mănăstire este mai regretată decît floarea cea efemeră.

33. În luna a șaptea, cînd e-atîta zăpușeală

Această secțiune se transformă rapid într-o scenă imaginară scrisă în stilul povestirilor romantice populare din vremea respectivă. Ele erau de obicei citite cu voce tare, în timp ce ascultătorii urmăreau ilustrațiile scenelor; de aici și caracterul puternic vizual al acestei descrieri.

1. *rogojină*: se întindea o rogojină pe jos oricînd era nevoie, pentru dormit, pentru stat etc. Rogojinile numite *tatami* au fost folosite mai tîrziu pentru a acoperi permanent pardoseala.
2. *cu nerușinare*: funcția paravanului este de a ascunde pe cineva vederii, dar se pare că femeia doarme expusă privirilor din exterior din cauza zăpușelii.
3. *peste cap... o robă*: cu această robă te învelești cînd dormi, ea avînd rol de cuvertură.
4. *Dar iată și un domn*: această schimbare a focalizării nu este explicată, dar se pare că acest bărbat se întoarce de la o întîlnire cu altă femeie. Textul Nōinbon ni-l prezintă „întorcîndu-se de la cine știe ce întîlnire, prin ceața deasă din zori".
5. *zorele*: nu este clar dacă termenul *asagao* se referă la ceea ce numim astăzi zorea. Este posibil să fi fost un termen generic pentru florile care se usucă pe parcursul zilei.
6. *„Ferigile din lanul de in"*: *Kokin rokujō* (2999): „În lanul de in/ ferigile de sub in/ sînt ude de rouă,/ așa că voi rămîne cu tine pînă-n zori/ chiar de vor prinde de veste părinții". Probabil că termenul *rouă* are nuanțe erotice.
7. *prinzînd... trifoi japonez*: pentru astfel de crenguțe, vezi scrisoarea de a doua zi dimineață (în anexa 4).

34. Pomi în floare

1. *te duce cu gîndul la* hototogisu: *tachibana* (un soi de portocal) este descris de obicei în poezie în asociere cu *hototogisu*, care este reprezentat stînd pe o ramură.
2. *obrazul... înlăcrimat... floarea de păr*: referire la celebra poveste despre pasiunea tragică a împăratului chinez Xuanzong (685-762) pentru frumoasa lui concubină Yang Guifei, care l-a făcut să neglijeze treburile statului, stîrnind astfel o revoltă în timpul căreia ea a fost ucisă pentru că fusese cauza neglijenței lui. Citatul este din *Cîntecul remușcării nesfîrșite*, în care Bo Juyi descrie cum

solul împăratului, trimis să o caute după ce ea murise, este întîmpinat de spiritul ei înlăcrimat.
3. *mov*: movul este asociat cu noblețea.
4. *stă pasărea aceea măiastră*: se spune că pasărea asemănătoare phoenixului din poveștile chinezești trăiește în arborii de paulovnia.
5. *Cedrul alb... a lunii a cincea*: *Melia japonica* are flori mici, violete, grupate în raceme. Festivalul Obligenei era unul dintre festivalurile importante de la palat, iar ramurile de cedru alb erau folosite pentru a alunga influențele rele.

35. Iazuri

Această secțiune continuă tema secțiunilor 10-17, care enumeră toponime interesante. Și aici se pune accent mai ales pe locuri ale căror nume implică asocieri poetice și/sau jocuri de cuvinte ori semnificații deosebite.

1. *în locul acesta se înecase*: legenda spune că o favorită a împăratului pe vremea cînd capitala era la Nara s-a înecat atunci cînd dragostea lui pentru ea a pălit. Auzind că ea murise, împăratul s-a dus la iaz și le-a poruncit celor ce îl însoțeau să compună poeme închinate fetei. Sei citează unul dintre acestea (*Shūishū* 1289), compus de celebrul poet Hitomaro (m. cca 710): „Mă-nvăluie tristețea cînd îi văd/ pletele răvășite, ca-ntr-un somn adînc,/ plutind acum pe valuri/ ca niște alge gătite-n giuvaiere/ pe Iazul Sarusawa".
2. *despre care vorbește un poem*: *Kokin rokujō* (3955): „Oricît ai trage șovarul afară/ dintre așternuturile «drăgăstosului» iaz Sayama,/ șovarul nu se rupe –/ dar, alungată din patul iubitului meu,/ vai mie, mă frîng pe dată".
3. *„O, nu tăia ierburile-mpodobite"*: cîntec popular din provincii în care se menționează acest iaz.

37. Arbori fără flori

Din punct de vedere botanic, aceasta nu este o descriere exactă. Sei vrea să spună mai degrabă că acești arbori nu au flori demne de luat în seamă.

1. *plantele agățătoare... Festivalurile Vremelnice*: denumirea de *yadorigi* (literal, plantă care depinde de altele) este un termen general pentru plantele parazite, deși se pare că aici se face trimitere la o anumită plantă. Ramura de *sakaki* este folosită în *kagura*, la fel ca dansurile din timpul a două festivaluri importante, cele de la sanctuarele Kamo și Iwashimizu Hachiman.
2. *palatul ăsta... luna a cincea*: dintr-un cîntec popular. Chiparosul este asociat în primul rînd cu construirea clădirilor, iar metafora poetică a imitării sunetului ploii la începutul anotimpului ploios are ca origine poezia chineză.
3. *chiparos* asuwa*... așa de promițător*: acest chiparos crește în zone muntoase. Mitake este un templu din zona muntoasă aspră din prefectura Nara, dincolo de Yoshino, și în această perioadă era un popular loc de pelerinaj (vezi și secțiunea 114, nota 1). Formula *asuwa hinoki* poate însemna și „mîine va fi chiparos".
4. *cînd se vopsesc... în Izumo*: de fapt se folosea altă plantă pentru a vopsi mantiile acestor ranguri în culori mai închise, dar este posibil ca Sei să fi făcut confuzie din cauza culorii albicioase a frunzelor stejarului de Manciuria. Sfîrșitul acestei fraze pare să se refere la următorul poem al lui Hitomaro (*Shūishū* 3): „Nu se mai văd potecile/ pe muntele pe care-mi tîrîi picioarele/ căci a nins/ pe fiecare frunză și ramură/ a stejarilor". Deși nu are nici o legătură cu mitul călătoriei făcute de zeul furtunii, Susanoo, în Izumo, în vestul Japoniei, un text de la sfîrșitul perioadei Heian afirma că poemul a fost scris de acesta, și de aici e posibil să se fi născut legenda la care pare să se refere Sei.
5. *bucatele pentru morți... înroșește frunzele de* yuzuriha: se credea că sufletele morților se întorc la mijlocul ultimei zile din an, plecînd înapoi a doua zi dimineață. În a doua zi din an se serveau anumite feluri de mîncare speciale, precum *mochi* (colțunași din pastă de orez), așezate pe frunze verzi de *yuzuriha*, care le asigurau viață lungă celor ce le consumau. Poemul la care se face referire

este *Rokkashū* (cca 1346) (27): „În ziua cînd toamna înroșește/ frunzele sălbatice ale arborilor *yuzuriha* de la Kasuga,/ unde găsește adăpost călătorul,/ în ziua aceea/ poate c-o să te dau uitării".

6. *Stejarul... îi poartă numele*: frunzele de *kashiwa* devin maronii toamna, însă nu cad din copac, spunîndu-se că zeul îi păzește frunzele să nu cadă pînă în primăvară. *Kashiwagi* (Copacul *Kashiwa*) era numele anumitor grade de ofițer din Straja Porții, poate pentru că un astfel de copac exista cîndva lîngă postul de strajă.

38. Păsări

1. *ajunge pîn' la ceruri*: referire la un vechi poem chinezesc din *Cartea Cîntecelor* (*Shijing*, în japoneză *Shikyō*): „Cocorul stă-n pîrîul unduios,/ iar vocea lui se-aude-n ceruri".
2. *să „nu doarmă singuri"*: *Kokin rokujō* (4480): „Deși pînă și bîtlanii/ din codrii din Yurugi,/ în Takashima,/ se-ntrec țipînd pentru o soață,/ ca să nu doarmă singuri..." (eu rămîn în singurătate).
3. *să șteargă fiecare chiciura de pe aripile celuilalt*: *Kokin rokujō* (1475): „E-așa de trist cînd rața-mandarin/ rămîne singură noaptea,/ că bărbățușul ei iubit/ nu-i acolo ca să-i șteargă/ chiciura de pe aripa-nghețată".
4. *„palatul celor nouă incinte"*: Sei folosește denumirea poetică pentru că emite o judecată bazată pe estetica poetică, în care ar fi cît se poate de plăcut și de potrivit să se asocieze trilurile elegante ale acestei păsări cu incinta palatului.
5. *glas răgușit și tremurător*: trilurile de vară ale acestei păsări se schimbă spre toamnă, transformîndu-se într-un ciripit prelung, repetitiv și monoton, care se estompează treptat.
6. *după Festivalul Kamo*: în ziua de după festivalul din luna a patra, marea preoteasă se întorcea în cadrul unei procesiuni care trecea pe la aceste temple aflate în apropierea reședinței sale de la Murasakino. Vezi și secțiunea 205.

40. Gîze

1. *Fluturele-de-noapte-cu-glugă... mama cu un glăscior tremurător, de mai mare mila*: mică insectă care trăiește într-un săculeț făcut din rămurele și despre care se credea că seamănă cu un demon. Se credea că strigă: *Chichiyo! Chichiyo!* – părînd să-și strige părintele.
2. *numele celor pe care-i cheamă Muscă*: pe vremuri și poate și astăzi, cuvîndul *hae* (muscă) făcea uneori parte din numele celor din clasele inferioare.
3. *Gîzele de vară*: denumire generală pentru insectele atrase vara de lumina focului, aici probabil cu referire la anumiți fluturi de noapte și efemeride delicate.

41. În luna a șaptea, cînd bate vîntul tare

Începutul toamnei, cînd încep taifunurile, răcorind aerul după zăpușeala verii.

42. Lucruri nepotrivite

Această secțiune începe cu enumerarea unor scene care sînt nepotrivite deoarece reprezintă o combinație de frumos poetic (nea, lumina lunii etc.) și banal nepoetic.

1. *un bou roșcat*: boii de această culoare erau foarte apreciați de aristocrați.
2. *pantaloni foarte largi roșu-aprins*: purtați de slujnicele de la palat sau din casele persoanelor de vază, dar nepotriviți pentru femeile de rînd.
3. *care-și face rondul de noapte... mai că nu-ți vine să crezi dacă-l vezi azvîrlindu-și pantalonii largi peste paravanul înmiresmat*: poate pentru că rondul de noapte este un rol mai prejos de rangul lui. Vezi și secțiunea 291.
4. *Parcă nu se potrivește... căpitanul Yorisada*: nu este clar de ce rolul acesta nu i se potrivește.

S-ar putea ca motivul să fie urîțenia hainelor pe care trebuia să le poarte. Minamoto Yorisada, un bărbat frumos care avea reputația de mare crai, a deținut această poziție în perioada 992-998.

43. Ne-am adunat mai multe-n Odaia cea Lungă

1. *Odaia cea Lungă*: doamnele de onoare se adună într-o „odaie" improvizată, pe lîngă care trec foarte mulți oameni.

44. Nu-i slujbă mai bună

Îngrijitoarele de la palat jucau adesea importantul rol de a transmite mesaje. Devenise o poziție destul de căutată în această perioadă.

46. Secretarul Controlor Yukinari era lîngă gardul cu ochiuri

Cu toate că Sei era căsătorită, unul dintre bărbații de care a fost cea mai apropiată pentru o vreme la curte a fost Fujiwara Yukinari. Această secțiune descrie delicatețea și intimitatea care erau posibile într-o relație ce pare să fi rămas la stadiul de flirt, cei doi fiind despărțiți, după cum era obiceiul, de o perdea sau un paravan, pînă la ultimul rînd.

1. *vorba aceea veche a chinezilor*: o traducere liberă a unui fragment din *Însemnările istoricului*.
2. *„nedespărțiți cum e salcia de Tōtōmi"*: *Manyōshū* (1293) – „Salcia care crește/ lîngă rîul Ado, la Tōtōmi,/ unde cade grindină deasă –/ de cîte ori o tai, crește din nou ca-nainte/ salcia de lîngă rîul Ado". Aici este și un joc de cuvinte implicînd termenul *karu* („a tăia" și „a se despărți").
3. *„În toate cîte le faci... să te-ndrepți"*: aici Sei și Yukinari se întrec în referințe la citate din texte chinezești: ea reformulează o propoziție din *Ikai* (*Sfaturi*) de Fujiwara Morosuke, el face trimitere la un vers dintr-un poem de Bo Juyi, la care ea

răspunde făcînd aluzie la un fragment din *Analectele* lui Confucius.

4. *arată-te măcar un pic, să te văd și eu la față*: o femeie își arăta fața în prezența unui bărbat numai dacă acesta îi era soț sau rudă apropiată.
5. *numai în mantie de ceremonie*: adică își dăduseră jos roba cu trenă, purtată în mod normal în cadrul ținutei de ceremonie de la curte.
6. *Noritaka*: fratele mai mic al soțului lui Sei, Norimitsu, care era așadar „din familie". La vremea aceea era șambelan al împăratului, prin urmare era firesc să se afle prin preajmă. Din cauza luminii slabe, probabil că era greu să i se distingă fața chiar și atunci cînd nu se ascundea după perdea.

47. Cai

1. *„alb ca bățul de hîrtie"*: hîrtia din scoarță de dud la care se face referire în această expresie (*yū*) era folosită pentru nuiaua cu panglici de hîrtie din ritualul șintoist, cu care aseamănă Sei coama și coada, albe, ale calului.

50. Slujitorii care aleargă pe lîngă trăsură și gărzile de escortă

1. *Slujitorii care aleargă pe lîngă trăsură*: oameni buni la toate, fără rang, care slujeau în diferite părți ale palatului, uneori însoțind și trăsurile. Pentru gărzile de escortă, vezi secțiunea 45.

52. Grăjdarii

1. *Grăjdari*: în general băieți sub 13 ani, care aveau grijă de boii ce erau înhămați la trăsură.

53. Strigarea de seară

În fiecare seară la 9.30, cei de gardă se adunau pe coridorul Odăii de Taină, la capătul dinspre sud al odăilor împăratului, și își spuneau pe rînd numele, ca să le noteze șambelanul. La încheierea apelului de

seară plecau cu toții, iar șambelanul trecea în coridorul dinspre est și nota numele străjilor adunate în grădină. Atunci cînd împărăteasa și doamnele ei de onoare locuiau în palatul împăratului, toate acestea se petreceau foarte aproape de camerele lor.

1. *Masahiro*: Minamoto Masahiro, șambelan între 996 și 999, era un neghiob notoriu.
2. *prichiciul pe care se așază bucatele pentru Împărat*: o poliță pe care se punea mîncarea ce urma să-i fie servită împăratului. Masahiro l-a confundat cu o poliță asemănătoare din alt loc, unde-și puneau șambelanii încălțările. În mod ritualic, încălțările sînt obiecte murdare.

54. Nu-mi place deloc cînd un tînăr bine-crescut

1. *o femeie neimportantă sau de vreo copilă*: nuanța termenului *neimportantă* (*hashitamono*) nu este clară, dar pare să sugereze că în nici unul din cele două cazuri nu se poate bănui că bărbatul care o vizitează îi este iubit.

56. Copilașii

1. *miroase de la hainele lor*: de obicei robele se parfumau fiind așezate deasupra unor cățui în care se ardeau substanțe aromate.

57. Porțile cele mari de la casele unor oameni de vază

Privim din stradă prin poarta casei unuia dintre oamenii importanți, urmărind scena din curte, plină de oaspeți de rang înalt. Poarta centrală este o intrare aflată la mijlocul distanței dintre galeria dinspre est și cea dispre vest ale casei. Curtenii din suită sînt îmbrăcați în ținută de ceremonie, deci au în mînă și un baston subțire și plat din lemn alb sau fildeș.

58. Cascade

1. *Cascada Furu... a fost o dată aici*: cascada se află în spatele sanctuarului Isogami din Tenri. Nu este atestat faptul că Împăratul Sihastru (care s-a retras de pe tron și s-a călugărit) ar fi vizitat-o. *Kokinshū* face referire la o vizită a împăratului Kōkō (a domnit între 884 și 887), aceasta fiind probabil sursa lui Sei.
2. *Cascada Nachi... în Kumano*: cascada, din zona Kumano, localizată în actuala prefectură Wakayama, era și este și astăzi o escală importantă în cadrul marelui pelerinaj la sanctuarele din Kumano.
3. *tunet înfricoșător*: *Todoroki* înseamnă literal „zgomotos".

59. Rîuri

1. *Rîul Asuka... zice poetul*: rîul se află în zona Yoshino. Poemul la care se face referire este *Kokinshū* (933): „Din lumea asta a noastră/ ce-i statornic și neschimbător?/ În rîul Asuka/ apele adînci de ieri/ se schimbă azi în ape mai puțin adînci".
2. *Rîul Mimito... o fi prins din zbor cu auzul lui cel ascuțit*: *Mimito* înseamnă literal „cel cu auzul ascuțit". Ki no Tsurayuki în *Kokin rokujō* (1561): „Rîul Mimito/ care curge pe lîngă mărețele ziduri de piatră/ ale falnicului Ōmiya/ a prins cu auzul lui cel ascuțit/ ecoul glasului tău, dragostea mea".
3. *ce fel de „faimă" avea*: *Natori* înseamnă „cu nume" sau, prin extensie, „cu faimă".
4. *poemul acela al lui Narihira... Țesătoarei Cerești*: poezia lui Ariwara Narihira (*Kokinshū* 418) este: „După ce-am vînat ziua-ntreagă,/ în lunca Rîului Ceresc/ ajuns-am./ Îngăduie-mi dar să cer adăpost/ Țesătoarei Cerești". (Vezi Festivalul Tanabata, în anexa 4.)

62. Sate

Aproape toate aceste nume de sate sînt alese pentru sensurile lor literale neobișnuite, majoritatea fiind asociate cu imaginea aventurii romantice.

1. *nevasta lui a fost răpită... nevasta altuia*: *Tsumatori* înseamnă literal „luarea nevestei".

63. Plante

Deși în această secțiune sînt menționate și cîteva flori, se pune accent pe planta ca atare. În următoarea secțiune se enumeră plante la care interesează în primul rînd florile. Multe dintre denumirile date aici sînt doar traduceri aproximative, iar în cazurile în care nu este clar la ce plantă se face referire, s-a păstrat denumirea japoneză.

1. *un nume interesant*: *omodaka* înseamnă literal „cu fața în sus".
2. *Plantele fără rădăcini... buza stîncii*: *Ayafugusa*, care se crede că numește plante fără rădăcini, înseamnă literal „plante șubrede". Planta agățătoare numită *itsumade* este descrisă în poezie crescînd pe maluri de pămînt, care se sfărîmă ușor, spre deosebire de pereții tencuiți. Numele său, care înseamnă literal „pînă cînd?", este asociat în poeme cu incertitudinile iubirii.
3. *Îmi place planta numită* kotonashi*... ierburile de pe marginea drumului*: *kotonashi* înseamnă literal „a reuși să faci ceva"; nu se știe ce plantă este aceasta. *Shinobu* înseamnă „a suferi în tăcere". „Ierburile de pe marginea drumului" este o expresie poetică foarte evocatoare.
4. *cînd nu mai sînt înflorite alte plante... poem chinezesc*: lotusul înflorește în toiul verii, cînd mai există puține alte flori în Japonia. Ca și în cazul multora dintre plantele menționate în această secțiune, referința poetică este un poem din *Wakan rōeishū*, de Xu Hun (791-854?): „Evantaie de smarald risipesc ceața, în adierea limpede a zorilor./ Pe apă plutesc mantii stacojii, gătite cu roua toamnei".

5. *culoarea ei pălește așa de repede*: vopseaua făcută din roua-cerului pălește foarte rapid.

64. Plante cu flori

1. kamatsuka... *„vin gîște sălbatice”*: *kamatsuka* înseamnă literal „mîner de seceră”, iar cuvîntul pare să fi fost folosit pentru mai multe flori. Floarea ale cărei ideograme chinezești înseamnă „vin gîște sălbatice” este un soi de amarant, dar nu se potrivește cu descrierea de aici.
2. *pe ea o caută cerbul*: Ki no Tsurayuki (*Gosenshū* 306): „Ca roua care cade/ toamna pe trifoiul lui Ono/ unde o caută cerbul,/ și eu trebuie să mă risipesc/ și să redevin nimic”.
3. *vorbim de amîndouă odată*: numele volburii (*yūgao*, „fața serii”) și cel al zorelei (*asagao*, „fața dimineții”) formează o pereche naturală.
4. *nu pomenesc aici și stuful-chinezesc*: *susuki*, un soi de iarbă de pampas de înălțime mai mică întîlnită de obicei în cîmp deschis și pe malurile rîurilor, este considerată cea mai importantă dintre ierburile autumnale. Sei pare să fi adăugat acest pasaj după ce cartea ei a fost pusă în circulație prima dată.

66. Subiecte pentru poezii

Poeziile scrise pentru ocazii publice, precum concursurile de poezie, erau în general compuse pe o temă predeterminată. Sei nu enumeră nici unul dintre subiectele obișnuite, precum luna, florile de cireș, dragostea etc.

67. Lucruri răscolitoare

1. *a început sihăstria de doisprezece ani pe munte*: cînd cineva se călugărea la marele templu Enryakuji de pe muntele Hiei, nu avea voie să mai părăsească muntele timp de doisprezece ani.

70. Vine un bărbat în vizită

1. *pîn-o putrezi coada toporului*: referire la legenda chinezească a lui Wang Zhi, care s-a dus în munți să taie lemne și a dat peste doi nemuritori ce jucau *go*. Văzîndu-i, a rămas vrăjit pînă cînd s-a întors în timpul pămîntenilor și a descoperit că stătuse atît de mult, încît îi putrezise coada toporului.
2. *„mocnește-adînc"*: *Kokin rokujō* (2648): „Mai mare-i iubirea/ care-n apele sufletului/ mocnește-adînc/ și fără vorbe/ decît aceea care-i spusă".

72. Cămările noastre din Odaia cea Lungă

De vreme ce „camerele" temporare erau create punînd niște paravane pe coridor, se auzea cînd venea cîte un bărbat să-și viziteze iubita.

1. *copii... nu mai fac atîta gălăgie*: probabil că, deoarece se aflau foarte aproape de împărătească, erau mai reținuți.
2. *dau tîrcoale niște bărbați la care nu te aștepțai*: scena s-a transformat într-o vizită a mai multor nobili în odăile doamnelor.
3. *un paravan în culori vii... desfăcute-n spate*: doamnele din cameră și-au aranjat tivurile hainelor largi ca să se vadă frumos de pe partea cealaltă a paravanului. Nu este clar la ce se referă descrierea hainelor bărbaților, dar pare să fie vorba despre un anumit tip de mantie.
4. *Sau... el afară*: lintoul storului și paravanul în spatele căruia stă ea îi împiedică să se vadă unul pe altul, dar a rămas o găurică pe unde se pot privi prin stor, chiar dacă imaginea nu este foarte clară. Ea stă așezată pe o treaptă mai sus față de nivelul unde el stă în picioare. Cele două scene din acest paragraf seamănă cu cele întîlnite în poveștile romantice.
5. *Festivalul Vremelnic*: Festivalul vremelnic Kamo.

6. *„O, fie-ne îngăduit să culegem floarea de orez”*: vechi cîntec popular care devenise foarte la modă la curte: „O, fie-ne îngăduit să culegem floarea de orez de pe pîrloagă/ și să o ducem la palat, în dar pentru stăpîn”. Se cînta în mod tradițional atunci cînd apăreau muzicanții.
7. *„ce te grăbești așa să fugi de noaptea asta?”*: evident, este un citat, dar nu se cunoaște originea lui. Probabil că e un joc de cuvinte pe marginea termenului *yo* („noapte” și „lumea asta”).

73. La vremea cînd Maiestatea Sa Împărăteasa stătea (997, vara)

Acest episod a avut loc probabil după ce Teishi tocmai se mutase din locuința sa temporară în Cancelaria Caselor Împărătesei. Puterea începuse să-i pălească și lucrurile nu stăteau prea bine, dar Sei schițează o imagine optimistă.

1. *acel vechi poem chinezesc despre glasul toamnei*: bărbații recitau, pe drumul de întoarcere, o poezie de Minamoto Fusaakira (m. 939): „Helești e rece-acum, s-a risipit dogoarea verii/ și sus, în pini, vîntul poartă glasul toamnei”.

75. Lucruri plăcute la înfățișare

1. *„Preotul cu toiagul iepurelui”*: se pare că era un preot care umbla prin oraș cu toiege ale iepurelui, declamînd vorbe sărbătorești în ziua festivalului.
2. *Șeful... în procesiunea* kagura: la sfîrșitul fiecărui cîntec, dirijorul dansează. Referința la steag nu este clară.

76. În ziua de după Litania Numelor lui Buddha (994?)

În timpul acestui eveniment, în Seiryōden se puneau niște paravane speciale ce înfățișau scene din iad. Probabil că Sei era încă nouă la curte la vremea cînd a avut loc acest episod.

1. *A tăcut... n-a scos o vorbă*: din „Cîntecul de *pipa*" de Bo Juyi. Versul descrie un moment în care poetul aude de pe malul celălalt al apei sunetul unei *pipa* (*biwa*) misterioase și își dorește să afle numele celei care a cîntat.

77. Cînd Căpitanul Secretar Tadanobu (începutul anului 995)

Această secțiune se axează pe un alt apropiat al lui Sei, Fujiwara Tadanobu. Spre sfîrșit îl cunoaștem și pe Tachibana Norimitsu, care, în general, se consideră că i-ar fi fost soț înainte ca ea să vină la curte, deși la această dată relația dintre ei este ca între frate și soră.

1. *făcînd abstențiune cu Împăratul*: era obiceiul ca înalții curteni să respecte perioadele de abstențiune împreună cu împăratul, închizîndu-se în Odaia de Taină.
2. *un joc cu slove*: acesta pare să fi implicat completarea unor ideograme chinezești cu elementele care lipseau.
3. *un stih dintr-un poem de Bo Juyi*: din „Singur în noapte într-o colibă cu acoperiș de iarbă, sub muntele Lu Shan", trimis unui prieten din capitală: „Tu ești acolo, în capitală, sub perdelele de brocart din Sala Sfatului,/ în vreme ce eu stau, într-o noapte cu ploaie, în coliba mea cu acoperiș de iarbă de sub muntele Lu Shan". Sei știe poezia, dar dilema ei este că nu se cuvenea ca o doamnă să răspundă în chineză. Mai mult decît atît, nu era potrivit să răspundă doar prin versul următor. Soluția ei e să transforme al doilea vers din poemul lui Bo astfel încît să servească scopurilor sale, adăugînd ultimele două versuri ale unui nou poem în japoneză care face trimitere la faptul că Tadanobu nu a mai trecut pe la ea (scris cu cărbune, pentru a întări sugestia de viață simplă, într-o colibă goală). La rîndul lui, acest lucru înseamnă că destinatarul trebuia să îi trimită ca răspuns primele trei versuri, pe care Tadanobu și prietenii lui realizează că nu le știu.

4. *Căpitanul Minamoto*: Minamoto Nobukata.
5. *„Palatul Împodobit”*: expresie derivată din chineză; referința directă este probabil *Shūishū* (110): „Astăzi, cînd mă uit,/ nu mai văd nici un palat împodobit,/ ci văd aicea numai/ coliba asta amărîtă/ acoperită cu frunze de stînjenei”.
6. *nu mă pricep deloc la finețuri din astea poetice*: secțiunile 79 și 126 demonstrează și ele că Norimitsu nu apreciază poezia.

78. În anul următor, către sfîrșitul lunii a doua (996.2)

Frații lui Teishi, Korechika și Takaie, căzuseră în dizgrație și fuseseră exilați cu o lună înainte de întîmplările descrise în această secțiune, iar ea și doamnele sale de onoare erau în doliu după moartea tatălui ei, Michitaka, ceea ce a dus la eclipsarea lui Teishi la curte. Nimic din toate acestea nu apare în relatarea lui Sei.

1. *Palatul Mumetsubo*: numit și Gyōkasha, unde locuise Teishi. „Mumetsubo” înseamnă literal „scăldătoare din lemn de prun”, nume derivat de la prunii înfloriți care creșteau de o parte și de alta a treptelor de la intrare.
2. *unei căi de rău augur în seara asta*: Tadanobu aflase că sudul era o „direcție blocată” în seara aceea, așa că a plecat după miezul nopții și a ajuns în capitală dinspre vest.
3. *n-am avut încotro*: deși Înalta Doamnă a Ținutelor Imperiale locuia de obicei în altă clădire, este posibil să se fi mutat în Palatul Mumetsubo atunci cînd a plecat Teishi.
4. *nici măcar pletele nu mai erau ale mele*: se pare că Sei purta o meșă.
5. *celor doi eroi... fiicei Împăratului*: și Suzushi, și Nakatada erau pretendenți la mîna fiicei împăratului în *Povestea scorburii*. Nakatada și mama lui trecuseră înainte prin multe necazuri, fiind nevoiți să trăiască în pădure, unde s-au adăpostit

într-o scorbură care fusese vizuina unor urși, ce le-o lăsaseră lor, impresionați de pietatea filială a lui Nakatada. Măiestria acestuia în ce privește cîntatul la *kin* era efectiv magică, dar este o scenă în care apare o fecioară pogorîtă din cer ce dansează atunci cînd Suzushi cîntă la *kin* (vezi și secțiunea 81 și nota 2). Totuși, Nakatada este cel care cîștigă mîna fetei.

6. *țigle... poarta dinspre apus a cetății*: Saishō citează din poezia lui Bo Juyi „Un palat se înalță sus, pe muntele Li", în care deplînge ruina în care a decăzut palatul (care se afla la vest de capitala Chinei): „zidurile-s acoperite de mușchi, iar țiglele sufocate de pini". Tadanobu citează în continuare.

79. Cînd te întorci acasă la ai tăi

1. *Căpitanul Consultant*: probabil Tadanobu, care a obținut această dublă poziție în 997.
2. *Alga tăcută... adîncurile-acestea tainice*: poemul explică iscusit semnificația firului de algă printr-o serie elaborată de imagini și jocuri de cuvinte marine (*soko* înseamnă „locul unde se află ea", dar și „adîncuri [ale mării]"; *me kuwase* înseamnă deopotrivă „a obliga să mănînce alge" și „a transmite mesaje tăcute cu ochii").
3. *Dealurile Frate și Soră... era odată*: Dealurile Soră (*imo*) și Frate (*se*) sînt niște munți din provincia Yamato, iar rîul Yoshino curge printre ei. Dacă munții se prăbușesc, rîul (care în poem devine dragostea ce i-a legat cîndva) ar fi îngropat și ar dispărea. Este un joc de cuvinte și cu *kawa* („rîu" și „el este acela"). În același timp, poemul face trimitere la o altă poezie din *Kokinshū*.
4. *Subguvernator al provinciei Tōtōmi*: promovare la rangul al cincilea. Tōtōmi era o provincie apropiată de capitală, prin urmare este vorba de unul dintre cele mai prestigioase titluri de guvernator.

81. După plimbarea noastră pînă la Cancelaria Străjii (997)

Această secțiune pare să fie continuarea secțiunii 73. Conține tot felul de referințe și posibile interpretări, nefiind prea limpede care este ideea.

1. *cea care scrisese*: una dintre doamnele de onoare scrisese biletul, transmițîndu-i mesajul oficial al Maiestății Sale, la care a adăugat și un mesaj din partea ei.
2. *„o fecioară pogorîtă din ceruri"... bunul nume al iubitului dumitale Nakatada*: Sei citează *Povestea scorburii*, referindu-se la scena în care o fecioară pogoară din ceruri ca să danseze atunci cînd cîntă Suzushi la *kin*, deja menționată în secțiunea 78. Răspunsul lui Teishi probabil implică ideea că Nakatada este zugrăvit în această scenă ca fiindu-i inferior lui Suzushi.

82. Odată, pe cînd Maiestatea Sa Împărăteasa locuia (sfîrșitul anului 998 – 999.1)

Sosește o femeie despre care la început toată lumea crede că este o călugăriță cerșetoare și care le stîrnește curiozitatea doamnelor de onoare cu poznele sale istețe. Din cîntecele sale obscene și din felul cum se comportă, ele își dau treptat seama că de fapt este o comediantă ambulantă șireată.

1. *Citire Neîntreruptă*: citire a sutrelor care continua zi și noapte, fără întrerupere, făcută în general de un grup de doisprezece călugări care se schimbau odată cu schimbarea străjii.
2. *nimic din ofrande*: în general, alimentele puse ca ofrandă pe altarul budist erau date de pomană după ceremonie.
3. *Oare cu cine... vestit e piscul lui cel roșu*: Hitachi no Suke înseamnă literal „guvernatorul provinciei Hitachi". „Muntele Bărbat" (Otokoyama) se află

la sud de capitală, fiind vestit pentru culorile în care se înveșmîntează toamna. Cuvîntul „culoare" (*iro*) are și o semnificație erotică, așa încît cîntecul are dublul înțeles că bărbatul/penisul lui (muntele) este vestit pentru aventurile erotice (culorile toamnei).

4. *Dați-i haina aceasta*: hainele reprezentau forma obișnuită în care se făceau darurile sau plățile la vremea aceea.
5. *și-a tras îndată pe ea haina... dănțuit*: ea imită cu obrăznicie dansul ritual de mulțumire pe care curtenii îl executau atunci cînd primeau oficial haine în dar.
6. *Kannon de pe Muntele Alb*: Hakusan (Muntele Alb) este un munte sacru din actuala prefectură Ishiyama (Koshi), celebru pentru zăpezile sale veșnice, pe vîrful căruia se află un important sanctuar închinat zeiței Kannon, Bodhisattva îndurării.
7. *Kōkiden și Kyōgokudono*: reședința împărătesei, unde locuia Shōshi, rivala lui Teishi, respectiv locuința Ministrului de Stînga, la momentul acela Michinaga.
8. *Vai mie... atîtea daruri i se fac*: poemul lui Hitachi no Suke este plictisitor de direct, neconținînd decît un singur joc de cuvinte banal, bazat pe *ama* („călugăriță" și „pescuitoare").
9. *Cînd m-am dus... astăzi*: în prima Zi a Iepurelui, cînd, potrivit tradiției, se trimiteau în dar baghete ale iepurelui sau toiege ale iepurelui decorative, marea preoteasă de la Kamo născocise metafora de a aranja micile toiege ale iepurelui așa încît să semene cu niște baghete mari ale iepurelui, iar împodobirea lor cu plante de la munte sugera că au ieșit direct din scena descrisă în poemul ei.
10. *faimosul munte din Koshi*: vezi *supra*, nota 6.
11. *în seara lui treisprezece*: traducerea datei (13) are ca sursă versiunea Nōinbon, care se potrivește mai bine cu cronologia poveștii.
12. *comediantul acela ambulant... boneta*: această descriere destul de neclară pare să se refere la reprezentația unui actor ambulant care interpreta

rolul unui „preot", bazată pe o poveste bine-cunoscută: Buddha, care s-a sihăstrit pe Muntele de Zăpadă, se aruncă de pe munte pentru a primi de la un demon restul învățăturilor care îi vor aduce iluminarea. Legătura cu capacul se bazează pe un joc de cuvinte cu termenul *mi* („trup" și „secțiune printr-un vas").

13. *omul*: în textul Sankanbon aici apare „femeia". Eu urmez versiunea Nōinbon.

83. Lucruri minunate

1. *Săbiile-mpodobite. Chipurile lui Buddha în culori mai pale*: aceste săbii, cu teci bogat ornamentate cu aur și argint, cu lac, nu erau purtate decît la ocazii speciale de nobili peste rangul al cincilea. Chipurile lui Buddha erau probabil basoreliefuri cu anumite detalii accentuate prin culori.
2. *marile ospețe ale miniștrilor*: la astfel de ospețe, potrivit tradiției, împăratul trimitea în dar castane uscate și lapte prins, Șambelanul de Rangul al Șaselea primind sarcina să meargă din partea lui.
3. *mare păcat... în rînd cu guvernatorii de provincii*: cum lui Sei îi plăcea să se desfete cu robele splendide și culoarea specială care erau prerogativele șambelanului, îi pare rău că șambelanii preferau adesea să poarte haine mai obișnuite. Deși poziția de șambelan era nominal pe șase ani, de obicei era deținută doar trei-patru ani. Vezi și secțiunea 30, nota 1.
4. *fiindu-le dascăl*: în afară de faptul că erau folosiți ca scribi oficiali, erudiții de la universitate îi învățau clasicii chinezi pe fiii familiilor de vază, precum și pe prinți și pe împărați.
5. *sanctuarul din Kasuga*: acest sanctuar important din Nara era sanctuarul tutelar al familiei Fujiwara.
6. *veșmintelor viorii ale Șambelanilor de Rangul al Șaselea îmi place-așa de tare să-i văd cînd își fac straja de noapte*: în timpul străjii de noapte, șambelanul era îmbrăcat în pantaloni bufanți.

84. Lucruri de o frumusețe gingașă

1. *Un evantai cu trei straturi*: evantaiul obișnuit („într-un singur strat") avea opt tije. Cel cu trei straturi avea 24, iar cel cu cinci straturi, cel mai gros, avea 40.
2. *Lujerii lungi ai obligenei... acoperiș din scoarță de chiparos*: ca parte a Festivalului Obligenei.
3. *Șambelanele... Festivalul Obligenei*: aceste femei împărțeau cu ocazia festivalului bocceluțe cu ierburi de leac. Vezi și secțiunea 205 și nota 4.
4. *șnururile roșii de abstențiune de la Festivalul Primelor Fructe*: purtate pe umeri de participanți în cadrul riturilor din timpul acestui festival.
5. *Tinerii de neam... Abstențiunea cea Mică*: acești tineri, aleși pentru ceremoniile religioase, erau îmbrăcați în niște robe speciale ale Micii Abstențiuni (abstinență purificatoare rituală pentru festivalurile șintoiste etc.), albe, cu un imprimeu realizat cu un pigment extras din planta *Alercurialis lelocarpa*.

85. Cînd Maiestatea Sa Împărăteasa a ales dănțuitoarele Gosechi (993)

Acest eveniment pare să fi avut loc la începutul carierei lui Sei la curte, în timpul Festivalului Primelor Fructe și al Festivului Gosechi, care ținea patru zile. Uneori dansatoarele Gosechi erau alese de la palat, ca aici; de obicei, slujitoarele lor nu erau mai multe de opt.

1. *Zilei Dragonului*: ultima zi a Festivalului Gosechi, cînd dansatoarele oficiau Dansul Fecioarelor Pogorîte din Cer.
2. *Șnururile roșii*: aceste robe Gosechi, cu șnururile lor roșii, sînt o variantă a robelor Micii Abstențiuni din secțiunea 84. Probabil că bărbații erau îmbrăcați cu același gen de haine.
3. *doamnele din suită*: doamne de onoare al căror rol era să le ofere dansatoarelor sprijin.

4. *O nepăsare rece... nodul de gheață*: acest poem deplînge indiferența lui Kohyōe față de el, deși exploatează și imaginea robelor speciale cu imprimeuri indigo (*yamaai* însemnînd și „izvor de munte", și *Alercurialis lelocarpa*), și omonimia termenului *himo* („cordon" și „gheață").
5. *stăteau mai aproape n-au zis nimic*: se întîmpla de multe ori ca un poem să fie compus de altcineva în numele cuiva, în cazul în care compoziția se dovedea a fi dificilă.
6. *Nodul șnurului... puse-n păr la ceas de sărbătoare*: poemul lui Sei preia imaginile și jocurile de cuvinte ale lui Sanekata avînd în centru gheața (care se desprinde/se topește) și șnurul ceremonial, extins aici la cununa ceremonială de cornișor (*hikage*, care înseamnă și „lumina soarelui") pe care o poartă tinerii nobili cu această ocazie.
7. *n-a trebuit să fie scoasă afară pe brațe*: aparent, se întîmpla frecvent ca unele dintre fetițe să nu facă față stresului și oboselii la această ocazie specială.

86. Altă priveliște încîntătoare

1. *sabie de ceremonie cu lama îngustă... atîrnă o panglică lată*: sabia și panglica specială sînt elemente ale ținutei de ceremonie. Această secțiune pare să facă parte mai degrabă din secțiunea 84.

87. La vremea Festivalului Gosechi

Aparent o combinație de amintiri despre acest eveniment anual și alte amănunte legate de ocazia specială descrisă în secțiunea 85.

1. *fetele aflate în slujba Împărătesei... puntea arcuită*: fetele aflate în slujba împărătesei erau însărcinate cu această ocazie să lumineze calea dansatoarelor. Puntea lega Senyōden de Jōneiden, unde erau aranjate temporar camerele în care se schimbau dansatoarele.
2. *„Vin valuri-valuri mesageri ca să ne-ngroașe rîndurile"*: probabil un cîntec festiv, o variantă a

celui păstrat în culegerea *Ryōjin hishō* (cca 1169), care descrie ascensiunea continuă a curtenilor pe scara ierarhică. Această scenă are loc după ce împăratul a asistat la repetiția dansatoarelor, în Ziua Tigrului.

3. *în prima seară*: ceremonie în care împăratul asista la o avanpremieră a spectacolului dansatoarelor, la Jōneiden.
4. *este de-o gingășie fără seamăn*: probabil că tinerele dansatoare ațipiseră, învinse de oboseală.

88. Într-o bună zi Maiestatea Sa Împăratul a adus o *biwa*

Se obișnuia să se dea nume unor obiecte de preț, precum săbiile sau instrumentele muzicale. Cele două nume importante din această secțiune sînt *Mumyō* („Fără Nume") și *Inakaeji* („Neschimbatul", literal „Nu, nu-l schimb").

1. *Căpitanul Secretar... polița de sus în Giyōden*: Căpitanul Secretar este probabil Tadanobu. Giyōden era clădirea în care erau ținute comorile imperiale, inclusiv instrumentele muzicale. Pe polița de sus trebuie să fi stat cele mai prețioase dintre acestea.

89. Mi-aduc aminte că odată, în fața storurilor de la odăile Maiestății Sale Împărăteasa

1. *Nici fecioara care-și „ascunde obrazul pe jumătate"... ce simte el la „despărțire"*: Sei face aluzie la „Cîntecul de *pipa*" de Bo Juyi, care descrie o fată pe care a cunoscut-o pe o barcă; fata „își ia *biwa* și-și ascunde obrazul pe jumătate". În general se consideră că răspunsul lui Teishi se referă la o scenă ulterioară, în care poetul se lamentează că trebuie să se despartă de fecioară – poate cu implicația că, făcînd acea comparație, Sei își asumase rolul bărbatului, deci ar trebui să se identifice cu înalții curteni, care tocmai plecau.

90. Lucruri care te scot din minți

1. *Palatul de la Miazăzi*: un palat separat, reședința lui Michitaka, tatăl lui Teishi.
2. *acolo ești nevoită să te oprești*: femeile nu ieșeau de după storuri dacă era vreun bărbat de față.
3. *iei înapoi*: vezi și secțiunea [s27] și nota introductivă.

93. Lucruri întristătoare

1. *femei sau bărbați care gîndesc la fel*: textul Sankanbon adaugă în mod absurd și preoți la acest grup. Eu mă bazez aici pe Nōinbon.

94. La vremea abstențiunii și rugăciunii din luna a cincea (998.5)

Această secțiune ilustrează rolul important jucat de compunerea ocazională și formală a poeziilor la curte. Nervozitatea surprinzătoare de care dă dovadă Sei își avea originea parțial în faptul că tatăl ei, Kiyohara Motosuke, și rudele ei în general erau cunoscute pentru talentul lor poetic.

1. *abstențiunii și rugăciunii*: perioadă din prima, a cincea și a noua lună rezervată pentru respectarea strictă a preceptelor budiste privind postul și rugăciunea.
2. *un loc căruia i se zicea... dar mai urît*: puntea pe care iubiții trebuie să o traverseze la Festivalul Tanabata este Kasasagi, care sună oarecum asemănător cu numele la care face aluzie Sei, Matsugasaki (Vîrful Pinului). Urîțenia lui și-ar avea originea în sensul său alternativ, „Vîrful Așteptării", sugerînd prin asociere că iubiții ar trebui să aștepte acolo, în loc să se întîlnească.
3. *cicadele*: de vreme ce țîrîitul cicadei (*higurashi*) se aude doar vara (și nu seamănă deloc cu cîntecul cucului numit *hototogisu*), ar trebui să presupunem că aceasta este o referință literară spirituală. O sugestie este că ar fi un joc de cuvinte complex

în care *matsu* din numele locului (*supra*, nota 2) e asociat cu un bine-cunoscut poem despre așteptare construit în jurul unui calambur care are în centru termenul *higurashi*.

4. *locul de călărie*: o zonă sau două de la marginea nordică a orașului destinate călăriei și altor activități asociate. Evenimentul la care au fost martore doamnele făcea parte dintr-o serie de întreceri ceremoniale de tras cu arcul care durau mai multe zile.
5. *frumoase care aminteau... Seniorului Akinobu*: călătoreau pe ruta procesiunii din timpul Festivalului Kamo. Casa aceasta, aflată în afara orașului, trebuie să fi fost reședința de la țară a unchiului lui Teishi, Seniorul Akinobu.
6. *nu știu ce la care le spunea „vîrfuri de orez"... o mașinărie cum nu mai văzusem pînă atunci, pe care o-nvîrteau*: cuvîntul care indică planta de orez (*ine*) este diferit de termenul folosit pentru mîncarea de orez, așa că doamnelor li se arată ceva ce este posibil să nu mai fi văzut niciodată. Probabil că li s-a arătat un snop de orez rămas din recolta anului anterior, ceea ce doamnele de la curte este posibil să nu mai fi văzut pînă atunci, deși Sei s-ar putea preface cu eleganță că nu știe cum e la țară. Acea „mașinărie cum nu mai văzusem pînă atunci" era probabil un dispozitiv de măcinat orezul.
7. *obișnuite să stea cu fața-n jos*: Akinobu pare să le tachineze făcînd aluzie la faptul că slujeau la curte, unde erau adesea în genunchi, făcînd plecăciuni adînci.
8. *pavilionul Ichijō... Sfătuitorul Kiminobu*: pavilionul, aflat în colțul nord-estic al incintei palatului imperial, era la acel moment reședința lui Fujiwara Tamemitsu. Kiminobu era cel de-al șaselea fiu al său.
9. *Poarta Tsuchi*: poarta dinspre nord-est a complexului.
10. *boneta asta pe cap*: această bonetă făcea parte din ținuta de zi cu zi și nu se cuvenea să fie purtată în palat.

11. *Noaptea celor Trei Viermi*: credință cu origini taoiste conform căreia în momentul unei anumite conjuncții în calendar (suprapunerea semnului Metalului Vechi cu cel al Maimuței sau *kōshin*) cei trei viermi care sălășluiesc în corp și cunosc păcatele noastre secrete urcă la ceruri și le dezvăluie în timp ce dormim, scurtîndu-ne astfel viața. Spre a împiedica asta, în noaptea respectivă nu dormea nimeni, lumea amuzîndu-se cu tot felul de jocuri și concursuri de poezie.

95. Eram odată în Cancelaria Caselor Împărătesei

1. *Doar... spiritul razelor lunii*: în spatele acestei afirmații se află mai multe referințe poetice posibile. Cel mai bine se potrivește „Cîntecul de *pipa*" al lui Bo Juyi, în care cei ce au ascultat *pipa* „rămîn tăcuți, privind doar/ în apa rîului și la albeața lunii de toamnă".

96. Era o mare și cinstită adunare

1. *nu mai există altă Lege... chiar și pe ultima*: numele dat în zeflemea se referă la afirmația *Sutrei Lotusului* (în capitolul „Strategiile potrivite" [*Hōben*]) că „nu există decît un singur vehicul al Legii, nu două sau trei". Răspunsul lui Sei face aluzie în mod subtil la învățăturile budiste din vremea sa, care împărțeau renașterea în Paradis în nouă ranguri; ea spune că, în cazul împărătesei, ar accepta bucuroasă chiar și cel mai de jos rang, numai să se afle în augusta ei prezență.

97. Sfetnicul a venit în vizită

1. *Sfetnicul*: fratele lui Teishi, Takaie.
2. *de meduză*: Sei vrea să spună că, dacă nimeni n-a văzut niciodată asemenea oase, probabil că ele nu există.

98. Într-o zi urîtă din vremea ploilor care parcă nu se mai sfîrșeau

1. *Ajutorul de Ceremonial Nobutsune*: probabil Fujiwara Nobutsune, căruia i s-a acordat această funcție în 998.
2. *să zicem că le-a lăsat lacheul*: nu este foarte sigur la ce se referă răspunsul lui Sei, tradus liber aici. Se pare că este vorba despre un joc de cuvinte care nu mai are sens astăzi, ceva legat de ștersul picioarelor.
3. *Enutaki... după vreme*: „Enutaki" este un nume ciudat, putînd fi interpretat ca „iubitoare de cîini" sau „vomă de cîine", iar răspunsul ei spiritual implică un joc de cuvinte care se întoarce împotriva lui Tokikara, al cărui nume poate avea sensul de „depinde de vreme". (Împărăteasa la care se face referire a fost consoarta împăratului anterior, Murakami.)

99. Nu s-a pomenit sărbătoare mai minunată (995.2)

Sei relatează cu detalii plastice o scenă din sînul familiei lui Teishi în ultimele sale momente de glorie, căci două luni mai tîrziu tatăl ei, regentul Michitaka, a murit pe neașteptate. De față sînt Michitaka și soția lui, Kishi, fiii lui (în ordinea inversă a vîrstei: Yamanoi, Korechika, Takaie și Chikayori), a doua lui fiică, Genshi (Shigeisa), care tocmai devenise consoarta prințului moștenitor (avea 15 ani la vremea aceea), și un nepot. Vezi și secțiunea 259, nota 7.

1. *ele nu se văzuseră încă la ochi*: adică de cînd Genshi devenise consoarta prințului moștenitor. Oficial, aceasta este prima întîlnire, la care sînt prezenți și ceilalți membri ai familiei lor.
2. *Rozul-prună... nu-mi place deloc verdele-lăstar-de-primăvară*: principala grijă a lui Teishi este să facă combinații cromatice potrivite cu anotimpul.
3. *ca acelea pe care le poartă doamnele de onoare*: deși se afla în prezența copiilor săi, cu această

ocazie oficială Kishi era pe o treaptă ierarhică inferioară față de ei, așa încît se îmbrăcase cu modestia potrivită situației.

4. *spălatul mîinilor*: pentru că era înainte de prînz, avea loc, după obicei, abluțiunea de dimineață. (Vizita a început noaptea și s-a prelungit pînă în seara acestei zile.)
5. *prin Senyōden... acoperișul chinezesc*: Senyōden și Jōganden se aflau între reședința din acest moment a împărătesei și reședința lui Shigeisa, de unde a fost adusă apă pentru ea; toate pavilioanele erau legate prin galerii. Partea centrală a galeriei avea un acoperiș cu streșini curbate, în stil chinezesc.
6. *potrivească părul Maiestății Sale*: pentru masă.
7. *așezat Locotenentului pe umăr*: era obiceiul de a accepta îmbrăcămintea primită în dar așezînd-o pe umăr. Vezi și secțiunea 82, nota 5.
8. *se așterne rogojina*: cînd împăratul venea în vizită pe jos, se așeza în fața lui o rogojină lungă, ca să calce pe ea.
9. *Au intrat amîndoi îndărătul perdelelor*: întreruperea aparent arogantă de către împărat a acestei întruniri importante pentru a-și afirma prerogativele sexuale a fost probabil interpretată de familie ca fiind de bun augur, de vreme ce era o demonstrație liniștitoare a poziției lui Teishi ca favorită a împăratului.
10. *Vistiernicul Curții*: probabil al cincilea fiu al lui Michitaka, Yorichika; el a preluat această funcție în 1005 (ceea ce oferă o dată posibilă a scrierii acestei secțiuni).
11. *puntea vremelnică*: o punte între clădiri care, evident, fusese instalată special pentru această ocazie.

100. O ramură de prun de pe care se scuturase floarea

1. *Ce crezi... deja s-au risipit florile*: Sei este invitată să dea un răspuns poetic pe tema ramurii de

prun. Răspunsul ei este varianta japoneză a unui citat dintr-o poezie chinezească de Ôe no Koretoki (888-963): „Deja s-au risipit florile din prunii de pe Culmea Dayu./ Cine mai întreabă acum unde-s obrazele lor pudrate?".

101. Pe la sfîrșitul lunii a doua

1. *Consultantului Kintō*: Fujiwara Kintō (966-1041) era considerat cel mai bun poet din vremea aceea.
2. *o foiță de hîrtie... adie a primăvară*: la pieptul hainei se păstrau niște foi de hîrtie, pentru însemnări; deci nu era tipul de hîrtie folosită de obicei pentru scrisori, însemnînd că mesajul era un gînd trecător. Ritmul și stilul arată clar că aceste „versuri" reprezintă încheierea unui poem. Există aici o aluzie ascunsă la un poem de Bo Juyi: „La ceasul al treilea ninge potop de zăpadă din norii înghețați./ Luna a doua adie a primăvară-n munți". Răspunsul lui Sei reia elemente din primul din aceste versuri, caligrafia sa tremurată sugerînd frigul.
3. *Cine se mai află acolo*: după cum arată secțiunea 100, chiar și răspunsurile personale erau în general arătate tuturor celor din jur și savurate dacă mai erau și alții de față.
4. *Căpitanul Străjii Porții din Stînga*: Fujiwara Sanenari a devenit Căpitanul Străjii Porții din Stînga în 1009, ceea ce înseamnă că această secțiune a fost scrisă la vreo zece ani după întîmplarea povestită aici.

102. Lucruri care durează mult pînă-s gata

1. *șnurului lung al unei jachete* hanpi: această jachetă era purtată cu un șnur lung și gros, de peste trei metri lungime, înfășurat în jurul mijlocului, care necesita mult efort pentru a-l răsuci și a-l lipi.

103. Masahiro e luat în zeflemea de toată lumea

1. *aruncă fasole-n cuptor*: probabil o aluzie obscură la o expresie din chineză (care sună cam așa: „a sări ca fasolele care se coc în cuptor"), cu referire la oamenii repeziți.
2. *„trage-ți mădularele mai aproape"*: acest pasaj este neclar. Ideea pare să fie că, în locul cuvîntului *trup*, mai uzual, persoana rspectivă, poate pentru a părea mai erudită și a face impresie, a folosit termenul budist *gotai*, care se referă de fapt la cele cinci membre (capul, brațele și picioarele) ale trupului. Este posibil și ca pasajul să fie trunchiat, fiind vorba de fapt despre altcineva care relatează greșeala făcută de Masahiro.
3. *se cutremură pămîntul sub pașii lui*: Sei pare să-l ironizeze folosind o expresie chinezească ridicol de grandioasă, în stilul lui Masahiro.

104. Lucruri neplăcute la vedere

1. *Un preot... pe frunte*: probabil că obiecția lui Sei se referă la faptul că nu se cade ca un preot budist să poarte boneta de maestru yin-yang pentru a oficia o ceremonie yin-yang.
2. *Nu-mi place deloc... nebărbierit*: termenul *pui de somn* (*hirune*) se poate să fi avut conotații sexuale, dar se pare că principala obiecție a lui Sei vizează felul cum arată acești oameni, nu comportamentul lor.

105. Lucruri greu de spus

1. *E foarte greu... vorbele unui om de vază*: probabil din cauză că în acest caz trebuia să ai o grijă deosebită să redai exact cuvintele și să folosești un limbaj adecvat.

106. Bariere

Aceste bariere erau instalate la punctele de trecere între provincii etc., pentru a încasa taxe și, în general, pentru a-i controla pe călători. Numele lor sînt menționate adesea în poeme, unde anumite puncte de reper și toponime implicau diverse asociații poetice, legate adesea mai degrabă de denumirea în sine decît de caracteristicile locului respectiv. Această listă progresează de la vest (aproape de capitală) spre est. Pe lîngă asociațiile lor poetice, Sei alege numele și în funcție de sensul lor literal – de exemplu, *Tadakoe*: „traversare cu toată viteza"; *Habakari*: „grozav"; *Yokohashiri*: „a fugi într-o parte"; *Kiyomi*: „vedere pură"; *Mirume*: „algă", dar și „ochiul care vede".

1. *Yomoyomo... s-a gîndit cel care i-a dat numele ăsta*: *Yomoyomo* seamănă cu un cuvînt care înseamnă „categoric nu".

107. Păduri

1. *Iwase... Tachikiki*: însemnînd „vîltoare bolovănoasă", „a face să vorbească" și, respectiv, „a sta și a auzi". Această secțiune este o variație a secțiunii 193.

109. Către sfîrșitul lunii a patra

1. *bărcile încărcate cu trestii... helești Takase*: trestiile erau culese pentru a se face din ele rogojini. Citatul este dintr-un cîntec vechi care se interpreta în timpul dansurilor *kagura*, inclus în *Kokin rokujō* (3810): „Pe perna asta de trestie –/ făcută din trestii/ tăiate din helești Takase/ chiar dacă-s tăiate/ – tot o să-mi așez încrederea". Takase era aproape de vadul Yodo.
2. *culegeau obligeană*: pentru a o folosi la Festivalul Obligenei.

110. Lucruri obișnuite care par deodată altfel

1. *Un car cu boi în prima zi din an*: probabil pentru că anunța vizitele pe care și le făceau în mod tradițional oamenii în această zi.

114. Lucruri înduioșătoare

1. *la schit pe muntele Mitake*: loc sacru unde asceții duceau un trai auster (*yamabushi*). Vezi și secțiunea 37, nota 3.
2. *Nobutaka*: Fujiwara Nobutaka era soțul lui Murasaki Shikibu, autoarea *Poveștii lui Genji*.
3. *îmbrăcați în veșminte negre ca noaptea*: haine de doliu. Cu cît nuanța era mai închisă, cu atît fusese mai strînsă relația cu cel care murise.
4. *îi împiedică cineva*: vezi și secțiunea [s25] și nota introductivă.

115. E minunat să te retragi

Pelerinajele la temple reprezentau un aspect important al vieții de la curte și implicau adesea o „retragere" la un templu, mai lungă sau mai scurtă. În ciuda scopului aparent religios, aflăm aici că și ideea de aventură și ocazia în sine puteau transforma pelerinajul într-o experiență plăcută. Această secțiune oscilează între descriere generalizată și amintiri personale. Deși în textul Sankanbon templul este cel de la Kiyomizu, în alte texte apare templul Hase. Vezi și secțiunile 211 și [s27].

1. o *bucățică de pînză în jurul mijlocului*: literal, „purtau doar niște eșarfe în jurul mijlocului". Sensul nu este clar, dar poate fi vorba despre niște robe scurte legate în talie – aceasta fiind cea mai simplificată formă de straie călugărești –, care puteau fi purtate cu bustul gol, lăsate să atîrne de eșarfa cu care erau prinse la mijloc.
2. *versetele de patru cuvinte ale* Sutrei Kusha: această sutră era împățită în 600 de „versete" (*ge* sau

zu) de cîte patru cuvinte fiecare, pentru a fi mai ușor de recitat.
3. *chipului sfînt*: chipul (o sculptură mare, aurită) păstrat cu sfințenie atît la templul din Kiyomizu, cît și la cel din Hase este al lui bodhisattva Kannon.
4. *se apropie de tine un călugăr... frunze de anason*: referința nu este clară. Este posibil ca preotul să-i ofere apa tămîiată într-un vas în care a pus și o crenguță foarte aromată de anason.
5. *unui corn de scoică în care sufla cineva*: în cochilia de scoică, folosită drept corn, se sufla pentru a marca orele la templu.
6. *peste grilajul altarului*: posibil pentru a despărți camerele lor de altar, de vreme ce încă nu își rostiseră rugăciunile.
7. *gongul pentru rugăciune*: un disc metalic atîrnat la intrarea în templu și care este lovit cu un ciocănel chiar înainte de rugăciune.

117. Lucruri jalnice

1. *coviltirul de ploaie*: o bucată de rogojină din paie cu care se acoperea trăsura și atunci cînd cel dinăuntru era în doliu.

118. Lucruri care par înăbușitoare

1. *costumul de vînătoare... străjerilor din escortă*: poate pentru că trebuie să stea de gardă multe ore sub soarele arzător.
2. *Un Locotenent... jocurile imperiale*: acesta trebuie să stea în postura formală asistînd la întreceri (tras cu arcul etc.) timp de multe ore în căldura sufocantă.

119. Lucruri stînjenitoare

Mai exact, oameni sau situații care provoacă stînjeneală prin faptul că afișează ceea ce în mod normal este intim sau ascuns.

1. *Inima bărbatului*: ideea este că bărbatul poate vedea în sufletul femeii, deși, pentru ea, el rămîne impenetrabil.
2. *Un preot de noapte*: preot plătit ca să stea treaz toată noaptea pentru a rosti rugăciuni și incantații pentru o familie. Stînjeneala poate avea legătură cu faptul că, fiind chiar în încăperea alăturată, aude ceea ce se vorbește (și ceea ce se petrece) atunci cînd oamenii cred că el a ațipit (vezi și secțiunea 127).

121. Rugăciuni și incantații

1. *mantrele de protecție*: mantre rostite la începutul ceremoniilor tantrice ale sectelor Shingon și Tendai cu scopul de a invoca protecție pentru preot. Evident, invocațiile rostite în templele Nara, mai vechi, erau diferite ca stil de cele din capitală.

122. Lucruri nepotrivite și stînjenitoare (995.10.21)

1. *Întorcîndu-se*: această amintire a unui moment impresionant la care Sei a fost martoră în timpul unei procesiuni imperiale la sanctuarul Iwashimizu Hachiman este tratată ca o secțiune separată de unii editori.
2. *înălțătura*: tribună elaborată ridicată special pentru a se urmări din ea procesiunea.

123. Regentul urma să intre (994?)

Michitaka i-a făcut o vizită formală împăratului în Seiryōden, unde se întîmplă să locuiască și Teishi, iar ea și doamnele sale de onoare îl întîmpină cînd el iese triumfător, împreună cu alți membri ai familiei. (Vezi și secțiunea 99.) Scurta apariție a rivalului (și fratelui) său Michinaga, care în curînd avea să își înlăture familia de la putere, este consemnată aici doar ca un moment stînjenitor între cei doi.

1. *de la zidul Palatului Fujitsubo... Tōkaden*: linia trasată la nord de partea dinspre apus a galeriei

în care a ieșit Michitaka, spre partea din spate a incintei palatului.

125. Cînd am adunat ierburile de leac

1. *iarba-fără-urechi*: traducere literală a termenului *miminagusa*, o plantă din familia garoafei, cu frunze comestibile.
2. *Oricît... crizantemă*: acest poem iscusit se bazează pe două jocuri de cuvinte: verbul *tsumu* („a culege flori"/„a ciupi urechea" etc.) și *kiku* („crizantemă"/„a auzi" sau „a asculta").

126. În luna a doua are loc ceva căruia-i zice Alegerea

Dialogul care urmează este centrat pe numele „Shōnagon", care denumește o funcție (consilier de rang mic), derivat, după cîte se pare, de la postul deținut de tatăl lui Sei.

1. *ceva căruia-i zice Alegerea... numite* sōmé: Sei reușește aici să încurce nu doar numele evenimentelor, ci și datele la care aveau loc și ceremoniile asociate acestora, demonstrîndu-și ignoranța cînd vine vorba de asemenea chestiuni, tipică femeilor de la curte.
2. *turtițe* heitan: turtițe pătrate de orez cu umplutură de ouă, legume etc., care le erau dăruite nobililor de la curte și înalților curteni în ziua de după ceremoniile Prealegerii și Alegerii.
3. *„Mimana Nariyuki"*: nume fals care include caracterele pentru numele Yukinari așezate invers. Mimana era numele unei familii de rang inferior, deci un nume tipic de slujitor.
4. *nu se-arată... că-i tare urît la înfățișare*: referire la zeul Kazuraki, care era sfios și urît.
5. *ce s-ar cuveni să fac*: Sei vrea să continue jocul răspunzînd așa cum ar fi potrivit pentru un consilier de rang mic.
6. *glasul lui Korenaka*: Taira Korenaka, însărcinat cu organizarea ceremoniilor respective.

7. *dichisit tot*: el crede că Sei l-a chemat să-i spună ceva din partea împărătesei.
8. *Arată tare frumos turtițele... chiar el*: jocul de cuvinte constă în similaritatea dintre denumirea turtelor (*heitan*) și cuvîntul care înseamnă „nepoliticos" sau „crud" (*reitan*).

127. Într-o zi cineva a zis într-o doară

Această discuție se axează pe denumirile literale sau aparent fără sens ale anumitor articole de îmbrăcăminte. În alte părți folosesc denumiri explicite, dar aici dau sensurile lor literale.

1. *„strîmt-lung"... „haina de asudătură"*: *hosonaga*, robă lungă despicată. *Kazami*, robă de fete purtată pe deasupra, la origine lenjerie de corp.
2. *„fund-lung"*: *shiranaga*, articol de îmbrăcăminte neidentificabil, purtat de băieți.
3. *„cămașă de corp"... „gură-largă"*: *shitagasane*, robă cu trenă. *Ōguchi*, pantaloni evazați foarte largi și scurți.
4. *„coase-și-trage"*: *sashinuki*, pantaloni bufanți.

128. După ce a murit Regentul (995.9)

1. *Încă o dată luna... plăcea atît de mult atunci*: dintr-un poem chinezesc de Sugawara Funtoki (899-981), inclus în *Wakan rōeishū*.
2. *mi-a întors-o Maiestatea Sa*: Teishi se referă la faptul că lui Sei îi era foarte drag Tadanobu.

129. Într-o seară, Secretarul Controlor Yukinari

1. *Ceasul Boului*: între 2 și 4 dimineața.
2. *cocoșul cel prefăcut al Seniorului Mengchang*: potrivit legendei, fugind de urmăritori, Mengchang a ajuns noaptea la bariera Hangu, care era închisă. Dușmanul era pe urmele lui, iar el, disperat, l-a pus pe un slujitor al său să imite cîntecul cocoșului, care era semnalul de deschidere a

barierei. Sei sugerează că „cîntatul cocoșului" pe care Yukinari pretinde că l-a auzit de fapt l-a ajutat să scape.

3. *Kanko... bariera îndrăgostitului de la Ōsaka*: Yukinari preia referința lui Sei la bariera de la Kanko și-o transformă în bariera Ōsaka, aceasta din urmă fiind un simbol al dificultăților pe care le întîmpină iubiții care vor să se întîlnească.
4. *a fost foarte impresionat de ea*: caligrafia lui Yukinari era vestită și probabil că mai degrabă aceasta l-a impresionat pe Ryūen, și nu poemul.

130. Într-o noapte întunecoasă din luna a cincea

1. *„dumnealui"*: Sei răspunde glumei cu o referință directă la un poem chinezesc despre bambus scris de Fujiwara Atsumochi (m. cca 793), în *Wakan rōeishū*, care povestește despre un vechi poet chinez că numea bambusul plantat de el „dumnealui". Înalții curteni citează versul potrivit atunci cînd se întorc.

131. La un an (992, începutul verii)

Teishi și împăratului Ichijō, care aveau 12 ani, îi fac o farsă doicii lui Ichijō, puternica Tōsanmi (Fujiwara Shigeko). Deși este povestită cu atîtea detalii, încît ai zice că Sei a fost de față, asta s-a întîmplat înainte ca Sei să ajungă la curte.

1. *un băț de înfățișare*: un băț lung de care era prinsă o scrisoare oficială dusă unei persoane de rang înalt.
2. *pe deasupra grilajului de jos*: jumătatea de jos a grilajului a rămas închisă, fiind ridicată numai jumătatea de sus, pentru a lua scrisoarea.
3. *foaia de rugăciuni... hîrtie maro ca nuca și cu dosul alb*: Tōsanmi presupune că mesajul cu aspect oficial conține o foaie de rugăciuni – o listă cu sutre etc. și de cîte ori au fost citite – care îi este trimisă solicitantului după ce s-a citit din

textele sacre în numele său. Totuși, aceasta ar fi fost scrisă pe o hîrtie simplă, albă.

4. *Straiele-acestea desăvîrșite... l-ai uitat*: castanul sălbatic (*shii*) produce o vopsea pentru hainele de doliu. Ideea poemului este că preotul trăiește în munți, printre arborii veșnic verzi, pe cînd în oraș anotimpul s-a schimbat și copacii au frunze noi (adică s-au îmbrăcat în haine noi, în culori vii). Este implicită o critică fermă.
5. *starețul de la Ninnaji... Marele Sfetnic Fujiwara*: Ninnaji (Niwaji) era un templu din nordul capitalei, al cărui stareț era ales dintre membrii familiei imperiale. Marele Sfetnic este Fujiwara Asateru.
6. *vreun demon din vremurile vechi*: haina de ploaie din paie, purtată de mesager, este asociată adesea cu demonii.
7. *s-o scuture pe dînsa... mîndră și fericită*: Tōsanmi îi poate trata pe împărat și împărăteasă, pe atunci doar niște copii, cu atîta familiaritate pentru că este doica împăratului. Probabil că era așa de mîndră și pentru că era atît de apropiată de ei încît își permitea astfel de libertăți, și pentru că se simțea onorată că fusese ținta unei farse puse la cale de împărat și împărăteasă.

134. Lucruri care nu-s bune de nimic

1. *Scrobeala care s-a stricat*: scrobeala era făcută din pastă de orez, care începe să miroasă urît dacă stă prea mult. Aici pare să existe o anumită corupere a textului, iar traducerea urmează o interpretare posibilă.
2. *vătraiul... focul de după înmormîntare*: după o înmormîntare se aprindea un foc la poarta casei, iar vătraiele din bambus cu care se ațîța focul erau lăsate să ardă.
3. *La urma urmei... n-o să le placă unora sau altora*: se consideră în general că această secțiune, care include tot felul de paranteze pentru a se justifica, a fost adăugată după ce anumite fragmente ale *Cărții pernei* ajunseseră să fie citite (și probabil criticate) de alții.

135. Lucruri cu totul minunate

Ceea ce începe ca o listă se transformă rapid într-o descriere foarte detaliată a Festivalurilor Vremelnice: repetițiile pentru Festivalul Vremelnic Yahata primăvara și Festivalul Vremelnic Kamo în timpul iernii. Povestirea este vie, la timpul „prezent", deși, evident, se bazează în mare parte pe amintiri.

1. *pe care... cu fața spre Împărat*: deși Sei descrie Festivalul Yahata, indicațiile ei sînt greșite: trimișii stau cu fața spre sud la acest festival, către sanctuarul Iwashimizu, și spre nord la Festivalul Kamo, către sanctuarul de la Kamo.
2. *„Udohyō"*: cîntec popular din ciclul *Cîntecelor de la Răsărit* (*Azuma-uta*), parte a dansului Suruga.
3. *Își tot mișcă mîinile... „Muntele Koma"*: mișcările mîinilor par să fi făcut parte dintr-un dans, mimînd cuvintele versurilor („hai să ne simțim bine, lasă-ți mînecile să atîrne, la fel și șnururile cele lucioase"). Titlul este o combinație între un cîntec din ciclul *Dansurilor de la Răsărit* și un altul care nu s-ar fi interpretat cu această ocazie.
4. *Dansul Întoarcerii*: cînd se încheie ritualurile de la sanctuarul Kamo, dansatorii se întorc noaptea la palat și continuă să danseze.
5. *Secretarul Căpitan*: referința la titlu e confuză, dar legenda e asociată cu numele lui Fujiwara Sanekata, care a murit în 998.
6. *cu trenele-n cap*: se pare că doamnele înșfăcaseră trenele și le trăseseră pe cap, grăbindu-se să se îmbrace, iar acestea rămăseseră agățate de păr.

136. După ce Regentul a părăsit lumea aceasta (996, toamna)

Odată cu moartea lui Michitaka, urmată de exilarea a doi dintre frații ei (vezi Introducerea, p. 13), Teishi a fost obligată să părăsească palatul în 996; a plecat mai întîi la reședința lui Korechika de la Konijō, unde s-a călugărit, dar, cînd clădirea a ars,

cîteva luni mai tîrziu, s-a mutat în casa unchiului ei Akinobu, care este cadrul acestei secțiuni. Se știa că Sei îl admira pe Michinaga, prin urmare simțea că ar fi bănuită că ar avea simpatii pentru tabăra lui, și se pare că a petrecut vreo patru luni în izolare voluntară acasă la ea.

1. *Doamnele de onoare purtau... s-o vadă încărcată de rouă*: este emoționant faptul că ele continuă să mențină standardele de la curte în ciuda exilului. Culorile pe care le poartă arată clar că e toamnă, anotimp care intensifică efectul, ca și grădina lăsată în paragină. Roua simbolizează poetic vremelnicia lumii.
2. *bujori minunați*: în acest anotimp nu înfloresc bujorii, așa încît este posibil ca Minamoto Tsunefusa să vorbească despre frunzele lor veștede.
3. *decît o petală de trandafir-domnesc... „și fără vorbe"*: petala de trandafir-domnesc, care este asociat poetic cu gîndurile nerostite, era făcută probabil din hîrtie. Vezi secțiunea 70, nota 2, pentru întregul poem. Mesajul este că afecțiunea lui Teishi pentru Sei este mai mare tocmai pentru că păstrează tăcerea.
4. *joc cu ghicitori*: joc de curte în care se alegeau două echipe (din stînga și din dreapta) ca să născocească o serie de ghicitori. Pe parcursul unei zile, un membru al unei echipe făcea pereche cu un membru al echipei adverse și fiecare trebuia să dea răspunsul la ghicitorile celuilalt. Se ținea punctajul prin niște jetoane puse într-o cutie.
5. *„Un arc întins pe cer"*: răspunsul ar fi fost evident pentru toată lumea, de vreme ce expresia „lună arcuită" era o bine-cunoscută figură de stil însemnînd „lună nouă".

140. Lucruri neliniștitoare

1. *Cojile țepoase ale ghindelor... castanele-de-apă*: coaja ghindelor de stejar *kunugi* sînt țepoase și de obicei erau folosite drept colorant. Următoarele

trei elemente de pe listă sînt alimente cu peri (ignama-de-munte) sau cu țepi (nufărul-gorgonă și castanele-de-apă).

141. Lucruri care par proaspete și curate

1. *Ulcelele de lut*: acestea erau aruncate după o singură utilizare.

142. Lucruri urîte la vedere

1. *Bastonul... tivit cu o pînză simplă*: bastonul era folosit uneori pentru a însemna pe el detaliile unor ceremonii etc., iar cel al unui Ajutor de Ceremonial (care era din lemn, spre deosebire de bastoanele din fildeș ale celor cu ranguri superioare) se pare că era utilizat foarte des în acest scop. Paravanul era de obicei din mătase.
2. *Un dulăpior... rogojină de Izumo care-i făcută chiar la Izumo*: poate că un astfel de dulăpior este perceput drept urît din cauză că ușile glisante, spre deosebire de cele batante, erau mai ieftine. Probabil că această rogojină era împletită mai rudimentar în provincia Izumo (actuala prefectură Shimane).

143. Lucruri care-ți umplu inima de neliniște

1. *Să privești... șnur de hîrtie de legat părul*: cursele de cai se organizau ca parte a diferitelor festivaluri. Șnurul de legat părul se poate rupe cînd este răsucit.

144. Lucruri tare drăgălașe

1. *tuns pînă la umeri, ca o călugăriță*: toți copiii aveau părul pînă la nivelul umerilor, cu un breton lung, așa cum se tundeau și femeile care se călugăreau.

146. Lucruri cu nume înfricoșătoare

1. *Gardurile de șipci în solz de pește... Ploaia „braț-umbrelă”*: un gard făcut din șipci suprapuse, care arată ca niște solzi de pește. O aversă care îi obligă pe oameni să ridice brațul deasupra capului pentru a se feri.
2. *Posedarea de către spiritul unui om care nu-i mort... Un demon cu cap de taur*: spiritul unui om viu cuprins de mînie și de resentimente se agață de persoana care este ținta acestora, provocîndu-i boala și moartea. Posibil un demon legendar cu cap de taur. (Nu se știe ce este *kanamochi*.)

147. Lucruri care par obișnuite, dar arată minunat cînd le scrii

Multe nume de obiecte dintre cele mai comune erau sau puteau fi scrise cu ideograme chinezești care, cînd erau interpretate literal, generau adesea sensuri ciudate sau de neînțeles, cum sînt majoritatea celor enumerate aici. (Vezi și secțiunea [s4].)

1. *Căpșunile... Roua-cerului... Castanele*: copilul tăvii răsturnate, talpa ierbii labei de rață, respectiv piersică barbară.

148. Lucruri respingătoare

1. *Cusăturile... să se pună căptușeala*: probabil că se continuă tema blănii, căci pe dosul hainei se vede blana animalului înainte să fie cusută căptușeala.

149. Prilejuri cînd lucruri mărunte devin însemnate

Toate aceste exemple implică persoane/obiecte care de obicei joacă un rol mărunt, dar devin pentru scurt timp importante cu o anumită ocazie ceremonială.

1. *ceremoniile de la Ruperea Bambusului*: de două ori pe an, se desfășura o ceremonie în care șambelanele luau măsurile împăratului cu ajutorul unui băț de bambus, care era apoi rupt în funcție de înălțimea acestuia.
2. *Degustătoarea... noul an*: o fată are sarcina să guste în cadrul ceremoniei saké-ul condimentat înainte de a fi băut de împărat.

151. Oameni demni de invidiat

1. *Sanctuarul Inari*: mare sanctuar din munți, în sud-estul capitalei.
2. *nici una dintre doamnele ei... scurmătura de găină*: stăpîna i-ar cere uneia dintre doamnele ei de onoare să scrie mesajul în locul ei, căci standardul artistic al curții sale ar fi apreciat în funcție de caligrafie.
3. *care pot... soțiilor lui*: doamnele de onoare aflate în slujba diferitelor soții ale împăratului nu puteau face asta, de vreme ce erau rivale.

152. Lucruri care ți-ai dori să afli cum au ieșit

1. *Cînd se vopsește ceva, de pildă o pînză răsucită sau pestriță*: aceste metode (denumite în general *shibori*) implică crearea unor modele legînd anumite porțiuni ale pînzei în diverse feluri; nu se vede ce-a ieșit decît cînd se înlătură ațele cu care-au fost legate.

154. Cînd Maiestatea Sa Împărăteasa era în doliu după răposatul Regent (995.6-7)

Din cauza întinării asociate cu moartea, membrii familiei trebuiau să plece din palat în timpul ceremoniei șintoiste a Marii Purificări, care se ținea în lunile a șasea și a douăsprezecea. Aitadokoro era o clădire din complexul palatelor folosită pentru

banchete și alte ocazii formale, dar nu era concepută pentru a fi locuită.

1. *Cancelaria Ceasurilor... gong*: parte a Cancelariei Divinației. Prin bătăi de tobă sau de gong se anunțau orele. În următorul paragraf, Straja Porții din Stînga este Poarta Kenshunmon, care se afla la nord de Aitadokoro și Cancelaria Divinației.
2. *miriapozi*: acești miriapozi, numiți *mukade*, apar în lunile de vară în Japonia și au o mușcătură foarte dureroasă.
3. *Cine-ar... întîlniri pe timp de noapte*: aparent improvizat cu această ocazie în stil chinezesc, imitînd într-o doară vechea tradiție poetică a deplîngerii decăderii unui loc altădată grandios.
4. *„vîntul dintr-o parte”*: citat din *Kokinshū* (168): „Sus, în ceruri,/ unde vara și toamna acum/ își încrucișează cărările,/ pesemne că vîntul suflă răcoros/ dintr-o parte a acelui drum ceresc”.
5. *văzînd... mai strîmt*: poate fi vorba despre masa cu ofrande, instalată în mod tradițional în fața treptelor la acest festival.
6. *Michikata... lumea oamenilor*: Minamoto Michikata; răspunsul aparent incomprehensibil al lui Tadanobu, fratele mai mic al lui Nobukata, este explicat de Sei puțin mai jos (vezi nota 8).
7. *„Boabele de rouă... se despart în zori”*: dintr-un poem în chineză de Sugawara Michizane, inclus în *Wakan rōeishū*, care descrie lacrimile Țesătoarei cerești cînd trebuie să se despartă de iubitul ei, Păstorul, după ce se întîlnesc de Tanabata.
8. *a priceput ce vreau să zic*: răspunsul lui Tadanobu (vezi nota 6) fusese o afirmație criptică ce însemna că poemul pregătit pentru a doua zi, de Tanabata, avea să se refere, în mod nepotrivit, la tărîmul oamenilor (nu la cel ceresc) și la luna a patra, nu la a șaptea, ca să-și corecteze gafa anterioară.
9. *strică tabla*: adică cineva a cîștigat și acum jucătorii își iau piesele de pe tablă.
10. *„aș juca o partidă”*: Sei folosește un termen ce înseamnă „infidelitate” (*sadame naku*), care

conține un joc de cuvinte pe baza denumirii pietrei de *go* (*me*).

11. *„Judele Hsaio... vechiul sanctuar”*: dintr-un vechi poem în chineză de Ōe no Asatsuna (866-957). La tema acestuia, legătura prieteniei, se gîndește Sei cînd ia în calcul faptul că noua numire a lui Tadanobu înseamnă că el nu va mai avea ocazia s-o viziteze, deoarece va avea obligații ceremoniale și noi îndatoriri.
12. *„Încă nu-mplinise treizeci de ani”*: dintr-o poezie în chineză de Minamoto Fusaakira, în care acesta deplînge trecerea anilor și se compară cu alți poeți din vechime care ajunseseră vestiți destul de devreme.
13. *Cred că... și-a certat nevasta*: se pare că Nobukata se apropia de 40 de ani. Sei face trimitere la povestea chineză despre un bărbat care-și dojenește nevasta cînd ea îl amenință că-l părăsește din cauză că e prea sărac și îi zice că, deși e trecut deja de 40 de ani (sau are 39, în varianta la care se referă mai tîrziu Nobukata), se va îmbogăți înainte de 50 de ani, făgăduință pe care și-o respectă.

155. Kōkiden îi zicea (998?)

1. *Kōkiden... de Stînga*: numele palatului în care locuia de obicei era folosit și cu referire la ea. E vorba despre Fujiwara Yoshiko, fiica lui Fujiwara Kinsue.
2. *„Întinsa”*: poate fi persoana cu același nume (Uchifushi) care apare în documentele vremii ca preoteasă la un sanctuar și a cărei poreclă deriva din faptul că se prosterna mereu cînd vorbea.

156. Lucruri netrebuincioase care amintesc de vremuri mai bune

1. *O rogojină tivită cu broderii frumoase*: o astfel de rogojină, a cărei bordură era țesută cu modele în culori elegante, era rezervată doar pentru ocazii importante.

2. *Țesătura de culoarea strugurelui... „trezit”*: la vopseaua folosită pentru țesăturile violet și cele de culoarea strugurelui se adăuga și leșie. Cînd vopseaua se spălăcea, se zicea că leșia s-a „trezit”.

158. Citirile sutrelor

1. *Citirea Neîntreruptă*: vezi secțiunea 82, nota 1.

159. Lucruri depărtate și totuși apropiate

1. *Festivalul Miyanobe... Templul Kurama*: al doilea dintre festivalurile bianuale Miyanobe, din luna a douăsprezecea, era și aproape (la o lună distanță), și departe (la un an distanță) de primul. Templul Kurama, aflat în munții din nordul capitalei, nu e foarte sus, dar cărarea care duce pînă la el merge în zigzaguri ample.

160. Lucruri depărtate și totuși apropiate

1. *Paradisul. Drumul unei bărci*: în budism, paradisul (*gokuraku*) se află la distanță de nenumărați *kalpa*, iar Amitābha, care te întîmpină în paradis, este foarte aproape pentru cei care apelează la el. Cu barca mergi drept și ajungi destul de repede la destinație, ceea ce o face să pară surprinzător de aproape. (*Kalpa* este un termen budist care indică o perioadă nedefinită, dar extrem de lungă.)

161. Fîntîni și izvoare

1. *izvorul de munte*: referire la un poem vechi (*Manyōshū* 3807): „Apele puțin adînci/ ale izvorului de munte pot să cuprindă/ tot Muntele Asaka,/ dar adîncă-i astă inimă/ care cuprinde gînduri de iubire despre tine”. Majoritatea numelor din această listă sînt alese pentru asociațiile lor poetice.

2. *fîntîna Asuka*: se face referire la un citat dintr-o *saibara* populară, al cărei farmec constă într-un termen arhaic ce înseamnă „apă”.
3. *Shōshō*: *Shōshō* înseamnă „locotenent”.

162. Cîmpii

În spatele tuturor acestor nume există asociații poetice. Cîmpiile Saga, Ono și Murasaki sînt aproape de capitală și Sei trebuie să le fi cunoscut.

164. Curteni

În vreme ce marii demnitari (*kandachime*) din secțiunea 163 erau cel puțin persoane de rangul al treilea, acești „curteni” (*kindachi*) făceau parte din una dintre marile familii. Multe dintre titlurile enumerate aici sînt posturi duble. Vezi anexa 5.

165. Ajutoare de Guvernatori de Provincii

1. *provinciilor Kai... Awa*: acestea se numărau printre cele mai prestigioase provincii, parțial și pentru că erau aproape de capitală.

166. Împuterniciți

Aceste titluri ar fi în mod normal considerate de rangul al șaselea, dar au fost înălțate la al cincilea.

169. Șambelani de Rangul al Șaselea

1. *Dregătoria... de invidiat*: această propoziție nu prea are legătură cu restul secțiunii, iar unii consideră că se potrivește mai bine în secțiunea 164 sau 165.

170. O casă unde stă o doamnă singură

Situația este tipică pentru anumite eroine înduioșătoare din povestirile romantice din această

perioadă. Bineînțeles, „singură" nu înseamnă că nu avea și tot felul de servitori.

171. În casa unei doamne care slujește la curte

1. *mai multe doamne... musafir*: aici, doamnele de onoare din diferite case se adună acasă la una dintre ele.

172. Într-o zi, în luna a noua

Această secțiune ia forma unei scene romantice tipice poveștilor vechi. Potrivit anumitor opinii despre felul cum se potrivesc secțiunile între ele, aceasta este o continuare a secțiunii precedente, o poveste spusă de una dintre doamne.

1. *cu toate că acolo... străluce luna*: dintr-un poem scris în secolul al VII-lea de Kakinomoto Hitomaro (*Shūishū* 795).
2. *Femeia... se retrage-acum făr-un cuvînt*: pasajul este greu de interpretat; unii au sugerat că femeii i-a alunecat peruca atunci cînd s-a aplecat în față, iar țeasta ei rasă lucește în lumina lunii, ceea ce, într-adevăr, l-ar lăsa pe bărbat cu gura căscată. În acest caz, secțiunea devine o parodie a genului literar al povestirii romantice.

173. Ce minunat e cînd ninge

1. *„Cel... astăzi pe aici"*: poezie de Taira no Kanemori (m. 990) (*Shūishū* 251): „Ninge troienind/ aici, în satul ăsta de munte,/ iar poteca nu se mai vede./ Cel ce vine astăzi pe aici/ o să-mi înduioșeze inima". Acest vizitator sugerează într-un mod foarte isteț că ele ar trebui să fie înduioșate de vizita lui.
2. *„Omătul... munți anume"*: dintr-un poem chinezesc, „Pentru Yin Hsieh-lii", cu autor necunoscut, inclus în *Wakan rōeishū*: „În zori de zi, cînd am intrat în grădina Regelui Liangului,/ Omătul se așternea gros pe munții grămădiți./ În noaptea

cînd am urcat în turnul Seniorului din Yü,/ vedeam pînă la o mie de mile-n jurul meu luminate de lună". „Munții grămădiți" se referă la movilele de zăpadă pe care regele Liangului le-ar fi clădit în grădina lui, dar vizitatorul omite intenționat referința specifică.

174. Odată, pe vremea cînd domnea fostul Împărat Murakami

1. *„În vremuri... flori"*: dintr-un poem de Bo Juyi. Versurile relevante sînt: „Tovarășii mei de alăută și de vin/ M-au părăsit cu toții și s-au dus care-ncotro./ În vremuri cu zăpadă, raze de lună și flori/ Mai mult decît în toate celelalte clipe, mă gîndesc cu dragoste la tine".
2. *Cînd m-am dus... cu ea spre casă*: jocurile de cuvinte se bazează pe *kogeru* („a vîsli" și „a arde" sau „a pîrli') și *kaeru* („a se întoarce" și „broască").

175. Doamna pe nume Miare no Seji

Numele se referă la rolul său de sol imperial trimis la marea preoteasă de la Kamo. Acest episod a avut loc în timpul domniei altui împărat.

1. *stil* mizura: cu cărare la mijloc și legat de o parte și de alta a capului.

176. Cînd am intrat eu în slujbă la curte (991-993)

1. *la lumina... tipsie cu picior*: opaițul a fost pus pe o tipsie cu picior așezată invers, așa că stă mai jos decît de obicei, luminînd mai bine detaliile de sub el.
2. *Și doamna care era mai mare-n odaia noastră*: de obicei în odăi stăteau mai multe femei. Cea care era de mai mult timp în slujbă la curte acționa în calitate de „șefă" a celorlalte.
3. *Domnia Sa*: tatăl lui Teishi, regentul Michitaka. Probabil că el este glumețul „fascinant" care ajunge mai tîrziu.

4. *„poteca nu se mai vede”... „înduioșat inima”*: vezi secțiunea 173, nota 1.
5. *stil caligrafic liber*: o scriere caligrafică (numită și „stil iarbă”) în care ideogramele chinezești erau redate într-o formă abreviată și curgătoare, precursor al dezvoltării silabarului fonetic *hiragana* (vezi Introducerea, pp. 29-30).
6. *văd că m-ai mințit*: exista superstiția că strănutul indica faptul că tocmai în clipa aceea se întîmpla ceva rău. O excepție era strănutul de Anul Nou (vezi secțiunea următoare), care era semn de viață lungă.
7. *De unde să fi știut... gîndește Maiestatea Sa Împărăteasa*: poemul face un joc de cuvinte în jurul termenilor *sora* („cer” și „neadevăr”) și *tadasu* („a judeca” și numele pădurii sacre de la intrarea în Templul Kamo de jos). Teishi i-a dictat poemul unei doamne de onoare, care a adăugat și ea un mesaj.
8. *Putem judeca... cu tristețe că nedrept e judecată*: principalul calambur are la bază cuvîntul *hana* („floare” și „nas”) și termenii asociați *ususa* și *kosa* („paloare”, respectiv „bogăție” a culorii, aplicabile și la superficialitatea sau profunzimea iubirii).
9. *Zeul... încremenită-n fața lui*: Sei sugerează că mai degrabă zeul de la care primesc informații maeștrii Yin-Yang știe ce-i în inima ei, și nu zeul Tadasu.

177. Oameni care-și dau importanță

1. *Un Guvernator de Provincie... neam bun*: un tînăr nobil ar urca în rang pornind de la funcții mai prestigioase, precum cea de Căpitan al Gărzilor Palatului.

178. Nu-i nimic mai falnic decît rangul

Sei se referă anume la rangurile înalte, și nu la instituția rangurilor în sine.

180. Boli

Accentul se pune pe bolile care îl impresionează pe privitor, prezentate de parcă cineva ar fi martor la acestea într-o poveste ilustrată.

1. *Bolile care te rod pe dinăuntru... spirite*: prima categorie pare să acopere o varietate de boli, inclusiv cardiace și pulmonare. Se credea că spiritele provoacă o serie de boli și tulburări mentale care puteau fi vindecate prin exorcism.

181. E-ncîntător să vezi pe unul care-i mare crai

1. *mîneca boțită a cămășii albe*: ideea este că a fost stoarsă, poate pentru că fusese udată de lacrimile provocate de tristețea despărțirii. Se poate ca această imagine să fi fost inclusă în poemul lui de-a doua zi dimineața.
2. *cartea a șasea din* Sutra Lotusului: aceasta include importantul capitol intitulat *juryōbon* („Viața Înțeleptului").

184. E-ncîntător s-auzi

1. *„Rătăcitorul... luna palidă"*: dintr-un poem atribuit lui Chia Sung, inclus în *Wakan rōeishū*: „Frumoasa doamnă și-a pus gătelile,/ sună clopotu-n palatul de la Wei./ Rătăcitorul mai adastă sub luna palidă/ în vreme ce-n trecătoarea Han-ku cîntă un cocoș".

185. Lucruri dezamăgitoare

1. *E-ngrozitor... „M-oi duce-acasă"*: Sei critică o schimbare a limbii, în care particula *to* era elidată, astfel încît, de exemplu, expresia *iwan to su* („O să zic asta") devenea *iwanzuru.*
2. *„o singuă tuăsuă"... „a căta" în loc de „a căuta"*: exemplele ei sînt *hitotsu* pronunțat *hitetsu* și *motomu* pronunțat *mitomu.*

186. Nu se cade ca un bărbat

1. *odăile de la miazănoapte*: bucătăria și odăile servitorilor se aflau în partea dinspre nord a casei.

187. Vînturi

1. *roba căptușită de vară... sub care să dorm*: roba căptușită se agață la aer în timpul zilei. Aceasta a fost folosită ca învelitoare în timpul verii (vezi secțiunea 41). Cînd un taifun aduce pentru prima dată răcoarea toamnei, se mai adaugă o învelitoare.

188. Ziua de după taifun

1. *„Pricep de ce cuvîntul* furtună*”*: Funya no Yasuhide (*fl.* 858-888), *Kokinshū* (249): „Pricep de ce cuvîntul *furtună*/ ajunge-n scris «vînt de la munte»,/ căci arborii și ierburile toamnei/ se pleacă și se ofilesc sub suflarea/ acestui vînt din vîrful munților”. (Caracterul pentru *arashi* [„furtună”] este o combinație a caracterelor pentru „munte” și „vînt”.)

189. Lucruri de-o eleganță fermecătoare

Aceste scene, deopotrivă auditive și vizuale, au în comun calitatea că trezesc interesul prin sugerarea elegantă a unor situații care nu pot fi decît bănuite.

1. *Părul dat la spate... cît e de lung*: femeia stătea așezată, iar capătul pletelor ei ajungea pînă la podea.
2. *cîrligele de metal... panglicile în trifoi*: storurile sînt rulate pînă la perdeluță, cu niște panglici împletite în formă de trifoi în partea de sus, fiind prinse de niște cîrlige de metal.
3. *Mireasma de tămîie... Ușii celei Mici*: tămîia este folosită pentru a parfuma hainele; crearea unor

amestecuri de arome era o artă intens cultivată. Ușa cea Mică este cea dinspre nord, probabil o ușiță dublă de lemn.

190. Insule

Asocierile poetice constituie principalul motiv care stă la baza alegerii de către Sei a toponimelor din această secțiune și din următoarele două.

1. *Insulele Yaso și Uki*: acestea înseamnă „sumedenie de insule", respectiv „insulă plutitoare".
2. *Taware*: *Tawaru* înseamnă „joacă" și are nuanțe sexuale.

191. Plaje

1. *Fukiage... Uchiide... Moroyose... Chisato*: literal, „valuri stîrnite de vînt", „ieșire", „adunare" și, respectiv, „o mie de mile".

192. Golfuri

1. *Golful Korizuma*: toponim inventat, localizat în Suma, care face un calambur din această denumire combinată cu cuvîntul *korizu* (a nu deveni obsedat, de exemplu de un eșec în dragoste etc.).

193. Păduri

Este o variantă mai lungă a secțiunii 107. Multe dintre aceste nume nu pot fi localizate geografic. Majoritatea au asociații poetice și interesează în principal sensurile lor.

1. *Utatane... Tareso... Kurubeki... Tachigiki*: literal, „pui de somn", „cine-i acolo?", „așteptat să vină", respectiv „a trage cu urechea". Pentru Iwase, vezi secțiunea 107, nota 1.
2. *un singur copac*: referința la copacul unic nu este clară.

194. Temple

Toate acestea se aflau în capitală și în împrejurimile ei.

1. *Ryōzen... Buddha*: Ryōzen este o formă prescurtată a toponimului Vîrful Vulturului, unde se spune că Buddha ar fi predicat *Sutra Lotusului*.

196. Buddha

Buddha există în mai multe manifestări, cele enumerate aici fiind printre cele mai cunoscute. Principalele lor caracteristici sînt redate mai jos.

1. *Nyoirin. Senju... Kannon*: *Nyoirin*: mîntuiește de suferință făpturile sensibile. Senju este forma cu o mie de brațe a lui Kannon, bodhisattva al îndurării, care mai are încă cinci înfățișări, inclusiv Nyoirin.
2. *Yakushi... Fugen*: *Yakushi* – Buddha vindecător. *Shaka* este Buddha istoric (Gautama). Miroku este bodhisattva al viitorului. Jizō este asociat mai ales cu mîntuirea copiilor. Monju este bodhisattva înțelepciunii. Fudō Myōō: un zeu-gardian plin de cruzime, de mare importanță în secta Shingon. Fugen: un bodhisattva asociat cu meditația și înțelepciunea.

197. Scrieri chineze

Lista începe cu texte literare chineze clasice și se încheie cu unele dintre tipurile de documente religioase și oficiale care în mod tradițional erau scrise în chineză la curtea Japoniei.

1. *Monju... Goteihongi*: *Monju* (în chineză *Wenji*) – culegere de poeme scrise de popularul poet chinez Bo Juyi (Hakurakuten). *Monzen* (în chineză *Wensuan*) – compendiu de proză și poezie din mai multe epoci. *Shinbu* (în chineză *Xinfu*) – referire neclară, posibilă denumire dată unei anumite

părți din *Monzen. Shiki* (în chineză *Shiji*) – *Însemnările istoricului*; primul său volum este *Goteihongi* (în chineză *Wudi benji*).

198. Povești

O listă parțială a numeroaselor povești care se citeau la vremea aceea, dintre care nu s-au păstrat decît două. Pentru Komano și Katano, vezi secțiunea 273 și notele 4-5.

1. *Sumiyoshi*: poveste despre persecutarea unui copil vitreg. Există într-o formă modificată dintr-o perioadă ulterioară.
2. *Povestea scorburii*: vezi anexa 4. *Schimbarea caselor* (*Tonoutsuri*) și *Plecarea din țară* (*Kuniyuzuri*) se referă probabil la anumite secțiuni ale sale, deși titlurile nu există în versiunile acestui text care s-au păstrat pînă astăzi.

201. Jocuri

1. *jocul cu mingea de la curte*: joc popular la curte, cu patru, șase sau opt jucători.

202. Dansuri

Primele două dansuri enumerate făceau parte dintre Dansurile din Răsărit. Celelalte erau originare din China sau India.

1. *„Taiheiraku"... Dansul păsărilor*: dans cu săbii, respectiv dans în care dansatorii aveau costume cu aripi și paruri.
2. *dansul* Batō... *la pămînt*: dans în care dansatorul purta o mască albastră, înfricoșătoare, și o perucă lungă, tot albastră; *batō* înseamnă literal „a trage de cap". Dansul Ghemuit avea loc în poziție ghemuită.
3. *Dansul Leului*: probabil asemănător cu Dansul Leului de la chinezi. Vezi și secțiunea 205 și nota 6.

204. Instrumente în care sufli

1. *ca să nu mai vorbim ce mutre face suflătorul*: acesta trebuie să-și umfle obrajii și să-și strîmbe gura ca să producă sunete.

205. Lucruri de privit

1. *cele mai late, pestrițe*: făcute din piele de leopard.
2. *„Așa cum preoții din sanctuar își leagă robele"*: poem anonim, *Kokinshū* (487): „Așa cum preoții din sanctuar își leagă/ robele cu eșarfe în culoarea dudei/ pentru zeii cei puternici,/ la fel, doamne, nu trece zi/ să nu-mi leg gîndul de tine".
3. *Escortele Frînghiei*: palanchinul este tras cu niște frînghii, iar alături de cei care trag frînghiile pășesc escortele îmbrăcate mai elegant.
4. *Dar cel mai splendid... Butokuden*: descriere a alaiului imperial către Butokuden (Sala Victoriilor Militare) pentru a urmări cursele de cai care aveau loc în timpul Festivalului Obligenei. Șambelanele le împărțeau curtenilor bocceluțe festive cu ierburi de leac și mănunchiuri de obligeană. Tradiția a fost abolită în 968. Vezi și secțiunea 84.
5. *mutarea la Palatul Ebisu... săgeți de pelin*: textul este foarte neclar. Eu am preluat interpretarea conform căreia se referă la anumite distracții aparent burlești care aveau loc în ziua de după Festivalul Obligenei.
6. *Dansul leului și cel al cîinelui*: în timp ce dansatorii interpretau dansul leului (*shishi*), printre ei țopăiau doi copii în costume de cîini din Koguryō (*komainu*).
7. *da-i păcat că pe drum nu umblă și trăsuri ticsite cu nobili chipeși*: nobilii iau parte la procesiune, deci nu se amestecă printre spectatori.
8. *procesiunea... cărînd înapoi palanchinul gol*: vezi și secțiunea 38. Marea Preoteasă de la Kamo se întorcea cu o trăsură trasă de boi, așa încît nu mai era nevoie de palanchin.

9. *aproape că te-aștepți să se ascundă un* hototogisu: *hototogisu* este descris adesea în poezii cîntînd ascuns într-o tufă înflorită de deutzia.
10. *„se despart în vîrful muntelui"*: poezie a lui Mibu no Tadamine (*fl.* 898-920), *Kokinshū* (601): „Norii albi purtați de vînt/ se despart în vîrful muntelui/ și nu-i mai vezi –/ așa cum nici inima ta de gheață la despărțire/ nu are vreun regret".

206. Prin luna a cincea

1. *În locurile mlăștinoase... la tot pasul. Nu te gîndeai c-acolo băltea atîta apă*: pe jos merg bărbații ce conduc trăsura în care călătorește femeia. În această descriere este întrețesut un puternic ecou al unui poem de dragoste anonim, *Kokin rokujō* (1688): „Mocirla-n care-s încîlcite trestii/ arată încîntător,/ dar dedesubt se-ascunde,/ nebănuită, apa,/ ca simțămintele ascunse-n suflet".

208. În seara celei de-a patra zile din luna a cincea

1. *celei de-a patra zile din luna a cincea*: ajunul Festivalului Obligenei, cînd slugile aduc frunzele de obligeană să le împrăștie pe casă.

209. Pe drumul spre sanctuarul de la Kamo

1. *„Hei!/ Tu de-acolo!... semănat*: vremea cînd cîntă *hototogisu* coincide cu momentul cînd se plantează orezul. O variantă a acestui cîntec popular există și astăzi.
2. *„Hototogisu... așa de tare"*: mai multe poeme sînt referințe posibile pentru acest citat – de exemplu, *Shūishū* (120): „*Hototogisu,*/ rogu-te, nu mai cînta așa de tare./ Așteaptă pînă ce cîntecul tău/ o să poată fi-mpletit cu giuvaierele/ bocceluțelor cu ierburi de leac din luna a cincea". *Hototogisu* anunță și începerea Festivalului Obligenei, cu bocceluțele sale decorative.

3. *așa cum... copilăria lui Nakatada*: pentru preferința lui Sei pentru Nakatada, vezi secțiunea 78 și nota 5.

210. La sfîrșitul lunii a opta

Un anotimp care contrastează cu secțiunea anterioară, descriind amintirea unui anumit pelerinaj la Kōryūji, un templu aflat la nord-vest de capitală, în zona Uzumasa.

1. *Parcă mai ieri... mlădițele de-orez*: poem anonim, *Kokinshū* (172): „Parcă mai ieri/ plantaseră mlădițele de-orez –/ ca ieri,/ iar acum suflă vînturile toamnei/ prin spicele coapte".
2. *colibele acelea mici din cîmp*: unde stăteau oamenii ca să-și păzească orezăriile.

211. Cam după a douăzecea zi a lunii a noua

1. *pelerinaj la Hase*: poate fi același pelerinaj descris în detaliu în secțiunea 115 (identificat în unele texte cu templul din Hase).

212. Cînd te pornești să urci coasta

1. *să urci coasta... lemne arse*: la Kiyomizu, ca la multe alte temple, se ajunge urcînd o cărare abruptă. Fumul venea probabil de la casele din satul aflat lîngă porțile templului.

213. Frunzele de obligeană din luna a cincea

1. *Frunzele de obligeană... iarna*: se pare că frunzele folosite la Festivalul Obligenei erau lăsate acolo pînă în anul următor.

214. O robă parfumată

1. *O robă parfumată... rama cu miresme*: robele se parfumau întinzîndu-le pe o ramă; ele formau astfel un fel de mic cort în care se ardea tămîie.

216. Lucruri care s-ar cuveni să fie mari

1. *Desagii*: folosiți pentru a transporta mîncarea în timpul călătoriei.
2. *ochi prea mari*: literal, „ochi ca niște castronele de metal", trimitere la ochii mari de metal ai zeilor-gardieni etc. în sculptura budistă.
3. *Florile-lampion*: fructele mari de *Physalis alkekengi* erau folosite în medicină sau în jocurile copiilor.

217. Lucruri care s-ar cuveni să fie mici

1. *mici*: cuvîntul *mijikaki* înseamnă și „mic", și „scurt".

218. Lucruri folositoare la casa omului

1. *Un coridor în formă de cot*: sensul exact nu este clar, însă probabil un coridor cotit ar da impresia de adîncime.
2. Oharaki *și* kakiban: referințe necunoscute, dar *kakiban* era probabil o scîndură folosită fie pentru cusut, fie pentru scris.

219. Cînd mergi undeva

1. *puse pe-un capac*: capacele mari erau folosite adesea ca tăvi pentru a duce diferite obiecte.

221. Am auzit că-n Odaia cea Lungă ar fi fost un bărbat

1. *Zorii... se făcuse dimineață*: „versurile" al doilea și al treilea (7, 5) ale poemului lui Teishi, primul „vers" fiind sugerat de desen. (În alte texte se folosește *mikasayama*, „Muntele Umbrelei", în loc de primul vers, ceea ce clarifică intenția poetică.) Jocul de cuvinte implicit se bazează pe expresia *nureginu wo kiseru* (literal, „a fi obligat să porți haine ude"), care însemna „a fi ținta unor zvonuri false", umbrela oferind legătura nerostită. Răspunsul lui Sei, care folosește tot un desen în locul unui cuvînt, vizează această aluzie.

222. Pe cînd Maiestatea Sa Împărăteasa stătea în Palatul Sanjō (1000.5)

Un alt incendiu o obligase pe Teishi să se mute din nou temporar acasă la Taira Narimasa. Era însărcinată cu al treilea copil, iar puterea tot mai mare a lui Michinaga îi amenința poziția la curte.

1. *ziua a cincea*: ziua Festivalului Obligenei.
2. *micului Prinț și ale Prințesei*: copiii lui Teishi, Atsuyasu și Shūshi, aveau la vremea aceea 2, respectiv 5 ani.
3. *turte de grîu verde... dincolo de gard*: turtele sînt făute din grîu necopt. „Dincolo de gard" se voia probabil a fi o aluzie la *Kokin rokujō* (1427): „Calul de pe cîmpul ăsta/ întinde gîtul după iarba verde/ care crește dincolo de gard –/ la fel și inima mea tînjește/ s-ajungă la tine, departe".

223. Atunci cînd doica Taifu

1. *s-a dus la Hyōga... i le-a dat Maiestatea Sa Împărăteasa*: Taifu îl însoțea probabil pe soțul ei atunci cînd acesta a fost trimis la Hyōga ca

guvernator. Exista obiceiul de a oferi în dar un evantai cuiva care pleca în călătorie.
2. *Cînd o să stai cu fața... în capitală*: jocul de cuvinte se bazează pe numele Hyōga, care este scris cu caractere ce înseamnă „soare" și „a se întoarce sau a merge către".

224. Odată, pe cînd mă retrăsesem la Templul Kiyomizu

1. *hîrtie chinezească colorată-n roșu*: hîrtie de calitate superioară, ce o pune în încurcătură pe Sei, care nu știe ce hîrtie ar fi potrivită pentru a-i scrie răspunsul.
2. *petală violetă de lotus*: probabil o petală artificială, precum cele folosite ca decorațiuni în timpul slujbelor de la templu.

225. Poște

Stații – care de multe ori aveau un han – amplasate la aproximativ treizeci de mile una de alta de-a lungul drumurilor principale, pentru schimbarea cailor în timpul unei călătorii. În această secțiune, în general, cuvîntul pare să se refere și la han.

226. Sanctuare

1. *Sanctuarele sacre de popas*: sanctuar în care sălășluiește temporar un zeu atunci cînd este purtat într-un palanchin, în timpul festivalului unui sanctuar.
2. *Sanctuarul Cedrului... spune poemul*: Ki no Tsurayuki, *Tsurayukishū* (226): „Asta nu-i o poveste pierdută/ a lumii de altădată –/ cedrul de la poarta/ sanctuarului de la Miwa încă le arată/ puterea lui sacră tuturor celor care trec dealul acela".
3. *Kotonomama... fiecare rugă*: numele înseamnă literal „așa cum se spune", adică promisiunea de a îndeplini o rugăciune *ad litteram*. Referința este *Kokinshū* (1055): „Zeul harnic al acestui

sanctuar/ împlinește fiecare rugă/ cu-atîta zel,/ că sigur face chiar și codrii/ să se vaite pînă la urmă de așa o sarcină grozavă".

4. *Sanctuarul Aritōshi... i-a îmbolnăvit calul*: se spunea că atunci cînd calul lui Tsurayuki s-a îmbolnăvit în timpul unei călătorii, oamenii din zonă i-au spus că zeul local era de vină, supărat că nu are și el un sanctuar. Tsurayuki a compus și i-a închinat zeului un poem-rugăciune, iar calul s-a vindecat. Numele „Aritōshi" înseamnă literal „a băga furnici".
5. *Părinții... fiul lor era căpitan*: dacă tatăl lui ar fi fost nobil, fiul ar fi ajuns la un rang mai înalt pînă cînd ar fi îmbătrînit părinții lui.

227. Palatul Ichijō era numit „Palatul Vremelnic" (1000, primăvara)

1. *stătea în Seiryōden*: numele palatului împăratului a fost transferat unei clădiri din cadrul palatului cît timp a locuit acolo.
2. *Takatō... „Takasago"*: Fujiwara Takatō, ministru de Război, 992-996. Un cîntec *saibara*.
3. *fără vreun regret că „rupem pătrunjel sălbatic"*: aluzie la un cîntec vechi și la legenda asociată cu acesta, în care un îndrăgostit fără speranță culege pătrunjel sălbatic ca să-și mai aline dorul de fata pe care o văzuse făcînd la fel. Sei se referă la regretele nealinate ale situației lor din momentul acela.

231. Dealuri

1. *Dealul Funa*: celebru cimitir aflat în nord-vestul capitalei.
2. *iarba de bambus din cîntec... dealul Tomo*: iarba de bambus apare în cîntecul sacru *kagura*: „O, unde crește/ iarba de bambus pe care servitorii/ și-au atîrnat-o la brîu?/ E-aceeași iarbă de bambus/ care crește pe dealul Tomo".

235. Stele

1. *Altair... Și stelele căzătoare-s curioase*: Altair este cea mai strălucitoare stea din constelația Vulturul; steaua păstorului din legenda care stă la baza Festivalului Tanabata. Stelele căzătoare sînt curioase probabil datorită numelui lor, *yobaiboshi*, care înseamnă „stea care face curte".

236. Nori

1. *un poem chinezesc... dimineața*: nu s-a identificat nici o poezie chineză care să conțină un astfel de vers.

237. Lucruri gălăgioase

1. *blidul adus ca ofrandă dimineață de un călugăr*: călugării pun deoparte o porție de mîncare de la masa principală a zilei ca ofrandă pentru toate făpturile sensibile. Se poate ca aceasta să fi fost așezată pe acoperiș.
2. *Templul Kiyomizu în a optsprezecea zi a lunii*: ziua a optsprezecea a fiecărei luni era închinată lui bodhisattva Kannon.

238. Lucruri care arată neîngrijit

1. *Spatele... sfinților*: spre deosebire de Japonia, în stilul vestimentar chinezesc partea decorativă a brîielor se purta în față, în spate rămînînd astfel pielea nedecorată a centurii. Sfinții erau în general niște pustnici excentrici.

240. Oameni cărora nu le-ajungi cu prăjina la nas

1. *Femeia... doare burta*: se poate să fi fost o moașă, dar era adusă în primul rînd ca descîntătoare.
2. *despică... unealtă dințată*: probabil un fierăstrău. De bățul de bambus erau suspendate fîșiile de hîrtie sacră în cadrul ceremoniilor șintoiste.

243. Nu pot să-i sufăr pe oamenii care nu știu să scrie ca lumea

Sei este preocupată aici de problema folosirii corecte a limbajului de politețe, un set complicat de opțiuni lingvistice care influențau comunicarea în societate.

1. *cînd auzi... să se mai potolească*: sluga, care în mod normal ar trebui să folosească anumite formule de politețe atunci cînd îi vorbește stăpînului, vorbește aici în fața unui oaspete și deci nu ar trebui să-și plaseze stăpînul pe un nivel superior față de musafir, ci să folosească un verb de politețe mai neutru.

244. Lucruri scîrboase

1. *Castroanele din Odaia de Taină*: probabil o aluzie la cupele de lac cu capac din acea încăpere, despre care se spunea că sînt folosite pe post de pernă de înalții curteni obligați să stea acolo cînd făceau de strajă noaptea.

247. Un ginere este adus în casă

1. *Un ginere este adus în casă*: vezi secțiunea 2, nota 4.
2. *spatele trăsurii ei*: capetele opuse ale oiștii trăsurii, care ieșeau cumva în afară.

254. Odată, pe la mijlocul lunii a zecea

1. *Parcă era... „Păpușica"*: sensul nu e clar. Este posibil ca claia de păr adunat în jurul feței (poate pentru că era o noapte răcoroasă) să o facă, în lumina lunii, să semene cu o stupă înaltă. Totuși, nu există nici o legătură evidentă cu porecla, a cărei semnificație e neclară. (O stupă este un monument funerar conținînd relicve sacre, sutre budiste etc.)

256. Nimeni nu avea auz mai ascuțit

1. *Ministrul Vistieriei*: Fujiwara Masamitsu, care a devenit ministru al Vistieriei în 998.

257. Bucurii

1. *un vis misterios... nimic de speriat*: se considera că visele prevestesc evenimente viitoare. Adesea era chemat un tălmăcitor de vise profesionist ca să le interpreteze sensul.
2. *un joc de potrivealã*: un joc popular în care trebuiau potrivite între ele diferite obiecte – scoici, flori sau desene.

258. Stăteam de vorbă cu niște oameni de față cu Maiestatea Sa Împărăteasa

1. *nu-s pregătită să renunț la ea*: Sei se referă la învățăturile budiste care încurajează „renunțarea" la orice legătură cu lumea iluzorie a simțurilor.
2. *Te mulțumești cu lucruri simple... munte Obasute*: Teishi face aluzie la o poezie anonimă din *Kokinshū* (878), având drept cadru provincia Sarashina: „Inima mea tristă/ nu găsește mulțumire –/ ah, Sarashina,/ privesc luna de deasupra/ tristului munte Obasute".
3. *formulă magică simplă ai născocit ca să alungi necazurile*: aluzie glumeață la gesturile și incantațiile complicate ale preoților menite să alunge necazurile și nenorocirile.
4. *Sutra Longevității*: sutră copiată adesea ca rugăciune de viață lungă și pentru alungarea nenorocirilor. Teishi face o aluzie subtilă la comentariile răutăcioase ale doamnelor și-i oferă mîngîiere lui Sei.
5. *Nu am cuvinte... viața cea lungă a cocorului*: metafora jocului de cuvinte se bazează pe dublul sens al termenului *kami* („zeu" și „hîrtie"). Cocorul legendar trăiește o mie de ani. Această imagine se leagă de referința lui Teishi la *Sutra Longevității*,

de remarca anterioară a lui Sei că hîrtia îi reaprinde pofta de viață, precum și de încurajarea ei în situația în care se află.

6. *o carte*: este posibil ca acest *sōshi* să fi fost una dintre sursele *Cărții pernei*.
7. *un răvaș*: *fumi* ar putea fi interpretat și în sens mai larg, drept orice text scris, iar unii specialiști cred că ceea ce a trimis Sei era o primă formă a *Cărții pernei*.

259. În a douăzeci și una zi a lunii a doua (994)

Sei era încă destul de nouă la curte, iar Michitaka se afla la apogeul puterii sale.

1. *Templul Sakuzen... Palatul Nijō*: ocazia era inaugurarea templului Sakuzen de la Hōkōin, o reședință care fusese transformată în templu și redenumită cu cinci ani înainte. Palatul Nijō fusese recent construit pentru Teishi și se afla aproape de Hōkōin.
2. *alb de nou ce era*: lemnul nou încă nu avusese cînd să se închidă la culoare.
3. *leii chinezești, și cîinii coreeni*: perechi de sculpturi reprezentînd animale ce străjuiau în mod tradițional intrarea în înălțătura cu perdele.
4. *purtată de-a dreptul peste*: adică fără să-și etaleze mînecile.
5. *Mă duc pînă acasă*: casa regentului Michitaka, tatăl ei, era chiar alături.
6. *e-o zi deosebită*: ar fi fost mai normal ca darul să provină din casa lui Teishi, dar ea se află aici ca musafiră a lui Michitaka.
7. *Fiicele Luminăției Sale... „Înălțimea Voastră”*: cele trei surori mai mici ale lui Teishi. Genshi (numită aici Nakahime – literal, fiica mijlocie), cea mai mare. Următoarea (nu se cunoaște numele) era soția prințului Atsumichi, așa că în mod normal i s-ar fi spus „Înălțimea Voastră”, deși aici era prezentă în calitate de fiică a lui Michitaka. Înalta Doamnă a Ținutelor Imperiale (Jōganden) era mezina.

8. *pentru că era un prilej atît de deosebit*: se întorceau ca să se pregătească pentru ceremonii.
9. *obrazul înlăcrimat... zori*: poem anonim din *Shūishū* (302): „Văzînd obrazele acestea/ ale florilor scăldate de rouă,/ îmi amintesc cu dragoste/ de obrazul înlăcrimat al celei/ de care m-am despărțit în zori".
10. *„N-are decît să ocărască"*: probabil o referire la poetul Minamoto Kanezumi, deși nu se cunoaște o asemenea poezie. Sursa cea mai probabilă este, de fapt, Sosei (*fl.* 859-897), *Gosenshū* (50): „N-are decît să ocărască/ străjerul muntelui Takasago,/ eu tot voi rupe-o rămurică/ din cireșul de la Onoe/ și-o să mi-o prind în păr".
11. *„ploii vremii care se scurge"*: Teishi face un calambur destul de cunoscut, bazat pe dublul sens al cuvîntului *furu* („a ploua" și „a îmbătrîni").
12. *„zoreaua" obrazului meu somnoros, care nu se potrivea deloc*: Sei face un joc de cuvinte cu denumirea zorelei: *asagao*, literal „fața dimineții". „Nu se potrivea" atît pentru că era o oră prea tîrzie, cît și pentru că nu era anotimpul în care înflorește aceasta.
13. *„mi-o luase înainte"*: anonim, *Tadamishū* (mijlocul secolului al X-lea) (101): „Crezînd că văd/ cireșul înflorit, am mers înainte/ în zorii luminați de lună,/ dar am descoperit că roua/ mi-o luase înainte". Citatul pieziș al lui Sei este suficient pentru a-l face pe Michitaka să înțeleagă că ea fusese martoră la îndepărtarea cireșului în zori.
14. *„a zis că de vină-s vînturile de primăvară"*: Ki no Tsurayuki, *Kokin rokujō* (967): „Anotimpu-i pe sfîrșite/ și chiar și în lanurile de la munte/ se răsădește-orezul –/ n-ar trebui să zic că de vină-s vînturile de primăvară/ dacă se scutură florile de cireș".
15. *să arunce vina pe vînturile cerului de primăvară, mincinoasa*: Michitaka se joacă cu calamburul bazat pe *sora* („minciună" și „cer").
16. *parcă a scuză*: Teishi se simte obligată să diminueze politicos istețimea lui Sei de față cu alții. Faptul că folosește cuvîntul *tadagoto* („vorbe

obișnuite") reflectă calamburul anterior bazat pe *kagoto* („vină") din poem, transformat în *soragoto* („minciună").

17. *Oare florile... de nouă ori în fiecare noapte*: mesajul lui Teishi conține o expresie dintr-un poem intitulat „Dor nesfîrșit" de Bo Juyi, citat și în răspunsul lui Sei: „Noaptea de toamnă parcă-i mai lungă cînd mă gîndesc la tine, domnul meu,/ iar sufletul meu este cu tine de nouă ori în fiecare noapte".
18. *În noaptea... Palatul Nijō*: aici povestea se întoarce la mutarea lui Teishi în palatul Nijō. Sare din nou în viitor (la p. 287 „M-am întors de-acasă"), continuînd episodul anterior, în care Teishi o îndemna pe Sei să se întoarcă mai repede.
19. *Pavilionul de Miazăzi*: parte a reședinței lui Michitaka.
20. *să-și coasă robele... trena de ceremonie*: însăilează unul de altul straturile de robe ce vor fi purtate la ceremonia de a doua zi sau prind panglici împletite la brîul trenei.
21. *evantaiul domniei tale*: evantaiul, un accesoriu indispensabil al ținutei de ceremonie, trebuie să fi fost unul special pentru această ocazie.
22. *umblînd țanțoș de colo pînă colo*: prințul făcea mare caz de faptul că era membru al acestei familii puternice la un eveniment de familie atît de impresionant.
23. *călugărițele ce-o însoțeau*: foste doamne de onoare care se călugăriseră odată cu ea.
24. *„culorile speciale"*: culoarea strugurilor pe care o au pantalonii lui Buzé seamănă cu violetul pentru purtarea căruia era nevoie de permisiune specială. Yamanoi îi contopește în glumă pe cei doi iubiți într-o singură persoană, făcînd aluzie cu viclenie la accesul special pe care-l are Shigemasa la acei pantaloni.
25. *cei doi nobili de mai devreme*: Korechika și Takaie.
26. *Michiyori*: Fujiwara Michiyori, fiul cel mare al lui Michinaga.

27. *ar trebui s-o dezbraci... ceremonia asta*: aparent, Michitaka se referă la faptul că soția sa a ales o robă de ceremonie purtată pe deasupra, care este într-un cîtva mai puțin formală decît combinația de trenă și jachetă chinezească, și îi spune în glumă că rolul lui Teishi este să poarte haine mai puțin formale în această companie.
28. *ar fi trebuit s-o-mprumutăm pe-a dumitale*: ținuta de ceremonie a preoților era făcută din același material roșu-violet.
29. *Bodhisattva Jizō*: cel mai venerat dintre bodhisattva, asociat cu mîntuirea copiilor. Apare în iconografie ca un călugăr cu capul ras, îmbrăcat în veșmînt monahal. (Ryūen avea 15 ani.)
30. *floare roz de lotus... dansurile*: florile de lotus erau artificiale. Dansurile făceau parte din ceremonia budistă.
31. *Ajutorul de Ceremonial Norimasa*: Minamoto Norimasa.
32. *„cuptoarele de sare de la Chika"*: expresie prescurtată ce făcea aluzie la o situație în care, deși aflați aproape, doi oameni nu se pot întîlni. Poezia este anonimă, *Zoku gosenshū* (1251) (738): „Cuptoarele de sare de la Chika,/ pe pămînturile îndepărtate din Oku,/ or fi, poate, aproape,/ dar gustul sării nu-i pe placul/ tuturor oamenilor". Există niște jocuri de cuvinte bazate pe *chika* (toponim și „aproape") și *au* („a fi pe placul cuiva" și „a se întîlni").
33. *de le asemuiești cu zilele de-acum*: în momentul în care scria Sei, muriseră și Teishi, și tatăl ei, iar puterea trecuse în mîinile regentului Michinaga.

260. Lucruri venerabile

1. *„Bățul Celor Nouă Părți"*: cînd este recitat acest text sacru, un băț cu inele de metal prinse la un capăt este scuturat pentru a marca sfîrșitul fiecăreia dintre cele nouă secțiuni ale sale.

263. Costumele de vînătoare

1. *verzi-glicină*: probabil o țesătură ce combina verdele cu galben, cu căptușeală verde-lăstar-de-primăvară. Majoritatea culorilor enumerate ar fi combinații de culori ale straturilor de robe.

264. Cămăși

1. *robe de-un galben lucios*: cînd mătasea albă este dată la piuă, capătă o nuanță galben-deschis. Sei face distincție între acesta și cămășile îngălbenite.

265. Robe de ceremonie cu trenă

1. *Robe de ceremonie cu trenă*: cele purtate de bărbați la ținuta de ceremonie. Culorile enumerate sînt combinații ale straturilor de robe.

266. Tije pentru evantaie

1. hō. *La culoare*: soi de magnolie. Culorile se pot referi mai degrabă la hîrtie decît la tije.

267. Evantaie de chiparos

1. *Evantaie de chiparos*: cu tije mai elaborate decît alte evantaie, făcute din lemn de chiparos.

268. Zeități

Această secțiune enumeră zeii japonezi asociați cu diferite sanctuare, dintre care majoritatea se aflau în capitală sau în apropierea acesteia. (Aceste sanctuare există și astăzi.) Încă se obișnuiește să se facă referire la zei după numele sanctuarelor închinate lor.

1. *Împăratul acestei țări*: în mod tradițional, zeitatea acestui sanctuar era identificată cu un împărat

din vechime, Ōjin. Procesiunea este cea din timpul Festivalului Vremelnic Yahata.

2. *„întîrzie schimbarea anotimpului”*: Ki no Tsurayuki, *Kokinshū* (262), compus „la vederea unor frunze ruginii pe gardul unui sanctuar pe lîngă care trecea”: „Nici măcar *kudzu*/ care se cațără pe gardul sanctuarului/ puternicilor zei/ nu poate întîrzia schimbarea anotimpului/ și ia culoarea stacojie a toamnei”.

270. Colibe

1. *„Coliba acoperită cu paie”... poezii*: aceste două denumiri sînt termeni poetici, amîndouă evocînd bordeie sărăcăcioase acoperite cu paie. „Coliba de la răsărit” (*azumaya*) apare în versurile unor cîntece populare din provinciile estice.

271. Strigarea străjilor de noapte e plină de farmec

În general era obiceiul ca străjerul de noapte să zbîrnîie coarda arcului ca să alunge spiritele rele și să bată-ntr-o tobă pentru a marca ora. În grădina de lîngă Odaia de Taină se punea o scîndură pe care erau scrise orele. Se introducea un țăruș în locul potrivit cînd se schimba ora.

1. *Oamenii de la țară... „Boul, opt bătăi”*: străjerul de noapte bătea în tobă de un anumit număr de ori (de nouă ori la Ceasul Șobolanului, de opt ori la Ceasul Boului etc.), ceea ce, evident, intrase în vorbirea curentă în această formă prescurtată.

273. Căpitanul Narinobu (1000)

Anumite referințe interne (precum titlul lui Narinobu, cele două femei care împart o cămăruță) indică faptul că episodul principal a avut loc în anul 1000. Minamoto devenise guvernator al provinciei Iyo în 999.

1. *Sfinției Sale... Război*: fiul împăratului Murakami, prințul Munehira, care se călugărise.

2. *un nume de familie tare ciudat*: fragmentul de text care vorbește despre numele ei nu a putut fi interpretat clar, deși se pare că are legătură cu omonimia sa cu un anumit aliment.
3. *Hyōbu*: „Taira", care era evident rudă cu cineva din Cancelaria de Război (*hyōbushō*).
4. *Povestirea de la Komano... vechiul drum*: aceeași scenă din această poveste neidentificată este menționată și în secțiunea 198. Poemul anonim (*Gosenshū* 978) poartă mențiunea „trimis unei doamne date uitării": „În întunecimea înserării/ nu se mai vede drumul,/ dar eu merg spre casă/ lăsînd frîu liber calului,/ știind că el cunoaște vechiul drum".
5. *Mie îmi place de eroul... și-n celelalte două nopți de dinainte*: în *Povestea doamnei Ochikubo* (anonimă, mijlocul secolului al X-lea), locotenentul Katano este alt pretendent la mîna prințesei, iar eroul îl critică pentru că ar fi impudic. Sei se referă și la o scenă în care eroul o vizitează pe prințesă a treia noapte la rînd (pecetluind astfel căsnicia), trebuind să ajungă la ea pe o ploaie torențială.
6. *„Cum aș putea s-o uit?"*: aici se poate face trimitere la mai multe poeme, deși nici unul dintre cele care s-au păstrat nu asociază aceste cuvinte cu o scenă cu zăpadă.
7. *uniforma de la Gărzile Palatului*: poziția de șambelan era adesea completată cu una din cadrul Gărzilor Palatului, în acest caz ținuta fiind reprezentată de niște robe lungi de ceremonie cu trenă, impresionante.
8. *„chiar dacă nu simți și tu"*: Minamoto Nobuakira, *Shūishū* (363): „Scris pentru o doamnă într-o noapte cu lună": „Chiar dacă nu simți și tu/ dorința acestei inimi,/ oare nu privești și tu,/ la fel ca mine,/ luna în astă seară?". Evident, ei i-a trimis iubitul acest mesaj.

274. Ai un iubit care-ți trimite mereu cîte-un poem de-a doua zi dimineață

Ar putea fi considerată o continuare a secțiunii anterioare, transformînd în viniete elegante tema scrisorilor de la iubit pe diferite tipuri de vreme.

1. *„potop de ploaie”*: nu s-a păstrat nici un poem care să se potrivească cu acest citat. E posibil să fi folosit această imagine pentru a exprima intensitatea tot mai mare a sentimentelor bărbatului față de iubita lui.

275. Lucruri ce încîntă privirile

1. *Sutra Regelui-Păun*: acest rit era oficiat la palat.
2. *Marea Purificare*: ceremonie budistă care dura șapte zile și avea loc la curte începînd din a opta zi a primei luni, pentru siguranța țării.
3. *Ritul Regelui Stelei Sfinte*: cele șapte stele ale constelației Carul Mare erau identificate cu un bodhisattva, fiind oficiate anumite rituri în care acesta era invocat pentru a dărui viață lungă și a apăra de rău.
4. *Ritul lui Buddha al Cercului de Aur*: ceremonie menită să protejeze țara de dezastre naturale și revolte militare.

276. Cînd trăsnește tare

1. *lîngă grilajele Maiestății Sale Împăratul*: gărzile sînt postate aici în timpul furtunilor pentru a asigura protecția împăratului.

277. Paravanul *Kongenroku* e ceva nemaivăzut

1. *Paravanul* Kongenroku… *Paravanul Lunilor*: *Kongenroku* (în chineză *Kunyuanlu*), o carte de geografie a Chinei, era tema picturilor de pe un paravan cu opt panouri din palat. *Kanjo* (în

chineză *Hanshu*), *Istoria celor din neamul Han*, era o istorie a Chinei. Paravanul Lunilor înfățișa, evident, fie cîte o scenă din fiecare dintre cele 12 luni, fie din principalele ceremonii care aveau loc la curte de-a lungul anului.

279. Afară erau troiene de zăpadă

1. *zăpada de pe Vîrful Kōro*: acest nume apare într-un bine-cunoscut poem de Bo Juyi, al patrulea dintre cele „Cinci poeme pe care le-am scris pe peretele dinspre răsărit al colibei mele acoperite cu iarbă cînd am locuit întîia dată sub Vîrful Xianglu" (inclus în *Wakan rōeishū*), în care poetul stă întins în patul lui cald într-o dimineață de iarnă. Versurile relevante sînt următoarele: „Ridic storul ca să mă uit afară,/ la zăpada de pe Vîrful Xianglu [în japoneză Kōro]".

281. În a treia lună am plecat de la curte

1. *Ce casă-i... „cinstea obrazului"*: frunza îngustă de salcie este o metaforă tradițională pentru sprîncenele de pe un chip frumos de femeie, o altă legătură fiind dublul sens al cuvîntului *mayu* („sprînceană" și „gogoașă de mătase", cu care seamănă mîțișorii). Legătura cu chipul frumos de femeie conduce la alt calambur, în care a ascunde obrazul înseamnă a „pierde cinstea obrazului".
2. *Locotenentul acela*: cel mai probabil, pare a fi o aluzie la povestea locotenentului Fukakusa, care îi făcea curte celebrei poete Ono no Komachi după tradiție, bătînd la ușa ei o sută de nopți la rînd, dar a descoperit că nu mai poate aștepta pînă în ultima noapte.
3. *N-ai fost prea inspirată folosind „de nesuportat" în răspunsul pe care mi l-ai trimis*: cuvîntul pe care îl critică Teishi este *kanekeru*, care înseamnă literal „n-aș putea". Nu este clar de ce ar trebui

criticată această exprimare. Poate pentru că nu răspunde destul de subtil la poemul lui Teishi și acceptă cu îngîmfare că absența lui Sei este într-adevăr de nesuportat pentru împărătească.

282. În ziua a douăzeci și patra a celei de-a douăsprezecea luni

Ceremonia, care dura trei zile, începea de obicei în a nouăsprezecea zi. Perspectiva narativă se schimbă destul de deconcertant între amintirile personale și scena imaginată.

1. *a doua slujbă*: fiecare noapte era împărțită în trei slujbe, oficiate de preoți diferiți. A doua s-ar fi terminat în jur de 1.30 dimineața.
2. *„Frigul se-ntinde limpede ca cleștarul"*: dintr-un poem chinezesc din *Wakan rōeishū*: „Frigul se-ntinde limpede ca cleștarul/ peste cele o mie de mile ale statului Qin".

283. Cînd doamnele de onoare de la palat pleacă

Această secțiune pare să fie scrisă din perspectiva cuiva care nu mai slujește la curte și își dorește să nu piardă legătura cu acea lume și cu bîrfele pe care le implică. Sei își imaginează poate cum ar fi ea în rol de gardă, participînd încă indirect la viața de la curte, prin ntermediul doamnelor de onoare ce se adună în casa ei.

284. Lucruri care imită

1. *Copiii*: în general se consideră că este vorba despre înclinația copiilor de a copia tot ce văd sau aud. Poate fi și o aluzie glumeață la tendința femeii de a face un copil imediat ce a născut una dintre prietenele sale.

285. Lucruri de care trebuie să te ferești

1. *ceea ce cred că se numește „vîslă”*: Sei alege să se distanțeze elegant de lumea unor astfel de cuvinte prozaice. Probabil că tînărul mai degrabă împinge barca cu o prăjină, nu vîslește.
2. *vîslașul stă la capătul acoperit*: există o mică porțiune acoperită în zona cîrmei, unde stă în picioare vîslașul principal.
3. *„Valurile albe care se retrag”*: vers dintr-un poem celebru scris de preotul Mansei (începutul secolului al VIII-lea) (*Shūishū* 1327): „Cu ce să asemăn/ lumea asta trecătoare în care trăim?/ Valuri albe care se retrag/ în urma unei bărci care dispare,/ vîslind în lumina zorilor”.

286 Tatăl unui anume ofițer al Străjii Porții din Dreapta

1. *Cu-adevărat înduioșător... pentru sufletul lui*: se aduceau ofrande către sau pentru spiritele morților pentru a le scăpa de chinurile iadului. Poemul lui Dōmei poate fi ironic sau o expresie sinceră a compasiunii sale față de nebunia oamenilor. Dōmei (m. 1021) a fost un preot din secta Tendai, dar și un poet talentat.

287. Mama domnului Ohara

1. *Mama domnului Ohara*: în poemul din *Shūishū* se precizează clar că este „mama lui Fujiwara Michitsuna”. Este cunoscută mai ales datorită celebrului *Kagerō nikki* (*Jurnalul musculiței de mai*, 954-974), un jurnal trist al relației sale nefericite cu soțul ei, Fujiwara Kaneie. Lui Michitsuna (tatăl lui Dōmei) i se spunea adesea „domnul Ohara”, după numele satului aflat la nord de capitală, unde avea o casă. Vezi secțiunea 286.
2. *Am cărat... aici, la Ono*: expresia „a căra lemne de foc” (*takigi koru*) face aluzie la descrierea din

capitolul „Devadatta", în care Buddha cară lemne de foc pe cînd îl slujește pe un sfînt eremit, pentru ca acesta să îi spună *Sutra Lotusului*. Pentru coada securii, vezi secțiunea 70, nota 1. Există un joc de cuvinte bazat pe *ono* („secure" și numele pavilionului – caracterele pentru „Ohara" [vezi nota de mai sus] puteau fi citite și „Ono").

288. Scrisoarea pe care i-a trimis-o lui Narihira mama sa, Prințesa

1. *„mi-e din ce în ce mai dor"*: scena în care este inclus acest poem din *Povestiri din Ise* descrie cum Ariwara Narihira nu putuse să-și viziteze mama o vreme, iar la un moment dat a primit aceste versuri (*Kokinshū* 900): „Trec anii peste mine/ și despărțirea noastră cea de pe urmă/ nu e departe./ Mi-e din ce în ce mai dor/ să te mai văd o dată, fiul meu".

291. Ofițerii din Straja Porții din Stînga și a celei din Dreapta

Aceștia combinau rolurile de ofițer al Străjii Porții și ajutor de polițist; ca polițiști, erau foarte puternici. Vezi și secțiunea 42.

1. *și-ar face-un obicei... verzi de Șambelan*: aici ajutorul de polițist deține concomitent și funcția de Șambelan (de Rangul al Șaselea).
2. *„zorii pe care i-am văzut odată"*: nu se cunoaște nici un poem relevant.

292. Marele Sfetnic Korechika s-a înfățișat într-o zi (993 sau 994)

1. *al patrulea pătrar din Ceasul Boului*: pe la 2.30 dimineața.
2. *„Sunetul acela îl trezește din somn pe înțeleptul rege"*: dintr-un poem chinez de Miyako no Yoshika (834-879), în *Wakan rōeishū*: „Cîntecul cocoșului vestește zorii;/ sunetul acela îl trezește din somn pe înțeleptul rege".

3. *Mi-am atîrnat trena și jacheta chinezească*: după ce le purtase cînd o însoțise pe împărătească, Sei își lasă acolo straiele de ceremonie ca să le îmbrace din nou a doua zi dimineață, pentru a o însoți pe Teishi înapoi la reședința ei.
4. *„Rătăcitorul... luna palidă”*: vezi secțiunea 184, nota 1.

293. Mă aflam într-o zi împreună cu Mama, doica Marelui Preot Ryūen

1. *Mama, doica Marelui Preot Ryūen*: „Mama” era un nume de alint folosit adesea pentru doici.
2. *Cui... ce mă doare*: omul folosește un limbaj ridicol de prețios, în încercarea sa de a vorbi elegant.
3. *În ziua aceea de primăvară... altă iarbă pe Yodono*: poezia se bazează foarte mult pe jocuri de cuvinte: *moyasu* („a arde” și „a înmuguri”) și *hi* („foc” și „zi”). Yodono („cîmpul Yodo”) este omofon cu termenul demodat folosit de bărbat pentru „dormitor”.
4. *hîrtiuța asta*: el trage concluzia că pe hîrtie sînt scrise niște daruri care i se promit, polițele de felul acesta fiind de obicei fîșii lungi și înguste de hîrtie (*tanzaku*), asemănătoare cu cea pe care este scris poemul.

294. A fost odată un om căruia i-a murit mama

Se pare că acesta este începutul unei povești neterminate.

295. O anume doamnă de onoare era curtată de fiul Guvernatorului Provinciei Tōtōmi

1. *Jură-te, dară... Hamana*: poezia se bazează pe un joc de cuvinte destul de neinspirat, avînd în centru termenul *kami* („guvernator” și „zeu”). Puntea de la Hamana se află în Tōtōmi; există aici o legătură poetică.

296. Schimbînd în taină cîteva vorbe cu cineva

1. *În trecătoarea Ōsaka... fîntîna Hashiri*: numele barierei de la Ōsaka este legat poetic de întîlnirile îndrăgostiților, acolo aflîndu-se și fîntîna Hashiri („Fîntîna cu apă vijelioasă"). Poemul se bazează pe cuvîntul *hashiru* („a goni"), cu un calambur avînd în centru termenul *mizu* („apă"), inclus în *mitsukuru* („a găsi").

297. E adevărat

1. *Cine-a aprins focul... plan*: poezia este un talmeș-balmeș de calambururi, cele mai importante fiind: *hi* din *omohi* („gînd") înseamnă și „foc", iar *kakaranu* („nu am plănuit") înseamnă și „nu-i așa". *Ibu* din Muntele *Ibuki* poate fi citit și *iu* („a spune"), iar numele invocă imaginea poetică asociată a pelinului care se spune că ar crește în împrejurimile acestuia.

[s3] Lucruri care zgîrie auzul

1. *în vreme ce i se pune negreață pe dinți*: în mod obișnuit, femeile din clasele superioare își înnegreau dinții cu o vopsea pe bază de oxid de fier.

[s4] Lucruri care, scrise cu semne chinezești, n-au nici un înțeles

1. *semne chinezești... vreo pricină pentru asta*: vezi secțiunea 147 și nota introductivă.
2. *Sarea de masă... Halatul de vară*: „sare de ochi de scîndură"; scris cu același caracter care înseamnă și „draperii".

[s5] Lucruri care arată frumos, dar care-s îngrozitoare pe dinăuntru

1. *Paravanele împodobite cu desene chinezești. Un zid văruit*: frumusețea picturilor în stil chinezesc contrastează cu hîrtia deloc impresionantă pe care sînt realizate și care se vede dacă paravanul este rupt. Varul ascunde faptul că peretele este grosolan în interior.
2. *Curtezanele de la Kōjiri*: la Kōjiri, aflat la gurile rîului Yodo, erau prostituatele care își ofereau serviciile călătorilor.

[s6] Robe purtate de femei pe deasupra

Aici și în secțiunile [s7]-[s9], culorile menționate sînt combinații *kasane*.

[s17] Casete pentru piepteni

1. *Casete pentru piepteni... făpturi din alte locuri*: casete de lac conținînd obiecte pentru coafură și machiaj. Modelul cu „făpturi din alte locuri" (*ban'e*) constă în cercuri cu păsări, animale etc. exotice, curbate pentru a sta față în față.

[s22] Trăsuri din frunze de palmier

1. *Trăsuri din frunze de palmier*: este o versiune prescurtată a secțiunii 29.

[s23] Un crîng de pini înalți umbrește pavilionul

Scena se petrece într-o casă mare unde stăpîna s-a îmbolnăvit din cauză că e posedată de un spirit. Preotul se chinuie să transfere spiritul într-un medium și să-l oblige să se arate și-apoi să plece, datorită puterilor lui Buddha care acționau prin intermediul incantațiilor preotului.

[s24] Cele mai bune locuri unde să slujești la palat

1. *o jignire adusă budismului*: ca expresie a antipatiei formale dintre budism și șintoism, marea preoteasă de la Kamo nu avea voie să facă parte din lumea budismului.

[s25] O casă dărăpănată

În alte versiuni ale *Cărții pernei*, această secțiune apare la sfîrșitul secțiunii 114, „Lucruri înduioșătoare". Este posibil ca ea să continue în secțiunea [s26], plasată în alte versiuni după secțiunea 114.

[s27] Mi s-a părut o mare jignire

Ultima propoziție pare să se potrivească în secțiunea 90, „Lucruri care te scot din minți", și este posibil ca toată această secțiune să fi fost concepută inițial ca parte din 90. Vezi și descrierea pelerinajului din secțiunea 115.

[s28] Cînd doamnele de onoare vin sau pleacă de la palat

1. *Seniorului Naritō*: Takashina Naritō, văr al lui Teishi, guvernator de provincie și mai tîrziu locțiitor la palatul prințului moștenitor Harunomiya. (Acesta din urmă era soțul lui Genshi.)

[s29] Am scris în cartea asta

Această secțiune finală explică originea și intenția *Cărții pernei*. Se estimează că hîrtia i-a fost dăruită lui Teishi pe la 994-996, cînd Korechika era ministru al Palatului. Vizita lui Tsunefusa a avut loc între 995 și 997, pe cînd era guvernator al provinciei Ise. Vezi și Introducerea, pp. 20-22.

1. *o „pernă”*: Sei intenționează probabil să facă un joc de cuvinte (vezi Introducerea, pp. 19 și 21 n. 4).
2. *sau așa stă scris*: această ultimă propoziție pare să fi fost scrisă ulterior. O asemenea încheiere era o convenție destul de comună.

Cuprins

Mulțumiri 5
Cronologie 7
Introducere 9
Lecturi suplimentare 33
Notă asupra traducerii 37

CARTEA PERNEI 41

Anexa 1. Locuri 327
Anexa 2. Persoane și locul unde apar 333
Anexa 3. Timpul 340
Anexa 4. Glosar de termeni generali 342
Anexa 5. Ranguri, titluri și funcții birocratice 363
Anexa 6. Glosar de veșminte și culori 370
Note 381

În colecția *eseuri & confesiuni*

au apărut:

Carlo Maria Martini, Umberto Eco – *În ce cred cei care nu cred?*

Alexandru Paleologu – *Bunul-simț ca paradox*

Alexandru Paleologu – *Despre lucrurile cu adevărat importante*

Ion Vianu – *Amor intellectualis. Romanul unei educații*

Mircea Mihăieș – *Ultimul Judt*

Tony Judt – *Cabana memoriei*

Norman Manea, Hannes Stein – *Cuvinte din exil*

Alex. Leo Șerban – *De ce vedem filme. Et in Arcadia Cinema*

Günter Grass – *Decojind ceapa*

Aldous Huxley – *Porțile percepției* • *Raiul și iadul*

Octavian Paler – *Rugați-vă să nu vă crească aripi*

Jorge Luis Borges – *Nouă eseuri dantești* • *Borges oral*

Ernesto Che Guevara – *Jurnal pe motocicletă*

Octavian Paler – *Deșertul pentru totdeauna*

H.-R. Patapievici – *Cerul văzut prin lentilă*

Ioan Petru Culianu – *Păcatul împotriva spiritului. Scrieri politice*

Octavian Paler – *Apărarea lui Galilei*

Lev Șestov – *Noaptea din grădina Ghetsimani* • *Privilegiații și dezmoștenății istoriei*

Adelin Petrișor – *Războaiele mele*

Nikolai Berdiaev – *Sensul istoriei*

Vasile Ernu – *Născut în URSS*

Umberto Eco – *Cum ne construim dușmanul*

Jules Barbey d'Aurevilly – *Dandysmul*

Aldous Huxley – *Reîntoarcere în minunata lume nouă*

Octavian Paler – *Polemici cordiale*

Radu Pavel Gheo – *Adio, adio, patria mea cu* î *din* i, *cu* â *din* a

Cella Serghi – *Pe firul de păianjen al memoriei*

Henri Bergson – *Teoria rîsului*

Cristian Tudor Popescu – *Copiii fiarei*

Stendhal – *Despre dragoste*

Vintilă Mihăilescu – *Scutecele națiunii și hainele împăratului. Note de antropologie publică*

Irfan Orga – *Portretul unei familii turcești. O poveste din Istanbulul de altădată*

Edmund de Waal – *Iepurele cu ochi de chihlimbar. O misterioasă moștenire de familie*

Robert Guillain – *Gheișele*

Emil Brumaru – *Cerșetorul de cafea*

Jack Kerouac – *Cartea trezirii. Viața lui Buddha*

Michael Ignatieff – *Albumul rusesc. Povestea unei familii aristocratice*

Alina Mungiu-Pippidi – *De ce nu iau românii premiul Nobel*

Thomas Piketty – *Economia inegalităților*

Ruxandra Cesereanu – *Panopticum. Eseu despre tortură în secolul XX*

Radu Pavel Gheo – *Românii e deștepți. Clișee mioritice*

Sei Shōnagon – *Cartea pernei. Confesiunile unei doamne de onoare de la curtea imperială japoneză*

www.polirom.ro

Redactor: Cezar Petrilă
Coperta: Carmen Parii
Tehnoredactor: Constantin Mihăescu

Bun de tipar: ianuarie 2015. Apărut: 2015
Editura Polirom, B-dul Carol I nr. 4 • P.O. Box 266
700506, Iași, Tel. & Fax: (0232) 21.41.00; (0232) 21.41.11;
(0232) 21.74.40 (difuzare); E-mail: office@polirom.ro
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53
Tel.: (021) 313.89.78; E-mail: office.bucuresti@polirom.ro